BUKET UZUNER

Kumral Ada Mavi Tuna

BUKET UZUNER
Kumral Ada Mavi Tuna
REMZİ KİTABEVİ
BUKET UZUNER (1955 Ankara) Hikâye, gezi ve roman yazarıdır. Üç kıtanın kuzeyinde öğrenci ve araştırmacı olarak yaşamış, uzun tren yolculukları yapmıştır. Yerleşememek, uzak — uzun yollara düşmek ve yazmak en bilinen zaaflarıdır. Hâlâ uzun - uzak tren ve uçak yolculukları, kısa-yakın vapur ve otobüs gezilerinde "öbür ben"inin ulaşılmaz albenisi peşine takılarak yazmaktadır.
Buket Uzuner, Balık izlerinin Sesi adlı romanıyla 1993 Yunus Nadi Roman Ödülleri'nden birini almıştır. Kumral Ada ~ Mavi Tuna (1998 istanbul Üniversitesi iletişim Fak. Roman Ödülü), yazarın dokuzuncu kitabıdır.
Buket Uzuner'in yayımlanmış kitapları: ,? Hikâye: Benim Adım Mayıs, Ayın En Çıplak Günü, Güneş Yiyen Çingene, Karayel Hüznü, Şairler Şehri; Gezi: Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi Notlan, Şehir Romantiği'nin
Günlüğü, New York Seyir Defteri;
Roman: iki Yeşil Susamuru, Anneleri, Babalan, Sevgilileri ve
Diğerleri; Balık izlerinin Sesi (1993 Yunus Nadi Roman Ödülü),
Kumral Ada ~ Mavi Tuna (I.Ü. iletişim Fakültesi Roman
Ödülü).
Bu romandaki karakterler gerçeğe ne denli yakın görünseler de kurmacadırlar. Roman kahramanlarının yazarla ve/ya yaşayan kişilerle benzerlikleri bir tesadüf olabilir.
Bu kitabın yazılışı sırasında bazı makale, kitap ve yaşayan kişilerin deneyimlerinden yararlandım. Bunlar: Robert El-bish'in "Peering Into the Nanofuture" (Sky, Mart '97), Cengiz Bektaş'ın "Kuzguncuk" (istanbul, Haziran "92), Douglas Waller'm "Onward Cyber Soldiers" (Time, Ağustos '95), "As-kerler-dosya" (Foküs, Ocak '96), Şenay Kalkan'm "Aleviler" (Radikal, Aralık '96) makaleleri ile Hans Magnus Enzensber-ger'in iç Savaş Manzaraları (Çev: Ersel Kayaoğlu), Sun Tzu'nun Savaş Sanatı (Çev: Sibel Özbudun, Zeynep Ataman), Yves Michaud'nun Şiddet (Çev: Cem Muhtaroğlu), John Kee-gan'ın Savaş Sanatı Tarihi (Çev: Füsun Doruker), Robert F. Burges'in Ships Beneath The Sea, Thomas Hobbes'un Leviathan ve Thucydides'in History of the Peloponnesian War adlı kitaplarıdır.
Kitabın yazımı sırasında bana yardım eden herkese, özellikle Juliette Binoche, Can Dündar ve anneme teşekkür ediyo-
BUKET UZUNER

KUMRAL ADA
MAVÎ TUNA
29,
İstanbul Üniversitesi iletişim Fakültesi 1998 Roman Ödülü
Remzi Kitabevi
KUMRAL ADA - MAVİ TUNA / Buket UzUHCr
Kapak ilüstrasyonu: Ali Murat Erkorkmaz Arka kapak fotoğrafı: Karen Thirman
Kapak düzeni: Ömer Erduran
KUMRAL ADA ~ MAVÎ TUNA
AttüaÖhan'a...
ISBN 975-14-0390-1 BİRİNCİ BASIM: Haziran, 1997
YİRMİ DOKUZUNCU BASIM: AğUStOS, 2000
Remzi Kitabevi A.Ş., Selvili Mescit Sok. 3, Cağaloğlu 34440, istanbul.
Tel (212) 513 9424-25,5i3 9474-75, Faks (212) 522 9055
WEB: http://www.remzi.com.tr E-POSTA: post@remzi.com.tr
Remzi Kitabevi A.Ş. tesislerinde basılmıştır.
"Akıl, aşk ve can! ..,,,.
Bu üçü üçgendir.
Her derde çare, her yaraya merhemdir."
Mevlânâ Celâleddin Rumî (II. Divan Kebir)

SALI SABAHI

Bir salı sabahı uyandım.
Bütün gazeteler hayatta en çok sevdiğim kadının bir
cinayet işlediğini yazıyordu. Bunu hiç beklemiyordum. Beynimden vurulmuşa döndüm, iç dengelerim şiddetle sarsıldı. Oysa gerçeği biliyordum ama bana kimse tek bir şey
sormamıştı.
Onu mahkûm etmişlerdi! Kapı çalındı.
iki asker beni almaya gelmişti, îç savaş çıkmış, seferberlik ilan edilmişti. Bunu bekliyordum. Hiç şaşırmadım. Bunu uzun zamandır korku ve kuşkuyla hep bekliyordum. Hazırlandım ve o salı sabahı evden çıktım.
ÖZGÜRLÜK
"insanlar özgür olarak doğar, ama her yerde zincire vurulmuş olarak yasarlar."
Jean Jacques Rousseau
Herkesin bir mucizesi vardır, benimki de o!
"Her sabah uyandığında aynı şeyleri yapabilmek, özgürlüktür!" dedim geniş, aydınlık bir gülümsemeyle gerinerek.
"Kendi istediğin, kendi seçtiğin aynı şeyleri ama!" diye düzeltti.
"Özgürlük, her sabah uyandığında istediğin aynı şeyleri yapabilmektir!"
Haklı olduğuna inandığında hep yaptığı gibi kendisine hayran, biraz şımarık bir bakışla burnunu bükerek güldü. O gülünce içim şenlenir. Nerede ara vermişsem, oradan yapışırım yaşama.
"Düşünsene Tuna, her gün istemediği işleri 'mecburen' yapan milyarlarca insan var ve gündelik yaşam yalnızca bu nedenle bile korkunç, berbat ve çok... çok sıkıcı!" dedi.
"Yine de insana en az sıkıcı gelen kurallar, kendi koyduğu kurallardır!"
"Kuralsız olsak, özgür ve bağsız!.." dedim içimi çekerek.
"Biz insanlar çelişki dolu tuhaf yaratıklarız. Baksana halimize, kendi inşa ettiğimiz hapishanelerde yaşıyoruz - adına ev, aile, akrabalar, töreler diyerek... Sonra bu duvarların arasında boğulup, çıldırıyor, ama yıkılmasın diye de uğruna hayatımızı siper ediyoruz... Hah ha ha!.."
O hep böyledir. Dışardan bakınca kibirli, çok bilmiş, dikbaşlı, alaycı ve korkusuz görünen, halbuki yakını olmasına izin verdik-lerince duyarlı, kırılgan ve ölümüne gururlu olduğu iyi bilinen
biridir. Ama uzaktan ve/ya yakından bakan herkes için resmin değişmez üç temel özelliği vardır: 1) alımlı, 2) kişilikli, 3) çok çok kumral bir kadın.

"Hem Allahaşkına Tuna düşünsene, senin gibi güne erkenden başlamanın bereketine tiryaki bir adamla, sabah uykusunu en değerli mücevheri gibi herkesten gizleyen benim gibi bir kadın aynı yatakta uyansaydı, ne sabah keyfi kalırdı, ne de özgürlük!"
Yine burnunu büktü, yine aynı gülüş!
Bazılarına biraz ukala, kendini beğenmiş, gereğinden fazla özgüvenli görünen, belki de bu nedenle bazan zor, bazan başa çıkılamaz gelen bu kadın, aynı nedenlerle benim için benzersiz, çok özel birisi.
Yine de aynı yatakta birlikte uyanışımızı çizdiği tabloya gülüşü bana pek komik gelmedi, aksine acıklı renkler taşıyordu, içimde bir sevinç teli koptu. Belli etmemeye özen gösterek konuyu değiştirdim:
"Halbuki Şair Dayı, özgürlüğün, zorunlulukların ayırdına varmak olduğunu yıllarca bize öğretmeye çalıştı. Belki de ancak bunu öğrenince özgür olacağız!" dedim bıyık altından gülerek.
"Sakın alay ettiğin kişi Şair Dayı olmasın? Biliyorsun buna katlanamam."
Alay ettiğim kendimizdi ve o bunu bal gibi biliyordu. Şair Doğan Gökay, çocukluğumuzdan beri bizi ciddiye almış, düşünsel eğitimimizin baş mimarı olduğu yadsınamaz, çok sevdiğim, yaşantımın asıl parçalarından biriydi.
Bütün tutkusal insanlar gibi o da, sevdiği kişilerin kendisi için kutsal olduğunu vurgulamaktan zevk alıyordu ve bu şamatanın asıl nedeni buydu. Üstelik Şair Doğan Gökay onun öz dayısıydı, "kontenjandan" yeğen olan bendim.
"Doğan Dayım, o vakitler hap kadar çocuk olan bizlere, 'Kari Marx der ki;' diye başlayan aynı tanımı yapmış olsaydı, ya anlamaktan korkar, dinlemez, ya da marka düşkünleri gibi etikete takılır, kalırdık... Oysa o bizim düşünmemizi istiyordu Tuna."
Doğru söylüyordu.
"Kendinizi tanımaya başladıkça özgürleşirsiniz diye arada bir ortaya çıkartıp, sonra hemen kaldırdığı cümlenin, aslında Sart-re'ın ünlü sözlerinden biri olduğunu ancak lise yıllarında fark etmiştim," dedim, aniden yaşlanmış gibi başımı sallayarak.
"Kendi durumunu kavramak noktasına erişmek, özgür bir varlık olmaktır!" diye düzeltti tiyatral bir sesle. 1O Durdu, yüzüme dikkatle baktı, bir şey hatırlamış gibi;
"Eskiden koyu Hıristiyan olan, ben tanıdığımda ateistliği seçmiş Kanadalı bir adam vardı, incil'in yeni ahitinde 'gerçeği bulduğunda özgürleşeceksin' dendiğini anlatmıştı bana," dedi.

Birden bakışları daldı, çabucak derin bir uykuya düşmüş gibi gevşedi ve uzaklara gitti. Bu Kanadalı'mn kim olduğunu biraz da bozularak düşünmeye başlamıştım ki, aklım araya girdi;
"Annem koyu müslümandır ama anlamadığı hiçbir duaya 'amin' demez," dedim.
"Efendim?" diyerek şaşkın gözlerini yüzüme yapıştırdı.
Bana geri dönmüştü ve ne kadar güzel kumral gözleri vardı!
"Annem diyorum, annem Kuran'ı Türkçe çevirilerinden çok sık okur. Hele o olaydan sonra... biliyorsun işte... elinden Kuran düşmez oldu kadıncağızın..."
Der demez, "o olay"in ateşi düştü ortamızda bir yere, ama atik davranıp yeni bir yangına sürüklenmemizi engelledim;
" 'islam'a göre insanlar doğuştan hürdür,' der annem sık sık," diye ekledim aceleyle.
Sustuk ve düşündük.
"Galiba hepsi benzer şeyler söylüyor... Yine de bizi bu işlere ilk bulaştıran o!"
Doğru. Biraz öğretmen, biraz baba, biraz ağabey, ama en çok arkadaş...
"Doğan Dayım'ın en güçlü yanı, kendine güvenişindeki içtenlik olmuştur..."
Gözgöze geldik, ikimizin de çok sevdiği birini, sevdiğimiz gözlerde paylaştık. Tutkuyla sevdiği bir başkasının da ben olduğumu sanmamın şımarıklığıyla bütün sevgimi bakışlarıma yüklemeyi denedim. Ama gözlerim bu elektrik yüküne dayanamadı, doldu. Gözlerimi kaçırdım.
"Amerikalılar," dedi, güç durumlarda ilk yardıma koşan gönüllüler gibi abartılı tavırlarla;
"Amerikalılar, 'özgürlük para gibidir, harcamadan önce kaza-nılmalı' derler... Fakat bizim bu konuyla ilgimiz olmadığından atasözü ve deyimler sözlüklerimizin Ö harfi özgürlük özürlüdür.
Özgürlük üzerine atasözü üretmenin lüks olduğu bir kültürümüz var," dedi. Damarıma basmakta üstüne yoktur. Hemen oltaya yakalan-dim.
"Belki özgürlük üzerine atasözümüz yok ama, bu uğurda derisini yüzdüren Nesîmî, sonra Dadaloğlu, Şeyh Bedrettin ve Nâzım var," dedim.
"Ah evet, tabii ya unutmuşum . . ." dedi kötü bir oyuncu sesiyle, " 'bu özgürlük hazin şey yıldızların altında' der düşüncelerinden ötürü özgürlüğü elinden alınıp, hapse atılan büyük şairimiz."
Alaycılığmdaki keskin dişleri aslında en çok kendine batırdığını ayırt edemeyenler, onu hiç anlamamış olanlardır ve o da bu gibileri gerçekten önemsemez. Fakat aynı aymazlık sevdiği birisinin dikkatsizliğine denk düşerse,

kalbi tuzla buz olur. Onun incinmesi, onun azıcık acı çekmesi bile benim kesinlikle en dayanıksız olduğum sahnedir, engel olmak için her şeyi yaparım!
"Fikret'in 'fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür bir şair' tanımlamasını da unutmamalı tabii. Belki de özgürlüğü bizim sözlükleri-mizde H harfi altında aramak daha uygundur?"
"Yapma Tunaaa ! . ." diye isyan etti,
"Fikret'te de, Nâzım'da da doğal olarak, hâlâ bireysel özgürlüklerden söz eden ruha rastlayamayız. Sonuçta şiir dehası olsalar bile yazdıklarında kendi ülkelerinin koşulları etkilidir. Yani, farklı ideolojik nedenle de olsa o ikisi kolektif kurtuluş ruhunun şairleridir bence. Onlar ne Fransız Ihtilali'nin, ne de Amerikan îç Sava-şı'nın çocuklarıydı . . . Baksana bize, görmüyor musun? Biz de onların çocuklarıyız ..."
Dayısından kopyalanmış mimik ve hareketlerle nutkunu attı. Söylediklerini beğendi. Bana baktı. Abartılı sesinin ve yüksek gerilimli ifadesinin bendeki yansımasını gördü. Yüzümde o çocukluğumuzdan kalan, onun her ukalalığı ardından yanaklarımızı şişi-rip, burundan gelen hırıltılı seslerle patlattığımız gülüşün provasını fark edince o da hazırlandı. Tıpkı köşkün bahçesinde çocukluğumuz boyunca attığımız o abartılı kahkahalardan birini sevinçle paylaştık. Ama gülüşümüz çabuk söndü. Belki de özgürlükler konusunda şakalaşacak kuşak henüz biz olmadığımızdan, bizden sonrakileri biraz da kıskanarak sustuk.
H
"Kimbilir, belki de haklı olan sensindir Tuna. özgürlük, belki dfi her sabah kendi istediğin şeyleri tekrarlayabilmektir, hı?" 12 • "Belki," dedim hüzünlü bir sesle.
"Kim önce bulursa, öbürüne haber versin, tamam?" ...s, "Peki," dedim.
Çocukken, dedemin "h" harflerini yiyip, yutan o hoş aksanı içinde en çok "ürriyet" deyişine deliler gibi gülüşümüz geldi aklıma birden. Nasıl da alınır, küserdi dedem...
Hafifçe gülümsedim.
O da gülümsedi. Onun gülüşü içimi şenlendirir.
Ayrı şeylere gülümseyerek birbirimize baktık.
DIŞARDA BiRiLERi ÖLÜYOR!
"Gerçekte iç savaş çoktan metropollere girdi; metastazları büyük kentlerde günlük yaşamın bir parçası haline geldi."
Hans Magnus Enzensberger

O sabah da erkenden uyandı. Yanında yatan kadını uyandır-mamaya özen göstererek yataktan kalktı, gözlüğünü aldı, sessizce odadan çıktı. Her sabah çok severek yaptığı aynı şeyleri yeniden yapmaya koyuldu.
Ne kadar geç yatsa ve yorgun olsa, sabahın köründe uyanır, "gün" henüz halka açılmadan başlayan son provayı kaçırmazdı. Yaz-kış, iş-tatil demeden sabahları erkenden uyanmaya şimdiye dek ne aklı, ne de bedeni zorluk çıkarmıştı. Çocukluğunda bir aile alışkanlığı, ilkgençliğinde ödevlerden kazanılacak ciddi miktarda bir zaman geliri, şimdiyse artık tamamen kendi özelliğiydi bu.
Önce kapının önündeki sepeti içeri aldı. iki katlı küçük apartmanın kapıcısı yoktu. Bakkalın çırağı küçük bir bahşişle sabahın en erken servisini onların kapısına yapmayı kabul etmişti. Hasır sepetteki şişe sütü ve taze ekmeği aldı, mutfağa geçti. Gazeteler henüz gelmemişti. Pastörize sütün kırmızı alüminyum kapağındaki üretim ve son kulanma tarihlerini kontrol etti, sonra çıtır çıtır tazeliğine dayanamayıp ekmeğin dirseğini kopartıp, yedi.
Eğilip, üzerinde "Kumral" yazan kâseye süt koyarken neşeli mırıltılarla bacaklarına dolanan koyu sarman bir kedi belirdi mutfakta. Genç adam, küçük bir çocukla konuşur gibi yumuşak bir sesle halini hatırını sordu onun ama kedi çoktan bütün kafasıyla süt çanağına gömülmüştü bile.
Ocağı yakıp, içme suyu doldurduğu çaydanlığı ateşe, üç ölçek çay koyduğu demliği de çaydanlığın üstüne koydu.
"işte Türk semaveri, Kumral!" diye kediye seslendi. '
Kedi ilgilenmedi.
14 Otomatik bir hareketle mutfaktaki küçük radyolu teypte hazır " bekleyen kasetin çal tuşuna bastı. Yumuşak bir caz melodisi mutfağa, oradan da evin içine yayıldı. Telaşla müziğin sesini kıstı. Mutfağa açılan küçük balkonun kapısını açınca, yaz sabahının ılık nefesi çarptı yüzüne. Çiçeklerle şımartılmış balkondaki küçük çay masasına iki kişilik kahvaltı hazırladı. Çayı demledi.
Kapıdaki tıkırtıdan, bakkalın çırağının gazeteleri getirdiğini anladı, ama kapıyı açtığında ufaklık çoktan buharlaşmış, gazeteler paspasın üzerinde duruyordu. Her gün iki gazete alırdı, ama bu sabah neredeyse piyasada satılan bütün gazeteleri bırakmıştı küçük çırak kapıya.
"Hoppala... Niye böyle yaptı bu yaramaz? Musa'dan azar işitecek şimdi..." diye söylenerek gazete tomarını alıp, içeri girdi.
Gazeteleri alıp balkona çıktı, tam şöyle bir göz atacakken gökyüzünü yırtarak bir helikopter geçti çok üstünden. Canı sıkılarak başını kaldırdı, ama helikopteri göremedi. Yeniden gazetelere uzandığında içerden gelen cam kırılması sesiyle

irkildi. Kedi biraz daha süt içmek umuduyla şişenin yanına tırmanınca, şişe düşmüş, paramparça kırılmıştı.
"Amma sakarsın be Kumral!" diye canı sıkılarak bağırdı.
Kedi korkup, kaçmıştı. Mutfak dolabından süpürge ve faraşı çıkarttı, yeri temizlemeye koyuldu. O sırada banyonun kapısı kapandı.
"Gördün mü yaptığını Kumral?.. Kızcağızın izin günüydü, bak uyutmadın işte!"
Kedi saklandığı yerden homurdanarak yanıt verdi. Hiç altta kalmazdı. Aynı anda açık balkon kapısından içeriye şiddetli bir gürültüyle yakınlarda uçan birden fazla uçağın gürültüsü doldu.
"Ne oluyoruz yahu! Hiç rahat yüzü yok mu bana bu sabah?" diye söylendi genç adam.
Üzerinde hâlâ şort ve tişörtten oluşan pijaması ve ayaklarında ortopedik ahşap terlikleri vardı.
Mutfağı temizledikten sonra ince belli çay bardağına açık bir çay koydu, balkona çıktı.
"Artık bir aksilik çıkmadan bir sabah çayı içebilsem bari..."
f
diye geçirdi içinden. Gazeteleri arka sayfadan başlayarak okuma alışkanlığı vardı. Bunu bozmadı.
"Bursasporlu Egemen 125 bin mark ve üç yıllık yüksek tahsil karşılığında Belçika'ya transfer oldu."
"Dünya Kupası'na ilk turda veda eden Kolombiya Milli Takı-mı'nın defans oyuncusu Escobar öldürüldü. ABD'ye 2-1 yenildikleri maçta kendi kalesine gol atan Escobar'm öldürülmesinde müşterek bahisçilerin ve uyuşturucu mafyasının parmağı olduğu sanılıyor."
"Ruanda'daki iç savaş bütün vahşetiyle sürüyor. 500 bin kişinin öldüğü tahmin edilmekte."
"Cezayir'deki iç savaş yabancıları da yok ediyor. Yedi italyan denizcisi boğazlan kesilerek öldürüldü."
"Şiddetli bir iç savaşın yaşandığı Yemen'de güneyliler Birleşik Yemen'den ayrıldıklarını açıkladılar."
"israil uçakları Doğu Lübnan'daki Bekaa Vadisi'nde bulunan Hizbullah eğitim kampını vurdu."
"Talabani ve Barzani kuvvetleri arasındaki çatışmalar Halep-çe'de devam ediyor, en az 600 kişinin öldüğü bildirildi."
"Azerbaycan, Rusya'nın çağrısı üzerine dün gece bütün cephelerinde ateşkes ilan etti."

"FBI, Rusya'nın başkenti Moskova'da bir büro açtı."
"Almanya'nın Hannover kentinde bir cami saldırıya uğradı. Hamburg'da bir Türk lokaline patlayıcı madde atıldı."
"Angola'da resmi ordu ile silahlı muhalefet hareketi UNITA arasında on beş yıldır süren iç savaş şiddetlendi."
"Kunta Kinte'lerin ülkesi Liberya'da iç savaş sürüyor. Siyasi iktidarla kabileler çatışıyor."
"Sri-Lanka'da on bir yıldır süren iç savaşta otuz binden fazla insan öldü."
"Kafkasya patlamaya hazır bir bomba! Gürcistan, Abhazya, Çeçenistan'dan her an yeni ölüm haberleri geliyor."
"Güneydoğu'da yapılan operasyonlarda 3905 PKK'lının öldüğü açıklandı. Bölgede güvenlik önlemleri için harcanan para 400 trilyon TL."
"PKK militanları kaçırdıkları altı öğretmeni öldürdü."
"Dünyanın en büyük temerküz kampı diye tanımlanan Saraybosna, kuşatma altındaki 1000. gününe yaklaşıyor. BM kaynaklarına göre bu süre içinde 1572'si çocuk, toplam 10068 kişi 16 öldü."
"Allah kahretsin!" diye dişlerinin arasından tükürür gibi söylendi.
"Dışarda hep birileri ölüyor!"
Sonra yazılardan birinin altındaki küçük fotoğrafa baktı. Kot pantolon giymiş, lastik spor ayakkabılı bir kadın yerde yüzüko,-yun yatıyordu. Ölmeden önce üzerine kapanarak korumaya çalıştığı çocuğun küçük ayakkabıları kan gölü olduğu anlaşılan koyu bir sıvı içinde yüzüyordu.
t;
"Allah kahretsin! Allah hepinizi kahretsin be!" diye inledi.
Gazetelerin iç sayfaları büyük harflerle doluydu. '
> IRA, ETA, FNLA, PKK, IBDA-C, TİKKO, THKP-C, SPLA, UNITA...
Savaşan ülkelerin listesiyse uzayıp gidiyordu.
Gazetelerdeki haberler midesini bulandırıyordu. Buz gibi olmuş çayından bir yudum aldı. Alır almaz ağzındaki tadın da dayanılmaz derecede iğrenç olduğu düşüncesiyle doldu. Kusacak gibi oldu. Tükürdü çayı balkona. Kalktı, boşalan yatak odasına dönüp, giyindi. Uçuk mavi tişört ve mavi kot pantolonunu giyi-•! -•••• nirken bütün mahalle yine şiddetli uçak gürültüsüyle sarsıldı.
"N'oluyor Allahaşkına? Nedir bu şiddet ya! Şimdi annem ür-kecek..." diye söylendi alt kata bakarak.
Yatak odasından çıktığında, bu kez banyo boşalmıştı.

"Hayret bu sabah duş yapmamış!" diye düşündü. Acele tıraş olmaya başladı. Tıraş olurken çalan telefonu duydu, "Nasılsa açar" diye istifini bozmadı. Bu sırada artan uçak gürültüleri onu çok rahatsız ediyor, sinirleri iyice geriliyordu. "Tanrını dışarıda çok birileri ölüyor!" diye içini çekerken yanağını kesti. Küçücük kesikten fışkıran kana dehşet içinde baktı, içi bulandı, başı döndü. Onu kan tutardı! Hemen gözlerini kaçırdı ve havluyu yanağına sımsıkı bastırdı. Uzun bir süre gözlerini aynadan kaçırarak bekledikten sonra yanağına el yordamıyla bir yara bandı yapıştırdı. Tıraş losyonu sürdü, saçını taradı, gözlüklerini temizledi.
Artık temizlenmiş ve giyimli olarak balkona çıktığında kadın yoktu. Kahvaltıya el sürmemiş, yalnızca çayının yarısını içmişti.
Masanın üzerine açık bıraktığı gazeteler bir dağ gibi yığılmıştı. Dağınıklık canını sıktı.
"Meriç! Meriç evde misin?" diye seslendi.
"Hiç böyle habersiz gitmezdi, ne oldu acaba?" diye kaygılandı.
O sırada notu gördü. Sarı iskoç kâğıda acele bir el yazısıyla yazılmıştı:
"Tuna,
Çok acele çıkmamı gerektiren bir telefon aldım. Kendine dikkat et ve umudunu yitirme. Gazetedeki haberi ciddiye alma, tiraj sıkıntısmdandır. Tuna, senin için yatak odasına antibiyotik, ağrı kesici ve yatıştırıcı haplar bırakıyorum. Kendine iyi bak. Hatırım için! Meriç."
"Hoppala! Ne demek oluyor şimdi bu böyle?" diye balkon masasının başına çöktü.
"Ne biçim not bu? Delirdi mi bu kız?"
Gökyüzü yeniden uçakların delirten gürültüsüyle delinmeye başladı.
"Başlayacağım şimdi hepsine be!" diye elini kaldırıp, hesap sorarcasına salladı göklere.
"Neden her şey üstüme geliyor bu sabah? Tanrım neden her şey aksi gidiyor? Boğulacağım şimdi, kesin boğulacağım!.."
Sonra hepsinin birinci sayfaları üstüste katlanarak bırakılmış gazetelere kaydı gözleri. Daha doğrusu, güçlü bir mıknatıs gözlerini gazetelerin ilk sayfalarında tekrarlanan habere doğru çekiver-di. Önce birini okudu, hiçbir şey anlamadı. Öylece kakakaldı. Uyuşmuş gibi ağır ağır öbürlerinin ilk sayfalarına da baktı. Allak bullak oldu, bedeninin sarsıldığını hissetti, nefesi tıkandı. Sandalyenin arkalığına sımsıkı yaslandı, derin derin soluk almaya başladı. Üstüste yutkunarak kendini yatıştırmaya çalıştı.

Kocaman renkli fotoğrafları birinci sayfalarına dolduran gazetelere yeniden baktı. Hepsinde onun fotoğrafları vardı. Sürmanşet haberi bir daha okudu ve içinden bir yıldız kaydı.
"YILLARCA GİZLENEN ÜNLÜ CiNAYET!"
"Cinayetin ünlüsü mü?" derken, dondu kaldı.
"Sinemamızın ünlü çifti Süreyya Mercan ile Pervin Gökay'ın
KAM 2
biricik kızları, yıllar önce kaza süsü verilerek örtbas edilen cinayeti kendisinin işlediğini itiraf etti. Kumral güzeli ünlü genç kadın bir katil çıktı!"
Haberin yanındaki renkli fotoğrafta alımlı, çok kumral bir kadın kendinden emin, fakat hüzünlü bir bakışla gülümsüyordu. Bir elinde sigara vardı. Fotoğraf bir lokantada çekilmişti ve kadının yanında gözlüklü, kıvırcık siyah saçlı, bıyıksız, sakalsız bir genç adam oturuyordu, onun elleri boştu.
"Ama bu benim!" diye bağırdı. Sesi kâbuslardaki gibi fısıltı olarak duyuldu.
"Haksızlığın böylesi de olmaz ki ama!" diye yerinden fırladı. "Ne çirkin bir fotoğrafını basmışlar onun, hiç kendine benzemiyor ki... Hem nereden bulmuşlar bu fotoğrafı?"
O sırada kedi balkona çıktı, bacaklarına sürünerek mırıldanmaya başladı. Tuna bir kediye, bir masadaki gazetelere baktı. Sonra Meric'in notuna ilişti gözleri yeniden. Kendini çok yorgun hissetti, içi çekiliyor, bütün iç dengelerinin bozulduğunu hissediyordu. Sanki biraz sonra iç organlarının tümü patlayacak ve o paramparça olacaktı...
"Görüyor musun Kumral, onu mahkûm etmişler! Onu katil ilan etmişler... Onu çok incittiklerini hiç düşünmemişler bile! Ne hak, ne hukuk! Yazmışlar ve basmışlar, o kadar..." Kedi mırıldanarak oturdu ve sabah temizliğine başladı.
"Halbuki bana sormaları gerekirdi... Ben oradaydım ve..." Aniden, gökyüzü alçaktan üçer üçer uçan savaş uçaklarıyla doldu. Gürültü dayanılır gibi değildi. Kedi gürültüyü şiddetle, protesto eden miyavlamalarla içeriye kaçtı.
"Bak bunları unutmuştum!" diyerek öfkeyle o da içeriye girdi. "Ama her şeyden önce onu aramalıyım! Çıldırmıştır şimdi!" Telefonun başına gidip, parmak hafızasına iyice kaydolduğu anlaşılan bir numarayı tuşladı.
"Onu bulmalıyım, onu mutlaka bulmalıyım! Tanrım, ne çok incinmiştir şimdi..."
Karşısına bir telesekreter çıktı ama o her zamanki yaban çiçekleri gibi özgürlük kokan sesiyle:
"Günaydın veya iyi geceler! Eğer şimdi sabahsa uyuyorum, öğ-leyse evde yokum, geceyse çalışıyorum demektir. Siz yine de lütfedip mesajınızı bırakın. Teşekkürler!"

"Hello, this is my message-box. If you leave a message, I'll call you back. Thank you!" demiyordu.
Fonda Kızılderili flütçü Carlos Nakai'nin müziği de duyulmuyordu. Hayır, bunun yerine kaygılı bir sesle, acele konuşuyordu:
"Sevgili Mabel,
Bu notu yalnızca senin için bırakıyorum.
Kötü şeyler oluyor.
Gazeteleri gördüm. Bunu fazla rahatsız edici buluyorum.
Şimdilik buradan gidiyorum.
Cehennemi daha kaç kez yaşayacağız?
Tek parça olarak kalmaya çalış. Mutlaka!
Sen benim tek tanığımsın!
Ah Mabel, hep güçlü olmak zorunda kalmamız ne yorucu...
Hoşçakal, hoşçakal!"
Yeniden aynı numarayı tuşladı, yine aynı telefon notu vardı karşısında, işte kapının zili o sırada çaldı.
"Odur, mutlaka odur, bana gelmiştir!" diye sevinçle kapıya koştu, ama gelen o değildi.
Kapıda iki asker vardı. Yakışıklı, tertemiz yüzlü üsteğmen resmi bir gülümsemeyle sordu;
"Günaydın! Öğretmen Tuna Atacan'ı arıyoruz."
"Buyrun, benim."
"Sizi almaya geldik."
"Anlayamadım?"
"Haberiniz olmadı mı yoksa?" askerler şaşırmıştı.
"Ama o katil değil ki! Gazetelerin uydurması! Medya şiddeti bu!" diye isyan etti Tuna.
Askerler iyice şaşırarak birbirlerine baktılar.
"Yanlış anladınız hocam, biz sizi askere almak için geldik."
"Ama... ama ben askerliğimi yaptım!"
İki asker içlerini çekerek yeniden bakıştılar, başlarını salladılar.
"Haberiniz olmadı herhalde. Gazetelerin bugünkü baskısına yetişmedi ama bütün resmi ve özel radyolar, televizyonlar sabah yayınlarını kestiler, hatta dünyada ve ülkede yalnızca bu konuşuluyor şimdi..."
"Nasıl yani? Herkes neyi konuşuyor şimdi?"
"Hocam seferberlik ilan edildi, yedekleri askere alıyoruz."
"Seferberlik mi? Ne zaman? Nerede?" ellerini açarak sordu Tuna.

"Yani... kime karşı savaşıyoruz? Düşman kim?"
"Eee... şey... Bu bir iç savaş, hocam." ./
"iç savaş mı? Aman Tanrım demek sonunda oldu..." ,
Askerler kuşkulu ve şaşkın bakıştılar bu kez.
"Hemen çıkalım hocam!" dedi üsteğmen toparlanarak.
"Küçük bir çanta alabilirsiniz yanınıza."
"Bunu bekliyordum," dedi Tuna, dalgın dalgın bakarak, "Bunu bekliyordum... Yıllardır kuşkuyla bekliyordum... Çünkü dı-şarda birileri ölürken, hiçbirimizin 'iç'i temiz kalamazdı!"
Arkasını döndü.
Ve içindeki bütün lifler koptu.
KUMRAL ADA: MABEL!
"Ol kızlar içinde birperizâd, Kays ile muhabbet etti bünyâd."
Fuzûlî (Leylâ ve Mecnûn)
Onu ilk gördüğümde yaşantımda çok önemli bir yer tutacağını sezmiştim. Bu tıpkı, bir filmin daha ilk karesinden bütününü kavramak, sonunu tahmin etmek gibi bir duyguydu.
Onu ilk gördüğümde bundan böyle artık benim için çok önemli olacağını sezmiş ve ürkmüştüm.
O andan başlayarak yaşantım değişecek, artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Bunu nasıl güçlü hissettiğimi ve sarsıldığımı iyi hatırlıyorum. Fakat elimden gelen hiçbir şey yoktu. Çünkü güçlü bir çekim alanının etkisine girmiş, büyülenmiştim. Bütünüyle "tuhaf olarak tanımlanacak bir zevkle bu albeniye kapılmıştım. Tamamen kendi isteğimle ve tamamen "ben" oluşumla ilgili olarak.
Onu ilk gördüğümde kendi kendine konuşuyordu. Biraz dikkat edince aslında çömeldiği yerde benim göremediğim bir şeyle konuştuğunu anlamıştım. Ona bakmaktan kendimi alamıyor, merak etmeme karşın bir türlü yerdeki şeye gözlerimi çeviremi-yordum. Tam anlamıyla büyülenmiştim. Hani anlatmak için sözcüklerin yetersiz kaldığı, ancak mecazla, metaforla ifade edilebilecek insanlardandı o.
Onu anlatmak için, "güzel", "boylu poslu", "sarışın/esmer", "şahane" gibi sözcükler kullanmak haksızlık olurdu. Onun için, bu dünya dışından gelmiş kadar değişik, bir kuyruklu yıldız kadar etkileyici, iyi pişmiş kahve kadar tiryakilik yaratıcı, gezegene yalnız yollandığı için eşsiz, bir ipek böceği kadar dikbaşlı denildiğin-

de bir şeyler söylenmiş sayılırdı ancak. Dingin ve içe sinmiş bir güzellikti onunkisi. Asıl önemlisi beni bir manyetik alana çeker 22 gibi güçlü etkisi ve çok kumral olduğuydu.
Onu ilk gördüğümde bunları böyle bilinçli şekilde düşünemeyecek kadar gençtim tabii, ama hissedebilecek kadar da büyümüştüm.
Yerde konuştuğu şeyi göremeden, başına dikilmiş, daha doğrusu büyülenmiş olarak onu seyrediyordum. Birden döndü ve beni gördü. Kocaman kahverengi gözleriyle ilk kez orada tanıştım ve gözlerin ne kadar önemli olduğunu orada öğrendim. ,
Kumral kaşlarının altında çam balı renginde akan bir ırmaktı gözleri. Kıvamlı kahverenginin yeşille karıştığı ela rengin içine dikkatle bakınca, yeşilin özünde taşıdığı sarı ve maviye de rastlamak olasıydı. Bazan yeşil, bazan mavi-sarı dalgaların kıvrılarak sürekli hareket ettiği kumral gözlere kilitlenip kaldım. Yaşantımda ne daha önce, ne de sonra bu kadar kumrala boyanarak doğmuş başka bir kız gördüm ben! Ve o andan sonra hiçbir kadının gözleri onunkinden daha derin ve güzel olmadı!
Ayağa kalktı, beni süzdü. Biraz düşündü.
"Ada," dedi.
Sesi yaban çiçekleri gibi özgürlük kokuyordu, zeytin ezmesi tadındaydı.
"Efendim?" diye sordum bön bön bakarak.
"Ada!" dedi yeniden.
Yüzünde yanıt bekleyen bir ifadeyle bana bakıyordu. Elim ayağıma dolaşmıştı. Ne demem gerektiğini bilmeden orada duruyordum öylece. "Ada" diyor, başka şey söylemiyordu. Yani ne diyordu?
"Ada ha?" dedim vakit kazanmak için.
Hiç aldırmadı. O muhteşem kumral ışıkları üzerime dikmiş, sabırsızca bekliyordu. Tuhaftı.
Bekleyişinde öyle bir kafa tutma, öyle tılsımlı bir albeni vardı ki, değil kaçıp, saklanmak, aksine artık yanından hiç ayrılmamak tutkusuna çılgınca çağrı yapıyordu. Bedeninin kasları koşmaya hazır taylar gibi gergin, ağzının bükülüşü hüzünlü bir gülümsemeden yeni dönmüş yumuşaklıkta, kaşları kahverengi soru işaretleriydi.
Ada.
"Ada"nın bendeki ilk çağrışımlarını düşündüm. Uzak, serin, esrarengiz, elips şeklinde bir sözcüktü bu.
Ada.

Denizle ilgiliydi. Vapurla "ada"ya giderdik, "ada"da faytona binerdik, sonra "ada" şarkıları da vardı ama o içinde bulunduğum durumda ve anda "ada"nın başka ne gibi anlamlar taşıyabileceğini çıkartamıyor, sıkıntıdan terliyordum. Ayrıca beklediğinin bir yanıt mı, yoksa bir tepki mi olduğunu da kavrayamamıştım. Utancımdan dudaklarımı kemiriyor, gözlerimi kaçırıyor ve tabii üstüste yutkunuyordum.
"A-da!" diye heceledi biraz öfkeyle.
Tutulmuş kalmıştım. Artık orada yıllarca dikilip kalacağım, hiç kımıldayamayacağım diye korkmaya başlamıştım. Bu anı günlerdir bekledikten sonra böyle bir fiyaskoyla şansımı yitirmemi nasıl affedecektim?
Benden umudunu kestiğini belli eden bir dudak büküşüyle arkasını döndü, yerden aldığı o şeyi avucunun içinde tutarak yürümeye başladı. Gidiyordu yani. Bir şey yapmalı onu mutlaka durdurmalı ve aptal olmadığımı ona kamtlamalıydım. Çabucak kendi sözcük hazinemi yokladım. Belleğimdeki bilinmez, uzak, gizemli ve albenili bütün sesleri taradım.
"Mabel!" diye sevinçle bağırdım aniden. Doğrusu bu bir haykırıştan çok bir çığlıktı.
Durdu ve yüzünde soru işaretleri asılı olarak bana döndü.
"Mabel mi?"
Oh işte! Şaşırma sırası ondaydı şimdi. En azından aptal durumuna düşmemiş, üstelik gidişine engel olabilmiştim. Benim de anlaşılması güç, gizemli bir sözcüğüm vardı işte!
Mabel o sıralarda en sevdiğim çikletin markasıydı, ama benim için özel olan çikletin ambalajındaki resimdi. Kahverengi bir dikdörtgenin üzerinde, açık hardal sarısı bir aynada beliren esrarengiz, biraz ürkütücü, güzel bir siyah kadın resmi vardı. Bu resmin tam altında, ince uzun bir dikdörtgen içinde iri kırmızı haflerle şöyle yazardı:
MABEL
Balonlu çiklet
Başına, üzerinde beyaz kırık çizgi desenli kırmızı bir fulları korsanbaşı bağlamış sütlü çikolata renkli kadının tek kulağında iri
kırmızı bir halka küpe vardı. Baygın, alımlı, çekik gözleriyle uzakta bir yere veya birine bakan Mabel'in şahane kırmızı dudakların-24 dan dalgın, bembeyaz bir gülüş akardı. Çıplak boynunda üç sıra inci kolye vardı, fakat matbaada bir renk ayrımı hatası olarak bunlar açık kahverengi basılmıştı.
Mabel, her aldığım çikletin üzerinde ne duruşunu, ne de gülüşünü değiştirirdi. Bana kızdığını, ya da bir şeye üzüldüğünü hiç görmemiştim. Yaz, kış, sabah,

akşam bana alınan bütün Mabel çikletlerinin üstünde o hep gülümserdi.

•

Neşeli, sağlıklı, güzel bir genç kadındı Mabel. Yine de dikkatle bakınca gözlerinin derininde sakladığı hüznü görürdüm ve bu nedenle sık sık dikkatle bakmazdım gözlerine. Hüznün içindeki keyfi o zamanlar bile tanır, üstelik bundan hoşlanırdım, ama dokunaklı olduğunu gizleyemezdim... Hafif vanilya kokusu kadar bol şekerli tadı ve öbür çikletlerden daha büyük oluşu ama, ama en çok Mabel'in uzak, gizemli, biraz da beni ürküten imgesi... Sanırım beni en çok bunlar bağlıyordu Mabel çikletine. Daha okula başlamadan bana okumayı söktüren sözcük onun adıydı: MABEL!

Bir de rengi... O yaşa dek hiç siyah insan görmemiştim. Benim büyüdüğüm kültürde kara derili insanlar bir dudağı yerde, öbürü gökte cinler olarak ya masallarda, ya da yağmurla birlikte camdan bakan simsiyah "arap kızları" olarak tekerlemelerde anılırlardı. Gururla yineledim:

"Mabel!"

"Senin adın Mabel mi?" diye hayretle sordu.

"Hiç de bile değil! Benim adım Tuna!" diye bağırdım.

"Mabel demiştin de..." dedi dudak bükerek.

Bakışlarında yine o baştan çıkarıcı kafa tutuş canlandı. Avucu-nun içindeki o şeyi okşamaya başladı. O zaman elindekinin beyaz, yedi-sekiz santim çapında, daireden bozma elips şeklinde, ince bordo damarları olan bir taş olduğunu gördüm. Zor yumurt-lanmış küçük bir yumurtaya benziyordu. Demek bu kız bir taşla konuşuyordu!..

"Ama sen de Ada demiştin..." derken geç de olsa kavramıştım.

"Senin adın Ada mı yani?"

O zaman gülümsedi. Kendinden hoşnut, kendinin farkında ve gururlu, beri yandan çok beğendiği besbelli adının yarattığı coşkudan baygınımsı gülümseyerek başını "evet" anlamına salladı.

"Ada ha! Ne tuhaf adın var, hiç kimsede duymadım bunu!"

Ada yeniden o muhteşem gülüşünü sundu bana. Bakıp bakıp duyamayacağım bir güzellik, bir zarar gelmemesi için dokunmaya kıyamayacağım bir şahaserdi o gülüş... Ve bütün parlaklığına karşın, sanki içinde gizli bir hüzün saklıyordu. Bu hüznün nasıl ve hangi ölçüde o gülümseyişin içine eklendiği bir bilmeceydi. Acaba bir gülüşü öbürlerinden ayırıp, eşsiz kılan nedir?

Belki de yalnızca gülüşün kendisidir!

Öylece bakıştık bir süre. O gülümsüyor, ben hayran hayran ona bakıyordum.

"Ben sana Mabel diyeceğim bundan sonra," dedi. "Mabel adı sana çok yakışıyor."
Gözlerimi elindeki taşa sakladım. Taşı sol elinde tuttuğunu ve solak olduğunu henüz farkında değildim. Öğrendikten sonra bütün solaklara hep imrendim. Köşkün bahçesinde tanıştığımız o günden sonra Ada beni daima Mabel diye ünledi. Bunu ikimizden başkası bilmez. Ada, bana sadece ikimiz yalnızken Mabel diye seslenir. Mektupları Mabel diye başlar.
Ah Sevgili güzel Ada!
Ah canımın içi, kumral kız!
Ada.
Ada.
A-da.
A.
Da.
Ada: Ma belle!
25
KORKUYORUZ, KUŞKUDAYIZ!
"Eğet dünya Hakkında azıcık bir şey anlamak istiyorsak, htnç-tanve nefretten anntmmtz gereMf," ,
' Jean Genet
"Her isteneni bir koyun uysallığıyla yerine getirmenin dayanılmaz bir çekimi olmalı ki..." diye düşündü Tuna.
Kapıdaki askerlerin ondan istediğini yapmak için yatak odasına gitti. Hafta sonlan orman yürüyüşü yaptıklarında içine termos, kitap, çikolata koyduğu küçük sırt çantasını dolaptan çıkarttı. Şort, çamaşır, çorap koydu içine. Çok hızlı ve otomatik olarak hareket ediyordu. Şifoniyerin üzerinde duran ilaç kutularını o sırada gördü. Üzerlerinde "doktor numunesidir", "satılmaz" damgaları olan birkaç kutu antibiyotik, ağrı kesici, çok yönlü vitamin ve son zamanlarda sık sık kullandığı psikosomatik düzenleyici haplar üstüste konmuş, onu bekliyordu. Onları da attı sırt çantasına. Başucundaki etejerin çekmecesini açtı, oradan Şair Doğan Gökay'ın "Kumral Ada" adlı şiir kitabını çıkarttı, kitabın kapağını okşadı bir süre. Özenle yerleştirdi çantasına. Sonra yeniden "başla" düğmesine basılmış robot gibi kaldığı yerden sürdürdü hazırlığını. Aynı etejer çekmecesindeki bir paket fıstıklı çikolatayı çantasına koydu. Cüzdanını çıkarttı, içindekileri kontrol etti: biraz para, kimlik, banka tele-kartı, ehliyet ve telefon kartı.
"Uzun bir yolculuğa yetecek her şeyim var!" diye düşündü.

Düşündüğü anda Meric'in tuvalet aynasında kendi yüzünü gördü. Aynada ortaboylu, gösterişsiz, zayıf bir beden üzerinde duran gözlüklü, kıvırcık siyah saçlı, mavi gözlü genç adamın gözlerine sinmiş kuşkular ona birkaç yıl önce dehşet içinde okuduğu bir haberi anımsattı.
Haftalık bir haber dergisinin bir istanbul şehir hatları vapurunda sahneye koyduğu garip, acıtıcı oyundu bu. Siyah gözlüklü ve pardesülü iki adam (yakalar kalkık, eller ceplerde) aniden yolcu gemisinin güvertesinde belirmiş ve yolculara "Çabuk yere yat!" diye sert bir sesle emretmişlerdi.
istisnasız bütün yolcular hiçbir tepki vermeden bu emre uymuştu. Deney amacına ulaşmış, bilinen gerçek, bir kez de canlı la-boratuvarda kanıtlanmıştı:
/ <•
"Türkler soru sormaya korkarlar!"
"Türkler haklarını aramayı bilmezler!"
"Türkiye'de ya emir alınır ya da verilir!"
"Türkler, yukarlarda bir yerde şimdiki ve gelecek zamanda ceza vermek için bekleyen bir varlık ve/ya bazı insanların korkusuyla titreyerek, ezik ve boynu bükük yaşadılar."
"Peki Türkler hep böyle mi kalacaklar?"
"Yalan mı?" diye haykırmıştı Tuna, "Aynı deneyin Osmanlı Imparatorluğu'nun monarşik ortamında bu sonucu vermesi çok abes kaçmayabilirdi ama yüzyıl sonra demokrasiyle yönetilen Türkiyeli yolculardan bir tanesi bile pardesülü iki adamın kim olduğunu sormadan yine yere kapanınca... Kanıma dokunuyor ya!.. Kahroluyorum düşündükçe be!.."
Üzüntüsünü kontrol etmek için dudaklarım kemirerek arkasını dönmüş, ama daha büyük bir öfkeyle akmıştı sözcükler örselenmiş dudaklarından;
"Bal gibi Pavlov'un köpeklerde denediği şartlı refleks deneyi bu ve bunlar bizim insanlarımız... Biz de onlardan biriyiz aslında !.." Sinirden tir tir titriyordu.
"Ah Mabel!.." demişti Ada, nihayet ağzını açıp, "Daha yüz yıl bile olmadı ki... Öğreniyoruz işte... Canımız yana yana, içimiz dışımız kanaya kanaya özgürlüğü öğreneceğiz... Tıpkı sen ve ben gibi..."
Onu duymazdan gelmişti Tuna.
"Sormak... sormak cesaret ister! Sorabilmek bağımsız olmayı gerekli kılar ve işte bizde eksik olan bu cesaret! Göğsünü jiletle-meyi, ölüme koşarak gitmeyi ben cesaret saymıyorum, o ancak bir cinnet olmalı!"
"Ben de onu diyorum ya, a benim iki gözüm, Mabelciim. Yal-

nız... nasıl demeli bilmem ki? Bence seni asıl rahatsız eden nokta, orada olsaydık bizim de aynı öbür insanlar gibi yere yatacağı-28 mız olasılığını düşünmen..."
"— Nasıl da gücüne gitmişti Tuna'nın. Hayır, Ada'nın tepkisine alışkındı. O, teorik açıklamalar, tarihsel açılımlar ve duygusal bağlantıları insanı çatlatacak bir serinkanlılıkla kurar ve kendi kendine hayran bir tavırla çevresindekilere sunardı!!! O, tıpkı dayısı Şair Doğan Gökay'a benziyordu ve onları seven birisi içjn ikisi de bağımlılık yaratacak denli derinlikli, içten ve az bulunur en-telektüllerdi. Fakat Tuna'nın gücüne giden vapurdaki "yere yat" emrine katıksız uyuluş psikolojisiydi ve asıl önemlisi, Ada haklı olabilirdi... Bu olayı günlerce kafasında taşımış, acı çekmişti.
"Ama sorabilmeliyiz! Artık bizler sorabilmeliyiz!" dedi yüksek sesle şimdi yatak odasında.
Aynadaki sureti canlanmış, aslıyla arasındaki yabancılık duygusu kaybolmuştu. Kararlı bir hareketle sırt çantasını aldı, sokak kapısına yöneldi. Kapıyı açtığında deminki iki asker hâlâ oradaydı. (Gerçeklerdi demek ki...)
"Bir dakika!" dedi Tuna biraz sert ama kararlı bir sesle. "Sizin gerçekten siz olduğunuza nasıl inanayım ben?"
Askerler şaşkın bakakaldılar.
"Yani belge, kanıt, kimlik istiyorum ben! Asker kılığına girmiş herhangi birileri, hatta terörist olabilirsiniz pekâlâ!"
îlk toparlanan yine üsteğmen oldu.
"Haklısınız hocam," dedi gülümseyerek, "Hepimizin kuşkuda olduğumuz bu günlerde siz sormadan biz evrakları göstermeliydik, işte sefer görev emriniz, buyrun!"
Eline uzatılan bilgisayar yazıcısından çıkmış kâğıdı aldı Tuna.
"Aslında devlet radyo ve televizyonunda sabaha karşı sıfır dört elliden beri özel seferberlik yayını yapılıyor... Özel radyo ve televizyonlar da tamamen konuyla ilgili bilgi veriyorlar... tabii yayınlarını sürdürebilenler..."
"Yayınını sürdürebilenler mi?.."
"Evet. işte bu da benim kimliğim. Ben Üsteğmen Birol Onay, bu da er Demir!"
Kimlik kartında ciddi bakışlı bir vesikalık fotoğraf, soğuk damga, Türkiye Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri ve Kara Kuvvetlerini simgeleyen kısaltmalar ve logo ile bir de doğum tarihi vardı.
I
"Benden beş yaş küçüksünüz!" dedi Tuna biraz şaşırarak. •, '
Gülümsedi Üsteğmen Birol. ' '

"Artık gidebilir miyiz hocam?"
"Kedi!" dedi Tuna aniden hatırlıyarak,
"Kediye yedek yemek hazırlamalıyım, akşam beşte acıkır da..."
Acele mutfağa koştu. Erzak dolabından bir konserve kutusu kedi maması çıkarttı. Ciğer kokan jöleli mama kokusunu duyan kedi çoktan mutfağa koşmuştu. Sevinçle mırıldanarak günün sürpriz öğününe saldırdı.
"Sahiden gidiyorum galiba Kumral..." diye fısıldadı Tuna.
Kedi oralı olmadı. Tuna kedinin yanına çömeldi, saçlarını okşadı. "Türkçede kedilerin saçı olmaz!" diye kızacak hiçbir dil uzmanına aldırmadan kedisinin kumral saçlarını okşadı. Yemek yerken ellenmeyi hiç sevmeyen kedilerin bu huyunu da bile bile okşadı Kumral'ı.
"Demek sahiden gelip götürüyorlar insanı iç savaşa ha? Peki sence bu biraz tuhaf değil mi yani?"
Kedi birden durdu, yalanarak Tuna'ya baktı. Gözlerini kırpıştırdı ve onu dinler gibi bekledi.
"Görüyorsun işte kızım, yıllardır korkuyla beklediğim bu iç savaşla artık yüzleşmem gerekiyor! Anlıyorsun değil mi?"
Kedi yemeğini bırakıp, oturdu.
"Belki de Kumral... Gerekli bir savaştan kaçılamıyor kimbilir? Ne dersin, hımmm?.. Ve benim de artık bunu öğrenme vaktim geldi galiba..."
Kedi her şeyi anlamış gibi gözlerini kırptı, huzursuzca miyav-ladı. Kediler evdeki gerilimi hissederler.
Son bir kez KumraPın su kabını da kontrol ettikten sonra mutfağın kapısında durdu Tuna. Kedi sarımsı bakışlarını Tuna'nın gözlerinin tam içine dikmişti.
"Hoşçakal Kumral!"
Aniden bir şey hatırladı. Salona koştu, camlı dolabı açıp, içinden küçük, beyaz, elipse benzer bir taşı çantasına attı. Kapının önünde hâlâ kendisini bekleyen askerlerin yanına gitti; "Hazırım beyler!" dedi.
Kapıyı çekti.
Dar merdivenleri Üsteğmen Birol önde, er Demir arkada iner-
lerken, onların ortasında kalan Tuna kendini tutuklanmış gibi hissetti. Fakat iftiraya uğramış bir masum mu, yoksa gerçekten
3J0 suçlu mu olduğu kendisi için de karmakarışık bir denklemdi, tç
" savaşlarda kimlerin masum, kimlerin suçlu olduğuna dair yeni
bir iç tartışmaya başlamıştı ki, üsteğmen Birol konuştu:
"Hakkınızda pek fazla bir şey bilmiyoruz ama ünlü Gökay soyadıyla bir akrabalığınız olduğunu..."

"Hakkımda araştırma mı yaptırdınız yani?" diye sordu Tuna huylanarak.
"Herkesinki kadar... Sizin lise öğretmeni, eşinizin doktor olduğunu, kısa dönem askerlik yaptığınızı..."
"Hay Allah!.." diyerek zınkk diye durdu Tuna. O durunca askerler de durdu.
"Meriç! Tabii ya... Nasıl da unuttum. Ona haber bırakmalıydım ... Annem de merak edecek şimdi... Hay Allah!"
"Biz doktor hanıma haber verdik, hocam," dedi dostça bir sesle üsteğmen Birol.
"Ne zaman haber verdiniz Meric'e?"
"Bu sabah. Siz banyodaymışsınız o sırada."
"Ama bana hiçbir şey söylemedi..." diye sayıklar gibi geveledi Tuna.
"Erkekler savaşa giderken, eşler ve anneler çok duygusal olurlar," dedi üsteğmen Birol bir sır verir gibi fısıldayarak.
Yeniden merdivenlerden inmeye başladılar. Zaten iki katlı, o küçücük binanın merdivenleri o salı sabahı bir gökdeleninki kadar bitmez tükenmez geliyordu Tuna'ya.
"Meric'i bu sabah hiç görmedim. Kaçar gibi çıkmış evden... sonra o tuhaf not... sanki..."
"Kadınlar bize benzemezler hocam!" dedi üsteğmen Birol.
Sertçe ve bilinçli olarak durdu bu kez Tuna. Askerler de durdular. Dik dik üsteğmenin yüzüne baktı. Dikkatle aradı ama ne alaycı, ne aşağılayıcı, ne de dışlayıcı bir iz vardı bu yakışıklı genç yüzde.
"Onlar biz erkekler gibi standart tepkiler vermezler," diye açıklama ihtiyacı duydu üsteğmen Birol.
"Her birinin ayrı tepkisi vardır, tektip davranan biz erkekler bununla başa çıkamayınca onları anlaşılmaz ve tahmin edilemez olmakla suçlarız hemen!"
"Kadın, dalgalı denize benzer komutanım!" diyerek sırıttı er Demir. Sonra bu yaptığının haddini aştığını düşünerek daracık basamakta ıkına sıkına hazırola geçti.
"Komutanım!" diye bağırdı. . ...;-.
Sesi apartmanın aydınlık boşluğunda yankılandı. . , /
Kafası iyice karışan Tuna kuşkuyla üsteğmen Birol'a baktı. Kaygan ve yoğun düşünce yumakları büyük bir hızla kafasının içinden akıp gidiyordu:
"Meslekten asker bir erkeğin böyle modern, böyle evrensel düşünmesi olası mı? Dahası düşüncelerini böyle açıkça anlatması kurallara uygun mu? Eğer askerlik, kurallara tamamen uymaksa, bu üsteğmen ne yapıyor şimdi? Bu

durumda iki seçenek var: birincisi bu üsteğmen henüz çarka tamamen girmemiş bir asker veya... veya bu yaşadıklarım gerçek değil!"
Daha merdivenler bitip, sahanlığa gelmeden, bu ikinci olasılığa sevinçle sarılmıştı bile: "Tabii ya, bu sabah olanların hiçbiri gerçek değil! Gerçeğe de benzemiyor zaten... Bunların hepsi bir rüya! Düş görüyorum ben... Evet, evet hepsi bir karabasan bunların ... Birazdan uyanacağım ve bu karabasan bitecek!.. Beynimin kötü bir oyunu bu bana... Kendi beynimin bana oyunu..."
Ani bir ışıkla gözleri kamaştı, ama o kendini zorlayarak gözlerini açtı.
KUZGUNCUK, ISTANBUL
"Beykoz'da oturmalı Beykoz'da çalışan adam <>f; •
Fakat Kuzguncuk şirin yerdir '
Ve gayet nefis yapar gül reçelini pansiyoncu Madam ve kızı
Raşel..."
Nâzım Hikmet
Ben Kuzguncuk'ta doğdum.
Bana sorarsanız hâlâ bir Boğaziçi köyüdür Kuzguncuk.
1776'da da Boğaziçinde bir köymüş. Kauffer haritasında tabanı deniz kıyısı olan üçgen biçimli bir yerleşme olarak gösteriliyor. Bilenler, Çengelköy'ün Ermeni, Kuzguncuk'un Yahudi ağırlıklı köyler olduğunu anlatırlar. Müslümanlar azınlıkmış ilk zamanlar. Zengin muhiti değilmiş, şimdi de öyledir. Kibarca "orta halli", "dar gelirli" de denebilir.
"Kuzguncuk'un hırdavatı,
Beylerbeyi'nin teşrifatı,
Çengelköy'ün zerzevatı meşhurdur" deyişinin altında da bu yatar. Doğrudur, hırdavatçısı, zanaatkarı, esnafı çoktur bizim Kuzguncuk'un ve ben de onlardan birinin çocuğu olarak doğdum burada.
Dört ayrı kültürün istanbul gibi şahane bir Akdeniz kentinde istanbul'un özgün sihri ve bereketiyle yoğrulması sonunda bilinen lezzet, keyif ve güzellikler dörde katlanmış elbette. Tıpkı yabancı diyarlar gezip, görgüsü, bilgisi artan gezginler misali, Kuz-guncuklular da ayaklarına gelmiş dört kültürün ayrı tadını birleştirmişler... Şimdi iyice kaybolan bu çok renkliliği ucundan kenarından yakalayan son kuşak Kuzguncuklular'damm ben.
iskorpit balığı yemeyi Ermenilerden, gelincik balığını da Ya-
hudilerden öğrenmiştir Kuzguncuklu. Rumlar gümüş balığını iyi yaparlar, lakerdaları meşhurdur ve zeytinyağlı sebze yemekleri müthiş lezzetli, çok süslüdür. Ermenilerin midye dolmasını dedem anlata anlata bitiremezdi.

Yahudilerin incir reçeli, elma ve ayva tatlıları meşhurmuş. Annem ilk çikolata makinesini komşusu Madam Ester'de görmüş, ev çikolatasını orada tatmıştı. istanbul müslüman mutfağıyla yetişen babaannemin zeytinyağlı enginarı, tereyağlı kuzu kebabı, iç pilavı, zerdesi, dereotlu nohutu, kıymalı börekleri, etli sarmalan, meşhur imambayıldı ve hünkârbeğendisi Osmanlı mutfağının inanılmaz incelikli zenginliğini taşırdı soframıza. Aşçılarla, dadılarla büyümesine ve eğitimine erkek çocuğu kadar değer veren akıllı bir babası olmasına karşın, babaannem bu yemekleri kendi elceğiziyle pişirirdi bize saatlerce uğraşarak.

Babaannemin asıl ilgi alam tatlılardı ve biz çocuklar onun tat-lılarıyla şımararak büyüdük. Misk ve amberle pişirilmiş elma ve armut tatlıları, yazın buz gibi içimizi serinleten çeşit çeşit şerbetleri, güllaç, tavuk göğsü ve yalnızca dini bayramlarda komşu kadınların da yardımıyla yapılıp, misafirlere dağıtılan dillere destan bademli baklavası, fıstıklı kadayıfı aklıma ilk gelenler.

Dedem yemek konusunda terzilik kadar usta mı değildi, yoksa babaannemle rekabet etmek mi istemezdi, hâlâ pek bilemem. Babaannem hayattayken dedem bazan babamın yalvarmalarına dayanamaz, Bulgar kurufasülye yahnisi yapardı. Babaannemin vefatından sonra mutfak kültürünün hiç de kötü olmadığını kanıtladı bizlere. Meyveli turtasını hâlâ ağzım sulanarak özlerim.

Babamı yemek yaparken hiç görmedim. Babam hiçbir konuda heyecanlı veya tutkulu olduğunu bizlere göstermemiştir. Annem-se Doğu'dan getirdiği lezzetleri armağan etti mutfağımıza. Onun Çerkez tavuğu, çeşit çeşit bazlamaları, gerdan kuşbaşı ve bulgurla yaptığı keşkeği ve aşuresi meşhurdur.

Ben çocukken şeker ve kurban bayramlarında, müslüman olmayan komşularımıza da şeker ve et dağıtır, onlar da paskalya ve yortularda bize boyalı yumurta, tatlı ve çörek getirirlerdi. Kimse varlıklı değildi ama ne kavga, ne aşağılama, ne de abartma, kibirlenme vardı aramızda.

Evlerden canlı müzik seslerinin Kuzguncuk'a aktığı yılları gören şanslılardanım ben. Akordeon, piyano, keman çalmak yaşam-

KAM3

.13:

larının bir parçası olan insanlar elbette yaşamdan tat almasını da bilirler. Meşhur Arapzâde yangınında, her evden bir piyano çıktı-J4 ğını söylerdi dedem.

"***"" Babannem ve dedem ikisi de tambur çalarlardı. Bazı akşamlar komşumuz Yahya Amca kanun taksimi yapar, kemancı Yorgo ve dedem hep beraber Rum, Bulgar, Türk şarkıları söyler, pilaki, balık yer, rakı içerlerdi. Biz

çocuklar müziğe bayılırdık. Çünkü müzik eğlendirir, çünkü müzik yapıp dinleyen büyükler kavga etmezler.
Daha sonra Ada'nın babası o şahane sesiyle katıldığı fasıl konserleri için müzisyenleri davet eder oldu köşke. Ama bunlar daha çok "aile içi" eğlencelerdi.
Yalıların bugünkü yüksek duvarlar ve koruma polisleriyle kendi hapishanelerini kurmuş olduklarına bakmayın siz. Onlar zaten Kuzguncuklu değildirler, adresleri Boğaziçi'dir. Kuzguncuk hissedilmeden yaşanılacak yer değildir! Yalılar için, "Kuzguncuk'a sırtlarını dönmüş" deniyor artık buralarda. Asıl Kuzgun-cuklularsa, Kuzguncuk Çarşı Caddesi'nin içerisinde yaşıyorlar. Kuzguncuk'ta yaşam hâlâ îcadiye Caddesi'nin dengelediği bir eksende sürmektedir.
Oysa ben çocukken yalılar da Kuzguncuklu'ydu. Zenginliğin gösterilmesi, paranın konuşulması ayıptı, görgüsüzlük belirtisiydi, insanlık ve komşuluk tedavüldeydi hâlâ, ama kimse kimsenin işine ve özgürlüğüne burnunu sokup, kendi inanç ve âdetlerini de dayatmazdı. Başkasını rahatsız etmediği sürece kimsenin inancı veya inançsızlığı öbürününkinden daha önemli ve/ya kutsal değildi. Belki de en çok bu yüzden, 6-7 Eylül olaylarında dışardan gelip kargaşa çıkartmak isteyenlerin en başarısız olduğu semt Kuzguncuk olmuştur.
O zamanlar, yalı sahipleri şimdikinin aksine özellikle kapılarını komşularına açarlardı. Biz çocuklar yalıdan bir arkadaşımız olduğunda, onlara karşı en ufak bir eksiklik hissetmez, tersine denize gireceğimiz yeni bir yer daha bulduğumuza sevinirdik. Aslında yalılar müştemilatları deniz tarafında, yüzleri Kuzguncuk'a dönük yapılmışlardır.
"Padişah geçerken sırtlarını dönmeleri ayıp olacağından cepheleri yola bakar, sırtlarını denize verirlermiş kızanım..." derdi dedem.
Eski haritalarda sahil yolu olmadığını söyleyenlere kızar; "Bre Osmanlı'dan önce, Bizans yıllarmdandır o çizgiler!" diye homur-danırdı.
Denize girecek bir dolu ayazma, sırtında koşacak bitmez tükenmez çayırlık, üstüne tırmanacak fazlasıyla ağaç vardı. Mocan korusunda (şimdi eski adıyla Fethi Paşa diye anılıyor yeniden) doyasıya koşar, oynardık. Yukarıda dere akar, etrafında fıstık çamları ve ceviz ağaçlarının çevresinde aileler piknik yapardı. Kimse öbürünü ne müziği, gürültüsü, ne çöpü, yemeği ne de aç-gözü veya kemgözüyle rahatsız, taciz ederdi! (Tanrım... ve bütün bunlar şimdi yalnızca ilk otuzlarında olan bir insanın geçmişi!)
Ben Kuzguncuk'ta doğdum. Başka bir deyişle, benim Kuzguncuklu oluşum Ada'nınki gibi sonradan değildir. Evet onların Kuzguncuk'a taşınması, o vakte

kadar bizim gösterişsiz ama çok sesli Boğaziçi köyümüzün farkında bile olmayan bazı sanatçıların ilgisini buraya çekmişti. Ardından kimi gazeteler de Kuzguncuk'u konu etmiş, belki biraz bu nedenle artık yıkılmaya terk edilmiş o şahane evlerin bazıları onarılmıştı. Ayrıca Ada'nın ünlü annesi, babası ve dayısının Kuzguncuk'a kaliteli bir şöhret, hatta saygınlık kattığı da rahatlıkla söylenebilir. Ama onların Kuzguncuk'a taşınmasından en çok etkilenen aslında Kuzguncuklu bir ailedir. Ada ve ailesinin Kuzguncuk'a yerleşmesi buralı bir ailenin bütün kaderini ve geleceğini geri dönüşsüz olarak, tamamen değiştirmiştir. O aile, benim ailemdir!
Kuzguncuklular dillere dolanan bu iki ailenin hikâyesini hiç unutamazlar. Ada'nın ailesi Kuzguncuk'a yerleşmeseydi, benim ve ailemin yaşantısı tamamen bambaşka olacaktı... Elbette onlarınki de... Nasıl olacaktı, nece yaşanacaktı? Bunu hiç kimse, hiçbir zaman bilemeyecek!
Bildiklerimiz yalnızca yaşanmış olanlardır.
Büyükdedem terzi Osman, 1913 Balkan Savaşı'ndan sonra Anadolu'ya göçen Bulgar müslümanlarındanmış. Kuzguncuk, hiçbir zaman Trakya müslümanlarının rağbet ettiği bir semt olmamış. Onunki biraz da tesadüf sonucu rotası değişen kaptan hikâyelerine benzer. Akrabaları daha çok Silivri çevresine yerleştikleri sırada büyükdedem karısı ve oğluyla Üsküdar'daki bir yakınının yanında kalıyormuş. Dedem o sıralar henüz altı yaşla-nndaymış ve Bulgaristan'da kalan arkadaşlarını özler dururmuş.
Kuzguncuklu Ermeni terzi Ohannes Usta'yla tanışınca büyük-dedem genç karısını ve oğlu Muharrem'i alıp Kuzguncuk'a gelmiş ve geliş o geliş! Burada küçük bir terzi dükkânı açmış. Daha çok el işi kravatlarıyla ünlü Ohannes Usta'nın bitişiğinde, büyük-dedem Osman da gömlek üzerine çalışır, tanınır olmuş. Savaş yıllarında çok sıkıntı çekmiş, Çanakkale savaşından mucize eseri geri döndüğünde de yarı aç yaşamışlar ama Cumhuriyet'ten sonra özellikle oğlu Muharrem'in adını duyan "istanbullu kibar beyler" kravat ve gömlek için özel olarak Kuzguncuk'a gelmeye başlayınca işleri düzelmiş.
O zamanlar Yahudi, Ermeni ve Rumlar Kuzgu/ıcuk'un yerlileri sayılırmış. Müslüman ve Türk aileler azınlıkta da olsa bir arada kaç-göç olmadan yaşar, birbirleriyle evlenebilirlermiş. Bir müslü-manla evlenen gayri-müslim genellikle din değiştirir ama Kuzguncuk'a ait sayılan ortak kültürü bozmadan sürdürebilirmiş. Daha varlıklı ve okumuş olanlar Ortaköy'e rağbet ederken, bizim Kuzguncuk o yıllarda da yine orta hallilerin semtiymiş. Nüfusunun çeşitliliği ve coğrafyası açısından, hoşgörü ve iyi komşuluğun böylesine açık

yaşanabildiği çok az istanbul semti vardır. Ve bütün Kuzguncuktular gibi ben de buna yürekten inanır, gurur duyarım.
Büyükdedemin yanında terziliği öğrenen dedem ilkgençlik yıllarında Kuzguncuk'un güzel Yahudi kızlarından Rozita'ya tutulmuş. Rozita'yla dedemin aşkı o yıllardan sağ kalanların hâlâ anımsadıkları bir büyü, bir tılsım taşımaktadır.
Henüz on altısındaki kıvırcık kızıl saçlı Kuzguncuklu Rozita'yla, on dokuz yaşında mavi gözlü Plevneli terzi Muharrem'in aşkı öyle dallanıp budaklanmış ki, kısa zamanda dillere destan olmuş. Dedemin yazdığı şiirler, Rozita'nın hülyalı bakışları, özel ulaklarla yollanan aşk mektupları... Rozita'yla dedemin Paskal-ya'da üzerine halılar serilerek kapatılan îcadiye Caddesi'ndeki panayır 'akşamları... Laterna dinlenerek kutlanan panayırı o yıl üç gün üç gece dans edişleriyle belleklere kazıyışları...
Dillerde dolanan aşkları karşısında onları evlendirmekten başka bir şey yapmayı düşünemeyecek kadar Kuzguncuklu olan aileleri ertesi yıl orta halli bir düğün dernek kurmuşlar. Rozita müs-lüman olmuş, Gülkız adını almışsa da herkes onu daima Rozita diye ünlemiş, kimse adına dokunmamış.
Benim babaannem Rozita değildir. Babaannem Mürşide Hanım çok sonraları gelin gelmiş Kuzguncuk'a. Rozita'nın ertesi yıl
tüberkülozdan ölmesiyle yıllarca sürecek yasa giren dedem dünyadan elini eteğini çekip, kendini tamamen işine vermiş. Ölümüne bir türlü inanamadığı gencecik karısının Yahudi mezarlığına gömülmesine izin verecek kadar yüce gönüllü bir adam olan dedem, gerçekten de çok hassas, incelikli biriydi.
Avrupa Yahudilerinin vaat edilen topraklara varmadan önceki son durak olarak kabul ettikleri Kuzguncuk'un başka bir özelliği daha vardır. Kudüs'e varamadan ölen Yahudiler'in Kuzguncuk'ta gömülmeyi vasiyet ettikleri de söylenir, îşte özellikle bu nedenle dedemin o gencecik ve yaslı döneminde verdiği kararını saygıya değer buluyorum.
Plevneli terzi Muharrem'in ruhundaki incelik, diktiği elbiselere de yansır, elinden çıkan giysiler sanat eseri gibi hemen dikkat çekerdi. Onu sık sık anar ve onu hâlâ çok özlerim. Dedem düşünceleriyle babamdan daha genç ve daha yakın olmuştur hep bana. Babam, içe dönük, sessiz, sabırlı, çalışkan bir adamdı. Dedem onu Mürşide Hanım'a benzetirdi daima.
"înce hastalıktan" ölen küçük karısının ardından dünyaya küsen, kendini yalnızca işine adayan dedemin çalıştığı dükkânda artık kendi adı yazılıdır: Plevneli Terzi Muharrem Atacan.

Şimdi Şişli'den, Mecidiyeköy'den varlıklı müşterileri vardır, artık eli para tutmakta, anne ve babasına o bakmaktadır. Bir süre sonra babasının Bulgaristan'dan gelirken getirdiği üç-beş kuruş ve annesinin akınlarıyla aldıkları evin yanındaki Rum evini satın alır. Rum evleri de Ermenilerinki gibi kagirdir ama üst katları ahşap çatkı üzerine ahşap kaplamalı, zevkli konutlardır. Ama Hıristiyan evlerinde banyo yoktur (onlar hamama giderlermiş). Tabii dedem öbür müslümanlar gibi, evi alır almaz hemen bir banyo yaptırır.
Dedemin varlıklı müşterilerden birinin modern görüşlü, eğitimli, zarif bir dul kızı vardır ve bu kız bir gün beybabasıyla Kuzguncuk'a dedemin dükkânına gelir. Mürşide Hanım, kendinden yedi yaş küçük, kendisi gibi dul, Plevneli terzi Muharrem'i görür görmez ona tutulur. Sonra yavaş yavaş engin sabrı, kültürü ve sevgisiyle dedemin-acıyla kilitlenen yüreğini çözmeyi başarır. Evlenirler, ertesi yıl babam doğar. Babannem, o yıllarda çok erken doğurmak zorunda olan kadınlara kıyasla geç sayılacak bir yaşta anne olmuştur ve bundan hep utanır.
Ah sevgili Mürşide Hanım, sevgili babaannem, sizden iki kuşak sonra Türk kadınları arasında mesleklerini, eğitim ve özben-lerini, anne olmaktan daha çok önemseme fırsatı bulan ve bundan utanmayanlar çıktı. Müsterih olun, rahat uyuyun!
Rozita'nın Ortaköy'de yaşayan kuzeninin torunu Nesim, akrabalarını ziyarete Kuzguncuk'a her gelişinde bizim evde özel olarak ağırlanırdı. Benden birkaç yaş büyük olan Nesim'i çok severdik. Dedem onu bizden ayırmaz, sanıyorum öz torunu gibi görürdü.
Oysa "Ortaköylüler horoz ötüşüyle, Kurguncuklular eşek anırmasıyla uyanır!" diyen Nesim'in anneannesini hiç sevmezdi dedem. Anlaşılan Rozita'nın kuzeni Kuzguncuk'ta yaşayan akrabalarını küçümserdi. Nesim'le ben kıkır kıkır gülerdik bu sözlere, dedem feci homurdanırdı.
Belki dedemin de etkisiyle Nesim'i hâlâ yakın bir arkadaşla, yakın bir akraba arasında güzel bir yerde severim, ikimizin de hiç tanımadığı, (dedemden bana yadigâr)eski-püskü, siyah beyaz bir fotoğrafta hülyalı gözlerle bakan küçük kızı konuşuruz ara sıra... ikimize de sıcak, düşmanlığı olmayan, ortak bir geçmiş duygusu veren, sevgi, dostluk ve aşk renkleri taşıyan o kızı... Onun anneannesinin kuzeni, benim dedemin ilk karısı Rozita'yı!
Ve her telefon konuşması ya da karşılaşmada birlikte onun mezarım ziyarete söz verir, fakat bunu bir türlü başaramayız. Belki mezarlığa gitme fikrinin cazip gelmeyişi, belki gerçekten Orta-köy'le Kuzguncuk'un birbirine günümüzde daha uzak duruşundan ...

Soyadı kanunu çıktığında Bulgar göçmeni akrabalarımız "Terzi", "Terzioğlu" gibi meslekten soyadlarını tercih ederken büyük-dedem, Atatürk'e hayranlığından Atacan'ı seçmiş. Dedem bu seçimle hep gurur duyardı. Belki de bu gururun etkisiyle babaanneme hep "Mürşide Atacan" diye hitap ederdi.
"Bre çok zerafetli olmuşsunuz Mürşide Atacan!"
"O sizin iyi görüşünüz Muharrem Bey!"
Dedemin elinden çıkma şık tayyörleriyle hayal meyal anımsarım babaannemi. Bana anlatılanlarla, elimdeki fotoğraf imgelerini birleştirince onun, modern, bakımlı, çekingen ve mesafeli bir kadın olduğunu söyleyebilirim. Başbaşa kaldıklarında da içindeki heyecanı koyuvermediğini bir kez ağzından kaçıran dedemle iliş-
kilerinin, dedemin Rozita'yla olan ilişkisine pek benzemediğini düşünürüm.
"O vakitler iyi tahsil yapmış kızlar böyleydi bre kızanım... §j» Mürşide Atacan kendini şööyle bir bırakamazdı Tuna gözlüm!" derdi dedem.
Kuzguncuk aşka doymayan bir Boğaziçi köyüdür. Babam on yaşlarına geldiğinde bu kez, genç bir doktorun, kendinden büyük bir evli kadına olan ümitsiz aşkıyla çalkalanmaktadır. Frenk tepesinde genç doktorun yazdığı şiirler okunur, genç kızlar iç çekerek onlara imrenir ve bu aşkın öyküsü ünlü bir şarkı olup Fehmi Ege'nin içli sesinden istanbul'a yayılır:
"Temmuzun on sekizi Ağlattı ikimizi Boğazın sularına Düşsün mehtabın izi...
Ey ilahi sevgili Doymam aşkın tadına Sarı kelebek derim Sevdamızın adına..."
Dedeme Rozita'yı hatırlatan bu aşk şarkısı Mürşide Hanım'ı çok yaralamış olmalı ki, annem daha sonra bu şarkıyı öğrenip, söylediğinde babaannem kapıları vurup, odadan kaçarmış.
Babaannem ben küçükken öldü. Ölümüyle ilgili gözyaşı ve çığlıktan çok, derin bir sessizlik, ağırbaşlı bir keder kaldı aklımda. Karakterine yakışır biçimde ölümü de sakin ve olgun karşılandı. Dedem onun tamburunu babama, çoğu Osmanlıca kitaplarını bizlere, elişi işlemelerini de anneme vermişti. Ruhuna okunan kırk mevlü-tünden sonra Mürşide Atacan'ın sevdiği şarkılardan oluşan bir saz eserleri konseri verilmiş, mahalledeki çocuklara tatlı dağıtılmıştı.
Zaten geride kalmayı ve uzaktan sevmeyi tercih eden babaannemin yokluğu, evin içinde açıkça hissedilmedi... Sanki o, üst kattaki odasında kahve içiyor ve kitap okuyordu da biraz sonra hayal meyal anımsadığım melek sesiyle:
"Mavi Tuna torunum, zencefilli kurabiye arzu eder misin acaba?" diye soracaktı bana.
Babaannemin varlığı evin içinde kalmıştı ve hiç gitmedi...
ikinci karısının ölümü ardından, ilki gibi yas tutmayan de-

MASAL DEĞİLDİ ONLAR!

"iç savaş dinarlardan gelen, bir yerlerden bulaşan bir virüs değil, içsel bir süreçtir. Her zaman bir azınlık tarafından başlatılır; her yüz kişiden birinin onu istememesi, uygarca birlikte yaşamayı olanaksızlaştırmak için yeterli olabilir."
Hans Magnus Enzensberger

Onlar çocukken Kuzguncuk'ta yaz güneşinin doğumuyla deniz saatleri başlardı. O zaman deniz temizdi, onlar çocuktu... Nesim, Musa, Sefer, Aret, Kosta, Araş, Ada ve Tuna... Aslında Ada'yla Tuna arada bir öbür çocuklara katılırlardı. Onlar daha çok köşkün bahçesindeki incir ağaçlarının gölgesinde düşler kurar, resim yapar, oyun oynarlardı yaz tatillerinde. "O zaman"ın üzerinden yalnızca yirmi yıl geçmişti ama her şey yüzyıl kadar çok değişmişti.

Kolunu gözlüğünün üzerinden siper ederek, Kuzguncuk güneşiyle kamaşan gözlerini açtığında bir askeri kamyonla burun buruna geldi Tuna. Üryanizâde sokakta, evinin kapısında bekleyen bu kocaman askeri kamyon bir göz yanılsaması olabilir miydi?

Başım kaldırıp, güneşten kamaşan gözlerini zorlayarak baktığında sokaktaki evlerin pencere ve balkonlarından sarkan insanları gördü. Bunların tümü de kadın ve çocuklardı.

Kendi sokağında bu kadar çok kadın ve çocuğun yaşadığını hiç bilmiyordu. Ama bu olası mıydı? Bu kadar kadın ve çocuk bu evlere sığabilir miydi? Belki de seferberlik ilanıyla birlikte akrabalar bir araya toplanmış, iç savaşa giden erkeklerin ardından yalnız kadın ve çocuklardan oluşan savaşsız bir dünya kurmaya başlamışlardı bile... Ama böyle bir şey gerçek olabilir miydi? Hep söylendiği gibi androjen hormonu ve erkekler miydi bu insanlık tarihiyle yaşıt kıyımın, bu kahreden şiddetin kaynağı? Erkekler tek başlarına bunca kanın ve ölümün günahını yüklenebilir miydi? Yo hayır, hayır öyle şey olamazdı... Çocukların ve kadınların da kendi iç savaşları vardı ve savaş, insan denen canlının buluşuydu. Yalnızca insana özgüydü, kadın, çocuk fark etmezdi. "'Sineklerin Tanrısı' romanında Golding yalnızca yetişkin erkek insanın değil çocukların da kötülük üretebileceğini anlatmadı mı?" diye fısıldadı yanındakine.

Ve ardından yeni bir soru patladı beyninde:

"Peki ya o ıssız adadaki çocuklar kız olsaydı?"

Yanındakine dönüp baktığında üzgün gözlerle kendisini izleyen yakışıklı üsteğmen Birol'la karşılaştı. (Demek rüya devam ediyor!)

"Hadi hocam binin araca, daha gidecek çok yolumuz var!" dedi üsteğmen hafifçe Tuna'nın sırtını sıvazlayarak.

Askeri kamyona binerken son bir kez görmek için başını kaldırıp baktığında, pencere ve balkonlardan sarkan kadın ve çocuk yüzlerinde, birazdan izleyecekleri esaslı bir korku filmine hazırlanan yarı sinirli, yarı kuşkulu ifadeleri fark etti Tuna.
"Ya henüz inanamıyor veya gerçek olmadığını onlar da biliyorlar!" diye fısıldadı yeniden.
Gökyüzüne öylece asılmış gibi hareketsiz duran onlarca, elli-lerce, yüzlerce yüz, sanki Fellini filmlerinden dondurulmuş bir kareye sıkıştırılmıştı. Ve tıpkı yüzlerindeki oyunsallık, özellikle yaratılmış gerçek-dışılık gibi iç savaş da yalnızca filmlerde, romanlarda ve televizyon haberlerinde ancak başka ülkelerden nakledilen ama gerçekte insanın kendi başına ve/ya ülkesine gelmeyecek düşsel bir hastalıktı sanki... (Ama ya rüya değilse ?..)
Hâki renkli branda beziyle kapatılmış askeri kamyona binmek için güçlü bir zıplayışla sıçrarken son anda pencerelerin birinde başına beyaz bir tülbent başörtüyü öylesine kondurmuş, dudakları kımıldayan nur yüzlü yaşlı bir kadın takıldı gözüne. Yeniden bakmak için kamyondan başını uzattığında kadın yoktu.
"Tanrım, bu Mürşide Hanım değil mi?" diye heyecanla mırıldandı.
Sonra hemen vazgeçti.
"Ama babaannem başını hiç örtmezdi ki..."
Mürşide Hanım beş vakit namaz kılar, sık sık Kuran ve Yasin
MASAL DEĞİLDİ ONLAR!
"iç savaş dinarlardan gelen, bir yerlerden bulaşan bir virüs değil, içsel bir süreçtir. Her zaman bir azınlık tarafından başlatılır; her yüz kişiden birinin onu istememesi, uygarca birlikte yasamayı olanaksızlaştırmak için yeterli olabilir."
Hans Magnus Enzensberger
Onlar çocukken Kuzguncuk'ta yaz güneşinin doğumuyla deniz saatleri başlardı. O zaman deniz temizdi, onlar çocuktu... Nesim, Musa, Sefer, Aret, Kosta, Araş, Ada ve Tuna... Aslında Ada'yla Tuna arada bir öbür çocuklara katılırlardı. Onlar daha çok köşkün bahçesindeki incir ağaçlarının gölgesinde düşler kurar, resim yapar, oyun oynarlardı yaz tatillerinde. "O zaman"ın üzerinden yalnızca yirmi yıl geçmişti ama her şey yüzyıl kadar çok değişmişti.
Kolunu gözlüğünün üzerinden siper ederek, Kuzguncuk güneşiyle kamaşan gözlerini açtığında bir askeri kamyonla burun buruna geldi Tuna. Üryanizâde sokakta, evinin kapısında bekleyen bu kocaman askeri kamyon bir göz yanılsaması olabilir miydi?

Başını kaldırıp, güneşten kamaşan gözlerini zorlayarak baktığında sokaktaki evlerin pencere ve balkonlarından sarkan insanları gördü. Bunların tümü de kadın ve çocuklardı.
Kendi sokağında bu kadar çok kadın ve çocuğun yaşadığını hiç bilmiyordu. Ama bu olası mıydı? Bu kadar kadın ve çocuk bu evlere sığabilir miydi? Belki de seferberlik ilanıyla birlikte akrabalar bir araya toplanmış, iç savaşa giden erkeklerin ardından yalnız kadın ve çocuklardan oluşan savaşsız bir dünya kurmaya başlamışlardı bile... Ama böyle bir şey gerçek olabilir miydi? Hep söylendiği gibi androjen hormonu ve erkekler miydi bu insanlık tarihiyle yaşıt kıyımın, bu kahreden şiddetin kaynağı? Erkekler tek başlarına bunca kanın ve ölümün günahım yüklenebilir miydi? Yo hayır, hayır öyle şey olamazdı... Çocukların ve kadınların da kendi iç savaşları vardı ve savaş, insan denen canlının buluşuydu. Yalnızca insana özgüydü, kadın, çocuk fark etmezdi. " 'Sineklerin Tanrısı' romanında Golding yalnızca yetişkin erkek insanın değil çocukların da kötülük üretebileceğini anlatmadı mı?" diye fısıldadı yanındakine.
Ve ardından yeni bir soru patladı beyninde:
"Peki ya o ıssız adadaki çocuklar kız olsaydı?"
Yanındakine dönüp baktığında üzgün gözlerle kendisini izleyen yakışıklı üsteğmen Birol'la karşılaştı. (Demek rüya devam ediyor!)
"Hadi hocam binin araca, daha gidecek çok yolumuz var!" dedi üsteğmen hafifçe Tuna'nın sırtını sıvazlayarak.
Askeri kamyona binerken son bir kez görmek için başını kaldırıp baktığında, pencere ve balkonlardan sarkan kadın ve çocuk yüzlerinde, birazdan izleyecekleri esaslı bir korku filmine hazırlanan yarı sinirli, yan kuşkulu ifadeleri fark etti Tuna.
"Ya henüz inanamıyor veya gerçek olmadığını onlar da biliyorlar!" diye fısıldadı yeniden.
Gökyüzüne öylece asılmış gibi hareketsiz duran onlarca, elli-lerce, yüzlerce yüz, sanki Fellini filmlerinden dondurulmuş bir kareye sıkıştırılmıştı. Ve tıpkı yüzlerindeki oyunsallık, özellikle yaratılmış gerçek-dışılık gibi iç savaş da yalnızca filmlerde, romanlarda ve televizyon haberlerinde ancak başka ülkelerden nakledilen ama gerçekte insanın kendi başına ve/ya ülkesine gelmeyecek düşsel bir hastalıktı sanki... (Ama ya rüya değilse ?..)
Hâki renkli branda beziyle kapatılmış askeri kamyona binmek için güçlü bir zıplayışla sıçrarken son anda pencerelerin birinde başına beyaz bir tülbent başörtüyü öylesine kondurmuş, dudakları kımıldayan nur yüzlü yaşlı bir kadın

takıldı gözüne. Yeniden bakmak için kamyondan başını uzattığında kadın yoktu.
"Tanrım, bu Mürşide Hanım değil mi?" diye heyecanla mırıldandı.
Sonra hemen vazgeçti.
"Ama babaannem başını hiç örtmezdi ki..."
Mürşide Hanım beş vakit namaz kılar, sık sık Kuran ve Yasin okurdu. Ama gösterişi ve abartıyı hiç sevmezdi. Bu yüzden böylesine dindar olan bu Müslüman kadını Tuna başörtüsüyle hiç görme-44 misti. Nur beyazı saçlarını küçük bir topuzla ensesine toplar, uzun, ' dar etekli elbiseler giyerdi. Kendine özgü çok sade bir şıklığı vardı.
Kamyonun loş ortamına alışana kadar bir süre yarı körleşti Tuna. Tahta oturmalığı eliyle yoklayıp, ucuna ilişti. O sırada eli yanında oturan birinin bacağına değince, hızla geri çekip, özür diledi ve yalnız olmadığım anladı. Yanındaki hiç ses vermedi.
Gözlerini sımsıkı yumdu Tuna, derin derin soluk alıp vermeye çalıştı. Dışardan Üsteğmen Birol'un sesini duyuyordu. Ne söylediğini anlamasa bile, sesinin ritminden bir emir aldığım ve "baş-üstüne komutanım!" tonunda, kararlı bir sesle bağırdığını seziyordu.
"Demek ki, kamyonun önünde Birol'dan daha yüksek rütbeli bir asker daha var," diye düşündü.
Araç yola çıkmadan önce, son anda çevik tek bir sıçrayışla kamyona binip, yanına oturan askerin üsteğmen Birol olduğunu anlayınca sevindi. (Neden seviniyor ki?) Er Demir de karşı uca oturmuştu.
Üsteğmen Birol'un rahat oturması için biraz sağa kaymak isteyince Tuna yeniden biraz önce dokunduğu kişiye çarptı.
"Pardon sizi rahatsız ediyorum..." diye geveledi hiç bakmadan. Yanındakinden yine ses çıkmadı.
"îç savaşlarda evler, dükkânlar yağmalanır, taşlanır, sokaklar-lar koşan, canını kurtarmak için kaçan insan çığlıkları ve başıbozuk silah sesleriyle yankılanır, yerlerde ölü ve yaralılar yatar... Yangınlar çıkar... Çocukları bile öldürebilen caniler, kadınların ırzına geçen sapıklar ve fırsatçı fanatikler ortaya dökülür sanırdım ... Ortalık yanık, ezilmiş umut ve korku kokusundan geçilmez. Yani filmlerde, romanlarda iç savaşlar böyle anlatılır ya hani... Bosna'dan televizyonlara taşınan manzaralar gibi... değil mi Birol Bey?"
"Kentin bazı kesimleri ne yazık ki biraz o anlattığınız durumda hocam. Buralar sokağa çıkma yasağına uyulan, şimdilik kontrol altındaki bölgeler. Bir de... hocam..." diye fısıldadı üsteğmen Birol, "Bana Birol Bey yerine 'üsteğmenim'

demeniz gerekiyor. Benim tercihim bu olmasa da kurallar böyle, anlarsınız işte..."
"Ah tabii tabii..." diye toparlandı Tuna biraz utanarak.
"Yalnızca üsteğmen bile değil, üsteğmenim dememi istiyor, istiyor çünkü bu işe dahil olduğumu bana kanıtlamak için uğraşıyor! Birol'un suçu yok tabii, bunları planlayan tamamen kendi beynim!.." diye düşündü çarçabucak.
"İç savaşlarda kimin kime karşı olduğunu saptamak daha güçtür ve her koşula her an hazırlıklı, çok dikkatli olmak gerekir hocam..."
"Her an çok dikkatli olmak!.." diye içini çekti Tuna. "Demek sonunda oldu ha! Korktuğum, yıllardır endişeyle beklediğim şey başıma geldi!.."
"Stratejik olarak düşmanın net ve belirgin olduğu savaşlar nispeten homojenlik ve çalışma kolaylığı gösterir, oysa Hobbes'un dediği gibi 'herkesin herkese karşı savaşı' olan iç savaşlar en güç olanıdır hocam..."
"Kurban ve katil karışıyor yani!" diye mırıldandı Tuna.
Kendini aniden çok bitkin hissetti. Yıllardır süren yorgunluğun, tedirginliğin ve sürekli uykusuzluk çekmenin ağırlığını du-yumsadı bedeninde. Bir yandan da uykuya yeni dalan birinin kâbus gördüğünü yavaş yavaş ayrımsamasına benzer bir huzursuzluk yayılıyordu beynine. Evet kâbus büyüyerek, katmerleşerek geliyordu, ne yapıp etmeli, bir yolunu bulup uyanmalı ve yaklaşan büyük işkenceden kurtulmalıydı şimdi. Hemen şimdi! Oysa ne yapacağını, bu kâbustan nasıl kurtulacağını hiç bilmeden öylece oturuyordu askeri kamyonun içinde.
"Beynim beni korur!" diye düşündü sevinçle, "insan beyni güçlüdür ve kendi bedenini korumak güdüsüne sahiptir!" diye mırıldandı.
Ama sevinci yarım kaldı. Düşünceleri inanılmaz bir hız ve yoğunlukla aniden saldırmaya başladı. Bunlar birer düşünce olmaktan çok ateşli silahlardan fırlamış öldürücü parçacıklardı sanki... Her yönden saldırıp, canını yakıyor, ağırlıklarını fiziksel olarak hissettirip, onu bedensel olarak da yorgun düşürüyorlardı.
Aslında yaşadığı bu yoğun taarruz yeni değildi. Uzun zamandır düşünceleri içten içe onu kemiriyor, yıpratıp, yiyip bitiriyordu. Kendi düşüncelerinden kaçıp kurtulamıyor, düşüncelerinin yarattığı korku, endişe ve tehdit duygularını söküp atamıyordu. Düşüncelerinin ve endişelerinin esiri olduğunu hissediyordu. Ko-
45
nuşabildiği tek kişi Ada'ydı ama onu da bıktırmaktan çekiniyordu. Her şey endişe vericiydi. Evde, okulda, kendi içinde, sokakta, 46 kentte, ülkede ve

dünyada olanlar kimi kez başa çıkamayacağı ka-*""""" dar karmaşık, ilkel, barbar, çirkin ve yakışıksız, kimi kez hiçbir mantık, doğa ya da fizik yasasıyla açıklanamayacak kadar anlamsız ve dehşet vericiydi. Yeni fikir ve projeler üreterek çözümler geliştirmeye çalışıyor, hattâ bazan umutlanıyor, öğrencilerine ve ailesine umut veriyor, ama o sırada yeniden patlak veren bir şiddet, bir sömürü ya da vurdumduymazlıkla tekrar iflas ediyordu.
Kendisine öğretenlerin içtenlikle bağlı kalarak ona aktardığı bütün değerler artık çökmüş, kıymetsiz, boş, saçma kavramlar olarak çöpe atılmıştı. Dostluk, aşk, sevgi, insanlık, eşitlik, vefa, sağduyu, affetmek, hoşgörü, özgürlük, güvenmek, inanmak, adil olmak, aklın yolları... hepsi, hepsi kullanımdan kalkmış veya tamamen içerik değiştirmiş, üstelik ciddiye alınması toplumsal yasalarla yasaklanmış kavramlardı artık. Ve Tuna bu yüzden uzunca bir süredir içindeki savaşın kaçınılmaz olduğunu biliyor, kapısını çalmasını bekliyordu.
Tuna bekliyordu. Birçok insan gibi bekledi o da. Beklemek bu çağın yazgılarındandı nasılsa. Hayır korkuyla değil. Kuşkuyla bekledi daha çok "Ne zaman, hangi kılıkta kapımı çalacak?" kuşkusuyla ...
Daha sonra "Ne olacaksa artık olsun!" sabırsızlığıyla... "Yüz-leşelim artık ve bu iş bitsin!.."
işte sonunda olan olmuş bu salı sabahı kapısı çalınmış, "Seferberlik ilan edildi" diyerek onu askere almışlardı. Aslında korkularıyla yüzleşip, bedellerini ödeyeceği ve sonunda onu uzun zamandır özlemini çektiği iç huzura kavuşturabilecek bir iç yolculuğunun başladığını bal gibi biliyordu. Yani bu askerlik ve seferberlik hikâyeleri ancak kendi beyninin yarattığı bir senaryo olabilirdi. Gerçek değildi ve gerçek olamazdı!
"iyi misiniz hocam?" diye soran üsteğmen Birol'un elini omu-zunda duydu o an.
"iyiyim, sağolun üsteğmenim... Gerçeklik duygum arızalandı sanmıştım da..." Kahverengi gözlerini yüzüne dikmiş şaşkın şaşkın bakan üsteğmene gülümsedi.
"Seferberlik ha!" diye mırıldandı sonra. "Arapça bir sözcük.
Savaşa hazırlık demek. Sözcüğün kökü 'sefer', yalnız başına yolculuk olarak kullanılır. Bir de bizim fırıncı, benim çocukluk arkadaşım Sefer var tabii..." dedi gülümseyerek. Konuştukça rahatlayacağını sananlara hep kızardı oysa.
Dedesi geldi aklına. Mahallede oyun oynarken fırıncının oğlu, arkadaşı küçük Sefer'i de çağırıp, onlara seferberlik anıları anlatışı... Kuzguncuk'un iç donduran kuru ayaz-yaman kışlarında ailenin dehası büyük torunu Aras'ı bir yanına, elbebek-gülbebek küçük torunu "Mavi Tuna"sını da öbür yanına alıp, sobanın karşısına oturuşları... Annesinin İğdır'dan gelen pestilleri sobada

hafifçe ısıtıp, içlerine dizdiği kavrulmuş kayısı çekirdekleriyle durum yaparak çocuklara dağıtışı...
"Masal değildi onlar!.." diye mırıldandı kendi kendine.
Üsteğmen Birol dönüp endişeyle baktı ona. Tuna Öğretmen'in küçük bir şok yaşadığını düşünerek hiç ilişmedi.
"Dedemin anlattığı seferberlik anıları masal değildi, ama o zamanlar masal gibi gelirdi bize..." diye açıkladı Tuna.
Birinci Balkan Savaşı sırasında Osmanlılar'ın yenilmesiyle istanbul'a göçen büyükdedesinin ayağının tozuyla Çanakkale savaşına katılması ve yiten yüz doksan bin kişiye karşın bir mucize olarak geriye tek parça ve canlı olarak dönüşü...
Elli beş bin şehit, on bin kayıp, yüz bin yaralı ve yirmi beş bin hasta insan... Aklında kalanlar arasında yoksulluk hikâyeleri, açlık ve kıtlık acıları var. Büyükdedesigillerin akrabalarının yanında önce Silivri'de sonra Üsküdar'da kalışları ve Kuzguncuk'a yerleşmeleri ...
Bir de içine her defasında derinden işleyen "Çanakkale içinde vurdular beni/Ölmeden mezara koydular beni/Vah gençliğim eyvah!" türküsünü ağlayarak söyleyen Muharrem dedesi...
Sık sık dedeleri ve büyükdedelerinin katıldığı savaşlar ve yıllar birbirine karışsa da, o sırada iki kardeşin ilgilerini en fazla dedelerinin seferberlikte gösterdiği kahramanlık hikâyeleri çekerdi. Bu hikâyeler, mitolojik kahramanların mucizevi serüvenlerine benzer, olağandışı tatlar, gerçeküstü boyutlar taşırdı.
Babasının Balkan Savaşı anılarını dinlediğinde kendisi de bir çocuk olan dedesi Muharrem belki bunun etkisi, kimbilir belki de bilerek ve isteyerek her şeyi abartıyla anlatırdı. O sıralar ilkokul Çağındaki Tuna va Araş, iri cüsseli Türk askerlerini güçlü masal
kahramanlarına benzetir, her şeyden soyutlanan cesaretlerinin sonsuzluğunda onlarla özdeşleşmeye bayılırlardı. Ama ne olursa 48 Ada onlara katıldığında olur, iki kardeşin "yaşasın!", "na na no-om!" gibi zafer çığlıkları atarak dinlediği seferberlik anılarını "bi dakka Muharrem Amca" diyerek kesmesiyle büyü bozulurdu.
"O zamanlar tank yoktu ki! Hem üç metre boyunda insan olmaz, ayrıca kanatsız canlılar uçamaz bence!.." s "Bre kızanım, arp sırasında er şey farklı gözükür adama!" der-
• < di yalvaran bir sesle zavallı dedesi.
"Biz de biliyoruz herhalde, ama böylesini seviyoruz!" diye sertçe araya girer, dedesini korurdu Araş.

Gülümserdi Tuna. Dedesinin serüven dolu masallarındaki sihirden, Ada'nın dikbaşlı ve atak cazibesine gönüllü olarak geçive-rirdi. Ada'nın bir kötü niyet gösterisi değil, bir düzeltme yapmak iyiliğinde bulunduğunu düşünürdü hep. Dedesine olan sevgi ve bağlılığı, bu kez Ada'ya hayranlık ve tutku olarak akmaya başlardı. "Kız milleti arp ikâyesi sevmez!" diye fısıldardı dedesi Ada'nın > arkasından. Onu bu nedenle bağışladığını anlar, susarlardı.
"Savaş öyküleri sevmeyen biri erkek olamaz mı dede?" diye korkarak sorardı Tuna.
ı "Sen daha küçüksün bre Mavi Tunam!" diye onu göğsüne bastırır, koklardı dedesi sevgiyle.
Tuna, farklılıkları hep hoşgörülecek küçük torunu olarak kaldı Plevneli Terzi Muharrem'in.
"Tek yumruk olduk bre kızanlar!" diye sürdürürdü dedesi yumruğunu sıkarak. "Türkün vatanını düşman çizmesine ezdirmedik, başta yüce • Rabbimin sonra büyük Atatürk'ün sayesinde tek yumruk olup, vurduk yüzüne gâvurun!"
, Dedesinin ballandırarak anlattığı seferberlik hikâyelerinin da-ha somut ve gerçekçi bölümleri bizzat kendisinin de katıldığı Ulusal Kurtuluş Savaşı'ydı.
"Bre işgal kuvvetleri işi öyle azdırmıştı ki kızanlarım, şirket-i ayriye vapurlarında elindeki kırbacı Türk zabitinin yüzünde şak-, latmaktan çekinmezlerdi. Ah evlatçıklarım, Allah kimseyi vatansız, iç kimseyi yurtsuz komasın! Büyük Allahım bu memleketi bi daha düşman çizmesi altında ezdirmesin! Allah sizleri korusun!.. Yüce Rabbim iç kimseyi vatanından mahrum, sürgün etmesin!.."
Dedesinin titreyen sesi ve dolan gözleri Tuna'yı hüzünlendirir, ona güç vereceğini sanarak koluna yaslanır, bir eliyle dedesinin kolunu okşardı.
"Nasıl ateş ettin dede? Çok düşman öldürdün mü? Çiyuv çi-yuv çiyuv! Ahhh!.." diye heyecanla sorup, sonra hem ölen, hem öldüreni oynar, yere yatarak ölürdü Araş.
"Göz gözü görmez bre kızanlar! Allah Allah! diye inler muharebe alanı... Kalbin göğsünden kopar, senin önünde koşar... Ölürsen şehit, kalırsan gazi! îç bi şey gözünde yoktur... Allah ve vatan aşkı... Ananı ve yavuklunu düşünürsün... Evladın varsa o gelir gözüne... Bir de Atatürk, onu düşünürdük... Ama en sonunda ölüme giderken kör olursun, sağır ve dilsiz... Allah Allah! diye bağırarak seller gibi akan sen değilsindir artık!.." "Atının adı neydi dede?" diye sorardı Tuna. "Ne atı sayıklarsın bre kızanım! Fakirlik, fukaralık vardır, abe soba borularını top gibi yanyana dizer, düşmanı kandırmaya çabalar, süngü takar yayan taban koşardık..."

Atsız savaşçılar, masalın tüm sihrini alıp götürür, çocuk dünyasının gizemini bozardı. Kıkır kıkır gülmeye başlardı iki kardeş.
"Ne gülersiniz bre kızanlarım? Sakın unutmayın, vatan elden giderse, içbir şeyin manası kalmaz artık! Ürriyet can kadar tatlıdır!"
H harflerini atlayarak konuşan dedelerinin Hürriyet'i çocuklara iyice komik gelir, artık katıla katıla gülerlerdi, işte buna çok kızardı muhacir terzi Muharrem, torunlarının henüz birer çocuk olduğunu unutup, öfkeyle bağırıp, gürlerdi.
Yaşadığı yıllarda babaanneleri, daha sonra da anneleri koşar, arabuluculuk yapmak için didinirlerdi. Ama "keçi inatlı" olmakla övünen dede, karısına veya gelinine naz yapar, olay büyürdü.
"Muharrem Bey, onlar çocuktur, her şeye gülmeleri bu sebeple tabiidir. Biz de çocukken olurdu bu çeşit kazalar..."
"Sen onlara ne bakıyosun beybaba? Onlar bi avuç bebe daha!" Dede uzun uzun homurdandıktan sonra sobada ya da mangalda pişmesi koşuluyla az şekerli bir Türk kahvesi rüşvetiyle torunlarının laubaliliğini affetmiş görünür, annesi her seferinde; "Sanki tiyatro yapmasa kahve pişirmezmişim gibi, tövbe tövbe beybabam da böyle çocukla çocuk olmaz mı ama! Yaşlılık işte..." diye söylenirdi.
O kahvenin kokusu nedendir bilinmez çok daha güzel, daha KAM 4 katmerli gelirdi Tuna'ya. Küçük olduğu için henüz kahve içmesine izin verilmez, ama o büyüyünce annesinin kendisine de aynı :f£» kahveden yapması için yalvarırdı.
""""""""" "Sen büyü, aslanlar gibi ol, sana ne kahveler yaparım Mavi Tuna'm, gökgöz oğlum," derdi annesi onun kıvırcık siyah saçlarını okşayarak.
Bu kâbustan kurtulur kurtulmaz annesinin elinden o müthiş kahveyi içmek için kendine söz verdi Tuna.
"Savaş neden çıkar dede?"
"Ürriyetin elinden gider, vatanın işgal edilirse, esir olursun bre evlatçığım," der, o yılları düşünerek ince ince ağlardı dedesi.
Dedesi esaretten söz edip ağlayınca Araş bozulur, savaşlar kazanmış koskoca gazi dedesine bunu yakıştıramaz ve odadan kaçardı. Oysa Tuna asıl böyle zamanlarda dedesine daha büyük yakınlık duyar, onun özgürlük ve bağımsız vatan derken ne kadar önemli şeyler söylediğini kavramasa da hissederdi. Koskoca dedesinin bir çocuk gibi ağlaması onda bir çeşit akranlık duygusu yaratırdı.

"Peki şimdi düşman kim dede? Kim nereyi işgal etti ve hangi özgürlük için ölmeye gidiyoruz?"
"tyi misiniz Hocam?"
"Hıı?"
Üsteğmen Birol artık gizlemeye çalışmadığı bir endişeyle yüzüne bakıyordu Tuna'mn. Karşısında oturan er Demir'in kucağında dik olarak taşıdığı makineli tüfeği o sırada ayrımsadı Tuna.
"Dolu mu?" diye sordu işaret ederek.
"Ne dolu mu?"
Dalga geçip geçmediğini anlamak için sert bir bakış fırlattı er Demir ona.
"Siz iyi değilsiniz hocam!" diye içini çekti üsteğmen Birol.
Kucağında küçük sırt çantası, iki büklüm oturmuş, tedirgin gözlerini karşıdaki tüfeğe dikmiş öylece kaldı Tuna. Sık sık burnunun üstüne düşen ince tel çerçeveli gözlüğünü itiyor, olup bitenin asıl sorumlusunun kendisi olduğunu düşünerek huzursuz, kesik soluklarla içi daralıyordu.
"Hiç tasalanmayın hocam," diye fısıldadı üsteğmen Birol. "Bu ,ı şoku sizden daha yoğun yaşayanlara tanık oldum ben, her şey gerçekle yüzyüze gelince düzelecektir."
"Hangi gerçekle?" diye sordu Tuna.
"Tabii ki kışlaya varmak ve fiziksel koşullan yaşamak gerçeğiyle," diye biraz da şaşırarak yanıtladı onu üsteğmen Birol.
"Ah bu benim beynimden çektiğim nedir Tanrım!.." diye inledi Tuna.
"Allanın dediği olur Tuna öğretmen!" dedi yanında oturup, şimdiye kadar hiç ses etmeyen kişi.
Adının ünlenmesinden büyük bir sevinç duydu Tuna. Dönüp, yanında oturan adama dikkatle baktı. Gördüğü uzun, neredeyse göbeğine uzanan kapkara sakallı, saçları başının üstünde azalmış, biraz göbekli, orta yaşlı bir adamdı.
"Ne o beni tanımadın mı 'Mavi Tuna'?" dedi adam bozularak. "O kadar mı yabancı olduk artık?"
"Musa sen misin? Şu sakaldan olacak, valla hiç çıkartamadım önce..." sevinçle konuştu Tuna.
Çocukluk arkadaşı, daha doğrusu ağabeyi Aras'ın yaşıtıydı Musa. Baba mesleğini sürdürüyor, Kuzguncuk'taki bakkalı şimdi o işletiyordu. Son yıllarda fazla kilolanmış, saçları dökülmüş, kendini tamamen dine vermişti. Camiye gitmeyenlere öfkeleniyor, eski arkadaşlarına bu konuda baskı yapıyor, o da olmazsa selamı sabahı kesiyordu.

"Okullar tatil oldu, yüzünü görürüz artık diyorduk, ama sen bırak camiyi, dükkâna da hiç uğramaz oldun be öğretmen!"
Musa'nın sesinde sitemden daha acı bir alınmışlık vardı.
"Halbuki severiz seni de aileni de... Ne olacak şunun şurasında hep beraber büyüdük, Elhamdülillah Müslümanız!"
"Pek vakit olmuyor be Musa! Okul, sınav kâğıtları, ödevler, yazın da özel ders vermeye başlayınca işte..."
"Sen de çok içine kapandın be Tuna, insan içine çıkmaz oldun ha! Ne camiye gelirsin, ne bakkala uğrarsın... Olmaz ki ama."
Musa'nın sesi biraz yumuşamış, genç ve henüz ümit kesilmedik birine sunulan bir hoşgörüyle ılınmıştı.
"Bu olanlara inanmak çok güç Musa," diye içini dökmeye başladı Tuna.
"Sen hep böyle saftın be Tuna!" diye acıyarak konuştu Musa. "Aç gözünü be muhterem kardeşim. Bunların hepsi oyundur, kâfir oyunu! Hıristiyan ve siyonist emperyalizmi her zaman Osmanlı'ya karşı oyun kurar. Ayrıca kendi içimizde de hainler var... Maneviyat sıfır, Allah korkusu kalmadı!"
j Sonra eğilip, daha yumuşak bir sesle fısıldadı:
"Gafil uykusu derler seninkine Tuna, uyan artık, uyan yoksa günaha girersin vallahi de billahi de!"
"Ben de uyanmak ve gerçeğe dönmek istiyorum Musa. Bak sana ne diyeceğim, yaklaş biraz..." diyerek Tuna da Musa'nın kulağına fısıldadı:
"Bütün bu olup bitenin aslında benim kendi kâbusum olduğunu biliyorum ben. Şiddetten nefret eden bir beynin, endişe ve panik duyguları içinde yazdığı bir senaryo... Anlıyor musun Musa?"
Yüzünü buruşturarak ona baktı Musa. Kulaklarını kaşıdı bir süre. Sonra, "Sen iyi misin be Tuna kardeşim?" diyerek elini Tu-na'nın alnına koydu kuşkuyla.
"Vay be, sen yanıyorsun zavallı kardeşim! Ateşten sayıklıyorsun demek ki..."
"Bütün suç bende... Hepsini benim korkularım, benim savaştan, şiddetten nefretim yarattı... Sizler aslında yoksunuz... Bütün bunlar benim kâbusum ve şu anda buradaki halinizle bulunan sizler aslında gerçek değilsiniz!" diye çok üzülerek itiraf etti Tuna.
Kamyondaki öbür adamlar güldüler. (Demek kalabalıktılar!)
"Ne diyo bu yaaa!" .,•.; "Kafayı şimdiden yemiş gariban!"
"Susun muhterem kardeşlerim! Görmüyor musunuz öğretmen kardeşimiz hasta, ateşler içinde sayıklıyo... Allah aşkına gitmeyin üstüne..." diye korudu onu Musa.

"Sen tabii sabahki gazeteleri okuyunca hastalandın di mi? Şu sinemacıların kızıyla ilgili o haber kafanın tasını artırmıştır... Ben sana bi şey söyleyim mi muhterem kardeşim, Allah affetsin, zaten o kızı hiç gözüm tutmamıştır benim..." diye fısıldadı Tu-na'nın kulağına sonra.
"Yine de... bak iftira atmak çok günahtır haa! Boş ver Tuna kardeşim, bu medya şeytanla işbirlikçi oldu zaten. Daha çok satmak için özbabasını da katil ilan eder bunlar... Ne din kalmış, ne iman... Tövbe estağfurullah!"
"Ada!" diye birden anımsadı Tuna.
Sesinde, vurulduğunu yere düşerken yeni ayrımsayan bir şaşkınlık vardı.
"Tabii ya, nasıl olur da ben hâlâ buradayım? Onu hemen bulmalıyım!"
Ayağa fırladı ve şoför duysun diye yırtınırcasına haykırdı:
"Durdur şu kamyonu, hemen inmem gerek, hemen şimdi!"
"Hocam sakin olun, lütfen oturun!" diyerek onu tutmaya çalışan üsteğmen Birol'un sesini hiç duymadı Tuna.
"Adayı bulmalıyım, onu mutlaka bulmalıyım! Bana ihtiyacı vardır!" diye bar bar bağırıyordu.
"Sıkı tutun atlayacak!"
."Delirmiş bu adam!"
Kollarına ve bacaklarına sımsıkı sarılan bakkal Musa ve üsteğmen Birol'un arasından sıyrılıp kamyondan atladığında hâlâ bağırıyordu Tuna:
"Ada'yi bulmalıyım!"
YILDIZLAR NEREYE YAĞAR?
=f
"Yıldız kümelerini ilk keşfedip, onlara ad verenler öykücülerdi."
JohnBerger
Yanlış anlamıştık!
Küçük bir yanlış anlamanın, nasıl büyük sonuçlar yaratacağının ulusal uygulamasını yapmaktaydık.
Hepimizin bir an önce modernleşmek istediğimiz yıllardı.
Birçok şey hızla değişiyordu.
Eskiden kalan her şeyi atarsak, çağdaş ve yepyeni başka birisi olacağımızı sanıyorduk. Bütün eksikler ve yanlışlar zaten eskimiş geçmişle birlikte atılacak, geriye kalan sıfır üzerine en kısa zamanda mükemmel bir ülke ve yepyeni bir kültür oluşacaktı. Daha doğrusu, modern olmak için kendimize ait birçok özellikten vazgeçmemiz gerektiği yanlış anlamasının en hızla sürdüğü talihsiz yıllardı. Hiçbir yanımızı beğenmiyorduk!

Kadıköy ve Üsküdar'ın yüzyıllarla oluşan güzellikleri de bu ve buna bağlı para hırsıyla zalimce yok ediliyordu. Pembeçavuş üzümleriyle ünlü Erenköy, çitlenbik ağaçlarıyla süslü şık Moda, fıstık çamları ve kokulu incirleriyle başdöndüren Salacak, leylak, sümbül, erguvanlarıyla dillere destan Fenerbahçe çılgın bir hızla betonlaşıyordu. Yalnızca bizim yaka değil, istanbul'un iki yakası da tümden yeşilini ve tarihini silmeye uğraşıyordu. Çilekleriyle ünlü Kuzguncuk'ta da bağlar azaldı, o güzelim iki katlı evleri onartmak yerine çirkin beton apartmanlar yapılıyordu. Acelecilik ve açgözlülük, zevksizlik, kalınlık ve kaba-sabalığın en kallavisini doğuruyordu. Dedim ya, yanlış anlamıştık...

Annem, vaktiyle büyükdedemin Kuzguncuklu bir Ermeni'den satın aldığı üç katlı kagir evin yerine apartman yapılmasını isti-
yordu. İğdır'da doğup büyümüş annem için "beton" modernlik, apartmansa kolaylıktı.

Dedem babasının evinin ve bitişiğinde daha sonra kendisinin satın aldığı, şimdilerde terzi dükkânı olan Rum evinin yıkılmasına şiddetle karşı çıkıyor, hep sevdiğini söylediği gelinine ilk kez karşı koyuyordu.

Babam, karısı ve babası arasında sıkışıp kalmış, her zamanki sessiz, etliye sütlüye karışmaz tavrıyla insiyatifi almaktan çok, işi ya Allah'a, ya da oluruna bırakmış görünüyordu.

Sonunda kısmen annem kazandı ve evimiz üç katlı bir gri apartmana dönüştü. Dedem sonuna dek bitişikteki küçük Rum evini cansiperane korudu ve her gece bir misafırmiş gibi bizden çıkıp, cumbalı terzi dükkânının üst katındaki iki odalı "kendi evi"ne gitti.

Bizler harıl harıl modernleşmeye çalışırken, karşımızda yüzyıl önce bir Osmanlı valisinin yaptırdığı söylenen, ama yıllardır sahiplerinin uğramadığı, terk edilmiş harabe köşk bozuntusunda bir hareketlenme başladı.

"Nihayet akılları başlarına geldi, o bahçeyle birlikte iki apartman dikilir oraya," dedi annem.

"O caanım incir ağaçlarını kesenin ne bu dünyada, ne âhirette iki yakası gelir bir araya Zübeyde gelin!" diye homurdandı dedem.

Sustu babam.

Bütün kış ve ilkbahar boyunca, hepimizi şaşırtacak kadar çok işçi, hiç durmadan çalıştı. Beklenenin aksine kimse hiçbir şey yıkmamış, o zavallı köşk harabesi onarılmış, boyanmış, ortaya göz kamaştıran bir eser çıkmıştı. Bahçesindeki küçük havuz ve balıklı fıskiyesi bile çalışıyordu. Bahçe düzenlemesi neredeyse köşkün restorasyonu kadar uzun sürmüş, sonunda

rengârenk çiçekleri, halı gibi çimenleri, asma yapraklı çardağı ve bahçe salıncağıyla rüya gibi bir bahçe oluşturulmuştu.
"Bu masrafa Nişantaşı'nda apartman alınırdı beybabacıım..." diye şaşırdı annem.
"istanbul'da Kuzguncuk'tan güzel yurt yoktur bre kızanlar!" dedi dedem.
Sustu babam.
"Mirasyedi falan olmasın bunlar?"
"Kaçakçı oldukları söyleniyor, bunca parayı nereden bulur insan ayol?"
55
"Amerikalılar almış köşkü, diyorlar..." >• , i
"Canım Amerikalılar ne yapsın Kuzguncuk'ta ?.." 56 Oymalarının inceliği ve işlemelerinin zerâfeti ortaya çıktıkça,
pembe-beyaz renkleriyle göz kamaştıran köşk, o ilkbaharda Kuzguncuk'ta en çok konuşulan konu oluvermişti. Köşkün sahipleri hakkındaki şaibeler sürerken, iki kamyon dolusu eşya dayandı kapısına, birkaç aylık şeker mi şeker bir Sivas kangal yavru getirildi bahçeye, sonra da ortayaşlı tombul bir karı-koca yerleşti içine. Bunların bahçevanla aşçı olduğu fısıltıları ortalığa yayıldığında, yanında daima esmer, telaşlı ve güleryüzlü bir kadınla dolaşan o kız belirdi Kuzguncuk'ta. Kızın yanındaki kadının adının "dadı" olduğunu öğrenmiştik ki, asıl bomba patladı:
"Süreyya Mercan'la Pervin Gökay almışlar köşkü!"
"Ah inanmam vallahi! Ay kalbim duracak heyecandan şimdi!.."
"Amaan, yani onlar Nişantaşı, Şişli, Bebek dururken buraya gelirler mi kardeş?"
Köşkün sahiplerinin önemli ve sevilen birileri olduğunu anlamıştım ama ne iş yaptıklarını çıkartamamıştım. Heyecan ve sevinç dalgası en çok bizim evde esiyordu, annem başımıza talih kuşu konmuş gibi bayram yapıyor, dikiş makinesinin başında sessiz karıncalar gibi titizlenerek çalışan babamı bilgilendiriyordu:
"Rüyamda görsem inanmazdım Nairn, şimdi biz Süreyya Mercan ve Pervin Gökay'la komşu olacağız, düşün hele bir! iki hizmetçi, bir bahçevan ve aşçıları var diyorlar! Bir de kızın dadısı..."
"Anne, o kızın annesi yok mu? Neden hep dadıyla geziyor?"
Annem beni duymuyordu bile...
"Mahallemize yıldızlar yağdı! Keşke rahmetli hanımannem de görseydi bu günleri..."
"Mürşide Hanım bu beton evde yaşayamaz, kahrından ölürdü bre!" diye homurdanırdı dedem.

Susardı babam.
Perdelerin arkasına saklanarak Süreyya Mercan ve Pervin Gö-kay'ı evlerine girerken görebilmeye çalışan annem, bunu bir türlü başaramıyor, biraz da düşkırıklığıyla;
"Yıldızların yaşantısı çok düzensiz olmalı..." diye içini çekiyordu.
"O kızın annesi yok mu anne?"
"O kızın hem annesi, hem de babası yıldız oğlum!" •••;.,'•?• ;
Demek o yıldızların kızıydı! Bir yıldız kız! : <„•:•
"Yıldızlar çok meşgul olurlar, seyahat ederler, filim çevirirler... sonra davetlere felan giderler... ne bileyim işte... yani bize benzemez, bizim gibi yaşamaz onlar!"
Vay canına, o hem yıldızların kızıydı, hem de bize hiçbir bakımdan benzemiyordu demek!
"Hani geçen yıl yazlık sinemada oynayan Balıkçı Osman filmi vardı ya, işte Süreyya Mercan oydu!"
"Yani o kızın babası balıkçı mı? Hani yıldızdı anne?"
"Hayır Mavi Tuna'm, ah benim saf oğlum, Süreyya Mercan o filimde balıkçı gibi rol yapan o yakışıklı adamdı. Her filimde başka başka biri olur o!"
Tanrım ne biçim bir kızdı bu böyle ki, bende bilinmezlerle dolu heyecanlı bir sevinç yaratıyordu? Gidip onu yakından görmek, onunla konuşmak için can atıyor, ama çekiniyordum.
"Kardeşi yok mu o kızın anne?"
"Tek çocuk o, Tunacığım."
Onlardan söz ederken annemin sesine yayılan hayranlıkla karışık hülyalı ton benim çekingenliğimi iyice artırıyordu.
Ağabeyim Araş hep olduğu gibi ölçüp, biçmiş, kararını verip, konuyu bağlamıştı. Onun kararlarından ötürü pişman olduğunu da hiç görmedim. Akılcı, atik, zeki ve güçlü Araş!
Her zaman beğenilen, başarılı ve özgüvenli ağabeyim.
"O kız kendini beğenmişin teki!" diyerek, kesip atmıştı.
Aras'ın bu tavrı annemi güldürmüş, birkaç yıl önce yitirdiği babasına çok benzettiği büyük oğlunun kararlılığıyla gururlan-mıştı. Yine de yıldızlarına toz kondurmaya kıyamamış;
"E tabii oğlum, dadılarla büyüyen kızlar kibirli olur," demişti.
"Bre neden öyle dersin Zübeyde gelin, Mürşide Atacan şımarık mıydı, de ele bakalım ?.."
"Hanımannem bi taneydi beybaba, nur içinde yatsın!"

Umurumda değildi. Ben bu kızı çok merak ediyor, onunla tanışmak için deliriyordum. Halbuki onun benden haberi bile yoktu ve ben ona kendimi göstermek konusunda çekingendim.
Yıldızların kızı mahallemize yağdığından beri Aras'a olan hayranlığım ve ilgim azalmış, ağabeyim bunun nedeninin "o kız" olduğunu bildiği için huzursuzlanmaya başlamıştı. Aklım fikrim köşk-
teki kıza emanet, uykuda gezer gibi onu sayıklar olmuş, yemekten, içmekten kesilmiştim.
58 Aras'ın arkadaş sıkıntısı çektiği görülmüş değildi. Cesurdu Araş. Gözüpek ve atak. Adildi ve akıllıydı. Tanı bir liderdi. Mahallede onunla oynamak, onun tarafından kabul görmek bir onurdu. Bazan onu tahtından indirmek isteyen çocuklar peydahlanır, ama bütün oyun ve yarışlarda kimse Aras'ın bileğini bükemezdi.
Yetenekliydi Araş. Saatlerce sabırla uğraşarak kartondan oyuncaklar yapardı. Günlerce çalışarak tamamladığı maket uçak ve gemileri, ince ayrıntılarıyla görenleri hayran bırakırdı. Denizaltı ve gemilere aşın düşkündü, çok iyi yüzer, ağaçların en üst dallarına tırmanabilir, kocaman taşlan kaldırabilirdi.
Beni korur, çaktırmadan gözetir ama kayırmazdı ağabeyim. Onunla gurur duyar, ona çok güvenirdim. Bu duygularım hâlâ taptazedir. Ama ben ona hiç benzemezdim. Ben ağaçlara tırmanıp, kovboyculuk oynamak yerine, hayaller kurup, filmler izlemeye, masallar dinlemeye bayılırdım. Oynayan çocuklardan biri olmak yerine, onları seyredip, haklarında hikâyeler uydurmayı severdim. Köşke yeni taşınan yıldızların kızıyla ilgili yüzlerce farklı öykü uydurmuştum bile. O kızı bir gün prenses, öbür gün bir bulut, sonra çiçek, başka bir gün de iyilik perisi olarak düşlüyor, hayalimde onunla konuşuyordum. Benim bu melankolik halime Araş bozuluyor, annem kıkır kıkır gülüyor, dedemse; "Bre, erken büyür artık kızanlar!" diye içini çekiyordu.
Babam beni sık sık dükkânına götürüp, yardım etmemi istiye-rek hem dikkatimi dağıtmak hem de ilerde işini benim devralmamı hazırlamak istiyordu. Kapısında artık:
ÇAĞDAŞ TERZi NAIM ATACAN
yazan terzi dükkânımız, hazır giyim sanayiinin büyümeye başlamasıyla eski bereketini yitirmekte, mütevazı yaşantımızın ekonomik kaynağı eski gücünü kaybetmekteydi.
Yazın ortalarıydı. Bir sabah babamın dükkânından kararlı adımlarla çıktım ve köşke doğru yürüdüm. Çekingenliğimle savaşan "bu işi başaramazsam bittim" tutkum beni uyuşturmuştu sanki.

Köşkün bahçe kapısı hep olduğu gibi açıktı, bahçevan Şakir Amca şarkı söyleyerek çalışıyordu. Beni görünce sevindi, hasır şapkasını çıkartıp selam verdi.
"işte ilk misafir sonunda geldiii!" dedi.
O sırada evi koruması için orada yaşadığını hâlâ fark etmemiş yavru kangal belirdi bacaklarımın dibinde. Benimle oynamak için hoplayıp, zıplıyor, sevinçle kuyruk sallıyordu.
"Sivri! Dur oğlum, rahat bırak misafirimizi, gel kuçu kuçu, gel Sivri!"
Korkudan nasıl olup da altıma yapmadım, bilmiyorum. Sahte bir ciddiyetle Sivri'nin beni koklamasını beklerden dudaklarımı kemiriyordum. Artık dönüş yoktu. Yıldız kızı bulacaktım! O sırada elinde bir vazoyla bahçeye çıkan bahçevanın karısı Yaşar Kalfa imdadıma yetişti. Önce şaşırdı, dikkatle beni süzdü, sonra gülümseyerek başımı okşadı, eliyle arka bahçeyi işaret etti. O gün köşkün bahçesinde rastladığım herkes benim varlığımı onaylamış, sanki beni zaten bekliyor gibi davranarak cesaretlendirmişti.
Ve nihayet arka bahçede buldum onu. Hemen birkaç metre ötemde, çardağın altında yalnızdı. Onu ilk gördüğümde yaşantımda çok önemli bir yer tutacağını sezmiştim. Bu tıpkı, bir filmin daha ilk karesinden bütününü kavramak, sonunu tahmin etmek gibi bir duyguydu.
Onu ilk gördüğümde kendi kendine konuşuyordu. Biraz dikkat edince aslında çömeldiği yerde benim göremediğim bir şeyle konuştuğunu anladım. Ona bakmaktan kendimi alamıyor, merak etmeme karşın bir türlü yerdeki şeye gözlerimi çeviremiyordum. Hani anlatmak için sözcüklerin yetersiz kaldığı, mecazla, metafor-la ifade edilebilecek insanlardandı o.
Biraz sonra konuştuğu şeyin aslında beyaz, yedi-sekiz santim çapında daireden bozma, ince bordo damarlı bir taş olduğunu öğrenmiştim. O ise çoktan bana "Mabel" adını takmıştı bile.
Onu ilk gördüğümde yaşantımda çok önemli bir yer tutacağını ben anlamıştım, ama henüz o, bunu bilmiyordu. Anlamasın diye elindeki taşa sakladım gözlerimi. Bunu hissetmiş olmalı ki, o taşı bana armağan etti ve aslında gözlerimi bana geri verdi.
Ada'yla tanıştığımda ben beş yaşındaydım, o benden iki yaş büyüktü ve çok kumraldı. Ada hep öyle kaldı.
TUTKUNUN RENGİ KIRMIZIDIR
"Zamanın geriye doğru akması huzursuzluğa neden olur. "
Friedrich Nietzsche

Eline bulaşan kanın parlaklığı gözlerini kamaştırdı Tuna'nın. Kırmızının böyle güzel ışıltılarla insan bedeni içinde dolaşması düşüncesi ne hoştu. Belki de insanoğlu ve insankızının kırmızı renge olan tutkusu, ölüme kafa tutuşun bir simgesi olarak ortaya çıkmıştı? Kanın rengi sarı ya da yeşil olsaydı, tutkunun rengi de kırmızı olmayacaktı belki ?..
"Tutkunun rengi kırmızıdır!" diye fısıldadı.
Hareket halindeki askeri araçtan atlayıp, feci halde sürüklendiğini ancak hayal meyal hatırlasa da eline bulaşan parlak kırmızı kanın rengine duyduğu hayranlığı çok net anımsıyordu.
Oysa onu kan tutardı. Tuna'yı kan tutardı ve eline bulaşan parlak kırmızı sıvının kan, kendi kanı olduğunu farkına vardığı ilk anda, pat diye bayıldı. Gözlerini açtığında beyaz duvarlı, çıplak bir odada yatıyordu. Başı, korkunç bir ağrı çemberiyle sıkılıyor, sol kolu ve sağ bacağı beyaz sargılar içinde, kımıldamaya cesaret edemeden upuzun yatıyordu. Her şey beyaz, bembeyaz ve bulutluydu. Gözleri ne denli uğraşsa da başka hiçbir renk göremi-yordu.
"Sonsuzluğun rengi de beyaz olmalı..." diye mırıldandı.
"Fazla sürmez!" dedi donuk bir ses.
O zaman üzerine eğilerek, bir eliyle göz kapağını kaldırmış içine bakan, bembeyaz bir yüzü, balıkgözü kameradan izler gibi seçti Tuna. Adamın beyaz gömleği görüş açısını beyaza boyayarak kapatıyordu.
"Biraz canınız yanacak ama..."
Aynı anda canı yanan Tuna dişlerini sıkıp, yüzünü buruşturdu. Acının dinmesini bekledi. Alnının sağ tarafına yüzlerce iğne batmış gibi felaket bir acıydı bu. Çok canı yandı. Canı çok yandı.
"Tamam bu günlük de bu kadar hocam!" dedi beyaz gömlekli adam. Kaç gündür buradaydı da, "bugünlük DE bu kadar" oluyordu acaba?
"Şimdi çok daha iyisiniz hocam, ucuz kurtulmuşsunuz inanın. Hayatta kalmanız tam bir mucize! Eğer şoför son anda frene bas-masa ve yanınızdaki arkadaşınızla, üsteğmenim sizi tutmasaymış, parçanız kalmazdı dikmek için..."
"Kediler," diye düşündü Tuna.
"iyilik yapıp, beslediğin her kedi, seni mutlaka bir gün bir kazadan, bir beladan korur!" derdi annesi.
"Kediler korudu beni," diye fısıldadı gülümsemeye çalışarak.
Ama ağzının kenarlarındaki kaslar ona güçlük çıkarttı, canını yaktılar.
"Efendim?" diye şaşırdı beyaz gömlekli adam.
Yüzü net değildi.

"Size ağrı kesici verdim, artık kendinizi daha iyi hissedeceksi-niz"dedi hemen toparlanarak.
"Bugün artık çorba ve jöle yemeye başlayacaksınız."
"Kaç gün oldu ben buraya geleli?" diye sordu Tuna kımıldamaya cesaret ederek.
"Amman hocam, acele etmeyin, biraz daha sabırlı olun!" diyerek yanına koştu doktor.
"Daha üç gün oldu siz revire geleli, yarın kaşınızdaki dikişler alınacak, daha sonra yavaş yavaş kolunuz ve bacağınız da iyileşecek..."
"Üç gün ha!" diye bağırdı Tuna. Sesi uzun süre hapsedilmiş ışığın aniden özgür kalmasıyla fışkırışı gibi kontrolsüz, atak ve sert dökülmüştü dudaklarından. Doktor telaşla onu yatıştırmaya çabaladı.
"Hiç merak etmeyin hocam, hızla iyileşiyorsunuz, yakında taburcu olursunuz."
Yüzünü acıyla buruşturarak doktora baktı Tuna, ama yine net değildi yüzü.
"Burası da askeri bir hastane mi?"
6l
"Evet hocam," dedi doktor biraz rahatlamış olarak. "Ben doktor binbaşı Kutlu Çeçen, burası da tugay reviri." ' 62 "Böyle söyleyeceğinizi biliyordum," diye fısıldadı Tütafc ' ' Elindeki deftere bir şeyler yazarken konuştu doktor Kutlu» •'••••••
"Eşiniz de doktormuş diye duydum hocam?"
"Evet," dedi Tuna neresinin ağrıdığını tam çıkartamacfcınacıyla yüzünü buruşturarak.
"Ağrılar zamanla tamamen geçecek. Branşı nedir?" '
"Kimin branşı?" '
"Eşinizin tabii..."
Branşı neydi eşinin? Meriç hangi konuda uzmanlaşmak istemiş de sonra hiç ilgisiz bir dalda ihtisas yapmıştı?
"Patoloji," derken duydu kendi sesini Tuna.
"O-ohh! Allah kolaylık versin, kadınlar için zordur!"
işte o zaman artık doktor Kutlu'nun yüzünü iyice görmek ve tanımak istedi Tuna. Kadınlar ve erkekler üzerine genel fikir ve kesin yargıya sahip insanların yüzleri, özellikle gözlerine dikkatle bakıp, nerede incinip, nasıl bu hale geldiklerini görmeye çalışırdı Tuna.
Gördüğü gençten, ince, orta boylu bir adamdı, ama hâlâ net değildi. Netlemek için gözlerini kısınca cam yandı.

"Gözlüğüm? Gözlüğüm yok benim! Nerede gözlüğüm?" diye panik içinde sordu.
"Ah!" dedi doktor Kutlu hatırlayarak.
"Gözlüğünüzün camları kırılmış, ona birkaç gün içinde bir çare bulacağız."
"Doktor!" diye fısıldadı Tuna.
"İç savaş çıktığı doğru mu? Gerçekten seferberlik ilan edildi mi?"
Yüzünü net göremediği için ifadesini bir türlü kestiremediği doktorun donuk sesinden de ipuçları yakalamakta zorlanıyordu.
"Evet," dedi doktor Kutlu.
Bekledi Tuna. Bir şeyler duyabilmek için bekledi, fakat çıt yoktu. Evet ha! Hepsi bu mu? Sorulan soruya net ve kesin bir yanıt: Evet! Daha ne desindi ki?
"Evet"in içinde ne ararsan vardır, ama "evet"in içinde en çok netlik bulunur.
; O sırada elinde tepsiyle bir hastabakıcı girdi odaya. Tepsiyi yatağın kenarında duran portatif masaya bıraktı. Tuna'nın yatağının baş kısmını bir mekanizmayla yükseltti, portatif masayı da önüne çevirdi.
"Afiyet ossun hocam!" dedi sırıtarak. Nefesi sarımsak kokuyordu.
Tepsideki yemeklere baktı Tuna. Beyaz bir çorba ve pembe bir jöle gördü.
"Aç değilim," diyerek gözlerini tepsiden kaçırdı.
"Yemeniz şart!" dedi doktor Kutlu odadan çıkarken, "Yemeklerimiz lezzetlidir."
Doktor çıkar çıkmaz Tuna'nın yanına yaklaşan hastabakıcı;
"Doru diyo dohtor bey. Yimezsen iyileşmen, bak zâti kaşşık kadar kalmış yüzün hocam. Üflesem uçan valla... Yi hadi!" dedi.
"Savaş çıktığı doğru mu? İç savaş yani?" diye sordu Tuna yemekle hiç ilgilenmeden.
Yuvarlak yüzlü, esmer ve tombulca olduğu dışında başka özelliklerini seçemediği hastabakıcı kısa bir süre bakakaldı, sonra yaklaştı;
"Sen hâlâ şaka neym sanıyon galiba? Hakkat iyisin be hocam! Zâti senin için biraz şeyy dediylerdi ya niyse..."
"Ne dediler benim için?" diye sinirlenerek yerinden fırlamaya kalktı Tuna, ama bu ani hareket bedenini ve yüzünü müthiş bir acıyla cezalandırdı. Portatif masaya çarptığı dirsek kemiği, insanın içine işleyen o hiç başka kemiğinkine benzemeyen özgün, iç bayıcı acısıyla soluğunu kesti.
"Bırak dellenmeyi, ağzını yidiğim hocam. Ahlını başına al, yi yimeğini hadi!"
Acısıyla birlikte öfkesinin de terk etmesi için bekleyen Tuna isteksizce sordu:
"Ne çorbası bu?"

"Yayla çorbasıylan, çilekli çöle verdiler. Sarsaklarına iyi gelecek bah bunlar... N'öricen hocam birkaç gün bunlarla idare et-cen, sonra ağzına layık yimek buluruz sana."
isteksizce başladığı çorbayı, acıktığını hatırlayan midesi sevinçle kabul edince sonuna kadar içmeyi başardı. Jölenin hafif ve yumuşak tadı hoşuna bile gitmişti.
"Ha sole... Afferin sağa hocam! Can boğazdan gelir, boğazdan gider mazallah. Yiyecenki iyileşcen!" dedi hastabakıcı sırıtarak yemek tepsisini alırken.
"Sorması ayıp olmassa, sen ni öğretmeni oluyon hocam? Fen, metematik neym felan mı?" 64 "Ben edebiyat öğretmeniyim," dedi Tuna gizli bir gururla.
"Yaaaa..." diye düşkırıklığı dolu bir ses çıktı hastabakıcıdan.
Onu duymazdan geldi Tuna. Edebiyat ve sanatın giderek kül-türsüzleştirilen, tüketim merkezli bir toplumda önemsiz bulunmasına bir türlü alışamasa da, bunun kendini yaralamasına engel olmaya çalışıyordu. Tabii olamıyordu.
"Bah benim adım hastabakıcı Hasan. Çavuş.Hasan. B i ihtiyacın neym olursa şo zile bas, hemen gelirim hocam."
"Hasan," dedi Tuna kendini biraz daha iyi hissederek, "Hasan sence neredeyiz biz?"
"Amaniin... Bilmiyon mu hocam, askeri hastanedeyiz ya!"
"Canım onu anladık! Sen asıl nerede olduğumuzu farkında mısın diye merak ediyorum ben!" diye öfkelendi Tuna.
"Vay başıma gelenler ki vay vayy!.. Senin gözünün önü dönmüş hoca ifendi. N'öricez şimdi? Dur şu dohtorun verdiği yatıştırıcı ilacını iç de biraz sakinleş bari..."
"Uyumak istemiyorum!" diye bağırmak istedi Tuna, ama sesi inlemeye dönüşerek çıktı ağzından.
"Aksine uyanmak istiyorum Hasan. Ülkede iç savaş var, seferberlik halindeyiz diyor ve beni uyutuyor, net görüşümü önlemek için gözlüğümü alıyorsunuz. Hayır! Ben aksine uyanmak, bu kâbustan ve buradan kurtulmak istiyorum!"
B ağırdıkça sesi açılıyor, ağrıları çoğalıyor, canı daha çok sıkılıyor, öfkesi artıyordu. Zaten iddia edilenin aksine, Tuna için bağırmak rahatlatıcı olmamıştı hiçbir zaman.
Sesini duyarak odasına koşan binbaşı doktor Kutlu Çeçen ve bir başka doktor telaşla hastabakıcı Hasan'a sorular sorup, ona çıkıştılar. Doktor Kutlu acele bir yatıştırıcı iğne yaptı Tuna'ya.

"Bütün bunlar gerçek değil! Anlamıyor musunuz? Her şey aslında bir kâbus! Buradan çıkıp, Ada'yı bulmalıyım! Onun bana ihtiyacı var, anlamıyor musunuz?" diye bağırıyordu Tuna hâlâ.
"Üstelik bu benim kâbusum ve sizler onun içinde oyuncular-.siniz. Endişelerim ve korkularımla sizleri beynimde ben yarattım. Hepiniz birer düş ürünü, birer hayalsiniz!"
"Tamam hocam. Biraz dinlenin her şey düzelecek, inanın düzelecek... Sakin olun, yormayın kendinizi böyle," diyen doktor
Kutlu'nun donuk sesini duyduğunda şekiller ve sesler solmaya, ritimler düşmeye başlamıştı.
"Yakında uyanacağım! Daha ne kadar uyutacaksınız ki beni? Bir zaman sonra mutlaka uyanacağım! işte o zaman bu karabasan da, içindekiler de kalmayacak... Korkunç telaşınız da bu yüzden ya zaten! Karabasan bitmesin, uzasın istiyor, beni her yolu deneyerek daha uzun uyutmak istiyorsunuz. Kâbus uzarsa, kâbustan yararlananlar daha uzun yaşarlar! Yok ama... yağma yok artık! Eskisi kadar uzun uyutamazsınız bizleri! Ha... yır. îs... te... mi-yorum... Uyu... ma... ya... ca... ğım... uyumak yok... ar... tık!.."
Ağzı ve gözleri kapanmaya başladığında kendi sesini çok uzaklardan hayal meyal işitiyordu.
"Kâbus... kara... basan... düş bu... uyan... mak... is... ti... yo... rum... Oyun... Bun... ların... tümü... bir... oyun..."
Başı düştü. Daldı gitti.
KAM5
KERTENKELE KUYRUĞU
"Büyükler hiçbir şeyi kendiliklerinden anlamıyorlar. Onlara hep bir şeyleri açıklamak zorunda olmak, çocuklar için ne sıkıcı bir durum."
Küçük Prens ve/ya Antoine de Saint-Exupery
"Benimle oynamak istiyorsan, üç kertenkele kuyruğu suyu iç-melisin!"
Şaka yapıyor sandım, ama hiç gülmüyordu.
"Kertenkele kuyruğu suyu mu?" dedim şaşırarak.
"Evet, aynen öyle!"
Daha sonraları "senin için çiğ tavuk bile yerim" deyimini öğ- j rendim ama "kertenkele kuyruğu suyu içmek" hâlâ Türkçe'de hiç j bilinmez.
"Nasıl yani? îlaç gibi bi şey mi bu?" diye yüzümü buruşturdum.
"Çok basit. Üç kertenkele yakalarsın, kuyruklarını koparır ve J suya atarsın. Bu, kertenkele kuyruğu suyu olur. işte sen onu içeceksin!"
"Öğğğh..." diyerek midemi tuttum.

"Korkma, kertenkeleler ölmez, onların yeniden kuyrukları çıkar."
"Hayır hayır, ya kuyruklar ağzıma kaçarsa?" dedim korkarak. »
"Canım kuyrukları yutmak zorunda değilsin sen de!"
Sesinden büyük incelik gösteriyor olmanın havası ve bilgili oluşundan ötürü kendine duyduğu hayranlık apaçık okunuyordu. Daha önce hiç prenses görmemiştim ama bence bir prenses işte tam böyle biriydi. O da bunu biliyor olmalıydı. Çünkü, halk- j
tan birine kendisiyle oyun oynamasına izin verebileceğini duyurmuş ve artık iç rahatlığıyla sarayına dönüyordu. (Prensesler zalim olmak zorunda mıdır?)
Önce ağlayacak kadar kötü hissettim kendimi, sonra sarkan dudaklarımı sımsıkı gererek, burnumu çektim, dişlerimi sıkarak bu korkunç sınavın korkusuna kapıldım. Bağırıp, çağırmak: "sen kendini ne sanıyorsun!" diye haykırmak geçmedi değil içimden... Fakat sustum. Sonuçta, kapısı açık durmasına karşın köşkün bahçesine girmeye ilk cesaret eden çocuk ben olmuş, onun bana "Mabel" demesine izin vermiştim. O halde sonuna dek gitmeli, onu gerçekten hak etmeliydim!
Çok sonraları farkına varacağım önemli bir öğretinin ortasına bu kadar genç yaşta düştüğümün ayırdında değildim tabii. Ne o sırada tam beş yıllık tüm yaşantım boyunca, ne de daha sonraları sevgisini ve ilgisini kazanmak için bu denli uğraşıp, didindiğim, uğruna acı çektiğim bir başkası olmayacaktı hayatımda. Bir tek o. Bir tek Ada.
Ada!
Kumral Ada.
Şimdi artık biliyorum ki, bütün yaşantımız içinde ancak bir/ kaç kişiye böyle bir hak tanırız. Onu şımartır, yüz verir, alttan alır ve hatta ona teslim bile oluruz. O da bunu, zaten taa en başından bilmektedir. Eğer çok şanslı değilseniz, karşınızdaki şımarır, ipin ucunu kaçırır. Bin pişman olur, incinir, düşkırıklarıyla yaralanır ve acı çekersiniz sonunda. Bazan, çok ender de olsa şanslısınızdır ve bir mucize yaşarsınız. Çünkü, karşınıza dilinize akraba biri çıkmıştır. (Tanrım mucizeleri ne çok seviyoruz böyle!) O sırada kaç yaşında olduğunuzun kesinlikle hiç önemi yoktur. (Hayır yoktur!) Ve ben şanslıydım!
"Tamam Ada!" diye bağırdım arkasından, yaş akmaması için sımsıkı kıstığım gözlerim yanarken.
"Tamam, üç kertenkele kuyruğu suyu!"
"Peki Mabel, görüşürüz!" dedi, arkasına hiç bakmadan köşke girerken.

Emin adımlarla çıktım köşkün bahçesinden, işte bu kadardı. Yine yenilmemiştim karşısında. Hiç de bile! Üstüne üstlük o benden tam iki yaş büyüktü, ağabeyim Araş kadar, kocaman bir çocuktu ve yıldızların kızıydı! O gece aşırı neşeli olduğumu çok net anımsıyorum. Anneme kertenkele kuyruğu ve "Mabel" dışında her şeyi anlatmıştım ama
68 galiba "asıl her şey" bu ikisinde gizliydi. Onun "MabeF'i olmak bütün yaşantımda derin bir iz bırakacaktı. Kertenkele kuyruğu suyu içemezsem de onun arkadaşı olamayacaktım.
Annem zevkten dört köşe olarak beni dinledi. "Küçük, nazlı mavi Tuna"sının koskoca yıldızların biricik prenses kızıyla arkadaşlık ediyor olması başını döndürüyordu. (Ah bir de şu kertenkele kuyruğu suyunu bilse, bakalım sevinir miydi?)
Klasik Anadolu kadınının kara kaşlı, kara gözlü, dayanıklı, sabırlı özellikleriyle, Kafkas atalarının ince uzun çizgilerini bedeninde ve kişiliğinde birleştirmişti annem, ilkokuldan sonra babasının desteğiyle Kars'taki akrabalarının yanına gönderilmiş, orada ortaokulu bitirmişti. Annesinin vefatı nedeniyle liseye devam edeme-' yip, İğdır'a dönmek zorunda kalışına hâlâ üzülürdü. Babamın yanında terzilik yapsa da o resmen bir ev kadınıydı. Uzun, siyah, gür saçları, "Doğu'nun Gülü" İğdır'la ve bizlerle gurur duyardı.
O sıralar Türk sinemasının en Avrupai, en modern yıldızlarından biri sayılan, sarı saçları, incecik bedeni ve güzel sanatlar dalında üniversite diplomasıyla dillere destan olan Pervin Gökay, annem için çok ulaşılmaz, çok farklıydı. Pervin Gökay, sanki gerçekliğin dışında, bizim ve komşularımızın varolduğu dünyanın üzerinde kurmaca bir gezegenden gelmiş bir konuktu ülkemize. Yarı mistik, çok gizemli ve şahane bir varlık! Hem güzel, hem kültürlü, hem başarılı bir kadındı. Hem sanatçıydı, hem bir ailesi vardı, hem de hâlâ istediği işte çalışabiliyordu. Anne ve eş olduktan sonra yaşantısı bitmemiş, o hâlâ yaşıyordu! Avrupa ayarında bir Türkiye ürünü. Tam Atatürk'ün arzu ettiği Türk kadını! Mükemmel bir imgeydi!
Bakışlarından tutku ve aşk fışkırarak kadınların gözlerinin tam içine bakmayı başaran Süreyya Mercan ise dudağının üzerindeki incecik Gable bıyığıyla zaten ancak "yıldız"lara layık bir kocaydı.
Bütün kocaların itaat ettikleri yazısız kanuna inat, evlendikten sonra bile romantik ve karısına âşık olmaktan utanmayacak kadar cesurdu. ("Çünkü karısının gözleri parlıyor ve ancak mutlu kadınların gözbebekleri parlar!" diyordu annem. Ve ben bunu hiç unutmadım, mutluluğunu merak ettiğim kadınların gözlerinde o ışıltıyı daima ararım. Çünkü annem haklıdır.)

Üstelik Süreyya Mercan simsiyah saçları ve yandan çarklı çapkın gülüşüyle tam Akdeniz renklerinde müthiş yakışıklı bir erkekti.
îşte şimdi bu iki tanrısal varlığın bir tanecik kızları, annemin küçük oğluyla arkadaşlık ediyordu. Zaten tutkusal bir insan olan Zübeyde, huşu içinde bana bakarken, artık üstüme bulaştığına inandığı yıldız tozlarını görüyor olmalıydı. (Ah şu kertenkele kuyruklarını bir duysa!..)
Ertesi gün ve sonraki gün hiçbir yerde kertenkele bulamadım. Yaz sıcağının aniden bastırdığı günlerdi ve duvar diplerini kontrol ederek saatlerce kertenkele aramıştım. Sonraki iki gün de başarısız ve keyifsiz geçti. Beni artık unuttuğunu veya alaya aldığını düşünerek kahrolurken köşkün bahçe kapısından bana seslendiğini duydum. Yüreğim hop ağzımdaydı.
"Tunaaa! Acele etme, ben beklerim!"
Demek beni gözetlemiş ve unutmamıştı.
"Nasılsa bulacağım, merak etme!" dedim havalı olmaya çalışarak. Ama sesim çok güçsüz ve ağlamaklı çıkmıştı.
Aslında kertenkele bulsam bile yakalayamayacağımı bal gibi biliyordum. Yırtıcı, vuruşkan, atak ve lider karakterli erkek çocuklardan değildim. Hiç olmadım. Ben ikili ilişkilerde iyiydim ve sakin, güvenli ortamlarda daha başarılıydım. Araş ve öbür oğlanlar ağaçlara tırmanıp, sapanla kuş avlarken, ben babamın biten iplik makaralarını boyar, iplere dizerek oyuncaklar yapardım. Araş ve arkadaşları futbol oynayıp, gürültüyle boğuşurken, ben eski dergilerden resimler kesip, defterlere yapıştırır, elişi kâğıtlarından elbise modelleri yapardım.
Tanrıya şükür, Araş bir erkek çocuktan beklenen tüm özelliklere fazlasıyla sahipti de, ben evin en küçüklerine hep gösterilen o lavanta kokulu hoşgörüyle bir sorun olarak görülmekten kurtuluyordum.
"Kertenkele ailesi üyeleri dört bacaklı, beşer parmaklıdır ve kapanabilir göz kapaklan vardır."
Evdeki tek ansiklopediden defalarca okuduğu satırları sabırla yineleyen babam, bendeki kertenkele tutkusunu ilerde seçeceğim meslekle ilgili sanıyordu.
"Zübeyde, bu küçük oğlan büyüyünce baytar olacak galiba..."
"Hayvan doktoru mu? Aman istemem ben öyle şeyler!"
"Nesi varmış baytarlığın? Bre mesleğin iyisi, kötüsü yoktur! Memleketin er meslekten insana ihtiyacı vardır Zübeyde gelin!.." diye homurdandı dedem.

"Gözbebekleri yuvarlak, dilleri uzun ve çatal uçlu olan kertenkelelerin sırtlarında yanyana dizilmiş sert pullar vardır."
"Veteriner dede, baytar değil, veteriner!" diye düzeltti Araş.
"Bu caanım Türkçeyi de a bire değiştirirsiniz bre kızanlar! Ecnebi lisan gibi lügat ister anlamak için vallahi!"
"Elli çeşit sürüngenin ortak adı olarak kullanılan kertenkelelerin başı koni biçiminde olup, kuyrukları çok iyi gelişmiştir."
Demek kuyrukları çok iyi gelişmişti! Ve ben bu çok iyi gelişmiş üç kuyruk suyundan içecektim. Tanrım, neden ben de öbür çocuklar gibi kendiliğinden kurulan arkadaşlıklarla yetinemiyor da, oyun oynamak için bile ön şartı olan bir kıza çatıyordum sanki?
insan beş-altı yaşlarından yetişkinliğine fazla resim taşıyamı-yor belleğinde. Benim en net hatırladığım fotoğraflar arasında dedemin yüzü var. Oysa artık iyice unuttuğum bu nurlu, sevecen, sonuna dek umutlu, mavi gözlerle gülümseyen yüzü ancak kertenkele bunalımı sırasındaki çizgileriyle korumuşum belleğimde. Kâğıtlara usanmadan yüzlerce kertenkele çizişime bakıp bakıp, iç çekerken yüzünde beliren şaşkınlık ifadesiyle dedem! Dedemin yüzünü başka hiçbir durumda böyle net hatırlıyamıyorum...
"Bre bizim zamanımızda attı, eşşekti kızanların merakı. Şimdi olmuş kertenkele... Ne iştir bu işler, iç anlamadım, bilesiniz!"
Annemi o yıllarda evişleri, yemek ve babamın teğel, düğme işlerine yardıma koşturmaktan yorgun halinden çok, bana bir dergiden kestiği kertenkele resmini uzatırken anımsıyorum. Yüzünde komik bir gülümseme var.
Mahcup, sakin, çalışkan babamı geceler boyu dikiş dikmekten kançanağı olmuş gözleriyle değil de, evdeki tek ansiklopedinin K harfli cildiyle dolaşıp, bana kertenkele maddesini okurken bugünmüş gibi net seçebiliyorum.
Çocukluğumla ilgili anılarımın tazeliğine şaşıranlar, hatırladıklarımın tümünün Ada'yla ilgili olduğunu bilmiyorlar. Bilemezler de. Mucizeyle tanışmamışlar!
"Ağlamayı bırak da sen ondan ne istiyeceksin onu düşün!"
Kagir çıkmalı eski Ermeni evimizin yerine yapılan üç katlı apartmana yerleştikten sonra dedemle aynı odada uyumak keyfim de bitmişti. O, bitişikteki terzi dükkânının üst katına taşınmıştı.
Gündüzleri vaktinin çoğunu bizimle geçirirken, geceleri gerçek Kuzguncuklu kagir evine dönerek, içindeki yabancılaşma telaşını yatıştırıyordu. Ben artık Aras'la aynı odayı paylaşıyordum.
"Kimden ne isteyecekmişim?" diyerek burnumu çektim.
"Tabii ki o kızdan!"

Karşılıklı yataklarda iki kardeş birbirimize baktık.
"Biliyorsun işte..." dedi canı sıkkın bir ifadeyle. "Yani kertenkele bulduktan sonra sen ondan ne isteyeceksin?"
"Ama o benimle oynayacak!"
"Yetmez!" diye bağırdı Araş. "Sen de o şımarık kızdan bir şeyler istemelisin!"
Bir sıçrayışta yanıma geldi, yatağıma oturdu, bir kolunu omu-zuma attı. Artık güvencedeydim. Bilenler, ağabey desteğinin tadını tanırlar. Hele benimkisi gibi güçlü, cesur ve akıllı bir ağabeyi olanlar... (Ağabey kavramının üç erkek özelliği!)
"Ben kertenkele yakalayana kadar, sen de o kızdan ne isteyeceğini düşün tamam mı?"
"Peki Ada'nın benden kertenkele istediğini nereden biliyorsun?" dedim artık rahatlamış olarak burnumu çekerken.
"Ben bilirim!" dedi kasılarak.
Sokak lambasının ışığıyla aydınlanan yüzündeki özgüveni, gururu ve güzelliği görünce ağabeyime bininci kez yine hayran olmuştum.
Ertesi gün iki kertenkele yakalanmış, kuyrukları kutuya konmuştu bile. Aras'ın bütün karşı çıkmalarına karşın bir kuyruğu ikiye kesip, toplam üç taneymiş gibi göstermek konusunda inat ettim.
Köşkün bahçe kapısı hep olduğu gibi açıktı, içeri girdim ve onu gördüm. Bu kez dadısıyla birlikteydi. Beni elimde bir kutuyla görünce yüzü aydınlandı. O sırada sevinçle üstüme atlayan Sivri, eski dostuna kavuşmuşcasına zıplayıp hoplayarak havlıyordu. Ada'ya mahcup olmamak için köpeklerden korktuğumu söyleyemiyor, ödüm patlayarak Sivri'ye katlanmak zorunda kalıyordum. (Kertenkele kuyruğu içmek yanında, köpek korkusunun sözü mü olur! Yahu nedir benim bu kızdan çektiğim be? Ah-ha! Ama her şey daha yeni başlıyormuş da benim haberim yokmuş!..)
Arka bahçeye geçtik, incir ağacının altına oturduk. Önce başımı okşayarak bana gülümseyen dadısı "Hadi siz oynayın çocuk-
lar," diyerek, ön taraftaki bahçevan Şakir Amca'yla sohbete daldı.
, ..-,-;•. 72 "Buldun mu üç tane?" '••' '*<
Başımı "evet" anlamına salladım. Kutuyu açtı, baktı. •'••"
"Aferin Mabel!" diye fısıldadı. (Tanrım ne müthiş bir andı o!) "Şimdi su getirelim."
"Acaba içmesem olmaz mı?"
"Olmaz!" diye kestirip attı. (Bütün prensesler ille de zalim olacaklar ya!)
"Cihan Teyzece! Bir bardak su getirsene, Tuna susamış da..."

Bizi yan gözle izleyen dadısı koşarak köşke gidince, bütün cesaretimi toplayıp sordum.
"Peki karşılığında sen ne yapacaksın?"
Çok şaşırdı Ada. Öyle ya, talep eden hep kendisi olmuşken...
"Seninle oynayacağım ya!"
"Olmaz!" dedim, Aras'tan ödünç alınmış bir kararlılıkla.
O zaman hiç beklemediğim bir şey oldu.
"Peki ne istersin bakalım Mabel?"
"Sen de oynamak için bizim eve geleceksin!" dedim.
"Peki. Cihan Teyze'yle birlikte geliriz," dedi Ada derin bir nefes çekip, rahatlayarak.
Biraz sonra bir bardak su gelmiş, kertenkele kuyrukları içine atılmış, önümde duruyordu. Ada bir eliyle elimi tutmuş, bana gü-lümsüyordu. (Tanrım ne güzel bir el, ne hoş bir tutuş ve ne ılık bir duygu dağılışıydı o!)
"Içiyormuş gibi yapsam olmaz mı Ada?"
"Tabii ki olmaz Mabelciim!"
Bardağı iki kez ağzıma yaklaştırdım ama yapamadım. O kuyrukları orada burnumun ucunda görünce donup kalıyordum. Bir yandan Ada'yı kaybetmek, öte yandan o kuyruklu suyu içip ölmek korkusu... Üzerimde yüzlerce kilo basınç varmış gibi eziliyor, ciğerlerim patlayacak gibi soluksuz kalıyordum. Ağlamak ve kaçmak üzereyken Ada'nın üzerime ballar gibi akan kumral gözlerini görüyor ve çaresiz, ufacık oturuyordum köşkün arka bahçesindeki incir ağacının altında. Kusmak istiyordum ama utanıyordum.
işte tam o sırada arkamda kurtarıcımın sesini duydum:
"Bırak onu, o küçük! Çok istersen ben içerim!"
Köşkün bahçesini çeviren, üzeri sarmaşıklarla yemyeşile boyanmış bir metrelik alçak duvarın üstüne oturan Araş, kafa tutan bakışlarla Ada'ya bakıyordu.
Onu gören Ada önce dondu kaldı. Ağabeyimin güzelliği o denli çarpıcı, o denli ön plandaydı ki, hiç tanımadığımız insanlar yolda ona bakıp, sık sık "Maşallah! Allah nazardan korusun!" derlerdi. Çok yakışıklı bütün erkeklerin, çocukken duymaya alışkın olduğu sözler olmalıydı bunlar.
"Bahçeye kapıdan girildiğini bilmiyorsun herhalde!" diye Aras'ı azarladı Ada.
"Bahçenize girmek isteyen kim? Ben kardeşimi senden korumak için geldim!"
Dik dik bakıştılar. Tanrım ne kadar benziyorlardı! Aslında toparlanmak için zaman kazanıyordu Ada. Fena çarpılmıştı. Onu bir kez daha çarpılmış olarak gördüm; yıllar sonra!

Ada, Aras'ı görünce çarpılmıştı ve ne yazık ki bunu onlardan önce ben anlamış ve ben görmüştüm, içimde kocaman bir şangırtı koptu, çocukluğumun camları tuzla buz oldu. Kimse iç kırıklık seslerimi duymasın diye haykırdım:
"Durun durun! Ben içerim bunu, tamam mı?"
Ayağa kalkıp, o gururlu dikilişiyle artık toparlanan Ada hemen karşı atağa geçti.
"Ben zaten onun içmesine izin vermeyecektim ki, yalnızca sözünü tutup tutmayacağını sınıyordum!" dedi.
"Hah! Zorda kalınca hep böyle korkak konuşursunuz!" dedi Araş bir çizgi roman kahramanından çalınmış bir tiradla.
"Kim? Ben mi? Yok camım! Sen de kim oluyorsun bakalım!"
Artık beni unutmuşlardı. Olan olmuş, iki güçlü karakter, filmin asıl oğlanıyla, asıl kızı sonunda karşılaşmışlar ve hep bir ara oyuncu olarak kalacak beni (figüran demeye dilim varmıyor!) unutmuşlardı. Onların artık birbirlerinden hiç kopamayacakları-nı anlamak için çok akıllı olmak gerekmiyordu. Ama duyarlı olmak şarttı.
Bardaktaki o iğrenç suyu bir defada diktim kafama ve bağırdım:
"Kavga etmeyin! içtim işte!" (Beni unutmayın ne olur!!!)
Sonra düşüp bayılmışım.
73
BIRAK, SU DENiZE VARSIN!
' > ' "Elbet acı duyar tomurcuklar açarken Act duyar büyürken her şey zorlanır."
1
Karin Boye
Uyanınca kâbusun hâlâ bitmediğini görmek, en kötü kâbustur.
Tuna uyanınca hâlâ aynı revir odasında yattığını gördü ve müthiş canı sıkıldı. Dört bir yanı renksizce dolduran beyaz renk ve olmasa bile duyulan lizol kokusu...
Tepesine dikilmiş onu inceleyen bir beyaz gömlekliyle gözgöze geldi:
"Size iyi haberlerim var hocam!" dedi doktor binbaşı Kutlu, donuk sesiyle.
"Bugün taburcu oluyorsunuz!"
"îyileştim mi yani?"
"Hemen hemen... şevkinizi birkaç gün içinde yaparlar."
"Cepheye mi?" diye haykırdı Tuna.
"Sefer görev yerine!" diye düzeltti doktor binbaşı Kutlu aynı donuk ve kesinlikle katılmışız sesiyle.
"Bir de özel bir haberim var; gözlüklerinize cam taktırdım. Yalnız..."

"Yalnız ne?"
"Eksi beş derecelik cam kalmamış ellerinde, üç derecelik mi-yopi camı taktılar. Malum seferberlik zamanı, daha sonra onu da hallederiz!" diyerek gözlüğü uzattı.
"Teşekkür ederim," dedi gülerek Tuna.
"Ucuz da olsa iyi bir numara!"
"Efendim?" diyerek şaşırdı doktor binbaşı Kutlu.
"iyi bir kâbus numarası bu!" dedi, Tuna doktorun şaşkın bakışları altında gözlüğünü takarken.
"Eksik numaralı gözlükle her şeyi biraz görebilirim ama asla net göremem. Anlıyorsunuz değil mi?"
Hiç anlamamış boş bir ifadeyle baktı doktor.
"Korku filmlerinde kullanılan bir teknik!"
75
"Yani kuşkularım ve endişelerim nedeniyle içine düştüğüm bu karabasan var ya... İşte onun yarı bulanık manzaralarla daha da dehşet verici olması isteniyor!.."
Derin derin içini çekti doktor binbaşı Kutlu.
"Sizce kim istiyor bunu?"
"Tabii ki beynim!" dedi Tuna acı acı gülerek. "Bakın doktor, çocukluğumdan beri çok zeki iki kişiye hayran olarak büyüdüm ben. ikisini de çok sevdim ve hâlâ da..."
Durdu, gözlerini kaçırdı. Kendi bildiği bir zamana kısa bir yolculuk yaptı. Sonra toparlandı ve devam etti:
"Onlara hayranlığım ve sevgim o denli büyüktü ki, zekâ ve yeteneklerini kıskanmak aklımın ucundan bile geçmedi. Anlıyor musunuz bunu? Şiddetli sevginin insana sunabileceği en yoğun hoşgörü düzeyinde yaşamanın ne olduğunu hiç düşündünüz mü? Eğer düşünmediyseniz, bir düşünün... Şiddetli sevmek nasıl bir şeydir? Çıldırmadan düşünün ama!"
Doktor binbaşı Kutlu Çeçen, Tuna'nın yatağına yaklaşmış, dikkatle dinliyordu onu.
"Onlarla; o ikisiyle öyle yakındım ki, kendimle ve zekâmla ilgili ne bir düşüncem, ne de şikâyetim oldu. Hiç! Asla! Aslını sorarsanız doktor, ben Araş ve Ada'yla büyümedim. Ben o iki mucize insanı sadece sevmekle de kalmadım. Ben onları yaşadım, ben onlar oldum, ben onların bedenlerinde de varoldum yıllar boyu! Ve bir gün..."
Sustu yine.

"Evet, bir gün?" diye sordu doktor donuk sesiyle.
"Bir gün onlar artık yanımda olmadığında... o gün, evet böyle olmuş olmalı... tabii ya! Demek ki o sıralarda kendi zekâmı, kendi beynimi küçümsediğimi farkına varmış olmalıyım... Evet, bakın bu anlattıklarım son derece mantıklı değil mi sizce?"
Gözlüğünü çıkartıp, baktı.
"Şimdi de beynim benden intilkamını alıyor! Kendi öz zekâmı böyle aşağılamamın, başkalarına ;aşırı hayranlığımın cezası! Hah 76 ha hah! Ne hoş değil mi doktor!"
Gözlüğünü taktı yeniden.
"Bakın her şeyi görüyorum arma tam olarak netleyemiyorum. Vallahi iyi plan!"
"Plan mı?" diye kuşkuyla sordu doktor Kutlu.
"Kendi beynimin, kendi biliniçaltımla birlikte bana kurduğu plan! En büyük darbeyi en yakın oolan vurur!"
"Hocam artık siz dinlenin biraız. Düşünmeyi de bırakın, rahatlayın azıcık. Şimdi gözlüğünüzü çıkartın da alnmızdaki şu dikişi alalım. Merak etmeyin, canınız hicç acımayacak."
Sesi donuk ve mesafeliydi.
Uysalca söyleneni yaptı Tuna, sessizce dikişlerinin alınışını bekledi.
"Eweet... İşte bu kadar! Belkii küçük bir iz kalacak ama estetik bir sorun yaratmayacaktır. Baş; dönmesi var mı?"
"Hayır, iyiyim doktor. Sağolun," dedi Tuna zoraki bir gülümsemeyle.
"Size ağrı kesici ve yatıştırıcı ilki ilaç vereceğim, ikisi de hafiftir, rahatlıkla kullanabilirsiniz. Seçkinizden önce bir kez daha göreceğim sizi."
Doktor susunca derin bir sessıizlik doldurdu boşluğu, insanın kolayca içinden çıkıp gidemeyeceği, yoğun bir sessizlik! iki genç adam ne yapacaklarını bilemedeni kısa bir süre sıkıntı içinde kaldılar. Uzanıp başucundaki komidinin üstünden gözlüğünü alan Tuna, eksik numaralı camların arkasından dikkatle doktor binbaşı Kutlu Çeçen'e baktı. Nasıl b:iri olduğunu ele vermemek için çok çaba gösterdiğini düşünerek onu süzdü. Ciddi görünüşlü, çirkin sayılmayacak, ama yakışıklı da denemeyecek bir adamdı gördüğü. Saçları alnının iki yanımda dökülmeye başlamıştı, orta boyluydu.
"Lisede en sevdiğim derslerde:h biriydi edebiyat," dedi doktor pastel renkli bir gülümsemeyle Tuna'yı şaşırtarak.
"Bunun nedeni çok iyi bir ed.ebiyat öğretmenimiz olmasıydı. Kitapları sevmeyi, kitapların içinde izler sürmeyi ve onların arasına saklanmayı o öğretti bana diyebilirim."

Demek saklanmayı sevdiğini ittiraf ediyordu...
"Edebiyat, özellikle roman ve hikâye, biz erkek öğrencilerin pek ciddiye almadığı, daha çok kızlarla özdeşleştirdiğimiz, fazla duygusal, lâf salatası, uydurulmuş tâli işlerdendi. Halbuki Vasfi Hoca bize iyi edebiyatın zekâ ve yetenek ürünü olduğunu öğretti. Edebiyatın söz ve anlam bilimi olduğunu anlattı, îyi iletişim olmadan ne düşünce, ne uygarlık olurdu. Edebiyata saygı duyup, ondan zevk alma servetini onun sayesinde kazandık!"
"Edebiyat öğretmeni olduğum için beni kazanmaya çalışıyor, pofpofluyor aklınca..." diye düşündü Tuna. "Akıllıca sözler söylüyor ama yağlamak için..."
Sonra sordu kendine:
"Ama neden yapsın bunu?"
"Herki yıllarda hem özel yaşamımda, hem de psikiyatri eğitimimde edebiyatın çok yardımını gördüm. Demem o ki, iyi öğretmenin önemini bilirim..."
"Psikiyatri mi?" diye şaşırdı Tuna.
O sırada yüzünden eksilmeyen geniş gülümsemesi, dünya yıkılsa umurunda olmayacak tavırlarıyla hastabakıcı Hasan girdi içeriye.
"Emrinizle hocamı almaya geldim binbaşım!"
Tuna'mn tüm karşı çıkmasına rağmen onu tekerlekli sandalyeye oturttular.
"Demin de söylediğim gibi siz bize lazımsınız hocam! îyi öğretmen sadece öğretmez, sevdirir, bilgiyi kullanmayı kolaylaştırır. Ve işte bunun için kendinize iyi bakacaksınız!" dedi doktor binbaşı Kutlu donuk sesiyle.
Hastabakıcı Hasan, Tuna'mn tekerlekli sandalyesini sürerek odadan çıkartıyordu ki, "Siz cerrah değil miydiniz doktor?" diye sordu Tuna kuşkuyla.
"Hepimiz biraz öyle değil miyiz?" diyen doktorun sesini güçlükle duydu koridora çıkarken.
"Ne diye acele ediyorsun Hasan, doktorun cevabını duyamadım senin yüzünden!" diye çıkıştı Tuna.
Sonra da kendi sesindeki öfkenin fazlalığından kendisi rahatsız oldu. Neden böyle çok kızmıştı sanki Hasan'a?
"Kusura kalma amma hocam, sen de durduğun yirde celalleni-veriyon valla! Acele ediyom çünküm yaralılar geliyomuş... Zâti çok ölü var diyolar!"
77,
"Çok ölü mü varmış?.." diye ürperdi Tuna. "Tanrım, dışarda hep birileri ölüyor!.."
Sesi çaresizlikten boğulmuştu.
"Dur, dellenme gene hocam, rahat dur oturduğun yirde, tansiyon neym yapar şimdi, n'öricen o vakit he?"

Dar, beyaz koridor hiç bitmeyecek kadar uzun geldi Tuna'ya.
"Halbuki, oturarak geçilen yol, yürünenden daha kısa duygusu vermeliydi..." dedi.
"Ağzını yidiğim hocam, ni diye ahlını bunlara yorarsın? Bah mesela ben Anadolu insanıyım, ööle kafamın yatmadığı işlere heç girmem. Bilmediğim şiylere heç bulaşmam. Amma sonunda Allah'ın dediği olur. Bah şu alnına ne yazılmışsa, o çıkar bahtına. Gel sen şu Hasan'a kulak vir, o gozel canım heç sıkma. Aslan gibi gençsin Maşallah, eh biraz kuru kalmışsın amma olsun, ziyanı yok, toparlarsın..."
"Keşke senin gibi düşünebilseydim, keşke kadere inanabilsey-dim Hasan! Özenmediğim olmuyor mu sanıyorsun? Doğru söylüyorsun; yalın ve küçük güzeldir. Ama olan olmuş bir kez, akıl ve bilinç işin içine girdi mi geri dönüşü yoktur!"
"Valla hocam, senin ağzın iyi laf ider, gozel, hoş konuşursun amma kusura kalma, biraz boş söylersin gibime gelir. Canını boşuna sıkarsın! Heç zorlama kendini, bırak akan su denize varsın! Ni demiş atalarımız, akacak kan damarda durmaz. Korkunun ecele faidesi yohtur! Annıyon mu?"
"Nasıl oluruna bırakırım Hasan? Bir savaş yaşıyoruz diyorsunuz ama hiç kimse bunu konuşmuyor! Sanki böyle bir şey yokmuş gibi davranıyor, sanki ölümler başka ülkedeymiş gibi uzakta kalıyorlar! Ne zaman bu savaştan söz açsam, çevremdekiler konuyu değiştiriyor, bana deli muamelesi çekiyorlar! Savaş yok, bütün bunlar benim endişelerimin yarattığı bir karabasan diyorum, bu kez de kimse inanmıyor! Sorun bende değil, sorun bizlerde! Asıl sen anlıyor musun?"
"Vah hocam vah sana! Çok yoruyon kendini, zâti kuş kadar canın kalmış şoncağız!.."
Bir servis asansörüne binip zeminin iki kat altına indiler, yeniden bir koridor geçip, labirentin sonunda bir başka asansörle üç kat çıktılar ve nihayet koğuşa geldiler. Koğuş loştu ve boş görünüyordu. Onu ranzalı yataklardan birinin alt katına bırakan has-
tabakıcı Hasan bir ilaç içirtti, bir saat sonra içmesi için de bir başka hap bıraktı.
"Benim acilen gitmem gerek hocam. Bah seni sevdim. Mert adamsın amma ahlına mukayyet olacaksın! Şimdi heç bi şey düşünme, uzan, dinlen. Yakında çok ihtiyacın olacak, güç, kuvvet toplamana bah sen!"
"Sağol Hasan, teşekkür ederim," dedi Tuna gülümseyerek.
"Ha bah sakın unutma amma..." diye ekledi hastabakıcı Hasan çıkarken, "Şu Anadolu ermişlerinin vardır bi bildiği hocam... Sen bırak suyu aksın, su denize varsın!"

Gülümsedi Tuna.
"Su hepimizi sürüklüyor Hasan..." diye mırıldandı. Hasan çoktan çıkmıştı.
"Su hepimizi sürüklüyor..." diye esnedi.
Yine uykuya yenik düştü.
İLK GECE ZORDUR
"...Korku ve kan daha her şeyin sonu değildir. Bir şey, tek bir şey tüm yıkıma karşı ayakta kalır; insanın insanla karşılaşması.. . gün oldu, bir yabancının bakışlarıyla, bize göz kır-pışıyla uçurumun kenarından döndük."
Cesare Pavese (L'unita gazetesi, insana Dönüş)
O çok özlenen ve sevilen, aniden insanın karşısına dikildiğinde sevinçten nutku tutulabilir. Öyle de oldu.
"Araş sen misin?" diye seslendi Tuna ama sesi çıkmadı.
"Araş?"
Sesi dudaklarında kilitlenmişti. Sonra hâlâ aynı kâbusun içinde, koğuşta olduğunu ayrımsadı.
"Allah kahretsin! Ne zaman bitecek bu karabasan!" diye tükürür gibi söylendi. Sesi çıkmıştı bu kez.
"Salak! Hâlâ Aras'ı arıyorsun!.." diye kızdı kendine.
"Hişşşt!" diye fısıldadı yatağının önünde duran gölge, "Uyuyan var, yavaş konuş!"
Yatağında doğrulan Tuna, koğuşun küçük pencerelerinden içeriye sızan sarı ışıkta gölgeyi seçmeye çalıştı ama gözlüksüz başaramadı.
Üzerinde yalnızca bir atlet, bir de kilot olduğunu fark ettiğinde, kendisi gibi çamaşırla dolaşan gölge de yatağının ucuna oturmuştu bile.
"Beni kim soydu? Ne zaman gece oldu? Daha ne saçmalıklar olacak bu Allahın cezası karabasanda?" diye bağırdı.
"Sakin ol. ilk gece hep zordur, ama alışırsın," dedi gölge.
"Sen mışıl mışıl uyuyordun, hastabakıcı geldi, sana ilaç verdi. Bu sıcakta eşofmanla pişmemen için seni soydu."
"Beni sürekli uyutuyorlar!" diye öfkeyle fısıldadı Tuna.
"Beni uyutarak benden kurtulmaya çalışıyorlar! Çünkü ben farkındayım!"
"Sen zaten hep böyle hayaller kurardın!" dedi gölge.
"Ben mi? Sen de kimsin?"
"Aşkolsun Tuna, beni hâlâ tanımadın mı be?"
"Ses yabancı değil ama..."
"Uy çocukluk arkadaşın Sefer'i nasil tanimazsun daa? Fırıncı Sefer'i de mi unuttun yoksam uşağum?"

"Sefer sahi sen misin?" diye sevinçle bağırdı Tuna.
"Ta kendisudur daa! Uyy bi türlü Trabizonsporlu yapamadığı-muz Tuna öğretmen, haçen nasilsun Kuzguncuklu hemşerum?"
Tuna altın bulmuş hazine avcısı coşkusuyla Sefer'le kucaklaştı. Sefer ilkokuldan sonra okulu bırakmış, babasının fırınında çalışmaya başlamıştı. Böylece ayaküstü sohbet edilen, bir fıkralık kahkaha paylaşılan, uzaktan yüksek sesle selamlanan, yokluğu ancak uzun süre sonra fark edilecek ikinci ligde bir çocukluk arkadaşı hanesine yazılmıştı yeri. Halbuki şimdi Tuna bir can dost, çok yakın arkadaş sıcaklığıyla kucaklıyordu Sefer'i.
Sefer, gerçekle arasında kurulacak bir bağdı ve o, karabasandan kurtulmak için gerçeğin kırıntılarına bile gereksiniyordu.
Tuna'nın sırtını sertçe patpatlayan Sefer hiç beklemediği bu ilgiden hoşnuttu.
"Nasılsın Tuna yav? Seni görmek için ille askere mi geleceğiz yani? Hâlâ takım tutmuyo musun sen?"
"Tutmuyorum be Sefer. Ben futbolla çok ilgilenmezdim, bilirsin. Bunlar Aras'ın konuları..."
"Aslanım sen köşkün bahçesinden çıkmazdın ki... Varsa yoksa sinemacıların kızı, o kız mahalleye geldikten sonra bizi unuttun sen! Neyse, boşver şimdi bunu... Haçen çocuk var midur ufukta, sen onu deyüver Sefer kardeşine daa?"
"Ne çocuğu?" diye şaşırdı Tuna.
"Haçen bildiğimiz uşak derim, çocuk, bebek, evlât falan işte daa..."
"Haa... Yok canım, daha erken..."
"Erken olur mu uşağum, benim uşaklar ortaokula başlayacak seneye, ellerinden öperler maşallah!"
"O kadar oldular mı sahi Sefer?"
KAM 6
8I
"Sen ne diyosun öğretmen? Otuz dört yaşımıza geldik be, bunun sonu kırktır, artık işin boktur! Hah ha ha! Uy benim saf uşa-ft* ğum!" " "Vay canına, senin o kadar büyük çocuğun var ha!"
"Tabii ya, biri on bir, öbürü on yaşında aslanlarım, Allah bağışlarsa ... Yakında senin öğrencin olurlarsa şaşma! Ha bak onları, ikisini de okutacağım... Beni babam okutmadı, ben onları okutacağım..."
Sustular. Askeri yatakhanede, yanyana oturmuş iki çocukluk arkadaşı sustular.
"Sahi sen düğün dernekle de evlenmedin be Tuna! Bi duyduk, aaa bizim Mavi Tuna, mahalle arkadaşımız sessiz sedasız evlenmiş, hem de yıldırım nikahıyla... Uyy şaştık kaldık. Hem de doktor hanımla! Uyy buna da şaştık tabii... Neyse...

Haçen olur mu uşağum daa? Öyle göbekli, danslı, çalgılı, dansözlü bir düğün kuracaktın ki, Sefer kardeşin sıkacaktu kurşunu, kutlayacaktu arka-daşinun mutluluğunu daa!.. Haçen rakilari tokuşturacaktık ismet Baba'nın meyhanesinde daa!.."
Güldü Tuna.
"Yine yaparız be Sefer!"
Tekrar sustular.
"Sefer?" diye fısıldadı Tuna,
"Sefer, iç savaş çıktığı doğru mu? Sence şu anda ikimiz seferberlik ilan edildiği için bir koğuşta iç çamaşırlarıyla yanyana oturmuş konuşuyor muyuz gerçekten?"
Çok sevdiği Laz aksanıyla arkadaşlarına gösteriş yapmaya bayılan Sefer, bütün neşesini bir kenara bırakıp dikkatle Tuna'nın yüzünü inceledi. Kaşlarını çattı:
"Dalga mı geçiyosun sen ya? Yoksa..."
Susup, kaşlarını çattı bir süre,
"Yoksa, senin hakkında söyledikleri doğru mu? Oğlum sen kafayı mı yedin be? Bu dediklerinde ciddiysen sen ya manyaksın, ya da korkak!"
"Demek gerçek!" diyerek bir kez daha çöktü Tuna. "Birisi de çıkıp, bütün bu görüntülerin aslında bir düş, bir karabasan olduğunu onaylasa... Bir kişi... Tek bir kişi!.. Tanrım bir tek insan yetecek bana!.."
"Bana baksana sen Tuna! Yav sen keçileri mi kaçırdın, rol mü yapıyosun? Ne biçim erkeksin sen arkadaş? Korkuyo musun yok-saf
"Evet korkuyorum Sefer. Hem de çok korkuyorum! Eğer gerçekten bir iç savaş yaşıyorsak, neden konuşmuyoruz, niçin görmezden geliyoruz diye korkuyorum... Yaşamıyorsak... yaşamıyorsak, o zaman bu kâbusu başıma açan beynimin intikamından korkuyorum."
"Vah aslanım be! Yazık olmuş sana koçum be!" diye canı sıkılarak dudaklarını büzdü Sefer. "Kız yüzünden mi oldu bu iş? Ne bileyim, seninki kara sevda gibi bi şeydi o kıza karşı... Öyle derlerdi..."
"Saçmalama Sefer. Ben ne anlatıyorum sana, senin aklın nerede? Hakkımda ne dedikleri umurumda bile değil! Ben gerçeği arıyorum, o kadar! Yalnızca gerçeği!.."
Yükselen öfkesinin yatışması için bekledi, üstüste yutkundu.
"Bak Sefer, sen akıllı adamsın, beni dinlersen, asıl delirenin ben olmadığımı anlayacaksın. Dinleyecek misin?"
"Mecburen" dercesine ellerini iki yana açtı Sefer.

"Bak Sefer, çevrene şöyle bir bak, şiddet, terör ve baskıdan canı yanmamış, canına tak etmemiş veya bezmemiş kimse kaldı mı? Ha? Söylesene? Sivil, asker, kadın, çocuk, bebek... Hergün insanlar ölüyor mu? Evet. Ve bizler de bunu seyredip, susuyor muyuz? Evet. Bak susuyorsun, bak bak, sen de susuyorsun! Gördün mü işte!.. Hepimiz susuyoruz zaten... Ben de sustum ama sustukça... sonunda başıma bu iş geldi!.."
"Vah sana ki, vah vah be aslanım!" dedi Sefer üzülerek.
"Artık yakında bir iç savaş çıkar diye endişe içinde aylarca, yıllarca bekledim Sefer. Korkumun ve endişemin boyutlarını anlatamam sana."
Sustu. Konuştukça açıldığını, rahatladığını şaşırarak fark ediyordu. Aylardır, hatta yıllardır bu konudaki endişelerini kimseyle paylaşmayışının yarattığı yük hafifliyor muydu?
"Ve bir sabah uyandım. Günlerden salıydı. (Bu benim en sıkıcı bulduğum gündür zaten!) Kapı çalındı, iki asker kapıda bekliyordu. Beni askere aldılar. Seferberlik ilan edilmişti. Çok korkarak beklediğim şey tıpkı ama tıpkı düşündüğüm biçimde başıma geldi! Anlıyor musun Sefer?"
Sefer hiç ses etmedi.
"Sence bu gerçek olabilir mi? Sırf ben düşledim diye, benim ', düşlediğim biçimde savaş çıkabilir mi Sefer?"
 Endişeyle dudaklarım ısırarak onu dinleyen Sefer hâlâ susu-
~^" yordu.
"Ben Türkiye'de değil, başka bir coğrafyada da yaşıyor olabilirdim. Mesela Bosna'da, Sri-Lanka'da, Makedonya, ya da ne bileyim Ruanda'da... Hiç fark etmeyecekti Sefer, inan bana hiç fark etmeyecekti! Bu endişe ve korkularla orada da başıma aynı şey gelecek, kaygılı düşlerim aynen gerçekleşecekti!"
"Sen doktora falan gittin mi Tuna?"
"Hah ha! Bakıyorum sen de çıldırdığımı düşünenler arasına katıldın Sefer!" diye sinirli bir kahkaha attı Tuna.
"Bak Tuna seni severim bilirsin. Seni mahallede sevmeyen yoktur. Deden Muharrem Amca, Kuzguncuk'un en sayılan insan-larındandı, Allah rahmet eylesin! Keza ailen, namuslu, helal süt emmiş, milliyetçi, dini bütün insanlardır hepsi. Ve tabii Araş!.. Araş bir efsane addır orada..."
ikisi de susup, Aras'ı düşündüler. Yarı aydınlık gecenin içinde sessizce geriye döndüler bir süre.
"Tamam, anlıyorum, başından çok talihsiz bir olay geçmiştir ama aslan gibi genç adamsın. O kadar okudun, tahsil gördün, toparlan be kardeşim! Bırak bu kâbus masallarını, aç gözünü, gerçekçi ol yav!"

"Benim gözüm açıldı Sefer. Dışarda; evimizin ve bedenimizin dışında sürekli birileri öldürülüyorken, öldürülen her insan için bizim de biraz öldüğümüzü anlamak ne çok zaman alıyormuş meğer!"
îçini çekti Tuna. Sefer de aynısını yaptı.
"Her ölüşümle bu kâbusu yeniden yaşamaya başladım. Şiddet ve çılgınlık artıyor, vurdumduymazlık çoğalıyordu. Bir iç savaş çıkacağı endişesi içimi kemiriyor, bu endişe giderek bütün sevinç ve umutlarımı gölgeliyordu... Kimseye bu korkularımı açamı-yordum... Ya kaçıyor, ya da abarttığımı söyleyip, kafalarım kuma sokmaya devam ediyorlardı. Tek kişi vardı konuşacağım, o da..."
Derin ve uzun bir nefes aldı Sefer, çenesini kaşıyarak yere bakmayı sürdürdü.
"O kişiyle konuştun mu peki?" diye sordu başını kaldırmadan.
"Onu sıkmaktan korktum. Onun çok güç günleri oldu... Biliyorsun..."
"O kız mı? Şu sinemacıların kızı?" - 85
"Evet o, Ada!" dedi sesi pırıl pırıl ışıyarak Tuna. "Ve bak ne — oluyor? Aynı sabah, o salı sabahı, tam bu kâbusun başladığı gün, aynı anda en fazla korktuğum bir başka şey daha başıma geliyor. Gazeteler Ada'yi katil ilan ediyorlar! Ha bak, ne bir araştırma, ne bir sorgu... Pat diye, öylece... Satışları artsın diye... Tamamen keyfî... Ve Ada ortadan kayboluyor! Tanrım, hayatta en çok korktuğum şeylerden biri onu yitirmektir! Bunu dünya âlem bilir!.."
"Bak işte bu doğru! Sen o kıza çocukluğundan kafayı takmıştın oğlum!"
' "Bak gördün mü Sefer? En çok korktuğum, ya başıma gelirse diye endişeden boğulduğum iki olay, aynı sabah, aynı anda ve birlikte gerçekleşiyor! Yani ?.."
"Yaniii?"
"Yani bu olanlar gerçek değil Sefer! Tamamen planlanmış, tamamen beynimin kurguladığı bir bilinçaltı oyunu! îç dengelerim öyle bozulmuş, öyle yıpranmıştı ki, beynim bana bir ders vermeyi düşündü herhalde... Yani dostum, burada olanlar ve şu an yaşadıklarımız gerçek değil. Ada kaybolmadı ve seferberlik ilan edilmedi! Sen aslında şimdi burada değilsin, Kuzguncuk'tasın. Bunlar bir yanılsama, bir karabasan, bir düş! Bütün hepsi benim beynimin bir ürünü!"
"Bak Tuna öğretmen," diye sinirli sinirli konuştu Sefer, "Bak, eğer hastaneden yeni dönmemiş olsaydın, Allah yaratmış demez, burnunun üstüne bir yumruk kordum ki... Valla, kendine gelir, elimi öperdin ama zaten yaran beren kurumamış daha... Biraz sert ol be koçum, erkek adama yakışır mı bu zayıflıklar? Tövbe tövbe, deli edeceksin beni de be!.."

"Rahat bırak adamı be kardeşim," diyen davudi bir ses duyuldu. "Belki de gerçek taşıyamayacağı kadar ağır geliyor ona? Hangimize gelmez ki zaman zaman ?.."
Tuna'nın arkasındaki yatakta yarı doğrulmuş bir gölge, biraz uykulu bir sesle onlara sesleniyordu.
"Gitme üstüne öğretmenin, baksana nasıl bunalmış adam, görmüyor musun?"
"iyi de birader, bu bizim mahalle arkadaşımız, bırakalım da tımarhaneyi mi boylasın? Sevmek kollamaktır bizim oralarda!" 86 "Doğru dersin de, kollamak baskıya dönüşünce, ters tepiyor görmez misin? Bana sorarsan, sevmek baskı yapmadan kollayabil-mektir."
"Güzel söylediniz!" diye araya girdi Tuna arka yataktaki adama dönerek. Sanki hakkında konuşulan kişi kendisi değilmiş gibi rahattı.
"Sefer'in hiç suçu yok. O iyi bir insandır. Onu böyle konuşturan benim beynim. Bilirsiniz, bilinç beynin işlevine bağlıdır. Yani bu bence böyle... Bilincin bastırdığı veya dışladığı korkular da bilinçaltına atılıyor, işte benim ve dolayısıyla sizlerin de şu anda yaşadıklarımız tamamen bunlardan ibaret!"
"Valla öğretmene hak vermemek imkansız! Bu yaşadıklarımızın son derece pis bir oyun olduğuna ben de inanıyorum. Bizleri piyon olarak kullandıkları aşşağılık, çirkin bir kurgu bu!"
"Taamam! Papazı bulduk!" diye ofladı Sefer.
"Kendimi tanıtayım," dedi öbürü, acı bir gülüşün bulaştığı alaycı bir sesle. "Adım Mutlu. Fakat pek mutlu sayılmam arkadaşlar. Ankara'da avukatlık yapıyorum. Kürt aydını dedikleri ve hiç kimsenin sevmediği adamlardanım. Hani Türkler'in ve Kürtler'in toptan gıcık kaptığı karakter! Beni de geçen salı sabahı getirdiler buraya."
"Avukat, sen bu öğretmeni iyileştireceğine, yangına körükle gidiyorsun... öyle ayrılıkçı laflar mahvetti bizi bak hâlâ dersini almamışsın sen koçum! Kürt mürt yok birader, sadece Türk vardır, istiklal savaşını yanyana kazandık aslanım, bundan sonra da aynen öyle olacak!.." diye kesip, attı Sefer.
"Bakın bakın!" diye sevinçle haykırdı Tuna. "Bakın işte yeni bir kanıt daha belirdi, iç savaş senaryosuna uygun olsun diye karşıma hep özellikle seçilmiş insanları çıkartıyor bilinçaltını. Laz Sefer, Kürt Mutlu, Anadolu köylüsü Hasan, Kafkas Kutlu, islamcı Musa, aydın Kemalist Türk askeri Birol! Gördünüz mü nasıl ince ince planlar yapıyor o benim hep küçümsediğini beynim? Ha? Artık bana inanırsınız belki? Bu bir rüya!"
"E zaten Türkiye coğrafyası da bu halklardan oluşmaz mı öğ-
retmen? Ama neden olmasın, belki de bunlar yalnızca bir kötü rüyadır?"

"Hop hoop! Durun bakalım şöyle! Tamam muhabbettir, arka- 87 daş hatırıdır dedik ama, öyle kutsal şeylere dil uzattırmazlar ada-ma. Bölücülük yapmak yok! Kafamın tasını attırmayın, valla gözüm dönüverir aniden!"
"Tamam tamam Sefer kardeş. Ben zaten sıkıldım artık bu oyunlardan... Beni daha çok bu öğretmenin başındaki sevda hikâyesi ilgilendiriyor. Zaten aslolan yaşam ve aşktır be kardeşler! Demin siz konuşurken, istemeden kulak misafiri oldum; kaybolan Ada adlı bir kadından bahsettiniz. Eh gelenektendir, nereli, kimlerden olduğuna bakmaksızın âşığa şefkat gösterilir bu memlekette. Her şey ölse de bu gelenek ölmedi daha! Yoksa sen hiç sevdalanmadın mı Sefer biraderim?"
"O başka iş!" dedi Sefer, sesindeki ani yumuşamayı saklamaya çalışarak.
"Erkek adam sevdalanmaz olur mu hiç. Elbet biz de çektik sevda ateşini avukat, ama bu öğretmen evlidir be!"
"Ne olmuş yani evliyse? Evlenince yürek zincire mi vurulmalı yani? Hem belki karısına âşıktır? Olamaz mı sanki?"
"Olabilir tabii... Ama, Ada benim karım değil," diyerek ayağa kalktı Tuna. Loş ışıkta avukat Mutlu'yu biraz olsun seçebilmek için başucu-na bırakılmış gözlüklerini taktı, ona doğru ilerledi.
"Ada... o benim yaşamımda çok çok özel birisi... Üzerine titrediğim, çok sevdiğim, çok özlediğim bir insan... Beni mutsuz etmesi pahasına bile olsa, mutluluğunu kendiminkinden daha çok önemsediğim kişi... Hayran olduğum, incinmesine, üzülmesine kıyamadığım şahane bir kadın!.."
Ada'yla ilgili düşüncelerini ilk kez başkalarına açık edebiliyor olmasından şaşkın, ama müthiş ferahlamış kalakaldı koğuşun ortasında.
"Olağanüstü bir şey bu!" diye hayranlıkla fısıldadı avukat Mutlu.
"Aşk! Hevin! Love!"
Kısa bir sessizlik oldu. Keyifsiz bir sessizlik değildi bu. Üçü de kendi aşk kavramlarının aydınlattığı alanda ışık yağmuruna yakalandılar.
I
"Evet belki..." diye mırıldandı Tuna, "Belki ona duyduğum bu mucizevi duyguya aşk denebilir ama söz konusu Ada olunca, bence aşk yetersiz bir sözcük kalıyor."
"Valla bu dediklerin benim oğullarıma duyduğum sevgiye çok benzer Tuna. Koçlarımı öyle severim, onlarla öyle gurur duyarım ki, uyy dünyayı değişmem uşaklarıma valla!.."
"Benimkisi evlat sevgisinden de öte Sefer."
"Sen nereden bileceksin be Tuna? Babalık duygusunu tatmamışsın bile..."

"Ben bilirim ama..." dedi avukat Mutlu, "iki tane dünya tatlısı kızım var. Bal damlası, can süzmesi yavrular... Ama bizimkisi olsa olsa öğretmenin dediklerinin içinde yalnızca bir parça... Onunkisi daha ballı, daha canlı bir aşk!"
"Ha bak işte!" diye atıldı Sefer, "Bir oğlun olsa anlarsın aşkın ballısını sen avukat! Erkek evlat işin rengini değiştirir!"
"Evladın kızı erkeği olur mu Sefer?" diye çıkıştı Tuna.
"Olmaz olur mu, benim iki oğlum bir kızım vardır, erkekler soyumu sürdürecek, kız eloğluna hizmet edecek!"
"Sefer usta, seni doğuran anan erkek miydi de kadınları sevmez oldun? Yoksa anan seni erkeksin diye kızından az mı sevdi acaba?
"Hop hoop! Anama söz söyletmem!" diye dikeldi Sefer.
"Durun yahu, durun! Ne yapıyorsunuz siz Allah aşkına? Yıllardır ilk kez konuşabildiğim bir konuyu berbat ediyorsunuz!-Hem aşk tartılıp, ölçülebilir mi de siz hangisinin ağır olduğunu tartışıyorsunuz orada?"
"Orası öyle..." dedi Sefer alttan alarak.
"Ada..." diye fısıldadı Tuna. "Ada bir anlamda benim çocuğum olabilir, belki de ben onun evladıyım... Ablam, kız kardeşim, annem, arkadaşım, imkânsız aşkım ve belki de Ada aslında 'ben'im... Bizimkisi farklı bir tutku olmalı..."
Kendi söylediklerine şaştı sonra. Bunları kendisi mi söylüyordu? Bunları biliyor muydu önceden ?..
"Her aşk başkadır, birbirine asla benzemez!" dedi gülerek Mutlu.
O sırada güçlü bir projektör dışardan yatakhaneyi hızla tarayıp geçti. Gözleri kamaşan Tuna, o kısacık aydınlanma sırasında
avukat Mutlu'nun davudi sesinin aksine zayıf, kara kuru bir genç adam olduğunu gördü. Ve koğuş boştu!
"Ötekiler nerede? Biz neden üç kişiyiz koskoca koğuşta?" diye panik içinde bağırdı.
"Dün," dedi Mutlu, bir sigara yakarak, "Dün sevkiyat vardı, hepsi gittiler."
"Yani her gün yüzlerce askerin düzenli olarak cepheye gittiğini mi söylüyorsun sen şimdi bana?"
Sesindeki endişeli ton geri dönmüştü.
"Cephe demek doğru kaçmaz sanıyorum," dedi sigarasını ihtirasla emerek Mutlu. "Sefer görev yeri diyorlar adına ki, içinde bulunduğumuz koşullar itibarıyla daha uygun düşüyor kanımca."
"Tabii senin bir hukukçu olduğunu unutmuştum," diye mırıldandı Tuna. "Ama yüzlerce kişi adı ne olursa olsun o yere gidip, ölüyorlar, değil mi?"
Çıt çıkmadı.

"Saçma bu! Düşman kim? Sınır, cephe neresi? Kime karşı savaşıyoruz? Kendi iç organlarını kemiren bir virüs bu! Sonunda kimse kazanamayacak, hiç kimse! Anlıyor musunuz? Çünkü ken- -dimizle savaşıyoruz!" diye, yüksek sesle öfkelenmeyi sürdürdü Tuna.
Çıt çıkmadı.
"Susun, susun siz daha! Kayıtsız kalın bakalım. Ama bilin ki, saçmalık bütün bunlar!"
"Bütün savaşlar saçmadır," dedi Mutlu serinkanlı bir sesle. "Ama iç savaşlar daha da saçmadır!"
"Allah kahretsin bu benim beynimi ve bilinçaltımı!" diyerek yatağına döndü, bir çuval gibi attı bedenini yatağa Tuna.
Çıt çıkmadı.
"Sizce de bir gariplik yok mu bu olanlarda ha?" diye yeniden sordu Tuna. Sesi daha sakindi şimdi.
"Büyük mantık ve gerçeklik hataları var bu senaryoda. Düşünün hele bir; seferberlikte en önce, en son terhis edilenler geri çağrılmazlar mı? Ha?"
Çıt çıkmadı.
"Peki nasıl oluyor da, altı yıl önce terhis edilen ve dört aylık kısa dönem askeri olan bendeniz, benden yıllar önce terhis olan Sefer'le aynı zamanda sefer görev emri alıyorum? Ha ?.."
89r
Çıt çıkmadı. . r ı
"ilkokul mezunuyla, üniversite mezunu askeri ne zamandır 90 aynı koğuşa koyuyorlar ha?"
Çıt çıkmadı.
"Gördünüz mü, her şey çok tuhaf. Çünkü gerçek değil! Beynim, geçmişimle ilişkimi korumam, tamamen çıldırmamam için çocukluk arkadaşlarımı karşıma çıkartıyor, ama maddi hatalar yaptığını göremeyecek kadar da kendi zaferiyle sarhoş! Hah ha! Beni kandıramıyorsun bay beyin!.."
"Olanlar garip değil öğretmen," dedi Mutlu.
"Olanlar vahim. Durumun vehâmeti ve âciliyeti itibarıyla, mevcut birlikleri yüzde yüz seviyede korumak, yedekleri de yüksek kapasitede tutmak için geriye doğru altı yedi yıllık tarama yapmışlar."
"Doğru söylüyor avukat," dedi Sefer, "Durum öyle âcildi ki, çoğumuza sefer görev emri bile gelmedi. Radyodan, televizyondan ne duyduysak... Gazetelere bile ancak çarşamba günü yansıdı."

"Velhasıl, umumî bir kararla müeyyideleri artırmak durumu hâsıl olurken, mufaharetten müfahemeye imkân kalmamıştır hakim bey!" dedi Mutlu abartılı bir sesle.
"Ağbi tam avukat gibi konuştun ha!" dedi Sefer.
"Daha hukuk dilimizi çağdaşlaştıramadık biz!" diye homurdandı Tuna. "Bu bile tek başına bir iç savaş nedeni olabilir."
"Senin kafan iyice karışmış be öğretmen, yak bir sigara,"dedi Mutlu.
"Sağol, içmiyorum," dedi Tuna.
"Bıraktın mı?"
"Hayır, hiç başlamadım. Sigaraya hiç heves etmedim ki... Ama o ikisi, onlar sigara içerlerdi..."
"Yaa bırak artık onları! Her kimseler, bırak, hem onlar rahat etsin, hem de sen bi soluk al be kardeşim! îç savaşın ortasında, ya da senin dediğin gibi bu karabasanın göbeğinde senin gibi iç hatları fena karışmış olmak duble felaket yahu!.. Yak bi sigara şimdi!"
"Sağol, istemem."
"Ne öğretmenisin sen arkadaşım?"
"Edebiyat."
"Beynim beni sınıyor!" diye düşündü tuzağa düşmekten son anda kurtulan birinin gerginliğiyle Tuna. "Beynim beni sınamak için her şeyi deniyor."
"içki de içmez misin sen?"
"Ara sıra şarap içerim, bir iki kadeh."
"Peki kardeşim sen gevşemek, biraz rahatlamak için ne yaparsın?"
"Biraz uyusun, hiç bişeyciği kalmaz avukat ağbi!" diye öfkeyle söze karıştı Sefer.
"Şiir okurum," dedi Tuna ona aldırmadan, gülümseyerek.
"Eh söylesene be birader!" dedi Mutlu yatağında doğrularak.
Sonra çelimsiz bedenine sanki yanlışlıkla hapsolmuş davudi sesi duyuldu:
"Akşamüstü oturdum yol kıyısına Düşündüm
Ne kalacak bizden geriye Balkan yaylasından ve bozkırdan Kafdağına giden şu bulut Sonsuz mevsimlerle esmerleşen Şu toprak ve derin çınar ağacı Biz yokken de vardı"
Sustu. Çıt yoktu.
"Çocukların şu gülen son feneri Ayışığı
Kırmızı biberlerle üzgün yaşlıları Aynı mandalda kurutan güneş Çayırda gölgeler bırakacak Dalgın yeryüzünden çekilirken"

"Helal olsun avukat ağbi sana be! Ağzına sağlık valla ne güzel okudun hislenerek ööle. Ben de bir cigara yakmaz mıyım şimdi ..." diyerek sigara yaktı Sefer.
"Aradahi bölümleri unutmişam ama sonu aklımdadir ağalar," dedi avukat Mutlu yoğun bir Kürt aksanı takınarak. Sonra yine yüreğinin sesiyle okuduğu duyumsanan şiirine döndü:
"Kiraz ve kamıştan kavalımızın
Sesleri
92 Dağılıyor havada
Bir kuyu ağzından geçiyor gibi
Rüzgârı mor fistanlı zamanın
;{., Bu güzel şarkı da unutulacak
Kıyımlar acılar kanlar içinde Savrulurken yaşadığımız günler
soruyu mutlaka soracaksın
Ne kaldı ne kaldı bizden geriye?"
"Sen mi yazdın bu şiiri avukat ağbi?" diye sordu Sefer.
"Ah nerde bizde o şiir kanı Sefer kardeş. Bizim oralarda büyümüş bir şairin şiiridir bu..."
"Onat Kutlar," dedi Tuna kendi kendine konuşur gibi.
"Ee hadi sıra sende öğretmen!"
Kısa bir sessizlik oldu. Ardından sözcükler usul usul döküldü Tuna'nın dudaklarından:
"Bilmez kimse söylemem
Pek mahremdir aslında
Kaçışım her kendimden
Bir dönüştür , buzlu aydınlığıma.
Köpekler ulur, itler pusuda
Sisli sokaklarda kalleş çığlıklar
Hem yalnızım, hem korkuyorum, lâkin erkeklik var
serde susuyorum
Susuyorum Ada
Sen orada
Bildiğini biliyorum Ada."
Sustu, içinde biriken özlem ve öfkenin giderek büyüdüğünü, büyüyerek bütün iç organlarına saldırdığını, dev bir kasırga gibi üzerine geldiğini hissetti. Birazdan bu güçlü basınç nedeniyle bedeni içten çatlayacak, önce kaburgaları

kırılacak, ardından iç organları dışarıya fırlayacak ve kendisi de bu son anı seyredecekti... Midesi bulandı. Gözlerini yumdu.
"Bu şiir, Doğan Gökay'ın meşhur 'Kumral Ada'sından değil mi?" diye sordu Mutlu.
"Hah!" dedi Sefer yatağından doğrularak, "işte o adam, adını unutmuştum. Bunlar Şair Dayı derlerdi, işte o şair, o adam bunların kafalarını böyle hayali düşüncelerle doldurdu. Kimle konuşsa etkisi altına alır o adam. Televizyondaki konuşmalarını dinlemeyi kızıma yasak ettim!"
"Sen, Doğan Gökay'ı tanır mısın öğretmen? Müthiş bir adamdır o yahu! Yoksa gerçekten dayın mı olur? Ne şans be! Eee anlat-sana biraz..." diye heyecanlandı Mutlu.
"Belâ tohumlarını taşır elma Kendi çekirdeğinde Bundan önce ve bundan böyle Ne yapsa, ne etse insanın
En büyük düşmanı Sessizce
Kendi derisinin içinde Susuyorum Ada Sen orada soruyorsun ve nerede nerede nerede?"
"Hah bak, gördün mü şiirin içinde ihanet ve inançsızlık var. Ben dedim sana avukat ağbi, bu şair Doğan Gökay iyilik etmedi Tuna'ya diye... Futbol takımı tutmasını bile engelledi bu çocuğun!.."
"Yeter artık Sefer!" diye bağırdı Tuna. "Yeter sus artık! O bana aklın ışığını gösteren ilk kişidir, ona laf etmeni istemem!"
"Aklın ışığı mı? Işık falan yok oğlum, aç gözünü artık, bir erkek gibi davranmayı öğren, yoksa..."
"Yoksa ne olacakmış!" diyerek hiç beklenmedik ani bir atakla Sefer'in üzerine yürüyen Tuna, öfkeden titreyerek ona saldırdı. "Çekil yolumdan Sefer! Sen yoksun burada diyorum sana! Bunlar benim beynimin oyunu, anlamıyor musun? Bıktım senden de senin bu kâbustaki hamasi rolünden de!.."
"Dur sakin ol uşağum! Deliriverme Kuzguncuklu arkadaşım benim!" diyerek Tuna'nın ellerini tutmaya çalıştı Sefer. "Bak fena mı oldu, biraz damarına basınca, kendine geldin be koçum!"
9|
"Çek ellerini üstümden!" diye bağırdı Tuna. "Hiçbirinizi istemiyorum, hiçbirinizi! Mantık hatalarıyla dolu bu karabasandan uyanmak, hepinizden kurtulmak istiyorum. Lanet olsun banim beynime! Allah kahretsin!.."
Öfke, sıkıntı ve panik içinde savurduğu kolları sert bir şeylere çarpınca acı içinde kıvranmaya başladı.

"Durun beyler, n'apıyorsunuz orada siz yahu?" diyerek yanlarına koşan Mutlu, onları ayırmaya çalıştı ama Tuna kendine mi, onlara mı savurduğu pek anlaşılmaz biçimde etrafına saldırıyordu. Şiddetle şiddetli şiddet saçarak...
"O bir casus! Evet Sefer bir casus! Bu kâbusun casusu! Beni kontrol etmek için beynimin casus rolü verdiği birisi! Ondan kurtulmalıyım!"
BÜTÜN KIZLAR CADI, ERKEKLER DOMUZ!
"Kelebeklerle tanışmak istiyorsam, bir iki tırtıla katlanmayı öğrenmek zorundayım (. . .) Kelebekler de, yani tırtıllar da olmasa kiminle dostluk edeceğim ki?. ."
t Antoine de St. -Exupery
(Küçük Prens)
"Artık kızlarla oynama yaşın bitti!" dedi Araş kararlı bir sesle.
"Yani kızlarla hiç oynayamayacak mıyım artık?" diye dudaklarımı büktüm. Üzüntümden ölebilirdim.
"Artık erkeklerle oynayacaksın!"
Sesinde beni korumak istediğinde takındığı büyümüş de küçülmüş tınılar vardı. O güne dek Aras'ın arkadaşlık konusunda özellikle cinsiyetçi davrandığını pek görmemiştim, ama onunla oynamak isteyen çocuklar hep oğlanlardı. Kızlar daha çok şıpşıp ve seksek oynamayı, ip atlamayı seviyorlardı ve Araş bunları bir kez bile denememişti.
Ada ortaya çıkıp, mahallede ilgi uyandırmaya başladıktan sonra, kendi ünü gölgelenen Aras'ın rahatı kaçmıştı. Henüz yeni yeni ayrımına vardığı cinsiyetine toplumun yüklediği abartılı ayrıcalıklara sığınacak kadar Ada'dan çekindiğini daha sonraları anlayacaktım.
Benim umurumda değildi ve hiç de olmadı. Cinsiyetler arası farkın, saç, göz renkleri gibi ve kadar önemsiz olduğunu düşünmüşümdür hep. Kendi cinsiyetimden veya karşı cinsiyetten birisiyle dürüstlük, zekâ ve doğallık önemlidir benim için. Kadın ya da erkek olmaktan daha fazla önemsediğim değerler vardır benim dünyamda. Ada'yla oyun oynamak çok zevkliydi ve cinsiyetler arası güç savaşları umurumda değildi. Halbuki o ikisi birbirlerine benziyordu ve onların adamakıllı umurundaydı.
"Sen kendini ne sanıyorsun bakalım! Daha okuma yazmayı sökmemişsin, sayı saymayı bilmiyorsun! Türkiye'nin komşularını 96 tanımıyorsun bile... Sen daha çocuksun!"
"" Ada'nın bunları söylerken yüzünde beliren zafer duygusu Aras'ı derinden etkilemiş, kendisiyle yaşıt, henüz ilkokula başlamamış bir kızın ona böyle kafa tutuşuyla fena yaralanmıştı, îlk birkaç saniye kafasına taş

düşmüş gibi afallayıp, boş boş baktı. Ama toparlandı ve en büyük kozunu oynadı:
"Ben bunları nasılsa öğreneceğim, ama sen hiçbir zaman erkek olamayacaksın işte!"
"Erkek olmayı isteyen kim akıllım? Enayi miyim ben? Hem sonra sünnet falan olacaksınız... Biliyorsun nereni kesiyorlar sünnette..."
Yutkunarak korkusunu gizleyen Araş, hiç takmıyormuş gibi davrandıysa da bükemediği bir bilekle karşı karşıya kaldığını ikimiz de anlamıştık. Büyük yarış başlamıştı!
Kertenkele kuyruğu serüveni sırasında fazla heyecan ve tiksinti duygusuyla fenalaşıp, bayıldıktan sonra iki gün yataktan çıkmamış, anneme naz yapmıştım. Bana ne olduğu konusunda çaresiz kalan mahalle doktorumuz Etyen Amca, başıma güneş geçtiği ya da bayat bir yiyecekten zehirlendiğimi düşünerek yağsız diyet ve dinlenme tavsiye etmişti. Ne ben, ne ağabeyim, ne de ertesi gün ziyarete gelen Ada, kertenkele meselesini açıklamıştık büyüklere. O üçümüzün ilk sırrıydı!
önce Ada'nın dadısı Cihan Teyze anneme haber yollayıp, zi-; yarete gelmek istediklerini bildirmiş, ardından bütün mahallenin hayranlık dolu fısıltıları eşliğinde bize "geçmiş olsun"a gelmişlerdi. Unutulacak bir gün değildi! Ada'nın kumral saçları minik bir topuzla ensesine toplanmış, üzerinde kırmızı bir entari ve ayaklarında kırmızı pabuçlarla kesinlikle gözden kaçırılamaz bir güzellik oluşturmuştu. Ona ait bütün ayrıntılar bayatlamadan bekler hafıza dosyalarımda...
"Ne zarif bir çocuk! Çok terbiyeli yetiştirmişler maşallah!"
"Zenginlik ve şöhret hiç bozmamış kızı, bravo yani!"
"Pek canlar yakacak büyüyünce bu kız, canım!.."
Bu sözden sonra gülerek bana bakmışlar, ben de utanmıştım ...
"O şeyi içmesem bize gelmezdin değil mi?" diye fısıldamıştım sözde yatak yorgan yattığım sedire yaklaşan Ada'ya. Gülümsemişti tatlı tatlı, ama "hayır" dememişti. Bir prensesin evimize ziyarete geleceğini öğrendikten sonra çeyiz sandığında lavanta kokuları arasında özel günler için sakladığı dantelli çarşaflan, yastık kılıfları ve örtüleriyle salondaki sedire gösterişli bir hasta yatağı hazırlayan annemin heyecanı hepimizi şaşırtacak kadar güçlüydü. Sanıyorum Ada ve ailesinin bizlere yaşattığı heyecan, her birimiz için özel ambalajlanmış ve her yaşa özel dozda hazırlanmış mutluluk haplarına benziyordu; karşıko-nulamaz çekicilikte, gizemli, düşsel...

"Ah inan Zübeyde Hanım, vallahi hep yanlarındaydım. Zaten Hanımefendi uzaktan bile olsa mutlaka bir gözümü üstünde tutmamı ister Ada'nın... Senin oğlun, maşallah pek şeker, pek sessiz evladım, bahçeye gelince yanlarında durmayayım da rahat etsinler diye şöyle bir uzaklaştım, ama ekmek kuran çarpsın ki, hep gözlüyorum onları. Su istediler benden. Getirdim. Sonra bir ara kayboldular azıcık, ama bahçe güvenli nasılsa... Aslında bu mahalle, buradaki insanlar çok güvenilir, çok iyi insanlar, sizden iyi olmasınlar!.."
Cihan Teyze annemin gözüne girmek için elinden geleni esirgemiyordu ama zaten çaba harcamasına da gerek yoktu. Zaten ne annem, ne de mahalledeki öbür kadınlar Adalar'm evinde çalışan insanlara hizmetkâr olarak bakmamışlardı. Onlar Ada'nın ailesinin parçaları olarak kabul gördüler.
"Derken bir çığlık, bir bağırtı duydum, bir koştum ki ne göreyim oğlun yerde yatıyor, Ada'yla yanında bir başka çocuk bunu kaldırmaya çalışıyorlar. Aklım başımdan uçtu o anda! Hangisine koşayım bilemedim vallahi... Öbür çocuk daha büyük bunlardan, nasıl girdi bahçeye, o mu senin oğlana bi kötülük yaptı derken, meğer o da senin büyük oğlun değil miymiş!.. Maşallah ne yakışıklı evladım, adı Araş olan... büyük oğlun değil mi? Hay Allah!.. Çok şükür önemli bi şey yokmuş çocukta, sevindim, yüre-ciğime su serpildi valla..."
Cihan Teyze çantasından küçük, bordo bir kadife kutu çıkarttı, içinde mavi kurdelalı bir altın vardı.
"Hanımefendiyle beyefendi küçüğe 'geçmiş olsun'a gelemediler diye bunu yolladılar. Vallahi çok üzüldüler... Hanımefendi
KAM 7
dedi ki, 'Zübeyde Hanım bu küçük armağanı kabul ederse ailelerimiz arasında ilk köprüyü kurmuş oluruz,' - gibi bi şey söyledi -îlk fırsatta kendileri de tanışmak istiyorlar inşallah! Ama onların çalışma hayatı çok düzensiz... Uzaktan hoş gelir adama lâkin ben içlerini biliyorum... Vallahi film çekerken aile hayatı falan kalmaz ... Gece gündüz çalışırlar. Zor iş... Fakat sizden iyi olmasınlar, dünyanın en iyi kalpli, kibirsiz insanlarıdırlar. Hep söylerim, altın kalpli ikisi de..."
Bu bir mucizeydi ve annem tamamen erimişti artık! Üzerinde Arap harfleriyle "Maşallah" yazan o küçük altın annem için dünyanın en değerli armağanıydı. Çünkü onu yıldızlar yollamıştı, hem de bizzat kendisine!..
Onlar konuşurken sessizce yanıma yaklaşan Ada,
"Ben de sana bunu getirdim, altını ne yapacaksın sanki?" diye fısıldayarak elime kocaman yassı bir kutu verdi.

O güne dek gördüğüm en büyük suluboya takımıydı bu. Büyülenmiş gibi kutuya çakıldı gözlerim. Tam kırk sekiz rengin gö-zalıcı biçimde dizildiği kutunun kapağında piknik yapan bir tavşan ailesinin resmi vardı. Anne tavşan mavi bir entari giymiş, dört yavru, kırmızı tulumlar içinde havuç yiyorlardı. Bir elinde piposu tüten baba tavşanın köstekli saati vardı ve kırmızı yelek giymişti. Kırlarda, yemyeşil çayırlara oturmuş, yere serdikleri kırmızı beyaz kareli örtünün üstünde duran piknik sepetinin başında gülümsüyorlardı. Gök masmavi, uçuşan birkaç beyaz bulut pamuk şekeri kadar lezzetli görünüyordu.
"Büyüyünce biz de böyle piknik yapalım mı?" diye sordum Ada'ya.
"Olur ama biz tavşan değiliz ki Mabel..." diye fısıldadı kulağıma. Yüzünde o Adaca hınzır gülüş, gözlerinde gizlice taşıdığı hüzünle bana bakarak...
Yatak faslı bitip, yeniden sokağa çıkma izni aldıktan sonra artık her gün köşkün bahçesinde Ada'yla oynuyordum. Arada sırada Ada da dadısıyla bizim eve oynamaya geliyordu. Bütün bunlar olurken annem gençleşip, güzelleşiyor, saçının modelini değiştiriyor, babam sessizce izliyor, dedemse büyük bir şevkle Ada'nın "normalleşmesi"ne çalışıyordu.
"Bu kızanı erkek gibi yetiştirmişler bre!.. Çok konuşur, soru sorar, gözünü budaktan esirgemez kerata! Hah hah ha! Aslında
severim yaramazı, çok güvenir kendine... Toprağı bol olsun, Ro-zita'yı atırlatır bana cevvalliği... fakat kız dediğin anım anımcık olmalı az birazcık kızanlar!"
Aras'a gelince... Ağabeyim köşkün bahçesindeki o ilk karşılaşmadan sonra aniden sanki Ada diye biri yokmuş ve hiç olmamış gibi davranmaya başladı. Başa çıkamadığı bir gerçeği toptan inkâr ediyordu. Ada'nın bize ilk ziyarete geldiği gün birlikte paylaştığımız odadan dışarı çıkmadı. Ama zaman geçip de bizim Ada'ya karşı artan ilgimiz evin her yanına bulaşmaya başladığında zavallı Araş için kaçacak delik kalmamıştı. Nereye elini atsa Ada'nın izi vardı, hangi taşı kaldırsa karşısına Ada çıkıyor, daha önceleri tamamen kendine ait olan hayranlık ve ilgi bahçesindeki mülkiyet alanı daralıyordu. Onun için hiçbir zaman rakip olmayan benimle bir sorunu yoktu, ama Ada gerçek bir rakipti ve Aras'ı hırçın-laştırıyordu.
Ben çok mutluydum. Ada'yla oynamak büyük keyifti. Cömertti, âdildi ve hayal gücü genişti. Çok oyun biliyordu, genel kültürü yaşının fazlaca üstündeydi, çok oyuncağı vardı ve çok güzeldi. Bal renginde, bal gibi bir kızdı! Tanrım nasıl da akıyordu o bal gözleri içime tatlı tatlı...
Çabucak yeni oyunlar kuruyor, hiç bilmediğim ülkelerin, kültürlerin içinde hayaller dünyasında dolaşıyorduk birlikte. Özgüveni, zekâsı ve etkileyici

kişiliğiyle bana Aras'ı hatırlatıyor, "ağabeyim kız olsaydı tıpkı Ada'ya benzerdi" duygusu veriyordu.
Birlikte oynarken bana bir arkadaştan çok, onun küçük bebe-ğiymişim gibi davranıyor, oyunlarda annem oluyordu. Bundan sıkılıp, mızıtmaya başlarsam gönlümü almak için onun anne olduğu oyunlarda benim de baba olmama izin veriyordu ama yine de bana bebekmişim gibi davranmaktan vazgeçmiyordu. Olsun, ben onunla olmaktan öylesine mutluydum ki, aslında gerisi umurumda değildi ve hiç de olmadı!
Köşkte oyun oynadığımız zamanlar onunla birlikte yemek yiyorduk. Yemekten önce alt kattaki banyoda ellerimizi sabunlayıp, havaya köpük balonlar uçuruyor, kahkahalarla gülerken birbirimizin ellerini sabunluyorduk.
Ada bize geldiğinde, o da bizimle akşam çayı içiyor ve annemin nefis çöreklerinden yiyordu. Yani ben artık Ada'ya hayran olarak Ada'yla yaşıyordum ve Araş yalnız kalmıştı.
Sonbahar yaklaştığında bende alarm zilleri çalmaya başlamıştı. Onlar ilkokula başlayacaktı, benimse daha iki yılım vardı... An-neme beni de okula kayıt ettirmesi için yalvarmaya başlayınca, onlar bunu "okuma aşkıma" ve "büyük adam olacağıma" yordular, Tabii "büyük adam" olmak herkes için değişik anlama geliyordu: Annem için bu, subay, dedem için *ünü Balkanlar'a taşmış bir terzi, Araş için denizaltı kaptanı, Ada içinse; yalnızca ve yalnızca şair dayısı Doğan Gökay olmaktı! Babam ne düşünürdü, bilemiyorum. Olsa olsa tahminlerim var... Halbuki benim tek derdim Ada'dan ayrı kalmamaktı ve görünüşe göre bunu fark eden yoktu.
Okullar açılmadan kısa bir süre önceydi, Ada ve Cihan Teyze bize gelmişlerdi. Ada hep yaptığı gibi oyuncak sepetini de getirmişti. Araş da hep yaptığı gibi odamıza saklanmış, dışarı çıkmıyordu. O gün öyle olmadı. Araş, az sonra kapıları çarparak sokağa fırlamadan az önce Ada onun yanına gitti. Pat diye odaya girdi.
"Araş sana bir şey getirdim, eğer sevmezsen geri verebilirsin!"
Her şey öyle çabuk olmuştu ki, Araş gibi ben de şaşırmıştım. Ayrıca odanın kapısında dikilmiş bal renkli, bal gibi bir kız elinde süslü bir paketle beklerken hangi çocuk buna karşı koyabilirdi?
Tabii ki, Araş!
"Hadi açsana!" diyerek yanına yaklaştı Ada. Onda da çabuk vazgeçecek göz yoktu. Kapının yanında dikilmiş "yaşantımdaki iki muhteşem" arasındaki maçı izliyordum nefesimi tutarak.

Araş önce hiç bakmadı. Sonra isteksizce başını kaldırdı. Bir pakete, bir Ada'ya baktı. Kaşlarını çattı, içini çekti, tavam seyretti. Gururlu ve güçlü de olsa Araş da bir çocuktu.
"istemez! Gerek yok!" dedi isteksizce.
Ada hiç tereddüt etmeden elindeki paketi açtı. Yırtılan ambalajın içinden rengârenk bir gemi maketi kutusu çıktı. Sevinçten dudakları uçuklayan Araş yerinden fırladı;
"Vay bee! Nereden buldun bunu?"
"Babam Amerikan Pazarı'ndan aldı. Tabii senin için BEN ısmarladım bunu." işte bu kadardı!
"Şahane bu yav! Nasıl yapılıyormuş bakalım..." diye kutuya atladı Araş.
"Beğendiğine sevindim," dedi Ada yaramaz bir sesle, "Bende bunlardan daha çok var. işte biz Tuna'yla hep bu oyunlardan oynuyoruz yaa!.."
Afallayıp kaldı Araş. Bugüne dek böyle maketlerle oynamayı mı reddetmişti yani? Yok canım... Ama hiç sesimi çıkartmadım.
Ada son kozunu daha oynamamıştı henüz, ama hazırdı: Araş daha toparlanmadan gidip ona sarıldı ve yanağından öptü. Sonra beni elimden sürükleyerek odadan çıkarttı, birlikte oturma odasına, annemle, Cihan Teyze'nin yanına döndük.
Araş elinde gemi maketi, aklında kaçırdığı oyunların pişmanlığı, yanağında bal tadında bir öpücükle kalakalmıştı odanın ortasında.
Daha yedi yaşındaydı ve ikinci Ada şokunu yaşıyordu.
Sonrakilerde çok daha güçlü olacaktı.
Aras'ı bir daha hiç öyle afallamış görmedim!
101
ŞÎMDÎ OKULLU OLDUK!
"Sevgimizin tam bu saatinde duta çtkardı kirpiler leylak düştüğü mevsim Kuzguncuğun saçlarına."
Erdal Alova (Sevgi Dönümü)
"Yıldızlar nazlı olur!" demişti annem.
Öbürlerini bilmem ama benim tanıdığım o ikisi hiç öyle değildi. Ada'nın annesi ve babası Kuzguncuk'a taşındıkları sırada ve sonraki on yıl boyunca Türkiye'nin en ünlü ilk on sinema oyuncusu arasındaydılar. (Bana sorarsanız bugün bile en sevilmiş "ilk on"a girerler), Bu başarı ve ilgiye karşın her ikisi de mütevazı ve sıcak insanlardı.
Mahallede çok sık görülmezlerdi. Görüldüklerinde ellerini sıkmak, yanaklarından öpmek isteyenlere içtenlikle yaklaşır, asla sahte ve/ya şımarık

davranmazlardı. Onlar şişirilmiş, günübirlik imgelerle ünlenmemişlerdi, ikisi de gerçek yıldızlardı! (Annem onlara ille de "yıldız" demeye bayılırdı.)
Süreyya Mercan, Kuzguncuk'a taşındıklarından birkaç ay sonra şimdiki Çmaraltı kahvesine girip, tıpkı "Balıkçı Osman" filmlerindeki gibi: "Selamün Aleyküm Abilerim, Ablalarım!" diyerek meşhur selâmını çakmış, herkese Türk Kahvesi ısmarlamıştı. (Biz çocukken henüz Amerikan filtre kahvesi, sıcak suda çabuk eriyen neskafe falan yoktu tabii... kahve deyince zaten bol köpüklü kallâvi Türk kahvesi anlaşılırdı.)
O günden sonra Süreyya Mercan haftada bir kahveye uğrayıp, mahallenin erkekleriyle bezik oynayarak, kahve içmeyi alışkanlık haline getirmişti. Bu davranışıyla Kuzguncuklu olmak istediğinin dilekçesini vermiş, içtenliğindeki katıksızlık nedeniyle dileği kabul edilmişti. Daha sonraları mahallemize başka ünlü ve/ya varsıl kişiler de geldi ama asla "buralı" olamadılar. Çoğu çekip gitti, ka-lanlarınsa "dışarlıklı" oldukları unutulmuştur. Gerçekle sahte arasındaki farkı en çabuk anlayan halktır, ama en geç tepki veren de yine odur! Ve tepkisi en güçlü olandır halk!
Güzelliği kadar kibarlığı ve yalınlılığıyla da gerçek bir yıldız olan Pervin Gökay, kocası kadar girişken değildi. O biraz çekingen, biraz utangaç görünüyordu ki, "mahremiyet"e önem verilen bir aileden geldiğini sonradan öğrenecektim. Tam bir "halk çocuğu" olan Süreyya Mercan'ın taşkın coşkusu yanında Pervin Gö-kay'ın incelikli sessizliği ilk anda "soğukmuş" izlenimi uyandırıyordu. Onun gerçek sıcaklığı kandil ve dinî bayramlarda ortaya çıkma şansına kavuştu. Böyle günlerde komşulara helva, kandil simidi ve/ya aşure dağıttırır, yaşlıları bizzat ziyaret eder, çocuklara şeker ve defter-kalem armağan ederdi. Kuzguncuk yoksul bir semttir ama gururludur. Pervin Gökay'ın içtenliği kabul görmese, kapılar yüzüne kapatılırdı.
Onların mahallemize taşınmasıyla öğrendiğim şeylerden biri, halk tarafından gerçekten sevilmek için halka gerçekten yakın olmak gerektiğiydi.
Onları daha önce köşkte bir kez görmüştüm. Hem de öyle özel bir durumda görmüştüm ki, yaşantım boyunca aklımdan silinmez o güzel resim. Ama onlarla resmen tanışmamız kertenkele kuyruğu suyu içmemden biraz sonraydı. Sıcak bir öğlesonrası köşkün giriş katındaki serin salonda Ada'yla birlikte tahta küplerden bir şehir kurmaya çalışıyorduk. Önce Cihan Teyze yerinden fırladı, sonra hizmetkâr Hatice Teyze ve kocası bahçevan Hasan Amca koşuşturmaya başladı. Evdeki heyecan dalgasının etkisiyle oyunu bıraktım.
"Ne oldu Ada?"

"Yok bi şey Mabelcim, ya annem, ya da babam geliyordur..." dedi, oyun oynamayı sürdürerek.
Onu gelişiyle heyecanlandıran kişi dayısı Doğan Gökay olurdu. Şair dayı köşke geldiğinde Ada sevinçten çıldırır, gözü başka kimseyi görmezdi. (Yani beni bile görmezdi demek istiyorum tabii...) Oysa Ada annesiyle babasına pek düşkündü ve özellikle
iö§
babası onu çok şımartırdı. Fakat o herkesin aşırı ilgi gösterdiği hiç kimseye kendi ilgisini belli etmiyordu. Aras'a yaptığı gibi. 104 Şair Doğan Gökay da ünlüydü, ama entelektüel bir alanda ünlü olmak dünyanın her yerinde kitlelerle ilişkisi sınırlı olmak demektir. Bu anlamda şarkıcı ve sinemacılar kadar ünlü olan şair ve yazar çok çok azdır. Zaten onların çoğu bunu bilerek bu işe girerler.
Pervin Gökay sarı saçlarını o sıralar moda olan kocaman bir topuzla toplamış, mavi bir elbise giymişti. Kolsuz, yakasız, diz boyunda. Sonradan onun tekstil ve tasarımla ilişkisini öğrenecek, bu yalın ama her daim şıklığının asıl kaynağını keşfedecektim. O yıllarda Chanel çizgileri taşıdığını şimdilerde fark ediyorum.
"Adacım, annoşa hoşgeldin öpücüğü yok mu?"
"Hoşgeldin anne, oyun oynuyorduk da..."
Anne kızın sarılıp, koklaşmaları tıpkı filmlerdeki gibiydi. Bana tiyatral gelmiş, biraz da burnumun direği sızlamıştı. Biz annemle hiç böyle cilveleşmezdik. Annesi Ada'nın bal rengi saçlarını okşadı, öptü, kokladı. Yanaklarını küçük yuvarlak okşayışlarla mırıl mırıl sevdi. Ada sevgiden şımarmış bir kedi yavrusu gibi gevşemişti. Bir süre gülümseyerek gözgöze, dizdize oturdular, sonra beni hatırlayıp, bana döndüler.
"Küçük adam, sen benim kızımın meşhur Tuna'sı olmalısın!" dedi Pervin Gökay.
Utananarak ama sevinçle başımı salladım.
"Canıımm, pek minikmişsin sen daha... Ne de maviş gözlerin var senin öyle..."
"Dedesi 'Mavi Tuna" diyor ona," diyerek araya girdi Ada.
"Hımmm... Bu durumda Kumral Ada'yla Mavi Tuna oluyorsunuz siz demek ki..."
Sonra uzanıp, benim de başımı okşamıştı Pervin Gökay. Yanaklarıma değen elleri yumuşacık, bembeyaz, tırnakları kırmızı ojeliydi. Çok güzel kokuyordu. Annemin esmer ve yemek kokan ellerine benzemiyordu. Bu yüzden kadın ve anne eli farklıymış gibi bir çocukluk izlenimi hâlâ saklı durur içimde bir yerlerde.

Süreyya Mercan çok gürültülü ve neşeliydi. Onunla ilk tanışmamda beni kucağına alıp, bebek gibi havalara hoplatmıştı. Utanmıştım ama hoşuma gitmişti.
"Seni çapkın seni... Buldun benim fıstık kızımı, çıkmıyorsun bizim evden di mi? Hah hah hah!.."
Hep güler, iri kahkalar arasına saklanırdı.
"Afferin sana delikanlı, bak ben de annesini aynen böyle kafes-lemiştim, anlarsın ya hah hah ha!.. Hadi gel seninle erkek erkeğe bir tavla oynayalım."
"Babaaa! O daha küçük, tavla bilmez, hem Tuna benim arkadaşım, senin değil!"
"Vay vay vay... Bakın benim prensesime, kıskandı yavuklusunu şimdiden... Afferin delikanlı, işini iyi biliyorsun... Hah hah ha!.. Ama gel şimdi, ben sana tavla öğreteyim, erkek adam tavla bilmeli!.."
Hâlâ tavla bilmem ve oynamaya da hiç heves etmedim. Süreyya Mercan daha sonra Aras'la tavla, bezik, poker ve briç oynadı ve çoğunlukla da yenildi.
"Bana bak Araş dehâsı! Ayağını denk al! Süreyya Mercan'ı yenip yenip durma be! Baban yaşında adamız şunun şurasında... Gariban Balıkçı Osman halk çocuğudur, oynama gururuyla icabında ..." diye acındırırdı kendini.
Araş çocukken bile, o ciddi yüzüyle hiç duymamış gibi oyunu sürdürürdü.
Sonbahar gelip, okullar açıldığında Ada'nın da mahalle ilkokuluna yazdırıldığı haberi sevinçle yayıldı kulaktan kulağa. O da bütün Kuzguncuklu çocuklar gibi mahallenin mütevazı okuluna gidecekti. Öyle de oldu; Ada bizlerle aynı okulun öğrencisi oldu ama o hiçbir zaman bizlerden biri olmadı!
Onun suçu değildi. Yaratılışı, karakteriyle birlikte taşıdıkları ve yetişme tarzı farklıydı. Duruşu, yürüyüşü, gülüşü, hatta ellerinin hareketleri bile bana bir prensesi çağrıştırıyordu. (Bu izlenimim hiç değişmedi!) Uzaktan bakınca aramıza yanlışlıkla karışmış soylu bir küçük hanımefendi olduğu hemen göze çarpıyordu. Evet, giysileri bizim ancak özel günler için giydiğimiz türden, hep yeni, ütülü ve çok şıktı ama yalnızca giysiler değildi... Ada'nın özgüveni, kendine hayran ve farkında bakışları, dikkafalı dikili-şindeki tahrik edici gurur, bal rengi güzelliğiyle birleşince ortaya öyle bir bileşim çıkıyordu ki, ister istemez etkileyiciydi.
Hayır sanmayın ki, ona olan özel hayranlığımdan böyle anlatıyorum. Evet, ona ilk gördüğüm günden başlayarak özel bir ilgi duyduğumu gizlemiyorum, ama yalnızca ben değil, okuldaki çocuklar da Ada'dan etkilenirler, onunla arkadaşlık etmeye çekinir-

lerdi. Yıldızların kızı olmasının avantajını asla kullanmamasına karşın Ada'nın imgesi ulaşılmazdı, oysa dostluğu sıcak ve çok İOÖ renkliydi.

*" Ada ve Araş, Nezihe Öğretmen'in sınıfına düştüler ve ilkokulu bitirene dek aynı sırayı paylaştılar, îlk zamanlar Ada'yı kaybettim sanıp, için için ağlar, yemekten kesilirken, bunun doğru olmadığını anladım. Ada ile Araş kavga etmeyi kesip, arkadaş olduktan • sonra Araş da benimle birlikte köşke gidiyordu. Onlar ders çalışırken ben oyuncaklarla oynuyor (yan gözle onları hep izleyerek tabii), dersleri bitince hep birlikte oynuyor, ya da Cihan Teyze'nin hazırladığı akşam kahvaltısını ediyorduk.

Ada'yı yitirmemiştim, ama Ada'yı bir başkasıyla paylaşıyordum. Tek tesellim Ada'yı paylaştığım kişinin hayattaki ilk kahramanım, ağabeyim olmasıydı. Ayrıca benim için asıl önemli olan Ada'yla birlikte olmak ve onun beni sevdiğini bilmekti. Daha fazlasını hiç istemedim. Sanırım herkesin bir sevme tarzı vardır ve benimki de buydu...

ilkokuldaki ilk iki yıl sınıf başkanı olarak tek aday vardı ve kayıtsız şartsız hep o seçiliyordu: Araş Atacan! Mahallenin en gözü-pek, atılgan, akıllı ve güçlü çocuğu; benim ağabeyim! Ama üçüncü sınıfa geçtiklerinde (ki, ben de o yıl okula başlamıştım) bir aday daha belirdi: Ada Mercan! Mahallenin bal prensesi, akıllı, zarif, görgülü kızı, üstelik sınıf birincisi. O yıl Ada sınıf başkanı seçildi. Aras'ın buna belli etmeden içerlediğini biliyordum. Bildiğim başka bir şey de ağabeyimin asla pes etmeyeceğiydi.

O ikisi "adrenalin tipi" denen insanlardandı. Yarışmak, meydan okumak, sürekli kendilerini yeniden sınamak ve aşmak heyecanıyla yaşamayı seviyorlardı. Ada ve Araş bu heyecanla besleniyorlardı, düz ve güvenli bir hayat onları açlıktan öldürürdü!

işte bu yüzden dördüncü sınıfa geçtiklerinde aralarında kıran kırana bir sınıf başkanlığı yarışı başlamıştı. Küçük çapta bir seçim kampanyası kadar ciddileşen yarışta Ada çok cüretkâr ve yenilikçi, Araş tutucu ve gelenekseldi.

"Beni seçerseniz," diyordu Ada, "Beni seçerseniz ayda bir kez herkese bir masal kitabı armağan ederim, doğum günlerinizde ailenizle fotoğraf çektirir, gofret ve kola ikram ederim."

Sonra Araş çıkıyordu bahçedeki Atatürk büstünün önüne, "Beni seçerseniz, hepinize sırayla gemi maketi yaparım ve çıkamadığınız ağaç dallarından meyve toplarım. Sonra matematik ödevlerinize yardım ederim..."

Öbür sınıflarda yaşanmayan bu sınıf başkanlığı seçim rekabeti bütün okula, sonra mahalleye yayılarak günlerce konuşuldu.

"Sinemacıların kızı, Terzi Naim'in oğluyla yarışıyormuş! Kız bir bilmiş, bir fettan ki, oğlan nasıl başa çıkacak onunla?"
Sonunda bütün öğrenciler Ada ve Aras'ın sınıfına toplanıp, öyle gürültü yaptılar ki, okulun en sevecen öğretmeni Nezihe Öğretmen zıvanadan çıktı. Ne Ada'ya duyduğu sempati, ne de Aras'a olan sevgisi işe yaradı, avaz avaz bağırarak olaya el koydu. Ama o ikisi bu kez de el altından propagandalarını sürdürdüler.
O yıl Araş yeniden sınıf başkanı seçilmeyi başardı ama bütün yıl boyunca sınıftakilerin ödevlerini yapmaktan da cam çıktı. Onlara söz verdiği maketleri yapmaksa onun için işten bile değildi ve bundan çok hoşlanıyordu. Ama karton, boya ve yapıştırıcı masrafı çok fazla tutuyordu. Harçlığı yetmeyince bu işi yarıda bırakmak zorunda kaldı ki, bu yüzden gururunun incindiği anlaşılıyordu. Araş az konuşan, içe dönük insanların pek çoğu gibi fazla hassas ve gururluydu. Sözünü tutamamak ağabeyimi çok üzmüştü.
Son sınıfta Ada'nın seçim vaadleri arasında dans ve şarkı öğretmek de vardı. Yıllardır evde özel piyano dersi alan Ada, müziğe özellikle yetenekli değildi ama daha çok annesini hoşnut etmek için bu derslere devam ettiğini bana fısıldamıştı. On iki yaşlarının son çocukluk haritasında dolaşan sınıf arkadaşları dans ve müziğin albenisi kadar Ada'nın çekimine de kapılarak yeniden onu sınıf başkanı seçtiler.
Benim için hava hoştu. Hangisi seçilirse seçilsin ben mutluydum, okuldaki havam bozulmuyordu.
ilkokulu "hepsi pekiyi" karneler ve öğretmenlerinin övgüleriy-le bitirdiklerinde ikisinde de ergenlik çağının önbelirtileri hissediliyordu. Aras'ın sesi çatlamaya, yüzünde sivilceler çıkmaya başlamıştı.
"Anne ağbim hasta mı oldu, sesi kısılmış gibi?"
Annem gülümser, gururlu bir sesle;
"Araş erkek oluyor!" derdi.
Babam işinden ya da gazetesinden başını kaldırmadan gülümserdi. Dedem gürül gürül akar;
107
"Bre cihan parçası ertayım, yağız bir at olmaktadır kızanlar, ewelallah!" diye sevinirdi.
lşo8 "Ama biz iki yıl önce zaten erkek olmamış mıydık anne?" *"
Ben sekiz, Araş on yaşındayken sünnet olduğumuzda herkes
bize artık erkek olduğumuzu söylemişti.
"Ah benim küçük Tunam, kalbi kocaman, tertemiz oğlum!.."

Sünnet düğünümüzün baş konuğu kuşkusuz Ada'ydı. Cihan Teyze'yle gelmiş, süslü püslü yatakta yatan Aras'la bana üzüntüyle, acıyarak bakmıştı. Armağan olarak birer kol saati getirmiş, babam bu armağanları pahalı bularak bundan rahatsız olmuştu. Ama asıl rahatsızlığının nedeni oğullarına sünnet armağanı olarak kendisinin de birer kol saati almış olmasıydı. Ada'nın getirdiği son model sayısal ve su geçirmez saatlerin yanında, babamın kendi gençliğinin şıklık anlayışından kalma model saatler bize pek çekici gelmemiş, fazla yüz vermemiştik. Zavallı babam sevinçleri gibi sıkıntı ve düş kırıklıklarını da ifade edemediğinden o gün yaşadığı burukluğu hiçbirimiz algılayamamıştık. Klasik kol saatlerini iade edip, yerine büyük bir duvar saati alan babam, belki de o saate her bakışta oğullarının sünnetinde yaşadığı bozgunu yeniden anımsıyordu. Keşke babamın armağanı saatleri alıp, sak-lasaymışız diye düşünürüm şimdi. Ama çocukların anne ve babalarını anlamaya otuz yaşlarında ancak başlayabildiğim yeni yeni öğreniyorum...

Başucumuzun boş kaldığı kısacık bir anda sünnet yatağımıza yaklaşan Ada, merakla sünnet entarimi kaldırıp sargı beziyle fî-yonklanmış "pipi"me baktığında nasıl utanmışsam aynı hareketin kendisine yapılmasını önlemek uğruna kartal gibi Ada'nın eline atılıp, koparırcasına ısıran Aras'ın öfkesini de unutamam. Acı içinde çığlık atan Ada'nın gözlerinden ip gibi yaşlar akıyor, ama Aras'ın önünde küçük düşmemek için dişlerini sıkarak gık demi-yordu. (Oysa Ada, benim bal prensesim benden böyle sakınmadı hiçbir zaman. O benim yanımda kendisini salıverecek, salya sümük ağlayabilecek kadar rahat olmuştur hep!)

Annemle babam Aras'ı azarlayıp, buz küpleri ve oksijenli suyla Ada'nın kanayan elini tedavi ediyorlardı. Üçümüz de bu garip davranışın ve kazanın neden olduğu konusunda ağzımızı açmıyor, vahvahlanıp duran annem ve Cihan Teyze'yi deliye çeviriyorduk.

"Bre gitmeyin üstlerine... Vardır kızanın kudurmasının iyi bi sebepcağızı..." diyordu dedem durumu anlamış gibi sırıtarak.

"Tuna'nınkini tamamen kesmemişler, ama seninkinin hepsini kesip atmış olmalılar! Biliyorum işte!.. Göstermekten korktuğuna göre..."

Elinin çok acıdığı yüzündeki sıkıntılı ifadeden besbelli Ada için nasıl üzülüyorsam, acısını belli etmemek için direnişine de öyle şaşırıyordum. Tanrım, o ikisi nasıl da birbirlerine benziyor-lardı!

Zavallı Araş, iki arada bir derede kalmış, suratını asıp bütün gün sünnet yatağında somurtmuş, ne Karagöz-Hacivatçıya, ne de dondurmacıya yüz

verebilmişti. Aklı fikri Ada'daydı. Ya sahiden "pipi"siz kaldığına inanıyorsa? O gece ben ağabeyimin "pipi"siz kaldığına inanıp gizlice ağlamıştım.
Bir hafta sonra köşkün bahçesinde Araş kısa pantalonunu indirip yerinde bir şeyler kaldığını Ada'ya gösterdi. Elindeki yara hâlâ kapanmamış olan Ada çok ciddi ve ikna olmuş bir sesle;
"Tamam, şimdi içim rahatladı!"demişti.
Bunun ne demek olduğunu tam olarak anlamadan üçümüz de gülümsemiştik. Artık üçümüzün de içi rahattı!
GENERAL TURHAN ÖZSOY
"Askerler diğer erkeklere benzemezler, (...) Savaşçı sınıfın kültürü, uygarlığın kültürüyle aynı olamayacağından aradaki mesafe hiçbir zaman kapanmaz. Bu insanların yaşamı da diğerlerinin günlük yaşamına paraleldir, ama kesinlikle bağlılık göstermez."
John Keegan :• (Savaş Sanatı Tarihi)
"Özellikle aydınlar, askerleri kaba ya da aptal olarak karikatü-rize etmek eğilimindedir," dedi general.
Önce saç ve sakal tıraşı yapılan Tuna, kendisine verilen asteğmen üniformasını giymiş, bir askeri ciple apar topar garnizonun en gösterişli binasına getirilmişti. Eline tutuşturulan gözlüğün zayıf camları nedeniyle net görme şansının elinden özellikle alındığına inanıyordu. Buna rağmen tıraş edilirken aynada gördüğü yüzün yara bere içinde olduğunu seçebilmişti. Sol gözü morarmış, sağ kaşının üzerinde bir yara izi vardı. Burun kemiği şişmiş, dokununca feci acıyor, ensesinde bir şişlik sürekli kendini hatırlatıyordu. Aynadaki üç numara tıraşlı başın ve berelenmiş yüzün tek tamdık yanı mavi gözleriydi.
Generalin makamına alınmadan önce emir astsubayının buram buram Arap sabunu kokan odasında bekliyordu. Aynada gördüğü yüzü ısrarla gözünden silmeye çalışıyor fakat bunu bir türlü başaramıyordu. O sırada umut rengi gözleri ve beyaz gülü-şüyle üsteğmen Birol içeri girdi. Önce hazırola geçip, jilet gibi bir selam çaktı:
"Asteğmenim!" dedi.
Ne yapacağını bilemeden öylece kalan Tuna, ayağa kalkma kararı vermekte pek hızlı sayılmazdı. Önce alt rütbeli askerin selam vermek zorunda olduğunu hatırlıyordu ama bütün bu sahnelerin gerçek dışı olduğuna inandığından, kendini uyuşmuş olarak izliyordu. Ayakta durdu, şapkasını inceledi, önünü bulup, giydi ve sonunda yalap şulup bir selam verdi. Hiçbir şey olmamış gibi sol elini uzatıp, hararetle Tuna'nın elini sıktı üsteğmen Birol. Sanki yazlıkta karşılaşmış iki yakın dosttular. O zaman fark etti Tuna.

"Siz de mi solaksınız?" diye sevinçle sordu Tuna. "O da öyledir
ı »
de...
"Umarım solaklarla ilgili batıl inançlarınız yoktur hocam," dedi üsteğmen Birol.
"Onların çok zeki olduklarını düşünürüm ki, bu da bir kör inanç sayılır. Ama o... o, solaklığının uğursuzluk getirdiğine inanıyor ..."
"Tuğgeneral Turhan Özsoy'un sizi görmek istemesi büyük bir şans hocam. Onu tanıyınca ne demek istediğimi anlayacaksınız; müthiş bir insandır!" diyerek konuyu değiştirdi üsteğmen Birol.
Onu dikkatle inceledi Tuna. Sağlıklı, doğal, iyi niyetli ve dürüsttü. Belirgin biçimde öne çıkan olumlu bir yanı vardı ki, bu kâbusta ne zaman çaresiz kaldığını düşünse karşısında onu buluyor ve kara bulutlar bir süre dağılıyordu. Sanki üsteğmen Birol bu kâbusa uygun bir karakter değildi veya kendi bilinçaltı onu yanlışlıkla yaratmıştı.
"Oturun hocam, ayakta kaldınız."
"Bu kadar nazik ve güleryüzlü olması gerçek olabilir mi?" diye düşündü Tuna sıkıntıyla otururken.
"Tuğgeneralim aydın, ileri görüşlü ve akıllı biridir. Düş kurmanın yapıcı yanlarını reddetmeyen buna rağmen gerçekçi bir askerdir. Böyle insanlardan daha fazla yetiştirebilseydik, bugünkü duruma düşmezdik."
"Bugünkü durumla iç savaşı mı kastediyor, yoksa kâbusu mu?" diye düşündü Tuna.
"Aslına bakarsanız hocam," diyordu üsteğmen Birol pırıl pırıl kahverengi gözlerini Tuna'ya dikmiş, "Psikolojik sorunlarınız olduğunu düşünerek sizi daha fazla üzmelerine razı olamadım. Ben onların aksine sizin son derece akıllı, aydın sorumluluğu taşıyan
ııj
ve belki biraz fazla hassas birisi olduğunuza inanıyorum. Ayrıca... ayrıca özel bir sempati nedeniyle belki size azıcık iltimas ge-112 çiyor da olabilirim..." '"" ' "Özel bir sempati mi? O neden kuzum?" diye işkillendi Tuna.
"Bunu geniş bir zamanda konuşuruz," dedi üsteğmen Birol biraz utanarak gözlerini kaçırırken.
"Tuğgeneralim beni oğlu gibi sever, sizden söz edince sağol-sun, görmek istedi. Göreceksiniz beni öz oğlu kadar sever..."
Belki de gerçekti? Belki de kendi gerçeği olan kâbus değil de iç ,,... savaş asıl gerçekti. Yanılan başkaları değil, asıl kendisiydi...
"En korkuncu bu olur," diye mırıldandı Tuna. "En acıtıcı ya-

; ra, asıl yanılamn insanın kendisi olduğunu anlamasıdır. izi hiç si-
. linmeyen tek yara, kendine ihanet eden bilinç tarafından kanatıl-
, mistir! En güç affedilen hata, insanın kendisine ait olanlardır aslında..."
Zaman duygusunu yitirmişti ve bu da gerçeklik duygusunun ;, en önemli etmeniydi. Belki de bu nedenle gerçeklik kavramının sınırları çatlamış, şimdiki zamanı parçalanmıştı. Fakat ya geçmiş •/ •. zamanı da?..
"Buna asla katlanamam!" dedi.
Ya kâbustakiler gerçek, gerçektekiler yanılsamaysa? Yani bu kâbustan bir türlü uyanamayıp, küçük güzel balkonunda kahvaltı edemeyişi, kedisi Kumral'ı sevemiyor, öğrencilerine şiirler, kitap-it lar okuyamıyor, annesiyle kahve içemiyor, Meric'in sakin, serin varlığını hissedemiyor, Şair Doğan Gökay'ın doyumsuz dostluğunu yaşayamıyor ve... Ve Ada'yı göremiyor, onun yaşam içinden , akışını zevkten çıldırarak izleyemiyor oluşu... Ya sandığı, hatta :, inandığı gibi bu bir karabasan değilse? Bunca zamandır (ne kadar ; zamandır?) uzak ve habersiz kaldığı sevdiklerinden ayrılmasının ı asıl nedeni ya gerçekten bir savaşsa?
Peki ya içindeki o çok güçlü "Bekle! Bekle bitecek!" duygusuna ne demeli? Beri yandan, uzun zamandır zaten korkuyla gelişini beklediği iç savaşın bir kâbus olduğunu düşünüp, şimdi de bitmesini beklemek de neyin nesiydi? Bilmiyordu. Artık hiçbir şey bilmiyordu. Bildiği bütün önceki ve şimdiki zamanlarında yoğun bir bekleyiş durumunun hâkim olduğuydu.
"Aman hocam," diyordu üsteğmen Birol alttan alan bir sesle, "Lütfen içeride tümgeneralimin yanında sinirlerinize hâkim olun!" Doğru, önce askeri araçtan atlamış, sonra revirde ve ardından koğuşta olay çıkartmış, herkesin inandığı iç savaşı o şiddetle reddetmişti. Üstelik karşısına çıkan herkese sahte olduklarını söylemiş, onlara hayaletlermiş gibi davranmıştı.
"Rahat davranmamanız için bir neden yok, ama biraz kontrollü olmanızı rica ediyorum sizden, anlıyorsunuz değil mi hocam?" Bu genç adam kibarca "psikolojik sorunlar" olarak söz ediyordu ama adının "deli"ye çıktığını hastabakıcı Hasan'dan kendi kulaklarıyla duymuştu. Belki de üsteğmen Birol'un sözleri "deli"nin resmi söylemiydi?
Arap sabunu kokan, emir astsubay odasında bir haberci er belirdi ve iki selam arasında generalin, asteğmen Tuna Atacan'ı kabul edeceğini sert ve kesin bir cümleyle haykırdı. Bu sırada Tuna, üsteğmen Birol'la birlikte ayağa kalkıp, hazırola geçtiğini ve haberci erin selamını aldığını şaşkınlıkla aynmsadı. Beyninden sonra bedeni de mi kontrolünden çıkıyordu?

Biraz kaygılı bir gülümsemeyle ona "iyi şanslar" dileyen üsteğmen Birol geldiği gibi çabucak kayboldu.
Önce korkarak başlamasını, şimdi de sabırsızca bitmesini beklediği bu karabasanda en fazla yakınlık duyduğu kişinin genç bir asker olmasına artık şaşırmadığını o sırada anladı Tuna.
Önden giderek yol gösteren, sonra o gösterişli kocaman kapıyı vurup içeri giren haberci er çelikten yapılmış gibi dimdik bir selam çakarak büyük bir aşkla haykırdı:
"Asteğmen Tuna Atacan emirlerinize hazırdır komutanım!.." içeri girdiğinde onu ilk çarpan şey mekanın genişliği ve yüksekliği oldu. Aydınlık ve ferahlık çok etkileyiciydi. Ama yalnızca boyutlar değil, eşyalar da heybetliydi. Solda on iki kişilik maun bir toplantı masası, üzerinde iri bir kristal kesmeli sürahi ve bardaklar vardı. Sürahinin su dolu oluşu dikkatini çekti Tuna'nın. Birazdan bir toplantı mı yapılacaktı bu salonda?
Yerler duvardan duvara uçuk nefti, kısa tüylü halı kaplıydı ve generalin çalışma masasının tam önünde şahane bir Türk halısı seriliydi.
"El dokuması olmalı..." diye içinden geçirdi Tuna. Generalin kocaman çalışma masasının arkasında sağda tek yıl-
KAM8
dızlı tugay flaması ve bir Türk bayrağı vardı. Camlı dolapta sırmalı bir sancak görülmekteydi. Masada kocaman bir pirinç plakaya "Tuğgeneral Turhan Özsoy" yazılmıştı. Yıldızlı bir Türkiye Cum-huriyeti forsu, altın kaplamalı ikiz dolma kalemlik ve bordo bir sumen de masanın üzerindeydi. Arka duvarda odayı düşünceli gözlerle seyreden kocaman siyah-beyaz bir Atatürk portresi asılıydı.
Her şeyin böyle heybetli olduğu bu geniş odada kendini küçücük hissetti Tuna.
"Sakın bu oyuna düşme!" diye uyaran iç sesinin pek yararı olmadı. Hazırola geçti ve çok şatafatlı bir selam çaktı.
"Generalim!" diye haykırdı. Sesi çocukken ulusal marşı söylediği o coşkum, inançlı tonla fışkırdı ciğerlerinden.
"Nedir bu?" diye düşündü. "Oyunu kurallarına göre oynamak oyunu mu yoksa? Ne yapıyorum ben?"
General okuduğu yazıdan başını hiç kaldırmadan kaşlarını ve gözlerini yükselterek onu dikkatle süzdü. Gözgöze geldiler. O zaman general yazıyı bıraktı, başını da kaldırdı.
"Rahat asteğmen, rahat! Gel otur şöyle," dedi bir eliyle önündeki koltuğu göstererek.

işaret edilen siyah deri koltuğa otururken yeniden kuşkulanmaya başlamıştı Tuna. Koltuk da heybetliydi, Tuna'yı içine çekti, yaladı, yuttu.
General, saçları başının üstünde ve yanlarda azalmış, yuvarlak yüzlü, kilolu bir adamdı. Tombul ellerinin uzun parmaklarından ötürü onun uzun boylu olduğunu düşündü Tuna. Uzun ve gür kaşları simsiyah iki keskin yay gibi yüzüne en önemli iki çizgiyi kondurmuştu. Oysa saçlarının şakaklarındaki uçlarına kır düşmüştü, iri yuvarlak yüzüne göre küçük kalan yuvarlak gözleri ; simsiyahtı.
"Aydınlar, askerleri kaba ya da aptal olarak karikatürize etmek eğilimindedirler," diye başladı söze general. "Göğüsleri madalyalı, yüzleri sert ve boş ifadeli diktatörler çizer dururlar!"
"Eyvaah!" diye inledi Tuna. "Aydınlara olan hırsını benden alacak şimdi!"
Öyle olmadı. Generalin sesi ne öfkeli ne de bilgiçti. Kötü ve/ya f cahil halkı doğru yola çevirmeye kararlı papaz ya da imamların J ikna edici tonu da yoktu. Yalnızca yanlış bulduğu bir genellemeyi işaret ediyordu ve biraz alınmıştı sanki...
"Bu tiplemeye uyan askerler yok değil tabii... ama binlerce adsız, kahraman ve şerefli asker de bu genellemeyle cezalandırılmakta, tabir yerindeyse kurunun yanında yaş da yanmaktadır."
"Neden bana bunları anlatıyor?" diye kuşku içinde bekliyordu Tuna.
"Türk ordusunda aydın, ilerici, hümanist ve sanata hayranlık besleyen subaylar daima olmuştur ve olacaktır da..."
"Elbette efendim!" derken duydu kendi sesini Tuna.
"Sizin edebiyat öğretmeni olduğunuzu biliyoruz," dedi general düşünceli bir bakışla bir elini çenesine dayayarak. "Ayrıca çok okuyan, kültürlü ve hassas ruhlu bir insan olduğunuz yolunda bilgilendirildim."
"Birol'un işi bu!" diye endişelendi Tuna. "Şimdi yandık işte! Artık uzun uzun erkek adamın hassas olmaması gerektiğini, sert erkek olmakla askerlik arasındaki ilişkiyi burnuma sokacak... Ah Birol ah, bi bu eksikti yani..."
"Askerlerin sizin gibi insanlara şu sırada daha çok ihtiyacı var asteğmen," dedi general.
"Beni sınıyor!.. Evet beni sınıyor! Yaşadıklarım gerçekse general, bir karabasansa beynim beni sınıyor!" diye daha da huzur-suzlandı Tuna.
"Bu iç savaşın, biliyorsunuz seferberlikteyiz, fazla demokrasi sebebiyle çıktığını savunan meslektaşlarıma katılmıyorum."
"Efendim?"

Aniden generalin dedikleriyle ilgilenmeye başlamıştı Tuna. Yine de "biliyorsunuz seferberlikteyiz" sözlerine takılmadan edemedi. "Biliyorsunuz" diyerek altını çiziyordu general, yani; artık kabul etmelisiniz, ortalığı birbirine katmaktan, bir deli ya da bir çocuk gibi davranmaktan vazgeçmelisiniz, anlamına uyarıyor olmalıydı.
"Bence demokrasinin azı, çoğu olmaz asteğmen. Demokrasi ya vardır, ya da yoktur! Eşitliğin yaygınlaştırılmayışı, adaletin resmi-leştirilmemesi olabilir ama demokrasinin eksiği, fazlası olamaz! Demokrasinin de kuralları ve disiplini vardır. Demokrasi sonsuzluk ve sorumsuzluk değil, sorumluluk ve sağduyu rejimidir. Eşit uygulandığı ülkelerde iç savaş çıkmaz!"
"Yok bu kadarı da fazla! Artık çok fazla..." diye içi çekildi Tu-na'nın. "Bir askerden demokrasi dersi almak da çok fazla!"
"insanlar, tarih boyunca korku ve umut adlı iki duyguları sö-mürülerek yönetildiler," diyordu general.
H6 "Belki de kendini anlayacak genç bir entelektüel bulduğunu düşünmenin heyecanına kaptırmış, gerçek düşüncelerini aktarı-yordur ?.. O vakit bu yaşadıklarımın bir kâbus olma şansı kalmıyor ve bitmesini beklemem de tamamen anlamsızlaşıyor..."
Rengi soldu, günlerdir, belki haftalardır yaşadığı sıkıntıların ve yaralarının etkisiyle bitkin düşen bedeni titredi, midesi ağrımaya ve başı dönmeye başladı. Kulaklarında tiz düdükler ötüyordu.
"îyi misin asteğmen?" dedi general masasının altındaki zile ivediyla basarak.
"Bana tuzlu bir ayran getir, çabuk!" diye gürledi kapıda beliren emir erine.
"Emredersiniz komutanım!"
Emir eri, haberci erin klonlanmış bir eşi kadar ona benziyordu. Selamlar, hazırollar ve rahatlar arasında çabucak bir bardak soğuk tuzlu ayran bulunmuş, içmesi emredilmişti. Biraz sonra renkler ve şekiller yavaş yavaş yerine gelmeye başladı, derin derin soluk aldı Tuna.
"iyi misin evladım?"
Evladım mı? O anonim ses tonu gitmiş, ilgili ve kişisel bir anlam gelmişti yerine.
"Bak asteğmen," dedi general hemen eski mesafeli tutumuna geri dönerek. "Bütün bunları gereğinden fazla küçümsemek nasıl yanlışsa, fazla büyütmek de doğru değil. Ne güzel söylemiş atalarımız; sağlam kafa, sağlam vücutta bulunur diyerek!"
"Evet efendim!"
"Hangi toplumdaki büyük değişimler çatışmasız gerçekleşmiştir, hı? Bizim toplumumuz da büyük bir değişim geçiriyor, hepsi bu. Değişim zorunludur,

çünkü değişim kaçınılmazdır! Başka türlü daha iyiye yükselmek ihtimali kalmaz!"
"Beni tutan ne?" diye sordu kendi kendine Tuna. "Bu adamı sevmekten beni alakoyan ne?"
"Değişiklikler dalgalar gibi dinamiktir. Dalgalar birbirine çarptıkça güçlü ters akıntılar oluşur. Amerikalılar bunu anlayabilmek için Toffler denen adamın kitap yazmasını beklediler."
"Popüler mopüler de olsa kitap okuyan bir general..." diye sürdürdü Tuna iç konuşmasını.
"Gerçekte bugün yaşanan çatışma sanıldığı gibi doğu-batı, ku-zey-güney dengesizliği ya da daha klişe deyimle dini ve etnik sebeplerle doğmamıştır asteğmen."
Sözünün burasında ayağa kalktı general. Hayır, Tuna'nın sandığı kadar uzun boylu bir adam değildi. Orta boy bir göbeği vardı, ama boyu 180 sdhtimi bulmazdı. Fakat kendine güveni ve şişmanlığı ona da makam odası gibi heybetli bir görüntü veriyordu. Olduğundan iri ve uzun gösteren şanslı insanlardandı. Tamamen etkileyiciydi.
"Derinde asıl mesele, büyük bir ekonomik ve stratejik değişim yaşamakta oluşumuzla ilgilidir. Sorunu yaratan sebep çok basittir; bu değişimi destekleyenlerle, yüzyıldır ellerinde tuttukları ayrıcalık ve çıkarları kaybetmemek için değişimi engelleyenler arasında şiddetli bir çatışma vardır."
Başka bir ortamda, örneğin Kuzguncuk'ta köşkte ya da îsmet Baba'nın meyhanesinde sivil elbiseleri içinde (bir golf şapkası, keten bir pantolon ve polo gömlekle düşündü generali) karşılaştığı bir "aile dostu" olsaydı, örneğin filanca üniversitede "uygarlık tarihi" profesörü Turhan Özsoy... ilişkisi farklı olacaktı... Bunu anladı Tuna.
"Koşullar, ilişkilerimizi nasıl da kökten etkiliyor," dedi hayıflanan bir sesle.
"Çok doğru asteğmen!" dedi general, "Ama unutmamalı ki, koşulları bir ölçüde kontrol altına almayı başaran tek canlı da insandır."
Heybetli odasının içinde heybetli bedeniyle bir aşağı bir yukarı dolaşarak, kendi anlattıklarının albenisine kapıldığı rahatlıkla anlaşılan general, sanki harp akademisinde ders veriyordu.
"Toprak tarımından sanayileşmeye geçildiği uygarlığın ilk yıllarından beri insanoğlu tabiat şartlarını ve kendi yetersizliklerini kontrol altında tutmaya çalıştı. Bir ölçüde de başardı. Bakınız, köylüler şehirlere taşındıkça yeni cesur fikirler ortaya çıktı ve yayıldı, ilerleme dediğimiz teknoloji ve demokrasi ancak; aydınlanma, laiklik ve yöneticilerin halk tarafından seçilmesi gibi fikirlerin

kabul edilmesiyle olabilmiştir. Siz baskı ve korkunun olduğu hangi ülkede bilim ve teknolojide bir buluş, bir icat gördünüz?"
"Bu kesinlikle gerçek olamaz!" diye düşündü içi yeniden sıkışarak Tuna.
"Fakat unutmayınız, bütün bu cesur ve yeni fikirler ilk başta Avrupa'da da şiddetli ve kanlı karşı koymayla karşılandı. Ba-tı'daki iç savaşlar sanayi ve ticaret erbabıyla, büyük toprak ağaları ve kilise arasında çıkmıştır. Çünkü her yeni ve ileri şey ilkönce 'şeytan icadı'dır!"
Durdu ve bir şeyler arar gibi sağ elinin işaret parmağını havada çevirdi. Yavaş yavaş o heybetli çalışma masasına doğru ilerledi general. Rahat görünüşlü, davetkâr deri koltuğuna oturdu, Tuna artık onu ilgiyle dinlediğini biliyordu. Anlattıkları yeni değildi, ama anlatan kişi konuyu ilginç kılıyordu.
"Biz Batı'nın iddia ettiği gibi çapa ile montaj sanayii arasında değiliz asteğmen. Evet bilgi çağım yakalayamadık henüz ama ülkemiz üretim dönemine geçmiştir pekâlâ..." dedi gururla.
"Çok çalışkan ve üreten bir ulus olmamız kurtuluşumuzun asıl formülüdür! Bir de bizi çok korkutan şeyin ne olduğunu bulmamız gerekiyor. O vakit korku silinip atılacak, öcü kılığındakilerin asıl yüzlerini görüp, elimizin tersiyle iterek yolumuzda ilerleyebileceğiz. Çünkü bu iç savaşın asıl sebebi yenileşme ve modernleşmeye çelme takan ekonomik çıkarın son çığlıklarıdır!"
Derin bir soluk alarak masasına döndü general. Azametle oturdu ve koltuğuna yaslandı. Sorunu çözebilen insanların mağrur ifadesiyle hatta gülümsedi bile. Etkilendiğini kabul etti Tuna. Üsteğmen Birol haklıydı, akıllı bir adamdı general Turhan Özsoy.
"Sen zaten bunları biliyorsun delikanlı. Diyeceksin ki, tuğgeneralim bana bunları neden anlattı şimdi? Ben sana neden anlattığımı söyleyeyim asteğmen: anlattım çünkü sen bir askerin de bunları bildiğini veya düşündüğünü bilmiyorsun!.."
Artık zaferi tamamen kazanmış olmanın keyfiyle bakıyordu general, Tuna'ya. Gülümsedi Tuna. Kara subayı olan büyük dayısı Mustafa ile hava astsubayı olan küçük dayısı Kemal geldi aklına. Kız kardeşleri Zübeyde ve yeğenlerini ziyaret için Kuzguncuk'a geldiklerinde onların üniformalarına hayran hayran bakan annesinin mutluluktan parlayan yüzü çıktı anılarından. Annesinin Türk askerine duyduğu katıksız inanç ve gururu Tuna'ya aktarışındaki mutluluk...
"Biz asker milletiz oğlum," derdi annesi, "Geçmişimizde iki
kara illetten; düşman ve cehaletten hep asker sayesinde kurtulduk."
O sırada salonda tam televizyonun üzerinde asılı duran yakışıklı Atatürk fotoğrafına derin bir aşkla bakardı annesi. Fotoğraftaki Atatürk de asker

üniformalıydı. İğdır'da doğup, büyüyen ve ortaokul mezunu olan annesi, halkın nabzını tutmakta yüksek lisanslı bir îstanbullu'dan çok daha ustaydı. Fazla söze ne hacet, annesi tek cümleyle uzun ve karmaşık tartışmaların bir türlü varamadığı yere nokta koyardı.
"Bu memlekete aydınlık hep askerle geldiği içindir ki, bu millet askeri sever!"
Oysa şair Doğan Gökay farklı bir bakışla ele alırdı aynı konuyu, "Savaş sanatı tarihini inceleyen herkes Türklerin askeri dehasını kabul etmiştir. Beğensek de, beğenmesek de Türkler daima iyi savaşçı ve asker olmuşlardır."
Şair Doğan Gökay kendi doğrusunu göstermeyi sevmezdi. O, gerçekleri ve bilgiyi kaynaklarıyla birlikte doğru yerde ve zamanda ortaya atar, sonra geri çekilirdi. Reçete aramak için ona gelenler, kendi düşünce ve birikimleri olmadan havalarını alır, avuçlarını yalarlardı.
Tuna gepi döndüğünde, "iki oğlum, bir kızım var," diyordu general Turhan Özsoy, "Oğullarımdan biri benim gibi baba mesleğini seçti, asker oldu. ikincisi turizmcilik yapıyor. Aralarındaki fark inanılmaz derecede büyüktür. Kara subayı olan oğlum disiplinli, ciddi ve sorumlu bir genç adamdır, küçük oğlum haylazın teki oldu çıktı. Ne memleket meseleleriyle ilgilenir, ne dünyayla... Varsa yoksa para ve kızlar... Her şeye gülen, sulu, idealsiz adamın biri... Sadece bugün için yaşamak hayvanlara mahsustur!"
"Bizim mahalle doktoru Etyen Amca'nın - toprağı bol olsun! - torunu, çocukluk arkadaşım Aret çok bilinçli, tutarlı ve sorumluluk sahibi bir turizmcidir oysa. Çalışma disiplini ve özsaygı insanın içinde olmalıdır, üniformasında değil," demek için ağzını açtı Tuna ama, "Anlıyorum efendim," dedi.
"Elbette her meslekte çalışkan ve sorumluluk sahibi insan vardır ama bazı meslekler daha disiplinli ve daha sorumludur demek istiyorum..."
Kısa bir sessizlik oldu. Sonra general yumuşak, kişisel bir sesle asıl sözüne başladı:
119
"Bak evladım, biliyorum kabul etmesi hepimiz için güç lâkin, bir iç savaş yaşıyoruz ve aklı selime her vakitten çok ihtiyacımız var."
Kısa bir sessizlik daha...
"Bunun asıl sebebinin bir değişim, bir gelişim mücadelesi olduğunu, yüzeyde görülen veya gösterilen resimlerin bir oyun olduğunu - ki, bütün iç savaşlarda bu böyledir - unutmazsak, aklımıza mukayyet olma gücümüz artacaktır."
Bir oyun mu? Oyun ile karabasan arasında gizli bir ilişki olabilir mi? Bir şifre gizli olmasın bu sözlerde ?..

General ayağa kalktı. Duruşunda bu buluşmanın sona erdiğini anlatan bir ifade asılıydı. Tuna hemen yerinden fırladı, hazırola geçti ve bekledi.
"Seni sevdim asteğmen Tuna Atacan!" dedi general gözlerini kısarak. "Yurtsever ve aydın bir delikanlı, aklının kendini terk etmesine izin vermeyecektir diye inanıyoruz!"
Hemen hemen hiç konuşmamış, arada bir de fenalık geçirerek "asker" ve "erkek" imgesine yakışmayacak zayıflık sergilemişti, ama general yine de onun beğenmişti. Olacak şey miydi bu? Ya önceden planlanmış bir oyunun içine itiliyordu, ya da... evet ya da bütün bunlar zaten gerçek değildi. (Oh be!) Elbette ya, annesinden başlayarak bütün yakın, uzak ve en uzak çevresi, dedesi, öğretmenleri, komşuları, yayınlar ve masallar onun askerlere bunca sempati duymasını hazırlamışken, şimdi gördüğü karabasanın içinde karşılaştığı bütün askerler hep aydın, hoşgörülü, sevecen ve çok olumlu tipler olacaktı elbette, işte üsteğmen Birol, işte tuğgeneral Turhan Özsoy! Yardımsever, anlayışlı, aydınlık karakterler...
"Hepimizin ailesinde, akrabaları arasında mutlaka bir asker vardır. Ordu, tıpkı okul ve cami gibi Türkiye'nin bir parçası olmuştur artık!" derdi annesi.
"Oysa... oysa her meslekte kötü, pis insanlar olduğunu bilen beynim, bilinçaltıma yeniliyor ve bu bitmez tükenmez kâbusta bir tane kötü asker tipi yaratamıyor!" diye düşündü.
General Pinochet'den takıntısal olarak şiddetle nefret eden şair Doğan Gökay'ı düşündü Tuna.
"Acaba bir Şilili aydının böyle bir sorunu olmuş mudur? Ya da sıkıyönetim sırasında işkence görseydim, böyle düşünebilecek miydim?"
O bilinçaltını kontrol etme çabalarını sürdürürken siren sesleri dalga dalga yayılmaya başlamıştı. Kapı dövülür gibi vurulduktan sonra, "gir" emri beklenmeden kan ter içinde bir emir eri belirdi. Selam durdu;
"Yangın komutanım! Cephaneliğe yakın bir sabotaj komutanım!" diye haykırdı.
General soğukkanlılığım hiç yitirmeden şapkasını aldı, "Anlaşıldı asker, derhal görevinin başına dön!" diye emretti. "Başüstüne komutanım!"
Sonra Tuna'ya döndü, "Şimdi birliğine dön ve aklım korumaya yetecek kadar serinkanlı ol asteğmen!" dedi.
Tuna beceriksiz bir selam çaktı, "Başüstüne komutanım!" mı yoksa "Emredersiniz komutanım!" mı demesi gerektiğine karar veremeden beklerken siren sesleri iç burkan yoğunlukta tüm garnizonu kaplamıştı.

Tam dışarı çıkarken generalin sesini duyduğunu sandı. "Üsteğmen Birol'u çok severim. Oğlum kadar severim. Özellikle büyük oğlum Güneydoğu'da şehit olduğundan beri..."
Olduğu yerde durdu. Çakıldı kaldı. Üzüntüyle gözlerini yumdu. Sonra döndü baktı. General yoktu. Kendini koridorda koşuşturan askerlerin arasında bulduğunda buraya nasıl geldiğini anlamaya çalıştı. Bu karabasan senaryosunu çözebilmek için bütün ayrıntıları bilmeliydi. Tıpkı iyi bir dedektif gibi kendisine ihanet eden beyninin suç izlerini toplaması gerekiyordu. Ancak o zaman bu kâbus bitecekti!
Generalin makam odasına girmeden önce getirilip bekletildiği emir astsubay odasına dönmediğine göre generalin odasının iki çıkışı olmalıydı ki, bu düşünce pek de tutarsız gelmedi ona. Fakat şimdi de acil durum nedeniyle sağa sola koşturan askerlerin ortasında sürüklendiği bu koridorda nereye gidiyordu? Zayıf olan yön duygusu bu karabasanın etkisiyle iyice yalnız bırakmıştı onu. Çocukken Ada'yla birlikte çözdükleri labirent bulmacaların içine düşmüş gibi duyumsadı kendini.
"Biraz da Kafka'mn şatosu gibi," diye düşünürken gülümsedi-ğinin farkında değildi.
"Her şey uzaktan görülebilir netlikte ve gerçekmiş duygusu ya-
ratmaya yetecek verilerde... Ama yaklaştıkça bulanıyor, düşselle-
şiyor ve sonra artık dışına çıkılamaz bir labirent içinde labirente
TO2. dönüşüyor. Bütün yolllar kör, bütün çıkışlar yalancı... Bu kara-
—*- basan içinden çıkmak istedikçe daha çok sarıp sarmalıyor, yalayıp yutuyor insanı..."
Koridorun iki ayrı çıkışa açılan kapıları önünde durdu, düşündü. Omuzlarını silkti;
"Zaten karabasanın kendisi böyle bir şey değil mi?" diye mırıldandı. Kapılardan rasgele birini açtı ve asteğmen Tuna Atacan, o yöne doğru adımını attı.
ŞAİR TUTULMASI
"Yazar, insan denen hayvanların en yalnızıdır."
Lawrence Durrell
"Adımı dayımın çok sevilen bir şiirinden almışlar."
Daha önce bir şiirden esinlenilmiş hiçbir çocuk adı duymamıştım. Tanıdığım çocuklara çoğunlukla dede ve büyükannelerinin adları verilir, ya da tarihi/dini bir kişinin, en fazla da sevilen bir ünlünün adı konurdu. (Mahalledeki Barış'a adı anlamı yüzünden değil de, şarkıcı Barış Manço yüzünden verilmişti.) Ama roman kahramanlarının veya şiir başlıklarının çocuk adlarına kaynak olması

son derece soyut ve yeniydi. Adeta büyülenmiştim. Fakat bunun altında kalamazdım. Hemen kendi adımla ilgili bir mit yaratmalıydım:
"Benim adımı da dedem koymuş!" dedim gururla. "Dedemin eskiden yaşadığı uzak bir yerde çok güzel bir nehir varmış. O kadar güzelmiş ki, görenler baydırmış. Nehrin içinde deniz kızları yüzer, dibinde de deniz kızlarının babası olan kral yaşarmış... işte dedem de demiş ki, gözleri bu nehir gibi mavi bir torunum olursa adı Tuna olsun demiş... Yaaa!.."
"Mabelciim, bi kere deniz kızları denizde olur, ama aslında onlar denizde de yokturlar. Çünkü bütün bunları çocukları kandırmak isteyen ve kendilerini çok akıllı sanan büyükler uyduruyorlar ... Sonracıma, nehirler mavi olmaz, yeşildir!"
Aslında doğan ilk çocuk erkek olursa annemin, kız olursa babamın çocukluk coğrafyasını sulayan nehirlerin adlarını kararlaştırmışlar. Araş ve Tuna! Ama iki çocukları da erkek olunca harıl harıl bana isim aramaya koyulmuşlar ki, dedem o sırada karşı çıkmış.
"Bre Tuna'nın eri, dişisi mi olur da böyle telaş edersiniz? Tuna bu kızanlar! Bereketin, güzelliğin avradı, erkeği olmaz, koyacaksı-nız adını Tuna küçük torunumun, vasiyetimdir bilesiniz..."
Babaannem Mürşide Hanım da araya girince annemin aklı yatmış...
"Dur, hemen üzülme Mabelciim!.. Bak istersen Tuna nehrinde yaşayan yeşil nehir kızlarının mavi gözlü, çok şeker, minik bir erkek kardeşleri varmış diye bir masal kuralım, hıı ne dersin?"
Dudağım sarkmış, ağlamaklı olmuştum. Onun adı bir şiirden esinlenilmişti, benimkisi rengi mavi bile olmayan bir nehirden...
"Bu minik nehir prensi bir gün rüyasında Kuzguncuk'ta oturan Kumral Ada'yı görmüş ve nehirden çıkıp, kuyruğunu kaybetmiş. Artık insan olmuş. O gün bugündür Kuzguncuk'taki köşkte çok mutlu oyunlar oynarlarmışşş..."
Ah Ada, ah yaramaz kız! Gerçeklerle çabucak kırılan yüreğimi düşlerinle sevince boğmayı nasıl da bildin ve hep basardın sen!
"Yani senle ben bir prensle bir prenses miyiz?" diye sevinçle sordum.
, / "Tabii ya!.." dedi bunu daha yeni anlamama şaşarak. c "Bir de Araş var ama..."
?fi "Araş da bir kral mı?" diye sordum, hem yanıtın "evet" olduğunu bilerek, hem de duymaktan ürkerek.
"Siz ikiniz de birer nehirsiniz!" dedi Ada bambaşka bir sesle. Sanki o masal dünyasına hiç girmemişiz gibiydi.

"Bense hem dayımın şiirindeki hem de denizin ortasındaki tek | başına duran adayım..." Sesinde o gizemli pırıltılar, anlamını bilmediğim bir gurur ve malum Adaca tonlar...
Aslını sonradan öğreneceğim "Kumral Ada" adlı şiir, yazıldığı i yıllarda dillerde dolaşan ve Doğan Gökay'm adıyla özdeşleşen çok | ünlenmiş bir şiirmiş.
"Bilmez kimse söylemem/Pek mahremdir aslında" diye başlayan, genç bir adamın içsel zayıflıklarının büyük bir cesaret ve us- J talıkla dile getirildiği bu muhteşem şiir, sık sık nerede ve kim olduğu asla anlaşılmayan Ada adındaki kadına çağrılar yaparak yıllarca kadınları hayran bırakıp, erkekleri yüreklendirmişti. Bizden önceki kuşağın romantik ve sosyalist aydınları tarafından çok I sevilen "Kumral Ada" şiirini bizim kuşak da eskitmedi.
Tuna Nehri'ne gelince onun ne yeşil, ne de mavi olmayıp, kirli kahverengi, gri renkli bir nehir olduğunu nedense üzülerek öğrenecektim. Halbuki tıpkı dedem gibi, oğul Strauss da ona mavi rengi yakıştırmıştı.
"Babamla annem aynı filmde oynarken tanışmışlar. Babam 'Kumral Ada' şiirini okuyormuş, annem ona 'isterseniz bu kitabı sizin için ağbime imzalatayım,'" demiş.
"Peki imzalatmış mı?"
"Evet. Ondan sonra bu şiiri birlikte okurlarken babam anneme âşık olmuş. Vee bu şiir de onların şiiri olmuş... Bir daha da hiç ayrılmamışlar..."
"Ne hoş!" diye düşünürdüm. Bazı çocukların anne ve babalarının şiirleri ve aşk öyküleri var, ama benimkiler arasında tanık olduğum en romantik şey "ilahi hanım!" ya da "seni yaramaz Nairn seni..." gibi başı ve sonu bizden saklanan bir şeylerin devamında gelen bakışmalardı... Oysa her ilişkinin bir hikâyesi vardı ama kuşaktan kuşağa akıp, keyifle bereketleneceğine, çoğunlukla çocuklardan saklanır, ayıp ve günahmış gibi gizlenirdi.
"Âşık olmak ne demek Ada?"
"Biliyorsun işte..." der kıkır kıkır gülerken, gözlerini şaşılaştı-rıp, dudaklarını neredeyse burnuna dek uzatarak öpücük sesleri çıkartırdı. Ama bu sesler ve o komik suratla birleşince iştahla biberon emen bir bebek, ya da su içen bir ata benzerdi ki, pastörize edilmiş şişe sütüne hâlâ direnerek açık süt satan sütçünün yaşlı beygirini aklıma düşürürdü. Artık ikimiz de katıla katıla güler, gözlerimizden yaşlar akarken yerlerde yuvarlanarak hâlâ aşk sesleri olduğunu düşündüğümüz su içen at seslerini tekrarlayarak gülmekten baygınlık geçirirdik. O sırada hemen başımızda beliren Cihan Teyze önce kuşkuyla bize bakar, sonra gülerek başını iki yana sallar ve içini çekerdi.

"Ah çocukluk ahh! Vara yoğa gülün bakalım! En iyi günleriniz bunlar, gülün bakalım gülün!.."
(Hayatta ne zaman mutlu olsam, bunun en iyi günlerim olduğunu hatırlatacak bir mutsuzluk habercisi daima karşıma çıkmıştır. Ya bizim kültürümüz bunlardan çok fazla yetiştiriyor ve ihraç edilemez olduklarından başımıza kalıyorlar, ya da dünkü mutsuzluklarını şimdiki zamanda yenmeye uğraşmayanlar, başkalarının mutluluklarını da sınırlayarak teselli buluyorlar!..)
125
Böyle bir gülme krizinin ardından Ada bir gün bana anne ve babasının siyah-beyaz fotoğraflarıyla dolu şahane bir albüm gös-126 terdi. Fotoğrafların çoğunda Süreyya Mercan elinde sigara ve içki kadehi, gözlerinde çapkın bir bakışla karısına bakıyordu. Pervin Gökay dekolte tuvaletler içinde incecik güzelliğiyle biraz utangaç ama mutluluktan baygın bakışlarla kocasına sokulmuş gülümsü-yordu. Kimi fotoğraflarda elele, kolkola ve gözgöze görülüyorlardı ki, bu romantik pozlara bakarken Ada arı gibi vızlıyor, ben de ona katılarak vızzzz'lar arasında kıkır kıkır gülüyorduk. (Neden çocuklar cinselliği keşfederken şahit oldukları her öpüşme sahnesi onları biraz utandırarak böyle güldürür? Büyüklerin bahçesine ilk adımı atmanın heyecanı mı yoksa müthiş bir güzelliği keşfe çıktıklarının ilk ipuçları mı onları mutlandırmaktadır?)
Bir fotoğrafta Ada'nın anne ve babası öpüşüyorlardı. Belki bir filmden alınmış bir sahneydi, belki gerçekti, bilmiyorum. Ama ikisi de gözlerini yummuş, mutluluktan uçmuştu.
"işte aşk budur!" dedi bilmiş bilmiş Ada.
"Hadi gel biz de yapalım!" dedim heyecanla.
Elele tutuştuk, yanaklarımızı birbirine yapıştırdık, gülümseyip gözlerimizi yumduk. O yedi, ben beş yaşındaydım ve bence âşık olmuştuk!
Bir alkış sesiyle gözlerimizi açtığımızda hırsızlık yaparken yakalanmış gibi feci utanmıştım.
"Harika, pek hoşsunuz çocuklar!" diyerek el çırpan, siyah iri | dalgalı saçları başında haylaz bir dağınıklıkta oynaşan, uzunca boylu, gözlüklü, yakışıklı genç bir adamdı. Tüvit ceket ve süet ayakkabı giymişti. (Bu giyim tarzı hâlâ değişmediği için anımsadıklarımdan kuşku duymuyorum.)
"Dayı! Doğan dayıcıım!" diye sevinçle yerinden fırlayan Ada, bizi gülümseyerek alkışlayan adamın kollarına bir maymun gibi zıplayarak tırmandı, boynuna sarıldı. (Beni âşık pozisyonunda yalnız bırakmakta hiçbir sakınca görmeksizin!)

O ikisi burunlarım birbirlerine sürterek şakalaşırken benim kıskançlıktan yüreğim burkuluyordu tabii.
"Gel bakalım genç adam! Sen şu meşhur Tuna olmalısın. Bir de ağabeyin Araş var, doğru mu?"
Her şeyi biliyordu Ada'nın dayısı. Elini uzattı ve benimle bü-yükmüşüm gibi el sıkıştı.
"Ne güzel adlar vermiş aileniz sizlere, pek beğendim doğrusu!" Ada'nın çok sevdiği Doğan dayısı adımı beğendiği için sevinmiştim.
"Hadi jonglör numarası yapsana dayı!.. Hadi, hadi..."
O gün hayranlıkla izlediğim üç elmalık jonglörlüğünün ardından bir misketi kaybedip, kulağımın arkasından bulma ve kendi cebine koyduğu kalemi, perdenin arkasından çıkartma numaralarından sonra artık şairlerin ne iş yaptıklarını iyice anlamıştım: Hokus pokus!..
Yıllar sonra bugün de iyi şairlerin birer sözcük ilüzyonisti olduklarına dair fikrim değişmedi. Yazar ve şairlerin aslında ne denli yalnız insanlar olduklarını ve bu hokus pokus işini en çok kendilerini eğlendirerek, yalnızlıklarının acısını azaltmak için düzenlediklerini anlamamsa daha yıllar alacaktı.
Ertesi gün anneme, büyüyünce sirklerde çalışan bir şair olmak istediğimi söylediğimde zavallı kadın ağlamaklı olmuştu.
KORKTUKLARI HER ŞEYÎ YAKARLAR!
"Kim söyleyebilir, belki nice zamanlardır ölmediğimizi..."
Ingeborg Bachmann
Her şey çok çabuk oldu.
Yangının cephaneliğe yakın bir yerde çıkması ve sabotaj olasılığı panik yaratmış, ortalık aniden karışmıştı. Garnizonu kasıp kavuran siren sesleri arasında aceleyle ciplere binen ve koyu bir dumanın yükseldiği doğuya doğru giden askerlerin arasında bu-luverdi kendini Tuna.
Etraftaki bütün karmaşa ve paniğe rağmen, askerlerin hızlı bir emir-komuta zinciri içinde hâlâ düzenle hareket edebiliyor oluşlarını hayranlık uyandırıcı buldu.
"Tıpkı Vietnam filmlerindeki sahneler gibi..." diye düşünmeden edemedi. Onun yaşında birinin ikinci Dünya ya da Kore savaşı filmlerini anımsaması da beklenemezdi. Kıbrıs Savaşı sırasında on yaşla-rındaydı ve Kıbrıs'ı çok uzakta bir "ada" sanıyordu.
Savaş romanları ve filmlerini sevmezdi ama onun ilkgençlik yıllarında salgın olan Vietnam filmlerine insan istese de istemese de yakalanmak durumundaydı, O yıllarda dünyanın hemen her yanında Amerikahlar'a "iyi iş"

yaptıran Vietnam filmleri zorunlu bir moda olmuş ve tabii Türkiye de bundan kaçamamıştı. Herkese göre ayrı bir senaryo vardı. Gülmek, ağlamak, şiddet görmek ya da savaş karşıtı olmak, birkaç tane Vietnam filmi görmek için ayrı ayrı iyi birer nedendi. Para verip bilet almayanlar bile, evine sakat dönen Vietnam gazileriyle, geride bıraktıkları karıları veya dostları arasında geçen içburkucu filmlere ya televizyonda, rek-
lamlarda veya dergilerde mutlaka yakalanıyordu. Ya Jane Fonda, Jön Voight, ya da Robert de Niro ve Meryl Streep, o da olmadı Robin Williams ile hemen dünyanın hemen her yerinde bir parça Vietnam yaşanmıştı.
"Haydi atla teğmen!"
Birisi kolundan yakaladığı gibi, hareket etmekte olan cipe doğru çekti Tuna'yı. Buna hiç hazırlıklı olmadığı için gövdesini cipin içine çekmekte gecikince ayak bilekleri aracın çamurluğuna sür-tünerek feci berelendi. Cipe yerleşince acıyla dişlerini sıktı Tuna. Eğilip baktığında sağ paçasının yırtıldığını, yırtılan yerden kanayan bileğini gördü. Onu kan tutuyor ya, hemen bakışlarını kaçırdı.
"Canım bu kadar yandığına göre yoksa bu bir rüya değil mi?" diye söylendi acıyla dişlerini sıkarak.
Kimsenin onu duyacak hali yoktu. Neresinin yaralanıp, kana-dığı kimsenin umurunda değildi. Cipin içindeki askerler patlamaya hazır bomba gibi ürkütücü görünüyorlardı. Hepsinin makineli tüfeği vardı ve hiçbiri konuşmuyordu. Artık dünyadan kopmuş, başka bir boyuta taşınmış gibiydiler. Üzerlerinde komando arazi üniformaları vardı ve gözleri tek bir noktaya kilitlenmişti: doğudaki yangına!
Çevresine bakınca uzun bir konvoyun ortasında olduklarını anladı Tuna. Arkalarından içleri asker dolu cipler gelmekteydi. Bazan bir hoparlörden anons yapılıyor ama tıpkı havaalanları ve otobüs terminallerindeki gibi söylenen asla anlaşılmıyordu. Yine de anonsu yapan erkek sesinin tonundan ivedi ve sert tınılar yayılıyordu havaya.
Kara dumanların yükseldiği doğuya yaklaştıkça yaz sıcağına rahmet okutacak şiddetli bir sıcak dalgasıyla birlikte yanık kokusu da duyulmaya başladı. O zaman itfaiyeye yardım eden askerlerin oluşturduğu insan zincirini gördü Tuna. Her ne kadar kendini yangını görüntülemeye gelmiş bir gazeteci ya da sinema salonunda film izleyen biri kadar olayın dışında hissetse de olaydan etkilenmediği söylenemezdi.
Dumanlara doğru yaklaştıkça artan bir başka şey de seslerdi. Bazan bir patlama, çoğu zaman da yangını söndürmeye çalışan insan sesleri...
"Yangını, cephaneliğe ulaşmadan söndüremezsek, hepimiz ge-

beririz!" diye bağırıyordu yüzü gözü kapkara olmuş bir asker panik içinde koşarak.
"Allah belasını versin o kancık soysuzların! Allah iki dünyada da soylarını kurutsun o hainlerin! Orospu çocukları!.."
"Sabotaj olduğu anlaşıldı mı?" diye sordu Tuna.
Sesi havada eridi, döküldü, kayboldu. "Orospu çocukları ha!'.." dedi, cipin içinde tek başına kaldığını farkında olmadan.
"Hiç değişmemiş demek ki... Katil, daima garson, kötü de orospu çocuğudur zaten!.."
Cip durmuş, içindeki askerler çoktan inmişti. Hemen ilerde alevler, yanan binaların iskelete dönüşen siluetleri arasından yükseliyor, kırmızı, bordo ve siyah dev kılıçlar gibi enkazı kesip biçiyor, bazan da Fakir'in flütüyle dans eden yılan gibi cilveyle salınarak ve buharlar salarak yükseliyorlardı. Sanki öbür alevleri yalamak için şehvetle yaklaşan arzu dolu kırmızı bir ateş damlası, aniden kapkara bir canavara dönüşüyor, kırmızının yaşamsal çekiciliğinden, kırmızının ölümcül dehşetine doğru dengeleri bozu-veriyordu.
Alevlerin dansı Tuna'yı öylesine büyülemişti ki, hipnotize olmuş gibi ateşe çakılmış, nerede olduğunu unutmuştu. Kaldı ki, nerede olduğu konusunda bir karan olduğu da söylenemezdi.
Alevlerin dansı çok güzeldi, inanılmaz bir uyum ve estetik taşıyordu ama mutluluk vermiyordu. Üstelik acıtıyordu...
"Bir güzellik ne zaman mutluluk vermekten vazgeçer?" diye düşündü. Bu ateş bir şöminede olsaydı ?.. Hayır, şöminedeki alevler bile artık acıtıyordu onu. Çünkü, onun sözlüğündeki ateş ve alev kavramları "yakmak" anlamıyla yüklenmişti.
Zorbalar, başa çıkamadıkları, korktukları her şeyi tarih boyunca daima yakmışlardı. Zorbalar, insanları, kitapları ve binaları hep yaktılar... Zorbalar korktukları herkesi "cadı" ya da "şeytan" diyerek cayır cayır hep yaktılar!
"Düşünceler ve düşler yanmaz maddeden yapılıyor oysa..." diye mırıldandı ter içinde.
Ateşin kendisi bu kadar kötü değildi de zorbalar ateşi çok seviyordu ... Yakarak yok etmek, tarih boyunca öbür işkence ve öldür- 1 me yöntemlerinden daima daha cazip gelmişti zorba katillere...
"Ateş, onların en çok korktuğu başka bir şeyi çağrıştırdığından mı acaba? Katillerin hep cinayet yerine geri döndükleri gibi,
I

zorbalar ve gericiler de 'ateş'le 'aydınlanma'nın ilişkisinden bilinçaltı bir korku duyarak belki ?.."
Ter içinde olduğunu pek farkında değildi de susadığını hissediyor, ama yerinden kımıldıyamıyordu. içi yanıyor, bedeni ısınıyor, ama alevlerin büyüsünden kopamıyor, belki de kopmak istemiyordu. Herkesin ayaklarının yere çakıldığı bir zaman olur; Tuna'nınki o zamandı.
"Tuna! HeyTunaa!.."
Ne? Yoksa birisi adını mı ünlüyordu?
"Tunaa!.."
Eğer duyduğu doğruysa, uzun zamandır ilk kez birisi ona adıyla sesleniyordu. Ne "hocam", ne "öğretmen", ne de "asteğmen" ... Hayır hayır, birisi ona Tuna diyordu işte... Ah ne güzel bir şeydir insanın kendi adıyla çağrılması ve insanın kendi adına kattığı bütün o özel baharatların birden ortalığa salınması...
"Tamam, gördüğüm kâbus bitiyor, birisi beni uyandırmak için adımla sesleniyor bana... Elbette ya... Biliyordum, başından beri bunun bir karabasan olduğunu biliyordum ben..."
"Tuna! Yav Tuna baksana ?.."
"Annemdir uyandıran... Belki de Meriç... ya da o... O'dur tabii... geri dönmüştür, onu ne kadar merak ettiğimi düşünüp, beni daha fazla üzmemek için... Kıyamaz o bana... Ama o olsaydı... 'Mabel' derdi... 'Haydi Mabel, kâbus bitti, uyan artık!..' falan. Şeyy... bu bir erkek sesi... Araş? Araş yoksa ?.. Araş neredesin?.."
"Tuna dikkat etsene be birader!" diyerek birisi kolundan tuttu ve sürüklemeye başladı.
"Neredeyse yangının içine girmişsin... sanki yanmayı bekliyorsun!"
Dönüp bakınca, asker üniformalı, kırmızı kısa saçlı bir adamla karşılaştı. Tıpkı bütün öbür askerlere benzeyen bir asker!
"Al şunu, cebimde küçük bir limon kolonyası kaçırdım, kokla iyi gelir!"
Asker, bir avuç limon kolonyasını Tuna'nm yüzüne sürüverdi. Kolonya ateş gibi sıcaktı ama sertti. Tokat yemiş gibi sarsıldı Tuna. Derin derin soluk aldı. O zaman ter içinde olduğunu ayrımsa-dı ve kendini reflekssel olarak geri çekti. Yabancılaşmış gözlerle çevresini süzdü. Gördüğü şey yine aynıydı. Çok yakınında yanan
13*,
binaları söndürmek için canla başla koşturan itfaiyeci ve asker üniforması içinde onlarca, ellilerce erkek bağırıyor, su taşıyor, emrediyor, yaşamlarını tehlikeye atıyordu.

"Demek yine uyanamadım..." diye mırıldandı kederle.
"iyi misin Tuna?"
Bütün gücünü kullanarak kendisini hâlâ adıyla çağırmaya devam eden, üstelik ölümden de kurtaran askere dikkatle baktı. "Bütün gücü" bile son zamanlarda dikkatini toplamaya yetmez olmuştu ya, neyse...
Kırmızı saçlı askerin gözlerini buldu, dikkatle uzun uzun baktı gözlerine. Dünyanın her yerinde bütün askerlerin gözleri farklıdır!
"Nesim?" diye sevinçle haykıran kendi sesini duydu hemen sonra.
Gülümsedi öbürü.
"Az daha beni hiç tanımayacaksın sanarak, korkmaya başlamıştın," dedi.
Coşkuyla kucaklaştı iki asker.
"$alom be Nesim!.. Seni tanımaz olur muyum hiç? Dedemin büyük aşkı, biricik Rozitası'nın yadigârısın bana... Rahmetli babaannem duymasın ama!"
"Dur bakayım, ne olmuş senin bileklerine? Vah vah be!.. Dur biraz da oraya kolonya sürelim... Sen cephe gerisinde gazi olmuşsun birader!.."
Acıyla dişlerini sıktı Tuna ama "kan görürüm" korkusuyla hiç bakmadı ayak bileklerine.
"Yangın kontrole alındı! Yangın kontrolde!.." sevinçli çığlıkları yükselmeye başladı.
"Cephaneliği patlatamadı orospu çocukları!" diye sevinerek bağırdı Tuna, kendi acısını unutup.
Onun insanların anneleri ve karılarına küfür etmediğini iyi bilen Nesim şaşırarak baktı.
"Yangını anneleri fahişe olanların çıkarttıkları saptanmış da..." diye zorlama bir gülüşle şaka yapmayı denedi.
Hem yangının kontrole alınması, hem de Nesim'e rastlaması onu rahatlatıp, gevşetmişti besbelli.
"Gel biraz şöyle kenara!" diyerek Tuna'yı çekiştiren Nesim, kaygılı gözlerle etrafı süzüyordu.
"Beni askere aldılar, ama bizlere silah vermiyorlar," dedi.
"Yah udisin diye mi? Ama o uygulama kalktı demişlerdi..." "Boşver şimdi bunu. Dinle, beni askere aldıkları salı sabahı gazetelerde Ada'yla ilgili bir haber okudum. Görmediysen bile duyar, fena olursun diye söylüyorum. Yok yıllar önce cinayet işle-mişmiş de... zart zurt!.. Sakın takma kafana, tamam mı dostum? Ben Ada'yı çocukluğundan beri tanırım, bilirsin. Bence o katil olamaz!.. Beni dinliyor musun Tuna?"

"Onu mutlaka bulmalıyım Nesim!" diye inledi Tuna. "Bu kâbus artık bitmeli, uyanmalı ve onu bulmalıyım, anlıyor musun beni?"
"Nasıl anlamam be dostum, nasıl anlamam! Ama uyanmak o kadar kolay mı sanıyorsun?"
Elinin tersiyle yüzünü silen Tuna, umutla Nesim'e baktı.
"Bak Tuna, aslında çekilen sıkıntıların nedeni, sözünü ettiğin büyük uyanışın bedelidir! Ve göreceksin, göreceğiz hep birlikte inşallah, bu millet de artık öyle her karartmada gece oldu sanıp, mışıl mışıl uyutulamayacak bu iç savaştan sonra..."
"İç savaş mı?" diye içi ezilerek sordu Tuna. "Ben bunun hâlâ bir kâbus, fazla uzamış bir karabasan olduğuna inanıyorum..."
Anlatmaktan yorgun düştüğü şeyleri bir kez de Nesim için yineledi sonra ve ekledi: "Ah Nesim! Bu olanların kötü bir rüya olduğuna birisi daha inansa ve biteceğini söylese, öyle rahatlayacağım ki..."
Nesim Tuna'ya baktı, biraz düşündü, sonra bir kolunu onun omuzuna attı, sırtını sıvazladı.
"Bitecek Tuna. Bekle! Bitecek bu karabasan bir gün nasılsa. Fakat beklerken aklını koru ve yerinde sayarak, çürümesine göz yumma."
"Demek sen de bunun bir kâbus olabileceğini söylüyorsun!" diye sevindi Tuna.
"Valla..." dedi Nesim ders anlatır gibi, "Hepimiz iç savaşları farklı biçimde algılıyoruz. Kimimize göre asıl kartların ortaya döküldüğü gerçek oyun bu! Kimimize göre silah tüccarlarının gelir sıkıntısı var, silah ve uyuşturucu kaçakçılığının kanlı büyük kazancını paylaşanları devlet kendi içinde besliyor... Kimimize göre, bütün sorun, insan denen canlının etobur olmasından kaynaklanıyor !.. Kimileri de geçmişiyle ilgili meseleleri hâlâ çözememenin bedeli olarak yaşıyor iç savaşını... Bazıları bilgi çağını hazmedeme-
yen karanlık çevrelerden söz ediyor... Sen de bunu bir kâbus olarak algılıyorsan, kim ne karışır birader?"
134 "Bak inanmıyorsun ama... 'Bekle!' diyorsun, karabasan oldu-"
ğuna inanmama karşı çıkmıyorsun ama sen kendin inanmıyor-
sun!" diye bozuldu Tuna.
"Seferberlik ilan edildiğinde," dedi Nesim ellerini beline dayayarak, "Ben tam o sırada, XX. yüzyılın bir 'korku çağı' olduğunu söyleyen Camus ile aynı yüzyılın bir 'bekleyiş çağı' olduğunu savunan Beckett üzerine bir makale hazırlıyordum. Başlık şuydu: 'Korkulu bekleyiş yüzyılı biterken' Altbaşlık olarak soruyordum: 'Batılı edebiyat felsefesi XX. yüzyılı doğru değerlendirebildi mi?' Arayıp fikir

danışacaklarım arasında birkaç yazar arkadaşla senin adın da vardı aklımda... Ama işte o salı sabahı... Kısmet burada karşılaşmakmış..."
Konuştuğu kişinin Nesim olduğunu unutup unutup, yeniden hatırlayan Tuna, bu kez de nerede olduklarını unutarak sordu, "Nesim senin doktora tezinle ilgili bir sorunun vardı. En son görüştüğümüzde tezinle, ya da jüriyle ilgili bir şeyler anlatmıştın da..."
"O iş çoktan halloldu canım! Geçen yıl doktoralı bir felsefeci olarak Boğaziçi Üniversitesi'ne intikal ettik efendim... Şimdi Ph. D'li biri olarak ölebilirim artık, hah hah hah!.."
Bir gülüşten çok çığlığa benzeyen bir kahkaha attı Nesim. Bu ses Tuna'yı acıttı. "Gerçekten seferberlik sırasında karşılaşan iki çocukluk arkadaşı asker arasında bu konuşma mı geçer?" diye düşündü çabucak. "Olacak iş mi yani!.." dedi.
"Yangın kontrol altında! Araçlara bin!" diye bağıran bir ses duyuldu.
Sevinçli bir hareketlenme, daha önceki rahatsız koşuşturmanın yerini aldı. Askerlerin ter ve is içindeki yüzlerinde rahatlamış bir sessiz heyecan görülüyordu. Çok kalabalık ve karışık görünen ortalık aniden düzene girdi. Tuna gidip, Nesim'in bindiği cipe atladı, yanına oturdu. Birden kimsenin kendisine emir vermediği, emir de almadığını ayrımsadı. O sanki şeffaf ya da dokunulmazdı da, kimse ona karışmıyordu.
"Yaşadıklarımın gerçek olmadığına dair iyi bir kanıt bu!" diye mırıldanarak, gülümsedi.
Nesim aniden durgunlaşmış, elinde biraz önce yarısını Tu-na'nın kendine gelmesi için boşalttığı küçük plastik kolonya şişesini sıkıntıyla çevirip duruyordu. Birden "ya ona kötü bir şey olursa... ya Nesim ölürse..." diye bir düşünce hızla akıp geçti Tuna'nın aklından. Beyni ve kültürü böyle gelişmiş, incelmiş insanların ne kadar az ve zor yetiştiğini düşününce daha da fena oldu. Onu elinde kitapları, heyecanla anlatırken, yazarken ve tartışırken bir daha göremeyeceği olasılığı aklına düşünce... Çocukken Kuzguncuk'ta birlikte incir ağaçlarına tırmanışları ve dedesinin Rozita'yı anlatırken çapkınlaşan sesini duyunca gözgöze gelip, çocuk kahkahalarını yanaklarına doldurarak saklayışları birer birer film şeridi gibi önünden geçince... Soluk alamaz oldu birden.
Her insan değerlidir, öyle olmalı ama neden saklamalı, hiç tanışmamış olsak, uzaktan bile olsa, sevdiklerimiz daha değerlidir! Hele tanıyıp da buna rağmen sevebildiklerimiz!..
"Sen neden gitmedin Nesim?" diye haykırdı aniden.
Onu yitirmek korkusu kontrolsüz bir öfkeye dönüşüvermişti.
"Nereye gitmedim ki?" diye şaşırarak sordu Nesim.

Sevdiklerimizi yitireceğimizi hissettiğimizde yüzümüze gözümüze bulaşan korku, daha önce sessiz kalmamızın ya da beceriksiz davranmış olmamızın intikamını daima alır bizden.
"Akrabalarının yanına, Jerusalem'e tabii ki..."
"Neden gidecek misim?" dedi Nesim, artık bu sorunun kendisine yöneltilmesinden bıkmış bir sesle.
Sonra aniden o da bağırmaya başladı. Öfke en kolay bulaşan duygudur!
"Ne dedin sen şimdi bana? Ha? Farkında mısın ne dediğini bana? Göya beni korumak için bunu söyledin, değil mi? Ha? Öyle değil mi? Ha?"
Tuna şaşkın bakıyordu.
"Allah kahretsin! Peki sen neden gitmedin? Ya da şöyle sorayım kabul buyurursan eğer? Paşa gönlün isterse sen nereye gideceksin? Hıı ?..
Söylesene? Hadi kartlarımızı açık oynayalım birader... Sen bile beni kendinden farklı görüyorsun, değil mi? Sen bile yalnızca dinlerimiz farklı diye Kudüs'e kaçmamı öneriyor-sun... Ha? Yanlış mı? Hadi söyle ?..."
Böyle bir çıkışı hep sakin bildiği Nesim'den hiç beklemeyen Tuna şaşırıp kaldı. Şaşkınlık, alıştığımız davranış biçimlerimizi altüst eder.
"Gitmedim, çünkü tıpkı senin gibi ben de buralıyım, burada doğdum ve burada yaşamak istiyorum! Allah kahretsin! Gitmedim, çünkü ben de bu ülke için vergi veriyor, çalışıyor ve burayı seviyorum! Duyuyor musun? Türkçe bağırıyorum sana! Öfkemi, aşkımı ve acımı Ibranice değil, Türkçe bağırıyorum çünkü, geri kafalı adam!"
Sustu, derin bir nefes aldı. Sakinleşmek için kendini zorladığı belli oluyordu. Başını yere eğmiş olarak, gözleri sımsıkı kapalı kaskatı oturan Tuna'ya baktı, daha yavaş ama sinirli sinirli söy-lenmeyi sürdürdü.
"Bak popüler dille söylersem, o kalın kafan ancak alır diye yeniden anlatayım istersen! Gitmedim, çünkü; Boğaz'da balıkla rakı, Ada'da dolunay, Ege'de zeytinyağlılar, Akdeniz'de Toroslar, Safranbolu'da, Asos'ta, Kaş'ta evler, bu anadilim, bu atasözleri, dişiliklerini yitirmeden akıllı olmak savaşı veren buralı kadınlar ve Anadolu Akdenizi'nin özgün duyguları... Gitmedim çünkü bütün bunlar yalnızca buradayken güzel... Yalnızca kendi kültüründe yaşarsan varolan değerler... Klişe de! Duygusal bul, alay et! Arabesk, vıcık vıcık diye yargıla! Umurumda değil! Hepimizin hamuru aynı, hepimizde bu duygular var!"
Yine sustu. Sakinleşti. Acıyla yüzünü buruşturup, taş gibi oturan Tuna'ya doğru eğildi:

"Ne zaman ki 'Türkiyeli olmak' kavramını hepimiz sahiden anlayacağız ve kabul edeceğiz, işte o zaman kurtulacağız!" dedi, fısıldayarak.
O sırada cipe askerler bindi ve hareket ettiler, iki arkadaş yan-yana hiç konuşmadan bir süre oturdu. Sessizlik keskin bir bıçak gibi Tuna'nın etini kesiyor, canını yakıyordu.
"Leviathan'ı okudun mu Tuna?" diye sordu Nesim.
Kendini toparlamış, yatışmıştı artık. Yumuşak ve alttan alan bir sesle konuşuyordu.
"Paul Auster'ın bütün kitaplarını severek okudum," dedi Tuna, Nesim'in yüzüne bakamadan.
"Canım o dünkü çocuk, ben şu yaşlı Hobbes'un Leviathan'ı demek istemiştim."
f
"Thomas Hobbes adını duydum ama hiç okumadım desem, yalan olmaz."
"Üç yüz yıl önce barış ve güç ilişkisini analiz ettiği için ülkesinin kralların rahatsız eden ingiliz filozof! Hobbes canını kurtarmak için Fransa'ya kaçtı ve Leviathan'ı oradayken yayınladı."
"Desene okumak şart bu kitabı..." diye gönlünü almaya çalıştı Tuna.
"Şart diyemem, ama Hobbes'un Leviathan'ı iç savaşla ilgili ilk ciddi analiz sayılabilir. Atinalılar ve Ispartalılar arasındaki Pelepo-nez savaşını yazan Tusidides'i de unutmazsak..."
Birden sınıfta ders anlatmadığını fark ederek Tuna'ya kaçamak bir bakış attı:
"Cambridge'de lisansüstü çalışırken Prof. Macpherson adında bir hocamız vardı. O bize her derste sorardı: 'Neden XX. yüzyılın ikinci yansında hâlâ Hobbes okuyoruz genç bayanlar ve beyler?' diye. Biz, dünyanın dört bir yanından Cambridge'de toplanmış her ırktan ve cinsiyetten öğrenciler artık bu soruya alışmıştık. Öğrenci psikolojisi işte... kıkırdaşır, gülerdik. Mister Macpherson bize aldırmaz ve üzgün bir ifadeyle; Thomas Hobbes bir erk ana-listiydi. Ve maalesef dünyamız güç sahibi olmak tutkusu ve bunun yarattığı problemlerle hâlâ kan gölü olmaktan kurtulamamıştır!' der, her defasında yanıtı kendisi verirdi."
"Anlıyorum," dedi Tuna yumuşak bir sesle.
"Ne diyosunuz kardeş siz orda öyle? Hobbes, Mobbes falan... Kim oluyormuş bu herifler yani? Bir de şu profesör var arada... Hangi tarafın adamı bu? Adını hiç tutmadım valla..." diye gülmeye başladı yanlarında oturan asker.
"Abicim, herkes kafayı başka türlü yiyor işte... Hoşgöreceksin artık!" dedi bir başkası sırıtarak.

Sonra bir elini havada çevirerek "deli" işareti yaptı ve isterik bir kahkaha attı. Yüzü gözü isten kapkaraydı, besbelli yangını söndürmek için çok yorulmuştu.
"Sen haklıydın Nesim," dedi Tuna, askerleri görmezden gelerek.
"Seni kendimden farklı gördüğümü biraz öncesine kadar ben de bilmiyordum. Bunu kendimden bile gizliyor olmalıymışım. Sen beni bağışlarsın da, ben kendimi nasıl ?.." Utangaç mavi gözlerini nereye saklayacağını bilemeden, beceriksiz hareketlerle göz-
lüğüyle oynadı, zorda kaldığında hep yaptığı gibi üstüste yutkundu.
"Bu kâbusu bunları öğrenmek için yaşıyoruz ya Kuzguncuklu hemşerim!" dedi Nesini gülümsemeye çalışarak.
"Türkiyeli hemşerim!" dedi Tuna, başını çevirmeye cesaret edemeden, Nesim'in eline dokunarak. Fakat dokunduğu el canlı bir insan elinden çok, buz kesilmiş bir metal parçası gibiydi. "O da korkuyor!.." diye içi ezildi Tuna'nın.
"Bu ikisi iyice kafayı yemiş ki ne yemiş valla..." dedi yanlarındaki asker, gülerek. Öbürleri "Oooooo!" diye bir ağızdan bağırıp, ıslık çalmaya başladılar. Askeri kamyonun içi biraz önce yaşadığı gerilimi iri kahkahalarla boşaltan askerlerin sesleriyle dolmuştu. "Rahat bırakın büyük âşıkları, hah hah hah!.." "Sağol Tuna!" diye fısıldadı Nesim.
O sırada garnizonun kapılarından birine gelmişlerdi. Kapıya yaklaşan bütün araçlar duruyor, kontroller yapılıyor, emirler veriliyor, alınıyor, büyük bir hareketlilik yaşanıyordu. Havaya akşamın suyu düşmüştü.
Aniden cipten indirildiler, bir dalgalanma oldu. Tuna'yı öbürlerinden ayırıp, büyük bir askeri kamyona aldılar, eline büyük bir sırt çantası ve bir makineli tüfek verdiler.
Dönüp panik içinde Nesim'i aradı. Ama Nesim yoktu. Sanki hiç olmamış gibi hiçbir iz bırakmadan kaybolmuştu. Veda bile edemeden böyle çabucak ve çok aniden... "Nesiim!" diye seslendi.
Sesi kalabalıkta eridi gitti. Sesi bütün karabasanlarda olduğu gibi hiç duyulmadı. Sesi ağzıyla kulağı arasında yoğunlaşıp, küçülmüştü. Etrafındaki askerlerin saçlarına baktı, kırmızı saçlı biri var mı diye? Askerler komando üniforması giymiş, kep takmışlardı, saç rengi yoktu.
"Mutlaka akıl galip gelecektir sonunda!" dedi birisi. "Nesim?" diye arandı. Bu Nesim'in sesiydi, ama Nesim yoktu. Her şey çok fazla hızlı ve çok fazla "fazla" oluyordu! Bir olaydan öbürüne, bir duygudan ve/ya düşünceden tamamen farklı bir başkasına geçişte durup, soluk alacak fırsat bulamıyor, böylece daha da çok yoruluyor, bunalıyor ve daha da çok parçalanıyordu.
Çok parçalanıyordu!

Eline verilen makineli tüfeğe baktı. Madeni, ağır gövdeyi süzdü.
"Hep öldürüyor ve ne çok ölüyoruz!" diye inledi. Artık dayanacak gücü kalmadığım seziyordu.
"Acemisin sen!" dedi yanında asker azarlar gibi.
"Usta değilim!" dedi Tuna hiç bakmadan.
"Kırk yıllık komşuların mezhebi farklı diye aileni öldürürse öyle bir usta olursun ki!"
Sesteki öfkeye bulaşan nefret Tuna'nın üstüne aktı.
O zaman dönüp yanında oturan şişman askere dikkatle baktı Tuna. Fakat o gözlerini bir tek kendinin gördüğü bir noktaya dikmiş, çene kasları gerilmiş vaziyette taş gibi oturuyordu. Bu kez de sakallan kesildiği için onu tanımakta güçlük çekti Tuna.
"Musa? Sen misin?"
"Musa yok artık!" diye nefretle yanıtladı öbürü, hiç bakmadan.
Askeri kamyondan atladığında parçalanıp ölmediyse bunu biraz da Musa'ya borçluydu. Hem o, hem de üsteğmen Birol kollarından tutmasaydılar çok daha hızla düşecekti ve...
Bir kâbusun içinde bile olsa, insanın kendini ölümden kurtaran birine rastlaması minnet duygusu yaratıyordu işte...
"Dün haber aldım, karımı ve çocuklarımı öldürmüş kâfirin soyları... Oğlum daha bebekti be Allahsızlar! Bunu onların yanına koyarsam namussuzum, nağmerdim!.. "Nasıl yani?" diye şaşırdı Tuna. "Dün bizim Kuzguncuk'ta mı olmuş bu katliam?" "Şeytanın uşakları, aynı acıyı ben de onlara yaşatmaz mıyım sanıyorlar!" diye nefretle inledi Musa.
"Olamaz!" diye düşündü Tuna. "Bu kötü rüya artık dozunu kaçırdı!.. Bu kadar kötülük bir arada olabilir mi?"
Musa onu duymadan, dişlerinin arasından öfkeye dönüşen acısını kusuyordu.
"Otuz yıl savaşları!" diye buluşuyla heyecanlandı Tuna, "On yedinci yüzyılda, nüfusunun üçte ikisini otuz yıl süren mezhep savaşlarında yitirdi Almanya," dedi Musa'yı rahatlatacağını düşünerek, "intikam duygusu, şiddeti en çok körükleyen duygudur Musa. insanı caydırıcılıktan en fazla uzaklaştıran duygu, intikamdır."
"Kes sesini be ukala! Adam acı çekiyor, görmüyor musun?" diye bağırdı bir başka asker Tuna'ya.
"Ama bu yalnızca bir kâbus!" dedi Tuna onları sevindireceği-ne inanarak.
"Birazdan uyanacağım ve her şey bitecek! Anlamıyor musunuz bunların tümü benim bilinçaltımın kötü bir oyunu? Hepsi bir oyun!"

"Ölümle oyun olmaz öğretmen!" dedi Musa dişlerini gıcırdatarak.
Ve askeri kamyon hareket etti. Akşamın karanlığı içinde son kez dönüp arkasına baktığında Nesim'i gördü Tuna. Onu garnizonda bırakmışlardı. Son anda Nesim elini kaldırıp havada bir L harfi çizdi. Sahi Leviathan ne demekti?
"Nereye gidiyoruz?" diye sordu, okul gezisine çıkar gibi hafif bir sesle.
"Ananın nikâhına!" diye bağırdı öfkeli bir ses.
"Cehenneme..." dedi Musa, "Cehennemin taa dibine!"
iYi Kî DOĞDUN ADA!
"Yol kenarındaki yağmur mazgallarını Kumbara sanıp, harçlığımı atardım Bu yüzden en çok Denizden alacaklıyım."
Sunay Akın
"Ben senden büyüğüm ya!" Aslında yalnızca bir gün arayla doğmuşlardı. "Hatta bana 'abla' demelisin!"
Aynı yılın 12 Mart'ında Ada, bir gün sonra da Araş dünyaya gelmişti. Fakat onlar birbirleriyle didişmeye, birbirlerini yorgun düşürmeye bayılıyorlardı. Bu nasıl bir kişilik yapısıdır ki, ben onları izlemekten bile bitap düşerken, o ikisi hiç bıkmadan yarışı sürdürebiliyorlardı? Birbirlerini yenmekten aldıkları zevk kadar, yenilmiş olmanın yarattığı bir sonraki didişmeye hazırlık safhasından da ayrı bir haz duyduklarını hissediyordum. Tam birbirlerinin dişine göre yaratılmışlardı!
"Saçma! Aramızda yalnızca yirmi dört saat var!" Böyle söylese de bu yirmi dört saatlik gecikme için ağabeyimin içten içe anneme bozulduğunu seziyordum.
"Bir saat bile olsa, ben senden büyüğüm ama Araş!" Sonra o müthiş özgüvenli, doğuştan kendisine âşık gülümse-mesiyle Aras'a bakar, partiyi kazananlara özgü bir alçakgönüllük-le ona bir bağışta bulunurdu:
"Sana söz veriyorum bunu üçümüzden başkası bilmeyecek. Büyüdüğümüzde nasılsa senin boyun benimkini geçecek ve bak burada ant içerim ki, bu sırrımızı kimseye söylemeyeceğim!"
Büyüdüklerinde de beraber olacaklarına dair aldığı bu gizli mesajın sevinciyle işi daha fazla uzatmazdı Araş.
"Tamam anlaştık ama, bir daha sakın sana 'abla' dememi isteme, oldu mu?"
142 Sessizce gülümserdi Ada. Üçümüz de bilirdik bu gülüşün an-*~~~ lamını. Zafer kazanmış olmak, Ada için her şeyden daha önemliydi! Bu, onun hep en zayıf yanlarından biri olarak kaldı.
Onlar bütün "çocuk sevgililer" gibi, sonsuza kadar birlikte yaşayacakları yaşamın provasını yapıyor, gerçeğin de şimdiki gibi bir oyun olacağını sanıyorlardı. Kimbilir, aslında belki de öyleydi? Daha şimdiden aralarındaki güç

dengelerini kurmaya çalışıyor, çoğu zaman da birbirlerinin hayranlık duydukları güçlü yanlarına çarpıp, küçük kafalarını kanatıyor, canlarını yakıyorlardı. Neyse ki, çocuklar çabuk unuturlar!
Büyüdüğümüzde Ada'nın Aras'la evleneceğini düşününce feci bozuluyor, en değerli oyuncağım kırıldığında duyduğum acıya benzer şekilde sancılanıyordum. Sonra, yine de onu tümden yitirmeyeceğim diye teselli buluyordum. Hiç değilse onu kaptırdığım kişi rakibim olmasını aklıma bile getiremeyeceğim, "doğuştan galip" ağabeyimdi ve buna isteksizce seviniyordum. Fakat sevmediğim bir yemek ya da istemediğim bir durumla karşılaştığımda bu konuyu kullanmaktan da geri durmuyordum.
"Anne ben ıspanak yemek istemiyorum! iştahım yok annece! Hem madem büyüyünce Ada, Aras'la evlenecekmiş, ben niye ıspanak yiyeyim anne? Neden güçlü olayım hıı? Zaten bu ıspanağın içinde bir tane bile demir göremiyorum ben!.."
Gülmemek için dudaklarını kemiren annem, ıspanak konusunda aniden yumuşayıverirdi. Sonuçta iki oğlu arasında paylaşı-lamayan kız çocuğu, onun hayran olduğu yıldızların biricik evladı değil miydi?
"Yaa anne yaa, ben bugün okula gitmek istemiyorum. Okulda her gün aynı şeyleri yaptırıyorlar insana anne yaaa!"
"Hadi Tuna, hadi nazlı oğlum, giy şu önlüğünü de okula git! Daha şimdiden okuldan bıkılır mı be çocuğum?"
"E bıkılır tabii ki... Ada'yla aynı sınıfta olsaydım, yan yana otursaydım ben de giderdim okula heralde..."
"Gel benim Ferhat gibi hisli oğlum, gel hele bi seveyim seni..." diye gülerdi annem.
Annesinin zayıf noktasını bulan bütün çocuklar gibi iyice cıvı-; tirdim hemen. Bütün çocuklar diyorum ama ağabeyimi bu konu-
da istisna tutmalıyım. Aras'ın bir çocuktan çok, çocuk bedenine hapsedilmiş bir yetişkine benzediğini daha önce mutlaka söylemişimdir.
"Zaten onlar evlenince ben yapayalnız kalacağım. Hiç arkadaşım olmayacak... Tek başıma ve kimsesiz..." diye sızlanırdım.
Annem acındırma tuzaklarına annelerin çoğu gibi gönüllü olarak düşerdi. Gülüşünde düşler uçuşarak beni sever, okşar ve iki adım ötedeki okula o gün elimden tutarak beni kendisi götürürdü.
Annemin düşlerle uçuşan gülüşünde, beyaz gelinlikler içindeki alımlı Ada ile daha şimdiden yakışıklılığıyla dikkatleri çeken Araş belirir, son model, üstü açık bir arabada mutlu bir sonsuzluğa doğru uçarlardı. Bundan adım gibi eminim,

çünkü o yıllarda kadınlara hayran olmaları için sunulan paket rüya buydu. Kadınlar da bu paketi pek sorgulamadan alıyorlardı. Annem bu kadınların en tipik olanıydı ve bunu yaparken öyle içten, öyle saftı ki, onu ancak çok sevebilir, daha çok korumak gereksinimi duyardım. Bütün filmler ama en çok Süreyya Mercan ve Pervin Gökay'm filmleri sonsuz aşkın ve yüzde yüz mutluluğun resimleriydi. Benim çocukluğumdaki filmlerin çoğu evlilikle biterdi ve buna "mutlu son" denirdi.

Annemin büyük oğlu işte bu düşlere lâyıktı. Araş güçlü, zeki ve kararlıydı. Bir erkekte aranacak en önemli özellikler onda vardı ("kimin aradığı özellikler?" diye sormayın, yanıtından hep korkarım bu sorunun...) Üstelik çok yakışıklıydı, ne istediğini biliyor ve mutlaka kazanıyordu. Tıpkı dayılarına çekmişti. (Yani kendi sülalesine...) Evet... belki oğlu Araş zengin bir aileden gelmiyordu ama yoksul da sayılmazlardı... Hem Aras'ın çok başarılı biri olacağı daha şimdiden belliydi ve o yıllarda işlerinde başarılı inşaların aynı zamanda zengin olacaklarına da inanılırdı.

Oysa annemin küçük oğlu farklıydı. Anneme göre, ben babamın sülalesine çekmiştim. Tatlı, yumuşak, hırsları olmayan, hassas ve biraz nazlı. Nazlı mı? Nazlı falan değildim ama evin küçük çocuklarına çoğu kez biçilen giysi budur. Evin en küçük çocukları ne kadar büyüse ve kendilerini kanıtlasalar da annelerinin gözünde hep bebek kalırlar! (Ne yazık ki...)

Ağabeyimle benim doğum günlerimiz aile içinde hiç de tantanalı olmayan bir ev tatlısı ve limonatayla mütevazı biçimde kutla-

nırdı. Babam artan kumaşlardan yeni bir pantolon/gömlek diker, annem üzümlü kurabiye ve tatlı yapar, kuru pasta alır, babaan-

 nem hayattayken tıpkı bayramlarda yaptığı gibi elişi mendil için-

"""" r":~'~ de harçlık verirdi bize. (Çocuklar için çok sıkıcı olan o mendiller, ninenin aniden ölümüyle nasıl da kıymetlenir, ah nasıl özle-

nir!..)

Doğum günlerimizde dedem bizi vapurla gezmeye götürür, bize istanbul'un büyük tarihi camilerini tanıtırdı. Ağabeyimle ben caminin avlusunda kâğıt helva yerken o iki rekat şükür namazı kılardı. Camiden çıkarken dedemin yüzü nur gibi ışıldar, dudaklarından fısıltılarla dökülen dualar arasında ikimize bakıp, bizimle nasıl gurur duyduğunu ve Tanrıya şükrettiğini hissederdik. Bir çocuk için asla satın alınamayacak çok gerekli gıdadır bu güven duygusu. Sonra cami avlusundaki güvercinlere yem atardık. Eğlenirdik, çok eğlenirdik...

Ada'yla arasında bir günlük yaş farkı ortaya çıkınca Araş kendi doğum gününü iptal etti. On üç Mart'ta ortadan kaybolan ağabeyim, ortaya çıktığında huysuz ve aksi bir çocuk oluyordu. Sekiz 1 yaşında başlayan bu durum ergenlik çağına dek sürdü. Ne yazık ki
onun bu garipliği, on iki Eylül'de pastırma yazının ılık renklerine denk gelen benim doğum günlerimi de etkiledi. Aras'ın erken erkeklik gururu yüzünden dedemle yaptığımız cami gezilerinin eski tadını bir daha yakalayamadık asla... Oysa Ada'nın doğum günleri farklıydı. Onlar Kuzguncuk'a taşındıktan sonra bir yıl hariç her on iki Mart bütün mahalle çocukları için bayram günüydü. Mahalledeki çocuklar için hazırlanan masada üzeri mumlarla süslü kremalı pasta, kuru pasta ve kekler, çeşit çeşit gazoz, meyve suları ve kolalar bolluğuyla göz kamaştırırdı. Bütün çocuklar tıkabasa doyar, dağıtılan balon ve oyuncaklardan edinir, kuklacı ve palyaço ile eğlenir, dans ederdi. Askeri darbenin olduğu yıl dışındaki "on iki Mart"ların mahalle çocuklarının belleklerinde bir kutlama günü olarak kalması ne ironiktir.
Yıllar sonra Ada;
"ikimizin de doğum günlerinde birer askeri darbe yapılması | sence yalnızca bir tesadüf olabilir mi?" diye sorduğunda şaka yapmadığım biliyordum... Ada'nın doğum günü kutlamalarına ma- ;| halle dışından başka çocuklar da katılırdı. Bunların bazıları akra-
ba, bazıları da arkadaş çocuklarıydı. Çoğu bize benzemeyen, şımarık, kibirli çocuklardı. Bize yüz vermez, kendi aralarında oynarlardı. Bazan içlerinden birkaçının aramıza katıldığı olurdu ama genellikle iki grup olarak günü tamamlardık. Ada onları çok önemsemezdi ama getirdikleri armağanları beğendiğini sezerdim. Ne yalan söylemeli, o büyük kutulardaki pahalı ve daha önce görülmemiş kocaman bebekler, pilli trenler, rengarenk küpler, lego-lar ve yurtdışından getirilmiş oyuncaklar hepimizi büyülerdi. Ertesi gün onlarla oynamak ayrıcalığına kavuşacağımı bilerek sevinirdim, içim içime sığmazdı. Ben Ada'ya üzerinde MABEL yazan çikletlerden bir kutu alırdım doğum günlerinde. Bu, aramızdaki en büyük sırdı ve beni zengin çocuklarla zaten kaybedeceğim bir armağan yarışına girmekten korurdu. Ah güzelim Ada, ah balkız, ah kumral güzellik, nasıl da incitmeden korurdu beni herkesten... Her yıl o çikletleri alışındaki sevinç yalancı olamayacak kadar sıcak ve özeldi. MABEL çikletlerinin fabrikatörüymüş gibi sevinir, derin bir "off'la rahatlardım. Artık piyasada bulunmayan MABEL sakızlarını şimdi özel koleksiyon parçası gibi yalnızca Kadıköy'deki ve Nişantaşı'ndaki iki dükkândan temin edebiliyorum; tabii onun için...

Ada'nın Kuzguncuk dışından gelen arkadaşları ve akrabaları arasında en çok ilgilendiği çocuk, büyük dayısının kızıydı. Şair dayı bekâr ve çocuksuzdu, fakat Kuzguncuk'ta bir kez dahi görmediğimiz mimar büyük dayısının kızı sık sık Ada'lara gelir, hafta sonlarında onlarda kalırdı.
Çekingen, kırılgan ve pek sessiz bir kız olan kuzeni, Ada'ya hiç benzemezdi. Ada'nın inanılmaz kumrallığı, özgüveni, meydan okuyan zekâsına karşılık kuzeni yeni kızaran bir şeftali pembeliğinde, sapsarısın, utangaç ve içedönük bir kızdı. Herkes bu kız kuzenin ne kadar güzel olduğundan, sarı ipek saçlarının ışıltısından konuşur, ona övgüler yağdırırdı ama benim gözüm Ada'dan başkasını görmediği için bu konuda tarafsız kalırdım.
Tek çocuklarda sık sık görülen gizli kardeş özlemiyle kuzenini çekiştiren Ada; "O benim kız kardeşim!" diye bir oyuncak gibi sahiplenirdi onu.
Öbürü de hiç ses çıkartmadan Ada'nın oyuncağı olmayı kabullenirdi.
Kız kuzeni görenler onun güzelliğinden hemen etkilenir ve
KAM 10
ona övgüler yağdırırdı. Bu sırada eli ayağına dolaşan ve nereye koyacağını bir türlü bilemediği güzelliğiyle çaresiz kalan zavallı 146 kız kuzeni yalnız bırakan Ada beni yakalar, kendinden emin o şa-hane sesinde küçük ürpertilerle fısıldardı:
"Sen de onu çok güzel buluyor musun Mabelciim?" Böyle bir şeyi nasıl olup da düşünebildiğine şaşkınlıktan ağzım açık kalır, herkesin duyacağı biçimde bağırırdım:
"Bence sen dünyadan bile güzelsin Ada!" (Ertesi yıl evreni öğrenecek ve "evrenden bile güzel" olduğunu söyleyecektim.)
Gülümseyerek bize dönen başları sevinçli bir bakışla geçiştiren Ada kaldığı yerden kuzenini çekiştirmeyi sürdürürdü.
işte tam o sırada "asıl oğlan" belirir, kimseyi görmemiş gibi salona girer, feci utangaçlığı ve kalabalıktan nefret edişini asık suratının arkasına saklar, somurtarak bir koltuğa otururdu. Misafirlerin papyonlu şık erkek çocukları ve dantelli etekleri, ponpon çoraplarıyla süslü kız çocukları kadar olmasa bile biz Kuzguncuk-lu çocuklar da o gün nedeniyle temiz, özenli giyinmiş olurduk. Ama Araş annemin tüm diretmelerine aldırmadan özellikle en eski, pırtıl giysisini giymiş olarak Ada'nın doğum günü partisine gelmeyi iş edinmişti. O zaman Ada üst kattaki odasına çıkar o prenses giysilerini çıkartır, melek topuzunu çözer, günlük giysilerinden biriyle aşağıya inerdi. Saçlarını hep yaptığı gibi iki yandan kuyruk yaparak lastikle bağlardı.

Ada ve Aras'ın günlük giysileri bizimkilerin yanında sırıtacağına, aksine aniden biz fazla süslü ve kullanışsız, kazulet gibi kala-kalırdık ortada. Şeffaf bir gerilim yaşanır, süslü çocuklar rahatsız olurlardı. Araş kimsenin yüzüne bakmaz, yalnız kendisinin bildiği çok önemli ve tehlikeli şeyi saklıyormuş gibi bir ifadeyle tek başına otururdu. Ondan büyük ve gösterişli bazı misafir çocukları ağabeyime çok içerler, fakat bir şekilde çekinirlerdi. Şeffaf gerilim kararmaya başlarken Ada her zamanki gibi çabucak durumu görür, insiyatifi ele alır, Aras'ı bahçeye çıkartırdı. Orada Araş, Ada için günlerce ellerini kanatarak hazırladığı bir gemi veya uçak maketini ona verirdi. Bu sırada yanlarına gitmez, onları pencereden izlerdim, ama orada olmayı çok canım çekerdi. Kendimi dışlanmış, itilmiş hissetsem de birisinin kardeşi, öbürünün "Mabel"i oluşumu düşünerek teselli bulmaya çalışırdım. (Başka çarem yoktu ki...)
İşte kendimi böyle öksüz hissettiğim sıralarda yanıma mis gibi kokan o sarışın kız kuzen sokulur, utangaççça gülümser, onunla ilgilenmemi beklerdi. Yalnız olduğum bir anda benden daha zayıf birisinin bana yönelmesi çok hoşuma gider, gururumu okşardı. Üstelik bu kız herkesin güzelliğini ve "hanım hanımcık" oluşunu çok övdüğü birisiydi. Evet, bence de çok güzeldi ama Ada kadar güzel değildi yine de... Ayrıca o "hanım hanımcık olmak" ne demekse hiç hoşuma gitmiyordu. Bir şekilde bu özelliğin Ada'da bulunmadığını seziyor, belki onu korumak kaygısıyla, kuzenine sert davramyordum.
Ada ve Araş bahçedeyken, Ada'nın güzel kokan kuzeni bana yiyecekler taşır, beni hoşnut etmek için çırpınırdı. Bu iyi niyetli davranışı sırasında bir dilsiz gibi yalnızca gülümseyerek yüzüme bakar, ama bakışlarının derin dibinde yatan sıcaklık bir şekilde tenime ulaşır, neredeyse beni yakardı. Ondan sıkılmazdım ama sessizliğini hiç sevmezdim.
Yine bu doğum günü partilerinin birinde, artık Aras'ın boy farkı atmaya, Ada'yı geçmeye başladığı ilk yıllardı. Galiba onlar on bir yaşına giriyorlardı, ben dokuz olmalıyım, kız kuzen de on. Ada bilmiş bir sesle:
"Demek ki annemle babam tam on bir yıl, dokuz ay, on gün önce beni yapmışlar," dedi.
Yaşıtlarıma göre cinsel konularda daha ilgisiz bir çocuktum. Yine de bu ilgimi çekmişti. Şaşırarak sordum: "Seni nasıl yapmışlar Ada?" "Bunu çocuklara anlatamayız değil mi Araş?" Ne Ada'nın yavaş yavaş kabaran göğüslerinin, ne de Aras'ın yüzünde yavaş yavaş patlamaya başlayan sivilcelerinin farkındaydım. Beni böyle dışlamalarından çok rahatsız oldum.
"Ben de bilmek istiyorum Ada, annenler seni nasıl yaptılar? Hadi söyle yaaa, hadisene Ada!.."

"Uff sen daha çok küçüksün ama Tuna!.." Araş canı sıkılmış bir ifadeyle odadan çıkmış, kız kuzen de utancından bir köşeye saklanıp, kendini her zamanki gibi fark edilmez kılmıştı. Ben hâlâ diretiyor, Ada'nın da bu işi bilmediğinden ıkınıp sıkındığını bir türlü anlamıyordum. Hiçbirimiz bilmiyorduk! Ama o ikisi birbirlerine ve bize biliyor MUŞ GiBi davranıyordu. Halbuki Ada bilseydi, hiç çekinmeden "çocuk nasıl
yapılır?" konulu açık ve net bir konferans(I) çekmeye can atardı kuşkusuz.
"Canım, işte anne ve baba soyunur ve öpüşürler... falan..."
"Hiiii!.. Yani senin annenle baban çırçıplak olarak mı öpüştüler Ada?"
"Saçmalama Tuna, senin annenle baban da böyle yaptılar!"
"Hiç de bile, benim annemle babam hiç dudaktan öpüşmez ve asla soyunmazlar akıllım... Benim annemle babam çok terbiyelidir bi kere..."
"Aman Tuna, çocuk olma, bu iş giyinikken olmaz!"
"Hangi iş?"
"iş ha?.."
Bu "iş" konusunu sırf dışlanmış olmamak için öyle çok deştim ve öyle baş ağrıtan bir ısrarla üstüne gittim ki, sonunda Ada dayanamadı ve bu "iş"i tamamen halletmeye karar verdi. (Bir kez karar verdi mi, kimse durduramaz artık onu!)
Birkaç hafta sonra köşkün banyosuna götürdü beni. Türk hamamına benzeyen kurnalı ev banyomuzdan sonra köşkün küvet-li, pisüvarlı, pembe tüllerle dekore edilmiş, yerleri halı döşeli, mis kokulu banyosu bana çok gerçeküstü görünürdü hep. Daha önceleri alafranga tuvaleti de ilk kez orada gördüğüm köşkün alt kat-tındaki misafir tuvaletini kullanırdık.
Hayranlıktan çok şaşkınlık içinde banyoyu seyrederken kapıyı içerden kitleyen Ada yüzünde biraz abla şefkati ve sorumluluk duygusuyla soyunmaya başlamıştı. Önce ne yapacağımı bilemeden bakakalmıştım ki, artık öğrenmem gereken bir konu için beni de soyunmaya ikna ediverdi. Çıplak olarak küvetin içine oturduk. Küvet buz gibiydi, üşümüş, heyecan ve utançtan tüylerim diken diken olmuştu. Baston yutmuş gibi dimdik kalmıştım. Hani kımıldarsanız çevrenizdeki her şey kırılıp paramparça olacak tedirginliği vardır ya, işte öyle "dona" kalmıştım.
Tanrım, ona minnettar olmaktan başka hangi seçeneği bıraktın bütün yaşamım boyunca bana?
Şaşkınlık ve utançtan perperişan vaziyette küvette oturuyordum ve o beni eğitmek, beni aptal duruma düşmekten korumak için hiç kimseye yapmayacağı bir şeyi yapıyor, yeni kabaran memelerini ve henüz tüylenmemiş

cinsel organını göstermekten çekinmiyordu! Bu arada beni kendisine iyice bağlıyor, beni sahiple-
niyormuş falan... Böylesi suçlamaları ilerde çok duyacaktım ama ne gam! Seçme şansım olsaydı bile, onunla yaşadıklarımın en öldürücü olanları dahil, bir tanesinden bile vazgeçmezdim. Onu eleştirenlere hep acıdım. Çünkü onlar Ada gibi biriyle tanışmak bir yana, yeryüzünde böyle zengin, böyle lezzetli bir ruhla yaşayan bir kadın olabileceğini bile düşlemekten yoksun kişilerdir. (Onunla ilgili suçlamalar söz konusu oluca nasıl bu kadar öfkelendiğimi asla anlamıyorum!)
"işte anne ve babalar böyle soyunup, böyle birbirlerini okşar ve... böyle dudaktan öpüşürler Mabelciim."
Bunları anlatırken uygulamalı açıklamaları içimi gıdıklamış, gülmeye başlamıştım. Ama aniden aklıma gelen bir düşünceyle yüzüm asıldı.
"Bunları başkasına da öğretiyor musun Ada?" "Saçmalama Tuna! Sen benim tek Mabel'imsin!" Gevşeyip, gülümsemiştim ama... "Peki ya Araş?"
"Onunla nasılsa evleneceğiz, o zaman bu işi yaparız işte!" "O zaman da soyunacak mısınız ?.. Siz ikiniz yani..." "Mabel! Şimdi sana her şeyi öğretmedim mi sanki?" Doğru! O elinden geleni yapmış, bildiği her şeyi öğretmişti, ne diye soruyordum ki?
"Peki Ada şimdi anne babalar gibi yaptıysak, bizim çocuğumuz mu olacak yani?"
"Ah benim saf, küçük, tatlı Mabelim! Olur mu hiç! Biz evli değiliz ki!.." "Haaa!"
Ertesi yıl Aras'la Ada'yı öpüşürlerken ilk defa gördüm. Onlar beni görmemişlerdi. Önce ağladım, sonra günlerce somurttum. Ama Ada'nın bana karşı ilgisi ve sevgisi değişmemişti, bununla teselli buldum. Sonra onları sık sık öpüşürken görmeye alıştım. Hayır alışamadım fakat bu resmi hiç yaşanmamış gibi aklımdan silmeye başladım. Bir süre sonra buna inandım ve bütün korkaklar gibi yüzleşemeden yaşamayı sürdürdüm. "Peki siz evlenince ben ne olacağım?"
"Sen de bizimle otursun Mabelciim. Ben sensiz ne yaparım?"
"Madem istiyorsun... peki, sizinle otururum ben de..."
Geleceğe dair planlar yaptığımızda Ada'ya yalnız olurduk daima. Araş böyle konuların konuşulmasından utanır, sıkılır ve ora-||O dan kaçardı hemen. Ada, kendinden emin bütün insanlar gibi as-""""" la üzerine gitmezdi bu konunun.
ilkokul yıllarının sonuna doğru, güzel kokan kız kuzen artık neredeyse köşke yerleşmişti. Yaz tatillerinde Ada'lar bir ay o sıralar henüz pek bilinmeyen

Köyceğiz'deki evlerine gittiklerinde ya da annem izin verdiğinde bizi de alıp haftasonlannda Here-ke'deki yazlıklarına götürdüklerinde mutlaka kız kuzen de onlarla oluyordu. Bir süre sonra ona öyle alıştık ki, Kuzguncuktular gibi biz de onu evin kızı sanmaya başladık.
Dördümüz beraber oyun oynadığımızda ben nasıl Ada'yla eşleşmek için çırpmıyorsam, güzel kokan kız kuzen de benim peşimden öyle koşuyordu. Aramızdaki tek fark vardı: ben sesimi duyurmak için bağırıyor, çırpmıyordum, o kız daima sessiz bir gülümsemeyle başına gelenlere katlanıyordu. Sonuç değişmiyordu. Araş ortada olduğu vakitler Ada daima onu tercih ediyor, oyun eşi seçiyor, ben de mecburen kız kuzene kalıyordum.
Ada ve Aras'ın ilkokulu bitirdikleri yıl hepimiz için önemliydi. Araş devlet ortaokuluna yazdırıldı, Ada şair dayının bütün karşı çıkmalarına karşın Amerikan kolejine kayıt ettirildi. Üsküdar Amerikan Koleji'ne bizim mahalleden giden hiçbir çocuk yoktu, aniden Ada'yı yitirmişiz gibi dertlenmeye başladık. Hüzünlü bir dönemdi. Bütün düzenimiz bozulmuş, huzurumuz kaçmıştı. Kız kuzenin annesi hastalandığı için Ada'larda yaşayacağı söylenmişti bize ama mahallede "zavallı küçük kızın annesiyle babası boşandığı için ortada kaldığı ve iyi kalpli halası ve eniştesinin onu evlat edindikleri" dedikoduları fısıldanıyordu.
"Gördün mü Nairn, parayla saadet olmuyor, bak yuvaları yıkılınca o Grace Kelly kadar güzel yavrucak sokaklarda kaldı. Allah kimsenin yuvasını yıkmasın... Annesi alkolik, babası kumarbaz-mış diyorlar..."
"Bize ne Zübeyde, dinleme sen dedikoducuları..."
"Öyle deme Nairn... Şeytan kulağına kurşun!.."
Annem kulağını çekip, dudaklarıyla köpek çağırır gibi gıcırtılı bir ıslık çalıp tahtalara vurmaya bayılırdı. Şeytanlar kaçıp, uğursuzluk bizi terk ederdi bu sesi duyunca.
Güzel kokulu kuzene çok acımıştım. Demek annesi ve babası onu sokağa atmıştı ha! îyi ki benim ve Ada'nm aileleri bunu yapmıyordu. Ben de kulağımı çekip, dudaklarımı büzerek, köpek çağırma ıslığı gibi gıcırtılı bir ses çıkarttım ve işaret parmağımı pencerenin camına vurarak, tıklattım.
"Tahtaya vurmazsan şeytanı kovamazsın!" diye uyardı annem.
Bugün hâlâ vurduğum maddenin ahşap olmasına gizlice özen gösteririm.
Ada'nm zengin çocuklarıyla beraber kolejde okuyor olması en çok Aras'ı üzüyordu. Her zamanki gibi bunu belli etmemeye uğ-raşsa da hepimiz ondaki fazla sakinliğin ortaokullu bir ergenlik adayı olması kadar, Ada'nm kolejde bir hazırlık öğrencisi olmasıyla ilgili olduğunu biliyor, acısına saygı gösteriyorduk.

işi o kadar büyütmüştük ki, zaman zaman Aras'a savaş gazisi, özürlü ya da arabesk şarkıların onulmaz kadersiz âşığı gibi abartılı davranır olmuştuk evde. Halbuki büyüdükçe Ada'nın Aras'a olan tutkusu artıyor, önüne çıkan olanaklar arttıkça o Aras'a daha çok yaklaşıyordu.
"Bu yaprakları senin için okulun bahçesinden topladım Araş." Romantik sahnelerin topluluk içinde yaşanmasından hiç haz etmeyen Araş, homurtuya benzer bir teşekkürle yaprakları avuçlar, bazılarının kırılıp, dökülmelerine neden olurdu.
"Bizim sınıfın kızları 'ne o, yoksa yaprakları sevgiline mi top-ladın?' diye gülmeye kalktılar. Tek bir darbeyle ağızlarının payını aldılar tabii: tak tak!"
Ada'nm sevgisinden duyduğu gururu yıllardır çaktırmadığını sanarak taşıyan ağabeyim o zaman hayranlıkla Ada'ya bakar, ikisi birbirlerine gözlerinden çakılıp kalırlardı. Dokuz yaşındaydım artık ve hâlâ telaşla atılırdım:
"Bana yaprak toplamadın mı Ada?"
"Öyle şey olur mu Tuna? işte senin için de bu minik yaprakları topladım okulun bahçesinden."
Küçük yapraklar hep benim payıma kalırdı...
Büyüyünce evlenip evlenmeyeceklerini son kez sorduğumda onlar on üç, ben on bir yaşındaydım.
"Evet Mabelciim. Sanırım büyüyünce Aras'la ben evlenece-
giz;;
"Peki eviniz küçük olursa ben nerede kalacağım o zaman?" "Mabelciim, büyüyünce sen de evleneceksin!"
"Neee? Delirdin mi sen? Ben senden asla ayrılamam!"
"Tatlı Mabelciim benim. Ben de senden ayrılmaya dayana-152 mam. Ne yaparım senin mavi Tuna gözlerini görmez, 'hani bana, hani bana?' diyen sesini duymazsam ben sonra? Ama seninle evlenmeyi çok isteyen başka bir kız var!"
Şaşırmıştım. Demek beni de çok seven biri vardı yeryüzünde.
"Kimmiş o?"
"Hâlâ bilmiyor musun Mabelciim? Kim olacak, tabii ki kuzenim!"
Evet, bu doğru olabilirdi. Yine de biraz şaşırmış, hoşlanmıştım böyle çok seviliyor olduğumu duymaktan. Fakat sevinmemiştim. Ada'nın kuzeni güzeldi ve şahane kokuyordu ama Ada'ya hiç benzemiyordu.
"O çok tatlı bir kızdır Mabel ve ilk gördüğü günden beri sana bayılıyor!"
Bakışmıştık Ada'yla.
"Ama o sana hiç benzemiyor Ada!"

"Sen de Aras'a benzemiyorsun benim tatlı Mabelim, ama ben seni çok seviyorum!"
Doğru söylüyordu.
Ada doğru söylüyordu.
içimdeki bütün uçurtmaların ipleri koptu ve hepsi havaya savruldu.
Ada'nın kuzeninin adı Meriç'tir.
ÖZYIKIM
"iç savaş hakkında her tartışma bir iç savaş denemesidir."
Hans Magnus Enzensberger
Cehenneme doğru giden askeri araçlar konvoyu yola çıkalı otuz iki saat olmuştu. Birkaç kez ihtiyaç molası verilmiş, kuru tayın dağıtılmıştı. Durdukları yerlerdeki coğrafyadan önce kuzeye, sonra güneye, şimdi de doğuya gittiklerini düşünen Tuna, üzerinde takvimi, pusulası, hesap makinesi, çatalı, bıçağı olan sayısal saatlerden almaya neden hep karşı olduğuna şimdi kahroluyordu. (Yoksa isviçre ordu çakısıyla mı karıştırıyordu?) Hani akrep ve yelkovanlı klasik saatlere düşkün olmakla ovunurdu ya, oh olsun işte! ("Canım saat de saat olduğunu bilmeli ama kardeşim!" nutukları... Teknolojiden bu kadar korkmanın âlemi var mıydı? O kahverengi kız teknoloji konusunda onu evcilleştirmek için yıllarca canla başla çalışmadı mı sanki... Ne oldu şimdi, ha ?..) Şimdi hem yön, hem tarih duygusunu yitirmişti ama ne gam, kolunda akrep ve yelkovanı olan klasik bir saati vardı ve zamanın bir yerine asılmış olarak aptal aptal dönüp duruyorlardı işte! Kendini, kendi eleştirilerinden korumak ve biraz rahatlamak için, zaten zayıf olan yönelim duyusunun şimdi intikam aldığını düşünmeyi tercih etti.
Araçta kimse konuşmuyor, askerlerin çoğu ya uyukluyor, ya düşünceli gözlerini kısmış oturuyor, arada kimileri de yanık yanık türkü mırıldanıyordu.
Yola çıktıklarında bütün askerlere, içine battaniye, konserve yiyeceklerden oluşan kumanya paketi, dikiş seti, bir çift temiz çamaşır, komando bıçağı, boğma ipi, kibrit, diş fırçası ve macunu, kalın çorap konmuş birer sırt çantası dağıtılmıştı. Öbür askerler
yola çıktıklarında zaten komando üniforması giymişlerdi, ilk molada Tuna'ya da aynı üniformadan verildi, o da tamamen öbürle-154 ri gibi giyindi ve biraz sonra onlar gibi davranmaya başladı. Artık onun da boynunda çelikten yapılmış, üzerinde bir numara yazılı künye vardı. Ölürse, dişlerinin arasına konulacaktı, öbür ölülerle karışmasın diye...
Komando üniforması giydikten sonra başka bir araca bindirilmiş, Musa'yı da kaybetmişti artık. Bütün veriler uzun ve güç bir yola çıktıklarını doğruluyor,

Tuna bunu kendi algılama diline çevirdiğinde, bu kâbusun öyle pek yakında bitmeyeceğini anlıyordu. Oysa her an biteceği beklenen bir kâbusun, aksine uzayacağına dair ipuçları toplamaktan bitap düşmenin de bir sınırı olmalıydı. Tıpkı gerçek yaşamdaki gibi...
Kendini tamamen bırakıp, kapkaramsar olmaması için tek bir nedeni kalmıştı; hep olduğu gibi küçücük bir umut! Kendisine verilen askeri sırt çantasının içine evden çıkarken hazırladığı özel eşyaları da konmuştu. Belki bütün öbür askerlere de özel eşyaları verilmişti, kimbilir ?.. Ya da sıkıldığında hep yardımına koşan "hızır eli" yine küçük bir mucize yaratıvermişti. (Bütün romantikler gibi buna inanmayı tercih etti.)
Her ne şekilde olmuşsa olmuştu işte ve bu karanlık yolculuğa çıkarken şimdi yanında bir şiir kitabı vardı, hem de Şair Doğan Gökay'ın özel olarak imzaladığı "Kumral Ada" kitabı! Bunun nasıl bir mucize olduğunu savaşa gittiğinin bilincindeki askerler anlar ancak... insanın eli kitaba her dokunuşta, kitaptaki sevgi ve derin özlem sözcükleri ısıya dönüşerek, tene fiziksel olarak değer, buram buram yayılır... Savaşa giden askerin duyuları ve duygulan günlük yaşamın içindeki askerden çok farklılaşmıştır artık. Bunun yalnızca ölüme gitmek psikolojisi olduğunu sanmak işi hafifletmekten başka bir şey değildir. Halbuki savaş psikolojisi çok daha karmaşıktır ve örneğin idama gitmek psikolojisine de hiç benzemez.
Tuna'nın kişisel eşyaları arasındaki üzerinde "doktor numune-sidir, satılmaz" yazan Meric'in ilaçları, huyunu suyunu bildiği çamaşırları, tadını çok sevdiği karbonatlı diş macunu ve şamfıstıklı bir paket çikolata vardı. Daha ne olsun? Kendini ve geçmişini doğrulayan her kanıta minnettarken, şimdi bütün bunlar bir muci- J zeydi! Gerçekle arasına köprü kurabilecek tek çöp parçasına bile gereksiniyordu. Direnecekti!.. Direnecek ve bu kâbusun bitişine kadar aklına sahip olacaktı. Var mıydı öyle çabucak teslim olmak! "Var mı üç köfte beş kuruşa?" derdi Balıkçı Kosta'nın kızı Ma-rika Kuzguncuk'ta oynarlarken... Marika ne güzel kızdı ve Aras'a nasıl da hayrandı... Nesim de Marika'ya asılırdı ama Rumlar ve Yahudiler birbirleriyle evlenme geleneğine mi sahip değildi, neydi? Yoksa Ermenilerle Yahudiler mi evlenmezlerdi? Müslümanlar ne yapardı? Neydi sahi? Neydi aynı mahallenin çocuklarının arkadaşlığını serbest ama aşkını imkânsız kılan gelenekler böyle? Marika şimdi nerde? Icadiye yokuşunda çocuklar koşup, oynuyorlar mı yine? insanın kendi çocukluğuyla bitmeli mi güzel bilinen her şey? Ya Nesim...
"Mektubun düştü arkadaş!"

Karşısında oturan bir askerin sesiyle irkildi Tuna. Önce yanlış anladığını sandı ama öbür asker eğilip yerden bir kâğıt aldı ve hareket halindeki askeri aracın içinde düşmemeye çalışarak Tuna'ya uzattı.
"Bu benden mi düştü?" diye geveledi Tuna. Yarım yamalak teşekkür etti. Öbürü bunun saklanmış bir yavuklu mektubu olduğunu düşünerek, bilmiş bilmiş gülümsedi. Merakla kâğıdı açınca inci gibi bir el yazısıyla karşılaştı Tuna. Karanlığa kafa tutan notlar:
" 'Gözlerimiz için ışık ne anlama geliyorsa, insan aklı için de özgürlük (düşünce ve yayın özgürlüğü) o anlama gelir,' der Wieland. "Oysa biz öyle mi yapıyoruz, ah hayır! Biz XVIII. yy. ispanyası gibiyiz henüz. Evde ve özel yaşamda Newton'a göre araştırıyor, soruyoruz ama resmi yerlerde başımıza bir iş gelmesin diye hâlâ Aristo'ya göre açıklıyoruz bulduklarımızı, ikiyüzlü ve korkağız! Aile içinde, arkadaş arasında konuştuklarımızı toplumda söyleye-miyoruz ama yine de bizden kahramanı yok yeryüzünde!"
"Nesim mi?" diye düşündü Tuna durup. Nesim mi yazmıştı bunları? Peki ne zaman ve nasıl girmişti bu kâğıt çantasına. Neden onun çantasına? Nesim'in el yazısı bu kadar güzel miydi? Bir türlü adam edemediği kendi el yazısını düşünmekten acele kaçınarak, birden Nesim'in el yazısını hiç bilmediğini fark etti. Bunu normal karşılayacağına, içini hüzün kapladı. Nesim'in el yazısını bile tanımıyordu ve yakın arkadaşı sayıyordu ha!
"Pilati adındaki filozof diyordu ki, fanatikler karanlığı, körlü-
ğü ve bilgisizliği korumak istiyor, ışığın yükselmesinden nefret ediyorlardı. Neden acaba? Halbuki Montesquieu adındaki başka 156 bir adam ışığa övgü yağdırmaktan çekinmiyor, sabahları ışığı gör-""""""" menin sevinciyle uyanıyordu.
"Başka çaresi yok baykuşlar ve köstebekler! Bizim de aydınlanma vaktimiz geldi. Doğma vakti gelen bir bebeği nasıl durdura-mazsanız, bu topraklarda yüzyıllardır ışığı bekleyerek yaşayan bu insanların da aydınlanmasını öyle önleyemeyeceksiniz! Nasıl mı bu kadar eminim? Hem de savaşın ortasında ve silahsız olarak askere alınmışken..."
"Bu Nesim, kesinlikle Nesim!" diye haykırdı Tuna. Başını kaldırınca askeri araçtaki bütün askerlerin canları sıkılmış olarak kendisine baktığını gördü. Beceriksizce gülümseyerek elindeki kâğıdı suçlar gibi işaret etti.
"Nasıl bilmem şapşallar, günü gelen bebeğin doğacağını bilmek için ille de doktor mu olmak gerek? Annemin adı gibi biliyorum aydınlığa koşan toplumların hikâyelerini ben!"

"Ah Nesim, ah keşke haklı olsan!" diye geçirdi içinden Tuna. Bu kez temkinli davranmış, yalnızca dudaklarını kıpırdatmakla yetinmişti. Yine de onu garip bulduğunu gizlemeyen bazı askerlerin göz hapsine girdiğinin farkındaydı. Kimsenin dikkatini çekmemeye çalışarak elindeki kâğıda sakladı başını.
"Sevinme hemen! "işte ilk karşı vaka: Almanlar!
"Felsefesi, sanatı ve bilimi aydınlanmış bir geleneğin ortasındaki Almanya'da Naziler'in seçtikleri insanları göz göre göre yakmalarına nasıl olanak sağlanmıştır?
"Adorno'nun negatif diyalektiğine göre soru: 'Bu kültürün mü, yoksa aydınlanmanın mı başarısızlığıdır?'"
Bu soruları sanki sakıncalı sorular olarak saklardı Tuna. Elbette bütün Almanları Nazilikle suçlamak büyük şaşkınlık, hatta canilik olurdu ama yakın insanlık tarihinin en barbar askeri ideolojisi de Almanya'da doğmuştu işte. Hem de sanatı felsefesi ve bilimiyle son derece gelişmiş bir uygarlık yaratmış olan Almanya'da... Neden Naziler, "az gelişmiş", "doğuştan barbar" diye damgalanan kültürlerde değil de... Asıl yanlış, asıl sorun nerede yatıyordu da... Günün birinde bir Almanla karşılaşıp da Nazileri o kültürün yarattığını ağzından kaçıracağı kaygısıyla ortada hiç Alman falan yokken günlerce sıkıntı çektiği zamanlan anımsıyordu. Saçı dökülmüş arkadaşının yanında durup dururken "kel fıkraları" anlattığına göre... Üstelik hiç fıkra anlatma alışkanlığı ve becerisi de yokken...
"Sırada öbürü var!
"ikinci karşı vaka: Sovyetler Birliği!
"Sovyetler Birliği'nde devrimler aydınlanma vaat ederken, devrim sonrası terör ve baskı neden bizzat aydınlanmacılar tarafından artırılmıştır?
"Asıl soru: Şiddet, uygarlaşmanın bir parçası mıdır? Bu mutlaka yanıtlanmak! Çok yönlü bir çalışma yapmalı!"
"Ah Nesim, ah sevgili dostum!" diye içi yanarak sızlandı Tuna.
O sırada yeni bir mola verildi, tutulmuş ihtiyaçlar uzun uzun giderildi, kasılan bedenler, ağrıyan bacaklar açıldı, kuru kumanyalar yendi, su içildi, sigaralar yakıldı, ama yine de kimse konuş-' kan değildi.
Araca bilmem kaçıncı kez yeniden yeniden bindiklerinde kapanan göz kapaklarına hiç direnmedi Tuna. Bir rüyanın içinde bile uykuya dalmayı bilmek gerekiyordu. Uyku, kısa/uzun, delikli/ deliksiz, ıslak/kuru ya da siyah-beyaz/renkli hiç fark etmiyordu. Uyku çağırdığında artık direnmiyor, hemen uykuya koşuyor, bu kâbustan canlı çıkabilmesi için güçlü kalması gerektiğini biliyordu. Bu bir hayat memat meselesiydi artık.

Uzun ve rahatsız bir uyku oldu. Yanındaki asker dürterek onu uyandırdığında yine kâbusun içinde uyandığını gördü, ama kendini hırpalamadı bu kez. Artık bir ad bile koyduğu bilmem kaçıncı uyanış, tıpkı ortasından açıldıkça içinden daha küçük yeni bebekler çıkan Rus bebek Matruşka'ya benziyordu. Yeniden, yeniden ve tekrar yeniden... Onunkilerse içice küçüleceğine büyüyordu ve adı: "kâbusa uyanmak"tı.
Dağlık bir arazide durmuşlardı. Kuru, verimsiz bir bölgede olmalıydılar; toprak sağlıksız bir insanın yüzüne benzer renkte kavrulmuştu. Buna rağmen yer yer yabani çiçekler kafa tutarak fışkırmıştı aynı topraktan. Sümbülleri tanıdı Tuna, öbürleri bilmediği çiçeklerdi. Ötede beride ince gövdeli birkaç ağaç yalnız ve mutsuz dikiliyordu. Akşam olmak üzereydi, yaz olmasına karşın serindi, oldukça yüksekteydiler öyleyse ?..
157
Hepsi araçlardan indirildiler. Emirler verildi, emirler alındı. Verilen bütün emirlere düzenli olarak uyuyor oluşuna şaşıyordu Tuna. Çünkü bu hızlı disiplin sistemi içinde kendini son derece hazırlıksız ve yavaş buluyordu. Yine de genç bedeni ve refleksleri onu utandırmıyor, bir şekilde başarıyordu işte... Örneğin şimdi o da iki sıra dizilmiş askerlerin arasında "hazırol"da bekliyordu.
"Orta Anadolu'da mıyız arkadaş?" diye sordu kendisiyle eşleşen askere.
Asker taş gibi sessiz, çelik gibi gergin, başka dünyadaymış kadar uzak görünüyordu. Çok fazla gençti.
"Bu askerlerin hepsi benim rüyamda rol alan figüranlar aslında!" diye iç geçirdi Tuna. "Hiçbiri ölmeyecek! Tanrıya şükür, hiçbiri ölmeyecek! Ben uyandığımda bu korkulu sahneler bitecek nasılsa!"
"Burası Doğu Anadolu'ya daha çok benziyor hocam!" diye fısıldadı yanında taş gibi duran asker hiç kımıldamadan.
Eğilip yakından baktı genç askere Tuna. Tanıyor muydu bu genç adamı yoksa? Hayıır. Dikkatle bakınca o kocaman komando giysisi içinde aslında genç irisi küçücük bir çocuk olduğunu gördü. Mavi berenin altında daha bebek nefesi kokuyordu.
"Tarkan? Aman Allahım olamaz! Sen değilsin değil mi? Lütfen sen olmadığını söyle!" diye inledi birden. ı "Benim hocam!" diye sevinçle gülümsedi Tarkan. "Ama sen daha on sekiz yaşında bile değilsin ki..." "Ben gönüllüyüm asteğmenim!" diye gururla haykırdı Tarkan. Dudaklarını ısırarak sustu Tuna. Uzun bir at kuyruğuyla ensesinden bağladığı simsiyah saçları, tek kulağında küpe, elinde şiir kitaplarıyla Ortaköy'de dolaşan Tarkan'a rastladığı yaz akşamlarını anımsadı. Yanında sırtları çıplak, uzun etekli elbiseler içinde zarif,

incecik kızlar salınırdı şiir gibi... Tuna'yı görünce biraz gururlu, biraz havalı bir selam verir, duyulacak bir sesle edebiyat öğretmenlerinin geçtiğini ilan ederdi Ortaköy'e. "Kafa hocadır ha!" derdi gülerek.
Kızların yanında bir öğretmenine "kıyak çekmiş" olarak yürüyüp giderdi sonra. Okullar açıldığında saçlarını kestirmemek için patırtı kopartmış, ancak "kafa hoca" Tuna araya girince iş tatlıya bağlanmış, saçlar gelecek yaza kadar kesilmişti. Bu yıl lise sona başlayacaktı Tarkan.
"Savaş karşıtı bir gösteriye katıldığı için polisle başı derde giren sen değil miydin oğlum?" diye kafası karışmış olarak sordu Tuna öğrencisine.
159
"O başka, bu başka hocam! Vatan elden giderken savaş karşıtı-yım diye evde oturamazdım herhalde! Benim büyük dedem Kurtuluş Savaşı'nda aldığı mermileri ölene dek bedeninde taşımış, yaa!.. Önce vatan hocam!"
"Hey Allahım, sen aklımı koru! Oğlum bu bir iç savaş, iç savaşlarda düşman kimdir hiç düşündün mü bir saniye durup da, ha?.."
"Hışşşt! Kes sesini sersem herif!" diye sinirli sinirli bağırdı önden birisi.
"Bak Tarkan bu başından kalkmadığın bilgisayarlardaki oyunlara benzemez oğlum!" diye sürdürdü fısıltısını Tuna kimseye aldırmadan.
"PC ya da dizüstü bilgisayarla înternet'te sörf yapıp, geri dönmek yok burada. Sanal gerçeklik değil bu oğlum!"
"Yanılıyorsunuz hocam, bu kez siz bilmiyorsunuz!"
Öğretmeninin yanlışını bulmanın keyfiyle sevinen bütün bü-yümemiş insanlar gibi sırıttı genç asker. Büyüyenlerse, öğretmenlerinin yanlışlarını bulmaya başladıklarında müthiş kederlenirler!
O sırada gelen bir emirle "Rahat! "ladılar. Bir dalgalanma oldu. Askerler arasında fısıltılar, kopuk sözcükler uçuştu. Bir bekleme durumuna geçildi.
"Asteğmenim!" diyen bir ses gelip Tuna'nın kulağına dayandı. Havada hızla uçan sesin bütün asteğmenler içinde kendisini aradığını sezdi Tuna. Gerçekten de bu Birol Üsteğmen'di.
"Birol Üsteğmen, sizi gördüğüme nasıl sevindiğimi bilemezsiniz!"
"Yüzbaşı oldum!" dedi Birol gururla gülümseyerek.
"Ben bu kâbusa başlayalı o kadar oldu mu?" diye sıkıntıyla geveledi Tuna.
"Tabii bu işler Ağustos'ta olur normal şartlar altında değil mi?" Onu duymazdan gelen Yüzbaşı Birol, bir elini Tuna'nın omuzuna atarak kendine doğru çekti, öbür askerlerden ayırdı. Birlikte, ilerdeki tek tuk ağaçların altına doğru yürümeye koyuldular.
"Tümgeneralim sizi çok beğenmiş. Aslında zor beğenen biridir

ama tahmin ettiğim gibi sizi anlamış. Umarım siz de onu sevmiş-sinizdir."
"Beni beğenmiş mi?" diye şaşırdı Tuna.
Ayrıca bu "sizi anlamış"ın altında ne yattığı da kafasını karıştırmıştı.
"Savaş bittiğinde... Sağsalim dönersek inşallah, evinde büyük bir kutlama yemeği verecek generalim. Birlikte davetliyiz bu yemeğe!"
Yüzbaşı BiroPun sözleri bu kâbusun daha ne kadar uzayacağına dair bilinçaltının bir uyarısı mıydı, yoksa beyninin bir tehdidi mi?
"Ama asıl söylemek istediğim başka bir şey var... Sizden bir şey rica edeceğim..." diye biraz çekinerek konuyu değiştirdi Yüzbaşı Birol.
"Nişanlını," dedi sağ elindeki alyansı sevgiyle okşayarak.
Birol'un solak olduğunu hatırlıyordu ama daha önce bu alyansa hiç dikkat etmemişti Tuna. insanların evli, bekâr ya da ni-şanlı olup olmadıkları onu hiç ilgilendirmiyordu ve başkalarına da kendi özel yaşamım açıklamak zorunluluğu hissetmiyordu. Onun için alyansın anlamı buydu. Oysa Meriç ilk günden beri alyans takar ve bunu çok önemserdi. Fakat kendisine bu konuda ne bir imada bulunmuş, ne de duygusal bir baskı yapmıştı.
"Meriç, hep sessizdir, tıpkı babam gibi..." diye düşündü.
"Size özel bir sempatim olduğunu söylemiştim, hatırlarsınız hocam. Nişanlım Neşe, şair Doğan Gökay'ın koyu bir hayranıdır. Sizin, şairin yeğeniyle evli olduğunuzu düşünerek... acaba diyecektim..."
"Meric'i kastediyor..." diye düşündü Tuna.
"Şehit olmaz da dönersek, şairin imzalı bir kitabını Neşe'ye ar-mağan edebilmeyi çok isterdim... Özellikle şu çok meşhur kitabı vardır ya, hani..."
"Kumral Ada!" dedi derin bir nefesle huzur bularak Tuna.
"Evet, ben de onu diyecektim... Bu iyiliği yaparsınız değil mi? Unutmazsınız herhalde..."
Başını "olur" anlamına salladı Tuna. Konuşmaya kalksa Ada'yı anlatacağını biliyor, bunu yapmamak için dudaklarını ke-mirerek kilitlemeye çalışıyordu. Halbuki hiç değilse onu anlatabilmeyi ne çok özlemişti...
Onun yüzündeki karışık duyguları başka yönde değerlendiren Yüzbaşı Birol'un gözlerinde ışıltılı düşler belirdi.
"Belki... Boğaz'da... sizin Kuzguncuk'ta bir akşam balık yer, rakı içeriz eşlerimizle birlikte..."
Sesi, nişanlısına şimdiden eşi deyivermesinin yarattığı cinsel heyecanla dalgalanmıştı, utanarak bakışlarını kaçırdı.
"Kuzguncuk'ta ismet Baba'nın Boğaz'da yüzen meyhanesinde..." diye mırıldandı Tuna. "Sevdiğimiz kadınlarla..." O da gözlerini kaçırdı Birol'dan.

Kısa bir kaçıştan sonra gözleri birbirini buldu. Komando üniforması içinde iki genç erkek, sevdikleri kadınları, Kuzguncuk'taki ismet Baba'nın meyhanesini, Boğaz'ı, bol limonlu, rokalı mis gibi kızarmış balıkları ve buğulu uzun bardaklarındaki buz gibi rakıları fena halde özlediler. Çok fena halde özlediler. Biri konuşsa öbürü de sürdürecekti ama konuşmanın çok zor olduğu o anlardandı. Kaçacak ne bir fıkra, saklanacak ne bir bahane vardı... O zaman, kollarını açıp, hellalleşir gibi kucaklaştılar.
Gibi mi ?..
"Tıpkı filmlerdeki gibi..." diye düşünmeden edemedi Tuna. Filmlerde de ölmeye doğru uzanan yola çıkacak askerler, o son anda, artık ölümün nefesini duydukları o çok son anda sevdikleri kadınları düşünürler... Aklına Vanessa Redgrave, Catherine De-neuve, Türkan Şoray ve Liz Taylor'dan daha eski bir ad gelmedi. Ve tabii aklından hiç çıkmayan o ad... Onu bir daha görememek düşüncesi bile çıldırması için yeterliydi. Ölümü en insafsız kılan şey, insanı o çok sevdiklerinden kopartmasıdır!
"Neyse ki, bu yalnızca bir kâbus!" diye derin bir nefes aldı sonra.
"Hakkını helal et Tuna kardeşim!" dedi Yüzbaşı Birol. "Kendini iyi koru!"
Ayrıldılar. Gözleriyle Tarkan'ı aradı Tuna. Oradaydı. Öylece dikilmiş bekliyordu öbür askerlerle birlikte. Yanına gidip, o da katıldı onlara.
"Rahat!" diye gümbürdeyen bir ses duyuldu. Yüzlerce asker otomatik olarak "rahat"ladı.
"Hazrol!"
KAMU
Oldular. "•'••" ; : .....' •••. ' '•' <• " " -' •-.'
"Arkadaşlar! Şu anda kutsal vatan topraklarımızın üzerinde-162 yiz. Nerede olduğumuzu sormayın. Bulunduğumuz nazik koşul-lar nedeniyle bunu açıklamamamızın daha yararlı olacağı görüşündeyiz."
Yüzbaşı Birol'un sesi miydi bu?
"Arkadaşlar, Biz Türk ordusuyuz. Cesaretimiz ve gücümüzle dünyanın saygısını kazanmış şerefli ve çok köklü bir milletin çocuklarıyız. Biz Türk ordusuyuz ve savaşı bitirmek için buradayız! Caydırıcı olacağız arkadaşlar! intikamcı değil! Türk askerine intikam yakışmaz! Savaşı körüklemek işimize gelmez! insanlık ve savaş kurallarına uymak şerefli bir ordunun askerlerine yakışan yüce bir davranıştır. Ancak teröristler bu kurallara uymazlar! Onlar, kaos, anarşi ve şiddeti severler!
"Arkadaşlar! Kin ve öfkeyle hareket etmeyiniz.
"Allah hepimizin yardımcısı olsun!

"Hakkımı anamın ak sütü gibi sizlere helal ediyorum! Siz de hakkınızı helal edin arkadaşlar!"
Kısacık fakat çok derin bir sessizlik oldu ve arkasından yer gök "Helal olsun!" diye patlayan bir şimşekle sarsıldı, insan bedenlerinden fışkıran elektrikle dolmuş olarak toprağa düşen bu iki sözcük, aynı zamanda insanı allak bullak edecek huşu dolu bir ilahi müziğin notalarını da taşımıştı. Yüzlerce erkek sesi hiç provasız olarak olağanüstü bir koro oluşturmuş, aynı notalardan haykırmıştı. Dağ taş bu iki kelimenin içine yürekten konmuş duyguların gücüne karşı duramamış, inlemişti. Bu seste ancak ilahilerde ya da gerçek bir aşkla bestelenmiş büyük eserlerde bulunabilecek inanılmaz bir duygu yükü vardı ki, yanlışlıkla bir yere çarpsa önünde yıkmadık hiçbir şey bırakmadan günlerce akacak güçlü bir sel felaketine yol açabilirdi. Ya da tam tersine, taş yürekliliğin erdemleri üzerine kurulmuş bir senaryonun kahramanını serseme çevirerek, dizlerinin bağını çözüp, insafa getirebilirdi. Bu sesin içinde ölüm ve umut, yaşam ve korku yanyanaydı. Bu sesin içinde insan vardı; çırılçıplak ve yapayalnız. Bu sesin içinde tıpkı doğduğu ve öldüğü gibi eşitti herkes!
"Helal olsun!" diye bağıran seslerden birinin de kendisine ait olduğunun henüz farkına varmadan yaşanmakta olan toplu hipnoz olayının şokuyla sarsıldı Tuna. Kendini toplamakta güçlük
çekiyordu, kendinden geçmiş, sanki vecdolmuştu... Futbol maçlarındaki toplu histeriye hiç katılmamıştı ama onun şimdi yaşadığına hiç benzemediğini seziyordu. Neden böyle boğazı yanarak, eli ayağı uyuşarak etkilendiğini anlamaya çalışıyordu. Hakkını daha önce hiç tanımadığı yüzlerce genç adama helal ediyor, yani onlarla karşı hiçbir kötü duygu, kin, nefret beslemediğine ant içiyor, beslemiş olduklarım da toplu olarak affettiğini açıklıyordu. Ama en önemlisi ölüme gitmeden önce, son iş olarak bunu yapıyordu ve işin sırrı burada olmalıydı. Kendisinin de aralarında olduğunu henüz farkına varmadığı bu insanlar, kendi istekleriyle bir ideal için gözlerini kırpmadan ölmeye gidiyorlardı! (Ya rüya değilse?)
"Bunu ölüme gittiğimi düşünerek yapmam, sinir sistemini alarm tempoda çalıştırıyor olmalı," diye düşündü aniden kendisinin de dahil olduğunu keşfederek. (Yok canım, kesinlikle bir rüya bu!)
Artık yaşam kadar hafif7 ölüm kadar ağır iki sözcüğe dönüşen "helal olsun!" aynı anda bu kadar çok bedenden fışkırınca kendi gücünü yaratıyor, yarattığı gücün etkisiyle bedenlerin sahiplerini de adeta sarhoş ediyordu.
"Biraz meditasyon gibi..." diye mırıldandı derin bir soluk alırken.

Peki ya o sözcüklerin aniden büründüğü ilahi müzik? Uyduruyor muydu yoksa? Ama biraz önce yeri göğü inleten "helal olsun!" çığlığı babaannesinin Yunus Emre ilahilerini dinlerken çocuk tüylerini diken diken eden o serin hoşluk gibi doldurmamış mıydı içini? Hani neden olduğunu anlamadan ağlamaya başlardı da, babaannesi başını okşayıp, "Sevgiden yavrum, içimizi yıkayan ilahi sevgiden," derdi anlayışlı bir gülümsemeyle nur saçarak.
Peki aynı anda kulağına neden Wagner'in Tannhauser'i gelip takılmıştı şimdi? Tannhauser'in uvertüründe yükselen nefesli sazları dalga dalga izleyen yaylıların yaydığı benzer serinlik duygusu da bir çeşit huşu muydu? Yine bir huşu duygusu muydu böyle çok duyarlı bir anda içinde sımsıkı sıkışıp kaldığı çember? Tannhauser'i dinlerken aldığı o derin hazzın içinde, insan idealizmi, tutkusu ve güzelliğe övgünün yanında aynı zamanda insana dair zayıflık ve vahşetin sergilenişindeki dürüstlüğe duyulan hayranlık yok muydu? içimizden birileri çıkıp, bize ait olan güzellikler kadar pislik ve kötülükleri de böyle incelmiş bir estetik ve tutkusal
iradeyle anlatıyordu... Ve biz anlatılan ve anlatandan çok kendimize duyduğumuz sevgi ve acımayla vecdoluyorduk... ("Doğru 164 mu?" diye soracağı ne Şair Dayı ne Kumral Ada var yanında... Onların yerine başını sallıyor mecburen...)
"Wagner'in, insan ruhunun deliliği ve hayvansal ikiliğini Tannhauser opera müziğinde çok iyi işlediği söylenir," demişti Şair Dayı.
Nazilerin Wagner'e sahip çıktığım öğrendikten sonra Wagner dinlemekten pat diye vazgeçişi geldi aklına birden.
"Ben size unutun demiyorum çocuğum," demişti Şair Doğan Gökay, o sesini yükseltmesine hiç gerek bırakmayan özgüveninin sağlam gövdesine yaslanarak.
"Unutmak, yanlışları tekrarlatması bakımından sakıncalıdır. Aptallar unuturlar. Unutmak cahilliğe yol açar. Kinciler, unutmaz ve bilgilerini kendilerini de yok edecek yönde harcarlar. Akıllılar, unutmayan ama bilgilerini kendileri ve idealleri için olumlu enerjiye çevirebilenlerdir."
O konuştuğu zamanlar hep olduğu gibi nefes almaktan bile ürkerek tek sözcüğünü kaçırmadan dinlemeye, öğrenmeye çalışan Tuna, kendisini dayısının akranı sanan Ada'nın araya girip, ukalalık etmelerine bazan feci bozulurdu. Evet, evet, Ada'ya bozulurdu. Ama Ada'ya engel olmayı denemezdi. Çünkü bu üçgenin içinde Ada'nın rolü buydu ve ona çok yakışıyordu.
"Ben size hatırlayın diyorum çocuğum. Fakat belli bir estetik zevk düzeyine erişmek bir olgunluk ve kültür meselesidir. Hatırladıklarınızın, hayattan zevk

almanızı engellemesine izin vermeden hatırlayın! Zevkten sarhoş olmak için bilinci yitirecek kadar içmeye hiç gerek yoktur! Hatta hiç içmeden de sarhoş olunabilir pekâlâ..."
"Hocam siz de hakkınızı helal edin, çok kahrımızı çektiniz okulda..."
Tarkan şimdi üzerine bol gelen hamasi sözleri bir kenara bırakmış, yaşına dönmüştü. Gözlerinde hüzün ve özlem vardı. Gözleri çocuk çocuk bakıyordu. Ortam uygun olsa, koşup Tuna'nın boynuna sarılacağı besbelli, bekliyordu öğretmeninin ona güç vermesini.
Tuna birden kendini çok yaşlanmış hissetti. Oysa Tarkan'ın babası olacak yaşta değildi. Taş çatlasa on beş-on altı yaş farkları
vardı ama sonuçta öğretmenlik kurumunun insanı başça koyduğu yerde bazan yaşça da büyümek durumunda kalıyordu insan.
"Helal olsun oğlum!" dedi kendini bile şaşırtan babacan bir sesle.
Yoksa Şair Dayı'dan rol mü çalıyordu ?.. Sonra dayanamadı, yalnızca, ama yalnızca onu sevindirmek için fısıldayarak sırrını açtı:
"Aslında bütün bunlar gerçek değil Tarkan. Bütün bu yaşadıklarımız benim rüyamın içinde gelişiyor. Çok şükür ki, sadece bir karabasan bu..."
Durdu ve "Demek ki insanın bir karabasan gördüğüne sevineceği zamanlar da oluyormuş hayatta..." diye ekledi.
Sonra onu garip garip süzen Tarkan'a dönüp, fısıltısını sürdürdü.
"Tabii, gönül isterdi ki, güçlü korkularım yerine, mutlu hayallerim daha fazla olsaydı, o zaman mutluluk resimlerim düşlere dönüşürdü... ve belki... belki de biz de şimdi savaş yerine deniz kenarında tatil yapıyor olurduk o zaman..."
Tarkan'ın yüzüne genç, pembe bir gülümseme yayıldı hemen. Biraz önceki gerginliği geçmişti. Belki de deniz kenarında tatil yaparken yanında olacak sevgilisini düşünüyordu. Ortaköy'de yanında gezen şiir gibi kızlardan biri belki... On yedi yaşın sevgilisi ne güzeldir! (Değil mi Ada?)
"Uyandığım zaman bu karabasan da bitecek ve sen evine döneceksin ... Sakın, sakın korkma olur mu?"
"Korkan kim hocam!" diye bağırdı Tarkan.
"Tamam tamam, sus bağırma. Korkan benim, Allah kahretsin, korkan bir tek benim herhalde ki bu kâbus benim başıma bela oldu."
Halden anlar bir gülümsemeyle Tuna'ya doğru hafifçe eğilen Tarkan, "Yine de teşekkür ederim hocam. Şu karabasan hikâyeniz hoşuma gitti. Güzel bir kurgu... Darda kalınca bunu düşünüp, rahatlar insan... Eh insanın edebiyat öğretmeni başka oluyor tabii."

"O da inanmadı..." diye içini çekti Tuna. "Hiç kimse inanmıyor bana... Tanrım, dünyadaki en büyük yalnızlık buymuş meğer!"
"Her neyse, bu karabasan bitince okulda görüşeceğiz nasılsa..." diye geveledi sonra durumunu kurtarmak için.
"Ölmez, sağ kalırsak hocam!" dedi Tarkan boğazına düğümlenen kederi bu kez saklamadan.
Sonrası hızla gelişti. Emirler verildi, alındı. O mistik heyecanın yerini sakin bir başeğmişlik, sessiz bir kabullenmişlik duygusu almıştı. Tuna'nın da dahil olduğu asayiş bölüğü havanın karar-masıyla birlikte harekete geçti. Sırtlarında çantaları, ellerinde makineli tüfekleri karanlıkta bulundukları tepeden aşağıya inmeye başladılar. Düzenli spor yapan birisi değildi ama hareketli oluşunun yararını görüyor, bedeninin inisiyatifinde önündeki askeri takip ediyordu. Beş dakika geçmişti ki, aşağılardan büyük bir patlama sesi duydular. Ardından bir ışık görüldü, sesler duyuldu. (Hayır, lütfen çığlık olmasın bu sesler!) Daha da hızlanarak tepeden aşağıya inmeyi sürdürdüler. Tuna yüreğinin atışlarını güçlü bir hoparlöre bağlanmış gibi gümbür gümbür işitiyordu.
Uzun süren bir "biraz sonra" bir kasabaya girdiler. Sokak lambaları yanmıyordu, sokaklar boştu. Yanık kokusunu takip ederek ve duvar diplerini siper ederek aydınlığa doğru ilerlediler. Atatürk anıtının olduğu meydana geldiklerinde yerlerde hâlâ yanan eşyalar çevreyi aydınlatıyordu. Gördüğü manzara karşısında aklı başından giden Tuna aniden kusmaya başladı. Yerlerde kolları, bacakları parçalanmış cesetler vardı. Tek kalmış ayakkabılar, çocuk giysileri, yemeniler ve iri taşlar, sopalar... Etraf yanık et kokuyordu.
Aklı gözlerine isyan ediyor, kan görmeye dayanamayan sinir sistemi gördüklerini inkâr etmek için yollar arıyordu. Bir duvara yaslanıp, midesinin iyice boşalmasını bekledi. Üstüste yutkunarak rahatlamaya çalıştı. Rahatlamak mı? Hah! Rahatlamak nasıl bir şeydi, artık bilmiyordu bile... Gözlerini yumsa ve açtığında bu kâbustan uyansa, ah bir uyansa!..
"Bu vahşeti neden yeniden ve yeniden yaşıyoruz Tanrım?" diye inledi ve yeniden kusmaya başladı.
Midesinde artık bir şey kalmayınca üstüste öğürmeye başlamıştı ki, bir duvar dibinde yorgunluktan iki kat olup, yere çöme-lip kalmış olduğunu farkına vardı.
"Ya rüya değilse?" diyen o iç sesi çabucak boğdu. Bu bir karabasandı!
Yerinden doğrulmaya çalışırken korkunç bir gürültü koptu. Hemen yanıbaşından gelen müthiş bir patlamanın etkisiyle yere
düştü. Önce bir sıcaklık yaladı yüzünü. Hemen geri çekti kendini. Bir kolu o hiç farkına varmadan yüzüne siper olmuştu bile. Kolunun üzerinden baktığında

havada uçuşan kollar, bacaklar gördü. Her şey kırmızı, kıpkırmızıydı... Kan fışkırıyordu! Sonra çığlıkları duydu:
"Yandım anam!" "Ahh anam ahh!"
"Allah, Muhammet aşkına yardım edin, ölmek istemiyorum bennn!"
îlk tepkisi hemen kaçıp kurtulmak isteği oldu. Madem uyanıp kurtulamıyordu, o halde kaçıp kurtulacaktı bu cehennemden. Al-lahın belası bu kâbus, canından bezdirmişti onu artık!
Başı ağrımaya başlamıştı, kulakları yanıyordu. Birden etrafındaki çığlıkları artık hiç duymadığını fark etti. Ne yardım isteyenleri, ne de can havliyle inleyenleri... Çıt bile duymuyordu Tuna. Hatları kesilmişti!
"Sağır oldum herhalde!" diye düşündü, kendi serinkanlılığına şaşarak.
Sonra eliyle gözlerini yokladı. Yerindeydiler. Bütün organlarını acele kontrol etti, korkarak avucuna baktı. Hayır eline henüz kan bulaşmamıştı. Yerinden kalktı. Aptal aptal çevresindeki sessiz korku filmini izledi. Sanki gerçeğin tamamen dışına düşmüştü (Hangi gerçeğin?) Alacakaranlıkta ateş, kan ve insan acısı dolu bir yerde donmuş kalmış, öylece dikiliyordu.
Hiçbir şey yapamadan ve duymadan hatta kaçamadan kalakaldı Tuna.
O sırada Musa'yı gördü. Baktı. Evet, bu Musa'ydı. Kuzguncuk-lu Musa biraz ilerde, yerde yatıyor, kanlar içinde bacağını göstererek bağırıyordu. Bir film izler gibi baktı. Onun sesini duymuyordu ama bağırdığını anlıyordu. Birden dudağının şiddetle acımasıyla kendine geldi. Dişlerini dudağına geçirmiş olmalıydı. O zaman çözüldü Tuna. Aniden sesleri duymaya ve hareket edebilmeye başladı. Koşup Musa'nın yanına gitti. Yere çömeldi, sağlam bacağından yırttığı pantolon kumaşıyla yaralı bacağı bağladı, belki kan kaybını önlerdi, işte o vakit artık kan görmeye dayanabildiğin! fark etti. Onu artık kan tutmuyordu!
"Ben Musa. Kuzguncuklu Musa. Ölmek istemiyorum! Ya Allah, ya Bismillah! Ben Musa. Allahuekber!" diye sayıklıyordu Musa.
Musa'yı sırtına alıp, koşarak sakin bir yere, yardım alabileceği bir yere götürmek istedi Tuna. Ama Musa iri yarı, ağır, kendisi 168 ince, zayıf ve çok yorgundu.
"Başlayacağım şimdi filmlere..." diye söylendi. "Hepsi mi güçlü, iri yarı bu askerlerin o filmlerde be!"
Sürükleyerek çekmeye başladı Musa'yı. Önce Atatürk Meyda-nı'ndan çıktılar, dar, karanlık sokaklarda inleyerek dolaştılar. Musa yarı baygındı, Tuna'nın kendinde olduğu da söylenebilir miydi? Bazan duruyor, yere oturuyor,

Musa'nın başını dizine koyup, alnını siliyordu. Kanaması durmuş ama ateşi çıkmıştı Musa'nın. Her molada matarasından su akıtıyordu Musa'nın ağzına.
"Ölmeyeceksin Musa, sakın korkma arkadaşım. Bu bir kâbus, yalnızca bir kâbus! Uyanacağım ve bitecek! Her şey düzelecek, inan bana... Bak söz veriyorum artık bakkalına da uğrayacağım. Senin bana baskı yapmandan çekinmeden uğrayacağım. Birbirimizi kabul etmeyi öğrenene kadar sana geleceğim. Sakın ölme Musa, sakın... Ah Meriç, neredesin!.."
Bir doktora gereksindiği için mi Meric'i sayıklıyordu?
Yeniden kalkıp, Musa'yı çekiştirerek kasabanın sokaklarında dolaşıp durdu sonra. Nereye gittiğini, kimden yardım isteyeceğini bilmiyordu. Labirente benzeyen, kesme taşlı sokaklarda kaybolduğunun bile farkında değildi. Güzel şeyler düşünüp, rahatlamak istiyor, aklına Kuzguncuk, çocukluğu, Araş, Ada, dedesi ve annesinden başka kimse gelmiyordu. Köşkün bahçesinde oynuyorlardı. Şair Dayı onlara bir şeyler anlatıyordu; mutluydu. Çok mutluydu! O zamanlar mutluydular!..
Sonunda artık kımıldayamayacak kadar bitkin düştü. Bir duvarın dibine oturdu. Musa'yı da duvara yaslayarak yatırdı. Bir süre öyle kaldılar. Çıt yoktu, karanlıktı. Hava serindi. Tuna birdenbire ne olduğunu anlamadan avazı çıktığı kadar bağırmaya başladığını fark etti. Delirmiş gibi bağırıyordu:
"insan kılığındaki bütün caniler, bütün katiller! Size sesleni-; .yorum çocuk kasapları! Kan emiciler, soysuzlar, vampirler! Ulan siz insan değilsiniz be! Hangi din, hangi millet cinayet işleyerek yücelmiştir ha! Kudurmuşsunuz siz be! Allah belanızı versin! Ölen bebeklerin kanında boğulun nefret tüccarları! Arkadaşımı öldürüyorsunuz be! Nefret ediyorum, işte ben de nefret ediyorum sizden! Oldu mu ha? Başardınız mı ha?"
Çıt yoktu. Yalnızca kendi sesinin öfkeli yankısı geldi geriye. Çıt yoktu.
"Konuşsanıza be! Hadi konuşsanıza bebek kasapları! Nasıl kesiyorsunuz bebekleri kıtır kıtır ha? Bombalarla, yangınlarla nasıl kıyıyorsunuz insanlara ha? Nasıl öğrendiniz öldürmeyi inancınız uğruna ha? Böyle inancınızın Allah belasını versin be!" -;
Çıt yoktu. Sanki bu topraklarda hiç insan yaşamamıştı ve Tu*-na sonsuza dek burada yapayalnız kalacaktı. ; ;
"Kalleşler! Korkaklar! insan olamamışlar!.." diye bağırdı. ' Sesi çatallaşmaya başlamıştı. •
Çıt yoktu.
işte o zaman dağılmaya başladı Tuna. Parçalara ayrıldığını hissediyordu. Ter içindeki bedeni gözünün önünde hücrelerine ayrışıyordu. Katıla katıla

ağlamaya başladı. Her hıçkırıkla bir parçasını daha yitirerek, umutsuz bir gözyaşı bombardımanına tutuldu.
"Hışşt asker! Asker beri baksana asker!" diyen bir ses duyduğunu sandı bir ara.
"Ne var be!" diye çemkirdi.
"Hışşt asker be, sana derim be oğlum, az beri baksana!" Başını kaldırıp, bakınca tam karşısındaki bir kapının yarı aralık olduğunu güçlükle seçebildi. Önce hayal gördüğünü sandı ama aralık kapıdan şalvarlı bir kadın silueti kendini gösterdi. Bir eliyle "gel" işareti yaptı. Fişek gibi yerinden fırladı Tuna. Musa'nın iyice ağırlaşan bedenini kendi bitkin bedenine yaslayarak sürükledi. Yarı açık kapıdan içeri girdiler. Daha içeri girer girmez kapı arkasından sertçe kapatıldı ve üstüne kilitlendi.
169
ŞAiR EVLENMESİ
"Maraş'lan Muş'ları hep geze geze istanbul'dan hiç çıkmadım. Nice senler saysam yol boyunca sevdiğim Tepeden tırnağa ayşemayşe"
Metin Eloğlu
"Doğan Dayım Paris'ten döndü, yıldırım nikahıyla evleniyor-muş!"
"Yıldırım nikâhı mı? Gerçekten mi? Vah vah vah!.."
Evlenenleri duymuştum, hattâ Kemal Dayım'ın orduevindeki nikâhına da gitmiştik, ama bu evlilikte adı geçen "yıldırım" sözcüğü beni ürkütmüştü. Yıllar sonra benim de yıldırım nikahıyla evleneceğimi nasıl tahmin edebilirdim ki ?..
"Yıldırım nikâhı kötü bir şey sayılır, değil mi Ada?"
"Ah benim melekler kadar saf Mabelciim, kötü olur mu hiç! Birbirlerini çok, ama çok sevenler yıldırım nikahıyla evlenirler. Mesela annemle babam öyle evlenmişler. Sanırım ben de Aras'la yıldırım nikahıyla evlenirim... Heralde yani..."
"Yaa..." diyerek dudaklarımı sarkıtmıştım.
Aslında ikimiz de bozulmuştuk Şair Dayı'nın evlenmesine. Çocuklar ya da yetişkinler, hiç fark etmez; sevdiğiniz birisinin (hele hiç tanımadığınız birisiyle) evlenmesi üzücüdür. Büyük olasılıkla sevdiğiniz kişiyi aynı kentte ve gözünüzün önünde kaybet-mişsinizdir artık. Kaybetmemeye uğraşanlar çoğunlukla seçmedikleri yeni birisiyle arkadaşlık etmeyi öğrenmek zorunda kalırlar. Bu, bir terzinin eski bir elbiseyi bozup, yeniden kullanılır bir başka elbise haline sokmaya çalışmasına benzer. Tahmin edileceği üzere, bu çaba yeni bir kumaştan, yeni bir elbise dikmeye
çalışmaktan daha zordur ve sonuç her zaman iç açıcı olmaz. (Babam, çağdaş terzi Nairn öyle derdi.)

Ada'lar Kuzguncuk'a taşındıklarından bu yana, Şair Doğan Gökay hemen her hafta sonu köşke gelir, daima aynı sabırlı, bilge güleryüzlü ifadesiyle bizlere zaman ayırırdı. Onun öbür yetişkinlerden çok farklı olduğunu biz çocuklar daha ilk görüşte anlamıştık. En önemli farkı, bizlere eşit davranıyor oluşuydu ki, çocuklar buna bayılırlar. Bunu yaparken yetişkinlerin çoğu kez düştüğü yanlışı yineleyerek, kendisi çocuklaşmıyor, sesini yapay şekerle tatlandırıp, kediyle konuşur gibi inceltip, uzatıp, çekiştirmiyordu. Şair Doğan Gökay'ın çocuklarla ve gençlerle çok iyi iletişim kurabilmesinin asıl sırrı, onların yaratıcı yanlarını açığa çıkartmalarını teşvik edici bir özgür ortam yaratabilmesinde yatıyordu. Kendi deyişiyle, çocuklar ve gençlerle "suç ortaklığı" yapabiliyordu. Hâlâ gençler tarafından okunuyor ve seviliyor oluşunun tılsımı buradadır.
Merak ettiğimiz, sevdiğimiz ya da bozulduğumuz her şeyi ve herkesi rahatlıkla sorup, yaşımıza göre tatmin edici yanıtlar aldığımız, her sorumuzla ufkumuzu genişletecek başka bir soruya bizi gönderen Şair Dayı evleniyordu demek! Yani artık onu başka biriyle paylaşmak zorunda kalacak, hatta belki de yitirecektik... Belki artık köşke gelmeyecek ve onu bir daha hiç göremeyecektik! Zaten Ada'nın büyüyünce ağabeyimle evleneceğini düşündükçe hüzün dolan çocuk kalbim, bu ikinci evlilik haberiyle iyice kırılmıştı. ("Evlilik kurumuna karşı mesafeli oluşumun altında bu ilk deneyimlerin izleri mi yatmaktadır?" diye düşünürüm bazan...)
Şair Doğan Gökay, daha ilkgençlik yıllarında o sıralar yazar ve sanatçıların kâbesi sayılan Paris'e gitmiş, birkaç yıl orada yaşamıştı. Onun ilkgençlik yıllarında, şiirleri ve düşünceleri nedeniyle hapiste yatmakta olan şair Nâzım Hikmet'i kurtarmak için Paris'te uluslararası bir kampanya başlatılmış, genç Doğan Gökay bu kampanyanın önemli adlarından biri olmuştu. Türkiye'ye döndüğünde kendi adı da kara listeye alınan şair dayı, yalnızca şair Nâzım Hikmet'in özgürlüğünü istediği için, şiirleri bahane edilerek hapse atılmıştı. Bize yaşantısının bu kısmından pek söz etmezdi. Ne kadar ve nerede hapis yattığını konuşmayı sevmez, sırası geldiğinde de acı acı gülerek, "Baskı, en çok gençler üzerinde geri tepen yöntemdir. Caydın-
cı olmanın yolu hiçbir zaman baskı olmamıştır! Ama bizimkiler bunu öğrenmemeye kararlı görünüyorlar. O yüzden de silahları 172 hep geriye tepiyor..." derdi.
'..... Buna karşılık onun Fransa'daki yaşantısıyla ilgili pek çok şey biliyorduk. Dünyanın farklı köşelerinden gelmiş yazar ve şairlerle yaşadığı ilginç anılarını neşeli ve enerjik üslubuyla marine ederek anlatırdı. Paris kafeleri, sokakları, sinemaları ve müzelerini ağzımızın suyu akarak dinlerdik. Sonunda

bizim de kendimize göre birer Paris'imiz olmuştu tabii... Dolayısıyla, yıllar sonra Paris'e giden Ada büyük düşkırıklığı yaşamıştı.
"Doğan Dayım'ın Paris'i belki de gerçekte hiç var olmadı. O bize kendi Paris'ini yazdı ve anlattı galiba Mabel..." demişti dönüşünde.
Zaten bizim kuşak için Paris hiçbir zaman tutkuların, sanatın ve özgürlüğün baştan çıkarıcı davetiyesiyle bekleyen bir sembol olmadı ki... Bizim ilkgençliğimizde artık ileri teknoloji, para ve güç heyecan vermekteydi ve bizim kuşağın gözü Amerika'ya çevrilmişti. Ada ve ben belki kişiliklerimiz uygun olduğu için ama daha çok Şair Dayı'ya büyük hayranlığımızın etkisiyle olmalı, hâlâ Paris'in sembolize ettiği güzelliklerden heyecanlanan istisnalardık.
Benim için hiç önemli değildi. Aslolan şair Doğan Gökay'ın bizleri çocuk olarak ciddiye alıp, küçük bir dünya turuna çıkartması, bize bizimkinden farklı ulusların, ırkların ve dünya görüşlerinin de olduğu bilincini vermesiydi. Üstelik bu sırada çok eğleniyor oluşumuzu nasıl unutabilirim? Hangi yetişkinlerin keyifli bir çocukluk geçirmiş oldukları, dikkatli bir bakışta anlaşılmaz mı zaten? Parasız kaldığında barmenlik yaptığını, gazete dağıtıcısı olarak çalıştığını anlatırdı bize kahkahalar arasında. Bazan da Paris sokaklarında sonradan ünlenecek bir ispanyol şair arkadaşıyla jong-lörlük gösterisi yapar, kitap ve kahve parası toplarlarmış... (Şairlikle jonglörlük arasında bir ilişki olduğuna dair inancım iyice pekişiyordu tabii.)
Soğuk ve karanlık Paris sabahlarında uyanıp çalışmanın, sisli Paris bulvarlarında romantik aşklar yaşamak kadar neşeli ve eğlenceli olmadığını hayal meyal anlayacak yaştaydım ama onun yaşanmış bitmiş bir şeye başkalarının önünde asla ağlamayan, yaşa-
dığı sırada da gerçekçi davranan birisi olduğunun mesajlarını al-rnak için biraz fazla gençtim.
Doğan Gökay, ben farkına vardığımda hoş, çekici bir erkekti ve hâlâ gençti. Ne klasik anlamda yakışıklı, güçlü kuvvetli, ne de saçı, sakalı ve/ya bakışlarıyla gönül çelen biriydi. Doğan Gökay, boyu ortanın biraz üstünde ince, zarif, bıyıksız ve sakalsız bir adamdır. Daha ilk bakışta ellerinden cildine, duruşundan bakışına kadar kentli ve entelektüel olduğu anlaşılır. Çok sofistike birisi oluşu kadar, neşeli ve enerjik kişiliği de onun albenileri arasındadır. Hiç kibirlenmeyen ama kişiliğinin güçlü ve cömert yanlarıyla daha baştan büyük saygı ve sevgi toplayan o özel insanlardan biridir o. Sanırım, insana serüvenler vaat eden renkli kişiliği ve hep gencecik kalan bakışları onu yakışıklı erkeklerden daha fazla çekici kılıyordu. Kadınlar ondan daima hoşlandılar.

Onun ilkgençlik yıllarında şimdikinin aksine ortalarda fazlaca görünen, pek çok ilişkiye adı karışmış bir genç adam olduğunu sonradan öğrenecektim. Ada'nın annesi, Şair Doğan Gökay'ın Paris'te "çapkın Türk Şair" diye anıldığını fısıldamıştı kızına. (O da bana elbette...)
istanbul'da kültür yönetmenliğini yaptığı gazetenin sahibiyle, aralarında nedenini yıllar sonra öğreneceğimiz ciddi bir sorun çıkmıştı. Biz duyduğumuzda gazeteden istifa etmiş ve yeniden Paris'e gitmişti şair dayı. Yaz tatiliydi, onun yokluğunu önce pek fark etmedim. Aradan bir ay geçtiğinde Ada ve ben sık sık onu anar, özler olmuştuk. Ama aradan sekiz ay geçtiğinde artık ona kızıyor, bizi terk ettiği düşüncesiyle feci bozuluyorduk.
"Türkiye'ye dönerken yolda tanışmışlar. Bilirsin o hâlâ vapurla yolculuk eder. italya'dan aynı vapurla istanbul'a dönmüşler. Yıldırım aşkı olmalı!.."
"Yıldırım aşkı mı?"
Daha nikâhının etkisini üzerimden atamadan bir de aşkı çıkmıştı başıma... Bu "yıldırım" konusu hem büyüleyici hem de ürkütücü bir ihtişamla çökmüştü üzerime.
"Annem bunun ilk bakışta aşk olduğunu söyledi. Tıpkı üstüne yıldırım düşer gibi pattadanak, bir bakıyormuşsun ki, âşıksın..." diye gözlerini süzerek kırpıştırdı, abartılı biçimde titreyerek beni güldürdü Ada.
Onun abartılı tiyatral küçük komedilerine bayılır; o oynama-
ya, ben izlemeye duyamazdım. Ama aramıza bir üçüncü kişi geldiğinde Ada'nın tarzı değişir, daha az komik, daha kontrollü bir 174 üslupta sürdürürdü oynamayı. O sırada yanımıza Araş gelmişti. """ Birden ciddileşen Ada;
"Birini ilk gördüğünde elektrik çarpmış gibi kendini kaybeder, feci etkilenirsen, bunun adı: yıldırım aşkıdır!" dedi.
Sonra dönüp Aras'a baktı. O bakışını unutmam ne mümkün! Keskin bir bıçağı yalamış ve ağzı kan içinde kalmış gibi bir bakıştı... Araş önce çakılıp kaldı, soluk almakta zorlanır gibi görünüyordu. Sonra utandığı zaman hep yaptığı gibi çok önemli bir başka şey düşünüyormuş gibi dudaklarını büzüp, kaşlarım çattı ve başını yukarlarda bir yere çevirip, saklandı.
Aras'ın ilişkiye gireceği başka kızlarla kesinlikle sorun yaratacak bu davranışının asıl anlamını daha küçücükken okumayı söken Ada, bilirdi. Ada, Aras'ın sözsel ifadesinin gelişmediğini ama zekâsının ve duygusallığının nerelerde yeşerdiğini çoktan kavramıştı.
Araş o yıl liseye başlayacaktı. Ada ingilizce hazırlık sınıfında okuduğu için Aras'ın bir yıl arkasına düşmüştü. Kuzeniyle birlikte Üsküdar Amerikan Lisesi'ne giden Meriç, orta ikideydi ve artık tamamen Adalar'a yerleşmiş, halasıyla

enişte sinin kanatları altına girmişti. Zamanla sanki onun hiç kendi ailesi olmamış da, gerçekten Ada'nın kız kardeşiymiş gibi algılamaya başlamıştım durumunu. Meric'in annesini yalnızca bir kez görmüştüm, babasını y-sa fotoğraflarından tanıyordum. O benden sadece bir yaş büyüktü ama ben onun yanında iki boy küçük kalıyordum. Sık sık onun annesi gibi uzun boylu olacağını konuşan yetişkinlere kulak misafiri olurdum. Yaşından daha iri gösteren, yoldan geçenleri dönüp baktıracak kadar güzel bir genç kız olup çıkan Meriç, annesinin Makedonya kökenli pembe-beyaz renklerini taşır ve açık kahverengi-ela renkli kuzeni kumral Ada'ya zerre kadar benzemezdi. Bana sorarsanız Meric'in en önemli özelliği bunlar değildi. Ben en çok Meric'in kokusunu beğenirdim. Hâlâ onun kadar güzel kokan başka birine rastlamadım. Özel bir parfüm falan değil, bu koku Meric'in kendi kokusudur; tazedir, çiçekçedir. Meyveli parfümlere bayılan Ada'nın aksine, Meriç hiç parfüm kullanmaz.

Güzelliğinin ve hoş kokusunun tadını çıkartamazdı Meriç.

Utangaç, sıkılgan bir çocuktan, sessiz ve silik bir genç kıza dönüşüyordu. Onu kızları Ada'dan ayırmamaya özen gösterek evlerine alan hala ve enişte sinin yanında evlatlık gibi iğreti yaşıyordu. Meriç, benim bile çoğu kez 'evin oğlu' gibi davrandığım o güzelim köşkte hep bir misafirmiş gibi yaşadı ve okul masraflarını ödeyen babasını bir türlü affedemedi. Hâlâ öyledir.

Bence Meric'in varoluşuyla ilgili sorunları vardı ve sanki kendi varlığının yükü altında eziliyordu. Ona karşı acımaya benzer bir ilgi duyuyor, onu kendisinden korumak, daha fazla acı çekmesini önlemek istiyordum. Benden hoşlandığını bilmek gururumu okşuyordu, çünkü Meric'i gören oğlanların gözleri yuvasından fırlıyordu. Benim gözümse zekâsı ve cesaretiyle bütün yaşamı boyunca beni büyüleyen balrenkli bir kızın üzerine çakılmıştı. Bu kız ağabeyime âşıktı ve şahane kumrallığına çok yakışan gizemli hüznünü bazan hoyratlığa varan bir şakacılıkla örtmeye uğraşıp durdu bütün yaşamı boyunca.

On beş yaşındayken, birden, o talihsiz olaya denk düşen yılda Meric'in boyu durdu, o yaş için uzun sayılacak 165 santimde dondu kaldı. Sonra ben onu yakaladım ve geçtim. Yıllar sonra şiddetli üzüntünün büyüme hormonlarını etkilediğini bana anlatırken, onun aslında hepimizin üzüldüğü o korkunç olaydan çok, bunun sonucunda beni kaybedeceği korkusuna kapılarak sarsıldığını dehşet içinde kavrayacaktım. Bazan yanıbaşımızda yaşanan felaket ve/ya mucizelere nasıl kör kalabildiğimiz sorusu, kahrolası bir bilmece olarak asılı duruyor kafamın üstünde...

Gözlerimin miyop olduğu o yıl ortaya çıktı ve on iki yaşımda birdenbire "dörtgöz" oluverdim. Yavaş yavaş yüzümü sarmaya başlayan ergenlik sivilcelerim ve yaşıma göre ufak tefek, çelimsiz bedenim derken, bir de gözlük çıkmıştı başıma. Yetişkin bir erkek olduğumda da varlığımla fark edilecek, kızların dönüp çapkın çapkın bakacağı bir erkek olamadım hiçbir zaman. (Annem hiç hoşlanmasa da, benim kuşağımın köylü, kentli ve/ya gecekondulu her inançtan kızları, beğendikleri erkeklere artık baygın baygın değil, çapkın çapkın bakıyorlar.)
Yakışıklılık konusu Aras'ın tekelindeydi; herhangi bir yere adım atar atmaz yakışıklılığı ve erkeksi varlığı hemen fark edilir, adeta ortamın atmosferi değişirdi, istisnasız bütün kızlar mutlaka ağabeyime dönüp dönüp bakarlardı. O ise bütün çekici insanlar
gibi artık buna alışmıştı. Üstüne üstlük, kibirsiz ve sakin davranışlarıyla kızları iyice baştan çıkarırdı. Asla çapkın bir delikanlı 176 olmadı Araş. O, taa en başından beri Ada'ya sevdalanmıştı. *Ada'nın eşi güç bulunur renkli kişiliği ve güçlü karakterine vurgundu ağabeyim. Kimsenin görmediğini sandığı kaçamak anlarda Ada'nın ela gözlerine bakışlarını nasıl unutabilirim? Onun Ada'ya verdiği değer, bir erkeğin bir kadına ne kadar çok âşık olabileceğinin uç örneklerinden birisi olmuştur benim gözümde. Tabii benimkinden sonra...
"O da şair miymiş peki?"
"Kim, karısı mı?"
Evlendikten sonra ilk kez karısıyla birlikte köşke gelecek olan Şair Dayı'yı neredeyse bir yıldır görmemiştik.
"Hayır, karısı moda ressamıymış."
"Moda ressamı mı?"
Hoppala, bula bula ne tuhaf bir meslek kadım bulmuştu Şair Dayı böyle...
"Aslında stilist, tasarımcı falan diyorlar ama ben bu meslek için moda ressamı diye bir ad uydurdum. Hem daha Türkçe, hem de acaip havalı!.." diyerek omuzlarım silkti Ada.
Konuşan hep olduğu gibi ikimizdik. Meriç inanılmaz titizliğiyle sanki bilgisayar yazıcısından çıkmış kadar düzgün ev-ödevleri hazırlıyordu. Araş da o sıralar Ada'nın yeni abone olduğu Amerikan coğrafya dergisi National Geographic'in şahane fotoğraflarına göz atıyordu, ikisinin de kulağı bizdeydi.
"Nefis bir sarışınmış, annemler tanışmışlar!"
Benim anlamadığım, bizi "nefis bir sarışın" uğruna terk eden şair Doğan Gökay'a kızacağı ve o kadını kıskanacağı yerde olup l ' bitenden adeta heyecanlanan Ada'nın tutumuydu.

"Artık buraya eskisi kadar sık gelemez!" dedi, gizlemeye hiç gerek duymadığı bir sevinçle Araş.
"Eyvah!" diye düşündüm. "Şimdi fırtına kopacak!"
"Gelir!" dedi Ada nihayet ondan beklediğim sert tepkiyi vere- i rek. "Dayım köşke yine sık sık gelecek, karısıyla tabii!"
Sesinde bunun aksine asla katlanamayacağını belli eden sinirli titreşimler vardı. Araş, onun şair dayısıyla arasında kimsenin giremeyeceği o özel alana burnunu soktuğunu anlayıp, hemen geri çekildi; fırtına kopmadı.
Şair Doğan Gökay ve Ada Mercan, ben bildim bileli inanılmaz güzellikte bir dayı-yeğen ilişkisi yaşadılar ve mucizevi biçimde bunu hâlâ korurlar. Yıllar geçip, biri yaşlanmaya öbürü olgunlaşmaya başladığında ilerleme hızlarını bozmayan iki ayrı araba gibi hâlâ yanyana yola devam etme şansını sürdürdüler. Bu tesadüfen yakalanmış bir şans değildir. O ikisi, algılamaları, entelektüel kapasiteleri, kıvrak zekâları, yaşama bakışlarındaki incelikleri ve kendilerine bile çaktırmadan arkasına sakladıkları mizah anlayışları bakımından birbirine çok benzeyen, bilinçleri sürekli teyakkuzda yaşayan insanlardır.
Bana sorarsanız Ada ne annesine, ne de babasına benzer. Onun kişiliği tamamen dayısının genlerinden kodlanmıştır. "Kız halaya, oğlan dayıya çeker" diye sananların tam tersine, Ada tıpatıp dayısının kızıydı.
Dediği gibi de oldu. Şair Dayı yine eskisi gibi sık sık köşke geldi, bize döndü! Hiç değişmemişti. (Demek evlilik sandığım kadar öcü değildi - acaba?) Yüzünde her an bir hınzırlığa hazır bekleyen bilge gülümsemesi, camları biraz daha kalınlaşmış gözlüğünden taşan zeki bakışları, ince fitilli kadife pantolonu, tüvit ceketiyle yine aynı Şair Dayı'ydı. Karısı gerçekten güzeldi, gençti ve şaire sırılsıklam hayrandı. Bunu her yaştan hepimiz görebiliyorduk. Korktuğumuz gibi Şair Dayı'yı tekeline almamış, aksine köşke, geçerken tek başına uğramış gibi bağımsız ve rahat davranan, fakat bizlerle dost olmak için de kılını kıpırdatmayan biriydi o. Değişik bir kadındı. Çevresindeki hemen her şeye karşı kayıtsızlığa varan bir ilgisizliği vardı. Beni en çok rahatsız eden adıydı. Daha önce ve sonra hiç duymadığım, bende huzursuz çağrışımlar uyandıran bir adı vardı. Önyargılarımdan kurtulmak için verdiğim savaş, öbür insanlaşma çabalarım kadar çetin geçmiştedir ama Şair Doğan Gökay'ın karısının adıyla ilgili önyargı sorunumu bir türlü çözememişimdir. Tanrım, insan adları ne kadar önemli!
"Beğendin mi karısını?" diye fısıldadı kulağıma Ada. "Bilmem... Güzel galiba..."
"Amaan Mabel, onu sormadım. Tabii ki çok güzel! Ben senin fikrini merak ediyorum."

"Adını sevmedim! Çok çirkin adı var!"
"Olur mu hiç akıllım? Bi kere onun adı yanardağ anlamına ge-
KAM12
gibi artık buna alışmıştı. Üstüne üstlük, kibirsiz ve sakin davranışlarıyla kızları iyice baştan çıkarırdı. Asla çapkın bir delikanlı 176 olmadı Araş. O, taa en başından beri Ada'ya sevdalanmıştı. ^ Ada'nın eşi güç bulunur renkli kişiliği ve güçlü karakterine vurgundu ağabeyim. Kimsenin görmediğini sandığı kaçamak anlarda Ada'nın ela gözlerine bakışlarını nasıl unutabilirim? Onun Ada'ya verdiği değer, bir erkeğin bir kadına ne kadar çok âşık olabileceğinin uç örneklerinden birisi olmuştur benim gözümde. Tabii benimkinden sonra...
"O da şair miymiş peki?"
"Kim, karısı mı?"
Evlendikten sonra ilk kez karısıyla birlikte köşke gelecek olan Şair Dayı'yı neredeyse bir yıldır görmemiştik.
"Hayır, karısı moda ressamıymış."
"Moda ressamı mı?"
Hoppala, bula bula ne tuhaf bir meslek kadını bulmuştu Şair Dayı böyle...
"Aslında stilist, tasarımcı falan diyorlar ama ben bu meslek için moda ressamı diye bir ad uydurdum. Hem daha Türkçe, hem de acaip havalı!.." diyerek omuzlarını silkti Ada.
Konuşan hep olduğu gibi ikimizdik. Meriç inanılmaz titizliğiyle sanki bilgisayar yazıcısından çıkmış kadar düzgün ev-'':•':•'•;•• ödevleri hazırlıyordu. Araş da o sıralar Ada'nın yeni abone olduğu Amerikan coğrafya dergisi National Geographic'in şahane fotoğraflarına göz atıyordu, ikisinin de kulağı bizdeydi.
"Nefis bir sarışınmış, annemler tanışmışlar!"
Benim anlamadığım, bizi "nefis bir sarışın" uğruna terk eden •":. ~ şair Doğan Gökay'a kızacağı ve o kadını kıskanacağı yerde olup bitenden adeta heyecanlanan Ada'nın tutumuydu.
"Artık buraya eskisi kadar sık gelemez!" dedi, gizlemeye hiç gerek duymadığı bir sevinçle Araş.
"Eyvah!" diye düşündüm. "Şimdi fırtına kopacak!"
"Gelir!" dedi Ada nihayet ondan beklediğim sert tepkiyi vererek. "Dayım köşke yine sık sık gelecek, karısıyla tabii!"
Sesinde bunun aksine asla katlanamayacağını belli eden sinirli titreşimler vardı. Araş, onun şair dayısıyla arasında kimsenin giremeyeceği o özel alana burnunu soktuğunu anlayıp, hemen geri çekildi; fırtına kopmadı.

Şair Doğan Gökay ve Ada Mercan, ben bildim bileli inanılmaz güzellikte bir dayı-yeğen ilişkisi yaşadılar ve mucizevi biçimde bunu hâlâ korurlar. Yıllar geçip, biri yaşlanmaya öbürü olgunlaşmaya başladığında ilerleme hızlarını bozmayan iki ayrı araba gibi hâlâ yanyana yola devam etme şansını sürdürdüler. Bu tesadüfen yakalanmış bir şans değildir. O ikisi, algılamaları, entelektüel kapasiteleri, kıvrak zekâları, yaşama bakışlarındaki incelikleri ve kendilerine bile çaktırmadan arkasına sakladıkları mizah anlayışları bakımından birbirine çok benzeyen, bilinçleri sürekli teyakkuzda yaşayan insanlardır.
Bana sorarsanız Ada ne annesine, ne de babasına benzer. Onun kişiliği tamamen dayısının genlerinden kodlanmıştır. "Kız halaya, oğlan dayıya çeker" diye sananların tam tersine, Ada tıpatıp dayısının kızıydı.
Dediği gibi de oldu. Şair Dayı yine eskisi gibi sık sık köşke geldi, bize döndü! Hiç değişmemişti. (Demek evlilik sandığım kadar öcü değildi - acaba?) Yüzünde her an bir hınzırlığa hazır bekleyen bilge gülümsemesi, camlan biraz daha kalınlaşmış gözlüğünden taşan zeki bakışları, ince fitilli kadife pantolonu, tüvit ceketiyle yine aynı Şair Dayı'ydı. Karısı gerçekten güzeldi, gençti ve şaire sırılsıklam hayrandı. Bunu her yaştan hepimiz görebiliyorduk. Korktuğumuz gibi Şair Dayı'yı tekeline almamış, aksine köşke, geçerken tek başına uğramış gibi bağımsız ve rahat davranan, fakat bizlerle dost olmak için de kılını kıpırdatmayan biriydi o. Değişik bir kadındı. Çevresindeki hemen her şeye karşı kayıtsızlığa varan bir ilgisizliği vardı. Beni en çok rahatsız eden adıydı. Daha önce ve sonra hiç duymadığım, bende huzursuz çağrışımlar uyandıran bir adı vardı. Önyargılarımdan kurtulmak için verdiğim savaş, öbür insanlaşma çabalarım kadar çetin geçmiştedir ama Şair Doğan Gökay'ın karısının adıyla ilgili önyargı sorunumu bir türlü çözememişimdir. Tanrım, insan adları ne kadar önemli!
"Beğendin mi karısını?" diye fısıldadı kulağıma Ada.
"Bilmem... Güzel galiba..."
"Amaan Mabel, onu sormadım. Tabii ki çok güzel! Ben senin fikrini merak ediyorum."
"Adını sevmedim! Çok çirkin adı var!"
"Olur mu hiç akıllım? Bi kere onun adı yanardağ anlamına ge-
KAM12
liyor, hem sonra koskoca dünyada tek bi tane var o addan... Düşünsene tek bi tane... O da dayımın karısı!" 178 Adı Burkan'di.
"Hepiniz ne kadar da büyümüşsünüz böyle!.." demişti Şair Dayı sevinçle ünleyerek.

"Bir yıl çocuklar için ne kadar uzun, yetişkinler için ne kısa bir süredir!" Mutluydu. Gözlerinde her zamankinden farklı ışıklar çakıyordu.
"Paris çok değişmiş! O devrimci, o dikbaşlı hava solunmuyor sokaklarında Paris'in artık," demişti üzüldüğünü belli etmeyen ama önemli bir gerçeği aydınlatan sorumluluk sahibi bir sesle.
"Ben gemi mühendisi olmaya karar verdim!" dedi pattadanak Araş.
Artık büyüdüğünü, hiç uzatmadan, dosdoğru anlatmak istemişti anlaşılan. Sesinde kafa tutan ve asla Şair Dayı'nın kanatlarına gereksinmediğini ilan eden genç bir adamın kararlı fakat hâlâ toy çığlıkları...
"Ne diyorsun!" diye sevinçle ona döndü Şair Dayı. s Belki aralarında bir ilişki kurulur ümidinde olmalıydı.
"Pek yerinde bir karar. Gemi inşaat mühendisliği geleceği parlak bir meslek ve sana da pek uygun Araş."
Araş yanıt vermedi. Aralarındaki iletişim bu kadardı ve Araş için birkaç haftalığına yeterdi.
"Eeee, öbür meslekler belli oldu mu bakalım?" diyerek bize döndü Şair Dayı.
"Valla ben sosyal konularla ilgiliyim Doğan dayı," dedi bilmiş bir sesle Ada.
"Bilmez miyim!" diye güldü dayısı.
"O nedenle toplum bilimci veya insan psikologu falan olurum sanıyorum..." Gülmemeye çabalayarak başını salladı şair Doğan Gökay.
"Ben," dedim atılarak, "Ben büyüyünce şair olabilirim!"
"Hah ha! Sen bir harikasın Tuna! Ama biliyor musun ki, şair olmanın okulu yoktur."
"Daha iyi ya! Okula gitmeyi kim sever?" dedim sırıtarak.
"Ben çok seviyorum," dedi zor duyulan bir sesle Meriç. "Okulda kendimi çok mutlu hissediyorum."
Derin bir sessizlik oldu. Henüz hepimiz çocuktuk ama Meric'in ne demek istediğini anlayacak kadar da büyümüştük.
"Baban da okullarına hep severek devam etmiştir Meriç. Oysa Pervin halan ve ben pek okulluk tipler değildik," dedi Doğan Gökay durumu kurtarmak için yaramaz bir ses yakalayarak.
Ertesi yıl halasını ikna eden Meriç, Üsküdar Amerikan Lise-si'ne yatılı olarak kaydoldu. Onu ancak hafta sonları görebiliyorduk. Yokluğunu çok hissettik mi ?.. Bilemiyorum...
"Eee, söyle bakalım ciddi hanım, sen ne olacaksın büyüyünce?"
"Ben doktor olmayı düşünüyorum ama annemle babamla konuşmam gerekir tabii..." dedi Meriç çekingen bir sesle.

Yalan söylediğini hepimiz biliyorduk. Annesi yine tedavi için hastanede yatıyordu, babası aylardır uğramıyordu.
"Elbette prensesim, en doğrusunu sen yapıyorsun. Ben bu yaşta bile senin kadar akıllı olamıyorum. Sen bizim sülalenin haylaz yanına çekmemişsin çok şükür!" dedi.
Gerçekten de Meriç çok başarılı, inanılmaz disiplinli bir öğrencilik yaşamı sürdürdü, girdiği okullardan daima derecelerle mezun oldu. Onun kadar başarılı olan Aras'ın önder kişiliğinin aksine, Meriç hep sessiz ve derinden gitti.
O gün hepimiz salondan çıktıktan sonra Ada'nın bir punduna getirip, dayısına sülalenin en özel çocuğu olduğunu doğrulattığına adım gibi eminim. Ada, sevdiği kişilerin "en önemlisi" olmazsa yaşayamayan insanlardandır. Bu birkaç sevdiği kişi dışındaki-lerse ona vız gelir, tırıs gider.
"Durun dağılmayın hemen, size bir sürprizim var bugün," dedi Şair Doğan Gökay.
Sanırım Kuzguncuk'u ince ince kemiren kuru ayazların yoğun olduğu bir kış günüydü. Dördümüz yine hafta sonunda köşkte toplanmıştık.
"Sürpriz mi?" diye sevinçle haykırdı Ada. "Sürprizlere bayılırım..."
"Bugün buraya bir dostum gelecek ve bize çok özel bir gösteri sunacak."
"Jonglör mü gelecek Şair Dayı?" diye atladım.
"Hayır çocuklar, jonglör değil, bu akşam buraya gelecek arkadaşım bir hayâli."
"Bir hayâli mi ?.." "'• ' »'••• ••
O akşam köşke Hayâli ismail adında ince uzun, hüzne çalan 180 ciddiyetiyle bize hiçbir ipucu vermeyen ortayaşlı (tabii o vakit bi-ze göre "yaşlı") bir adam geldi. Şair Dayı'nm karısı onunla Karagöz ve Hacivat kostümlerinin modernleştirilerek nasıl geliştirileceğini konuştu uzun uzun. Bürkan'ın giysileri, bildiğimiz kadın giysilerinden hep çok farklıydı, beni biraz ürkütür, onun uzaylı olduğunu düşündürtürdü.
"Aman Mabelciim, sen çok hayalperestsin yani... Bu uzaylı hayallerin de hiç de orijinal değil. Bak bu Burkan var ya, işte o haute couture giyiniyor, uzaylılarsa çıplak gezer akıllım!"
Ada'nın yorumlan ve bilgiçliğinden bir tek ben hoşlanıyordum galiba...
"Ot kotür mü giyiniyor o? Aman Tanrım, ne korkunç!"
Çocukluk yıllarımız Karagöz ve Hacivat eğlencelerine denk düşmemişti. Biz daha çok televizyon ve sinema kuşağıydık. Şimdiki gibi Türkiye'nin onlarca yerli renkli kanalı ve uydu aracılığıyla onlarca yabancı kanalı yoktu ama ilk televizyon kuşağı bizdik.

Bizim çocukluğumuzda gölge oyunu Karagöz ve Hacivat oyunu için gereken atmosfer çoktan bozulmuştu. Mürekkep yalamak, kitap kurdu olmak, kültürlü aileden gelmek kavramlarının yerini, test çözmek, boş vakitlerde kitap okumak ve zengin olmak almıştı bile. Gölgeler çoktan gizemini yitirmişti 1970'lerde... Annemlerin kuşağı için şahane çocuk eğlencesi olan Karagözle Hacivat bizler için artık sıkıcıydı, yavaştı, bayattı. Esprileri ve hızı bizim dünyamıza uymuyordu. Yalnızca folklorik bir öğe olarak kalmıştı arkamızda.
Ama o gece başkaydı. Ö gece hepimiz Karagöz gösterisinden zevk aldık, hatta kahkahalarla güldük, eğlendik. O gece köşkte şair Doğan Gökay ve dostları için özel olarak kurulan sahnede gerçek deve derisinden yapılmış Karagöz takımıyla Hayâli ismail ömürboyu unutamayacağım kadar güzel bir gösteri sundu. Esprileri güncel, dili yalın ve kıvraktı.
Köşkte bazı hafta sonu akşamlan şair Doğan Gökay'ı ziyarete gelen konuklar olurdu. Bunların tanınmış yazar, şair, müzisyen ve ressamlar olduklarını fısıldardı Ada gururla bana.
Aralarında filmlerden tanıdığım bazı aktörler ve aktrislere rastladığımda heyecanla anneme koşar, onları anlatırdım. Annem özellikle kadın yıldızları defalarca anlattırırdı bana. Aras'a bu konuda soru sorulmazdı, çünkü o yıldızlarla ilgilenmezdi.
Bu konuklar bizim Kuzguncuklular'a hiç mi hiç benzemezlerdi. Erkeklerin bazıları, askılı pantolonlar, papyon kravatlarla dolaşan keçi sakallı veya tuhaf saç modelli adamlardı. Kadınlar daha da tuhaftı. Bir kere kadınların çoğunun saçı erkeklerden bile kısaydı. Giysileriyse, ya kışın bile kollan, omuzları açık elbiseli olanlar ya da pantolondan başka bir şey giymeyenler olmak üzere iki çeşitti, içlerinden saçları patlıcan renkli ve en kısa olanı hep pipo içerdi. Onu hiç sevmezdim, çünkü piposunun tütünü üstüme siner, yıkandıktan sonra bile çıkmazdı.
Böyle kalabalık konuklu gecelerde özellikle Süreyya Mercan mahalleliyi rahatsız etmemeye çok özen gösterirdi. Kuzguncuklu-lar arasında bu avant-garde sanatçı topluluğunun ziyaretlerinden haz etmeyenler olduğunu ama mahallede Süreyya Mercan'a duyulan sevgi nedeniyle bu konuda hoşgörü gösterildiğini yıllar sonra annemden öğrenecektim.
Birkaç yıl önce, belki daha geçen yıldı, resmi tarihin satır aralarında hokkabazlık yaparak asıl tarihimizi öğrenmeye çabalamanın güçlüğünü anlatan Ada'ya dönüp;

"Bak çocuğum, bazan sembollerden faydalanmayı hatırlamalıyız. Karagöz, Osmanlı'yı bize en iyi anlatan semboller taşır. Bunun 1850'lere uzanan yazılı metinlerle de desteklendiği görülür," demişti şair Doğan Gökay.
"Anadolulu, Laz, Kastamonulu, Kayserili, Karamanlı, Eğinli, Harputlu, Kürt, Baba Himmet tiplemelerinin arkasında gerçek yatmaktadır çocuklar. Bunları okumayı öğrenirseniz, şifreleri daha kolay çözersiniz."
Deve derisinden yapılmış her biri sanat eseri kuklalarıyla, biz çocuklara bu tipleri tanıtan Hayâli İsmail müthiş heyecanlıydı.
"Çelebi, Tiryaki, Beberuhi... bunlar istanbullu tiplerdir. Gayr-ı müslimlere gelinceee: Ermeni, Yahudi, Rum diye anılır onlar Karagözde. Agop, Nesimi, Kirkor da diyenler olur."
"Bir de Anadolu dışından tipler vardır çocuklar, işine burnumu sokuyorum, kusura bakma Hayâli..."
"Estağfurullah hocam! Sizin engin bilginizden yararlanırız ancak!"
I
"Acem, Arap, Arnavut..." diye saydı Şair Dayı.
Hayâli ismail'in ona neden "hocam" dediğini anlayamamıştım. Jonglörlük dışında şairlerin Karagöz öğretmenliği yapmak gibi bir işleri de mi vardı da ben bilmiyordum ?..
"Kabadayı tiplemelerini unutmayın ha! Ayıp olur delikanlılara sonra icabında değil mi ama?" dedi Balıkçı Osman filmlerindeki sesiyle Süreyya Mercan.
Sıcakkanlı, alçak gönüllü, keyif ehli, dünya tatlısı bir insandı Süreyya Mercan. Onun da şiir yazdığını ve bunları kayınbiraderi Doğan Gökay'a okuduğunu Ada bana fısıldamıştı. Daha sonra Süreyya Mercan'ın bazı şiirleri genç Türk Sanat Müziği bestecilerine ilham verdi. Çok ünlenen birkaç şarkıda Ada'nın babasının şiirleri okunmaktadır hâlâ.
"Babam keyif için içiyor, Meric'in annesi gibi alkolik değil!" demişti Ada, sinirli bir sesle.
Ama hep içerdi Süreyya Mercan. Lıkır lıkır değil ama elinde bir rakı bardağı, içinde buzları şıkırdayan anason kokulu beyaz sıvıyla dolaşırdı köşkte olduğu zamanlar. Salonun her yanında Cihan Teyze'nin sık sık doldurduğu sarı leblebi, tuzlu fıstık ve badem dolu tahta çanaklar olurdu.
"Tuzsuz Deli Bekir, Külhanbeyi, Efe, Zeybek, Matiz... sonra imam, Tablah, Büyücü, Cazuhan, Cin ve Canavar..." diye gururla ekledi Hayâli ismail, bu karakterleri tek tek kuklalarla tanıtarak.
"Köçek, çengi, hokkabaz, kantocu da farklı etnik grupların temsilcisidir aslında."

"işte Osmanlı'nın dehası azizim!" diye ayağa fırladı Süreyya Mercan rakının iyice coşturduğu feci heyecanlı bir sesle.
"Tıpkı bir mozaik bulmaca gibi farklı parçaları ustalıkla yan-yana koyup, resmi tamamlıyorlardı!"
"Puzzle yani," diyerek söze karıştı Ada.
Nihayet ona da söz hakkı doğduğu için sevinmişti.
"Şu pazıl kelimesine artık Türkçe bir karşılık bulun, ayıp oluyor elin kelimelerini hırsızlamak ama!.." diye güldü dayısı.
"Yahu, Birleşmiş Milletler gibiymiş bizim Karagöz oyunu da l canım! Hay gözünü sevdiğimin memleketi be! Şimdi bir kürdili hicazkâr dinlenmez mi be rakının yanında beyaz peynirle!"
"Hayatım içmesen artık..." diye o zarif sesiyle uyardı kocasını Pervin Gökay.
"Son, bak inan olsun bu son sevgilim, güzel karım benim..." diyerek kolunu onun beline doladı Süreyya Mercan.
"Artistlerin evli kalamayacağını söylerler ama - aman nazar değmesin! - bak Pervin Gökay'la Süreyya Mercan, Maşallah hâlâ yeni âşıklar gibi... Aman Allah bozmasın muhabbetlerini..." diyerek hülyalı gözlerini babamın üstüne dikerdi zaman zaman annem.
Eli ayağına dolaşan babam, böyle durumlarda iyice çekingen-leşir, sanki orada yokmuş gibi davranırdı. Zavallı annem monologunu iç çekişler arasında sürdürmeye alışmıştı.
"Baksana Süreyya Mercan'ı kötü durumda gören falan yok. Eh Pervin Gökay da zaten asil kadın... Ah ahh!.. Görgü başka şey tabii... Aile görgüsü almış insanlar başka oluyor..."
Hangisine acıyacağımı şaşırırdım. Annemin tutkulu hayalleri ve düşkırıklığı dolu inlemeleri arasından kaçıp, terzi dükkânına sığınan babama mı, yoksa ondan kapasitesi dışında şeyler bekleyen anneme mi?
içimizde en akıllı olan Aras'tı. O hemen odamıza çekilir, ya maket yapar, ya bilim teknik dergileri okur ya da uçak ve gemi resimleri çizerdi, eğer ders çalışmıyorsa tabii... Araş, asla annemle babam arasındaki bir konuya karışmaz, kendini dışarda tutmasını bilirdi. Ben hep yufka yürekli ve kendi başına çorap ören biri oldum. Hep ama hep! Kendimden nefret etsem de gider, sorunu bulur ve bir güzel bulaşırım içine... Başka deyişle, belayı hemen çekerim üstüme.
"Fakat dikkatinizi bir noktaya çekmek isterim beyler!" diye söze karıştı pipolu kadın ressam.

"Her şey öyle sandığınız gibi günlük güneşlik değildi o resimde. Gölgeler, hatta çok koyu renkler vardı. Karagöz oyununun içinde şakayla karışsa da zaman zaman azınlıklarla alay edildiğini, aşağılandığını hepimiz biliriz."
"Bu çok doğal," diye söze karıştı aktör Süreyya Mercan, "işin doğasında bu karşıtlık var, benim şair kayınbiraderimin deyimiyle diyalektik bi durum yani... Anlatabiliyor muyum acaba..."
"Hayatım hani içmeyecektin ama..."
"Sanıyorum önemli bir noktayı atlıyorsunuz burada," diyerek herkesi dinlemeye teşvik eden sesiyle konuştu şair Doğan Gökay.
"Türkler'in askerlikte ve savaşmaktaki dehası, Osmanlı'da
184
devlet kurma ve bunu koskoca bir imparatorluk olarak çok uzun bir zaman devam ettirebilme başarısı küçümsenmemeli ve zamanın konjonktürü içinde takdir edilmelidir."
"Afferin benim aslan kayınbiraderime! Son kadehimi onun için kaldırıyorum. Sevgilim, bak valla son, billa son bi tanem, üzüm gözlü nazlı karım..."
"ikinci husus, Anadolu Müslümanlığı dediğimiz, bugün memleketin geneline hâkim ve geleneklerimize uygun olan din kültürünü bize Osmanlılar'ın kazandırmış olmasıdır. Müslümanlığın çağdaş uygulanışını da Mustafa Kemal Paşa'nın Türkiyesi eninde sonuda mutlaka kazanacaktır."
Göstermelik kalktı, Hacivat bir semai okuyarak perdeye indi:
"Hayy hayi haak!" diye seslendi, "Yar bana bir eğlence gerek! Amaaan bana bir eğlence gerek!"
Ve Karagöz perdeye indi:
"Vaaay Karagözüm, demek okula başladınız iki gözüm. Mürekkep yaladınız, kâğıt paraladınız mı a canım? Yazı çıkarabilir misiniz?"
"Mürekkep de yaladım, kâğıt da paraladım. Yazı çıkarması bir şey mi? Gel haddin varsa kışı çıkar. Evde ne odun, ne kömür var. Kesede para hak getire!"
u Eve dönerken kulağımda en çok kalan tekerleme; "n
"Ey Hay-ü Hak! Yıktım perdeyi, eyledim viran,
Varayım sahibine haber vereyim hem'an.
Efendim her nice dilimiz sürçtüyse affola!" olmuştu.
AŞKIN KAÇ ÇEŞÎDI VAR?
"Bakışlarını kaldır Ama bakma bana..."
Ingeborg Bachmann
"Acı verir! "dedi.
"Aşkın her çeşidi acı verir!"

Sustu.
Bekledim.
Bekledik karşılıklı.
Sabrımı ölçüyor olmalıydı.
Uzun bir süre sonra dudakları kıpırdadı:
"Diyor, Doğan dayım."
Gözlerinin kumrallığında ince kum taneleri gibi beliren ela renkler içimi ışıldatmaya yetiyordu. Bu bakışlardan fışkıran yaşama sevincinin altında saklı hüznü benden başka gören var mıydı, bilmiyorum... Ama Şair Doğan Gökay'dan fena halde kuşkulanıyordum!
"Ona sorarsan..."
Ada öyle diyorsa, sormamam ne mümkün...
"Ona sorarsan, çocukluklarından beri tanışan, fakat bir türlü iyi geçinemeyen, sürekli birbirlerini iğneleyerek yaşamış iki erkek arasındaki ilişki de bir çeşit aşkmış!"
Biraz kafam karışmıştı, ama hem şair dayısı, hem de Kumral Ada bunu yapmaya bayılmaz mıydı zaten?
"Yıllarca birbirlerini çekemeyen bu iki arkadaş sonunda yaşlanıp, emekli olmuş iki aksi ihtiyara dönüşürler. Ve doğal olarak içlerinden biri daha önce ölür. işte o zaman geride kalan, sataşacak birinin yokluğunu çekmeye başlar. Yokluğunu çektiği kişi öyle bi-
ridir ki; çocukluklarından beri tanışmakta, birbirlerini iyi ve kötü yönleriyle çok iyi tanımakta, aynı zamanda bütün domuzluk, itlik ve keçiliklerinin ardında aslında gizli gizli birbirlerini kollamaktadırlar. Bunlar kadar önemli olan bir başka nokta da bütün bu çocuksu itiş kakışa rağmen 'öbürü'nün hep 'orada' olduğunu bilmek güvencesidir. Çünkü aşkın doğası çocuksudur ve işte bu yüzden geride kalan, gideni fena halde özlemektedir..."
Sustu ve sanki geride kalan kendisiymiş gibi özleyerek bana baktı. (Belki de ben öyle olduğunu sandım?)
"Biliyor musun Mabel, hiç kimsenin büyümek istememesinin asıl nedeni de bu!" diye fısıldadı.
Sesi Kuzguncuk'taki yakamozlar gibi parlıyordu.
Bu kız beni öldürecek! Her ne kadar dayısının sözcüklerini araklasa da hem o ve hem de dayısı şahane birer hikâye anlatıcısı olarak doğmuşlar ve bana da onları hayran hayran dinlemek rolü biçilmişti! (Acaba bu benim kendi yeteneklerimi engelleyen bir şanssızlık mı aslında? diye gizlice düşünmedim değil. Çünkü ortalama yeteneklerle doğan birisi için kendinden çok daha

yetenekli insanlarla yaşamanın çoğu kez kendi gelişimini engelleyici bir etken olduğunu gözledim. Ama hayır, kader-kısmet oynamayı seçtiğimden değil, bundan zevk aldığımın bilincinde olarak, bu kumral yolda yürümeyi tercih ediyorum ben.)
"işte Doğan dayım diyor ki, bu iki yaşlı adam arasında, dışından keskin sirke kokan ilişki aslında onların damaklarına göre bal tadmdadır ve kesinlikle bir çeşit aşktır!"
Hem de "kesinlikle" üstelik! Doğan Gökay'ın şiirindeki dirilik bu kafa tutuştaki tahrikten kaynaklanmıyor mu zaten? Ve Ada'ya dayısından geçen dikkafalı güzellik aynı iklimin rüzgârlarıyla esmiyor mu?
Bu tanımlama hoşuma gitmemişti.
"Ne yani birbiriyle sürekli kavga eden ama bir türlü ayrılama-yan bütün evliler de bu 'bir çeşit aşk' kapsamına mı girecek şimdi? Sırf Şair Dayı böyle diyor diye..."
Meric'in anne ve babasından söz ettiğimi bal gibi biliyordu. J Dudaklarını büzdü, "suç bende değil" der gibi ellerini iki yana açtı, gözlerini yumdu. O gözlerini yumunca yeryüzündeki bütün yeşiller, san ve kahverengi ışıklar kayboldu. Yeşildeki mavi yüzünden olmalı, maviler de silikleşti.
"Ona sorarsan evet!" dedi o şahane kumral gözlerini açarak, bütün kayıp renkleri tekrar yeryüzüne kazandırırken.
"Ona göre aşkın yüzlerce çeşidi var. Bağımlılık, alışkanlık gibi çok heyecan vermeyen duygulardan tut da 'onsuz olamamak' gibi tutkusal olanı da bir çeşit aşk..."
Bazan kendi düşüncelerini yaldızlı sözcüklere sarıp, bana şair Doğan Gökay'a aitmiş gibi yutturduğunun artık ayrımındaydım. Kimi zaman da ortama uygun düşeceğini düşündüğü fantezilerini sanki birisinin başından geçmiş gibi anlatıyordu. Küçükken lopur lopur yuttuğum bu şahane hayallerin (yalan demeye dilim varmaz!) artık farkında olduğumu bilecek kadar zekiydi ama bu ikimiz arasındaki düzinelerce oyundan yalnızca biriydi. Üstelik benden başkasıyla oynamadığını bildiğim bu oyunların saklı bir tadı vardı benim için.
"Bilirsin Mabelciim, Doğan dayım hep kozmik bakmamızı ister dünyaya. Yukardan, kuşbakışı bakınca her şeyin birbiriyle ilişkisi daha net seçiliyor tabii..."
Mayıs ortasındaydık, okulların kapanmasına az kalmış, yaz burnunu göstermeye başlamıştı. Baylan Pastanesi'nin arka bahçesi açılmıştı, bundan daha iyi bir yaz müjdecisi olamazdı. Bahçe sarmaşıklarla yarı yarıya örülmüş

asma tavanıyla neredeyse loştu ama bu loşluk yaz sıcaklarında doğal klima gibi işe yarardı.
Baylan Pastanesi'nin yalnızca yazları açılan bu arkaya saklanmış bahçesini bize Ada öğretmişti, istanbul'un Asya yakasına denizden asıl giriş noktası olan Kadıköy iskele meydanı ve Bahariye alışveriş merkezi bana hep kasvetli, özensiz ve çirkin gelmiştir. Zevksizce betonlaşmış, kalabalık, gürültülü Kadıköy'ün bir gün yeşili, parkları ve pastaneleri bol güzel bir meydana kavuşacağını hayal ederim hâlâ... Ben, Kadıköy meydanını bizim Üsküdar kadar güzel bulmadım hiçbir zaman.
Havalar ısındığından beri cuma ikindileri Ada ile Araş okul çı- . kışlarında Kadıköy'de buluşuyorlar, onlar yanımda olduğu için annem bazan benim de Kadıköy'e inmeme izin veriyordu. Artık ortaokula gidiyordum ama evin küçük çocuğu olduğum için Aras'a aynı yaşta tanınan haklar bana tanınmıyordu. Ada'ya sorulacak olursa, annem haklıydı, ben daha küçüktüm ve tabii onlar büyümüştü!
187
Annem ve Cihan Teyze, bizi ancak Kuzguncuk'tan tanıdık bir taksi şoförüne emanet ederek Kadıköy'e yolluyorlardı. îki yıl sonra modern Türkiye Cumhuriyeti'nin elli yedi yıllık tarihindeki üçüncü askeri darbe yaşanacaktı, ortalık müthiş huzursuzdu. Bütün anne babalar gibi bizimkiler de çok endişeliydi. Türkiye yine istikrarsız ve huzursuzdu. Bize oyun gibi gelen politik çalkalanmaların yarattığı rahatsızlığı en çok şair Doğan Gökay ve asker olan Mustafa ve Kemal dayılarımın üstündeki gerginlikten anlıyordum. Büyüklerin; "ne olacak halimiz? -çık çık cık-"lı ve "ordu gelsin, hadlerini bildirsin!, valla-"lı konuşmaları aklımı karıştırıyordu. Gazete manşetleri ve televizyon haberleri neşesiz, mutsuz sözcüklerle doluydu. Bunları şimdi anladığım anlamda anlatmamın haksızlık olacağını düşünüyorum. Ben o sırada daha çocuktum ve o yılları anımsarken tıpkı o vakitler yaşadığım haliyle geri çağırmaya çalışıyorum.
Araş, annemle babamın bütün uyarılarına karşın, biraz da efelik taslayarak ortalık karardıktan sonra eve dönüyor, gittiği her yeri eve haber vermiyor, yani bizimkilerin yüreğini ağızlarına getiriyordu. O gün, Baylan Pastanesi'ndeki buluşmaya da geç kalmıştı. Ben fırsattan yararlanıp Ada'yla bir pastanede başbaşa kalmanın tadına varıyordum. Sanıyordum ki, Ada'yla başbaşa pastaneye gidince herkes benim onun sevgilisi olduğumu düşünecek, ben de kısacık da olsa bu mutluluğu yaşayacaktım. Sanmak ile olmak arasındaki uçurumdan hep nefret ettim!

Sanmak, içinde umutlar, düşler ve heyecanlar vaat eden çok boyutlu bir kavramken, olmak gerçeğin sert, kalın, köşeli ve katı üç boyutunu taşır yalnızca... Ne mutludur o, oluşlarının içine sanışlarını da katmayı başaran insanlara... Bu konuda şaire ve büyük yeğenine nece hayran olduğumu yeniden anlatmama gerek kalmayacak kadar beni tanıdığınızı düşünüyorum artık.
Ada, annesinin yurtdışından getirdiği sırt çantasına saklı bir göz dikmesi için Cihan Teyze'yi kandırmış ve oraya büyük sırrını saklamayı başlamıştı. Sırt çantasının saklı gözünden bir paket Maltepe sigarası ve bir de gümüş çakmak çıkarttı. Daha on altı yaşına yeni girmişti ve püfür püfür sigara içiyordu. Hem ona, hem ağabeyime çok bozuluyordum. Hangisi öbürünü zehirlemiş-ti bilmiyorum, ama ikisi de son aylarda birdenbire yüzyıllık tiryaki gibi sigara içer olmuşlardı. Dedem sigara içerdi ama koyu tir-
yaki sayılmazdı. Dedem; "yanında kahve ve manzara olmazsa bu meretin tadı kalmaz!" derdi.
Şimdi bile, Ada ne zaman sigara içse içimi bir üzüntü kaplar, zehirleniyor, kanser olacak diye içim titrer. Ama susarım, söyleyemem.
Araş gecikince garson başımıza dikilip, ne ısmarlayacağımız konusunda ısrarlı ve haşin davranmaya başladı. Garsonun hışmından çekinip, Aras'ı beklemeden Baylan'ın meşhur Küp Gri-ye'sinden ısmarladık. Garson siparişimizi aldığı halde tepemizde dikilmeye ve bize ters ters bakmaya devam ediyordu. Garsonlar çocukları ve gençleri sevmezler mi? Aradan yıllar geçti ama ben hâlâ garsonların sevdiği cebi şişkin, bol bahşiş bırakan yetişkinlerden olamadım bir türlü.
O zaman garsonun aslında "bacak kadar" kızın püfür püfür sigara içmesine bozulduğunu anladık. Bana göre olmasa da Ada, o sırada bize çok yaşlı görünen otuz yaşlarındaki garsona göre "bacak kadar" olmalıydı. Sert sert bakıp; öfkeli bir "çık çık çık!" çekti. "Zamane gençleri" bir öncekiler için çoğunlukla can sıkıcıdırlar.
Altta kalmamak için Ada hemen bana dönüp garsonun duyacağı sesle beni azarladı:
"Sen daha çok küçüksün Tuna! Sigaraya başlamak için benim kadar büyümeyi beklemelisin!"
Garson söylenerek gitti.
Meriç de ben de sigaraya hiç başlamadık. Hiç başlamayanlar, sigaradan, özellikle de tütün kokusundan hiç hoşlanmazlar.

Küp griyelerimizi iştahla kaşıklamaya başladığımızda Araş hâlâ ortada yoktu ve Ada yüksek sesle düşünmeye devam ediyordu.
"Bence Doğan Dayım'ın Bürkan'a olan aşkı, bildiğimiz kadın-erkek aşkından çok farklı... Yine de maalesef aşkın yüzlerce çeşidinden biri olmalı onlarınki de..."
Tanrım, sadece on altı yaşındaydı ve hâlâ çocuk olan bana "bildiğimiz kadın-erkek aşkı" nutukları atıyordu! Pek bir şey bilmeden ve anlamadan onu dinliyordum. Ah benim sevgili ukala serserim!
"Burkan güzel bir kadın ama Doğan Dayım'ı anlayamaz o!" dedi dudaklarına bulaşan dondurmayı peçeteyle silmek yerine diliyle yalamaya çabalıyarak.
189
A-ha! Bir şeyler olmuş ve Ada Bürkan'ı kıskanmaya başlamıştı.
"Bence dayım, o dilinden düşürmediği o Fransız şair kadınla 190 evlenmeliydi, adı Brigitte olanla... Ama o kadın da lezbiyenmiş, ne yapsın dayım ?.."
"Lezbiyen mi? Nasıl yani..."
"Canım işte anlarsın ya, kadın kadına yani..."
"Kadınlar birbiriyle mi evleniyormuş orada?" diye şaşkınlık içinde bağırdım ve tabii başta bizim garson olmak üzere öbür masalarda oturan herkes eşcinsellik üzerine konuşan biz iki çocuğa bozularak baktılar.
Tam o sırada kolunun altına sıkıştırdığı çantasıyla çok yakışıklı bir genç girdi Baylan Pastanesi'nin arka bahçesine. Pırıl pırıl bir "Merhaba!" çekti. Bütün bahçe ışıldadı. Öbür masalarda oturan kızlar ya büyülenmiş gibi bakıyorlar, ya da dürtüşerek kıkırdaşı-yorlardı. Ben buna alışkındım. Ağabeyim nereye gitse ilk anda hemen bütün kadınların ilgisini ve erkeklerin kıskançlığını üzerine toplardı.
"Başladınız mı?" diye sorarak oturdu.
Geç kaldığı için koşmuş, yanakları kızarmıştı. Onu başından beri "yerli James Dean" diyerek hayranlıkla seyreden Pervin Gö-kay haklıydı. Araş, James Dean'in daha koyu renklerle basılmış bir fotoğrafı kadar yakışıklıydı. Ama yakışıklılığı ve yaşından büyük gösteren iri ve havalı duruşu kadar etkileyici bir başka özeliği daha vardı ağabeyimin. Onun yüzünde elde edilmesi güç olduğuna dair baştan çıkartıcı ciddi bir ifade vardı ve bu ifade bir çeşit meydan okuyuş duygusu yaratıyordu. Aras'ı iyice çekici kılan da buydu! Kızlar onun yakışıklılığı kadar ciddi tavırlarından da tahrik oluyorlardı bence. Kolay elde edilecek duygusu yayarak dolaşan ve öyle pek de yakışıklı sayılmayan benimse, kızlar üzerinde bu çeşit bir etkim olmadığını açıklamama gerek yok sanıyorum.
Ada kendi kupundan bir kaşık alarak Aras'ın ağzına uzattı. .? Araş dondurmayı Ada'nın elinden yemek yerine, kendisine uzatılan kaşığı alıp, dondurmayı

kendisi yedi. Öyle anlar vardır ki, ancak iki kişi ve kaşla göz arasında yaşanır. Öyle bir andı. (Ve ben onlar arasında yaşanan o "öyle anlar"m pek çoğunun tanığı olarak yaşamaya mahkûmdum!) Ada, çevredeki kızlara Aras'ın "kızı" olduğunu göstermek istemiş, Araş bunu yarı yarıya doğrulamıştı. Sahiplenmek duygusundan korkanların çoğu gibi Ada da
içten içe Aras'ı sahipleniyor, ama bunu açık etmeyi kendine yedi-remiyordu. Sahiplenilmekten hiç hoşlanmayanların tümü gibi Araş da aşırı alıngan davranıyor ama Ada'yı yitirmekten feci korktuğu için dengeyi korumaya çalışıyordu. Fakat asıl önemlisi Araş aşırı utangaç, Ada fazlaca, cüretkârdı.
Bir sigara da Araş yaktı, karşılıklı dumanaltı oldular. Çok pis kokuyorlardı.
"Nasıldı?" diye sordu Ada.
"On!" diye kestirip attı ağabeyim.
"Eh!" dedi Ada sevinçle,
"Cebir on, kimya on, geometri on, demek ki fizik de on oldu şimdi..."
Sonra yüzünde çapkın bir gülücükle uzanıp Aras'ın yanağını okşadı. Hâlâ Aras'a gözlerini dikmiş öbür masa kızlarına bir ihtar olmalıydı bu.
Bu dokunuştan keyiflendiğini anladığım Araş, yine de utangaçlığını yenememiş, yere düşen bir şeyi arıyormuş gibi saklanmıştı. Dışardan bakanlar ciddi ve yakışıklı bir delikanlının yanındaki bal damlası kumral kızın okşayışına ilgisiz kaldığı resminin yanlış yorumunu algılıyorlardı ama Ada onun ruhunu okumayı çoktan sokmuştu.
"Fizikçi, gelecek yıl da bu not ortalamasını tutturursan belki Amerika'dan bir burs bulabiliriz sana," dedi.
Ada heyecanla atladı, "Ay ne iyi olur! Ben de gelirim Amerika'ya, birlikte okuruz üniversiteyi orada."
"Ben ne olacağım peki?" diye korkuyla inledim. Sesimde kalabalık bir tren istasyonunda anne ve babasını kaybetmiş o küçük bir çocuğun feryadı vardı.
"Üzülme Tuna, okul bitince döneceğiz!" dedi Ada biraz da paylayarak.
"Ama ben gitmek istemiyorum ki..." diye yarım kalan sözünü tamamladı Araş.
Sessizlik düştü ortamıza.
"Yani Amerika'da üniversite bursun olsa bile gitmeyecek mi- / sin?" diye ağzı açık kalakaldı Ada.
Başını eğip, gözlerini sakladı Araş.
"Ben" dedi usulca, "Ben, teknik üniversitede gemi inşaat mühendisliği okuyacağım.
"Amerika'da gemi inşaat mühendisliğinin âlâsı var akıllım!" diye öfkeyle atıldı Ada.

içimizde en çabuk öfkelenen, duygularını en kolay belli eden ve en çabuk affeden hep oydu.
"Ben deniz subayı olarak okumak istiyorum," dedi Araş en yumuşak sesiyle ve Ada'nın gözlerinin içine bakarak.
"Üniforma mı giyeceksin yani?" diye yeniden hayretler içinde kaldı Ada.
Başını "evet" anlamına salladı Araş. Hâlâ Ada'nın gözlerinin içine bakıyordu. Araş çocukluğundan beri böyleydi işte. Sorunlarım kendi içinde çözmeye çalışır, kararlarını tek başına verir ve uygulardı. Ona akıl vermeye çalışmak, en başından fiyaskoyu kabullenmek demekti. Dedem, kıssadan hisse yoluyla, annem de baştan övgüyle girip, çaktırmadan tavsiyelerini sıralamak yöntemiyle ona ulaşa-biliyorlardı. Bu ikisi dışında bir tek Ada vardı Aras'a diş geçirebi-len. Ada'nın kimse için özel yöntemi yoktur. O olduğu gibi yaşa-yabilen çok ender cüretkâr ve şanslılardandır. Yalnızca bu kadar farklı oluşu bile Araş için etkileyiciydi ama en önemlisi Araş, Ada'ya hayrandı, Araş, ona âşıktı.
Bu kez de aynen öyle olmuştu. Araş geleceğiyle ilgili planını yapmış, kararım vermişti. O, gemi inşaat mühendisi bir deniz su-bayı olup, Ada'yla evlenecekti, içindeki serüven heyecanı mı, yoksa ailede subaylara duyulan sevgi mi, bilemiyorum. Ama en çok, babamın terzi geliriyle geçinmemizin giderek güçleştiğini ayrım-sayan "evin büyük oğlu sorumluluğu" bu kararın müsebbibiydi sanıyorum.
Araş kararını vermişti vermesine de Ada'nın tepkisinden çekiniyordu. Çünkü gelecekteki düşlerini süsleyen kız tıpkı onun kadar özgürlüğüne düşkün, bağımsız, dikkafalı ve güçlü kişiliği olan biriydi. Ağabeyimin tek başına karar verme dönemi bitmişti. Biz aile içinde Aras'ın arkasından, artık dikkafasını toslayacağı bir başka dikkafaya çattığına takılırken... o hiç aklımıza gelmeyen, o Allanın belası kara felaket hepimizi yanıltacaktı...
"O zaman Amerika'ya ben yalnız giderim," dedi Ada kırgın ama kafa tutan bir sesle.
Araş ısmarladığı küp griyeye yeni başlamıştı ki, kaşığını bıraktı.
"Ama sen bizi özlersin oralarda," dedi ciddi bir ifadeyle.
Sanki bu "biz"in içine kendisi dahil değilmiş gibi mesafeliydi, "ille de birinizin uzaklara mı gitmesi gerekiyor!" diye mızmız-landım.
"Gençlik, yeni hayatlara ve yeni dünyalara uçmak için kanat sahibi olmaktır, diyor Doğan Dayım. Bir bakıma yaşamın diyalektiği bunu zorunlu kılarmış!"
Darda kaldığında sık sık yaptığı gibi şair Doğan Gökay'a sığınmıştı Ada. Bazan tıpkı ağabeyim gibi ben de Şair Dayı'ya kızıyordum yani...

"Çocukken ne güzel, hiçbirimiz bir yerlere uçmazdık!" diye mızmızlandım yeniden.
"Sen hâlâ çocuksun Tunacıım," dedi Ada bana dönerek. O zaman beni gördü. Beni görünce yüzüne yumuşacık bir gülümseme yayıldı. Ben ona mutluluk hormonu etkisi yapıyordum. Araş ise onun heyecan ve dişilik hormonu seviyesini artırıyor olmalıydı. Elbette kendisi böyle söylemez; "sen benim serotoninim, Araş adrenalin ve östrojenim" derdi. Bu üçünün etkisini bir kadında yaratacak tek bir erkek olmadığına göre erkeklerden biri daima dışarda kalmak, kadınlar da yakınmak durumunu sürdürecekler anlaşılan! Belki bir gün bir hormonbilimci bu işe el atacak, ya da ahlak anlayışımız tümden değişecek...
"Sen hiç büyüme emi Tuna!" dedi sonra sürekli yanında taşıdığı hüznünü artık gizlemeden kırgın sesine döşeyerek... Eğilip kulağıma fısıldadı; "Canım Mabel'im benim!"
On altı yaşında bir genç kızdı ve benim büyümemi istemiyordu. Oysa o, hızla büyümek ve gelişmek için adeta koşuyordu. Onu yaşından büyük gösteren yalnızca Şair Dayı'nın gelişimini hızlandırdığı doğuştan kıvrak zekâsı değildi. Ada'nın ağabeyimle ilişkisinin cinsel boyutları o sıralar sandığımdan daha ileriydi. Kadınların aşka ve duygulara dair kararlılıkları ve cesaretleri biz erkeklerden çok daha güçlüdür. Biz erkekler bunu görmezden geliriz ama aslında bilir ve bundan içten içe korkarız.
"Okullar bitince beraber gezmeye gideriz Amerika'ya," dedi Araş küpünü yemeye başlayarak.
Bu, "ben düşündüm ve kararımı verdim" demekti Arasca dilinde. Ama ağabeyim hâlâ Adaca anlaşmak konusunda deneyimsizdi ...
KAM 13
193
Ada bir süre sustu. Gözlerinin kumrallığında oynaşan hüzünlü ela ışıklar içimi burkuyordu. Ada'yı üzdüğü vakitler ağabeyime 194 feci bozuluyordum. Onu üzdüğünü anlayan ama nasıl gönlünü alacağı konusunda inanılmaz beceriksiz olan Araş, çaresizliğinin hırsını dondurmasından alıyordu. Hayatımda bundan daha hızlı yenmiş bir dondurma görmedim.
Oysa ben bilirdim. Ada'yı yatıştırmayı, gönlünü almayı çok iyi bilirdim. Yalnızca Ada değil, başta annem olmak üzere sevdiğim ve beni seven kadınların gönüllerini almayı hep başarmışımdır. Özür dilemekten gocunan biri olarak doğmamışım ben. Özür dilemenin birbirinden güzel yüzlerce yolu vardır. (Bu biraz Şair Dayı'nın aşkın yüzlerce çeşitlemesinden aşırma gibi oldu ama, eğer

doğruysa, aşkla aralarındaki yakın ilişki düşünüldüğünde özrün de aynı sayıda türü olması doğal değil mi?)
Halbuki okulunun karate ve satranç takımlarında birinci olan, fizikte dâhi olduğu sık sık söylenen, kendi başına bir yabancı dili Ada'yla yarışacak kadar söken, herkesin gözbebeği yakışıklı ağabeyim, o çok sevdiği Ada'nın gönlünü almayı bilmiyordu. Becere-miyordu!
O kadar başarılı ve güçlü olan Araş, benim için çocuk oyuncağı olan şeyi beceremiyordu.
Bunu o zamanlar hiç anlayamazdım. Çocuklar ve hiç büyümeyenler mükemmele inanırlar!
"Sen istersen Amerika'ya gidersin tabii..." dedi Araş koca dondurmayı bir solukta midesine indirmenin sancısıyla dudaklarını kemirerek.
Kırgın bakışlarını ona çeviren Ada;
"İstersem evet!" dedi.
Ah aptal Araş, görsene kız sana "bunu istememe engel ol!" di-, yor apaçık! Kim inanıyor o kadınları anlamanın zor olduğu yalanına!
"istersen tabii..." diye beceriksizce geveledi ağabeyim.
Bir film izler gibi izliyordum iki kahramanımı.
Neredeyse Cyrano kesilip, Aras'ın konuşma metnini yazıp, eline verecektim ama hâlâ kahramanımın kendi başına zorlukların üstesinden geleceğine inanıyordum.
Birbirlerine baktılar. O ilk aşkın daha hiç kırılmamış düşleriyle baktılar birbirlerine. Çok güzel baktılar birbirlerine, itiraf et-
meliyim ki, kıskanmanın ötesine uçacak kadar sevdim o bakışmalarını ...
"Gitme!" dedi Araş, dünyanın en zor işini yapar gibi zorlanarak. Sonra günah işlemiş bir dindar gibi pişmanlıkla başını öne eğdi, yerin dibine geçti.
Ada yanıt vermedi ama şimdilik konunun kapandığı anlaşılıyordu. Biraz önceki sıcak öfkeyi izleyen serin hüznün yerini ılık bir sevgi almıştı yüzünde. Demek ki lise bitince çıngar çıkacaktı.
Ama lise bitince çıngar falan çıkmadı. Hiçbirimizin aklının ucuna bile gelmemiş bir belâ çıkıp geldi ve hepimizin yaşamını, hatta geleceğini değiştirdi. Hepimizin!..
Durumu kurtarmak için artık sahneye çıkma vaktim gelmişti. "Doğan Dayı ne demiş biliyo musun ağbi?" Neden bazılarına hep "durumu kurtarmak rolü" kalır daima?, diye sormuyorum artık...
"Gıcık oluyor dayıma!" dedi Ada kırgınlığına uygun bir kılıf bulduğuna sevinerek.

"Ne münasebet, senin akrabalarının tümü kibar insanlar," diyerek işi iyice zora soktu Araş.
"Anlamıyorum ki, Doğan Dayım ne yaptı sana? Halbuki senin hep zeki ve gururlu bir genç olduğunu söyler her yerde..."
"Doğan Gökay çok bilmişin teki, üstelik kendini beğenmişin biri!" diye ağzından kaçırdı Araş.
"Tıpkı senin gibi!" diye gülmeye başladı Ada. Bu mucize gülüşten yararlanıp, yeni bir hamle yaptım; "işte Doğan Dayı demiş ki, sen ona kızsan bile aranızdaki ilişki bir çeşit aşkmış!"
"Neee?" diye bağırdı Araş, "Ben Doğan Gökay'a mı âşık mı-şım?"
Ada sırıttı.
"Öyle değil akıllım... Tunacıım demek istiyor ki, içinde nefret bile olsa alışkanlık, ya da bağımlılık yaratan her ilişki biraz aşktır!"
"Saçma! Bütün bunlar saçma! Ve siz de bunlara inanıyorsunuz.. . Siz ikiniz bazan çok tuhafsınız!"
Ada'yla bakıştık. Bazan bile olsa "biz ikimiz" oluşumuzun tadına vararak içime doldurdum kumral gözlerini.
"Meriç de inanmıyor!" dedi Ada onun damarına basarak.
"Çok iyi ediyor!" dedi Araş bir sigara daha yakarak.
Yan masadaki kızlar, bizim tartıştığımızı görüp, Aras'a iyice 196 yeşil ışık yakmışlar, açık açık sırıtmaya başlamışlardı.
Araş, yan masalar ve başka kızlar konusunda oyun oynamayı hiç sevmezdi. Bunu Ada'dan çekindiği, ya da onu yitirmekten korktuğu için yaptığım hiç sanmıyorum. Araş "aklar ve karalar" felsefesinde, bazılarına göre tutucu ve sıkıcı sayılabilecek derecede istikrarlı, disiplinli ve düz bir insandır. O bir kızı seviyorsa, öbür kızlar ilgi alanı dışındadır artık.
"Bizim okulda," dedi canı sıkkın bir sesle, "Şair Doğan Gö-kay'ı pek tutmuyorlar. Onun 'komünist uşağı' olduğunu söylüyorlar. Başkalarıyla konuşurken ikiniz de dikkatli olun, etrafta her çeşit adam dolaşıyor!"
"Uşak mı?" diye hiddetlendi Ada, "Doğan Dayım Türkiye'nin en milliyetçi ve gerçekçi şairlerinden bi kereiTürkçe'nin ve cumhuriyetin en ateşli savunucularından o!"
"Benim bilmem bir şeyi değiştirmez, yalnızca dikkatli olun dedim. Siz ikiniz düşler dünyasından gerçek dünyaya geçmekte biraz zorlanırsınız çünkü..."
"Artık gidelim!" dedi Ada öfkeyle ayağa fırlayarak.
Yan masadaki kızlar artık iyice Aras'a yazılmışlardı. Ada'nın umurunda değildi. Araş onu en zayıf noktasından vurmuş, bu raundu nakautla kazanmıştı.

Masadaki sigara ve çakmağı çantasına tıkıştırırken çantası yere düştü ve içinden bir kitap fırladı. Araş atılıp kitabı yerden aldı.
"Aragon mu okuyorsun?" diye yumuşacık sordu.
Nasılsa çekişmeyi kazanmıştı.
"Evet efendim!" diye çemkirdi Ada.
"Aragon'un Else'ye mektuplarım okumuştum," dedi Araş.
Aşın milliyetçi, fanatik nasyonel etkilerin hâkim olduğu bir erkek lisesiydi Aras'ın okulu. Fen derslerine duyduğu ilgi doğuştan geliyordu. Edebiyata olan ilgisiyse tamamen Ada nedeniyle başlamıştı. Ne zaman ki, Doğan Gökay felsefe ile matematik arasında ciddi bir ilişki olduğunu bize anlattı, ağabeyimin edebiyata ilgisinin göstermelik olmadığını düşünmeye başladım.
Evdeki asıl edebiyat tutkunu bendim. Aç kurtlar gibi okurdum. Önce annem ve dedem, sonra Şair Dayı beni teşvik etmişlerdi. Şair Dayı neleri okumam gerektiği konusunda çaktırmadan
önerilerde bulunurdu. Benim kitap merakım pahalı bir meraktı ama Ada bütün kitaplarını benimle paylaşır, bazılarını bana armağan ederdi. Gizlice şiir yazdığımı da bir tek o biliyordu.
Araş zaman zaman benim roman ve şiir kitaplarıma göz atar, onları ödünç alırdı. Fakat o kadar kısa sürede kitaplarımı iade ederdi ki, onları okumuş olma olasılığı bile uzak gelirdi bana. Ben sindirerek, beğendiğim satır altlarını çizerek, sayfa kenarlarına notlar yazarak okurum kitapları. Sonra, yeri geldiğinde, laf arasında, Araş birden bir alıntı yapar ve beni feci şaşırtırdı. Onun kadar hızlı okuyup, okuduklarını anlayan insanlara hayran olmuşumdur daima.
"Aritmetiği ve sesi hoş şiirler!" dedi Ada'nın Aragon kitabını uzatırken.
Tamam! Ada tavlanmıştı işte. Sandalyesine oturdu. Öfkesi geçmişti bile.
"Senin için bir şey yapmıştım," diyerek cebinden kirli bir kutu, çıkarttı Araş.
•*" -""'
Özenle açtığı küçücük kutunun içinden ince bir telden yapılmış bir köpek biblosu çıktı. Çok güzeldi. Dikkatle bakınca Ada'ların Si-vas-kangal köpeği Sivri'ye benzediği anlaşılıyordu.
Ada, Aras'a baktı. Araş, Ada'ya baktı. Gözleri birbirine kilitlendi. Ben utanıp başımı çevirdim. O zaman yan masadaki kızların kıskanç bakışlarına çarptım. Gözlerimi Baylan'ın arka bahçesini saran sarmaşıklara sakladım. Akşam ezanı okunmaya başladı.
"Artık gidelim, sizinkiler merak eder," dedi Araş, sanki bizimkiler etmezmiş gibi.

Kasaya üç küp griye ödemek için paralarımızı birleştirecekken, Araş biraz da hava atarak, "Ben öderim!" dedi
Araş lise birden bir çocuğa fizik dersi veriyordu. On altı yaşındaydı ve para kazanıyordu. Ses çıkartmadık.
Tam Baylan'dan çıkıyorduk, "Öyleyse," dedim, "Öyleyse benim Ada'yla olan ilişkim de bir çeşit aşk olmalı!"
ikisi de güldüler. Birinin küçük erkek kardeşi, öbürünün Ma-bel'iydim ve asla ciddiye alınmıyordum.
Aras'la elele yürüyen Ada boşta kalan elini bana uzattı, ben de elini tuttum.
"Ama aşk acı verir, diyor o adam," diye kıkırdadı Ada, henüz o acıyı hiç tatmamış birinin rahatlığıyla.
I
-.s "Ah o çok bilmiş adam!" diye takıldı Araş. ı
"Belki de doğru söylüyordur?" dedim, yine güldüler bana. 198 Üçümüz elele çıktık Baylan'dan. ----- i Eve döner dönmez, kütüphanemdeki tek Aragon kitabına koş-
kım ve o gece ödev falan yapamadım. < (
ş; "Düş görürsün kocaman
açılmış gözlerinle '
Bilmem ne geçer acaba : Hayalinden senin önünden • >
Krallığındır senin o kapısı yok ; O bana geçiş izni olmayan ülke." '• •
HATIRLIYORUM
J__
T
"Elliyorum, biliyorum, biliyorum Elli yaşında bir adamın Elleri temizdir hep Ve ben günde üç kezyıkartm ellerimi
Ama yalnız ellerimi kirli görünce
Hatırlıyorum
Çocuk olduğum günleri."
Federico Fellini (Amarcord: Hatırlıyorum)
"Ölüm, hayat enerjisinin bitmesi demektir. Radyonun fişini çekerseniz, müzik biter, îşte ölüm tıpkı böyledir. Bir gün, bir yerde fış çekilir ve doğduğunuzda bağlanan enerji cereyanı kesilir. Hayat bitmiştir!"
"Hepsi bu olmamalı ama!" dedim, öfkeyle isyan ederek.
Gözlerim ağlamaktan kan çanağına dönmüş, yüzüm şişmişti.
"Güzel çocuğum, maalesef hepsi budur. Geliriz ve gideriz," dedi gülümseyerek Şair Doğan Gökay.

Sanki kendisi ölümsüzmüş gibi rahat konuşuyordu. Her zaman hayran olduğum o bilge gülümsemesi ilk kez sinirime dokunuyordu. Birisini sevmekle gelen o inanılmaz hoşgörünün gücü azaldığında, ayrıntılar bile batar insana... Daha fazlasını görmemek için yerimden kalkıp, pencerenin önüne gittim, sırtımı onlara dönüp, yüzümü camın öbür ucundaki bahçeye sakladım.
"Tıpkı tiyatro gibi," dedi Ada.
Sesi hipnoza girmiş birinin bedeninden yayılır gibi yavaş ve uzaktan geliyordu.
"Hepimizin bir rolü var, ama küçük, ama büyük, ama kısa, ama uzun... Hatta başrollerden birini de oynuyor olabiliriz... 200 Fakat eninde sonunda oyun bitiyor ve perde kapanıyor..."
Sustu.
"Ve hepimizin rolü mutlaka bir gün bitiyor."
Onları görmüyordum ama anlaştıkları zaman hep yaptıkları gibi başlarını salladıklarını biliyordum.
Dedemin ani ölümü en çok beni etkilemiş, günlerdir kendime gelememiştim. Son yıllarda nefes darlığı çekiyor olmasına karşın elden ayaktan düşmeden aktif kalışı, onun yakında ölebileceği düşüncesini aklıma bile getirmemişti. Ani bir enfarktüs ve pat diye gitti. Artık yaşantımda çocukluğumdaki kadar etkin bir yer tutmasa da dedem benim için önemliydi. Özel bir yeri vardı yüreğimde. Her koşulda ve her zaman onun gözünde haklı olduğumu bilmenin çocuksu şımarıklığını doya doya yaşadığım ilk kişiydi o. Yerine göre anneme karşı bile beni savunduğu olurdu. Kurguyla gerçeği ustalıkla karıştırarak anlattığı anılarıyla beni düşler dünyasına yollayan yetenekli bir öykücüydü o. Bana baktığında ona hatırtlattığım çoktan ölmüş akrabalarının özlemi ve hiçbir zaman umutsuz olmadığı dünyanın geleceğiyle coştuğu küçük torunuydum ben onun. Kuzguncuk'u ve istanbul'u ne kadar sevse de çocukluğu başka diyarlarda geçmiş göçmenlerin çoğu gibi yaşlandığında doğduğu toprakları özleyen, özlerken "Mavi Tuna"sı olarak bende konaklayan Plevneli romantik terziydi o. Yaşamdan tat almasını bilen, geçmişi, şimdiki zamana yük etmeden koruyabilen bir insandı o. Hem ben neden bunları anlatıyorum ki? Bunca söze ne gerek var? O koca yürekli yaşlı adam benim dedemdi ve artık gitmişti.
"Kitap gibi konuşuyorsunuz!" diye bağırdım. "Ama ben bir kitap sayfası değilim, anlamıyor musunuz!"
"Çünkü çocuğum, ateş düştüğü yeri yakar!" dedi Doğan Gö-kay, yumuşak bir sesle.
Sonra köşkün salonunda oturmaya alışık olduğu berjer koltuktan kalktı ve bana doğru yaklaştı.

"Yakınına sıkılmadıkça, kokusu duyulmayan mücerret bir koku gibidir ölüm. Tabii şimdi mücerret nedir diye soracaksınız... Ah dilimizi fakirleştirmeden modernleştirebilseydik eğer... Her neyse, mücerret: soyut, abstre anlamına gelir... Ne zaman ki vak-
ti gelir, yakınlarda birine denk düşer ve işte o zaman kokusu duyulur ölümün. Uzun süre havasız kalmış bir odanın içi gibi koyu, tozlu ve ağırdır bu koku ve siner adamın üstüne... Taa ki..." "Taa ki ne?" diye döndüm.
Kendimi bile şaşırtacak kadar saldırgandı sesim. Kibarlığını ve istifini hiç bozmadan sürdürdü Şair Dayı;
"Ta ki, insan beyni ortaya çıkıp, hadiseye el koyuncaya kadar. Artık hayata geri dönmenin, acıyı hüzne çevirmenin vakti gelmiştir, insan beyni acıyı unutturacak kimyasallar salgılar ve hatta mutlu olup, kahkahalar bile attırır adama. Çıldırmamanm tek yolu budur. 'Ölenle ölünmez' atasözü bunu anlattığı için güzeldir çocuğum."
"Haksızlık bu ama!" diye yine isyan ettim. "Dedemi unutmamı nasıl bekleyebilirsiniz? Unutmak ne kelime, ben hep hatırlıyorum. Hatta yıllardır aklıma gelmeyen dedemle ilgili ayrıntıları, anıları, bütün unuttuklarımı, her şeyi yeniden, yeniden hatırlıyorum!"
Soluk soluğa kalmıştım. Sustum. "Ben hep hatırlıyorum!" diye inledim sonra. Haksızlık eden asıl bendim. Ada ve ailesi, ölen kendi dedeleriy-miş gibi bize yakınlık göstermiş, yardımcı olmuşlardı. Cenaze namazına ve naaşın defnine bizzat Süreyya Mercan da katılmıştı. Bütün komşulara helva dağıttırmış, Kuran okutturmuşlardı. Hem Pervin Gökay, hem de Süreyya Mercan evimize gelip annemle babama başsağlığı dilemiş, kahve içmişlerdi.
"Unutmak bazı durumlarda bir lütuftur, çocuğum! Fakat ne yazık ki bundan nasibini alamamış bazılarımız... O bazılarımız ... biz hep hatırlarız!"
Sustu ve gözlüklerinin arkasındaki kahverengi gözleri daldı gitti. Kimi anımsıyor diye merak etmemeye çalıştım.
"Deden Plevneli terzi Muharrem, muhterem bir adamdı. Hoşgörülü, akıllı, çelebi insandı," dedi sonra, anımsadıklarım çabucak saklayarak.
Dedemle ancak iki kez karşılaşmıştı. Bir keresinde dedemin artık tek tuk kalan yaşıtlarıyla kurduğu çilingir sofrasından yayılan sohbet ve müzik keyfî köşke yayılmıştı. Tambur sesine, alaturka müziğe ve de çilingir sofrasına tamamen dayanıksız olan Süreyya Mercan, kayınbiraderini de sürükleyerek bizim eve gelmiş, yaşlı-

lar grubuna çabucak dahil olmuştu. Şair Doğan Gökay sevecen bir gülümsemeyle ortama "hafif yabancı" kalsa da ben uyuduktan sonra dedemin gönlünü fethetmeyi başarmıştı. Ertesi sabah de-dem;
"Abe, şu sizin fettan kızın artiz babası civan adamdır. Allah için tam alk adamıdır! Ammaa, o kızın dayısı pek münevver bir bey imiş de ben iç bilmemişim meğersem... Bre bizim Plevne'nin neredeyse sokaklarını bilir be! iç gitmemiştir oralara kızanım! Tarih anlatır ama sanki bizzat oralarda bulunmuş gibi bir ikâye eder, ağzından çam balı damlar mübareğin! Bir de alçakgönüllü ki, mahcup oldum inan olsun! Milliyetçi adamdır, Gazi Paşa'ya ayrandır, iç dedikleri gibi değilmiş, elal olsun şaire!"
Sonraki günlerde dedem Şair Doğan Gökay'ın şiirlerini okumamı istedi benden. Kurtuluş Savaşı ve halk destanlarıyla ilgili olanları çok sevdi.
"Deden giderken bizlere kendinden hoş izler bırakmayı ihmal etmemiştir nasılsa..." diyerek, bana gülümsedi Şair Dayı.
Ada da yanıma gelmişti. Üçümüz köşkün salonunda, pencerenin önüne toplanmıştık. Yaz tatilindeydik, sıcaklar bastırmış, Ada'lar yakında yazlık evlerine gidecekler, o yaz Araş üniversite sınavlarına girecekti.
"Babam," diyerek kahkahayı bastı Şair Doğan Gökay aniden, "Babam Milli Eğitim müfettişi olarak gittiği Maraş'ın meşhur kaymağına dayanamamış, bir oturuşta bir güzel yarım kiloyu mideye indirivermiş. Yarım kilo kaymak, yanında baklava, börek derken, tabii oracıkta oluvermiş! Hah hah ha!.."
Bu kadarı da fazlaydı ama... Kendi babasının ölümüyle eğleniyor muydu bu adam?
"Ne kadar duygusuzsunuz Şair Dayı!" diye bağırırken duydum kendi sesimi. Duygusuz mu?
Aman Tanrım, ne dedim ben? Şiirleriyle binlerce insanı duygulandıran, incelikleri, duygu yüklü metaforları şarkılarla dillere dolanan şair Doğan Gökay mı duygusuzdu? Birden çok utandım. Feci utandım. Kendimi zayıf ve çaresiz hissettim. Böyle hissettikçe kederim artıyor, daha çok bocalıyor ve çuvallıyordum. Her şey üstüme üstüme geliyordu. Daha fazla dayanamadım ve ağlamaya başladım.
Yanımda sanki acil bir durum için hazır bekleyen Ada hemen kucakladı beni. Ben de ilk gördüğümden beri hep içimden geldiği gibi sımsıkı sarıldım ona ve ağlamaktan biraz da zevk alarak ıslattım boynunu ve yanaklarını. Ona sarılmak içimdeki fırtınaları durdurmak yerine coşturuyordu. Ona sarılmak yatıştırmıyor, onu kucaklamak gevşetmiyordu. Zafer sarhoşluğuyla ona koşan bir kralı yeni zaferler için hemen yeniden yollara düşürecek bir kraliçe olurdu

o. Tahrik eden, baştan çıkartan, bir türlü ele geçirileme-yen, albenisi biraz da bu gizeminde saklı insanlardandı. Onu ele geçirmek yalnızca güç değildi, aynı zamanda insafsızlıktı, çünkü ele geçirilince eriyip, kaybolacağı besbelliydi. Kumral Ada bir kadında yatıştırıcı, yumuşak, sakin rüzgârlar arayan erkeklere göre olmadı hiç. Bense ne aradığımdan henüz emin olamayacak kadar gençtim.
Başımı kaldırdığımda Ada'nın hüzünlü kumral gözleriyle karşılaştım. Sevgiyle bakan iri ela gözler... O bana acıyarak, koruyarak bakmadı hiç. Onun bakışlarında hep, "yanında olacağım, seni anlayacağım, ama sana ait olmayacağım" altyazıları okudum ben. "Canım Mabelim benim!" dedi, "Hepsi geçecek, hep birlikte atlatacağız, birlikte, inan..."
Birlikte: sen, ben, Araş ve şair Doğan Gökay demekti. Belki böyle demek değildi de, ben yanlış anlıyordum başından beri...
Bana Mabel demesinden salonda yalnız olduğumuzu anladım. Şair Dayı bizi yalnız bırakıp, çıkmıştı. Belki de incinmiş, ya da kızmış olarak...
"Onu bulmalıyım, saçmaladım! Ne yaptım ben?" dedim Ada'nın uzattığı kâğıt mendille yüzümü kurularken.
"Dert etme, böyle şeyleri ciddiye almaz o. Senin çok üzgün olduğunu biliyor."
"Sanki dalga geçiyordu... sanki hiç üzülmemişti..." "Büyükbabama en düşkün olan çocuğu Doğan Dayım'mış oysa. Aylarca toparlanamamış babasının ölümünden sonra, öyle kaymak, baklava yiyerek de ölmemiş büyükbabam. Mide kanseri olmalı diyor annem. Maraş'ta teftişteyken hastalanmış, istanbul'a dönmüş, iki ay kadar hastanede yatmış ve orada ölmüş. Sustu, dudaklarını kemirdi bir süre;
"Korkularını ve üzüntülerini ciddiye almamaya çalışıyor işte, anlaşana Mabel! Sonuçta o da bir insan bizim gibi... Kitaplara
20|
saklıyor korkularını ve acılarını... Yazıp, kaldırıyor raflara. Annem onun için 'peygamber gibi adam' diyor ama... acaba Bür-204 kan da öyle düşünüyor mu, bilmiyorum valla? içimizde onu en """""""""""•" yakından tanıyan Burkan olmalı..."
Bu son cümleyi kıskanarak mı söylemişti, anlayamadım, istediği zaman Ada da kendini çok güzel saklar.
"Benim dedem hasta olduğunu biliyordu ve bile bile tedavi olmayı reddediyordu," dedim sayıklar gibi.
"inatçı Plevneli dede, n'olacak!" dedi Ada gülümseyerek.
Yeniden ağlamama engel olamaya çalışıyordu.

Ellerini tıpkı dedem gibi — rahmetli dedem demeye dilim varmıyor ama... beline dayadı, onun sesini taklit ederek konuştu:
"Bak zerafetli kızım, sen da-a bilmezsin ya, su bozuldu mu, er-şey bozulur gayri... Burda su bozuldu, deniz bozuldu, yağmur bozuldu. Ze-irledik sularımızı be kızım... îç şişede su satılır mı a be kızanım? Bakasın ne allere düştük evlatcım! Tuna bile bozuldu derler ama şu yürek elvermez inanmaya bre! Hey gidi koca Tuna Nehri be! Breh, breh breh!.."
Komikti. Hâlâ komiktir Ada. istediği zaman istediği insanı hâlâ güldürebilir. Güldüm. Gülümseyerek baktık birbirimize. Salonda yalnızdık. Birden yıllar sonra aynı salonda yetişkin iki insan olarak birbirimize bakarken gördüm ikimizi. Ada büyümüş genç bir kadın olmuştu, ben genç bir erkek. Üzgündük. Nedenini bilemiyordum ama yıllar sonra ikimizi üzgün görüyordum. O yine beni güldürmeye çalışıyordu fakat hüzünleniyorduk. Yüzü pek değişmemişti, gözleri aynıydı. Birden ürperdim. Gelecekten çalınmış bir resmi bu kadar net görmekten çok, o resimde beni ürküten ağır duygu yüküyle huzursuzlandım. Daha fazlasını görmemek için gözlerimi yumdum.
"Hey şuraya baksana!" diyen Ada'nın sesiyle açtım gözlerimi. Hâlâ o yaz basındaydık. O on yedi, ben on beş yaşındaydım. Önümde aniden beliren geleceğe dair o fotoğrafa daha çok zaman vardı. Derin bir "off çektim, rahatlamıştım.
Baktığımda bahçevan Hasan Amca'yla bol kahkahalı bir sohbeti koyulaştıran Doğan Gökay'ı gördüm önce. Sonra köşke bahçe kapısından girmemeye yeminli ağabeyimi bahçe duvarının •" , üzerinden, elinde maket bir uçakla atlarken yakaladım. Olacak iş mi? demeye kalmadı Araş, Şair Dayı'nın burnunu dibine yumu-
şak bir iniş yapıverdi. Onları duyamıyordum ama Aras'ın bu durumdan nasıl rahatsız olduğunu anlıyordum. Bunu benim kadar iyi anlayan başka birisi daha vardı:
"Hadi koş, Aras'ı kurtaralım!" diyerek bahçeye fırladı Ada. Aras'ı kurtarmak mı? Daha kötüsü olamaz! Sevgilisi Araş olan birinin onun yanma koşmak için uyduracağı en berbat bahane bu olmalıydı! (Ada da bir insan sonunda...) Araş dedemin ölümü sırasında bile üzüntüsünü açık etmemiş ya da Ada'nın dediği gibi "vahşi hayvanlar gibi yalnız başına acı çekmişti".
Şimdi camın arkasında tek başıma kalmıştım, işte oradaydılar! Zeki, yakışıklı, güçlü ağabeyim Araş, geleceği fethetmeye hazır... Hâlâ çekici, özgüvenli, entelektüel ünlü şair ve gazeteci Doğan Gökay, kadınların sevgilisi, edebiyat çevrelerinde kıskançlık yaratmakta birebir... Ve tabii o...

Onu anlatmak için, "güzel", "havalı", "başdöndürücü", "şahane" gibi sözcükler kullanmak haksızlık olur. Onun için, bu dünya dışından gelmiş kadar değişik, bir kuyruklu yıldız kadar etkileyici, iyi pişmiş kahve kadar tiryakilik yaratıcı, gezegene yalnız yollandığı için eşsiz, bir ipek böceği kadar dikbaşlı denildiğinde bir şeyler söylenmiş sayılır ancak. Demlenmiş ve içe sinmiş bir güzellik onunkisi. Ama asıl önemlisi beni güçlü bir manyetik alan gibi çeken etkisi ve çok kumral olduğu... Ada orada, dayısı ve sevgilisinin ortasında, sevildiğinin sonuna kadar ayrımında, albenisinden emin, mutluluktan yapılmış fosforlu iç çamaşırları giymiş... pırıl pırıl...

Hemen birkaç metre ötemde duruyorlardı. Çok yakınımda. Araş bahçe duvarından atlarken yakalanmaktan rahatsız, Doğan Gökay "delikanlı"yı esir almanın keyfinde, Ada çok sevdiği iki erkeğin arasını yapmaya çalışmakta. Çok yakınımda duruyorlardı, aramızda yalnızca camdan bir duvar, incecik, camdan bir duvar ... Yine de onlar üçü orada cam duvarın öbür yanında, beni çoktan unutmuş, ben cam duvarın bu yanında tek başıma... Üstelik artık dedem de yok...

Kendimi tamamen yalnız hissedip, bundan ötürü acı çektiğim ilk net anım o güne denk düşer, ilk kez o üçünü benden bu kadar uzak, kendimi bu kadar yalnız yakalamıştım ve ilk tepkim çok olağandı: Kaçıp, onları terk etmek isteği! Artık neden orada kal-

malı? Kaçıp, saklanmalı ve dedemin acısıyla birleşerek katmerle-şen yalnız bırakılmayı tek başıma yaşamalıydım. Sertçe döndüm ve koşmaya hazırlandım. Ama koşamadım. Sertçe döndüğümde sertçe bir şeye çarptım ve o şey yere düştü.

"Meriç özür dilerim... Burada olduğunu bilmiyordum... îyi misin?"

Düştüğü yerde kanayan burnunu tutarak bana gülümsüyordu. O çok yalnız olduğumu düşündüğüm sırada, tam arkamda Meriç duruyormuş...

Elinden tutup kaldırdım, banyoya gidip, yüzünü yıkadık, kanaması dinene dek burnunu sıktık, bekledik. Bunları yaparken küvetin kenarına ilişmiştik. Meriç birden başını göğsüme yaslayıp, gözlerini yumdu. Ben de doğal olarak diye düşünerek, onu kucakladım, (Neden doğal olarak? Her göğsünüze yaslananı kucaklar mısınız da?..) Sonra durup dururken ağlamaya başladı. Burnu kanarken, canı yanarken değil de ben ona sarılınca ağlamaya başlayınca şaşırıp kaldım. Okuldaki kız arkadaşlarım arasında sulu gözlü olanları vardı ama Meriç gibi sessiz sakin bir kızın böyle içlenerek ağlamasına hiç alışık değildim. Onu teselli etmek için saçlarını okşamaya başladım. Saçları sarı ve ipek gibi

yumuşacıktı. Bu çok hoşuma gitti ve okşamayı sürdürdüm. Ayrıca hep okşanan, yatıştırılan biri olmak yerine ilk kez ben birisini okşuyor ve yatıştırıyordum. Bu da hoşuma gitmişti. O sırada hiç beklemediğim başka bir şey daha oldu ve o utangaç sessiz Meriç aniden boynuma sarılıp beni dudaklarımdan öptü. Yumuşak, lezzetli dudakları vardı ve çok güzel kokuyordu. Yüzüm alev alev;! yanmaya başladı, sonra bu ateş bütün bedenime yayıldı. Okulda"' bana cilve yapan bir kız vardı ama benim aklım fikrim kumral bir kızda olduğu için elim ondan başkasına değmemişti, îşin kötüsü o kız ağabeyimin sevgilisi olduğu için elim elinden başka bir yere de değemiyordu. Yani Meriç benim öptüğüm ilk kızdı. (Beni | öpen demeli...)
'
Daha önce hiç alıcı gözüyle bakmadığım için bedenime sertçe batan göğüsleri beni şaşırtıyor ama heyecanlandırıyordu da...* Ağabeyime kıyasla geç kalmış bir cinsel uyanışla Meric'in öpüşü- î ne karşılık verdim. O, sanki kıtlıktan çıkmış gibi beni yiyerek ;j öpüyor, arada da ağlıyordu. Heyecanlı, telaşlı, ateşliydi.
;
Cinsel heyecanları keşfedişim kadar, Meric'in o sessiz, solgunj
1
görünüşüne hiç uymayan ateşli yanının coşkusuyla köşkün banyosunda öpüşüyorduk. Sonra aniden durdu Meriç. Birden utandı, başını eğip, gözlerini sakladı.
"Onlar bize göre değil!" diye fısıldadı.
Sesinde yıllardır sakladığı sırrı sonunda açıklamanın rahatlayış sevinci vardı. Cinselliğimin ilk kez bacaklarımın arasında sertleşmiş bir organ ve ateş basmış bir beden olarak farkına varışıma o sessiz sedasız Meric'in yol açtığına inanamıyordum. Bu, Ada'ya karşı yaşamayı belki de bilinçaltımda engellediğim bir olaydı! Bilmiyorum...
"Neredesiniz yahu?" diyerek bir hışımla banyoya giren Ada, adeta birbirine yapışmış olarak biraz da suçlu bir ifadeyle küvetin kenarında otururken bizi bulunca fena halde irkildi. Irkildi! Sanki tokat yemiş gibi sendeledi.
"Ne yapıyorsunuz burada siz ikiniz?" diye azarladı bizi.
Ada beni daha önce hiç azarlamamıştı.
Meric'i çekiştirerek banyodan çıkartırken azarlıyordu hâlâ;
"O daha çocuk, sakın elini sürme ona!"
Banyoda ne yapacağımı bilemeden öyle kalakaldığımda içerden Meric'in hıçkırıklarını duyuyordum.
Meriç ağlıyor, Ada öfkeleniyordu.

Dedemin ölümünü hep böyle hatırlarım.
Hatırlarım.
DÜŞLERİMDE BÎLE KENDÎMÎM!
"Bilinç, gerçekten varolduğumuzun tek gerçek kanıtıdır."
Rene Descartes
"Bu asker ölmüş!" dedi yaşlı kadın.
"Hayır! Hayır Musa ölmedi!" diye haykırdı Tuna. "Ölemez o! ölemez, çünkü bütün bu Allanın belası şeyler gerçek değil! Anlamıyor musunuz? Gerçek değil! Hepsi, ama hepsi yalnızca bir karabasan, bir rüya!.."
Sesindeki vahşet ve öfke insanın kanını donduracak kadar korkunç, geri dönüşsüz ve artık önlenemezdi. Daha fenası o artık kendi sesini işitmemeye başlamıştı. Yüzü sapsarı, gözleri patlamış gibi açılmış, bedeni şiddetli gergindi. En ufak bir tıkırtıda ya yerinden metrelerce zıplayacak, ya da karşısındakini öldürecek kadar gergindi. Gözlükleri toz içinde, üniforması kirliydi.
"Ben anlatmaktan yoruldum, ama siz anlamamaktan bıkmadınız be! Daha kaç kere söyleyeceğim bilmem ki? Bakın, korkacak bir şey yok, tamam mı? Tamam mı diyorum size? Ha?" diye haykırdı.
Yaşlı kadın ürkerek bir adım geri çekildi.
"Sakın korkmayın, bu Allahın belası savaş, bu şiddet ve nefret tamamen benim lanet olası bilinçaltımın bir intikamı! Tamam mı? Anlıyorsunuz değil mi? Bekleyin, biraz daha sabredin... Nasılsa bu ülkede doğanlar hep bekler ve sabrederler zaten... Yüz-, yıllardır... Allah kerim! Anlarsınız ya! Tevekkül şart! Siz parma ğınızı kıpırdatmayın, susun ve bekleyin! Allah kerim! Devle Baba, Toprak Ana! Ohhh! Bekleyin, bekleyin, daha çok beklers niz! Anlıyorsunuz değil mi? Bekleyin siz de... Bu kez de benul uyanmamı bekleyiverin... N'olacak nasılsa asırlardır bekliyorı hep birlikte!"
Soluk soluğa kalmıştı. Durdu, sonra kendi kendine konuşuyormuş gibi fısıldadı: "Bir uyanabilsem, ah bir uyanabilsem şu Allahın cezası uykudan ... Hemen şimdi uyanabilsem... Hepimiz kurtulacağız bu karabasandan. Hepimiz... Siz, ben ve bu kâbusun içindeki bütün karakterler..."
Sonra yaşlı kadına döndü: "Anlıyorsunuz değil mi?" diye azarladı. Hiçbir şey anlamamış ama acıyarak bakan gözlerle karşılaştı. "Anlıyorsanız neden öyle bakıyorsunuz bana? Haa?" Öfkeyle kadının üstüne doğru eğildi ama kadın pek de korkmuş görünmüyordu.
"Vah evladım vaahh! Olanlar olmuş sana çocuğum!" diyerek dizlerini dövmeye, dudaklarını hızlı hızlı kımıldatıp, duyulmayan bir sesle dualar okuyup, üflemeye başladı.

O sırada hemen arkasından gelen çocuk sesini duyan Tuna, sırtına dayalı sert bir cismin varlığını ayrımsadı. "Ana, bu asker kafayı yemiş be!"
Dönüp bakınca, siyah dik saçlı, bakımsız, on yaşlarında cin gibi esmer bir oğlan çocuğu gördü Tuna.
"Eller yukarı! Yakarım ha!.." diye panik içinde bağırdı çocuk. Çocuğun elinde bir tabanca vardı ve oyuncak değildi. "Tamam tamam, sakin ol! Çizgi filmi izlemiyoruz burada tamam mı? Robokop'luk falan taslama sakın! Bırak o silahı, şimdi yaralanırsın falan da... Bir de başıma sen çıkma Allah aşkına yahu! Rüyada bile olsa silahları sevmiyorum ben... Hadi bırak o tabancayı küçük!"
"Kes sesini asker! Ben küçük değilim tamam mı! Bu tabanca rüya değildir, içi doludur. Yürü bakalım şimdi!" Canı sıkılarak yüzünü buruşturdu Tuna.
"Yeniden başlıyoruz desene..."
"Çok konuşma, bırak tüfeğini yere ve içeriye yürü... Sallanma, hiç acımam, yakarım ha!"
Tüfeğinin omuzuna asılı olduğunu da o zaman ayrımsadı Tuna. Çıkartıp, yere bıraktı ve neredeyse karanlık avludan geçerek eve girdi.
"Çok film izliyor olmalısın. Ve tabii şiddet filmleri... Televizyon Anadolu'ya başka şeyler de getirdi mi acaba?"
KAM u
209
"Çok konuşma asker, yürü!"
"Tamam, biliyorum. Hiç acımaz, yakarsın ha!"
Küçük bir antrede postallarını çıkarttı ve kilimle kaplı bir oda-ya girdi. Çocuk arkasında, içi dolu gerçek bir tabancayı üzerine çevirmiş onu izliyordu.
"Geç şu sedire otur bakalım!"
"Dur oğlum, dur can Ali'm. Bırak o zavallı askeri. Görmüyon mu aklı uçmuş, başka ellere gitmiş garibin..." diyerek arkalarından yetişti yaşlı kadın.
"Gel asker, gel uzan bakiim şu sedire. Allah hepimizi tezelden kurtaracak inşallah! Sen Allah'ın birliğine inancını sakın kaybetme oğlum, gel hele, sole uzan evladım..."
Tuna kadının sesindeki şefkati avuç avuç süründü yaralarının üstüne. Uysalca söz dinledi. Çiçekli basmadan fırfırlı bir entari giymiş olan sedire uzandı ve hemen kendinden geçti.
Uyandığında kendini hâlâ aynı evde, aynı sedirde yatarken buldu. Üstelik ortalık hâlâ loştu.
"Allah kahretsin!" diye bağırdı.
"Anaa, deli asker uyandı, beddua ediyo!.."

Yer sofrası kurulmuş, sofranın ortasındaki kırmızı teflon bir tencereden mis gibi kokan buharlar yayılıyordu.
"Hâlâ yer sofrasında yemek yiyorlar. Anadolu köylüsü hâlâ masaya yükselemedi desene!.." diye homurdandı yattığı yerden doğrulup.
O zaman ölü bir ışık yayan, üzeri el işlemesi bir örtüyle kapatılmış gaz lambasını gördü.
"Hâlâ elektrik gelmemiş köy kaldı mı Türkiye'de? Neredeyim ben?" diye bağırdı canı sıkılarak.
"Anaa deli asker nerede olduğunu da bilmiyo!"
Elinde üç alüminyum kaşık ve üzerinde buharlar tüten gözleme ekmeğiyle yaşlı kadın girdi odaya.
"Meraklanma oğlum, iyi insanların arasındasın. Bizden kötülük gelmez sana," diyerek yer sofrasının başına bağdaş kurup, oturdu.
"Ama neredeyim ben? Adı ne bu kasabanın, hangi coğrafyasına düşer dünyanın? Gözlüğüm nerde benim?"
"Gel asker oğlum, gel bi lokma geçsin boğazından. Bak bi deri, bi kemik kalmışsın. Biraz yiyesin ki, güçlenesin hele. Güçlenince bulursun yerini, yurdunu, yönünü, coğrafyanı... Çan'lar sağol-sun önce... Al gözlüğün burada, uyurken rahatsız etmesin diye aldım, camlarını da temizledim, iyi göresin diye..."
"îyi görmek mi?" diye alaycı küçük bir kahkaha attı Tuna. "Dalga mı geçiyorsunuz? îyi görmeyeyim diye eksik mercek, yani cam taktırttı gözlüğüme..."
"Kimdir o densiz öyle?" diye kızdı kadın.
"Kim olacak, bilinçaltını tabii... Bilinçaltını, yani bu kâbusu düzenleyen şey... Benim beynimin bir parçası..." diyerek gözlüğünü taktı.
Kadın çok üzülerek oturduğu yerde iki yana sallandı, dizlerini dövdü.
"Vah can evladım vah! Bu savaş neler etmiştir hepimize bole... Vah çocuğum vah!.."
"Uzadıkça uzuyor acılar, korkular, daha da büyüyor öfke ve nefret... Tabii sonuçta şiddet iyice şahlanıyor..." diye homurdandı Tuna.
"Hemi de okumuş yazmış bir insanmışsın besbelli... Bu dediklerinin bazısını anlamam, etmem amma ağzın iyi laf yapar... Vah evladım vah!.. Gel otur şuraya, biraz çorba iç. Gel oğlum... Sen sakın inancını kaybetme çocuğum, bitecek bu kötü günler, bitecek yüce yaradanın izniyle yakında..."
Ayağa kalkınca başı döndü Tuna'nın, sendeledi önce. Sonra yer sofrasının başına çöküverdi. Fakat rahat etmedi. Yer sofrasında oturmanın bir yolu

olmalıydı. Baktı. Kadın bağdaş kurmuştu. O da denedi ama kuşaklar boyu masada yemek yemeğe alışmış bacakları bu işi başarmakta pek usta değildi.
"Annemin sülalesi de yerde mi yemek yiyordu acaba?"
"Buyur?" diye sordu kadın.
"Yok bi şey... Kendi kendime konuşurum ben..."
"Geçecek can evladım, inşallah şifa bulacaksın..."
Ali de gelip oturdu. Gözleme ekmeğinden kopartıp yemeğe başladı. Ekmeğin sıcak kokusu çabucak yayıldı odaya.
Bağdaş kurmuş bir bedenin ortasında sıkışmış olan midesini doldurmakta fiziksel sıkıntı çekse de açlık galip geldi ve ortadaki aynı tenceden çalakaşık yenen ev yapması tarhana çorbasına neredeyse saldırdı.
"Kusura kalma, evde fazla erzak kalmadı, artık Allah ne verdiyse..."
"Elinize sağlık, çok lezzetli olmuş. Uzun zamandır sulu ev yemeği yememiştim."
"Afiyet olsun! Şifa niyetine can evladım!" dedi kadın sevecen bir sesle.
"Anaa..." diye bağırdı çocuk içerden.
Dondu kaldı Tuna. Çünkü çocuk yanında çorba içiyordu.
"Ana, bu asker inliyo be! Galiba kendine geliyo, koş kız ana!.."
"Musa mı?" diye heyecanla yerinden fırladı Tuna.
Onu çoktan unutmuştu oysa.
Yandaki odaya geçince önce küçük Ali'ye ikiz kardeş kadar benzeyen bir başka oğlan çocuyla karşılaştı. Onun da elinde tabanca vardı ve siyah perdeyle sımsıkı örtülmüş pencerenin önünde nöbet tutuyordu. Bu çocuk Ali'den iki beden küçüktü, yedi-sekiz yaşlarında olmalıydı. Belki daha büyüktü ama gözlüğü net görmesine yetmediği için bu kadarını çıkartabiliyordu. Sonra Musa'yı gördü. Geniş bir karyolada yarı çıplak yatıyordu Musa ve bir bacağının yarısı yoktu! Üzerinde kan lekeleri olan beyaz bir çarşafla bağlanmıştı eksik bacağının dizi. Yarı baygın, inliyordu.
"Ne yaptınız Musa'ya?" diye bağırdı Tuna. "Nerede Musa'nın bacağı? Katiller, kasaplar, canavarlar! Nasıl kestiniz adamın bacağını?" Sonra kendi elini şiddetle ısırarak ağlamaya başladı.
"Tanrım bu işkence niye? Neden bu kâbusun devam etmesine izin veriyorsun? Neden insanlar birbirlerine karşı bu kadar zalim olabiliyorlar?"
Yaşlı kadın kolundan tutup, yatıştırmak istedi Tuna'yı. Ama bu hareketi hiç beklenmedik sert bir tepkiye yol açtı. Bu kez de şiddetli bir öfke krizine kapıldı Tuna, kadının üstüne yürüyüp, çıldırmış gibi bağırmaya başladı.

"Hangi hakla, hangi yetkiyle? Kimsiniz siz? Operatör doktor mu, yargıç mı, Tanrı mı? Ne sanıyorsunuz kendinizi ha! Kendi çocuğunuza yapar mıydınız bu cellatlığı ha? Yanıt istiyorum!.. Bütün sorularıma yanıt istiyorum! Adalet istiyorum! Allanın cezaları, bıktım hepinizden, anladınız mı? Bıktım!.."
Tabancasını Tuna'ya doğru kaldırmış Ali'nin iki beden küçük kardeşi annesini korumak için çırpınıyordu. Oysa kadın pek etkilenmiş görünmüyordu.
"Dur oğlum dellenme gene... Aliii, koş oğlum su getir asker ağbine, koşuver Alim!"
Kadın son derece sakin ve olaya hâkim görünüyor, Tuna'yı yatıştıracağına kesinlikle inanıyordu. Ufak tefek cüssesinden hiç beklenmedik bir kuvvetle Tuna'yı kolundan çekip, zorla oturttu sedire, Ali'nin getirdiği sert ve lezzetsiz suyu adeta akıttı boğazına. Gözlüğünü çekip aldı yüzünden ve hâlâ sinirden titreyen genç askeri iri köylü ellerine avuç avuç doldurduğu kolonyayla yıkadı, ovaladı. Doğum kontrolü tanımamış rahminin can kattığı kimbi-lir kaç çocuğu büyütmüş, yıllarca toprağı okşamış, toprakla savaşmış ellerinden yayılan şifa duygusu kendini annesiz bir çocuk kadar çaresiz hisseden Tuna'yı şaşırtarak yatıştırdı.
Kolonyanın keskin alkolü gözlerini yakınca kendine geldi Tuna. Kolonyadan yayılan limon kokusu ona birini anımsattı. "Nesim!" diye inledi.
"Ah Nesim! Neredesin Nesim? Hani dünyayı güzelleştireceğine inandığımız felsefeler, hani yeni, cesur, uygar dünya? Seni susturdular, beni de ben olmaktan çıkartıyorlar Nesim! Ben yok oluyorum Nesim!.. Nesim... Uyuşturuyorlar beni... Duyarsız, alışmış, tepkisiz biri olana dek bu kâbusu sürdürecekler... Nesim!"
"Üzülme can oğlum!" dedi yaşlı kadın. "Her gecenin bir sabahı vardır. Kul sıkışmadıkça hızır yetişmez!"
Sonra, Tuna'nın yanma oturup, sırtını sıvazlayarak bir ilahi okumaya başladı. Yunus Emre miydi? Sesi ne kadar yanık, ne yatıştırıcıydı ... Sonra sustu ve sessizce dua okumaya başladı. Aslında dudaklarını hızlı hızlı kıpırdarak bir şeyler fısıldıyordu. Sözcükleri duymak olanaksızdı. Fakat yüzündeki huzur dolu ifadeden ve bedeninin üst kısmında ancak dikkatle bakınca hissedilecek mistik bir dans ritminden onun dua okuduğunu düşünüyordu Tuna. Babaannesi Mürşide Hanım'ın, dedesi Muharrem Usta'nın onu bütün tehlikelerden koruyacağına inanarak okudukları duaları anımsadı. Güvenceli ve mutlu çocukluk günleri... Zorda kalınca hep sığınılan hep o liman değil midir? Tabii eğer öyle bir çocukluk şansınız olduysa...

Ona uzun gelen bir süre böyle kaldılar. Tuna yatışmıştı. Kendini biraz önceki kadar çaresiz hissetmediğini ayrımsadı.
Dönüp, alıcı gözüyle kadına baktı ilk kez. Kadın, hiç de sandığı kadar yaşlı değildi. Bakımsız, yorgun ve her yanı kat kat giysilerle örtülü olduğu için insanda yaşlı bir kadın imgesi yaratıyordu. Es-. mer tenli, ela gözlü, tombuldu. Kalın kaşları biraz inceltilse, başına öyle lafın gelişi iliştirdiği çiçek baskılı tülbent örtüden fırlamış dağınık, beyaz saçları taranıp, boyansa, biraz kilo verip, bir kadın kıyafeti giyse, en fazla kırk beş yaşlarında görüneceğine karar verdi Tuna.
"Hadi bilemedin kırk sekiz!"
Yalnızca "ana" kimliğinin içine sıkışmış, aslında güçlü, kuvvetli, soğukkanlı, akıllı bir kadın olmalıydı. Evde iki oğlundan başka kimse olmadığına göre, Musa'nın bacağını o kesmişti.
"Dedemin 'Osmanlı Kadını', babaannemin 'Türk Kadını' dediği 'Anadolu Kadını' tiplemesi bu olmalı," diye düşündü.
Birden ne düşündüğünün bilincine vardı.
"Sen mi kestin Musa'nın bacağını?" diye hayretle yerinden fırladı.
"Benim herif askerdeyken başladım kesmeye..." dedi kadın kaderini kabullenmiş bir sesle.
"Tavuk, horoz derken koyun bile keser oldum. Baktım aslan gibi asker, şoo senin arkadaşın gitti gidiyo... o bacaktan hayır kalmamış ona... dağladım bizim koyun bıçağını, ya Allah, ya Bismillah, ya Ali, La ilahe lllalah, işte kesiverdim. Zati çürümüş, paramparça dağılmıştı bacak..."
Ağzı bir karış açık, bir bilim kurgu hikâyesi dinler gibi hayretle ona bakan Tuna'yı sevindirmek için ekledi, "Meraklanma ha!.. Bacağını bahçeye gömdüm, usulüne uygundur..."
"Bu kadarı gerçekten çok fazla..." diye fısıldadı Tuna. "inanılmaz bir hayal gücü... Bilinçaltını benim kendi hayal gücümü aşıyor, başa çıkamıyorum artık..." diye hayretle ekledi.
"Ammaaa, alev alev yanar garibim... Ateşi düşmezse, dayanamaz bu can Mehmetçik... Ben kulun elinden geleni yaptım, gerisi Allanın emridir!"
Sustu. Yine dudaklarını hızlı hızlı kıpırdatarak dualar okudu, üfledi.
"Kimbilir anası nerededir, ne dualar eder evladı için... Ah, aahh, gözü çıksın bu savaşın da onu çıkartanların da... ilaç felan
kaldı mı ki de içirelim garip askere... Ağrısa dinsin, ateşi düşsün diye..."
"Çantam nerde? Çantamı bulun bana!" diye heyecanla atıldı Tuna.
"Çantamı verin bana! ilaç var çantamda!" Sesi sevinçten titriyordu.

"Aliii, getir bakiim asker ağbinin çantasını... bi koşu hadi aslan Ali'm!"
Ali neredeyse boyuna eşit sırt çantasını güçlükle sürükleyerek getirip, Tuna'nın önüne bıraktı. Sonra tabancasını kaldırıp, "Bi oyun edersen, hiç acımam ha!" dedi.
"Biliyorum Ali, hiç acımaz, yakarsın!"
Çantasından Meric'in bıraktığı antibiyotik ve ağrı kesicileri çıkarttı.
"Belki kurtarabiliriz onu! Belki ölmez Musa!" diye sevinçle ortaya konuştu.
"Bunun bir kâbus olduğunu kanıtlaması için onun yaşaması şart!"
Alev alev yanan Musa'yı kadının yardımıyla doğrultup, bir ekstra güçlü antibiyotik, iki tane de ağrı kesici yutturmaya çalıştı. Kendinde olmayan birine bir şey yutturmanın ne kadar güç olabileceğini hiç düşünmemişti daha önce. Bir süre Musa'yla boğuşması gerekti. Yutmanın bir refleks olduğunu sanıp durmuştu yıllarca, oysa yutkunma va yutma ayrı işlemlerdi... Sonunda ilaçları suda ezip, eriten kadın onları kaşık kaşık yutturmayı başardı Musa'ya. Musa'nın ağzından akan sularla hem yatak, hem de üstleri sırılsıklam olmuştu.
"Allah senden razı olsun can evladım! Bir can kurtarmak ne sevaptır bilirsin? Allah; 'öldürmeyin!' diye buyurmuştur. Yani, 'yaşatın!' demiştir. Bak bu dünya senin gibi Çan'ların yüzsuyuna hâlâ batmamıştır! Evvel Allah sizlerin sayesinde kurtulup, huzura kavuşacaktır memleketimiz inşallah!.."
Sonra yine gözlerini yumup, dudaklarını hızlı hızlı kımıldatarak dualar okumaya, bedenini huşu içinde sağa sola sallamaya başladı.
Tuna onlara belli etmeden çantasından beyaz, elips şeklindeki küçük bir taşı çıkarttı, okşayarak cebine koydu. Sonra öbür odaya dönüp, çorbanın kalan kısmını içmeye heves etmişti ki, Ali'nin
küçük kardeşinin çoktan çorbayı silip süpürdüğünü gördü. Çocukla gözgöze geldiklerinde onun biraz utandığını hissetti. Rahat-216 latmak için kocaman gülümsedi çocuğa. Uzun zamandır gülüm-semeyen insanların çene kasları, unuttukları bu hareket sırasında gerilirler. Tuna'nın çene kasları gerildi, ağrıdı.
"Adın ne senin?" diye sordu sevecen bir sesle.
"Lütfüüü!" dedi çocuk ağzındaki son lokmayı çiğnerken.
Lütfü'nün ne kadar küçük olduğunu düşündü Tuna. Kendini onun yaşlarındayken, Kuzguncuk'ta hatırlamaya çalıştı sonra. Ne mutlu, ne güzel bir çocukluktu onunkisi... Ada, Araş, Şair Dayı, dedesi, annesi, Cihan Teyze... Çocukluk yaşamının ilk karakterleri, kişiliğinin oluşumundaki asıl çizgiler... Oysa bu çocukların sevgiyle anacakları, bunaldıklarında sığınacakları bir çocuklukları bile olmayacaktı...
Lütfü yer sofrasının örtüsüne ağzını sildi.

"Yarabbi şükür," diyerek kalktı ve simsiyah perdelerle kapatılmış pencere kenarında nöbet tutan Ali'nin yanına gitti, iki kardeş, hiç konuşmadan nöbet devredip, devraldılar. Ali sedire yatıp, çabucak derin bir çocuk uykusuna daldı. Tabancasını yastık olarak kullandığı minderin altına saklamıştı. Onun rüyasında neler görebileceğini az çok tahmin edebileceğini düşündü Tuna. Başını kaldırınca tam sedirin üstünde asılı resmi ve sazı gördü. Resim Hazreti Ali'nindi, yanındaki saz süslü elişi bir bağla duvardaki çiviye asılmıştı. O sırada kadın sofrayı topluyordu ki, üst katta bir gürültü koptu. Sanki iri bir cisim yere düşmüştü. Sonra ayak sesleri duyuldu. Daha sedire yeni oturmuş Tuna yerinden fırladı:
"Tüfeğimi verin, çabuk tüfeğimi getirin bana!.." diye bağırdı.
Sonra durdu, kısa bir süre dondu kaldı.
"Tanrım bu ben miyim?" diye üzüntüyle sordu.
"Kendimi korumak için silaha mı gereksiniyorum ben de?"
"Onu sakladık!" dedi, "oh olsun işte!" der gibi sırıttı küçük Lütfü.
"Korkma kediler falandır," dedi sonra üst katı işaret ederek.
"He yaa, korkma can oğlum, kediler felandır!" diye geçiştirdi kadın da.
Gürültüyle uyanan Ali, hiçbir şey olmamış gibi öbür yana dönüp, yeniden uyudu.
"Üst katta bir şey saklıyorlar. Bu evde biri, belki birileri saklanıyor," diye düşündü Tuna.
"Madem öyle, ben de oyunu kurallarına göre oynarım..." diye mırıldandı.
Islak üniformasını düzeltti, boğazını temizledi, omuzlarını geri atıp, kaymış gözlüğünü burnunun üstüne doğru iteledi.
"Silahlanma döngüsü, içsavaş dinamiğinin bir parçasıdır!" dedi ders anlattığı sesi bularak.
Ana-oğul şaşırarak birbirlerine baktılar.
"Önce herkes silahlanır, satanlar da, alanlar da hoşnuttur. Hatta resmi politikalarla teşvik edilir bu alışveriş!"
Lütfü tabanca tutmayan elini havaya kaldırıp, havada çevirerek deli işareti yaptı. Eli minicikti. Yüzünde afacan bir sırıtma vardı. Şimdi tam yaşını gösteriyordu.
"iç savaş üzerine güzel kitaplar yazan Hans Enzensberger adlı bir adam böyle diyor," dedi sakin bir sesle Tuna.
Bu karabasanda kendisine biçilen rolün "rüya delisi" olduğunu biliyordu artık.
"Benim adım Tuna. Öğretmenim, istanbulluyum. Boğaziçi'nin bir köyü olan Kuzguncuk'ta doğdum ve büyüdüm. Sizin adınız ne?"

Kadın aniden "normal" bir insan gibi konuşan Tuna'nın kendisine "siz" diye hitap etmesini farkına varmış olacak, karşılaştıklarından beri ilk kez kendine güvenini yitirdi, eli ayağına dolaştı. Yalnızca "ana" kimliğine sıkışmış varlığı aniden anonimlikten çıkmış, kişiselleşmişti ve o bu konuda tamamen donanımsız, yapayalnızdı.
"Bizim adımız Hatice'dir," dedi utanarak.
"Memnun oldum Hatice Hanım. Kusura bakmayın, içinde bulunduğumuz koşullar nedeniyle kendimi ancak tanıtabildim... Acaba çok lüks kaçmazsa, bir kahve, şöyle bol köpüklü orta şekerli bir Türk kahvesi olsa diyecektim. Bilmem çok şey mi istemiş olurum?"
Bu kez de "hanım" olarak hitap edilmiş olmanın tedirginliğiy-le kadın başörtüsünü düzeltti, eteğinin altındaki şalvarına çeki düzen verdi.
"Lüküs falan olur mu, başımız üste yeri vardır misafirin can öğretmen Bey oğlum, ama şu savaşın gözü çıksın kahve bulunmaz oldu..."
218 Birden kadının gözünde deli bir askerden, konuk bir öğret-men sınıfına atladığını aynmsadı Tuna.
"Dur hele!" dedi kadın gözleri parlayarak, "Nohut kahvesi ya-pıvereyim sana..."
"Nohut kahvesi mi?" diye yüzünü buruşturdu Tuna. < • ,
Kadın güldü. Alt çenesinde altın dişleri vardı. c,
"Ruhun bile duymaz a Öğretmen Bey!"
"Bunlar sahte kahve tüccarı falan mı?" diye düşündü Tuna.
Üstü dantelli bir örtüyle örtüldüğü için televizyon olduğunu ancak şimdi fark ettiği kocaman kutunun durduğu komidinin ka pağını açtı ve içinden bir kavanoz çıkarttı. Kavanozun içinde sarışın bir toz vardı ki, Tuna'ya annesinin kış gecelerinde havanda dövüp, toz şekerle karıştırdığı leblebi tozunu çağrıştıverdi aniden. Hani Ada'nın dadısının da onlara özenip, yaptığı ama toz şeker yerine pudra şekeri kullandığı için aynı çıtırtıh lezzeti asla tuttu-ramadığı mistik tadlı leblebi tozu...
Hatice Hanım'ın biraz sonra içinde köpüklü kahve bulunan kilim desenli Sümerbank fincanıyla getirip sunduğu şey son derece kahveye benziyordu. Ama en önemli albenisi doğuştan eksikti. O insanı baştan çıkartan, zevkten çıldırtan ve katıldığı ortamı aniden keyif renklerine boyayan dünyanın en güzel kokularından birini: kahve kokusunu taşımıyordu.
Beğensin diye gözünün içine bakarak bekleyen kadını incitmeye yüreği elvermedi.
"Eline sağlık Hatice Hanım. Ne niyetine içersen o oluyormuş demek ki..." dedi.

"He ya... N'apıcan işte can..." diye içini çekti kadın. "Afiyet şeker olsun, ananın ak sütü gibi helal olsun iyi yürekli evladım, inşallah bu savaş bittiğinde artık can yavuklunu da alır gelirsin de sahici kahvemi içer, elimi öpersin. Hatice Teyze'ni unutmazsın can asker oğlum."
"Bu kâbus bittiğinde... Ada'yla buraları dolaşmak..." diye mırıldandı Tuna.
Birden yerinden fırladı Tuna. Çantasmdaki ilaçların hepsini çıkartıp sedirin üstüne bıraktı. Telaş içindeydi.
"Benim gitmem lazım Hatice Hanım! Bunları altı saatte bir Musa'ya içirin. Etsuyu falan içmesi gerek onun, çok kan kaybetmiş olmalı. Bak bu vitamin haplarında demir vardır, alın bunları da içirin ona... Ben hemen gitmek zorundayım!"
"Dur oğlum, dur hele! Tam düzeldin felan sandımdı... gene dellenme gözünü seveyim can evladım!"
"Bu kâbusun bir çıkış noktası, bilinçaltırnın bir zayıf tarafı olmalı! Mutlaka olmalı! Bunu benden daha iyi kim bilebilir ha? Hiç kimse! Çıkmalıyım bu labirentin içinden, hemen... Gidip Ada'yı bulmalıyım. Gazeteler onu katil ilan ettiler... Duymuşsunuzdur çoktan! PaparaZziler peşindedir Ada'nın çoktan... Ah onu mutlaka bulmalıyım!.."
"Dediklerini anlamam ama öbür asker iyileşmeden seni bi yere komam asker, bilesin!" diye sertçe çıkıştı kadın.
"Ama bu çok uzun sürebilir ve benim beklemeye tahammülüm kalmadı artık! Kuzguncuk'a dönmem gerek, orada bana gereksinen insanlar var!"
Acı acı güldü kadın. Yine altın dişleri ortaya çıktı. i
"Burada da sana ihtiyaç vardır öğretmen."
Başını yarım yamalak örttüğü siyah çiçek baskılı yemeniyi düzeltmek için açtı. Uzun saçörgü yaptığı atkuyruğuyla birlikte kırlaşmış saçları tamamen ortaya çıktı. Usul usul, hiç acele etmeden yeniden bağladı başını. Artık Tuna'yı haneden biri saydığını anlatmak istemişti böylece. Yani evin erkeği ve sorumlulukları olan üyesi...
"Artık sen de öğrenmelisin Öğretmen Bey oğlum! Beklemeyi, sabırla ve hiç kara kuyulara düşmeden beklemeyi öğrenmelisin. Hepimiz gibi... Sen de..."
"Kimseyi arayamadım..." diyerek kolları yanına düştü Tu-na'nın. "Nerede ve ne zamandır uyuyorum kimbilir? Merak etmişlerdir beni. Ada, Meriç, Şair Dayı... Ve tabii annem... Annem bir acıyı daha kaldıramaz artık!.."
Derin bir iç geçirdi kadın.
"Analar," dedi, rüzgârdan, yağmurdan, güneşten ve topraktan söz edercesine doğal, "Analar, Allahın yarattığı en güçlü candır cihanda. Her mahlukun anası o

mahlukların en kuvvetlisidir! Yüce Allah'ın kanunu budur. Boşuna cennet anaların ayağının altında durmaz ya!"
219
Aniden gözlerinden süzülen yaşlar, bakımsızlıktan kurumuş cildinin üstüne yağmur gibi yağmaya başlamıştı.
"En büyük acı evlat acısıdır, Allah düşmanıma bile vermesin! Amma ne yaparsın... Kalan tek evladın bile olsa yaşar, kol kanat gerersin ona..."
Kısık kısık hıçkırarak ağladı kadın bir süre, sonra burnunu çekerek konuştu yeniden, "Başkalarının evladını kendi çocuğu gibi korumayandan Allah razı gelmez, bizim inancımızda oğlum... 'Huzuruma kul hakkıyla gelmeyin' der, Tanrı."
Ne yapacağını bilemeden dikilip kaldı Tuna. Ağlayan birisi karşısında kesinlikle yufka yürekli olmak dışında başka hiçbir seçeneği yoktu.
"Kaç tane oğlu öldü kimbüir?" diye içi titreyerek düşündü.
"Kal burda asker can oğlum. Kal, sana gerek vardır bu hanede. Arkadaşın iyileşirse onu da alıp gidersin, ölürse, bahçeye, öbürlerinin yanına gömersin."
"Ölü gömmek mi? Öbürlerinin yanına mı? Aman Tanrım, nedir bu başıma gelenler? Neden herkesinki gibi rüyalar görmüyorum ben de ?.." diye haykırarak sedire çöktü Tuna.
Musa yerine hiç tanımadığı bir başka yaralı askeri bu eve getirmiş olsaydı da yine aynı sorumluluğu duyacak mıydı? insan daha önce hiç tanımadığı kişilere karşı da yaşam sorumluluğu taşır mıydı? Taşımalı mıydı? Taşıyorsa bu edinilmiş, öğrenilmiş yani uygarlaşmış insan davranışı mıydı? Yoksa bazıları bu sorumluluk duygusu genlerine kodlanmış olarak mı doğarlardı?
"Allah kahretsin, ben adam olmam!" diye bağırdı.
"Kendi icat ettiğim, tamamen kendi bilinçaltımın senaryosu olan rüyalarımda bile yine yufka yürekli, yine sorumluluk taşıyan ve başkalarını kendimden çok düşünen, aynı hıyarın tekiyim! Allah cezamı versin benim! Verdi... verdi işte! Daha ne cezası kaldı ki..."
"Sus can oğlum, Allahın gücüne gider, kötü söz etme kendine öyle. Nedir senin derdin çocuğum? Kara sevda mı çekersin? Sevdiğine mi kavuşamadın? Niye böyle yer bitirirsin kendini? Neden huzur bulmaz altın kalbin evladım?" Tuna onu duymuyordu bile.
"Şimdi çekip gitsem, belki bitecek bu kâbus. Belki kurtulacağım bu lanet olası karabasandan... Yalnız ben değil, sizler de be-
nim kâbusuma sıkışıp kalan sizler de kurtulacaksınız... Anlıyor musun Hatice Hanım?"

Başını "nafile" anlamına iki yana salladı kadın üzüntüyle. "Ama ben ne yapıyorum? Ha? Ben ne yapıyorum? Çekip gideceğim yerde, burada kalıp Musa'nın iyileşmesini bekliyorum! Biliyor musun Hatice Hanım, Araş asla böyle yapmazdı! Asla! Araş ne yapıp, edip bu kâbustan çoktan kurtulmuştu şimdiye dek. Hem kendini, hem de Ada'yı kurtarmış olurdu çoktan. Araş ne zaman çekip gitmesi gerektiğini çok iyi bilerek doğan insanlardan oldu daima! Amacına giden yolda asla yufka yürekli olmazdı o! Çünkü onun adı Aras'tır ve insanlar onun gibilere hayran olurlar hep!"
Eline büyük gelen tabancasıyla pencerenin dibinde nöbet tutan Lütfü, Tuna'ya bakarak "deli" işareti yapıyor, Hatice Hanım üzgün gözlerle bakarak, dualar okuyup, üflüyordu.
"Gördünüz, tanıksınız işte! Düşlerimde bile Araş gibi güçlü olamıyorum ben! Düşlerimde bile yufka yürekli, sorumlu ve romantiğim! Düşlerimde bile kendimim!"
"Bu kadar kendini yeme can Mehmetçik oğlum. Can dayanmaz bu senin kendine ettiğin işkenceye be evladım!"
"Anlıyorsunuz şimdi değil mi?" diye mırıldandı Tuna.
"Sen de anlıyor musun Lütfü?"
Küçük Lütfü hınzırca güldü.
"Düşlerimde bile..."
Dişlerini sıktı Tuna. Derin nefes aldı. Çok yorulmuştu. Usulca sedire uzandı ve gözlerini yumdu.
Uykuya kaçtı Tuna.
'223.
ARAŞ NEREYE?
"Sevgili kardeşim, ne zaman bir sal yapacağız kendimize ve yelken açacağız gökyüzünden aşağıya?"
Ingeborg Bachmann
Ben geldiğimde o da öbürleri gibi bizim evde yaşıyordu; tıpkı annem, babam ve tıpkı dedeni gibi.
Ben geldiğimde Araş da bizim evde yaşıyordu. Aileye en son katılan bendim ve öbürlerinin varlığını doğal bir miras gibi hiç düşünmeden kabul etmiştim. Beni sevmelerini, beni koruyup, beslemelerini doğal olarak beklediğim gibi...
Çocuktum ve çocuklar sahip oldukları şeylerin nasıl kazanıldığını hiç bilmezler. Çocukluk böyle yaşandığı zaman güzeldir!
Araş da onlardan biriydi. Vardı ve hep olacaktı. Onsuz yaşamanın nasıl bir şey olduğunu bilmiyordum, aklımın ucuna bile getirmemiştim. Neden getirecektim

ki? Benden önce gelmişti, oradaydı. Sağlamdı, güvenilirdi, akıllıydı. Beni sever, beni korurdu. Ağabeyimdi, ağabeyim olarak da kalacaktı.
Ama öyle olmadı.
Araş bir gün gitti.
Öylece ansızın, hiç haber vermeden ve bizi yokluğuna hiç hazırlamadan ...
Araş bir gün çekip gitti. Temelli gitti.
Gidişi de kendi efsanesine uygundu. Tam kahramanlara özgü biçimde ayrıldı Araş. Yakışıklı, genç ve cesur! Zeki, yetenekli ve başarılı! Yine yapacağım yapmış, giderken de bir kahraman olmayı başarmıştı ağabeyim.
Oysa gitmek isteyen Ada, kalmak isteyen Aras'tı. Ve aslında temelli gidecek olanın Araş olduğuna dair hiçbir işaret yoktu.
O yaz bir sınav hengâmesiyle geçti Araş için. Liseyi okul birincisi olarak bitirmişti. Karate ve yüzmede liseler arası dereceler yapmış, satrançta bölge şampiyonu olmuştu. Deniz Kuvvetle-ri'nin askeri öğrenci sınavlarım kazanmış, üniversite sınavlarına girmiş, sonuçları bekliyordu. Üniversite sınavlarında ilk tercihi İTÜ gemi mühendisliğiydi. Aras'ın başka tercihi yoktu.
ÖSYM sonuçlarını beklerken boş duracak değildi ya ?.. Amerika'da gemi inşaat mühendisliğiyle ünlü Michigan Üniversitesi'nin mühendislik öğrenci derneği'ne yazıyor, denizcilik, savaş gemileri teknolojisi, navigasyon konusunda ne bulursa sömürürcesine okuyor, gözlerinden ve ellerinden taşan zekâsını nerelere yönlen-dire'ceğini bazan şaşırıyordu.
Ve tabii Ada...
Ada'yla daha sık ve daha uzun ortadan kaybolmaya başlamışlardı. Ada tamamen Aras'a hayran, Araş Ada'nın hayranlığını kaybetmemek için her şeyi yapmaya hazır görünüyordu. Aşk bu muydu, bilmiyordum? Ama ikisinin de aslında birbirlerinden çok kendilerini sevdiklerini çocuksu bir içgüdüyle en başından beri seziyordum. Aras'ın Ada'yı, benim sevdiğim gibi sevmiş olduğuna hiçbir zaman inanmadım.
Araş, zor beğenen ve zor elde edilen bir kızın ilgisini ve hayranlığını seviyordu. Ada ise kendisi gibi zeki ve hoş bir kızın hayranlığını kazanabilmiş yetenekli, gözüpek ve feci yakışıklı bir delikanlının ilgisiyle sarhoştu. Onlar, egosu çok gelişmiş insanların hep başına geldiği gibi öz-aşklarının yansımasını aşk sanıyorlardı. Daha sonra öğreneceğim gibi, eşitler arasındaki aşk da buydu zaten.
Oysa ben Ada'yı, Ada olduğu için ve olduğu gibi seviyordum. Birini sevmenin onun en berbat yanlarını, hatta bazen insanı kahreden en boktan özelliklerini

bile kabul edebilmek olduğunu bilerek doğmuş biriyim ben! Başka bir deyişle egosu gelişmemiş, o salaklardan biri! Oyunu doğuştan kaybetmişlerden biri! Her neyse... Öyle ya da böyle, insan karakterini yaşamaktan kaçamaz ki... Bu yüzden ben Ada'yı hâlâ böyle severim.
Annem ve babama gelince, onlar artık Aras'la eskisi gibi yüksek sesli bir gurur duymuyorlardı. Başarı da alışkanlığa dönüşebilir!
Araş, elini attığı her şeyde nasılsa başarılı oluyordu. Satranç
22J:
şampiyonasına giriyorsa, zaten derece alacak, yüzme yarışlarına katılıyorsa nasılsa bir madalyayla eve dönecekti. Hiçbir büyük ba-224 sarıya imza atamamış olan benim bütünlemeye kalmadan sınıfı-""*""mı geçmem evde bayram havası yaratırken, ağabeyimin bir haftada yaptığı gemi maketlerinin yüksek fiyata alıcı buluyor olması, artık solunan hava denli doğal karşılanıyordu.
"Ingitere'de yapılan iki Nordenfelt denizaltısmı satın alan Osmanlılar onlara ne ad vermişler, bil bakalım?"
"Aman Araş, Osmanlılar zamanında denizaltı mı vardı da yani..."
"Maşallah Ada hanım, bu yaşta bu cehalet! Denizaltı fikri Leonardo zamanından beri biliniyor efendim! Ne eder bakalım? Dört , yüz elli falanca yıl yani... Sonra 1899'da Narval var ki, elbette iki t tekneyle donatılmış ve çok öncü bir denizaltıydı..."
"Tamam Araş tamam pes! Ay içim çekildi vallahi! Ben teknik ayrıntı istemiyorum, neymiş Osmanlı'nın ilk denizaltısının adı onu söyle sen."
"Daha önce şunu hatırlatmalıyım ki, periskopun icadından sonra denizaltı asıl kimliğine kavuşmuş ve Birinci Dünya Savaşı sırasında askeri amaçla kullanılmaya başlanmıştır."
"Araş vallahi mahsus yapıyorsun sen! Beni çıldırtacaksın di mi? Ya söylesene şu denizaltının adını, çatlatırsın insanı sen!"
"Parçaları birleştirilmek üzere istanbul'a yollanan denizaltılar-; dan yalnızca bir tanesi tamamlandı. Bunun takma adı Balina idi
ama asıl adları..."
"Tamam Araş, artık sormuyorum ve seni bu işkence zevkinden mahrum bırakıyorum!"
"Dur gitme, tamam söylüyorum. Ada dursana be! Bak, ilk Osmanlı denizaltılarının adları Abdülmecit ve Abdülhamit idi!"
Tembelliğiyle tanınan bir lise öğrencisine bir sömestir yüksek ücretle fizik dersi verdikten sonra, çocuk sekiz alarak bütünleme sınavını vermiş, ailesi pahalı

armağanlar ve minnet dolu sözcüklerle gelip mahalleyi ayağa kaldırmıştı. Annemler yüzlerinde mü-• tevazı bir gülümseyiş, mutlu olduklarını belirtmekle yetinmişlerdi. Onun adı Aras'tı ve adı şimdiden imza değerindeydi.
Buna karşılık on beş yaşıma girmeye iki ay kalmışken - hem annemin, hem de Ada'nın henüz on dört yaşında olduğum konusunda benimle iddialaştığı sırada, bana hâlâ çocuk muamelesi ya-
pılıyor oluşu özellikle Ada'nın yanında beni oldukça utandırıyordu.
Belki geleneksel anlamda annemleri gururlandıracak bir "er- 225 kek çocuk" profili çizmiyordum ama geleneksel erkek profili de büyük kentlerden hareketle değişmeye başlamıştı zaten. Bebek arabası süren kapıcı babalar ve âşık olmaktan utanmayan "top-lumcu-gerçekçi sert erkek" prototipler bugünkü kadar çok olmasa da benim ergenlik dönemimde belirmeye başlamıştı istanbul'da.
Evet edebiyata, kitaplara ve ayrıntılara duyduğum aşırı ilgi, geleneksel erkek çocuğu için çok sık rastlanan özellikler değildi. Şiir okumaya bayılıyor, gizlice şiir yazıyordum. Bir gün şiirlerimi şair Doğan Gökay'a gösterebilme cesaretine kavuşacağımı düşlüyordum. Bisiklete binmek dışında spora ilgim yoktu. Bisiklet de spor değil, bir oyundu benim gözümde.
Annemin benden şikâyetçi olduğunu hiç hissetmedim. Sağlıklı bir çocuktum, kızlara ilgi duyuyordum — bu, ağabeyimin sevdiği kız bile olsa, erkekliğim konusunda aileme ipucu verdiği için hoş görülüyordu. Ve bir de okumaya meraklıydım. Bunlar anneme yetiyordu.
Bana hiç söylemese de, annemin ilk erkek çocuktan sonra özlemini çektiği kız evladın yerine beni koyup, öyle sevdiğinden kuşkulandığımı itiraf etmeliyim. Belki de şu dünyanın en çileli aşkı, "evlat sevgisi" dedikleri şeyi bilmediğim için, annelerin çocuklarını yeteneksiz, başarısız oldukları halde bile sevebilme yetisini algılamaktan acizim ve annemin günahını alıyorum. Bilmiyorum! Hâlâ bilemiyorum. Sonuçta ben "Bir Araş Projesi"nden çok farklı bir evlattım ailem için.
Belki de bu anlattıklarımın tümü benim kuruntularımdır, kimbilir... Belki, tıpkı Franz'ın babası Hermann Kafka gibi benim babam (ve annem de) bende çok miktarda bulunmadığına inandıkları bazı önemli özellikler nedeniyle benden büyük beklentiler içinde olmamışlardır.
Kuruntulu oluşumu kime çektiğim konusuysa aydınlanmamış yüzlece genetik harita bölgelerimden biri olarak durur kişisel DNA arşivimde.
Aras'ın pırıl pırıl parlayan geleceği, neon ışıklarla aydınlanmış bir kuzey Amerika kentinin geniş caddesi gibi görünüyordu bana. KAM 15

Onun istediklerini başaracağı konusunda hiç kimsenin kuşkusu yoktu. Başarı, istediklerini gerçekleştirme yolunda elde edildiği 226 zaman önern kazanır. Aras'a bakıp, istediği gibi başarılı ("çakı gi-* bi badem şekeri" diyordu annem) bir deniz subayı mühendis olacağını görebiliyorduk.

Ada ile Aras'ın gelecekleri konusunda üç kişi dışında kaygılanan yoktu. Bunlardan biri Ada'nın annesi, öbürü küçük dayısıy-dı. Kızını çok iyi tanıyan Pervin Gökay, onun subay kocasının sık sık tayin olacağı farklı sahil kasabalarında sosyal faaliyetlere katılıp, çocuk büyütecek bir eş olmak hayaliyle yetişmediğinin ayrı-mındaydı. Ada, kılıçların altından gelinliğiyle geçip, içinden güvercinler fırlayacak altı katlı düğün pastasını düşleyen bir kız çocuğu olmamıştı hiç. Böyle düşlerle büyüyen kızın Meriç olduğunu sonradan öğrenecektim.

Pervin Gökay, kızının Aras'a olan ilgisini daima sempatiyle karşılamış, Aras'ın daha alt bir sosyal sınıftan geliyor olmasını kesinlikle önemsememişti. Bundan hepimiz emindik. Çünkü kendi kocası da böyleydi. Pervin Gökay sınıf derdinde olmayacak kadar kendine güvenen, kültürlü ve gerçek bir insandır. Onu rahatsız eden Aras'ın planladığı geleceğin Ada için çok dar ve boğucu olabileceği endişesiydi.

Şair Doğan Gökay ise, Ada'nın özgür ve dikkafalı karakterini kendi karakteri kadar iyi tanıdığından olacak, daha farklı endişeler taşıyordu. Ona göre, Araş bütün olumlu özelliklerine karşın geleneksel anlamda tutucu bir erkek profili çiziyor ve bu nedenle bağımsız ruhlu, modern bir kadını uzun süre sevip, yaşantısını onunla paylaşma yeteneğini doğuştan eksikleniyordu. ;

Belki beni hâlâ çocuk saydıklarından, belki de o sıralar anlamadığım başka bir nedenle iki kardeş ben köşkün salonundan bir şeyler almak için bahçeden içeriye girdiğim sırada konuşmalarını kesmeden tartışmayı sürdürüyorlardı. Bu konuşmalar Aras'ın li-şeyi bitirmesiyle başlamıştı ve bir çocukluk aşkının sevimli hikâyelerine atılan yetişkin kahkahaları yerini artık ciddi konuşmaların endişeli tonlarına bırakmıştı.

Ada ve Aras'ın geleceği konusunda endişelenen üçüncü kişr bendim. Benimkisi daha çok kişiseldi. O ikisi yaşantımdan çıkınca ben ne yapacaktım, falan türünden tipik Tuna kuruntuları...

Bu üç kişi dışında herkes bir peri masalının peşine takılmış gi-,1 diyordu. Koyu bir romantik olan Süreyya Mercan, "balkızı" Kumral Ada'smın düğününde yapacağı konuşmanın metnini yazmaya başlamıştı bile. Ondan hiç aşağı kalmayan annem de en büyük eseri olan büyük oğlunun mürüveti kadar,

dünürü ailenin Türk Sineması'nın büyük yıldızları olacağının sevinciyle başı dönmüş, uçuyordu. Meriç sessizdi ama bu evliliğin gerçekleşmesini dört gözle beklediğinden emindim. Meriç sessizce bekliyordu.
Babama gelince... Babam üzüntüleri gibi sevinçlerini de ifade etmeyi bilmiyor, öğrenmek için de hiç çaba sarfetmiyordu. Babam çalışıyor, uyuyor, gazete okuyor, yemek yiyor ve televizyon izliyordu. Bunların dışında yaptığı başka bir şey varsa annem biliyor olmalıydı ama annemin beden dilini okumaya çalışınca bundan da kuşkulanıyordum. Babama mı, yoksa anneme mi acıyacağıma uzun yıllar karar veremedim...
O yaz, aslında son çocukluk yazımızdı. Artık üniversiteli olacak Araş bundan böyle aramıza sık sık katılamayacaktı. Gelecek yaz üniversite sırası Ada'ya, bir sonraki yıl Meric'e ve sonunda da bana gelecek, çocukluk kapısı arkamızda tümden kapanacaktı. O yazın hayatımızda önemli bir yer tutacağını tahmin ediyordum ama hepimizin hayatını tümden değiştireceğini hiç beklemiyordum. Kimse beklemiyordu!
O yıllarda Süreyya Mercan'ın "Balıkçı Osman" filmlerinin artık diziye dönüşen yurtdışı bölümleri çekiliyordu. Film çekimleri için sık sık yurtdışına giden aktöre bazen karısı ve kızı da eşlik ediyordu. Kuzguncuk'a dönüşlerinde bize uzak, mistik, egzotik çağrışımlar yapan Mısır, Fas gibi ülkelerden armağanlar ve fotoğraflar getiriyorlardı. Türk Sineması'nın can çekiştiği son yıllardı.
Popüler tiplemesi "Balıkçı Osman"la sanat yaşamının ikinci baharını sürdüren Süreyya Mercan'ın aksine Pervin Gökay ilk mesleği tiyatroya dönmüştü. Bulvar tiyatrolarının tekliflerini kabul etse, adının dolduracağı koltuklarla o da kendi kesesini doldurabilirdi. Ama o cep tiyatrolarında Çehov oynamayı tercih ediyor, bir yandan da Bürkan'la ortak olduğu tekstil atölyesini işletiyordu.
Sıcaktı. O gün... Aras'ın gittiği gün sıcaktı. Bahçe sıcak olduğu için köşkün serin salonundaydık. Süreyya Mercan Atina'dan film çekiminden yeni dönmüştü. Bize Yunanlılar'la nasıl anlaştığını anlatıyordu.
227
"Yunan mutfağının Türk mutfağından tek farkı bizim yemek çeşitlerimizin yalnızca yirmide birine sahip olmaları! Onun dışın-228 da her şey aynı azizim! Şahane bir lezzet! Uzo'lan bizim rakının 7 şekerli kardeşi yahu!.. Hah hah ha!.."
Doğan Gökay berjer koltuğa oturmuş bir film izler gibi eniştesini izliyor, gerekli bulduğu yerlerde onun sözünü keserek, daha biraz önce ve tesadüfen öğrenmiş mütevazığıyla Osmanlı-Yunan ilişkilerine dair tarihi notlar düşüyordu.

Bürkan'la, Pervin Gökay salonun öbür ucundaki on iki kişilik yemek masasının üstüne serdikleri paftalarda yeni giysi modellerini konuşuyorlardı.
Meriç bir köşede suç işler gibi gitar çalıyor, Ada telefon başında Aras'ın aramasını bekliyor, ben de Ada'nın başında, onun endişelenmesini engellemeye çalışıyordum.
Cihan Teyze sık sık salona gelip, ya taze, soğuk limonata, ya da evde yapılmış dondurma servisi yapıyordu.
Bir ara Meriç yanıma gelip, kulağıma bir şeyler fısıldadı. Anlamadım.
"Bi dakka gelsene, lütfen..." diyerek elimden çekiştirmeye başladı.
Ali Sami Yen'de oynanan Galatasaray maçına giden Araş çıkışta Ada'ya telefon edeceğini söylemiş ama hâlâ aramamıştı. Ada huzursuzdu, onu bırakıp Meriç'le ilgilenmek istemiyordum.
"Mızmızlık edeceğime ben de gitseydim," diye homurdanıyor-du Ada.
Birlikte futbol maçlarına gittikleri olmuştu ama bu çok sık yaptıkları kolektif bir faaliyet sayılmazdı.
"Gelsene Tuna, bi şey söyliyeceğim sana."
Ada'yı bırakmak istemediğimden Meriç'le gidemiyordum.
O sırada Cihan Teyze korkudan gözleri fal taşı gibi açılmış olarak salona koşarak girdi.
"Gayrettepe taraflarında anarşistler bomba patlatmışlar!.. Ha-mmefendiciim, Aras'ın gittiği maç oralarda mıdır, Allah korusun!"
Bir anda hepimiz donduk. En çabuk toparlanan şair Doğan Gökay oldu.
"Haberleri mi dinledin Cihan Dadı? Tam olarak ne zaman, nerede patlamış bomba?" diyerek yerinden kalktı.
Ada sapsarı kesilmişti, hemen bir kolumla omuzunu tuttum.
"Ağbime bi şey olmaz, korkma!" dedim korkarak.
Süreyya Mercan anarşistlere küfrederek televizyonu açtı, Pervin Gökay anaç bir güdüyle kızını yatıştırmaya koştu. Ben annemi düşünüyordum. Doğan Gökay önce Milliyet Gazetesi'ne telefon edip, bilgi edinmeye çalıştı. Sonra Cumhuriyet ve Hürriyet'i aradı.
"Geldi, bakın orada!" diye sevinçle bağıran Meriç hepimizi şaşırttı.
Bakınca bahçe duvarının üzerinden atlayarak köşke doğru gelmekte olan Aras'ı gördük. Araş yaşıyordu. Ağabeyime bir şey olmamıştı. Derin bir "ohh!" çekildi.
"Verilmiş sadakası varmış!" dedi Cihan Teyze gözleri dolu dolu.
"Allah sevdiklerine bağışladı aslan damadımı!" diye en abartılı tiyatral sesiyle coştu Süreyya Mercan.

Gördüğü aşırı ilgiden hiç hoşlanmayan Aras'ın patlamadan haberi bile yoktu. Ada'ya telefon edebilmek için arkadaşlarından ayrılmış, telefonların başındaki uzun kuyrukları görünce bir belediye otobüsüne atlayıp doğruca Üsküdar'a gelmişti. Üsküdar'dan Kuzguncuk'a koşarak varmıştı, soluk soluğaydı.
"Arkadaşların da evlerine salimen vardı mı acaba?" diye sordu Pervin Gökay.
"Bakkal Musa'yla, fırıncının oğlu Sefer... Şimdi gider bakarım gelmişler mi, diye."
Ada, sanki biraz önce üzüntüden sararan kendisi değilmiş gibi sakin, maçın sonucunu soruyordu Aras'a.
"Bi dakka gelsene Tuna, sana bi şey söyliycem!"
Bu defa Meric'i dinlemek için vaktim vardı. Nasılsa artık Ada'nın bana gereksinimi kalmamıştı. Nasılsa Araş yanındaydı...
"Annem tamamen iyileşti Tuna. Hastaneden taburcu oluyor haftaya," diye sevinçle fısıldadı Meriç beni salondan çıkartırken.
Meric'in annesi önce depresyon, sonra da alkolizm tedavisi görmüş, fakat bu tedaviler bitip bitip, yeniden başlamıştı yıllarca. Merih adında eski bir THY hostesi olduğundan başka bir şey bilmiyordum annesi hakkında. Bir kez de bana bir fotoğraf göstermişti Meriç. Fotoğrafta çok güzel bir kadınla, bana o zaman yaşlı görünen dağınık saçlı bir adam yanyana oturmuşlardı. Kadının kucağında sapsarısın bir bebek vardı.

"Annem, nihayet babamın ona dönmeyeceğini kabul etti. iyi- 1| İeşiyor bu kez!" dedi. , Pek inanmamıştım ama onu kırmak istemedim.
"Çok sevindim," dedim kibarca.
"Hastaneden çıkınca benimle oturmak istiyor, ama ben Kuzguncuk'tan ayrılmak istemiyorum."
"Ama annenin sana ihtiyacı var, onunla yaşamalısın bence."
"Evet ama... Kuzguncuk'ta yaşamazsam seni göremem ki..." dedi başını eğip, parmaklarını kopartacak gibi hızla çekiştirerek.
"Zaten yatılı okuyorsun Meriç. Hafta sonları gelirsin köşke yine... Annene yardım etmelisin!"
Bunları Meriç'ten kurtulmak için mi, yoksa yufka yürekliliğimden mi söylediğimi bilmiyordum.
"Heyy, gene ne dolaplar dönüyor burda?" diyerek tepemize dikilen Ada, çoktan her zamanki yaramaz, çok bilmiş duygu durumuna dönmüştü.
"Konuşuyorduk," dedi Meriç.

"Hadi boşverin konuşmayı, çıkıp biraz dolaşalım sahilde. Yaz bitiyor, bu akşamları bulamayız bir daha... Bak gelip ağlamayın y sonra bana ha! Tamam mı? O. K. Let's go folks!"
"Ben yürümek istemiyorum, siz gidin," dedi Meriç kırgın bir sesle.
"Aman Meriç be, canlan biraz! Hadi nazlanma!" diyerek onu daha da kapattı Ada.
Artık Meriç birkaç gün bu şoku yaşardı.
"Gelmiyor musunuz, hâlâ?" diyerek Araş da yanımızda belirdi.
"Ağbi anneme haber verseydin, haberleri duyduysa merak eder seni şimdi."
]
"Dert etme birader! Buraya gelmeden ıslık çaldım bizim evin önünde."
!;
Aras'ın kendine özgü altı notluk bir ıslığı vardı. Bu ıslık artık bütün mahallede tanınır olmuştu ve arkadaşları arasında özel mesajlar taşırdı. Annem çocukluğundan beri hep o ıslığı dinleye-rek ağbimin nerede olduğunu takip etmiştir. jj
"Haa Tuna, yolda bizim Rozita'nın Nesim'ine rastladım. Sana i çok selamı var. Boğaziçi Üniversitesi, sosyal bilimler ilk tercihiy- '"* mis... 'Bir gün buluşalım, Muharrem dedeyi analım,' dedi. Unutmadan söyliyeyim," dedi Araş.
"Hadii Atacan brothers, yolda konuşursunuz. Let's move biraderler! Annee biz sole bi tur atıyoruz! ismet Baba'nın oralardayız. Yemeğe yetişiriz. Bizde yeriz di mi çocuklar? Tamam tamam, hadi fırlayalım artık bu olgun insanlar evinden!.."
Akşam olmak üzereydi. Daha hava kararmamıştı ama renkler usul usul solmaya, güneş batma hazırlıklarına başlamıştı. Meriç bir köşeye saklanmış, bizimle gelmeyi yine üstesinden gelemeyeceği bir iş olarak görmüş olmalıydı. Araş ve Ada onun için fazla zorluydu, bense onların yörüngesinde dönüyordum.
Üçümüz yola çıktık. Hava serinlemişti. Mahallede hemen herkes Ada ile Aras'a artık "sözlü" gözüyle baktığından onlar hiç çekinmeden elele geziyor, aşklarını teşhir etme döneminin tadını çıkartıyorlardı. Benim varlığımsa onların birlikteliğini resmileştirip, ahlâki bir boyut katıyordu.
Saçma sapan fıkralar anlatıp gülüyorduk. Neden sonra kendimizi Fethi Paşa korusunda bulduk. Ağaçların altına oturup, biraz daha konuştuk. Araş geçen yıl okulda bir oğlanın sıra gözünde buldukları Playboy dergisinden söz ediyordu. Playboy'daki çıplak kadın resimlerine bakarken müdür muavini içeri girip hepsine temiz bir sopa çekmiş ama giderken Playboy'u alıp, özenle çantasına saklamıştı. Ağabeyim kahkalarla anlatıyordu bu olayı. Ada'ya göre de bu çok

komik olmalıydı ki, o da gülüyordu. Elele, dizdize oturmuş kahkahalarını paylaşıyorlardı. Kalkıp biraz yürümek geldi içimden. Ellerimi babamın diktiği kadife pantolonumun ceplerine soktum, omuzlarımı çekip, uzaklaştım. Gittiğimi fark etmediler bile.
Geri döndüğümde orada değildiler. Seslendim, yanıt yoktu. Hava kararmış ve serinlemişti. Ürktüm birden. Beni bırakıp gitmezlerdi. Hoş eve yakındık ama benimkisi kaybolmak ürpertisi değildi zaten. Benimkisi, yalnızlık ürpertisiydi! Koruya daldım ve artık yavaş yavaş dökülmeye başlayan yaprakları ezerek yürüdüm. Biraz sonra yumuşak mırıltılar duydum, iyice kulak kesilince tanıdım. Hemen oradaydılar ve sevişiyorlardı. Olduğum yere çöktüm. Ne yapacağımı bilemeden kaldım. Koşup kaçmak istiyordum ama yapamıyordum. Birden Ada'nın çıplak bedeninin Aras'ın çıplak bedenine dokunduğunu, birbirlerinin kulaklarını öptüklerini ve dillerini birbirlerinin ağzında dolaştırdıklarını düşündüm. Belki de ağabeyim Ada'nın göğüslerini elli-
yor, boynunu kokluyor, sırtını okşuyor, dizlerini öpüyor, ayaklarını ısırıyordu ve belki de... Yok, yok o kadarını yapmazlar artık, diye kendimi rahatlatmaya çalıştım. Çünkü sonra Ada gebe kalırdı ve... Aman Tanrım o zaman ben Ada'nın bebeğinin amcası olurdum!
tnsan acı çektiği durumu ya düzeltmeli, ya da oradan ayrılmalıdır. Ben ikisini de yapamadan acı çekiyordum. Tıpkı Meriç gibiydim. Sevdiğim kişinin de beni sevmesini şiddetle arzu ediyor, ama kendimi ona lâyık bulmuyordum. Ve sevdiğim kişinin benden daha çok sevdiği başka birisi vardı!
Bu yüzden, ağabeyimle kendi düşsel sevgilim sevişirken yanı-başlarında taş kesilmiş oturuyordum. Birden üşümeye ve şiddetli titremeye başladım. Hava o kadar soğuk değildi ama ben Artik Dairesi'nde çıplak kalmış gibi titriyordum. Dişlerim birbirine vuruyor, akla ziyan bir şekilde tamamen titriyordum. Beni duymazlar umuduyla döndüğümde karanlıkta parlayan bir çift kedi gözü gördüm, inanılmaz bir sahneydi. O karanlıkta Ada beni görmüştü, gözleri insan gözünden çok vahşi kedi gözü gibi yanıyordu.
Üstünü başını çekiştirip, giyinmeye çalışarak yanıma geldi, bana sarıldı.
"iyi misin Mavi Tuna?" diye sordu.
O sırada homurdanarak Araş belirdi yanımızda. O da giyinmeye çalışıyordu.
"Bunun ateşi var galiba," dedi Ada endişeyle bana bakarak.
"Aman be Tuna, biraz dayanıklı ol be! Erkek adam olacaksın!" diye sitem etti Araş. Onun istediği gibi bir erkek kardeş olmadığımı biliyordum zaten.
"Hadi eve dönelim, Tuna hastalanmasın," diye üsteledi Ada.

"Bak küçük birader, çivi çiviyi söker! Gel seninle şu ilerden denize atlayıp biraz yüzelim, hiç bi şeyin kalmaz, taş gibi olursun!"
"Eve dönelim!" dedim titreyerek. "Bu havada yüzülür mü ağ-bi?"
"Süt kuzusu olma be oğlum, kızlar kuvvetli erkek severler, di mi Ada?"
"Amaan Araş, bırak şimdi..."
"Ben şimdi surdan denize atlarsam hoşuna gitmez mi?.. Hı?"| diye sırıttı Araş.
Yürümeye başladık, ben hâlâ titriyordum, Ada benim koluma girmişti. Paşa Limanı'na inmiştik.
"Ben buradan denize balıklama atlar, yüzer gelirim!" dedi Araş yeniden.
Sesinde kafa tutan, meydan okuyan bir ton vardı ki, meydan zaten tamamen onundu... Hiç anlamıyordum. Zaten o Allahın cezası titreme krizinden ötürü kendimde sayılmazdım.
"Sen yaparsın Arascım!" dedi gururla Ada.
Aniden soyunmaya başladı Araş. Tişörtünü bana verdi, lastik ayakkabılarını, meşhur "converse"leri iplerinden birbirine bağlayıp, Ada'nın omuzuna astı.
"Ağbi atlama!" diye bağırdım.
Araş, Ada'nın yanağından bir makas aldı. Ada cilveyle gülümsedi ve ağbim denize doğru koştu. Kör uçuşu balıklama atladı.
"TAK!" diye bir ses duyduk.
O kadar! Başka hiçbir şey duymadık.
TAK!..
Sert bir cismin başka bir sert cisme sertçe çarpma sesi.
Hepsi o kadar!
Bir daha Araş olmadı!
Araş atladı ve bitti.
"Çabucak gitmiş!" dedi doktor Aret. "Acı çekmeden."
Ardından, Ada için "şoka girmiş" dediler ve onu hastaneye kaldırdılar.
On sekiz yaşında hiç acı çekmeden gitmişti Araş.
Ada günlerce hastanede kaldı.
Elimde Aras'ın tişörtüyle kalmıştım.
Annem hiç ağlamadı. Önce tiz uzun çığlıklar attı, sonra kendini dövmeye başladı. Ona engel olmak için iri yarı üç erkek yetersiz kalınca, doktor yatıştırıcı iğne yaptı. O zaman yavaşlayan annem, o güne dek hiç duymadığım bir dilde ağıtlar yakmaya başladı. Annemin Gürcü olan anneannemden Gürcüce öğrendiğini hiçbirimiz bilmiyorduk. Annemin başına komşu kadınlar doluştu. Ada'nın anne ve babası hastanede kızlarının yanında gecelediler.

Babam o günden sonra hiç konuşmadı. Babam tamamen sustu ve o gece saçları tamamen ağardı.
Elimde Aras'ın tişörtü ortada kalmıştım.
I
Ada hastaneden çıktıktan sonra da aylarca köşke kapattı kendini. Onu uzun, çok uzun süre göremedim.
Biraz babamın yanında oturdum. O gözlerini halının üzerinde bir noktaya dikmiş öyle oturuyordu. Yatak odasında komşu kadınlar annemin başında nöbet tutuyor, mutfakta helva pişiriyor-lardı. Kapımız açıktı, mahalledeki herkes eve girip, çıkıyor, yemek getiriyor, fısıldaşarak konuşuyorlardı. Dışarda polis arabaları vardı. Araştırıyor, soruşturuyorlardı: Aras'ın intihar ya da cinayet sonucu mu...
Ada ertesi yıl okulu bıraktı.
Her şey kötü bir film gibiydi. Ya da bir karabasandı. Ya film bitecek, ışıklar yanacaktı, ya da uyanacaktım. Ağır çekim bir film karakteri gibi çevremde hareket eden insanları izliyordum. Sersemle-miştim. Uyuşmuştum. Hareket eden benim bedenimdi de içinde ben yoktum aslında. Ben bedenimden soyunmuş, bir gözlemci olarak dolaşıyordum ortalıkta...
Elimden Aras'ın bana teslim ettiği tişörtü bırakmadan Aras'la paylaştığımız odamıza gittim. Çalışma masasının üzerindeki kitapları elledim. "Submarine Boats" yazanını açık bırakmıştı. Ma-ket gemilerine dokundum. Defterlerini karıştırdım. Bekledim. Bekledim ki, arkamdan gelecek ve omuzuma güçlü bir yumruk atıp, "Hey birader, şiir okumaktan vazgeçip, mekanikle mi ilgileniyorsun?" desin diye...
"Başkasının acısını asla anlayamazsın!" demişti şair Doğan Gökay.
Omuzuma bir el dokunduğunda sevinçle döndüm. Meriç hıçkırarak boynuma sarıldı, güzel kokan başını omuzuma gömüp, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.
Oh be! Nihayet birisi ağlıyordu.
Ben de ona sarıldım ve ağlamaya başladım.
içimdeki acı gözyaşı olup aktıkça rahatladım, biraz kendime geldim. Ama Meriç hâlâ hüngür hüngür ağlıyordu. Sanki Araş benim değil de aslında onun ağbisiydi...
Yüzünü sildim, limon kolonyasıyla ellerine masaj yaptım. Burnunu silmesi için bir rulo tuvalet kâğıdı getirdim. Biraz sonra öylece, giysilerimizle Aras'ın yatağına uzanıp, birbirimize sarılarak uykuya kaçtık. Buna uyku denmezdi. Kısa aralıklarla kendimizden geçiyorduk, o kadar.

Sık sık Meric'in hıçkırıklarıyla uyanıyordum. Sarılıp, yanağından öpüyordum yatışsın diye, daha da fazla ağlıyordu o zaman. Meriç ne için ağlıyordu? Araş gittikten sonra yalnız kalan Ada nedeniyle beni tümden kaybedeceğine mi? Meriç kendi geleceğine mi ağlıyordu, ağbimin gidişine mi? Islak burnunu göğsüme dayayıp, mis gibi kokarak Meriç, neden ağlıyordu, hâlâ bilemem.
O gece Kuzguncuk uyumadı.
O gece Aras'la birlikte benim de bir parçam gitmiş, tümden yok olmuştu.
O gece hepimiz bir şeyler yitirmiştik.
Geleceğimizden bir parça, umutlarımız ve neşemizden kocaman bir parça.
O geceden sonra hiçbir şey bir daha eskisi kadar güzel olmadı. Hiçbir şey!
Ah Araş, ah böyle nereye ?..
Bir hafta sonra ÖSYM sonuçları geldi. Araş birinci ve tek tercihini kazanmıştı.
235
GEÇİCİ MUCİZELER
"Kendine bir hoşça bak; âlemin özüsün sen; varlıkların gözbebeği olan insansın sen."
Şeyh Galip
"Yaşayacak kadar güçlü değil, ölmek de istemiyor!" dedi Tuna üzgün bir sesle.
"Sabredeceksin can oğlum. Sabırsız adam ya kendi başını yer, ya da maskara olur!"
"Daha ne sabrı kaldı ki Hatice Hanım? Sabrede sabrede sabır taşına döndüm... Bütün yaşamım sabırla beklemekle geçti... Baksana bu evde de tam üç gündür bekliyorum işte..."
Gözleme ekmeği yiyip, şekersiz çay içiyorlardı. Ne gözlemenin içine koyup durum yapacak peynir, reçel, bal, ne de çay için şeker kalmıştı.
"Beş gündür," diye düzeltti kadın. "Son iki gündür baygın düştün evladım. Nece yorgun düşmüşsen ööle kana kana uyudun ... Ben de hiiç ses etmedim, canlar huzura kavuşsun diye..."
"Beş gün mü?" diye dalga geçti Tuna. "Yok artık devenin nalı! 'Bunun nasılsa aklı kaymış,' diyerek sen beni işletmeye başladın Hatice Hanım, di mi? Ah Tanrım sen benim aklımı koru!"
"Haşa! Niye ööle şeyler etcekmişim ki..: Ama bak, 'Allahım sen aklımı koru,' dedin ya, şimcik akıllı bir kelam ettin can Öğretmen Bey! Senin aklın, cüssenden fazla büyümüş, yiyip durur onu... Bir deri bir kemik şuncağız adama o kadar akıl çok geliyo tabii, didişip dururlar... Olan sana olur be evladım! Yeme kendini bole, biraz da oluruna bırak işleri. Sonunda nasılsa Allahın dediği olur!"

"Bakıyorum bu karabasanın havasına girip, sen de öbürleri gibi konuşmaya başladın Hatice Hanım, ha ?.." "Tövbe estağfurullah, tövbe tövbe!"
"Yani ben bu eve geleli tam beş gün beş gece oldu ve kırk sekiz saattir de burada böyle uyudum, bunu mu söylüyorsun sen şimdi"
"Hiç ööle olur mu can evladım! Aç kor muyum seni ben? Ağzına çorba, su felan akıttık, sonacııma, Ali'm koluna girdi, arada bir hacetini yaptırmaya götürdü. Hiç hatırlamaz mısın?" "Hatırlasam sormazdım di mi?" diye çemkirdi Tuna.
"Ööle çok sayıkladın, öyle boğuştun ki... rüyalarında bile hu-zursunsun sen oğlum. Seni okutmak mı lazımdır, nedir? Büyüye, cinlere falan inanmak yoktur bizim inancımızda, amma nedir bu hallerin? Bilemem ki?"
"Rüyalarımda bile huzursuz olduğum çok doğru, çünkü şu anda benim bir rüyamın içindeyiz!"
"Tövbe tövbe... Yapma can evladım, seni sevenleri, sevdiklerini düşün... Karın mı, yavuklun mu neyse ne, şu adı Ada mıdır, Adalet midir, onun hatnna toparlan asker oğlum..."
"Ada benim karım değil!" diye yeniden tersledi kadını Tuna. "Benim üstüme vazife değildir amma... sen o kıza pek düş-künsündür..."
"Evet, öyleyimdir!" diye yerinden kalkıp, sinirli tikler yapmaya, volta atmaya çalıştı Tuna. Ama ani kalkışla birlikte başı döndü ve duvara yaslandı.
Gözlerini ondan kaçıran kadın dualar okuyup, üfledi. Sonra kalkıp çay bardaklarını topladı. Mutfağa giderek yalnız bıraktı onu.
Neden sonra yan odadan seslendi,
"Davran bakiim öğretmen oğlum, gel can arkadaşına yardım et hele!.."
Kadının kırk sekiz saat olarak iddia ettiği uykusundan uyanalı beri birkaç kez bunu yapmışlardı. Tuna, Musa'yı koltuk altlarında tutup, doğrultuyor, sırtına yastık dayıyor, kadın da bebek besler gibi ona kaşık kaşık çorba içiriyordu.
"Yaşayacak kadar güçlü değil, ölmek de istemiyor..." diye yineledi Tuna.
Çoklukla olumlu yanıt veriyordu Musa. Ateşi düşmüştü ama
bir türlü bilinci yerine gelmiyordu ve rengi sapsarıydı. Bazan gözlerini açıyor, Tuna'ya bakıp yarım yamalak gülümsüyordu. Bu 238 gülümsemenin kendisi için olduğundan kuşkuluydu Tuna.
Çorba içirme işlemi sırasında Musa'nın ağzının kenarından akan damlalar yatağa ve üstündeki fanilaya dökülüyordu. Yaz sıcağının da etkisiyle olacak ev ekşimiş çorba, idrar ve hasta insan kokuyor, fakat Tuna dışında öbürleri bundan rahatsız olmuş görünmüyorlardı. Sanki kadın ve çocuklar bütün yaşamları boyunca bu koşullar altında yaşamışlar gibi durumu kabullenmiş, hatta kanıksamışlardı. Tuna'ya göre, onların yaşamının yalnızca üç ana

elementi vardı: korku içinde yaşamak, ellerindekiyle yetinmek ve beklemek! Kendini belli etmek, farklılıklarını göstermek ve daha fazlasını, daha iyisini istemek henüz bu topraklarda yasak ve günahtı... Ve tabii en önemlisi: beklemek! Artık ne için ve neyi beklediklerini unutarak bekliyorlardı... Korkusuz, özgür ve bolluk içinde bir yaşama kavuşsalar ne yapacaklarını şaşıracak kadar uzun zamandır bekliyorlardı...
"Korkuyu ve sorgusuz beklemeyi gen kodlarından silmemiş insan topluluğu gelişemez Hatice Hanım!" dedi Tuna aniden. "Kendine güvenmeyi öğrenmemiş hangi insan üretebilir? Ha?"
"Bırak gene söylenmeyi de şimdi sen beni dinle hele," dedi kadın, Tuna'nın söylediklerine hiç şaşırmamış görünerek. "Bak bu Musa arkadaşın benim evladım sayılır ama bana namahrem düştüğü için altını sen temizleyeceksin... yemek yemeğe başladı ya artık..."
Yatağın Musa'nın belden aşağısına gelecek kısmı bir muşamba örtüyle kaplanmıştı, îçi kalksa da, kussa da Musa'nın tuvalet temizliği Tuna'ya kalmıştı. Bu sırada gözlerini başka yöne çevirip bekleyen kadının daha sonra çarşafları yıkamak gibi işin daha da zor kısmını üstlendiğini fark ettiğinde, onun cesaretine ve özverisine bir kez daha hayran oldu Tuna. Evlerine geldiği filanca gündür bu kadının kocasına ve öbür çocuklarına ne olduğunu merak ediyor ama sormaya da çekiniyordu.
O sırada bir müzik sesi duyduğunu sandı. Sanki birisi saz çalıp, yanık sesle türkü söylüyordu.
"Ne iyi olurdu... Müzik olsun da her çeşidine razıyım..." di-| ye düşündü ve duyduğunu sandığı sesi unutmaya çalıştı.
Fakat müzik sesini duymaya devam ediyordu. Musa'nın altır
temiz çarşaf ve muşamba sermekte olan kadına döndü, heyecanla sordu;
"Sen de duyuyor musun Hatice Hanım? Birisi türkü söylüyor yukarda, ha?"
Kadın ilk defa öfkelendi, çok öfkelendi. Kaşlarını çatıp, bağırmaya başladı;
"Ne türküsü, ne müziği? Hiiç bi şey duymam ben! Yetti artık deliliklerin senin ama!"
Kadından böyle sert bir tepki göreceğini hiç beklemeyen Tuna şaşırdı. Müzik alenen devam ediyordu, ses çok netti ve bu bir kadın sesiydi.
"Ama ben duyuyorum!" diye sevinçle tekrarladı Tuna. Koşarcasına öteki odaya geçti,
"Bak, yok işte! Burada, tam burada, duvarda asılı duran saz yok yerinde. Yukarda birisi saz çalıp şarkı, türkü her neyse işte, bir şeyler söylüyor!"

Ali uyuyor, küçük Lütfü nöbet tutuyordu. "Saz-maz yok! Kim çalacak ki... Geldiler sana yine, uydurursun!!!" diye azarladı kadın onu.
Ellerini beline dayamış, kaşlarını çatmıştı. Köşeye sıkışmış kedi öfkesindeydi.
"Ama yukarda biri var!" diyerek fırladı Tuna. Ahşap merdivenleri ikişer-üçer zıplayarak tırmandı, üst kata çıktı. Kadın çıldırmış gibi bağırarak arkasından geliyordu.
"Dur diyom sana, dur ırz düşmanı... Yoktur kimse dur, dur başına taş düşesi!.. Bak evimizde yılan mı besledik yoksa, dur tahtaya gelesice dur!"
Üst kata çıkınca karşısındaki bulduğu ilk kapıyı açtı ve korku içinde taş gibi donmuş kalmış bir genç kızla burun buruna geldi Tuna. Kız, en fazla on yedi yaşlarındaydı. Uzun siyah saçları omuzlarından aşağı sarkmıştı. Doğallık, tazelik ve saflığın böylesi güzel resmedildiği bir resim az bulunurdu.
"Rönesans resimlerindeki sarışın melek resimleri Doğu Akdeniz'de yapılmış olsaydı bu kızı çizeceklerdi" diye bir düşünce şimşek gibi geçti aklından.
Duyduğu ve belki de tanık olduğu şiddet hikâyelerinin aynı anda yüzlerce baskı yapması kızın gözlerinde uçurum renkli bir korku yaratmıştı. Daha önce kendisinden korkmuş hiçbir kadına
rastlamayan Tuna feci üzüldü. Tam kızı rahatlatacak sözcükleri ararken, kız çözüldü ve ağlayarak, titremeye başladı. 240 O sırada öfkeli vahşi bir hayvan gibi içeri giren kadın, genç kı-
zın önüne geçip, göğsünü kıza siper etti. Soluk soluğa kalmıştı, gözlerinden ateş fışkırıyordu. O anda artık her şeyi göze aldığı besbelliydi.
"Canımı almadan kızıma el süremezsin! Ceylanıma el sür-\durtmem, bilmiş ol canavar!"
Tehdit ve korku duygularının annenin bedeninden kıza, kızdan anneye geçtiğini elektrik dalgaları gibi net görebiliyordu Tuna. Tehdit kan kırmızısı, korku acı sarı renkteydi. Her iletişimde bu iki duygu daha da büyüyerek yayılıyor, odanın içindeki bütün öbür duyguları ve renkleri ezerek yok ediyordu. Sonunda her yan tehdit ve korkuyla dolmaya, soluk alacak hava azalmaya başladı. Kan kırmızısı ve acı sarı renkler yayıldıkça önce gözler, sonra sinir sistemleri rahatsız olmaya, saldırganlık doğmaya hazırlanıyordu. O sakin, hoşgörülü, kalender ve güçlü kadın gitmiş, yerine her an Tuna'yı tavuk, inek ve/ya Musa'nın bacağı gibi kesebilecek öfkeli ve vahşi bir başkası gelmişti.
"inanılmaz bir şey bu... çok üzgünüm... gerçekten çok..." diye geveledi Tuna kahrolarak.
"Ben yalnızca müzik dinlemek istemiştim..."

Sonra arkasını dönüp, düşmüş omuzları ve kederli adımlarıy-' , la, söylenerek merdivenlerden inmeye başladı..
"Tanrım!.." diye inledi, "Nasıl çıldırdık biz hep birlikte? Nerede yitirdik sağduyumuzu? Neden sürekli korkuyoruz... birbirimizden ve Tanrıdan ?.."
"Eller yukarı asker!"
Ali uyanmış, Tuna'nın tüfeğini Tuna'ya çevirerek karşısına dikilmişti. Korku ve heyecandan tir tir titriyerek Tuna'nın ellerini - ' kaldırmasını bekliyordu. Küçük Lütfü de korku ve merakla onları izliyordu. Bu sırada Tuna'yı asıl şaşırtan Ali'nin çocuk kollarının öyle ağır bir makineli tüfeği taşıyabiliyor olmasıydı.
"Ablama dokunanı şişlerim! Tamam mı asker? Nalları diker-, sin bak, hiç karışmam ha! Güç bende!.."
Ellerini kaldırıp, Ali'ye teslim oldu Tuna. Üzüntüden ölebilir-di.
"Ben yalnızca müzik dinlemek istemiştim..." dedi.
Ağzından dökülen bütün harfler acı siyahtı. Görülen manzarayı sözcüklerle yeniden betimlemek, görme duyusunun tek başına başa çıkamayacağı bir güçle kaydettirir resimleri hafızaya. Ve Tuna bunu yine yaptı...
"Şiddet filmleriyle büyüyen ekstra X kuşağındansın sen. Ve zaten senin kuşağının kızılderilileri sevip, kovboylara bozulan eski kuşaklarla hiçbir ilişkisi yok... Oysa şimdi sen okulda bilgisayarlarla eğitim alıyor ya da arkadaşlarınla oynuyor olmalıydın..."
"Ne diyon sen ya?.. Manyak mısın nesin, töbe töbe..."
Ağabeyinin sözleriyle şenlenen küçük Lütfü bir elini havada çevirerek deli işareti yapıyor ve "deli deli kulakları küpeli" diyerek tekerleme söylüyordu.
"Demem o ki Ali," diye söze başladı Tuna.
Sonra vazgeçti.
"Boşver, zaten bütün bunlar bir karabasan..."
O sırada elinde uzun bir urganla aşağıya inen Hatice Hanım, Tuna'yı bir sandalyeye oturtup, bağlamaya başladı.
Tuna hiç karşı koymadan kendini elleri ve ayaklarından saldal-yaye bağlayan kadını ve karşısında tüfekle dikilip bekleyen çocuğu izliyordu.
"Çıldırmışsınız siz!" dedi sakin bir sesle. "Bana deli diyen siz, asıl siz çıldırmışsınız... Öğrencim yaşında küçük bir kıza saldıracağımı sanıyor, beni böyle bağlıyorsunuz. Bu kadar korku, deliliktir!"
"Anaa, bu askerin öğretmen olduğu doğru mu, yoksa onu da mı kafadan atar?"
"Ne bilcem Ali'm. Bakarsın bi akıllı uslu konuşur, efendi biridir, bi bakarsın zırvalar, kendini yerlere vurur, her şeyi inkâr eder, sayıklar durur..."
Başını kaldırıp seslendi sonra,

"Kız geel! Artık ikisi de zararsız bunların!"
Tekrar Ali'ye döndü, "işte bole bi saati, bi saatine denk düşmeyenlere hiç güvenmem ben!" dedi.
"Ne öğretmenisin sen abi?" diye sordu Ali elindeki makineli tüfeği Tuna'ya doğrultmuş pozisyonunu bozmadan.
"Edebiyat," dedi Tuna elleri ve kollarından sandalyeye bağlı oturarak.
"Ne demek oluyo yani?" KAM i6
"Hikâye, roman, şiir, tiyatro hatta masal... Sözcüklerin bilimi de denebilir..."
İ42 "Yani masal mı öğretiyosun sen okulda?" diye şaşırarak güldü ^~ Ali. ilk kez gülmüştü, yanaklarında iki gamze belirdi.
"Hee belli oluyo zaten!" dedi kadın artık sakinleşmiş olarak. Merdivenlerden çekinerek inen genç kız, şimdi korkunun yerine yerleşen merak dolu bakışlarla Tuna'yı inceliyordu.
"Bu çok çelimsizmiş..." diye fısıldadı annesine, "Öbürü gibi iri yarı değil..."
"Musa'yı görmüş, onu tanıyor," diye düşündü Tuna. Kıza bakarak, dostça bir sesle konuştu:
"Sana herhangi bir anlamda kötülük etmek aklımdan bile geçmedi. Uzun zamandır, çok uzun zamandır hiç müzik sesi duymadım ... Öyle özlemişim ki... Müzik bana insan olduğumu anımsattı ... Çok heyecanlandım. Bir mucizeydi sanki..."
Sustu, bileklerini acıtmaya başlayan kalın urgan çemberinde kımıldamaya çalıştı.
"Tıpkı yaşam gibi..." dedi, "Yaşam, kime ne zaman ve nerede güveneceğimizi fısıldayan sağduyumuzun geçici bir mucizesidir." Sustu. Boğazını temizledi.
"Yine de seni korkuttuğum için Özür dilerim." Kız şaşırmıştı.
"Dediydim sana, gariptir diye... Kötü değil belki - bak bilmem ama ha!.. ama gariptir... Birden cellallenir, abuk subuk konuşur, sonra sakinler, efendi biri olur çıkar. Güvenilmez böyle-lerine can kızım..."
Kadının "efendice" bulacağı bir şeyler söylemeyi sürdürürüse bileklerini kesmeye başlayan urgandan ve bu komik durumdan kurtulabileceğini hisseden Tuna kendini zorlayarak konuşmaya başladı.
"Benim karım da şarkı söyler, gitar çalar," dedi. Fakat aklına Meric'in söylediği şarkılardan hiçbiri gelmiyordu. "Senin adın ne?" diye vakit kazanmak için sordu. "Suları," dedi kız utanarak.
"Meric'in, karımın yani, sesi güzeldir. Biraz utangaç bir tip olduğundan ancak yalnızken ya da bir iki akraba yanında söyletebilirim onu..."
I

"Hay Allah! Meriç hangi şarkıları söylerdi?" diye kendine kızarak düşünüyordu aynı zamanda.
"Beatles, Suzanne Vega ve Tracy Chapman şarkıları," diyecekti ki, sustu. Türkçe şarkılar bulmalıydı. Sahi hiç Türkçe şarkı söylemez ve dinlemezler miydi?
"Yok canım..." diye mırıldandı, "Yeni Türkü, Timur Selçuk, Livaneli, Sezen Aksu şarkıları çalar, söyler mesela..."
"Ben Pir Sultan söylerim... Biz türkü severiz ama, senin dediklerini de bilirim," dedi genç kız utangaç gülümseyerek.
Güneşsizlikten sararmış teni pastel renklerde aydınlandı bu kaçamak gülüşüyle.
"Annemin," diye hemen yakaladı sözü Tuna, "Annemin pek hüzünlenerek dinlediği bir şarkı vardır. Hani 'hem annemi, hem babamı ben köyümü özlerim" falan diye bir şey... Bildiniz mi? Kuzguncuk'a gelin geldiğinde ailesini çok özlermiş, Meriç de anneme gitarla çalar bunu."
"Anan istanbullu değil midir?" diye ilgilendi kadın. "Annem Iğdırlı'dır. Araş nehri coğrafyasından. Babam Kars'ta askerlik yaparken vurulmuş anneme. Bana sorarsan, annem hâlâ güzel kadındır. Biraz Gürcü kanı da var, kara kaşlı, kara gözlü, uzun boyludur."
"Anadolu kadını desene," dedi kadın kıvançlı bir sesle. "Adı nedir ananın?"
"Zübeyde."
"Adı güzelmiş," derken "tanıştığımıza memnun oldum" dermiş gibi kırıttı kadın.
"Bir gün tanışırsan, oğlunu evinde besledin diye sana teşekkür edecektir," dedi Tuna fırsatı yakalamışken.
"Yok canım, kim olsa yapar," dedi kadın ve sonra utanarak başını eğdi urganla sımsıkı bağladığı Zübeyde Hanım'ın oğlunu görmemek için.
Kadının yumuşaması bitmeden atıldı Tuna, "Ya Hatice Hanım ya, ne zaman çözeceksin şu ellerimi be? Bak kollarım, ayaklarım uyuştu ya! Sırtım da ağrıyor. Hem ben sana ne kötülük ettim ki, bağladın beni böyle?"
"Hadi anaa, çöz bu askeri! Kötü birine benzemiyo baksana..." "Sus kız! Sen ne anlarsın erkek milletinden? Hepsi birdir bunların! Akılları fikirleri hep et derdindedir!"
"Et mi?" diyerek yüzünü buruşturdu Tuna, içi kalkmıştı. Kendini kasap vitrinine asılmış çiğ etleri seyreder gibi hissetti. 244 "Ananın başına yemin edersen..." dedi kadın kararsız bir ses-""•'""•'*- le, "Ananın başına yemin edersen kızıma dokunmayacam di-ye..."

"Anaa koşsana kız! Bu yaralı askere bi şeyler oluyo kızz!" diye yandaki odadan canhıraş haykıran küçük Lütfü'nün sesiyle irkil-diler.
Tuna dışında hepsi koşarak Musa'nın yattığı odaya koştular. "Kız su getir!" diye bağırdı kadın telaşla. "Dur evladım, dur can oğlum..." diyordu sık sık. "Koşsana abla! Ver o şişeyi bana. Tut ucunu, sıkı tut, çek şimdi"
"Ne oluyor orada? Nesi var Musa'nın?" diye bağırdı Tuna. Kimse onu duymadı.
"Konuşşanıza be!.. Gelin çözün beni! Çözün beni diyorum!" diye bağırdı.
"Sakın bırakma, çok sıkı tut!" diye bağırdı kadın. . "Ne yapıyorsunuz arkadaşıma? Neresini kesiyorsunuz adamın şimdi? Çabuk çözün beni barbarlar!" diye böğürdü Tuna.
Sesi vahşi bir hayvan çığlığı gibiydi. Kendi sesini duysa çok şaşırırdı. Duymadı. Birden sesler kesildi, derin bir sessizlik kapladı evi. "Şimdi ne oldu? Öldü mü Musa? Konuşşanıza be!" Çıt yoktu.
"Çözün beni, bu kâbustan kurtulmam lazım! Bu evden, bu kasabadan ve sizden bıktım! Hepinizden kurtulmam gerek, anladınız mı beni Allahın cezaları!" Sandalyeyle birlikte kendini yere attı sonra. Sağ kolunun üzerine sertçe düştü. Kolu rezalet acıdı ama o, öfkeyle yerde sürün-meyi sürdürdü. Daha doğrusu kendini ve sandalyeyi sürüklemeye çalıştı. Birazdan Musa'nın yattığı odaya varacağını düşünüyordu ki, kafasını sert bir şeye çarptı. Her şey karardı. ,;' Çıt yoktu.
YENi HAYAT
' "Yeni hayat başlıyor. Eyvahlar olsun, bundan böyle sık sık ' derde girecek basım!"
Alighieri DANTE ' (Yeni Hayat)
"Kahvene şeker ister misin?"
Başını "hayır" anlamına iki yana salladı. Türkiye'de sözsüz "hayır" demek için başımızı kaldırır, geriye doğru bir kez sallarız. Bu sırada genellikle kaşlarımızı kaldırır ve "çık" gibi bir ses çıkartırız. Onun aynı anlam için başını sağa sola sallayarak yaptığı bu işaret Batılı'ydı, bizde "vah vah!" anlamına gelirdi. O bunu yeni edinmişti.
"Peki süt ister misin?"
O güzel baş yine iki yana sallandı: hayır!
"Midene dikkat etmelisin Ada. Günde bilmem kaç yüz fincan siyah, sert kahve içiyorsun... Sonra sigarayı da artırmışsın..."
Yorgun gülümsedi. O zaman hüzün saçıldı her yana. Üstüme bulaştı. Elledim. Kumral renkteydi.
"Çok şükür sen Meric'in yerine tıp okumuyorsun da..." dedi yorgun bir sesle.

"Senin ukalalık alanın benim canımı yakmaz."
Kahve fincanı yeniden kafaya dikildi, kana kana içildi.
"Meriç nasılsa ukalalık etmeyecek kadar sakin ve problemsizdir!"
"Sağol be!" diye homurdandım.
Bir hüzünlü gülümseme daha. Ama bu kez biraz daha keyifli; beni gıcık etti ya!..
"Büyüdüğümüzde seni şair, Meric'i de senfoni orkestrasında cellist olacak sanırdım, ben çocukken..."
Daldı gitti.
"Ama... her şey öyle değişti ki..."
Oysa Meriç gitar dışında başka enstrüman çalmamış ve tıp doktoru olmayı da küçükten kafasına koymuştu. Bense "saklı şair" denen insanlardanım. Zaten bu topraklarda doğan herkesin biraz şair olduğunu söyler dururuz yüzyıllardır. O sonbahar edebiyat fakültesine kaydolacaktım. Öyle derin dalmıştı ki, elindeki kahve fincanı kaymış, yerdeki şahane Kayseri halısına kahve damlamaya başlamıştı. Kalkıp yanına gittim. Fincanı usulca elinden alıp, sehpaya koydum. Yanına oturdum, bir kolumla sarılıp, saçlarını okşadım. Başını uysalca omuzuma yasladı. Öylece kaldık uzun bir süre.
"Unutmak çok zor be Mabel!" diye inledi.
"Unutmayacağız Ada. Unutmadan yaşamayı öğreneceğiz... Başka şansımız yok. Kaldı ki biz..."
Sessizlik...
"Biz hep hatırlarız!" dedi burnunu çekerek.
Duygusal bütçesi artık ağlamayı kaldırmıyordu.
Sonra birden bana döndü, dikkatle yüzüme baktı. Sanki biraz Önce kısacık gördüğü bir şeyi yeniden bulmak istiyordu.
"Ne var? Neden öyle bakıyorsun?" dedim.
"Sen büyümüşsün Tuna," dedi gülümseyerek.
Birden utandım.
Aras'ın gidişiyle en büyük hasar gören iki kişiden biri Ada olmuştu. O korkunç kazanın ardından günlerce hastanede kaldı, köşke döndükten sonra bütün kış dışarı adımını atmadı, kendine hapis cezası vermişti. Annesi, babası, şair dayısı ve benim dışımda kimseyle görüşmedi. Ona görüşmek denirse... Okulu bırakmıştı, ilgilendiği her şey kaplama alanı dışında kalmış, gözyaşlarıyla yıkanan ilgi alanı çekmiş, küçülmüştü. O kış, elimi tutup konuşmadan yanımda oturuşlarını izlemek Aras'tan sonra onu da yitirdiğim duygusuyla beni terörize

etmişti. Ve onu da yitirmemek için artık yapmayacağım hiçbir şey yoktu. Hiçbir şey!
ilkyaz başında annesi Ada'yı alıp, Kuzey Amerika'ya göç etmiş ikinci dereceden kuzeninin yanına götürdü. Bir yıl sonra Kuz-guncuk'a döndüğünde Ada, insan içine çıkmaya başlamıştı ama
melankolikti, uzaktı. Benim yaramaz, hınzır, kumral ışıklar saçarak yürüdüğü yolu aydınlatan balkızım yoktu. Galiba o Aras'la birlikte gitmişti. Kuzey Amerika'dan gelen Ada'ysa neredeyse bir yabancıydı.
Kabul etmem gerekir ki, Araş gittikten sonra hiçbir şey eski lezzetine kavuşamadı bir daha. Hiçbirimiz doya doya gülemedik ve yaşamlarımızın güneşi hep tutulmuş kaldı.
Yıllarca parmaklarıyla tarayarak geriye doğru dağınık bir özgürlükte omuz başına kadar uzattığı bal rengi saçlarım, kulak hizasında kestirmişti. Yandan ayırılmış kısa saçlarının, alnına kumral gölgelerle dökülen gevşek kahkülleri onu yaşından büyük ve daha gizemli gösteriyordu. Kaşlarını inceltmiş, küpe takmaya başlamıştı. Daha çok siyah renkler giyer olmuştu. Annesinin klasik Dior zevkine hiç benzemeyen dar pantolonlar, çizmeler, yarım kollu, dik yakalı kazaklar giyiyordu.
Birkaç yıl, bir üniforma gibi, yaz kış, pamuklu ya da yünlü, siyah, nefti, ya da bordo, hep bu modelle yaşadı. Boynu kapalı, kolları açıktı...
Şair Dayı bir bakışta "Çok avangart!" diyerek kesip attı. Ne olduğu umurumda değildi, Ada'yı ikinci ilk görüşümde de büyülenmiştim.
Ada kendini tümden değiştirmeye çabalamış ve bunu dış görünüşünde gerçekleştirmişti. Ona hiç yakışmayan durgun ve ciddi tavırlarına alışamasam da hiç değilse insan içine çıkıyor ve gülümsüyor diye umutlanmıştım.
Önceleri yeni tanışmış iki genç gibiydik. Havadan sudan ve Kuzey Amerika'dan söz ediyor, Aras'ın adını anmamaya, hatta A harfinden bile uzak durmaya çabalıyorduk. Onu biraz olsun neşelendiren, hatta azıcık coşturan tek konu fotoğrafçılıktı. Kuzey Amerika'da özel bir fotoğrafçılık kursuna yazılmış, kendini tamamen bu konuya vermişti. Sonunda hiçbirimizin bilmediği bir yeteneğini keşfetmiş, aslında fotoğraf Ada'nın hayatını kurtarmıştı.
Önce özel kurs bitmiş, sonra fotoğrafçılık dergileriyle iletişim başlamıştı. Getirdiği örneklerin çokluğundan, yemeden içmeden çılgın gibi fotoğraf çektiği anlaşılıyordu. Yıl sonunda üç fotoğrafı yayımlanmaya değer bulunarak Kuzey Amerika kıtasının tanınmış bir fotoğrafçılık dergisi tarafından kabul edilmiş, "amatörler" sayfasında iki ayrı sayıda yayımlanmıştı.

"Düşünsene çektiğim fotoğraflardan para kazandım Mabel!" derken o kazadan beri ilk kez gözlerinde kısacık sevinç ışıkları $48 yanmıştı.
""""" Pervin Gökay, kızının bir üniversitede fotoğrafçılık eğitimi almasını istiyor, Ada'yı bu yönde etkilemek için anaç bir çabayla didiniyordu. Ama önce "şu lise" bitmeliydi. Oysa şair Doğan Gökay,
"Sanatın okulu, diploması olmaz. Sanatçının yeteneği ve çalışma disiplini yoksa gerisi sadece kendini aldatmaktır. Bırakın, gerçekten istiyorsa ve yeteneği varsa o kendi eğitimini tamamlar!" diyordu.
Süreyya Mercan'ıh tek isteği "bir tanecik Kumral Ada"sının yanında ve mutlu olmasıydı. Kızına sarılıp abartılı duygusal ses tonuyla özlem şiirleri okuyor, gözleri ve içki bardağı sürekli doluyordu.
Ada'nın yeteneği vardı.
Günlük yaşamın kenarına köşesine sıkışmış, her gün önünden geçilir ve/ya sık sık yaşanırken dikkat çekmeyen yaşamın asıl güzellik ve çirkinliklerini görüp, yakalamaya pogramlanmış bilgisayar çipli gözlerle doğmuştu sanki. Cipin adı yetenekti ve kimbilir aile ağacının hangi dallarında programlanmıştı... "Şunlara bir daha bakabilir miyim?" diye sordum. Kanepede yanyana oturup, saçlarını okşamak güzeldi ama üzerimizi sımsıkı örten yoğun yas ve keder tabakası feci boğucuydu. Konuyu değiştirip, onun ilgi alanına çekmek için fotoğrafçılık dergilerinde yayımlanan fotoğraflarına yeniden bakmak istemiştim. Hiç direnmedi. Ağır ağır kalkıp, sehpanın üzerindeki onlarca dergi arasından aradıklarını seçti. (Tanrım, onun "ağır ağır kalkıyor" olmasını izlemek ne işkence! Ada yerinden kalkmazdı. O yerinden fırlar ve uçarak bir yerlere ulaşırdı. Arkasında hep bir gök-' . • ' , kuşağı ve hayranlık/kıskançlık duyguları bırakarak...) Birinci fotoğraf: The Hole in Love (siyah-beyaz)
Akşam karanlığının çöktüğü ve ışıklı reklamların parladığı bir büyük kent caddesi. Metro istasyonuna inen merdivenlerde tutkuyla öpüşen genç bir çift. Kızın saçları sıfır numara tıraşlı, erke-ğinki omuzlarından sırtına sarkıyor. İkisi de grunge giyinmişler. Delik kot pantolonlar, yamalı, dağınık, bakımsız kazaklar, topuk-
lu ayakkabı içine soket çorap ve asker botları. Delikanlı kızın başını iri eliyle kavramış, elinin üstünde kanatlan açılmış bir kartal dövmesi var. Kız bir bacağını dizinden bükerek arkaya doğru kaldırmış, ayakkabısının tabanında küçük bir delik.
Derginin kenarına kurşun kalemle Türkçe not düşmüş: "Aşkın Boşluğu" mu yoksa "Delik Deşik Aşk" mı? Yanında f:2. 8 1/15 min. yazıyor.
ikinci fotoğraf: The Guitar Box f renkli)

Fonda dev gökdelenlerin yükseldiği günlük güneşlik işlek bir cadde, başlarında şapkaları, rengarenk pançoları omuzlarında salınan simsiyah uzun saçlı Güney Amerikalı müzisyenler konser veriyorlar. Etraflarına insanlar toplanmış, yüzlerinde mutlu ifadelerle dinliyorlar. Ortada kapağı açık bir gitar kutusu, içinde birkaç kâğıt ve bozuk para... Kutunun önünde on yaşlarında bir oğlan çocuğu elindeki bozuk parayı kutuya atarken Ada'nın kamerasını fark etmiş ve o anda dönüp objektife şaşkın bir ifadeyle yamuk yumuk gülümsemiş. Çocuk bu "farkında"lıkla çevresindeki seslerden ve insanlardan tamamen soyutlanmış, sanki başka bir boyuta geçmiş. Gitar kutusuna doğru yola çıkan bozuk para kameraya havada yakalanmış ve bulanık bir UFO resmine benzemiş.
Fotoğrafın bulunduğu sayfanın altına "ah çocuk!" diye Türkçe bir not yazmış. Yanında 100 ISO.
Bu fotoğraf hepimizi altüst etmiş, dişlerimizi acıyla sıkıp, yutkunarak fotoğrafa çakılıp kalmamıza yol açmıştı. Fotoğraftaki çocuk inanılmaz derecede onun çocukluğuna benziyordu! Çocuk tıpkı Aras'tı!
Üçüncü fotoğraf: Harbourfront Series (siyah-beyaz)
Liman serisi adını verdiği fotoğraflar üç taneydi ve aynı derginin son sayısında, bitişik iki sayfada yayımlanmıştı. Seyyar sosisli sandöviç arabasının başında, beyaz önlüğünü beline dolamış orta yaşlı bir kadının aynı günün farklı saatlerinde çekilmiş fotoğraflarıydı bunlar.
îlk bakışta birbirine oldukça benzeyen fotoğrafların altında gün ve saat kayıtları var. Pazartesi, sabah 11:23 Sosisçi kadın önünde kısa bir kuyruk oluşturmuş dört müşte-
249
riye sandöviç hazırlıyor. Sosis arabasının yanında kötü bir el yazısıyla yazılmış HOT DOG $1.99 tabelası asılı. Bizim kokoreç arabalarına benzeyen sosis arabasının önü, aile boyu plastik ketçap ve hardal şişeleri, çeşitli turşu ve soğan kutularıyla tıklım tıklım dolu.
Pazartesi, öğle sonrası 2:45
Sosisçi kadın elleri önlüğünün ceplerinde limanda bekleyen bir eğlence gemisine bakıyor. Yandan gördüğümüz kadının omuzları sarkmış, kamburu çıkmış, boynu hafifçe sola kaymış, profilinde keyifsiz bir yarım surat var. Bezgin! Sosis arabasının önüne çıkmış, sosisler biraz arkasında kalmış, ayaklarında sabolar... Hiç müşteri yok.
Şen şakrak bayrak ve flamalarla bezenmiş eğlence gemisinin göğsünde süslü harflerle serüvene çağrı davetleri yazılı. Limanda boyunlarındaki fotoğraf ve

video kameralarından turist oldukları anlaşılan insanlar geziniyor. Pazartesi akşam 5:50
Sosis arabası yine aynı limanda, yine aynı yerde duruyor. Fotoğrafın bir kenarında kay-kay yapan iki genç kız, tekerlekli sandalyeyle dolaşan genç bir adamın iki yanından geçiyorlar. Limandaki eğlence gemisi ve sosisçi kadın fotoğrafta yok.
Son fotoğrafın altına yine kurşun kalemle Türkçe bir not düşmüş;
"Gitmiş!" (Ilford 200 ISO)
Elimde fotoğraflarının yayımlandığı dergilerle öylece kaldım uzun süre. Karşıma oturmuş sabırla beni bekliyordu. (Tanrım onun sabırla bekleyebileceğini rüyamda görsem inanmazdım.) "Gerçekten beğendin mi Mabel?" diye sordu sonunda. "Evet," dedim gözlerimi dergideki fotoğraflardan ayırmadan. Çektiği fotoğraflar güzeldi, anlattığı hikâyeler kadar yalın dili de beni etkiliyordu, ama hepsinin üstüne lavanta kokusuyla serilmiş incecik hüzün tabakası içimi burkuyordu.
"Daha iyilerini çekeceğim Mabel! Daha iyi fotoğraflar çekmek zorundayım, anlıyor musun beni?" "Biliyorum Ada."
Ada sonraki dört yılı yine Kuzey Amerika'da geçirdi. Bir lise, bir de sanat koleji diploması aldı, ama en önemlisi Ada bir fotoğ-
raf sanatçısı olarak kendini Amerika'nın kuzeyinde kabul ettirmeye başladı. Sarı, turuncu ve kırmızı sonbahar ve beyaz kış fotoğraflarını kartpostal olarak bastırıp yerel kitabevlerinde sattırmayı başardı. Son iki yıl artık ailesinden yardım almadan yaşamını kazandığını gururla yazdı bana.
Mektupları haber ağırlıklıydı. Özel ve duygusal bir şeyler yazmamaya özen gösterdiğini anlamak hiç de güç değildi. Yüreği sımsıkı kapalıydı ve yakınına bile yaklaşmak yasaktı. O dört yıl içinde kimlerle ne yaşadı, hangi ilişkilerde avunmayı denedi bilmiyorum. Hiç anlatmadı, hiç dokunmadı. Hiç soramadım. Üzerine bulaşmış bir iz görmediğim için yaşadığını düşündüğüm ilişkileri geçici, gereksinilen kısa şeyler olarak düşündüm, rahatladım, izleri temizlemek için çok özen gösterdiğini aklıma bile getirmemeye çabaladım. Yine de her yıl yanında yakışıklı ve sağlıklı bir Mr. Orient-sever ile çıkıp gelecek diye ne çarpıntılar geçirdim...
Her yaz tatilinde üç ay için döndüğü Kuzguncuk'ta vaktinin çoğunu birlikte geçirdik. Yakındı, dosttu, sıcaktı ama Ada o eski Ada değildi. Hüznüyle yarışan neşesini, canlılığını ve yaramazlığını koparıp paketlemiş, yalnızca kendisinin bildiği bir ağacın dibine gömmüştü. Ağacın coğrafyasını kestirmek güç değildi de insanın kendi bedeninden koparıp attığı bir parçasını ancak kendisinin

bulup, geri getirmek istemesi gerektiğini artık öğrenecek kadar "büyümüş"tüm.
Söz vermemişti ama ümidimi kesmediğimi biliyordu. Ada'nın benim ümitsizliğe kapılmamam içim uğraştığını, daha da fazlasını deneyeceğine şiddetle inanıyordum. Hatta kendini toplamak için kendisiyle didişerek ayakta durmaya çalışmasının asıl nedeninin ben olduğumu bile düşünüyordum. Ben onun için önemli olduğumu hep hissettim, herkesten önemli... Çünkü ben onun Mabel'iydim ve hep öyle kalacaktım.
"Teşekkürler Mabel!" diyordu, "Anlayışına ve beni terk etmeyişine teşekkürler..."
Kuzguncuk'a döndüğü her yaz tatilinde Ada'ya benzeyen o alımlı kızın gözlerinde hep bunları okudum ben.
Yaşantımın en karanlık saydığım o dört yılında yalnızca Araş ve Ada'yı yitirmekle kalmamıştım. Zeki bakışlarını üzerime dikerek doyulmaz sohbet ve yaşam deneyimleriyle beni zenginleştiren şair Doğan Gökay da gölgeler arasına kaymıştı. Onu ancak yaz ta-
25».
tillerinde Ada Kuzguncuk'a dönünce görebiliyor ama çok özlü-yordum.
2tfS O yılların tek kahramanı, şimdiye dek kendisine pek de rol —•— şansı verilmemiş birisiydi. Sorun rol dağıtımında değil, öbür adayların varoluşlarında gizliydi. Ama artık meydan tamamen ona kalmış ve o da hiç tereddüt etmeden çıkıp başrolü almıştı.
Geriye kalan tek kişi Meriç'ti. Her hafta sonu okul çıkışında köşke eşyalarını bıraktıktan sonra bize geliyor, bizimle yiyip, bizimle içiyordu. Sessizce sokuluveren sıcak varlığı, aniden ölüm kokusuyla sessizleşen evimizin oda içleri ve perde kıvrımlarına sarışın susamlı taze simit kokusuyla yayılıyor ve biz bunu hiç yadırgamıyorduk. Galiba biz Meric'e biraz da minnettar oluyorduk...
O hep aynıydı. Sessiz, uysal ve yapıcıydı. Varlığı gözle görülmez, dikkati çekmezdi. Bu saydığım özelliklerin oldukça güzel bir genç kızda toplanıyor olması ne denli çelişkili gelse de, bir kadına canlılık, özgüven ve esprili oluşun kattığı albeniye tutkun olan bencileyin erkekler sözlerimi anlayacaktır,
Meric'in bizim eve "neredeyse" yerleşmesinden en çok annem hoşnuttu. Hafta sonları yaklaştıkça onun sevdiği yemekleri pişirir, yollarını gözler olmuştu. Geceleri yatmak için köşke, ya da yatılı okuduğu okuluna dönerken Meriç için hüzünlenir, arkasından bakakalırdı. Yıllarca bir kız çocuğu hasreti çeken annem için Meriç, artık hiç kavuşamayacağı kızının ve aniden çekip giden büyük oğlunun yerini tutuyor olmalıydı. Meriç de onu düş kırıklığına uğratmadı.

Mutfak işlerine, ev işlerine yardım etti, çayının, böreklerinin lezzetini öve öve bitiremedi. Bana kalırsa Meriç bizim evde hiçbir zaman sahip olmadığı aile yaşantısı ve anne sevgisinin gecikmiş hazzını arıyor ve buluyordu. Bazan hiç konuşma-: dan annemle mutfakta dakikalarca yanyana çalıştıklarına şahit oluyordum, içime afakanlar basıyordu.
Evdeki değişikliklerden bir başkası da ağabeyimin gidişinden sonra çıldıracak sandığım annemin, bunun yerine kendini aniden beş vakit namaz kılmaya, sürekli teşbih çekip, yasinler okumaya adamasıydı. Oysa o vakte kadar, yalnızca Ramazan'da oruç tutan, kandillerde mevlüt dinleyen biriydi. Araş'in acısına katlanma ve yaşama direncini Tanrı'ya sığınmakta bulan annem yıllarca başını seccadeden kaldırmadı, fakat asla giyim ve yaşam tarzını değiştirmedi.
Meriç bana olan ilgisini hiçbir zaman gizlememişti. Yalnız kaldığımızda yanıma sokulur, başını omuzuma yaslar, bazan da yanağımdan öperdi. Biraz karşılık versem ateşli bambaşka bir Meric'in arzulu kıvrımlarında heyecanlı bir yolculuğa çıkacağımdan kuşkum yoktu; ilk öpüşmemizi unutmamıştım. Ama karşılık vermem için gereken kıvılcım bir türlü çakmıyordu!
Meric'in klasik anlamda Ada'dan daha güzel ve daha kolay olduğunu kabul etmeye yanaşsam bile aklımı başımdan alıp, içimde fırtınalar kopartmayan bu pastel güzellik ve baş eğmişlik duygusu bende acımayla, koruma duygusu arasında bir şeyler yaratıyordu daima. Oysa gözlerinden zeki pırıltılar, dudaklarından yaramaz gülücükler saçarak ve açıkça meydan okuyarak yürek hoplatan Ada son derece seksiydi. Kıvılcım da söz mü, Ada etkilediği erkeği tehlikeli şimşeklerle, gökkuşağı arasında sürekli teyakkuzda tutabilen tutkusal dişilerdendi!
Meriç ve Ada hâlâ beyledirler ve ben hâlâ aynen böyle düşünürüm!
Aras'ın gidişinden en fazla etkilenen öbür kişi babamdı. Zaten dünyayla ilişkileri zayıf olan babam o kazadan sonra bir daha toparlanamadı. Dünyaya küstü ve sustu. Sanki diline felç gelmiş, sanki o gece dilsiz kalmıştı. Bir daha hiç konuşmadı. Gazete okumadı, televizyon izlemedi. Annemin yüzüne bakmadı, beni tanımadı. Haksızlığa tahammül edemeyen yüreği, her bakımdan istediği gibi yüzünü güldüren, ilk göz ağrısı oğlunun boktan bir kazada çekip gitmesini en büyük ve en son haksızlık olarak algıladı, işleri aksadı, çalışamaz oldu. Yaşam tamamen bir yük olmuştu ona. iki yıl sonra ben liseyi bitirirken sağ yanına felç indi. Bir yıl sonra da sessizce öldü.
Mahalledeki hemen herkes "oğlunun acısından ölen" babam için: "kurtuldu!" diye avundu.
Cenazeden dönerken koluma yaslanan annem;

"Nairn, sonunda oğluna ve babasına kavuştu!.." diyerek içini çekti.
Bu iç çekişte biraz ferahlama olsun istedim... Çok istedim.
"Haklısın anne," dedim.
Elimi belli belirsiz sıktı annem. (Ya da ben öyle sanmak istedim.)
Felaketler ve mutsuzluklar sırasında dedikodu üretimini artı-
ran insanların bir kısmı (çok şükür ki, Kuzguncuk'ta sayıları azdır!) ailemizden dört yılda üç erkek cenazesi çıkmasının bir uğursuzluk işareti olduğunu fısıldamaya başlamışlardı bile. Müslümanlıkta sinemanın ve resmin günah olması nedeniyle sinemacıların şeytan kızının başımıza uğursuzluk getirdiği safsatasını zevkten titreyerek dillerine doladılar. Bu acımasız söylentileri her duyuşumuz, yeni bir ölüm kadar acıttı annemle beni. Bizi gerçekten düşünselerdi, asla bu kadar zalim olamayacaklarını bildiğimizi fark etmediler bile...
iri ve güçlü elleri sanki son yıllarda çabucak küçülmüş, zayıflamış olan annem elimi biraz önce düşlediğim gibi sıkınca çok sevindim. Herkes gidiyordu ama işte annem burada, yanımdaydı ve yaşamla ilişkisini kopartmamak için direniyordu.
Eve girerken dönüp baktım: Süreyya Mercan ve Pervin Gökay da hep olduğu gibi yanımızdaydı.
Ama Ada yoktu. Ada, sanki Aras'la gitmişti...
"Araş artık yalnız değil," dedim annemi sevindirmek için.
"Sen de değilsin evladım," dedi annem çok yorgun, zoraki bir gülümsemeyle.
Başını ağır ağır öbür tarafa çevirdi. Annemin öbür kolunda ağlamaktan gözleri şişmiş, sarışın çok güzel genç bir kız vardı. Annemle Meriç sarılıp, birbirlerini teselli ettiler. Yanlarında durup, onları izledim.
Her şey benim dışımda ve benden bağımsız gelişiyordu.
Annemle Meric'e baktım.
Onları izledim.

YAĞMUR KIZ, ROMANTiK ASÎ ve DURU SU
"Yarın usulca ilerler Kördür daha gözleri."
John Berger
'ı f
"Sizin bu yaptığınıza S. Y. denir, Doğan dayı!"
"Haydi bakalım şimdi..." diye güldü şair Doğan Gökay

Kızmaya kıyamayacak kadar sevdiği ve/ya takdir ettiği birisi ters bir laf ettiğinde mutlaka böyle söyler, ardından sevgisi ve/ya takdirinin derecesine göre gülümserdi.
"Batı'da P. C. dedikleri şeyin tersi yani!"
"Buyrun bakalım!" diye bir kahkaha attı bu kez Şair Dayı.
Kahkahası, çocukken tel halkalar içinden havaya üflemeye bayıldığımız sabun köpüğü balonlar gibi yayıldı salona, uçuşarak dağıldı kıyıya köşeye. Düştüğü herkesin üzerinde ışıldayarak patlayan sabun balonları çam kokulu bir serinlik yaydı ortalığa. Çam fıstıklarının koktuğu bir koruda yürümeyi çekti canım.
"Bilim adamı değil, bilim insanı demelisin dayı! 'Siyasi Yanlışlık', insan hakları ve özgürlükler konusunda hassas kişilerin zayıf yanı olmamalı!"
Ada Türkiye'ye kesin dönüş yapmıştı, köşkte toplanmış, bir akşam yemeğiyle bunu kutluyorduk. Annem dahil "geride kalan" hepimiz oradaydık ve Ada eski hınzırlıklarına başladığı için seviniyorduk. "EskF'ye dair duyulan sevinç, hep olduğu üzere özlediklerimizle ilgiliydi.
"Bu memlekete mühendis, doktor, iktisatçı, teknisyen kadar sanatçı, düşünür ve bilim adamı lazım geldiği ulusça anlaşıldığında zaten ikinci büyük adımı atmış olacağız, insanoğlu, ruhu ve
beden maddesi ile bir bütündür, bu sebeple ruh da materyalizmin alaka sahasına dahildir," demişti biraz önce şair Doğan Gö-256 kay.
"Ayrıca," diye sürdürdü Ada, tamamen bıraktığını söylediği sigaradan bir tane aranırken, "Şu 'insanoğlu' devrini kapatma vakti de geldi geçiyor, însankızları her alanda insan olduklarını oğullarına onların anlayacağı dilde kanıtlamayı süratle sürdürürken 'siyasi doğruluk' açısından 'insanlık' sözcüğünde bütünleş-: meyi öğrenmemiz gerekir!"
• Onun sigara aradığını benden başka hisseden olduğunu san-;ı! ' mıyorum. iradesiyle kendine meydan okumak hastalığına yakalandığı dönemlerde, aslında kendi canına okuduğunu iyi bildiğimden huzursuzlandım.
"Bunları fîlanca-ist ve/ya-izm söylem olarak değil, politik açıdan değerlendirirsek kimsenin de damarına basılmamış olur." - "Vay vay vay! Bakın şu yaramaza... Büyümüş de koskoca da-
• '<• yısına ders veriyor be... Hah hah ha!.. Deli kız, Kumral Ada, -, Balkız! Gel bir öpeyim o ukala başını!"
Süreyya Mercan daha iki kadehle sarhoş olmuştu, asıl sevinci kızına kavuşmasıydı. Masadan kalktı, biraz sallanarak Ada'ya yaklaştı. Gösterişli biçimde kızım kucaklayıp, öptü.

"Haklısın çocuğum!" dedi, şair Doğan Gökay keyifli bir sesle, 1 "Dil, canlı bir organımız kadar yaşayan bir ortamdır ve biz uygar -laştıkça, biz öğrendikçe dil de gelişir!"
Yeni bir durumu kendi süzgecinden geçirip, kendi sözcükleriyle yerli yerine oturtmadan rahatlamazdı. Kontrol onda olma-; hydı!
, "Dilimizin ve uygarlığımızın yeni kazanımı şerefine içelim!"
diye rakı kadehini kaldırdı Süreyya Mercan.
Biz de bardaklarımızda ne içiyorsak onu diktik kafamıza.
Su içiyordu.
Şair Doğan Gökay üç yıl önce zaten fazla tüketmediği alkol ve tütünü tamamen bırakmış, su içiyordu. Bildiğim kadarıyla bir hastalığı veya ciddi bir sağlık sorunu yoktu. Ama aynen Ada gibi öz-irade yoluyla kendine duygusal işkence yapma yeteneği nede-niyle(!); "elli yaşıma kadar yaşarsam, alkol ve tütüne elimi sürmeyeceğim!" diye bir söz vermişti kendine. Elini sürmek ne kelime, bu sözcükler bile silindi yaşamından...
Onun elli üç yaşında olduğuna inanmak güçtü. Bana göre en fazla kırklarının ortasında, hâlâ yakışıklı, hâlâ albenili bir adamdı. Yalnızca bana göre değil... Kadın okurları ve hayranları arasında 257 lise öğrencileri bile vardı ve kıskanç bir kadın olmamasına karşın Bürkan'ın kocasına yönelik bu ilgiden bunaldığım sezmek güç değildi.
Şair Doğan Gökay, bir yıl önce yayımlanan onuncu şiir kitabı "Yağmur Kız" kadar, birkaç ay önce kitapçı raflarında sahneye çıkan son romanı "Birden Saatler Durdu" ile kültür dünyamızda hummalı bir tartışmaya yol açmıştı. Ve tabii keyfine diyecek yoktu.
Halbuki Süreyya Mercan hâlâ ve artan miktarda içiyordu. "Yahu Doğancım dile kolay be, bu merete on yedi yaşımda başladım diyelim - tabii kesin kayıt falan yok bu yaş için ama... varsayalım yani ha ?.. Bak, günde bir litre içtiğimi efendi bir birim olarak kabul etsek, otuz beş yılda ne eder diye merak etmez misin ha? Hah hah hah!" •'"'.' :
Ne zaman bu alkol matematiği gündeme gelse eniştesini kırmamak için zoraki bir tebessümle donup kalan Doğan Gökay yine öyle yaptı, burnunun üstüne düşen gözlüklerini işaret parmağıyla iterek isteksizce dinlemeyi sürdürdü.
"Yılda ortalama üç yüz litre içtim desek, toplamı on iki bin litre ediyor üstat! Tam on iki bin litre yahu, hah hah hah! Şimdi bunları şişelesek, bu sefer de on altı bin şişe ediyor. Bu şişeleri yanyana dizsek kaç kilometre eder, onu biliyor musun azizim7."

"Gençlerin önünde övündüğün şeye bak Süreyya! Sana hiç yakışıyor mu yani? Hem zaten doktorlar artık içkiyi kesinkes bırakmanı istiyorlar."
"Boşşver doktorları be sevgilim! Ben gençler içmeye başlamasın diye anlatıyorum bunları yavrum, güzel karım, zarif prensesim 'v benim! Hem bak benim fıstık yeğenim de doktor olmak üzere... Artık başka doktora falan gitmek yok! Tamam mı Meriççim?"
Artık olmayan Türk Sineması bu iki yetenekli sanatçı gibi birçoklarını da ortada bırakmış, Türkiye'nin en popüler aktörlerinden Süreyya Mercan'ın içkiye ilgisinin artmasında bu bunalım da rol oynamıştı. Pervin Gökay daha mantıklıydı. Sinemanın ekonomik ve yaratıcılık sıkıntılarıyla boğulduğunu görünce önce tiyatroya yönelmiş, ondan da umudu kesince televizyon dizi ve filmle-KAM 17
. ^^Jâûü Jtl
rinde rol almaya başlamıştı. Fakat zamanının daha büyük bölümünü Bürkan'la ortak kurdukları küçük tekstil şirketinin tasarım 258 ve planlama bölümlerinde değerlendiriyordu. Bildiğim kadarıyla şirket iki ortağını ne zengin ediyor, ne de aç bırakıyordu.
Pervin Gökay, annemden sekiz-dokuz yaş kadar büyüktü ama annem onun ablası gibi duruyordu. Pervin Gökay'ın kadın oluşuna bakışı anneminkinden çok farklıydı. Kaderci değildi, aklını ve zihnini kullanmaya bedeni kadar önem veriyordu ve koşulları daha iyiydi. Ayrıca hem bakımlıydı, spor yapıyordu, hem de genç gösteren bir aile ağacından geliyordu. Ve o evlat acısı yaşamamıştı. (Asla da yaşamamalıydı!)
Burkan hâlâ çok hoş ve seksiydi. Korktuğumuz gibi şair dayıyı bizden kopartmaya hiç çabalamamış, aksine kendisi bizden uzak durmuştu. Bunun bir tercih mi, yoksa mecburi durum mu oldu-; ğunu bugün bile bilemem. Burkan konuşmayı sevmezdi. Şair Doğan Gökay'la ortak yanlarının cinsellik olduğunun sık sık düşünmüşümdür. Aslında iyi dost olduklarını gecikerek anlayacaktım.
"Romantik asi: Mavi Tuna'mız edebiyat tarihçisi, Yağmur Kız: Kumral Ada'mız fotoğraf sanatçısı, Duru Su: Sarı Meric'imiz de tıp doktoru! işte ülkemizin medar-ı iftiharı gençlerimiz. Kadehimi şimdi de bu gençler için kaldırıyorum! Çocuklarımıza!.."
Süreyya Mercan içmek için yeni ve müthiş bir bahane bulmanın keyfiyle bir kadeh daha devirdi. Yanlış hatırlamıyorsam, çoğu kez olduğu gibi yine rakı içiyordu. Burkan, Ada, annesi ve ben rose şarap, annemle Meriç meyve suyu içiyorlardı. Artık aşçılık yapan Ada'nın dadısı Cihan Teyze, bahçevan Şakir Amca ve karısı köşkün emektarı Yaşar Kalfa da o akşam bizimle yiyorlardı.

Doğan Gökay, ilk şiir kitabı "Kumral Ada"yı yazarken düşündüğü ve sevdiği kadın her kimse, onun adını pattadanak yeğenine taşıyan kızkardeşi ve enişte sine sitem etmemişti. Fakat kendine özgü yumuşak ve kibar bir "ad devrimiyle"(!) Ada'nın lakabını yıllarca "Yağmur Kız"a dönüştürmeye çalıştı. Başarısız olduğu söylenemez ama Ada daha çok "Kumral Ada" olarak kaldı ve "Yağmur Kız" bir göbek adı kadar yakında yine de saklı durdu.
"Duru Su" da şair dayının öbür yeğeni Meriç için bulduğu bir lakaptı ve diğerleri gibi son derece uygundu. Takımın eksik ele-manıysa "Kaptan Dean" olarak adlandırılmıştı. Oysa Araş böyle oyunlardan sıkılır, aslında utanırdı.
O gece o masada "Kaptan Dean" da olabilseydi, denizci üniforması içinde pırıl pırıl ışıldayacağını düşündüm. Taze bir gemi mühendisi, genç bir subay ve büyük olasılıkla Ada'nın kocası olacaktı ... Bu düşünce feci halde gözlerimin yanmasına, boğazımın kurumasına yol açtı. O yakışıklı gemi mühendisini kovmaya çalıştım beynimde çakılı durduğu resimden... Ama onun gidişinden beri bunu yapmayı asla başaramıyordum.
"Edebiyat tarihçisi, ya da akademisyen olmak güç," dedim, her zamanki yumuşak sesimle, "Koşullar elverişsiz!"
"Buyrun bakalım şimdi!" diye gevrek bir kahkaha attı Şair Dayı-
"Aman Tuna, yazarlıkta başaramamışların çoğu her yerde edebiyat araştırmacısı kesiliyor da sen dört yıl edebiyat eğitimi aldıktan sonra neden koşullar elvermiyormuş bakalım?" diye çattı Ada. "Hem de yüksek notlarla mezun oldu!" diyen Meric'in gururlu sesini hayal meyal duyduk.
"Ben öğretmenlik yapacağım," dedim.
Yeni mezun olmuştum, yapmak istediğim bazı şeyler vardı ama babamın ölümünden beri içine girdiğimiz parasal sıkıntıya çözüm bulmam önümdeki en ivedi sorundu. Mesleki hovardalık şansım yoktu. Anneme karşı sorumluluk duyuyordum. Babam çalışamaz olduğunda annemin yarım kalan işleri tamamlamasıyla ite kaka bir süre idare etmiştik. Babamın tamamen gidişinden sonra dedemin yaşadığı, giriş katı terzi dükkânımız olan üç katlı ahşap binayı satmış, faiziyle birkaç yıl kıt kanaat geçinmiştik. Bu sırada Pervin Gökay incelik gösterip hafta sonlan tasarım atölyesinde çalışmama izin vermiş, böylelikle üniversite yıllarında eve biraz katkım olmuştu. Aslında giysi tasarımı konusunda o kadar da fena sayılmazdım, ama dedem kadar iyi olmadığımı da biliyordum. Ayrıca hiçbir zaman hırslı biri olmadım ben. Düşlerimde ne ünlü bir modacı, ne de dillerden şiirleri düşmeyen bir şair olmak vardı. Düşlerimin tek kahramanı vardı... Şiirlerim orta halli, giysi tasarımlarım oldukça iyiydi, ama bir dâhi değildim! Yetenek, ancak başarma hırsıyla birleşecek kadar inandırıcı

olduğunda engebeli yollar katedilebilir. Ada ve Araş böyleydiler, artık siz de biliyorsunuz.
"Ciddi misin?" diye şaşırdı Ada.
"Evet bazı okullara başvurdu bile," dedi Meriç, bana herkesten daha fazla yakın olduğunu vurgulamak istercesine. 260 Şair Dayı sevgiyle gülümsedi:
' "Çok güzel bir tercih, seni kutlarım Tuna. Öğretmenlik güçtür ama çok önemli bir iştir. Öğrencilerinin çok şanslı olacaklarından eminim oğlum."
Bana ilk kez "oğlum" demişti. Şimdiye dek bizlere "çocuğum" derdi.
"Bence de!" diyerek sevinçle atıldı Ada'nın babası, "Biz ortaokuldayken tabiat bilgisi dersimiz vardı, siz şimdi onun adını kim-bilir nasıl değiştirmişsinizdir... Her neyse, tabiat hocamız Lâmia Hanım, yaşıyorsa Allah uzun ömür versin, öldüyse Allah rahmet eylesin, mini minnacık, yaşlı başlı bir teyzecikti. Sanki torununa masal anlatırken, ya da ne bileyim bulaşık yıkarken mutfaktan çıkmış da yanlışlıkla bizim sınıfa düşüvermişti. Biz de ne biz ama ha!.. Ha hah hah... Erkek lisesinin kırk tane azılı erkek bozuntusu !.. Yahu Lâmia Hoca'ya dokunsan elinde kalacak. Mikro bi kadın Doğancımı! Ne azgınlığın tadı kalır, ne de essek şakasının tabii..."
Süreyya Mercan o doğuştan aktör insanlara özgü doğaçlama yeteneğiyle neyi anlatsa o şey ve/ya kişi can bulur, aynen önümüze düşerdi. Aşka gelip bir taş parçasını anlatsa, bedeni taşa, dili taş sesine dönüşür, inandırıcı olduğu denli de mutlanırdı. Şimdi de ayağa kalkmış, Lâmia Hanım'ı canlandırıyor, biz tabiat bilgisi öğretmenini görmüş kadar canlı hayal edebiliyorduk.
" 156 Süreyya Mercan, bugün yine çalışmadın tabii..."
"Hocam saatimiz bozuldu, annem hastalandı, babamın teyzesi öldü, kardeşim kızamık çıkarttı, ben de çalışamadım yani..." , "Otur, sıfır!"
"Hiç insafın yok mu hocam, bak Allah ne verdiyse beni bulmuş be! Kendimi iyi hissetmiyorum be hocam..."
(Tabii sınıf kahkahadan kırılıyor, ben hâlâ direniyorum.)
"Sen derslerde kendini hiç iyi hissetmedin ki haylaz! Burası tiyatro değil, okul!"
(Tabii çakıyoruz azizim! Hah hah hah!..)
Gözümün önünde on beş yaşlarında yüzü ergenlik sivilceleriyle dolu, yaramaz bir Süreyya Mercan canlanıyor. Tam bir fırlama!
"Çaka çaka aldık tasdiknameyi elimize sonunda. Ancak yıllar sonra dışardan imtihanlarla bitirdik orta ve liseyi yani... Haaa, kıssadan hisse: öğretmeninizi seviniz, çakmadan sınıflarınızı geçiniz! Hah hah hah!.."

"Ama öğretmeniniz 'burası tiyatro değil' derken haklıymış Süreyya Enişte. Siz konservatuvarda okusaymışsımz başarılı olacak -mışsınız..."
Zavallı Meriç darda kalan herkesin yardımına koşmak zorunda olduğunu sanır. Bu kez de eniştesini kurtarmaya çalışıyordu. Oysa Süreyya Mercan yoksul bir ailenin dördüncü ve en yaramaz çocuğu olarak başladığı yaşamını şimdi bulunduğu yere getirebilmekle müthiş gururlanır, bu memlekette herkese şans olduğunu defalarca anlatır, dururdu.
"Bazı meslekler için belli bir eğitim almak şarttır. Mesela doktor olmak için tıp fakültesine gitmek gibi... ama bu her meslek için geçerli olmadığı gibi, bazen mektep bitirmek tek başına işe yaramaz. Aslolan hayatın içinde başarılı olabilmektir!" diye kestirip attı şair Doğan Gökay.
"O bir euphemist!" diye fısıldadı kulağıma Ada. Merakla bize bakan Meriç'le gözgöze geldim. Gülümsedim. "Peki Ada, oralarda biraz da olsa kendini kabul ettirdin de buralarda ne yapacaksın? Kimsin, kimlerdensin, senin fotoğraflarında kimler olacak?" diye sordu şair Doğan Gökay.
Sustu Ada, gülümsedi belli belirsiz - hâlâ sigara aranmakta olduğunu seziyordum.
"Bizim memlekette neden bir dişi Ara Güler yok? diye sordum durdum kendime günlerce."
"Canım bizim de kadın fotoğrafçılarımız var, haklarını yeme şimdi..." diye karşı çıktı annesi Ada'ya.
"Ara Güler'den beri kaç tane uluslararası fotoğrafçı çıkarttık ve kaçı kadın? Ezbere sayabilir misiniz?"
isimler sayıldı, soyadlar anımsanmaya çalışıldı. Sınava çekilmiş olmaktan çok yılbaşlarında tombala oynayan çocuklara ben-ziyorduk. Hep birlikte keyifle katılacağımız bir oyunu oynamaya nasıl da hasret kalmıştık...
"Saydıklarınız moda, reklam fotoğrafçıları, yani stüdyonun cici kızları... Doğa ya da arazi fotoğrafçılığı denen işe soyunan var mı? Yani şıklık olsun diye değil, 'Ağbi ben bunu başaracağım!' diye giren birileri?"
261
"Tamam, anlaşıldı... Bizim yağmur kız biraz gazeteci, biraz sinemacı olacak, sırtında kameralarla yollara düşecek!"
"Eh, benim kızım fotoğraf çeker, karımla ben film çekeriz - bi zamanlar tabii... artık unuttuk o heyecanları... Neyse yani kıssadan hisse; ben bu fotoğraf ve film makinesinin mucidi zatlara bilhassa müteşekkir olmalıyım ablalarım, ağabeylerim! Graham Bell miydi gâvurun adı?"
"Aaa olur mu?" diye itiraz ettik.

"Canım niye olmasın, insanlık yararına bütün buluşları gâvur diye beğenmediklerimiz yapmış, biz gâvur olmayanlar sadece bö-ölee bakımsızdır tembel tembel esneyerek..."
"Canım o kısmı doğru da kâfirin adı yanlış, sen fazla içtin yine hayatım..."
"Haa bak güzel karıcım, sizler kadar süslü diplomalarımız olmasa da bir halk çocuğu olaraktan, annadın mı, Thomas Edison ve Lumiere biraderleri icabında şahsen tanımış kadar iyi biliriz, sultanım benim! Ben sizi denemek istemiştim, o kadar, hah hah hah!"
"Aman Süreyya bir eleştirmen falan duyar da, cehaletini anla-yıverir sonra. Espri, mizah, fantezi yok, birebir gerçekler var bu memlekette..."
"Beni Ara Güler kadar Amerikalı Dorothae Lange'in fotoğrafları da etkiliyor. Sanırım doğa ve insan karşıtlığı, insan manzaraları ve doğayı evcilleştirme savaşının fotoğrafçısı olabilmek fikri baştan çıkartıcı geliyor bana."
"içinde hikâye olan fotoğraflar yani..." dedi şair Doğan Gö-kay.
"Kesinlikle," diye atıldı Ada, heyecanlanmıştı. "Dorothae Lange'in pek çok fotoğrafını inceledim. O kadının karelerinde beni müthiş çeken ve ilgilendiren bir şeyler var. Onun yaşadığı yıllar ve coğrafyalar Steinbeck'inkiyle çakışıyor. Ama asıl dünyaya bakışlarındaki benzerlikten ötürü, Dorothae Lange'in fotoğraflarına, Steinbeck romanlarının bir çeşit görsel çevirisi denebilir!"
"Bravo yahu! Bir fotoğraf için bu kadar laf edebilmesi, bu kızın benden çok senin kızın olduğunu gösteriyor Doğancıım! Ne yapalım bu kadar kusur artık kadı kızında bile bulunur yani hah hah hah!.."
"Şu görsel çeviri de 'tercüme-i fotoğraf olsa gerek Zübeyde Hanım, ne dersiniz?" diyerek sessizce masada oturmuş, sık sık ya-nıbaşındaki Meric'e sevgiyle bakan anneme laf attı Şair Dayı.
"Herhalde öyledir, ben bu işlerden pek anlamam ki... Ama gençlerin heyecanını görmek içimi coşturur benim."
"Benim içimi de sizin kol bökerleriniz coşturdu Zübeyde Hanım. Nefis olmuş, ellerinize sağlık!" diye araya girdi Pervin Gö-kay.
"Afiyet şeker olsun ama Cihan Hanım'ın yemekleri yanında benimkinin sözü mü olur..." dedi utanarak annem.
"Vallahi bu Cihan Dadı'nın dolmaları kesin sihirli çocuklar! Yedikçe yediriyor insana. O lezzet, o ısırdıkça insanın ağzına dolan ekşili yaprakla, yoğurtlu iç'in nefaseti Allahın bir hikmeti olmalı. Verin surdan bir tabak daha bana ya!.."
"Süreyyacığım, artık yemesen diyorum, fazla kaçacak, gece yine uyutmayacaksın beni..."

"Bak bak Doğan, karımın sitemine bak! Dolma ve seks bağlantısı yapıyor, anlıyorsun ya, hah hah ha!"
"Onu bilmem ama ben Yaşar Kalfa'nın ekşili bamyası kadar lezzetlisini hiçbir yerde tatmadım. Müthiş bir yetenek, ellerine sağlık!"
"Afiyet olsun, gene yaparım, n'olcek ki Dayı Bey."
"Ezogelin çorbasını kim yaptı bilmiyorum ama ben de onu övmeden geçemeyeceğim. Nefisti," dedi Meriç.
"Yarasın güzel doktor kızıma," diyerek gülümsedi Cihan Tey-
263
ze.
Ada onları işitmiyordu bile, "Dorothae Lange 1940'larda Gug-genheim'dan Amerikan çiftlik yaşamını fbtoğraflamak için bir burs istemiş. Başvuru formuna yazdıklarını okuduğumda o kadının fotoğraflarında beni asıl etkileyen şeyi buldum."
"Neymiş o?"
"Demiş ki Lange; 'insanın-toprakla ve insanın-insanla ilişkisini belgelemek gelecekteki endüstriyel toplumumuzun araştırmalarına anahtar belge olacaktır.'"
Öyle heyecanlanmıştı ki, güzel gözlerinden bütün Kuzgun-cuk'u aydınlatmaya yetecek yüksek voltajlı kumral bir enerji yayılıyordu. O zaman, fotoğrafın onun için nasıl önemli olduğunu anladım. Tanrım ne kadar da özlemişim! içimde uykuya yatmış
bir çocuk silkelendi, gözlerini açmaya cesaret etmese de gülümsedi. O çocuğu iyice görebilmek için ben de gözlerimi yumdum. Şa-2164 hane bir buluşmaydı. Gözlerimi açtığımda Meric'in bakışlarına ""* çarptım. Korkuyla beni arıyordu yüzümde. Ah neden hepimiz bir şeyleri korkuyla bekleyerek geçiriyoruz yaşamlarımızı ?..
"Onun fotoğraflarında toplumsal sömürü, ideolojik propo-ganda ve kişisel kaygılar öne çıkmadan göçmenlerin umutsuzluğu, çiftçilerin kuşkuları, 'büyük bunalım' yıllarındaki açlık ve mutsuzluk ifadeleri ve duruşları inanılmaz bir netlik ve estetikle anlatılmıştır."
"Yoksulluk ticareti yapmamış kadın desene... Bizim köy romanları ve devrimci fotoğrafların kalite yoksulluğunu siz pek bilmezsiniz, bebektiniz o sıralar..."
"Aynı yıllarda Ara Güler ve Fikret Otyam'ın fotoğraflarında insan ve estetik unsuru vardır ama ağbi..." diye isyan etti Pervin Gökay.
"işte ben de onu söylüyorum ya! Steinbeck fotoğrafçı olsaydı Dorothae Lange, Sait Faik ve/ya Sabahattin Ali fotoğrafçı olsaydı Ara Güler olacaklardı..."

"Erkek toplumun fotoğrafçısı erkek olur tabii, çaktınız mı abi-lerim, ablalarım ha hah hah!" diye güldü Süreyya Mercan.
Birden yerinden kalkan Ada heyecanla çıktı salondan.
"Ne oldu şimdi buna böyle? Bir gaf falan mı yaptım acaba?"
"Yok Süreyyacığım, aklına bir şey geldi, onu hemen şimdi bize gösterecek. Yoksa çatlar!" diye gülümsedi Doğan Gökay.
"Dayı Bey doğru söylüyor, çocukken de böyleydi ela ceylanım," diye sevgiyle gülümsedi Cihan Teyze.
"Hep aceleci, kıpır kıpırdır bizim küçük hanım," diyerek söze karıştı Yaşar Kalfa.
"Maşallah, maşallah!.." diye içini çekti Şakir Amca.
Kendi sesimi işittim o sırada.
"Ada, ne zaman nereye uçacağını bir tek kendi bilen özgür kumral bir kuş. Asla kanatları kırılmamalı, asla yönü sorulmama-h. Böylesi ne çok yakışır ona!.." diyordum.
Sesim aptallık derecesinde hayranlık yüklüydü, adeta yapış yapıştı. Kimbilir yüzüm nasıldı o sırada? Şapşal bir âşığın budala ifadesi belki de...
Derin bir sessizlik oldu. Sinek uçsa duyulacaktı. Sinek uçmadı.
Annem ve Meriç'le gözgöze gelmemeye çalışarak sessizlik bitene kadar yerdeki Kayseri halısının kırmızısına sakladım gözlerimi.
"Ben kahveleri yapsam artık, kimler sade içecek acaba?" 265
"Hay aklınla bin yaşa Cihan Dadı. Ben en sadesini istiyorum. Atatürk'ünki gibi ha!.."
"Atatürk orta şekerli Türk kahvesi içmez miydi Süreyya Ağbi?"
Burkan ilk kez konuşmuştu.
Kahveler yola çıktığında Ada fırtına gibi salona döndü. Elinde büyük boy bir albüm-kitap vardı. Çevresine hiç bakmadan kaldığı yerden konuşmaya devam etti - Ah o kendine güveninin albeni-
"Bakın şu fotoğrafa! Yıl 1936, yer Kaliforniya. Bir göçmen kadın, delik deşik bir çadırın önünde bebeğini emziriyor. Önünde içi boş bir metal çanak, kırık dökük bir gaz lambası. Bebeğin el örgüsü patikleri kirli ve delik. Kadının giysileri eskimekten bıkmış. Bezelye tarlasında o yılın mahsulü donmuş ve aile aç kalmış, înanır mısınız bilmem ama kadın yalnızca otuz iki yaşında!"
Albüm-kitap masa başında elden ele dolaştı. Fotoğraftaki kadının çizgilerle dolu yüzü tamamen endişeyle kaplıydı. Yüzünde başka hiçbir duyguya yer kalmamıştı. Endişe ve kederin şiirsel bir anlatımı ustalıkla o fotoğraf karesine yerleştirilmişti.

Karşı sayfada aynı göçmen kadın, endişeli bakışlarını objektiften kaçırmış, uzak bir noktaya taşımıştı. Omuzuna başını yaslayarak, kendini saklayan sekiz yaşlarında bir erkek çocuğu duruşuyla sıkıntısını fotoğrafa yansıtmıştı. Bir kolunu dizine yaslayıp, elini çenesine dayayan kadının kucağında meme emdikten sonra uykuya dalan bebeği vardı. Kadın iki çocuğunun ortasında uzaklara dalmış, bekliyordu.
"Bu haliyle bile güzel kadınmış..." diye üzüntüyle içini çekti Süreyya Mercan.
"Çapkınlığı bırak da kızının neden bu fotoğraflardan etkilendiğini düşün Süreyyacığım."
"Şu meşhur Fransız fotoğrafçı vardır, hani öpüşen çiftlerin siyah beyaz fotoğraflarıyla girmiştir evlere. Doisneau değil midir o?"
"Evet dayı, doğru."
"Onun fotoğraflarının kurmaca olduğu dedikodusu çıkmıştı bir ara. Bu durum birçoklarını hayal kırıklığına uğrattı tabii."
"işte Dorothae Lange için asla bu söylenemez. Bakın bu fotoğraftaki kadına, o bir Steinbeck kahramanıdır bence ve beni en çok ilgilendiren fotoğrafçının kullandığı dildir. Bakın bu fotoğraf bizde acıma ve/ya tiksinme duygusu uyandırmıyor. Acıyı, endişeyi ve yalnızlığı anlatan çok iyi bir şairin yarattığı estetik bir şiirsellikte kederleniyor, etkileniyoruz. Ve bu acımak duygusundan daha kalıcı ve etkili!"
"Ben bu fotoğrafları bir yerde gördüm galiba..." dedi Meriç.
"Mutlaka doktor, bunlar çok ünlü fotoğraflardır!" diye yanıtladı Ada.
"Yağmur kız sen bu işi anlamışsın!" diye sevindi şair Doğan Gökay. "Artık neyin fotoğrafını çekeceğini biliyoruz."
Asıl ustasının takdirini kazanan Ada zevkten dört köşe oldu ve o içimi aydınlatan şıngır mıngır gülümsemesini bizlere bahşetti. Biraz şımarık, biraz cilveli, biraz da utangaç pırıl pırıl bir ışık yayıldı içime. Olağanüstü güzel ve çok kumraldı. Dünyanın en mutlu insanı oluverdim o kısacık zaman biriminde. O kadar!
"Bana müsaade ederseniz, artık eve döneyim ben," diyerek kalktı annem. Eve dönüp yatsı namazını kaza edecek, teşbih çekip, dualar okuyacaktı. Güzel bir gece geçirmişti, daha güzelleri yaşansın diye, içinde benim ve Meric'in adları geçen dualar edecekti.
"Kahvenizi içseydiniz komşu!" dedi Yaşar Kalfa.
"Geceleri kahve içemiyorum, kafein mi bilmem ama bi şey uyutmuyor sonra."
"Sizi geçireyim Zübeyde Hanım. Gelişiniz bizi şereflendirdi. Artık daha sık bekleriz, tamam mı? Biz eski dost, eski komşu neredeyse akraba sayılırız artık!

iki günlük ölümlü dünyada daha sık görüşüp, eğlenmeliyiz... Bak biz de yaşlanıyoruz artık..."
"Aman Süreyyacığım, şimdi bu firaklı konuşmaların sırası mı? Ne gerek var böyle şeyler söylemeye yani? Siz ona aldırmayın Zübeyde Hanım. Zaten hassas bir bünyesi var, biraz içince de böyle bebekleşiyor işte. Bilirsiniz altın gibi kalbi vardır. Her zaman bekleriz. Güle güle."
Annemi eve bıraktıktan sonra geri döndüğümde masa toplanmış, Bürkan'la Pervin Gökay bir köşede iş konuşuyor, Meriç, bahçevan Şakir Amca'yla tavla oynuyor, Süreyya Mercan, Doğan Gökay ve Ada hâlâ Dorothae Lange'ın albümüne bakıp, konuşu-
yorlardı. Onlara pasif olarak katıldım. Onları dinledim ve Ada'yi seyrettim. Ada bize dönmüştü, evet yıllardan beri ilk kez eski neşesi, canlılığı ve tutkusallığıyla buradaydı ama bunun ne kadarı gerçekti ve ne kadarını ben düşlüyordum ?..
Biraz sonra Ada'nın ayrı bir stüdyo-ev kiraladığını, artık Be-yoğlu'nda yaşayacağını öğrenmiştim. Kızlarının yeniden yaşama dönmesi için her türlü özveriye hazır olan anne ve babası bu fikri pek beğenmeseler de karşı çıkmamışlardı. Donup kaldığımı anımsıyorum. Ada yeni bir yaşama başlamak için hazırdı ve yola çıkmıştı bile. Yerinde sayan, kararsız ve şaşkın bekleyen bendim. Ben hep bekliyordum. Kendimi beceriksiz ve işe yaramaz hissettim, iyi ama ne bekliyordum ki? Aptalın birisi olduğuma bininci kez karar verdim. Herkesle vedalaştım ve hemen karşıdaki evimize gidip saklanmak için ayrıldım. Bizim evin ikinci katında, annemin odasından solgun, sarı bir ışık yayılıyordu. Annem seccadesine oturmuş, yasin okuyor olmalıydı. Annem. Geride kalan tek ailem. Annem. Hâlâ direnen ve yaşamı savunan kadın. Annem. Elinde kalan tek umuduna canla başla sarılan güçlü kadın. Tek umudu ve yaşam kaynağı küçük oğlu, Mavi Tuna'sı hâlâ kararsız ve beceriksiz...
Araş, ah Araş, neden atladın o karanlık denize? Neden gittin Araş? Neden hep yanımda olacakmış gibi güçlüydün, ve neden çabucak çekip gittin? Neden kandırdın beni?
Anneme koşup, küçük çocukken yaptığım gibi sarılmak, başımı omuzuna dayayıp, onu yatıştırıcı okşayışlarıyla sakinleşmek istedim. Ne kadar huzursuzdum, ne kadar gergin! Araş gitmeseydi ne olacaktı sanki?
Ne mi olacaktı? Ada'yı hep yanımda bulacaktım, mutlu görecektim, ondan ayrılmama gerek kalmayacaktı... Belki!
Şimdi yine kaybediyordum onu. Benden, köşkten, mahalleden, Kuzguncuk'tan, ailesinden, ona Aras'ı anımsatan her şeyden kaçıyordu. Belki de en çok

benden... Gözlerim karıncalanıyor, burnum akmaya başlıyordu ama ben ağlamak için hazır olan bedenime karşı koymaya çalışıyordum
Belki de Ada'yı kibirli, soğuk ve bencil bulanlar haklıydı. Bu yağmur kız, bu kumral hüzün, bu halkız aslında bencilin tekiydi ve benim sevgimi hak etmiyordu bile!
Evet evet, şımarıktı, kibirliydi ve daha küçücükken taşlarla konuşurdu. Küçük, beyaz mermer taşla konuşurdu, ona o gün rastlamıştım. Ne güzeldi ve ne çok kumraldı! Bir eşine rastlanmayacak kadar bir taneydi!
"Tuna!"
Heyecanla döndüm.
"Annem evlenmek istiyor," dedi Meriç.
. Karanlıkta yüzünü seçemiyordum ama kahve kokan nefesinden burnumun dibine sokulduğunu anlıyordum.
"Bana ne!" diye bağıracağıma sustum ve:
"Aman ne iyi!" diye geveledim.
"Aslında uzun zamandır beraberlermiş, ama şimdi adam karısından boşanmış ve evlenmek istiyormuş annemle. Evlendiklerinde annem onlarla yaşamamı istiyor."
Meric'in anlattıkları o anda bana uzayda keşfedilen iki yaratığın evlilik hikâyesi kadar uzak ve ilgisiz geliyordu. Köşkün bahçesinde beni beklemiş olmalıydı. Belki de ben kendi kendime konuşarak Ada'nın beyaz mermer taşını özlerken o da yanımdaydı ve her şeyi işitmişti...
"Annene destek olmalısın Meriç," dedim hiç düşünmeden.
"Ben onlarla yaşamak istemiyorum ki... Ben Kuzguncuk'tan ayrılamam. Anlaşana Tuna! Hem zaten okulun bitmesine bir yıl kaldı şunun şurasında!.."
Neredeyse ağlayacaktı, sesindeki yalvarışı anlamamak için essek olmak lazımdı.
"Yurda çıkarsın!" dedim essek sesiyle. ' O zaman Meriç ağlayarak köşke doğru koşmaya başladı.
Ben ne dedim şimdi?
Meriç, incitmeyi en son isteyebileceğim insanlardandı ve ben zaten incitmeyi sevmezdim. Yoksa herkesin incitebileceği birileri olduğu doğru muydu? Öylece kalakaldım orada bir süre.
Meric'in ne demek istediğini bal gibi anlıyordum ama anlamamak işime geliyordu. Tanrım, neden her şey böyle karışık ve ters olurdu hep?
Ardından gidip gönlünü alabilir, ortada kalmadığını, isterse okul bitene kadar bizde kalabileceğini söylerdim. Kaldı ki son yıllarda yatmak dışında tamamen

bizim evde annemle yaşadığı da söylenebilirdi. Ayrıca halası ve eniştesi onu sokağa atmıyordu ya...
Donmuştum. Ayaklarım toprağa yapışıp kalmıştı. Kapkaranlık bir yaz gecesi köşkün bahçesine çakılıp kalmıştım. Külçe gibiydim ve yaşamın diretmesinden bıkmıştım artık. 269
Neden sonra arkamı köşke döndüm ve annemin odasından ------ yayılan ışığa doğru sürüklenen adımlarla yürüdüm.
Yürüdüm. .,...:;:•;•..
ŞIMDI'NIN GEÇMiŞ OLDUĞU ZAMAN
"Sevgili nedir, cennet >MS buny bilselerdi hiç kimse bugünü yarına vermezdi." , ,
Şeyh Galip
"Hiç kimseyle hemfikir değilim, artık kendimle bile," dedi Tuna.
"Sayıklıyo gene bu senin öğretmen, can Musa oğlum. Uyandır şuncağızı da biraz huzura kavuşsun canı."
"insan uykuda bole düzgün konuşur mu anacıım. Görmez misin bu meftun öğretmen yarı baygın yaşıyo."
"Kendimi yıllardır tehdit altında hissediyorum, însan olarak, erkek olarak, âşık olarak, politik olarak hep tehdit altında yaşadım..."
"Bak demedim mi sana anacıım," diye yineledi Musa, "Uykuya yattığında bile tamamen uyuyamıyo biçare. Zebaniler, şeytanlar çıkıyo karşısına. Zehirli sularla yunup yıkanıyo düşlerinde..."
"Cin mi çarpmış öğretmeni ana?" diye üzülerek sordu küçük Lütfü.
"Cin diye bi şey yok ki salak!" dedi sırıtarak Ali.
"inançsızlık kahrediyo onu anacımı. Biraz fazla okumuş, yazmış buncağız insanların inançları zayıf olunca, işte bole sapıtıve-rirler, evlerden ırak, selamün kavlen..."
Kulağını çekip, işaret parmağının eklem kemiğiyle sedirin tahtasını üç kez tıklattı Musa.
"Dünyayı kurtarmaya kalkar ama sonunda ya ukala dümbeleği olup, yapayalnız kalırlar, ya da bunun gibi dağılır, kendilerini
bile kurtaramazlar! Bak biz esnaf adamız, evvel Allah hemencik anlarız insanın hamını, pişmişini. Allah selamet versin, Tuna iyi çocuktur, pek de inançlı bir aileden gelir, lâkin..."

"Ben de sevdim bu dörtgöz kara oğlanı amma ne yapicez ki? Kalk kız, kolonya neym kaldıysa getir. Naneli su kaynat... biraz okuyayım, sevaptır adama... O da anasının kuzusudur, ne de olsa..."
Her uyanışında kendini aynı kasaba evinde, aynı aile ile birlikte yoklukta bir yere sıkışmış olarak bulmak Tuna'mn düşkırıklık sınırlarını çoktan aşmıştı. Bilinmeyen bir coğrafyada, kaybolmuş bir zamanda ve belirsiz bir bekleme noktasında asılı kalmıştı. Gerçek dünyayla tek bağlantısı Musa'ydı ve ona canıyla dişiyle tu-tunuyordu. Uyansa, ah bir uyansa bu karabasandan tamamen kurtulacağını biliyordu ama Allah kahretsin, bir türlü uyanamı-yordu işte. Uyanmak bu kadar zor muydu gerçekten? Uyanmak hep zor ve acılı mı yaşanır sahi?
Elleri kollan saldalyeye bağlı yere atlayıp, sürünürken kafasını çarptığında sevinmişti. Bu kez uyandığında mutlak çıkacaktı bu kâbustan. "Bir şeyi çok istersen olur," derdi ya dedesi, işte o yüzden ... Ama yine öyle olmadı. Uyandığında iç odada Musa'nın yatağının karşısında yatıyordu ve elleri, kolları çözülmüştü.
Musa tıraş olmuş, yüzüne hayat renkleri konmuş, üstüne biraz küçük gelen sivil giysiler içinde yanıbaşında oturuyordu. Bir bacağı yoktu ama yüzünde öyle umutlu bir sevinç ışıldıyordu ki, eksik bacak akla bile gelmeyecek kadar gölgeli, uzak bir geçmişte ka-lıvermişti. insanın yüzüne böyle bir mutluluk ancak iki durumda yayılır: âşıkken ve âşık olduğu kişiden karşılık bulmuşken! Musa'yı çocukluğundan beri böyle canlı, güler yüzlü görmemişti Tuna. Gördüklerine inanamadığı için gözlerini yokladı. Evet gözlüğü yoktu.
"Gözlüğüm nerde?" diye paniğe kapıldı. "Al can oğlum, kırılmasın diye sakladıydım." "Sağol muhterem kardeşim, Allah senden razı olsun. Hatice Ana'm, senin sayende kurtulduğumu söyler. Hakkında kötü düşüncelere kapılmışlığım olmuştur. Allah affetsin. Sen de bağışla, hakkın kalmasın üstümde öğretmen!"
Son yıllarda o, kısık gözlerinde tek bir umut ışığı parlamayan ve camiye gitmeyen herkese düşman kesilen bakkal Musa gitmiş,
yerine çocukluk arkadaşı, sevecen Musa gelmişti. Hoşgörüyle yıkanan yüzünde düşmanlık izi kalmamıştı sanki. 272 "Rica ederim Musa, ben ne yaptım ki..."
Kendisine teşekkür edilmesinden feci utanan insanların tümü gibi rahatsız olup, kasıldı kaldı Tuna.
"Çantandaki ilaçlar olmasa kurtulamazmışım, der Hatice Ana'm. Allah tutuğunu altın etsin Tuna kardeşim."

"Hatice Hanım olmasaydı ikimiz de yoktuk. Bir kâbus bile olsa içinde sağlam kalmak gerekir, yoksa uyanma şansın kalmaz..."
"Buyur?"
"Asıl onlara teşekkür etmek lazım," diyordum.
"Onları Allah çıkarttı karşımıza. Hepsi ama hepsi Allahın sevgili kulları..."
"Ni demek can evladım, kim olsa yapardı. Dinimiz insan sev-gisidir can oğullar. Allah, 'seni seveni severim' buyurmuş."
"Su ister misin Musa Abi?"
O zaman kızı yeniden gördü Tuna. Saz çalan melek yüzlü kız sanki o uyuduğu sırada büyümüş, serpilmiş, genç kız çocuksulu-
/ ğundan genç kadın güzelliğine atlamıştı. Uzun simsiyah saçlarını at kuyruğu yapmış, kendince süslenmiş, sesinde çapkın pırıltılarla ortada salınıyordu.
"Su gibi aziz ol, ellerin dert görmesin Suları," dedi Musa, nereden bulduysa utangaç bir delikanlı sesiyle.
"Afiyet olsun!" diye kikirdedi Suları.
"Tamam, bir bu eksikti şimdi!" diye içini çekti Tuna.
Doğrulup, oturdu sedire. Gözlüklerinin yetersiz mercekli camlarını artık leş gibi olmuş komando üniformasına sildi. Dikkatle Musa'yı ve kızı süzmeye başladı. O ikisinin gözleri çoktan birbirlerinden başkasına kör olmuştu. -4
"Ne zaman oldu bu? Çok mu uyudum ben Musa?"
: Sesi olup biteni henüz kavramamış insanların şaşkın sakinli-ğindeydi.
"Uyumak denmez seninkine muhterem kardeşim. Kendinden l geçip durdun günlerdir," dedi Musa gözleri mahcup bir sevgiyle , Suları'ya kilitlenmiş olarak.
"Anlaşıldı. Yine aynı terane... Bu kez içine biraz romans katı-1 larak çeşitlendirilmiş bir senaryo. Sandığım kadar zeki bir sena-1 rist değilsin sevgili bilinçaltını!"
"Buyur kardeşim?"
"Gene dellenmeye başladı bu çocuk bak can oğlum!" •; Aniden yerinden fırlayan Tuna, sevinçle bağırdı. "Tamam, buldum! Şimdi faka bastırdım onu!"
"Kimi? Ne diyorsun kardeşim?" ""'
"Şimdi bir çıkış yolu buldum Musa! Madem iyileştin artık çıkıp gidebiliriz bu kasabadan. Sonra geldiğimiz yolları da aynen takip ederek ilk kâbusa döner ve bu beladan kurtuluruz! Anlıyor musun ha?"
"Selamün kavlen... Bela deme kardeşim. Dur bi yol, sakin ol yahu!.."

"Bak, sen iyileşmeden gitmeme onlar izin vermediler, ben de kaçmak istemedim, ama şimdi, şimdi gidebiliriz... Hem benim bu karabasandan uyanmam hepinizin kurtuluşu olacak, yemin ederim Musa!"
Boş bulunan Musa isyan etti, "Ama ben daha iyileşmedim ki!" "Musa Abi gidecek kadar iyileşmedi ki..." diye atladı Suları. "Hem o giderse bizi kim koruyacak?" "Sen sus kız!" diye azarladı annesi Suları'yı. "Harika, işte bu harika!" diye dişlerini gıcırdattı Tuna, kolları yanına düşerken.
Sinirlenmeye başladığını hissediyordu. Daha bir zaman önce - ne kadar zaman bilmiyordu artık - aynı askeri kamyonla bu kasabaya doğru gelirlerken mezhep farklılığı nedeniyle ailesinin öldürüldüğünü anlatan ve intikam andı içen Musa, şimdi aynı farklılık nedeniyle ölüme karşı direnen öbür mezhepteki insanları korumaktan söz ediyordu.
"Peki onları kime karşı koruyacaksın Musa? Ha?" Gözgöze geldiler. Musa gözlerini kaçırdı, bakışlarını sakladı Tuna'dan.
"Sen bizi düşmana karşı korursun, di mi Musa Abi?" dedi hayranlık dolu bir sesle Suları.
"Hangi düşmana acaba?" diye sinirli sinirli içini çekti Tuna.
"Hangimiz düşman, hangimiz dost? Kim kimi kime karşı koruyacak? Nasıl ayıracağız birbirimizi bizden?"
Birden yirmi yıl yaşlanmış hissetti Tuna kendini. Çaresiz ve yorgun, ama aynı zamanda öfkeli. Yanaklarındaki kaslar seyriyor, dişleri çaresizlik ve öfkeyle birbirine kilitleniyordu. Yeniden sedi-
KAM18
re oturdu. Daha doğrusu çöktü. Yaşlanmanın en belirgin etkisi yorgunluktur. Îİ74 Aniden pencereleri sımsıkı örten simsiyah perdelerden iç av-"***' luya bakan birinin açılmış olduğunu ayrımsadı. Hava kararıyor-du. Akşamüstlerinin hüzünlü yalnızlığı doldu içine, iyice yabancı ve yalnız duydu kendini. Hatice Hanım elinde kısık fitili yakılmış bir gaz lambasıyla odaya girdi. Küçük Lütfü uyuyor, Ali yan odada nöbet tutuyor olmalıydı. Her şey hep aynıydı. Daima geçici ve tehlikeli koşullar altında hep bekliyorlardı. Korku ve kuşkuyla, tevekkül ve alışkanlıkla...
"Hadi kız dediğimi yapıver!" diye fısıldadı kadın plastik bir tepside çay servisi yaparken.
Çaylar özenle demlenmiş, yanında şeker ve peynirli durum ekmeği vardı.
"Bu da nereden çıktı, hani şeker, un, peynir bitmişti?" diye şaşırdı Tuna.

Taze demlenmiş çayın ve yeni pişmiş durum pidesinin kokusu öyle iştah açıcıydı ki, bir zamanlar yaşam sevincinin ne olduğunu bildiğine dair bir şeyler hatırladığını duyumsattı Tuna'ya.
"Hiiç işte... Ööle, sevinçli, kutlanacak bi durum falan için ayırıvermişidim, afiyet şeker olsun can oğlum!"
"Özel kutlanacak ne oldu ki? Savaş dediğiniz karabasanım bit-tiyse ne demeye buradayız? Değilse neyi kutluyorsunuz?"
Anne kız anlamlı anlamlı bakıp, gülümsediler. Hatice Ha-, nım'ın gülümseyebiliyor oluşu şaşırttı Tuna'yi.
"Hadisene kız, hemencik başlasana şuna!.."
Onlar çaylarını içip, dürümlerini yerken, Suları nazh bir gülümsemeyle sazına uzandı ve gencecik soprano sesiyle odayı hasret rengine boyadı.
"Yüksek yüksek ovalara ev kurmasınlar, Aşrı aşrı memlekete kız vermesinler, Annesinin bir tanesini hor görmesinler, Uçan da kuşlara malum oldu, ben annemi özledim, Hem annemi, hem babamı ben köyümü özledim.
"Babamın bir atı olsa, binse de gelse Annemin yelkeni olsa, açsa da gelse Kardeşlerim yollarımı bilse de gelse
Uçan da kuşlara malum oldu, ben annemi özledim, ;'.$ Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim." /
Aniden bastıran müzik Tuna'yi sakinleştirdi ama türkünün anımsattıkları ve Suları'nın incecik sesi de feci kederlendirdi. Özlem yakasına yapışıp silkelemeye, canını acıtacak denli itip kakmaya başladı. Durumu ve çayı bıraktı. Üstüste yutkunarak özlemi gözlerine hapsetti. Ama özlemin yağmurdan sonra çamuru önlemek için yere serpilen talaş kokusuna benzeyen incecik dumanlı kokusu genzine doldu. Bundan kaçamayacağını anlayınca özlemin kokusunu doya doya çekti içine. Acıtacağından korkularak ertelenmiş duyguların çoğu gibi bu da sandığı kadar çok acıtmadı, hatta ferahlattı onu kısa bir süre. Konuşursa kendini başka bir duygu durumuna taşıyıp, özlemi maskeleyeceğini düşünerek Musa'ya sordu.
"Musa, biz çocukken sen, Sefer ve ben Kuzguncuk'ta bir şarkı söyler sonra da kahkahalarla gülerdik, hatırladın mı onu?"
"Hatırla sevgilim, o mesut geceyi!" diye güldü Musa.
"Hani o tombul bi kadın vardı, abisi keman çalar, o da bahçede bu şarkıyı söylerdi. Biz, kadını taklit edip, gülmekten çatlar idik. Hah ha! Sen de amma mızmızlanırdın be Tuna... Kadın da, söyle adını... şu bizim Hovik'in evde kalmış halası canım..."

"Tabii ya," dedi Tuna gülümseyerek, "Madam Terziyan... Kravatçı Agop'un kızı. Sesi çok güzeldi. Bize kızar, annelerimize şikâyet edeceğini söylerdi."
Gözgöze geldiler. Tuna yine aniden ciddileşti.
"Haklısın Musa," dedi, incindiğini hissederek, "O kadın Madam Terziyan, bizim, evet BiZiM Hovik'in halasıydı..."
Sustu, tekrar kederlenmişti.
"Ve bizi asla annelerimize şikâyet etmezdi."
Musa bakışlarını kaçırdı. Tuna inatla onu bekledi, îki erkek arasında gözle görülür bir gerilim belirdi ve elektrik renginde odaya yayıldı. Erkekler arasındaki sürtüşmeler konusunda içgüdüleri güçlü olan bütün kadınlar gibi Hatice Hanım hemen araya girip, çayları tazeledi, Suları da yeni bir koşmaya başladı.
"Bülbül olsam varsam gelsem Hakkın divanına dursam
.. . Ben bir yanıl elma olsam ı \' • •. ',,> -;.. ?;•• •••,i\fy^, i,«j.»/":,. ;.;•} -^if ^ •..-. •,..-. Dalında bitsem ne dersini. .•. •.• •) Mivw'i'n»^ «:• .vi •••?::.«}?:«'. «^/v*
,ufi. Sen bir yanıl elma olsan ;<. .;;;?j.v:^ >5ih • :-'. ^:.>. ^^i'^tv;^1" • ..;.;/
Dalımda bitmeye gelsen ^KX;*:*/ !£/•*«• i',«;•;£;:.
Ben bir gümüş çövmen olsam
Çeksem indirsem ne dersin
Sen bir gümüş çövmen olsan Çekip indirmeye gelsen Ben bir avuç darı olsam
Bir bir toplasam ne dersin
Sen bir avuç darı olsan Yere saçılmaya gelsen ben Ben bir yavru şahin olsam
Kapsam kaldırsam ne dersin?
Suları'nın gençliğiyle getirdiği tazelik, henüz masum oluşuyla taşıdığı umut, sesinin güzelliğiyle birleşince odaya huzur renkleri yayıldı, sanki gaz lambasının fitili aniden sonuna dek açılmış gibi aydınlandı mekân.
"Eline, diline sağlık Suları. Pek güzel söyledin!"
"Teşekkür ederim Musa Abi, sen beğenirsen, hep söylerim," diye cilveli gülümsedi kız.
Gülümsediler.
"Ne iyi ki, güzellik ve iyilikler tek bir ırkta, cinsiyette, hele hele tek bir din ve mezhepte toplanmıyor..." diye sevinerek fısıldadı Tuna. "Biliyorsun artık Musa!"
Musa ne diyeceğini bilemedi. Tuna'nın iğneli sözleri canını sıkıyordu ama Suları'nın hayran bakışları altında daha önce hiç bilmediği biçimde yumuşayıp, eriyordu.

"Kusura kalmayın, ben bi abdesthaneye gitcem. Tuna öğretmen gel, sen bi yardım et bana hele."
Tuna nasıl yardım edeceği konusunda şaşkın, daha çok kesilen bacak nedeniyle huzursuz bakakaldı.
"İlk öğrendiğimde, yarım adam olacağıma keşke ölseydim, diye düşündüm ama sonra... Allahü tâlâ öyle istemiş, kaderimizmiş deyip, halimize şükrettik. Şikâyet etmek günahtır, Allah'ın gücüne gider. Hem sonra, şey... Şu değneği uzatıver bana..
Kalın bir ağaç dalından yapılmış uyduruk koltuk değneğini o zaman gördü Tuna. Kaba saba, şekilsizdi ama iş görüyordu.
"Hadi koluma gir öğretmen, hela bahçede."
Yıldızlı bir yaz gecesinde bahçeye çıktıklarında Tuna ilkönce şaşırdı kaldı. Geceleri dünyanın tavanına yıldızlar asıldığını unutmuştu. Hemen sonra sevinçten çıldıracak gibi hissetti kendini.
"Musa biz hâlâ yaşıyoruz! Bak temiz hava, yıldızlar, toprak, bahçedeki ağaç! Musa buradan kaçıp, ilk kâbusa dönersek, ben uyanabilirim! Yemin ederim uyanabilirim!"
"Dur kardeşim, dur, bırakma beni düşcem valla! Daha alışamadık tek bacakla yürümeye yav! Hem kessene şu sesini sen! Yapma Allah aşkına! Yav şaka değil, savaştayız, bi duyan olursa..."
Tuna'nın ani neşesi, aniden kedere dönüşüverdi. Sevincin kırılmış parçaları sinsi kıymıklar gibi battı bedenine.
"Bak muhterem kardeşim, seni mahsustan bahçeye çıkarttım. Çünkü sana diyeceğim vardır. Dinle Tuna, ben burada kalıcam ve Allah nasip ederse, Allahın emri, peygamber efendimizin - sallah ve selam üstüne olsun - kavliyle, hem de onların geleneklerine göre Suları'yla evlenecem."
"Nee? Musa sen delirdin mi be!" diye haykırdı Tuna, "Yav sen evli barklı, üç çocuk babası kocaman adamsın... Hem Suları senin kızın yaşında... Çocuk o daha!"
Başını öne eğdi Musa. Utangaç bir sesle konuştu;
"Genç kadın daha hamdır, bilirsin işte..."
"Onları etkilemek çok kolaydır, demek istiyorsun! Ahh Tanrım, bu kolaycılık zihniyetini hiç anlamamışımdır zaten."
Ani öfkesi, yine aniden hüzünle yer değiştirdi, içi yanarak, şiir okur gibi başını gökyüzüne çevirdi;
"Halbuki aşk... aşk imkânsızın zaferi olduğunda doruğa ulaşır!"

Musa sesi titreyerek sözünü kesti Tuna'nın, "Ailemi kör bıçakla kesmişler, kalan kimsem yoktur Kuzguncuk'ta."
"Musa Kuzguncuk'ta böyle şey olmaz! Hâlâ anlamıyor musun, bütün bunlar şu benim lanet olası beynimin korkuları ve bela rengi fantezileri... Bütün bunlar bir kâbusun parçaları!"
"Selamün kavlen... Bela anma kardeşim..." dedi Musa başını kaldırmadan. Sesi yumuşak, hatta şefkatliydi.
"Kızmıyorum sana artık. Sen de bole kurtarıyosun kendini... Az kahır çekmemişsindir bilirim... Hem aslan gibi ağbin, hem baban... Kolay değil, haklısın. Beri yandan... Sevdiğin kız da... insan sevince... Meğer insan sevince başka olurmuş halleri..."
Sustular. Yıldızların gökte fink attığı şahane bir yaz gecesinde iki çocukluk arkadaşı Anadolu'nun herhangi bir yerinde karartma altında bir kasabada konuşmadan kaldılar. Bir tek cırcır böcekleri konuşuyordu.
"Bu kız beni hayata çekiyo Tuna," dedi çekinerek Musa. "Daha önce cinsi latiften birine hiç bole bi şey duymuşluğum yoktur. Benim hanım, Allah rahmet eylesin, görücü usulüyle helâlim olmuş, iyi ahlaklı, dini bütün bi hanımdı... Amma bu kız... O içime bi ateş düşürmüştür ki... Helâlim olmadan konuşmam doğru
değildir..."
"Aşk!" dedi Tuna yıldızlara bakmayı sürdürerek, "Aşk nasıl da yakar insanı... Önce sevinçten, sonra da acıdan... Ne güzeldir ve
ne çok acıtır!"
"Bi tuhaf oldum ben Tuna... Çocuk gibi bi hallere düştüm, içim içime sığmaz, yerimde duramaz oldum."
"Aşk kimseye lüks olmamalı Musa."
"Yüzüme nur yağıyor onu görünce..."
"Aşk, sevdiğini her gördüğünde yeniden doğmak sevincidir."
"Sanki bir peri, bir melek o! Cennette bir ağaç, zemzem Suları..."
"Aşk, onun her fiskesinde bir kez daha kanlar içinde uzun
uzun can çekişerek ölmektir."
"Beni istemez, beğenmez diye ne azaplar çektim, utancımdan
ölecektim az daha."
"Aşk, teyakkuzda tutmadığı vakit tavsamıştır." "Onu mutlu etmek, yüzünü güldürmek, hayat kadar aziz bi vazifedir bana artık."

"Aşk, azapların en eşsizi, sevinçlerin en derinidir." "Ahhh Tuna, bir bilsen!.." diye içini çekti Musa. "Aşka inanmayan biri olsaydım, acaba kâbuslarımda bile aşkın bu denli yeri olacak mıydı?" diye sordu kendine Tuna.
O sırada uzaktan bir köpek uludu. '•'•• •'"•" ''••>••• •'
"Peki aranızdaki farklılık ne olacak Musa? Hani uğruna kan dökülen, kini yüzyıllardır taze tutulan farklılık, hı?" 279
"Onlar başka ama!" diye isyan etti Musa. "Rahmetli babası -bu savaşta öldürülmüş, Allah o yattıkça çocuklarına ömür versin, Cem Dede'si imiş. imam Zeynel Abidin soyundan gelirmiş. Pek muhterem, yolu Allah'a dönük bir zat yani... Hem sonra hepimiz elhamdüllillah Müslümanız, aynı dinin çocuklarıyız."
"Offf!" diye derin derin içini çekti Tuna. "Onlar farklı diyorsun Musa. Hepimiz farklıyız, iyiyiz, güzeliz de neden hepimiz hepimizi öldürüyoruz Musa?"
Sustu Musa. Bir süre hiç konuşmadılar.
"Hazır bahçeye çıkmışken hacetimi görsem, zahmet olmazsa?" dedi Musa sonra.
Tuna sırtını Musa'ya dönüp, ona yaslanarak destek oldu. Musa kendine küçük gelen pantolonun fermuarını açıp, bahçenin ortasına işedi.
"Kusura bakma ama Tuna," dedi işini bitirirken, "Senin asıl sıkıntın ne biliyo musun? Sen fazla düşünüyosun kardeşim. Bırak derin düşünmeyi. Savaştaysan savaşı, barıştaysan barışı yaşamaya bak. Sen hayaller âlemindesin ve hep rüya görüyosun! Ayakların yere basmıyo senin. Bak bozulma ama sen çocukken de böyleydin, hiç abine benzemezdin! Sana ne lazım biliyo musun?"
"Bana ne lazım Musa?" diye sordu bezgin bir sesle Tuna, Musa'nın yambaşında, üstelik böyle güzel bir gecede ortalık yere işemesini bir hakaret gibi algılamıştı.
"Sana inanç ve aşk lazım kardeşim. Hemen iyileşir, şifa bulursun inan olsun."
Bir yandan koltuk değneğine, sırtından da Tuna'ya yaslanmış olarak güçlükle pantolonunun fermuarını kapattı, işi bitmişti.
"Siz daha adını bilmezken tattım ben aşkların en güzelini," dedi Tuna buruk bir gülümsemeyle, "Aşkların ve dostlukların en güzelini."
"Yine mi o kız?"
"Evet Musa, benim aşk adresim hep o kumral kızın coğrafyasına yazılıdır."
"Peki ya karın?"
' "O da bir çeşit aşk olmalı Musa... Aşkın bin çeşidi var, derler ya..."
280 "Hani senin itibar ettiğin düzen tek eşli değil midir Tuna?" diye damarına bastı Musa.

"Evet öyle. Bir insan aynı anda birçok kişiyi sevebilir, ama bir kişiye âşıktır Musa," diye fısıldadı Tuna.
Sesinde rengârenk balonlar hülyalı hülyalı uçuşuyordu. Musa, balonları görünce şaşırdı, onları havada dans ederken izlemeye koyuldu. Yüzünde şaşkın bir gülümseme belirmişti.
"Ama bir erkek yaşamı boyunca aslında bir tek kadını sever. Önce ve sonrakiler birer arayış, kaçış ve aldanıştır!"
Sesinde uçuşan bütün renkli balonlar gürültüyle patlayıp, yere düştüler yumuşacık.
"Kendimi ve Ada'yı mutlu edemedim Musa... Hiç değilse beni seven birini mutlu edeyim diye Meriç'le evlendim ve onunla yaşıyorum. Hem insanları hoşnut etmekten zevk alan, doğuştan 'iyi' olmak zorunda birisiyim ben... Bilmezmiş gibi gelme üstüme..."
Sustu.
"Enayinin, salağın teki de diyebilirsin... Nasılsa arkamdan söyleniyor..."
"Yapma kardeşim... Harap etme kendini... Allah-ü tâlâ, 'inancınızı kaybetmeyiniz' diye buyurmuştur, istersen sen bunu 'umudunu kaybetme' diye yorumla ama bırakma kendini... Hem Ada..."
"O çok farklı bir konu!" diye Musa'nın sözünü kesti Tuna, "Ada bir ışık, bir serap, bir mucize gibi soyut bir kavram... Ada, artık benim derimin altında, canımın içinde, Musa!"
"Zor be kardeşim!" dedi Musa içini çekerek, "Sevda, Allah'ın ; bize hayattan sonra sunduğu en büyük nimettir."
Bu kez şaşırdı Tuna, "Konuşan sen misin Musa? Sahi sen misin, ha?" diyerek eğilip yanında duran Musa'nın yüzüne baktı Tuna.
Musa ona aldırmadan sürdürdü konuşmasını, "Yüce rabbim, 'kinden, nefretten arınınız!' buyurmuştur. Bak bi iç savaştayız, kim öle, kim kala... Şehitlik mertebesine yükselmek de var... Bari kaçınılmaz sona varmadan yunup yıkayalım içimizi dedik..."
"Tabii ya!" diye acı acı gülümsedi Tuna, "Ben de bunu yutacağım sanki... Her şey böyle çabuk ve inanılmaz değişsin, yıllardır senden duymak istediklerimi şimdi bir çırpıda duyayım ve bunların gerçek olduğuna da inanayım? Ha ?.. Yok öyle yağma! Bütün bunlar bir kurgu, bir rüyanın bölümleri... Her şey çok iyi düzenlenmiş görünse de uygulamada asıl belirleyici etken sapıtıyor!" Üzülerek ona baktı Musa.
"Zaman!" dedi Tuna, "Farkında mısın, zaman kavramı yok bu yaşadıklarımızda, ha?"

"Fesuphanallah!"
"Zaman, olayların birbirini izlediği ortam, ya da şimdinin geçmiş olmasını sağlayan kesintisiz hareket diye tanımlanır, değil mi? Tamam. Peki neden fizik ve felsefe 'zaman'ı ayrı ayrı tanımlarlar, hiç düşündün mü?"
"Hayır."
"Çünkü Musa, çünkü aslında iki türlü zaman vardır. Birisi olayları art arda geliş sırası içinde işaretler, öbürü ruhun yaradılışından sonra ortaya çıkmıştır ve ruhun değişmediği durumlarda zaman bilinmez olur, örneğin uyurken!"
"Gene kitap gibi konuşmaya başladın sen..." diye hayıflandı Musa.
"Doğru, zaten bu söylediklerimi ben de filozoflardan öğrendim. Ve madem zaman, 'eylemsel olarak var olan kavramın ta kendisidir", yani her türlü gerçeğin onaylandığı yerdir de neden şimdi zaman denen şey yok burada? Hı?" Canı sıkılarak içini çekti Musa.
"Çünkü Musa, şimdi ben uyuyorum ve bu kâbus başlayalı beri zaman kavramı yok oldu!"
"Peki Tuna, peki muhterem kardeşim, öyle olmuştur, üzme kendini artık..." diyerek boşta kalan eliyle Tuna'nın omuzunu pat patladı Musa.
"Ben gideceğim Musa. Buradan çıkıp, ilk kâbusa döneceğim ve oradan da gerçek dünyaya geçeceğim. Sen burada kalmak ve bu aşkı yaşamak zorundasın. Nasılsa sonunda Kuzguncuk'ta görüşeceğiz!"
"inşallah Tuna kardeşim. Allah o günleri, barış, akıl bütünlüğü ve huzur dolu günleri görmemizi nasip eder inşallah!" "işte bu dediklerin için önce benim uyanmam gerek Musa!" "Allahım bu zavallı kuluna akıl ihsan et yarabbim!"
281
"Sen inanma bana Musa, olsun, alıştım ben buna."
"Hakkını helâl et Tuna kardeşim. Kendine mukayyet ol. Allah 282 hepimizi korusun!"
Sarıldılar.
"Tıpkı filmlerdeki gibi," diye düşündü Tuna.
"Hoşçakal Musa. Bir rüyanın içinde bile olsa aşkı ve farklı olana hoşgörüyü tanıman beni çok mutlu etti, bilmeni isterim."
Güldü Musa, "insan, Allah'ın suretidir Tuna. Ben senin kadar çok okumadım, cahil sayılırım ama hiç kimsenin kendinden kaçamayacağını bilirim kardeşim."
Kırık dökük gülümsedi Tuna. Vedalaşmayı hiç sevmezdi.
"Bırak artık kaçmayı Allah aşkına Tuna!"
"Hatice Hanım'a, Lütfü, Ali ve Suları'ya selam söyle, acele gitmesi gerekti de Musa."

"Meraklanma, onlar bunu zaten biliyorlar."
Bahçe kapısına doğru ilerlerken cebindeki beyaz, elips şeklindeki küçük taşı sımsıkı tutuyordu. Tam çıkıyordu dönüp fısıldadı,
"Söyle Ali'ye, benim tüfeğim boştu," dedi.
"Ali'nin tabancası da," dedi Musa gülerek, "Anaları hepsini boşaltmış!"
İŞARETLER ÖNCE MASUMDUR
ve neden üşüyor çocuklar koca bir şehir yanmışken?"
Hüseyin Yurttaş (XX. Yüzyıl Ağıdan)
"Ellerini kaldır! Arkana dönme!"
Yıldızlı göğün altında, dar, kesme taşlı yollarda kaybola kaybo-la yürüyor, aniden gelen eksik özgürlüğün şaşkınlığını yaşıyordu. Bedeni güçsüzdü ama kendini uzun süredir hissetmediği kadar iyi hissediyordu. Kurtuluşun uzakta olmadığı umudu bir kez insanın kanına girmeye görsün, artık en uğursuz işaretler bile anlaşılmaz sevinç kırıntıları taşır!
Yakında Kuzguncuk'a dönecekti. Balkonda yarım bıraktığı o canım kahvaltıyı bitirecekti önce. Hayır hayır, daha önce Ada'yı bulup, gazetelerdeki o "yargısız infaz"ın açtığı yaraları saracaktı. Baylan'a gidip, arka bahçe kapanmadan birer küp griye yerlerdi. Ada çektiği yeni fotoğrafları gösterir, sergi haberleri verirdi. Sonra koluna girer, "seni özledim be Mabel!" derdi. O böyle deyince çektiği bütün sıkıntılar biter, yeniden doğardı. Biliyordu, bu hep böyle olurdu ve ölene kadar da böyle... "Ellerini ensene koy!"
Tam şu iç savaş saçmalığını ve kâbusu bir kenara bırakmış... Tam Ada'ya ulaşmayı düşleyebilmiş... Tam ellerini ceplerine sokmuş, ne sırt çantası, ne tüfek... Evet, şiir kitabı da çantasıyla birlikte o evde kalmıştı ama ne gam! Nasılsa tüm şiirleri ezbere biliyordu. Hem belki Musa bu gidişle şair Doğan Gökay'ın şiirlerini okumaya da başlardı ?.. Üstelik en önemlisi, o beyaz, elips şeklindeki beyaz taş yanında, cebindeydi.
"Bir numara yapayım deme asker, mıhlarım!"
Sırtının daha çok beline yakın bölgesine dayanan kocaman sert cisim, etine batırıldığı için şimdiden acıtmıştı. Silahın dayandığı noktadan arkasındakinin kısa boylu, sesin tonundan da genç biri olduğunu düşündü Tuna.
"Yürü bakalım!"
Elleri ensesinde birbirine kenetli, sırtına dayalı silah zoruyla yıldızlı bir yaz gecesinde yürümeye koyuldu. Birbirine benzeyen daracık sokaklarda sanki yönünü kaybettirmek amacıyla yaptırılan bu uzun yürüyüş sırasında, kasabanın tahmin ettiğinden daha büyük olduğunu fark etti. Oysa yön duygusu zaten zayıftı ve nerede olduğunu hiç anlamamıştı... Giderek evlerin azaldığı,

kasabanın dışında bir yere vardılar. Çevredeki tektük binaların gecekondu olduğunu düşündü Tuna. Her yerleşim biriminin çevresinde mutlaka bir gecekondu şeridi olması gerekiyor muydu?
"Aşağılanmışlığın bir iç savaş nedeni olduğunu Hegel mi söylemişti?" diye sordu Tuna.
"Kes sesini!" diye emretti arkasındaki kısa boylu, genç erkek sesi.
Kesti sesini Tuna. Terk edilmiş bir yerde, derme çatma bir kulübenin önünde durdular. Birkaç saat önce ordan burdan toplanan tahta ve taşlarla alelacele yapılmış gibi görünen bir barakaydı burası. Onu kapının önüne itekleyen silahlı adam kapıya dört kez vurdu.
"Eyvahh, yeni bir iç-kâbus bölümü başlıyor!" diye inledi Tuna.
Açılan kapıda, kafasındaki siyah kar maskesinden alev alev yanan gözleri fışkıran bir başka adam belirdi, elinde makineli tüfek vardı. Tuna'ya baktı, elini uzatıp omuzundan bir böcek tutar gibi yakaladı ve hışımla içeriye çekti. Sonra yere itip, delirmiş gibi dövmeye başladı. Önce gözlüğünün yere düştüğünü ve birinin postalları altında çıtırdadığını duydu Tuna. Ne olduğunu anlamadan kafasına, sırtına ve kasıklarına inen tekmelerden korunmaya çalışırken, acıdan katıldığını hissediyordu. Onu dövenin on -on beş bacağı, ayağı ve kolu vardı ve aynı anda onlarca ağızdan huşu içinde küfür ediyordu. Bütün ağızlardan annesine ve karısına hakaret yağıyor, sülalesinin binlerce kez ırzına geçiliyordu. Bu insanları bu kadar öfke ve kine sürükleyecek ne yaptığını düşüne-çek durumda değildi, içi çekiliyor, acıdan çıldıracak gibi hissediyordu.
"Delirmişsiniz siz!" diye bağırdı, "insan değilsiniz siz!" Sert bir cisimle kollarına ve göğsüne vurduklarını hissettiğinde artık acı duymadığını sandı. Ağzından akan ılık şeyin kan olduğunu düşündüğünde, artık onu kan tutmadığını anımsadı.
"Rüyamda ölüyorum," diye düşündü. Midesi bulanıyordu, gözleri kararmıştı. "Bu kadar nefret ve şiddet nasıl sığar insan bedenine?" diye bağırdı. Sesi çıkmadı.
"Ama ya rüya değilse..." derken kendini kaybetti.
Gözlerini açtığında ilk duyduğu şey felaket pis bir koku, ilk gördüğü şey üniformasının üzerine sıçramış ve artık kurumuş kan lekeleriydi. Ne zamandı ve ne kadar zaman geçmişti, artık hiç bilmiyordu.
Genişçe bir odada, elleri arkadan bağlı olarak duvar dibinde oturur buldu kendini. Oda hemen hemen boştu ve çok pis, ama feci pis kokuyordu. Midesi bulandı, birkaç kez öğürdü. Gözlükleri olmadığı için her şey bulanıktı. Biraz

kımıldamaya çalışınca bedeninin şiddetle ağrımaya başladığını hissetti. Önce kollarının çok ağrıdığını, sonra boynunun daha fazla, ardından sırtı ve göğsü ve sonunda başının en fazla ağrıdığını anladı. Her hissettiği organı, önce keşfettiğinden daha fazla ağrıyor, soluk alırken sırtında batma acısı duyuyordu. "Kaburgalarımı, kollarımı ve kafatasımı kırdılar galiba!" diye korkuyla ürperdi. Biraz ilerde üstüste yığılmış bir şeyler vardı ve kötü koku oradan yayılıyordu. Net görebilmek için gözlerini kıstı, ama yine de gördüğü şeyleri çıkartamadı. Göz kaslarını sıkmak için uğraşırken yüzü çok acıdı. Yüzünde de yaralar olduğuna bu sırada karar verdi. Kendini sonuna kadar zorlayarak o ilerde duran yığını netle-meye çalıştı ve birden gördüğü şeye inanamayarak haykırdı; "Ama ceset bunlar!"
O zaman kusmaya başladı. Kustu, kustu, kustu. Midesinde hiçbir şey kalmayınca bu kez öğürmeye başladı.
"Bizi de öldürecekler!" dedi bir ses.
Odada canlı bir başkası daha vardı. Canlı birisi! Yaşayan bir başkası! Yaşamak umudu olan öbürü! Tuna sesin geldiği tarafa çevirdi başını heyecanla.
"Fena dövmüşler sizi hocam," dedi ses.
285
Ses tanıdıktı ama odanın ortasında duran ceset yığını nedeniyle tam olarak göremediği sesin sahibini çıkartamıyordu. Hoş, tam 286 olarak görse bile gözlüksüz yine seçemeyecekti ya...
"Ben sizi kurtuldu sanıyordum hocam?"
"Yüzbaşı Birol? Siz misiniz?" diye sevinçle haykırdı Tuna.
"Evet, bunca işkenceden sonra kendime benzemesem de... Beni bırakın şimdi de siz nasıl düştünüz bunların eline?"
"Bir evde saklanıyordum," dedi Tuna, "Ama bu karabasandan kurtulmak için oradan çıkıp, ilk kâbusa dönmem gerekiyordu. Biliyorsunuz, ben buralara ait değilim, bu yalnızca..."
"Ah tabii..." diye içini çekti Yüzbaşı Birol, "Nasıl unuturum, bütün bunlar yalnızca sizin karabasanınızın bir parçası, gerçek değil!"
"Evet."
"Ah hocam ah! Sizi Kuzguncuk'tan aldığım o günden beri aynı şeyleri söyleyip duruyorsunuz. Oysa neler yaşadınız, neler çektiniz ama hâlâ aynen diretiyorsunuz! Baksanıza şu halinize, kanlar içinde esir alınmış vaziyettesiniz ve hâlâ bir Kafka romanının içinde olduğunuzu iddia ediyorsunuz. Birazdan öldürecekler bi-
zi.

"Daha iyi ya!" dedi Tuna çürüyen insan eti kokusundan bayılacağını düşünerek, "Öldürsünler beni, hemen öldürsünler de bu iş bitsin! Çünkü bu kâbustan sıkıldım artık!"
"Yoksa bir çeşit reenkarnasyon inancınız mı var sizin hocam?"
"Ne münasebet!" diye bozuldu Tuna, "Bu yaşadıklarımın benim bir karabasanım olduğuna dair öyle çok kanıtım var ki, asıl bunun gerçek olduğuna inansaydım aklımdan şüpheye düşerdim!"
"Hâlâ mı hocam?"
"Elbette. Bakın Yüzbaşı Birol, siz kendinize bakın bir yol. Ne görüyorsunuz? Hı? Genç, aydın, pozitif, yapıcı ve modern bir asker. Siz şair Doğan Gökay'ın düşlediği ulusal sentezin parlak bir ürünüsünüz. Avrupalı standartlarında bir genç Türk! Bağnaz, fanatik biri değilsiniz. Kendinize güveniyorsunuz, kültürlü ve akıllısınız. Çağdaş bir subay tipi! Ben Türk ordusunda hep böyle askerler olsun isterdim ve bu nedenle bilinçaltını sizi yarattı bu rüyada... Bilmem anlatabiliyor muyum?"
"îlahi hocam!' diye acı acı gülümsedi Yüzbaşı Birol. "Sağolun, hakkımda böyle övgü dolu konuşmanız beni sevindirdi ama zaten ordudaki subayların büyük bölümü hâlâ benim gibi askerlerden oluşmaktadır. Görüyorsunuz, gerçek her zaman korkunç olmak zorunda değildir hocam! Ve bir asker ne kadar yapıcı ve modern olursa olsun hedefi 'düşman' olarak yetiştirilmiş bir savaş taktik-çisidir. Düşman olmazsa asker olmaz, bunu anlayabiliyor musunuz?"
"Bunu anlamak zor," dedi Tuna, "Düşmansız bir dünya için çocuk yetiştirmek varken..."
"Ah hocam, gerçek dediğimiz şey yalnızca insanların dünyasında ve insanlarca yaratılmış bir şey değil ki... Bizler aslında doğanın esirleriyiz ve onun bir parçası, bir ürünüyüz. Siz daha iyi bilirsiniz, edebiyat ve insan sizin alanınız aslında..."
"Yavaş yavaş, usul usul birikiyor kötülük..." diye fısıldadı Tuna, "Toplumun bölünmesi, gammazlığın özendirilmesi, mafya, gizli örgütler, teröristler, tarikat tüccarları her yerde, her ülkede yerleşik düzene geçiyorlar. Gündüzleri normal insan kılığında dolaşan komşu erkekler, bir akşam bir maç sonrasında gözü dönmüş katil holiganlara dönüşüyorlar... Bir daha Nazi vahşeti yaşamayız diye inanırken, Bosna'da bebekleri kesiyor Avrupalı faşistler!.. Onvell'ın romanında bunlar..."
O sırada dışardan makineli tüfek sesleri geldi. Konuştuğu zaman unuttuğu çürüyen insan eti kokusu yeniden içini bulandırmaya başladı Tuna'nın.

Bulundukları odanın kapı önünde erkek sesleri duyuldu. Hangi dilde konuştukları anlaşılmıyordu ama arada Türkçe sözcükler de duyuluyordu. Hızlı, kaba ve sert sesler...
"Birazdan bizi öldürecekler!" dedi Yüzbaşı Birol, dişlerinin arasından tükürür gibi. "Asteğmen Tuna, vakur ol, metin ol! Sakın korktuğunu belli etme ve asla celladından merhamet dileme! Onlara bu zevki verme, onurunla öl!"
"Bir ölünün onuru neye yarar?" diye sordu Tuna.
"Kelimeyi şahadet getir hocam!"
Kapı kırılır gibi açıldı, içeriye simsiyah kar maskesi takmış, makineli tüfekli iki adam girdi. Kısa boylusunun kendini esir alan olduğunu düşündü Tuna. Yüzbaşı Birol'un önüne gidip durdular. Siyah tişört ve siyah bol pantolon giymişlerdi, ayaklarında postallar vardı. Kollan sim-
287
siyah bir halı gibi kıllarla kaplı olan daha uzun boylusu, Yüzbaşı Birol'a bir tekme attı ve tükürdü. Sonra aralarında konuştular. 288 Konuştukları dil birkaç dilin karışımı olmalıydı ve konuşanların bu dili hırpaladıkları hemen anlaşılıyordu. Arada Türkçe sözcükler de duyuluyordu. Kavga ediyorlardı. Bu sırada arka bahçeden , önce bir erkek çığlığı sonra bir silah sesi duyuldu. Maskeli ve si-- lahlı adamlar fırlayıp, çıktılar.
"Demek böyle sakin ve çaresiz öldürülmeyi beklemek yalnızca filmlerde olmuyormuş," diye düşündü Tuna.
"Kim bunlar? Neden öldürüyorlar bizi?" diye sordu Tuna. Sesi kütüphanede araştırma yaparken profesörüne rastlamış . bir akademisyeninkine benziyordu.
"B. T. O. diyorlar kendilerine," dedi Yüzbaşı Birol, acı dolu bir sesle, "Birleşik Terör Ordusu. Her inanç ve siyasi görüşteki bütün terörist ve anarşistlerin birleştiği yeni ve büyük bir grup.
> Kuralları mutlak kuralsızlık, hedefleri bu ülkeyi ve sistemi yok et-
' mek. Yöntemleri cinayet!"
"iyi ama böyle bir ittifakın sonu olamaz ki..." "Ah hocam ah! Bu artık tamamen bir özyıkım, toptan silme, bir kendini yok ediş! Saldırganlık ve nefretleri yalnız kendilerinden olmayana karşı değil! Artık kendi yaşamlarına yönelik katli-- . amlar yapıyorlar. Baksana ekmek yedikleri fabrikaları, kendi çocuklarının tedavi edildiği hastaneleri ve ailelerinin öğrenim gördüğü okulları bombaladılar. Haçları, ameliyat aletlerini, okul , sıralarını kırıp, döktüler, yaktılar. Dün de 'davaya ihanet'ten ken-' di arkadaşlarını öldürdüler. Artık ne için kurban vereceklerine dair ölçülerini yitirmiş bir güruh onlar!"

"Kolektif çılgınlık bu!" dedi Tuna, beyni kaynar suda haşlanmış gibi acıyla. "işaretler vardı, derken bunu kastediyordum, işaretler önce kansız ve masumdur," dedi Yüzbaşı Birol.
Sonra inlemeye başladı aniden, "Allah kahretsin, artık dayanamıyorum bu acıya... Sol kolumu kırdılar, içime oturuyor bu acı... Uuhhh!.. Gözümden akan yaş üzüntüden değil, acıdan..."
Kendi kollarını ve bacaklarını yokladı Tuna. Tamamen uyuşmuştu. Hiçbir şey hissetmedi... Yok, hayır... Bir acı hissediyordu ama bu bütün bedenine yayılmış çürümüş et acısı ve kokuşuydu.
"Açgözlülük, alkolizm, tüketim hırsı, kısa yoldan ve her şeye rağmen zengin olmayı destekleyen politikacılar, medya grupları, ırkçılık ve aile içi şiddetin artması..." son treni yakalamak zorunda olarak koşan birinin son çabasıyla acele acele sayıklıyordu Yüzbaşı Birol, "Bunlar masum işaretlerdi..." "îyi misin Birol?" Öbürü Tuna'yi duymadı bile.
"Şiddet ve saldırganlık bu nedenlerle beslenip, büyüdü... Biliyorsun hocam! Sen bunları o kadar iyi... Uuffff kolum... o kadar fazla biliyorsun ki... yıllardır yaşadığın kâbus bu yüzden..."
"Ne garip..." dedi Tuna, "'Ölmek üzere' olan iki genç erkek son anlarında bunları konuşmaz sanırdım..." "iki asker!" diye düzeltti Yüzbaşı Birol. O zaman, Birol'un bilincinin yerinde olduğunu anladı Tuna. "Hem ne fark eder ki..."
"Fark eder!" dedi, çabucak, "Eder, çünkü bu konuşma böyle bir ortamda gerçek olamaz! Olsa olsa yıldızı bol bir yaz gecesinde Boğaz'da rakı-balık, ya da peynir-şarap keyfi çatan iki entelektüel arasında bu rahatlıkla geçebilir. Görüyorsun Birol, her şey bu yaşananların gerçek olduğu tezini hep çürütüyor ve ben haklı çıkıyorum!"
"Sen bunun bir rüya olduğunu sanarak öleceksin galiba hocam!" diye içini çekti Yüzbaşı Birol.
"Algılar, tıpkı bir göz aldanması gibidir, bir anda tersine dönebilir demiş adamın biri..." diye dalgın dalgın söylendi Tuna.
Sesi uykuda konuşur gibi derin, sakin ve uzaktı.
"Eğer... eğer ölmez sağ kalırsak," dedi Yüzbaşı Birol, "Senden bir şey isteyeceğim hocam... Yani beni şehit etseler bile..." sesi buğulandı, "Şair Doğan Gökay'ın imzalı bir şiir kitabını nişanlım Neşe'ye benim tarafımdan armağan edersen, çok sevindirirsin beni..."
Sustular. Bedenlerini yakan acılar, içlerini kaldıran kokular, akıllarını oynatan şiddet ve yüreklerini dağlayan özlemleri saldılar ortaya. Hiç ses etmeden, öylece seyrettiler onları.

"Birde.."
"Bir de?"
"Bir de... bak ölmez, sağ kalırsan... şu uğruna ölümü göze aldığın kadını sıkı tut, sıkı tut ki bilsin aşkını..." KAM 19
Korkunç bir gürültü bozdu sözcüklerin sesini. Kapıyı tekmeyle açanlar bu kez üç kişiydi ve öbür ikisine eklenen üçüncü, mas-keli bir kadındı. Onları görünce sakin bir sesle kelimeyi şahadet getirmeye başlayan Yüzbaşı Birol'un şahadeti yarım kaldı, içeri girer girmez hiç konuşmadan Yüzbaşı Birol'un karşısına geçen maskeliler, ellerindeki makineli otomatik tüfeklerle koro halinde onu taradılar. Bedeninden kanlar fışkırarak, delik deşik zıpladı durdu genç asker. Katiller, kurbanlarının öldüğünü bile bile kendilerinden geçmiş, huşu içinde hâlâ ateş ediyor, cinayetin süresini uzatıyor, hâlâ ateş ediyorlardı.
Korku ve dehşetten sersemlemiş olan Tuna'nın kulakları uğul-duyor, midesi şiddetle ağrıyor, dizleri titriyordu.
"Tanrım, şiddetten zevk alıyor bunlar!" diye hıçkırdı, ağlıyordu. Sonra başını önüne eğdi ve sırasını bekledi.
Bu sırada aklına hâlâ "Katil Doğanlar"ı yazarken ve "Ucuz Roman"! çekerken Tarantino'nun da böyle zevk alıp almadığı sorusunun gelebilmesine şaşırıyordu. Ama, ölmeden az önce aklına gele gele bu geliyordu işte!
Tek bir gürültü duydu. Nefesini tuttu, bekledi.
Sırılsıklam gözlerini açınca odada canlı olan tek kişinin kendisi olduğunu anladı. Katiller kapıyı vurup, gitmişlerdi.
"Beni bir sonraki şölene ayırdılar," diye inledi.
Başını kaldırdı. Gözlüksüz gözleri şimdi sanki miyobu düzelmiş gibi son derece net görüyordu odanın öbür ucunda kanlar içinde iki büklüm kalmış Yüzbaşı Birol'un cesedini.
Kan, ter, gözyaşıyla ıslanan bedeni sarsılarak ağlamaya başladı.
"Tanrım, ah Tanrım biraz daha yaşayacağım diye sevindiğim t için çok utanıyorum!"
Altına işediğinin henüz farkında değildi.
SEKS YALANLARI
"insanların çoğu seksin zevkli olduğu görüsüne katılacaklardır. Ama cinsel enerjinizi dönüştürmez ve onun dışarıya sızmasına izin verirseniz, canlılığınızın tükeneceğinin bilincinde olmalısınız. Bu tükeniş gittikçe yorgunluk ve bunalım gibi psikolojik, sırt ve böbrek ağrısı gibi fiziksel acılara neden olacaktır."
Chia & Chia (Kadınlar için Taocu Sevişme Sırları)
"insanların bir semtte yaşamak için hiç değilse tek bir nedeni olmalı!" dedim.

"Bizim artık Kuzguncuk'ta yaşamak için hiçbir nedenimiz yok!"
Annem elinde teşbih, yüzünde ışıklı bir gülümseme, seccadede oturmuş, dudaklarını usul usul kımıldatarak teşbih çekiyordu. Başında, saçının üstüne şeffafmış gibi kondurup, iki yandan omuzlarına sarkıttığı işlemeli fildişi renginde dikdörtgen bir tülbent vardı. Işıltılı siyah rengi ve gürlüğüyle hep gurur duyduğu saçları artık iyice kırlaşmıştı ve tıpkı babaanneminki gibi bir topuzla onları ensesinde topluyordu. Ve yine tıpkı onunki gibi uzun, dar etekli elbiseler giymeye başlamıştı. Annemin babaanneme bu kadar benzemek isteyişi ve bunu başarması beni mutlu ediyordu. Babaannemi severdim.
"Sıkıştık burada... Her yan anılarla dolu... Soluk alamıyoruz..." dedim gözlerimi kaçırarak, "Başka bir yere taşınıp, yeni bir yaşam kuralım anne."
Teşbihini çekmeyi sürdürdü annem. Aramızdaki sessizlik huzur doluydu, ama ben huzursuz, sıkıntıdan çatlayacak gibi şişmiş hissediyordum kendimi.
"Neden siz erkekler bazı konularda böyle dolambaçlı ve korkak davranırsınız, evladım?" dedi yumuşacık bir sesle annem.
"Ben ne yaptım ki anne?"
"Daha ne yapsaydın be güzel oğlum? Bu kız sana gelmiş, ortada kaldım, uzat elini demiş... Sen çekip gitmişsin."
"Anneee... Ne deseydim yani? Gel bizde kal mı? Hıı ?..."
"Elbette," dedi annem son derece sakin bir sesle, kalkıp seccadesini toplarken, "Bu kızın çocukluğundan beri sana tutkun olduğunu sağır sultan bile duydu, sen habersizmiş gibi davranıyorsun be evladım. Ondan iyisini mi bulacaksın? Hem çok güzel, hem meslek sahibi, kültürlü, hem de hanım hanımcık. Üstelik hırçın ve kibirli de değil!"
"Anneee!!!"
Aras'ın ve babamın gidişinden sonra Meric'in anneme çok destek olduğunun, bir bakıma annemi kurtardığının elbette far-kındaydım. Bu nedenle ona minnettar olduğumu da saklamıyordum, ama bu daha çok bir borçluluk duygusu sayılmaz mıydı?
Öte yandan hırçın ve kibirli olan, ama meslek sahibi, hele hele hanım hanımcık hiç olmayan (gelecek için de hiç umut vermeyen) Ada'ya laf atıyordu tabii. Annem, yalnızca askerlerin, terzi, öğretmen, doktor ve mühendislerin meslek sahibi sayıldığı bir kuşağın ve ortamın kadınıydı. Fotoğrafçılık meslek değildi onun gözünde...
Halbuki Aras'la birlikte bir gelecek kuracaklarına kesin gözüyle bakıldığı yıllarda Ada'dan daha akıllı, kaliteli ve soylu bir kız yoktu annemin dilinde. O "felaketten" sonra Ada mı çok değişmişti yoksa annem mi? Belki de Aras'ın

güçlü kişiliği ve bin-bir yeteneğiyle karşısına konduğunda ideal gelin olarak görülen aynı Ada, benim yanıma uygun düşmüyordu annemin gözünde...
"Bak güzel evladım, ben size yük olmam. Siz kendi evinizi, yuvanızı kurar, dilediğiniz gibi döşersiniz. Ben alt kattaki küçük odaya tuvalet, banyo eklettirip, oraya taşınırım. Hiç rahatsız etmem sizi. Ne olacak, fâni dünya... Hayat pamuk ipliğine bağlı evladım..."
Giriş katına kiracı istemediği için, oradaki iki odalı daire artık depoya dönüşmüş, tuvaleti iptal edilmişti. Demek, orada yaşamaya bile razıydı annem...
Sesi titredi ama hemen toparlandı. Ben de duymazdan geldim, ikimiz de acı çekmekten ve ağlamaktan yorgunduk.
"Anneee, ortada fol yok, yumurta yok, sen neler planlamışsın meğer!.. Yapma Allah aşkına!.. Hem daha erken..." "Ne için erken?"
Seccadesini ince, uzun bir rulo yapıp, kapının arkasına koydu. Yanıma gelip, beni oturduğum koltuktan kaldırdı, koluma girdi, biraz da sürükleyerek oturma odasına götürdü.
"Seninle şöyle ana-oğul karşılıklı kahve içmeyeli epeyi oldu. Otur şuraya bakiim, ben iki orta kahve getiriyorum. Rahmetli Mürşide Hanım - nur içinde yatsın! - usulü pişireceğim."
Sesinde neşeli, hatta hınzır tınılar vardı. Sevindim ve ürktüm. "Sakın kaçma, bekle beni!"
Pencerenin önüne gittim, tül perdeyi açtım, Üryanizâde sokağına baktım. Kış ortasıydı, geceydi. Karşıda hep ışıl ışıl parlayan köşkü aradım. Köşkte şimdi tek bir ışık ölgün ölgün yanıyordu. Bahçevan Şakir Amca'nın kanserden ölmesiyle bahçenin canlılığı da kaybolmuş, salaş, dağınık herhangi bir bahçe kalmıştı geriye. Küçük fıskiyeli havuz, sümüklü ve bakımsız bir sokak çocuğu gibi hüzün vericiydi. Altında nice hoş sohbetin, çocukluk ve ilkgençlik keşfinin gerçekleştiği asma yapraklı çardak bildiği ve şahit olduğu bütün gerçekleri de beraberinde alarak, solup gitmişti. Sivri'nin kulübesine sonradan gelen hiçbir köpek tutunamamış, o ortama uyum sağlayamamıştı. Bazan bütün malzemeler ve ölçüler doğru da olsa yemek lezzetsiz olabilir! Sonunda köşkün bahçesi köpeksiz kalmıştı. Köşkün bahçesi mevsimlik bahçevan ve işçilere rağmen hiçbir zaman Şakir Amca'nın zamanındaki görkemli güzelliğine dönemedi bir daha.
Süreyya Mercan çok hastaydı. Cihangir'de kendine bir stüdyo-ev kiralayan Ada sık sık köşke gelip, Kuzguncuk'ta kalıyordu. Ben de haftada iki üç kez uğruyor,

hem onu hem de şair Doğan Gö-kay'ı görebiliyordum. Meric'in annesi evlenmiş, Meriç öğrenci yurduna taşınmıştı.
"Mürşide Hanım, Türk kahvesinin şekerini kahve kaynadıktan sonra eklerdi, bakalım onu kadar iyi yapacak mıyım?" diye seslendi annem mutfaktan.
Mutfaktan neşeli bir sesle seslenen annemi nasıl da özlemişim. Gülümsedim. Öğretmenliğimin ilk sömestiriydi ve öğrencilerden çok ben ders çalışıyor, çok yoruluyordum. Yeterlilik sınavını atlattıktan sonra iş için başvurduğum okullar arasında beni ciddiye alan ve beklediğimden daha iyi ücret telâffuz eden ilk teklifi kabul etmiş, apar topar çalışmaya başlamıştım.
Özel Atacanlı Lisesi'nde edebiyat, kompozisyon ve yedek felsefe öğretmenliği yapıyor, üniversiteye hazırlık kurslarında sözsel test dersine giriyordum. Üzerimde büyük bir baskı, ağır bir yük vardı. Paniğe kapılıyor, belli etmemek için geriliyor, gerildikçe kendime benzemeyen kasılmış birine dönüşüyordum. Karşımda kimi parlak, kimi bıkkın, kimi de alaycı bakışlarla dikilmiş gençler vardı ve deneyimsizliğimi her an yüzüme çürük bir yumurta gibi fırlatmaya hazır bekliyorlardı. Büyük çoğunluğu edebiyatı ve sosyal dersleri "fasulyeden" sayıyor, hayatta en hakiki rehberin yalnızca matematik ve fizik olduğuna şartlanmış olarak, at gözlükleriyle uygun adım yürüyorlardı. O sıralar onları olası bir tehlike gibi görüyor ve yakınlık duymuyordum.
Okulun adıyla, soyadımın benzerliği nedeniyle okulun sahiplerinden olduğuma dair yayılan dedikodu benim kulağıma dek gelmişti. Bu benzerliğin bir tesadüf olduğunu anlatmak için didinmem tam tersi bir tepki yaratıyor, öğrenciler; "tabii tabii hocam, benim de Sabancı'yla akraba olduğum söyleniyor" diyerek dalga geçiyorlardı. Birkaç ay sonra ben de işin ucunu bıraktım.
"Îştee, o sizin uyduruk neskafelerinize ölsem değişmeyeceğim caanım Türk kahvesi!.."
Annem, özellikle benim öğrencilikten çıkıp, iş hayatına girmemden sonra ilk kez eskisine benzer renklerde gülümsemeye, telefon sohbetleri, komşu ziyaretleri yapmaya, gazete okumaya başlamıştı. Her şeye rağmen yolunda giden bir tek şey vardı ve annem şiddetle o şeye tutunuyordu. Annesi güçlü olan bütün erkekleri bilemem ama, ben belki de bu yüzden güçlü, yaşama bağlı kadınlara hayran olurum daima.
"Dur şöyle bir alıcı gözüyle bakayım benim Mavi Tuna'ma hele!.."
"Eyvaah!.." diye hayıflandım. Böyle bir girişin ardından konuşmamızın hangi yörüngede dolaşacağını kestirmek hiç de güç değildi. Annesi tarafından bir türlü yetişkin sayılmayan evin tek-nedibi kazazedelerindenim ya... Beri yandan "o felaketin" ardın-

dan önce oğulsuz, sonra kocasız kalan annem isteksizce de olsa beni "evin erkeği" dediği, kendince yaşamın en önemli yerine oturtmak zorunda kalmıştı. Yine de işine geldiği yerlerde beni hemen "bıcı bıcı" sevdiği minik oğluna dönüştürüveriyordu işte. Eskiden olsa bütün bu tavırlara ve taktiklere feci bozulur, aksileşirdim ama acıyı yaşamak insanı değiştiriyor... Annem hâlâ ayaktaydı ve o ailemden kalan son kişiydi. Bir borçluluktan çok, kendi varoluşumun sallanan temellerini güçlendirmek içgüdüsü belki... Ve tabii, bu dünyada "iyi rol" almak üzere doğanlardandım ve başkası elimden gelmiyordu.
"Güzel olmuş mu kahve?"
"Eline sağlık, senin kahven hep güzeldir Zübeyde Hanım."
"Afiyet olsun, yarasın oğluma!"
"Eyvaahh!.." diye ürperdim yeniden. Vıcık vıcık bir anne-çocuk muhabbeti geliyordu besbelli.
"Tuna, ben düşündüm de..."
"Annece!.."
"Ne var canım? Ne bakıyorsun öyle? Daha ağzımı açmadım bile..."
"Ne söyleyeceğini biliyorum Zübeyde Hanım!"
"Ne söyleyecekmişim bakalım?"
"Tabii ki Meriç meselesi..."
"Sandığın gibi değil!"
"Nasıl sandığım gibi değil?"
"Cinsellik sandığın kadar önemli değildir oğlum, insanın cinsel arzuları zamanla ve sevgiyle birlikte büyüyebilir."
Efendim ?.. Ağzım açık kalakaldım. Yanlış duymuş olmalıydım. Elimdeki fincandan kahve aktı pantolonuma. Beceriksizce silmeye çabaladım. Hayır, olacak şeyler vardır, olmayacak bazı şeyler vardır... Annem, benim Doğu Anadolu kökenli, ortaokul mezunu, ev kadını, mahcup ve hatta bazen tutucu annem, yirmi üç yaşındaki oğluna seks tavsiyeleri ediyordu ve ben de buna inanacaktım, öyle mi ?..
Annemle babamı bir kez bile elele, dizdize görmemiştim. Birbirlerine "hayatım", "sevgilim" dediklerini hiç duymamıştım. Sinema ve televizyondaki öpüşme sahnelerinde bile aniden başka şeylerle ilgilenip, gözlerini kaçıran utangaç annem şimdi bana seks dersi mi veriyordu? Ben mi çok geri kalmıştım da, annemin
"MS
arkasına düşmüştüm? Yoksa annem mi değişmişti de ben farkına varamamıştım? 296 Seks benim sandığım kadar önemli değildi demek!

îyi ama benim seksi ne kadar önemsediğimi nereden biliyordu annem? Seks benim önemsediğim kadar önemli değilmiş ha? Pöh! Hah! Yok canım! Ne laf ama!..
"Neden yemek yemek, su içmek, uyumak, dışkılamak ve işemek önemli de seks değilmiş bakalım? Sekssiz yaşanabilirmiş de... Cart, curt, curt!.. Ha, görüyoruz cinsel yoksulluk yaşayanların ya da seks sorunları olanların mutsuzluklarını, sapkınlık ve şiddetlerini..." diye bağırıp, anneme bunları anlatmak istedim ama yapmadım, sustum. Annemle seks konusunu tartışmamın ne anlamı olacaktı ki ?..
"Cinsellik elbette önemlidir ama senin sandığın kadar çok değil. Hem cinsellik karşılıklı sevgiyle büyür oğlum. Tek taraflı sevgi insana huzur vermez evladım!" Şaşkınlığım yüzümden apaçık okunuyor olmalıydı ve galiba annemle cinsellik konuşmaktan utanan bendim.
"Bunları konuşmamız gerekmiyor anne... Hem ben bu konularda sandığın kadar beceriksiz sayılmam," dedim.
Sesim, oyuncağı elinden alınmış bir çocuğunkine benzetilebilirdi. Güldü annem;
"Hiç kimse değildir Tuna."
Bakınca annemin gözlerinde parlayan tanımadığım ışıltılar gördüm. Annem haklıydı ve belki de klişe düşünceleri olan bendim...
"Dünya hızla değişiyor oğlum ve zaman denen insafsız şey insanın yirmi beş yaşından sonra öyle hızla geçip gitmeye başlıyor ki, akıllara selamet! Bir bakıyorsun yaşlanıvermişsin... Sıkıca tutmadığın şeyler akıp gidiveriyor ellerinden... Hatta... bazan sımsıkı tuttukların bile..."
Sustu, ikimiz de birbirimize belli etmeden ellerimize baktık.
"Kibirle ve kararsızlıkla geçirilen gençlik kimseye mutluluk getirmemiştir." Yine sustu. Annem beni şaşırtmaya karar vermişti bir kez anlaşılan.
"Sen Aras'a benzemezsin Tuna. O..." derin bir soluk aldı.
ilk kez Aras'la ilgili bu kadar soğukkanlı konuşabiliyor ve adını telâffuz edebiliyordu.
"Araş çok kararlı, bazan fazla gözü kara bir çocuktur." Sessizce dudaklarını kımıldatarak kısacık bir dua okudu ağabeyim için.
"Sen... sen çocukken bile uzun süre kararsız kalır, karar verdiğinde de artık çoktan şansını kaybettiğin için çok üzülür, bu üzüntünü günlerce sürdürür, burnumdan getirirdin. Biraz rahmetli babana çekmişsin."
Sustum. Kalbim kırılmıştı ama annem haklıydı ve bunları sitem etmek için anlatmıyordu. Belki de benim asıl sıkıntım, kendimi olduğum gibi kabul

edemeyişimden kaynaklanıyordu, insanın kendisini hiç beğenmediği yanlarıyla birlikte benimsemesi, ortalama olarak insan ömrünün kaçıncı yılına denk düşüyor acaba?
"Kadın-erkek münasebetleri filmlerdeki gibi olmuyor gerçek hayatta oğlum."
Hoppala... bu konuşan kim gerçekten?
Cinsel eğitimimin ilk sayfası, sinema, çizgi romanlar, televizyon ve kitaplardan çok önce Ada'nın anne ve babası tarafından yazılmıştı aslında. Beş yaşlarındaydım ve köşke yeni yeni gider olduğum günlerdi. Bahçede Ada ile oynarken kapıda bir taksi durmuş, içinden hiç unutamayacağım güzellikte, siyah üzerine eflatun ve beyaz iri çiçekli emprime elbisesiyle ipil ipil bir prenses inmişti. Taksi şoförü, bir özel şoför gibi koşup, bu prensese kapıyı tutmak gereksinimi duymuştu. Köşkün kapısında aniden beliren bahçevan ve dadı heyecanla prensesi karşılamış, köpek Sivri bile hayranlığını gizleyememişti. O sırada köşkten fırlayan Süreyya Mercan ateşli bir heyecanla koşup, prensesin elini öpmüş, koluna girmişti. Gözleri kimseyi görmeden birbirlerine kilitlenmişti.
Prensesin pek çok bavulu vardı ve pastaya benzer bazı renkli kutular da getirmişti. Bahçevan bunları köşke taşıyordu.
"Annem film çekmek için Roma'daydı da..." dedi Ada benim ilgimi geri almak isteğiyle.
Demek Ada'nın annesi bu prensesti!
Onlar tam köşke girecekken prenses kızını anımsadı. Yüzüne suçluluk duygusu yayılmış olarak koştu ve Ada'ya sarıldı. Ona çantasından çıkarttığı süslü çikolata paketleri verdi. Bavullarında
297
bir dolu oyuncak olduğunu müjdeledi. Belki daha fazla kalacak ve beni de fark edecekti ama Süreyya Mercan neredeyse kıskanç-298 lıkla çekerek prensesi köşke götürdü. Büyülenmiştim!
"Âşık kumrular!" demişti Ada çikolata paketlerini açarken, bilmiş bilmiş.
Şair Dayı'nın taktığı bu ismi papağan gibi tekrarlayan Ada'nın yüzünde çocuklarını hoşgören bir annenin ifadesiyle, annesiyle babasının birbirlerine olan aşkıyla dışlanmış hisseden bir çocuğun kıskançlığı karmakarışık duruyordu.
Aynı gün, şimdi tam olarak çıkartamadığım bir nedenle köşke girmiştim. Belki kaybolan bir oyuncak peşindeydim, belki merak ... Bilmiyorum, anımsamıyorum...

O sıralar, köşkte biz çocukların giriş katında bulunan her yerde oynamamızın serbest ama yatak odalarının olduğu ikinci kata , çıkmamızın yasak olduğu kuralını bilmiyordum henüz. Üst kattan gelen yumuşak, tatlı kıkırdamaların ve fısıltıların büyüsüne kapılıp, merdivenleri tırmanmaya başlamıştım. O insanı gevşeten, yumuşacık fısıltılara doğru mıknatısla çekilir gibi yaklaşırken oğlan çocuğu yüreğim yerinden fırlayacak gibi gümbürdüyordu. Sonunda kapısı aralık banyonun önünde çakılıp kalmıştım.
Bir kere banyo inanılmaz güzel gözükmüştü gözüme. Duvarlar aynalarla, yerler beyaz pelüş halılarla kaplıydı. Küvet ve lavabo sarı renkteydi ve sonra... Sonra köpüklerle dolu küvetin içinde • onları görmüştüm. Ada'nın annesi ve babası çırılçıplaktı ve bir-. birlerini okşayıp, gülüyorlardı. Babası, annesinin memelerini ısırıyor, bu sırada annesi ağlayacağı yerde gülümsüyordu. Birlikte küvetin içinde sarılmış olarak yaylanıyor, zevkle inliyorlardı. Birbirlerini yalamalarına ise hiç anlam veremiyordum; benim yalamayı sevdiğim tek şey sakızlı dondurmaydı.
Beş yaşında bir çocuk bunların ne olduğunu azbuçuk hissedebilir ama adını koyamaz, anlayamaz ve bu yüzden rahatsız olur. Benim ilk gördüklerim zevkli ve keyifli bir sevişmenin resimleriydi ve bende pozitif bir iz bırakmıştı. Yine de yetişkinlerin dünyasını çocuklarınkinden farklı ve biraz ürkütücü bulmuş olduğumu itiraf etmeliyim. Neyse ki, benim annem ve babam bunları yapmayı bilmiyorlardı, onlar farklıydı.
Daha sonra çocuk yapmak konusundaki cehaletime(i) acıyarak aynı küvetin içinde bana çıplak bedenini gösteren ve nikâh kı-
yılmadan çocuk sahibi olunamayacağına dair inancını açıklayan küçük Ada'nın deneysel cinsel dersi var seks anılarımda.
Bundan sonra kenar köşelerde sık sık Aras'la Ada'nın öpüştüklerine şahit olmuştum. Ama ilk cinsel heyecanı dedemin ölümünden sonra yine köşkün banyosunda küvetin ucuna oturup, Meric'in kanayan burnunu silerken onun beklenmedik bir ihtirasla bana sarılıp, öpmesiyle yaşamıştım. O öpüş bende gerçek bir cinsel uyanışa yol açmıştı ve Meric'in ateşli sokuluşları, benim de bir kız tarafından arzulanabileceğim! bana hissettirmişti.
Meriç'le yaşadığım kısa dokunuşlar ve ateşli öpüşmeler bende tuhaf duygular yaratırdı daima. Onun gibi sessiz ve utangaç görünen bir kızın böyle tutkusal ve arzulu bir başka dişiye dönüşüver-mesi beni heyecanlandırır ama biraz da ürkütürdü. Daha sonraları rahat ve sağlıklı görünen kadınların da yatakta nasıl utangaç ve/ ya sorunlu olabildiklerini öğrenecektim.

Meric'in beni köşe bucaklarda sıkıştırıp bütün bedeniyle titreyerek öpüşmek arzusunu hiç reddetmedim. Ama kısa birkaç okşama dışında işi ileri götürmekten hep kaçındım. Birincisi: "hayır" demeyi öğrenemeyecek kadar aptal olmam, ikincisi: Meric'e acımakla karışık duyduğum sevgi, üçüncüsü: güzel bir kız tarafından böylesine arzu edilmeye karşı koyacak hiçbir erkek olamayacağından. Karmakarışık yani...
Dördüncü ve asıl neden, kendimi birisine saklamak gibi zavallı, salak ve çocuksu bir şeydi. Sanki bir gün Ada benim de bir erkek olduğumun ayrımına varacaktı ve ben ona, onu kimseyle aldatmamış olarak gidecektim!!! Bir mucize, bir sihir, bir gizem!.. Tanrım, mucizelere yalnızca aptallar mı inanır, yoksa mucizeler yalnızca onlara inananlar için mi gerçekleşir?
Üniversite yıllarımda üç kızla seks hayatım oldu. Bir tanesi sınıf arkadaşımın ablasıydı ve benden üç yaş büyüktü. En yakın arkadaşıyla kendisini aldatan kocasından yeni boşanmıştı, kalbi kırık, feci yaralıydı. Kardeşiyle buluşmak için okula geldiği bir gün beni de birlikte gidecekleri sinemaya davet etmişti. Kıştı; istanbul'un sis ve lodosla küsüp, üşüdüğü bir gündü. Tam, insanın içindeki bütün kurtların ayaklandığı bir hava. Sinema çıkışı bir kafede salep içmiştik. Gözlerimin içine bakıp;
"Kadınları aldatmayacak bir erkek var mıdır dünyada, bir tanecik bile ?.." diye sormuştu.
Sesinde sırtından bıçaklanmışların acısı, masumiyeti öldürülmüşlerin kederi ve erken büyümüş çocukların şaşkınlığı vardı. 300 Zeytin esmeri teni, siyah darmadağanık gür saçlarıyla alev alev yanıyordu. Simsiyah gözlerinde dokunsan ağlayacak kederli buğular uçuşuyor, huzursuzca hareket eden parmakları birazdan kendi boğazını sıkacakmış gibi gergin görünüyordu. Ah bir parça sevgili dokunuşa ve huzura ne çok gereksiniyordu...
"Ben, sevdiğim kadını hiçbir zaman aldatmayacağım!" dedim usulca. "O bunu hiç sormayacak ama hep bilecek."
O zaman ağlamaya başladı. Elimi tutup hüngür hüngür ağlamaya başladı. Başka bir zaman olsa, bir kafede elimi tutup ağlayan genç bir kadınla görünmekten utanırdım. O gün hiç rahatsız olmadım. Birlikte kalktık ve onun evine gittik. Sis nedeniyle Üsküdar vapurları çalışmıyordu. Anneme telefon ettim ve onun evinde kaldım.
O gece gerçek anlamda ilk kez bir kadınla seviştim. Karşımda çok acı çekmiş, yaralı, genç bir kadın vardı ve bazan vahşi bir dişi aslan, bazan umutsuz küçük bir kız çocuğu olarak bedenimin her karısıyla sevişiyordu. Önce onu mutlu etmek için öpüp, okşadığı-mı sandım, ama az sonra dolgun memelerini öpüp,

küçük küçük ısırmaktan, iri kalçalarını avuçlayıp, acıtarak sıkmaktan ve içine girip uzun uzun gezinmekten çok zevk aldığımı anladım. O da bunu fark ettiğinde kısa uyku ve atıştırma aralıklarını saymazsak sabaha kadar defalarca seviştik. Bir kadını sevişirken mutlu edebilmenin erkeğe de zevk verdiğini o zaman öğrendim. Ve bir kadının aldatıldığında ne çok yaralandığını o zaman anladım.
Onunla ilişkimiz ateşli öğlesonrası sevişmeleriyle altı ay kadar sürdü, iyileşiyor, kendini "aptal yerine konmuş alık kadın" hissetmekten çok özsaygısını korumuş biri olarak duyumsamaya başlıyordu. Evlenince ayrıldığı eski işine tekrar döndü. Yüzündeki yeşil ihanet acısının yerini olgun ve seksi bir gülümseme almaya başladı. Seviştikçe güzelleşiyor ve kendine güveni geliyordu. Ondan hoşlanıyordum. Beni bütün küçük ve kaçamak seks deneyimlerinden kurtarıp erkek yapan oydu ve bunu ona söylemeyi önemle istemiştim. Bu ona iyi geliyordu.
"Tuna sen benim en romantik mucizemsin!" diyerek gözlüğümü çıkartır, başımı elleri arasına alıp uzun uzun öperdi dudaklarımdan.
"Ama senin mucizenin ben olmadığını biliyorum canım!" derdi hiç bozulmadan. Bozulmazdı, çünkü bana âşık değildi. Birbirimizden hoşlanmıştık ve ikimizin de dokunmaya, öpmeye ve öpül-meye çok ihtiyacı vardı. Yine de beni tanıyan herkes bilir ki, cinsel yanı ağır basan bir ilişkide bile duygusal doyumlar olmadan bulunamam.
Birbirimize hiç benzemiyorduk, ortak yanlarımız yoktu. İkimiz de "bir süre için" beraber olmak dışında bir beklenti taşımıyorduk. Ben onun için çok toydum, o benim için...
Yaz başında Ada, Türkiye'ye tatile gelmişti ve ben Kuzguncuk-lu Balkız'ın çekim alanı dışına çıkamaz olmuştum yine. Kadınlar, "öbür kadını" hissetmekte inanılmaz yeteneklidirler! Ama o, hiç sitem etmedi. (Belki de Ada tam anlamıyla bir rakip değildi!)
Yaz sonunda bana başka biriyle tanıştığını söylemek için telefon etti.
"Seni aldatmadım Tuna. Daha yeni başladık çıkmaya. Ondan çok hoşlanıyorum..."
O kış evlendi. Nikâhına davetliydim, gittim.
"Seni Tuna'yla tanıştırayım," dedi kocasına, "Bundan sonra hiç görmesem de iyiliklerini hep şükranla anacağım hakiki bir in-. san!"
Bir daha hiç görüşmedik.
ikincisi Aliye 'ydi.

Ada'nın yaz tatili dönüşlerinde yavaş yavaş Türkiye'deki fotoğraf çevreleriyle tanışmaya başladığı, Kuzey Amerika'da çektiği saydamları küçük ilgi gruplarına gösterdiği yıllardı. Beyoğlu'nda amatör bir fotoğraf kulübünde çalışan bir kız "resmen" yakamıza yapıştı, nereye gitsek karşımıza çıkmaya ve ille de bizimle arkadaş olmaya çabalıyordu. Önceleri ona sempati duymuştuk, istanbul'a adını bir sır gibi sakladığı "uzak bir doğu şehri"nden göç etmiş, gece lisesini bitirmişti. Bir şirkette çalışırken yabancı dil ve fotoğrafçılık öğrenmeye çalışıyor, tırnaklarıyla hayata tutunmuş, düşmemek için her şeyi göze almıştı. Onun bu tek başına verdiği mücadele Ada'yı etkilemişti.
"Bu kız evinden kaçıp buralara gelmiş olmasın sakın? Peşinde eli tabancalı namus temizleyici erkek kardeşleri falan ?.."
Ada onu arkadaşlarıyla tanıştırıp, çevresini genişletmesine ve kendi fotoğraflarıyla ilgili işler uydurup, bütçesine katkıda bulun-
jo ı
maya yardım ediyordu. Aliye, Ada'ya hayrandı, bana karşı ilgisiz değildi.
302 "Bu kız yetenekli Tuna. Aklını da kullanmayı düşünürse, iyi *""— bir sanatçı olabilir," diyordu Ada.
Aliye'nin sorunlu olduğunu anlıyordum ama ilk başlarda bu sorunun boyutları hakkında hiçbir fikrim yoktu. O kendini doğuştan haksızlığa uğramış ve eksik hissediyor, bu eşitsizliğin öfkesini önüne çıkan herkese yerli yersiz kusuyordu. Şaka yaptığı sanılırken aniden ciddileşiyor, duygulandığı bir anda tamamen katı bir alaycılıkla önce kendini sonra karşısındakiler! altüst edebiliyordu. Durup dururken, en olmadık yerde yüksek sesle türkü söylemeye başlar, ağlanacak bir olayda kahkaha atardı. Büyük bir kentte, bolluk içinde yetişmemiş oluşunun öfkesi, özyıkıcı bir nefrete dönüşmüştü.
Değişik bir fiziği vardı, ince ve uzundu. Elmacık kemikleri dikkati çekecek denli çıkık, hafif çekik kahverengi gözleri yüzüne Uzak-Doğulu izler taşıyarak onu oldukça seksi denebilecek bir kıza dönüştürmüştü. Girdiği yerde dikkatleri çekerdi. Ama yaşamı boyunca yanında taşımaya boyun eğmiş göründüğü ve hatta bundan zevk aldığı şiddetli huzursuzluğu, genç, hoş, özgür ve kendi-başarmış bir kadın olarak yaşamın tadına varmasına engel oluyordu. Her şeyi, güçlükle kurduğu şeyleri bile bağnaz bir hırsla tamamen yıkabiliyor, sonra elleri yeniden boş kalınca iyice
hırslanıyordu.
Önceleri kıt kanaat edindiği dar pantolonlar ve ucuz kazaklar, eli biraz düzeldiğinde deri pantolonlar ve pahalı sitreç bluzlara dönüştü. Ama renkleri

hep aynı kaldı. Aliye hâlâ yalnızca siyah renkler giyer ve dudaklarını bordoya boyar. Müebbet yasa mahkûm etmiştir kendini!
Onu çekici bulan erkekler, sivri uçlar arasında sık sık ve şiddetli yolculuklara çıktığım görünce ürker kaçarlardı. Erkekler, kadınların duygusal patlamalarından korktukları kadar başka hiçbir şeyden korkmazlar.
Ada, Kuzey Amerika'daki fotoğraf okuluna geri döndüğünde, Meriç yurtta yaşamanın sorunları ve ağır ders programıyla meşguldü. Eski sevgilim, yeni kocasıyla halayına çıkmıştı, işte tam o sıralarda Aliye sık sık beni telefonla aramaya, ders aralarında gittiğim Sultanahmet'teki çay bahçesine gelmeye başladı. Sanırım
şair Doğan Gökay'ın dediği gibi "tabiat boşlukları sevmez ve hemen doldurur "du!
Onu pattadanak karşımda bulunca hep irkiliyordum. işinden nasıl izin aldığını ve nasıl bir iş yaptığını bir türlü anlayamıyor-dum ama ilgisinden hoşnutsuz da sayılmazdım. Her yaştaki erkekler yanlarında seksi bir kadınla görülmekten hoşlanırlar. Kimisi bunu itiraf etmez, saklar, kimisi inkâr eder, karalar... Ama sonuç aynıdır.
Önceleri sakin ve dengeliydi. En zayıf yanımdan yakalamış, usul usul ama emin adımlarla ilerliyordu.
"Şu Ada ne olağanüstü bir yaratık ya!.. Ben bööle bi kadın görmedim daha!"
"Öyledir!"
"inanılmaz bir kadın valla! Müthiş gözlemci bi kere... Seninle konuşurken arka gözleri ve arka kulaklarıyla çevrede ne varsa tarar ve deklanşöre basar!"
"Yeteneklidir."
"Ayrıntılar konusunda gösterdiği inceliği öve öve bitiremedi Semih Hoca. Tabii asılıyor da Ada'ya... Eh, güzel kız, çok havalı, acaip kültürlü... Ada'nın en sade, en paspal halinde bile güzelden öte, bole... şey... sanki prenses gibi bir havası var ya, işte o baştan çıkartıyor erkek milletini."
Şu Semih Hoca konusu canımı sıkmıştı. Kimdi bu herif ve ne hakla Ada'ya asılabiliyordu? Ve tabii ne zaman bu yolda bir düşünceyle için için öfkelensem aklıma gelen o berbat sözler mideme taşlar diziyordu.
"Sana ne? Senin derdin mi Ada'nın kimi seçip, kiminle ne yaşadığı? O özgür bir genç kadın ve sana verilmiş hiçbir sözü yok! Siz yalnızca iki çocukluk arkadaşısınız! Haddini bil Tuna! Eh, heralde Kuzey Amerika kıtasının kalabalık, ışıltılı büyük bir kentinde o soğuk kışlarda yapayalnız evde oturup, televizyon seyrederek marsh-mellow yediğini, uslu uslu okuluna gidip geldiğini düşünmüyorsun umarım? Hem zaten öyle olmasına gönlün razı olur muydu?"

Bir süre sonra Aliye'yle birlikte senfoni konserlerine ve sinemaya gitmeye başladık. Çılgınlar gibi okuyor, öğrenmek ve açıklarını kapatmak için didiniyordu. Onun bu azmini takdir ediyordum ama öğrenmenin keyifli yanı yaşanmadığı zaman geriye bir zorunluluk silsilesi kalır ki, sevilmeyen dersler ve okul dertleri ta-
mamen bunun eseridir. Aliye, bir şeyleri öğrenip zenginleşmek ve yaşamdan daha çok tat almak arzusunda değildi. O, bilgisiyle in-tikam almak için donanıyordu. Öğrenirken bile hırsı öfkeli, co-şarken bile rengi siyahtı.
"Okşizensiz bir toplum olduk, baksana herkes başkasının havasını çalıyor!" Sözcük hazinesini ve diksiyonunu geliştirmek için çalıştığını biliyordum ama şu oksijen sözcüğünü bir türlü doğru söylemezdi. Sonradan bunu başardıysa da sinirlendiğinde hâlâ "okşizen" çıkar ağzından.
"Sen Ada'ya sırılsıklam âşıksın!" diye bağırdı.
Emek sinemasındaydık. Sinema Günleri henüz İstanbul film festivali adını almamıştı ve bir ispanyol filmi izliyorduk. Adını anımsamıyorum ama bir kralın ümitsiz aşkını anlatan bir masalın kara mizahla yetişkinlere hazırlanmış bir versiyonuydu, galiba ispanyol filmiydi.
"Şışşşt! Yavaş..."
Ne olduğunu anlamamıştım.
"Ama o seni sevmiyor! Sen bir oyuncaksın onun için!" sesinde zevkten inleyen birinin hazzı vardı.
Canım sıkıldı. Bütün sinema izleyicilerinin benim Ada'ya âşık olduğumu bilmeleri değil de onun beni sevmediği yanlış fikriyle etkilenmeleri incitmişti beni.
"Saçmalama Aliye. Sus!"
Öyle yapmadı, iyice saldırgan ve kırıcı davrandı ve salondaki-ler bizi şişşt'layarak salondan attılar. Kaçmak zorunda kaldık.
"Bak, aşkın binbir çeşidi vardır," dedim istiklal caddesinde Tünel'e doğru yürürken.
"Ve her çeşidi de acıtır! Doğan Gökay'ın şiiri di mi?"
"Evet. Bir sır değil ki bu!"
"Sen ve senin gibilere sinir oluyorum Tuna!"
Aniden durup, caddenin ortasında bana bağırmaya başladı.
"Sizler yasamızın her anını birinci elden yaşıyorsunuz ve bu-
ı nün çok doğal olduğunu sanıyorsunuz! Şımarık ve kibirli piçler, n'olacak! Ben daha şair Doğan Gökay'ın adını bilmezken siz onunla sohbet ederek büyüyordunuz! Ben soluk alamazken, siz

hep okşizen bolluğundan yakındınız! Allah cezanızı verme»5 ki!--" Î

Yoldan geçen insanlar durup, caddenin ortasında yanındaki delikanlıya bağıran simsiyah ve daracık giysiler içindeki iri bordo dudaklı bu genç kadına baktılar, ilk bakışta histerik görünmüyor ve bu ilgiden hoşlandığı anlaşılmıyordu.

"Bırak bu oyunları Aliye. Ya yürü gidelim, ya da ben yokum artık! Yaşamak yerine acı çekerek, çevrendekileri acıtarak zevk alıyorsun! Bıktım artık senin saçmalıklarından!"

Saldırganlık kesinlikle bulaşıcıdır. Ben de caddenin ortasında durup ona bağırmıştım sonunda. Sonra arkamı dönüp sinirli sinirli yürümeye başladım. Kendime kızıyordum. Aliye beni huzursuz ediyordu. Arkamdan koşarak bana yetişti, koluma girdi; "Zevk almak mı demiştin? Gel benimle!.." O günden başlayarak onun Beşiktaş'taki küçük, bakımsız ve sürekli yağlı komşu yemekleri kokan iki oda, bir mutfak evinde sık sık seviştik. Aliye inanılmaz yoğunlukta bir seks güdüsü ve enerjisiyle doluydu. Doymak ve yorulmak bilmiyor, beni sürekli heyecanlandırıyordu. Günlük yaşamda olduğu gibi yatakta da mazohist zevkleri vardı. Kimi istekleri bana barbarca geldiği için yerine getiremiyordum. Seviştiğim bir kadını kanatıncaya kadar ısırmak, ya da ona vurmak benim duygusal dünyamı paramparça ediyordu, yapamıyordum. O sıralarda derslerimin zorluğu nedeniyle zayıfladığımı düşünen annem beni daha çok beslemek için kollan sıvamıştı.

Aliye yirmi altı yaşındaydı (yine benden büyük bir kadınla...) ve sevişme konusunda bana inanılmaz gelecek kadar çok bilgiliydi. Taocular'dan Iranlılar'a, Japonlar'dan Amazon yerlilerine kadar gizli ve açık bütün seks tekniklerini biliyor, bunları benimle deniyordu. Ama asıl etkileyici olan onun oral seks konusundaki yeteneği ve deneyimiydi. Gerçekten de kilo kaybediyordum.

Aliye sakin ve keyifli bir süreci yaşamaktan feci korktuğundan, daima gerilim ve huzursuzluk peşindeydi. Onunla yaşanan her şey fırtınalı, tipili ve dolu sağanaklıydı. Ailesinin hiç istenmeyen ve sevilmeyen dördüncü kızı olarak doğduğu güne sürekli lanet ederdi ama başardıklarının sevinciyle bir kez bile sarhoş olmayı denememişti. Aliye korkuyordu. Yalnızlıktan, aşağılanmaktan, alay edilmekten, sevmekten, terk edilmekten, düzenli bir ilişki ve/ ya yaşam kurmaktan... Yaşamı yaşam yapan bütün güzelliklerden kaçıyor ve kaçarken de yoluna çıkan her şeyi yıkıyordu.

KAM 20

J05

Ona elimi uzatmak, azıcık yardım etmek istediğimde saldırıp, beni paramparça parçalıyordu. Bir yıla yakın süren ilişkimizde $06 ona asla yakın olamadım, inanılmaz bir hareketlilik ve vahşilik ' içinde geçen sevişmelerimiz ardından o kötü yağ kokan odasında yatarken onunla konuşmaya çalışırdım. Birkaç saniye boş bulunup, sevgiye aç, kırık yüreğini gösterse hemen pişman olup, hakaretler yağdırmaya başlar, canımı sıkana dek saldırırdı. Aslında her saldırıda kendini yok etmek arzusu taşıdığını artık öğrenmiştim.
Odasını neşelendirmek için aldığım poster, renkli çarşaf takımları ve desenli kahve fincanlarını çöpe atar, onun sınıfında onun kurallarının geçeceğini söylerdi. Oysa bütün çabası sınıf atlamaktı ve bu çelişkileri onu yıpratıyor, yok ediyordu.
"Biliyor musun ben biriyle beraber hiç orgazm olmadım!" dedi bir gün yatakta uzanırken.
Buna inanmamı bekleyemezdi. Öyle aktif ve tutkulu sevişiyordu ki, aniden yüksekten düşmüş gibi afalladım.
"Bana o derece yakın olacak bir erkeğe rastlamadım daha! '•:•'• Hepsi terk edecek nasılsa..."
Terk edilmek fobisi! Bu duyguya yabancı olduğumu söyleyemem.
O yaz, Ada Kuzguncuk'a döndüğünde, Meric'i de alıp dördümüz bir Boğaz gezisine çıktık. O gezi sırasında, yanında sanki Ada dışında kimse yokmuş gibi abartılı bir ilgiyle yalnızca Ada'ya yapışan Aliye için Meriç;
"Ben bu kızdan ürküyorum Tuna," dedi. "Sana yakınlık duyduğu için kendini bana karşı suçlu hissediyor galiba..." diye yorumladı Ada.
Daha sonra onu unutup, o yazı da Ada'nın sihirli samanyolu-nun ucuna takılarak geçirdim. Bu özellikle Aliye'ye karşı yaptığım bir şey değildi. Ada söz konusu olduğunda, yaşayan diğer canlılara ilgim azalıyordu. Açıkçası benim açımdan zaten bir ilişkiye dö-nüşemeyen bu sancılı gel-git olayını yavaş yavaş terk ediyordum, O sıralarda, zaman zaman Beyoğlu'nda kaşılaşıyorduk, yanında marjinal giyimli gençlerle sokaktan geçen bütün insanların ilgisini çekmeye çabalayarak kahkahalar atıyordu.
"Bu kız kendisini yok edecek. Bir gayret el vermeli," dedi Ada. Bunu bana mı söylemişti yoksa kendine mi, anlayamadım, çünkü az sonra Kuzey Amerika'ya dönecekti. Döndü de.
Aliye'yle birkaç kez daha buluştum. Her keresinde bana hakaretlerinin dozu artıyor, beni iyice uzaklaştırıyordu. Böyle bir itiş-kakış arasına sıkışan bir cinsellik mekanikleşiyordu, yürümüyordu. Ondan tamamen ayrılmaya, daha doğrusu kurtulmaya karar verdim, iyice öfkelendi.

Artık onu bilerek aramamaya başlamıştım. O zaman peşime düştü. Telefonlarına çıkmadım, görünce yolumu değiştirdim. Bir keresinde Kuzguncuk'a gelip olay çıkartmış. Annem o gün Kara-caahmet'e dua etmeye gittiğinden evde yokmuş. Bakkal Musa ve fırıncı Sefer onu bir taksiye bindirip, geri yollamışlar.
Beni çok yoruyor, sinirli ve hırçın bir yanımı ortaya çıkartıyordu ve ben bu yanıma hiç alışkın değildim. Sınavların yoğun olduğu dönemdi ve kafamı kaldıracak vaktim yoktu. O ise başka bir sevgilim olduğunu sanıyor ve buna şiddetle inanıyordu. Hatta Tıp Fakültesi'ne gidip Meric'i bulmuş, haftalardır görüşmediğimizi öğrenince Meric'i rahat bırakmıştı.
"Bu kızla senin nasıl bir ilişkin olabilir ki, beni sorguya çekmek için okula gelsin?" diye ağlamaklı sormuştu Meriç, "Sen öyle bir kızın elini bile tutmazsın!"
Bu gibi durumlarda bütün erkeklerin söylediği yalana sığınmıştım. "Abartıyor, kendi kendine gelin-güvey oluyor işte!"
Sevdiğini mükemmel sanan bütün kadınlar gibi Meriç de bana inandı.
Aliye'den nasıl kurtulacağımı bilmiyor, açıkçası ondan çekmiyordum. Dengesizliğinin sınırı konusunda tamamen umutsuzdum. Ama hiç beklemediğim kadar çabuk bitti her şey. Onunla son kez, "bittiğini" anlatmak için buluştum. Kibar ve arkadaşça davranmakta kararlıydım. Bazı ilişkilerin yıpratıcı olduğuna dair kırıcı olmamaya çabalayan nutuklar atıyordum ki, sözümü kesti, "Tamam, tamam kendini üzme. Ben terk edilmeye alışkınım. Yaşam bana tokat vurmak için fırsat kaçırmaz!"
Kalkıp, gitti. Hoşçakal bile demedi. (Demeli miydi sanki?) Daha sonra uzun süre görüşmedik, fakat aldığım duyumlar feci üzücüydü. Uzun süredir aktif olarak uyuşturucu bağlantılarına karışmış olduğu söyleniyordu. Bir şirkette çalıştığı falan yalandı. Gözaltına alındı, sonra kanıt yetersizliğinden serbest bırakıldı, intihardan son anda kurtarıldığını duydum. Ne yalan söyleyeyim, hiçbirinde yanına gidip, elini tutmak istemedim. Ne içimden gel-
$07
di, ne de cesaret edebildim. Onun dengesizliğinden ürküyor, hatta korkuyordum. Aliye'nin, kendisini yok etmeden tedavi edilme-308 si gerekiyordu.
Yıllar sonra Ada onu bulup getirdiğinde toparlanmış ve sakin görünüyordu... Bunun yalnızca bir görüntü aldanışı olduğunu o zaman anlamamıştım.
Üçüncüsü, bazı hafta sonlarında çalıştığım Pervin Gökay'la ve Bürkan'ın moda tasarım atölyesinde tanıştığım bir manken kızdı. Sempatik ve alımlıydı. Şimdilik

yalnızca küçük defilelere çıkıyor, ilerde ünlü bir model olmayı düşlüyordu. Düşlediği rol için fazla duygusal ve sempatik olduğunu düşünüyordum. Ayaküstü sohbetlerde canlı, sevinç dolu haliyle beni küçük mutluluklara boyuyor-du. Bir gün pat diye kahve içmeye davet etti, ben de kabul ettim. Önceleri yalnızca birlikte yiyor, eğleniyorduk. Küçük öpüşmeler ve kucaklaşmalar. Bir gün ortak bir arkadaşımızın evinde sevişmeye başladığımızda;
"Bekâretimi bozmadan yapalım!" dedi. ? Şaşkınlıktan ağzım açık kaldı.
"Babam mankenliğe izin verdi ama her istediğinde bekâret kontrolüne götürmek şartıyla..."
Üzüntüden içim ezildi. Bu çifte standartlı ahlak anlayışı, bu ikiyüzlü dürüstlük beni kahretmişti. Hemen giyinip, onu da giydirdim. Ağlıyarak özür diliyor ve benden gerçekten hoşlandığını yineliyordu. Birkaç kez daha buluşup, konuştuk. Sonra babasının da onayladığı varlıklı bir iş adamıyla evlendi.
Yakınlarda Pervin Gökay, hınzır bir gülümsemeyle onun ikiz çocuk doğurduğunu fısıldadı kulağıma.
"Ne diyorsun Tuna?"
"Hm?"
Annem yüzünde, yalnızca annelerin çocuklarına baktıklarında görebilecekleri güzellikleri bulmuş olmanın mutluluğuyla bana bakıp, gülümsüyordu. Ne kadar zamandır benim iç-konuşmalarımın bitmesini bekliyordu, tahmin edemedim.
"Su ister misin yavrum?" diye sabırlı bir sesle yumuşacık sordu.
"Yok, sağol," derken toparlanmaya çalışıyordum.
"Bak oğlum, Ada artık kendi hayatım kurdu sayılır. Senin de öyle bağlandığın başka biri yok, bildiğim kadarıyla. Meriç, diyo-
rum ... Meriç, hiç istemeden, şartlar sebebiyle başka biriyle evlenmeden diyorum..."
"Anne! N'olur gelme üstüme üstüme... Tamam haklı olabilirsin, ama evlilik öyle bir şey ki... Ismarlama olmuyor işte... Hem..."
"Hem ne?"
"Hem evlilik beni korkutuyor. Bağlılık sözü vermek, ömür boyu aynı kişiye bağlı kalmak... Kim tutabilmiş bu sözü? Hiç alda-tılmadığına ve aldatmadığına inandın mı Zübeyde Hanım?"
Konuyu değiştirerek annemden kurtulacağımı sanmıştım, ama o kararlıydı. Kızmadı bile, bilmiş bilmiş gülümseyerek yüzüme baktı.

"Eğer çok sevdiğin birisi söz konusuysa onu incitmeye kıyamazsın Tuna. Üzerine titrersin sevdiğin insanın. Bunu sen yıllardır zaten yapıyorsun oğlum." içimi çektim. "Fakat..."
Sesi birden titredi, koyulaştı;
"Bu dünyada yaşamayı en çok hak eden Aras'ın gidişinden beri o 'ömür boyunca verilen sözler'den sıtkım sıyrıldı oğlum. Bir işe başlarsın, yolunda gitmesi için uğraşırsın, farklı yollar denersin, dürüst olursun amma hâlâ yürümüyorsa zorlayamazsın çocuğum. Asla zorlayamazsın!"
Sesi titredi, iyice sendeledi, yere düşüp, paramparça olacakken toparlandı. Acıyla başa çıkabilecek kadar tanımıştı acıyı annem.
"Sen Ada'yı nasıl seviyorsan, Meriç de seni öyle ümitsiz seviyor Tuna. Ada kadar zalim olmak istiyorsan, devam et ama sen sevecen, uyumlu bir insansın. Bu kıza işkence etme artık."
"Anne!.. Haksızlık ediyorsun... Ada, sırf Aras'ın anısına böyle davranmak durumunda kalıyor!"
Kalktı, bir eliyle saçlarımı okşadı kısacık, "Ben yatmaya gidiyorum, Allah rahatlık versin, huzur, barış versin. Allah hayırlısı ne ise onu versin evladım. Dualarım seninle Mavi Tuna'm."
Çekti gitti. Gerçekten de beni oturma odasında yüzlerce soru çemberine sıkıştırıp gitti annem. Kendimi görücü usulüyle evlendirilecek kurbanlık koyun gibi hissediyordum. Sıkıntıdan boğulacak gibiydim. Annem bal gibi haklıydı, haklı olmasına da...
Kalkıp odada dolaştım, sonra pencerenin önüne dikilip artık
309
karanlıkta kalmış köşkte bir ışık görebilmek için uğraştım. Yoktu. Sıkıntıyla yeniden dolanmaya başladım odada. Sonra aniden de-demden kalan ceviz camlı komidinin önünde çakılıp kaldım. Vit-rinde bir şey beni orada tutuyordu. Küçük, gümüş bir şamdan etrafına sarılmış yeşil bir kurdeleyle en öne konmuştu. Birisi bize gümüş bir şamdan getirmişti ve hayrettir, annem bu haberi bana söylemeden edebilmişti. Şeytan dürttü, kapağı açıp, şamdanı aldım. Hoş, ince bir işti. Şamdanı alınca, hemen arkasına dayanmış kart da yere düştü. Eğilip kartı aldım.
"Sevgili Zübeyde Teyze,
Henüz ilk maaşımı almadım ama ilk paramla size bir şey almak geldi içimden. Sizin gibi bir annem olmasını ne çok istediğimi hep anladınız. Sonunda ne olursa olsun ben sizin kızınız sayılırım. Daima sevgi ve saygıyla,
Kızınız: Meriç"

Dudaklarıma sevecen bir gülümseme, boğazıma bir türlü yu-tamadığım bir tükürük takıldı kaldı. Hiç farkında olmadan gümüş şamdanı okşamaya başladığımda, "Ah Meriç, ah!" diye inlediğimi işittim.
Komidinin camlı kapağını kapatıp, yatmaya gidecekken gözüme o taş takıldı. Yıllar önce, onu ilk gördüğümde konuştuğu küçük beyaz taş. Ada'nın bana ilk armağanı olan o konuşan taş.
Gözlerimi taşta bırakıp, kör olarak odama döndüm.
BENi SENDEN KORU!
"Ellerimde bir göztaşı/gözlerim boş gidiyorum Ne bileyim/bir damlanın böyle deniz olduğunu Şaşttm/mavi bir fal gibi açılınca önümde"
Can Yücel
"Tıpkı eski günlerdeki gibi Ada... Baylan'da küp griye yiyerek ... Arka bahçe de açılmıştır belki..."
"Ah Mabelcim, ah bu senin iflah olmaz romantikliğin, nostaljin... Ve ah bu benim..."
"Senin ne?"
Telefonun öbür ucunda incecik bir iç çekiş yükseldi, biraz havada kaldı, ama fazla dayanamadı yere düştü.
"Ah bu senin ne, Ada?" diye sinirli sordum.
"Benim sana karşı iflah olmaz zayıflığım, elbette!"
"Tamam o zaman, yarın saat onda Baylan'da bekliyorum. Kadife kabanlı, miyop gözlüklü, siyah kıvırcık saçlıyım. Ancak dikkat edilirse utangaç mavi gözlerim olduğu anlaşılacaktır. Umarım beni tanırsınız..."
"Aaa deli misin Tuna, ben sabahın onunda nasıl Kadıköy'de olurum ya! Taksim'den Asya'ya geçmek en az bir buçuk saat alır sabahın o vaktinde... insaf yani!"
"O zaman sizin istediğiniz bir renkte ceket giyeyim, belki böylelikle tanırsınız beni..."
"Öğleden sonra olsun Mabel, n'oolursun, hi?" "Öğleden sonra iki saat dersim var ve bilmem hatırlar mısınız ama hocalar ders asamazlar! Hem benim öğlesonrası renkte kabanım yok ki..."
"On birde, tamam mı?"
"Tamam."
312 "Görüşürüz hocam. Sen yine kahverengi kadife kabanını giy, maviş gözlerine pek yaraşır."
"Elveda Kumral Ada."
"Eyvallah Mavi Tuna."

Deli miyim neyim? Bu kadın bana ne zaman "Mabelcim" dese ben sevinçten eriyor, çikolata fabrikasında kaybolmuş çocuk gibi heyecan çığlıkları atıyorum. Adrenalinim artıyor, o günüm güzelleşiyor ve hiç büyümemiş olduğumun keyifli hüznünü yaşıyorum. Onu göreceğim her seferinde sevgilisiyle ilk kez buluşacak en erken delikanlı heyecanlan pır pır pır... Onu ilk gördüğüm-deki beş yaş oğlan çocuğu büyülenişi: vay be!!!..
"Gördün mü bak!" diyor yanaklarımdan öperken,
Başında siyah bir bere, üstünde siyah angora bir pelerin, boynunda şair dayısıyla ikizlediği bordo bir atkı vardı. Şeftali kokulu bir parfümle içimi ısıttı, burnu buz gibi yanağıma değdi.
"Gördün mü bak, daha arka bahçesi açılmamış Baylan'ın. Ve ben bu tozlu, dar iç salonu hiç ama hiç sevmiyorum."
Sesinde ve yüzünde sabahları erken uyanamayan insanların sinirli mahmurluğu, küçücük bir alevle hırçınlığa patlayacak uyku açlığı vardı. Böyle durumlarda hiç ilişmemek gerektiğini bilerek bu şahane kadını seyrettim. Pelerini çıkartıp, boş bir sandalyeye koydu. Üstüne de torbaya benzeyen çantasını attı. Yakası kahverengi güderi siyah spor bir ceket giymişti. Bu benim onun için tasarladığım modeldi, annesi diktirmişti. içinde fıstık yeşili balıkçı yaka bir kazak vardı ve ben onun yarım kollu olduğundan emindim. Kuzey Amerika'daki bir dükkânın bu model kazak stoklarını eriterek, yıllarca rengârenk bir üniforma olarak hep onları giyecekti. Giysilerde tekdüzelik bilinçli seçilen bir yolsa, bunun altında kendini cezalandırma güdüsü aramak gibi bir saplantım vardır.
"Ayrıca sabah sabah küp griye yenir mi yani Mabel?" diye homurdandı.
Öğle olmasına bir saat kala gülümseyerek ona bakıyordum. Tanrım, bu kadın olmasaydı dünya(m) ne kadar boş, eksik ve yapayalnız kalacaktı? Onsuz bir Kuzguncuk, Üsküdar, bir istanbul, onsuz bir Türkiye, dünya, bir evren düşünebilir miydim ben? Düşünmüş muydum hiç! Olmuş muydum yokluğunda? Onun bana
kattığı incelikler ve sürprizlerle dolu sevinç, yürek ağızda heyecan, umut edebilme enerjisi, yitirme korkusuyla uyarılma hali... Sürekli bir çıldırış durumu... Daimi yüksek kalma yorgunluğu... Hiç bitmeyecek oluş sevinci... Aldatılmayacağına inanmak masumiyeti ... Ortada kalmak tedirginliği... Ve yeniden ona dönüş güveni... Bunları toplu halde bu kadar uzun süre hangi kadın bir erkeğe yaşatabilmiştir? Bir mucizenin bu kadar yakın ve sürekli olabilmesi ayrı bir destan konusu sayılmaz mı?

"Böyle sırıtarak beni seyredeceksen çekip giderim Mabel!" dedi öfkeli bir çocuk sesiyle. Uykusunu almamıştı, yapardı.
"Tıpkı eskisi kadar mutluyum burada, şu anda," diye fısıldadım.
"Romantik serseri seni..." dedi çabucak yumuşayarak. Gülümseyince Baylan'ın kasvetli iç salonu ışıdı. Garsona iki ekspresso kahve ısmarlayıp, başımızdan savdık.
"Söyle bakalım Mabel, bu acelen nedir? Tam işlerimin yoğun olduğu kışın ortasında ve sabahın köründe çığlık çığlığa beni buraya neden çağırdın? Nedir şu 'çok önemli mesele'?" "Çok acil, ivedi ve acele bir konu!"
"Umarım öyledir. Yoksa canına okurum, bilmiş ol! Açıkça söyleyeyim Mabel, benim aklım fikrim uykumun içinde yarım kalan düşlerimde ha! Hem ajansın fotoğraflarını yarın teslim etmem lazım. Sergiye de az kaldı... Uff ne çok iş var yetişecek be!.. Ama bunların tam ortasında Mavi Tuna telefon edip, 'imdat Ada!' deyince akan sular duruyor tabii.. Niye??? Çünkü... çünkü bu böyledir! Herkesin zaafları vardır ya, hani..." "Beni senden koru Ada!" dedim pat diye. Bu tamamen onun tarzıydı, benden hiç beklemiyordu. Şaşırdı kaldı. Toparlanmasını bekledim. Bir paket Camel sigara çıkarttı. Türkiye'ye kesin dönüş yaptıktan sonra Kuzey Amerika'da bıraktığı tütüne yeniden başlamıştı. Bir süre sigara paketini seyredermiş gibi sol elindeki deve resmine baktı. Sonra kuşkuyla yüzüme döndü. Süzdü beni.
"Güzel bir vuruştu Mabel!" dedi gülümseyerek. "Bakar mısınız, burada sigara içilebiliyor mu?" Elinde ekspresso fincanlarıyla masaya yaklaşan garson böyle bir soruyu hayatında ilk kez duymaktan şaşkın baktı, "Elbette," dedi alay edilmiş olduğunu sanarak.
313
I
; Çok abartılı bir hareketle atılıp, Ada'nm sigarasını yaktı, çapkınca gülümsedi.
"Meriç mi?" diye sordu Ada sigarasını içerken.
"Biraz o, biraz annem ama asıl ben..."
.;;.,' Uzanıp elimi tuttu. Elleri buz gibiydi. "Tuna," dedi kederli bir sesle, "Tuna biliyorsun..."
Bildiğim şey neyse, onu duymak için bekledim. Boşta kalan eliyle sigarasını ezercesine sıktı. Emer gibi içine çekti tütün dumanını.
"Sen benim için sandığından çok daha önemli ve değerlisin! Bu hep böyle oldu, hep de böyle olacak!" dedi.

Elini avuçlarımın içine tutup ısıtmaya çalışıyordum. Yüzüne bakamıyordum. Ağır ağır, sözcükleri başka cümlelerin içinden tek tek ayıklayıp, yanyana dizer gibi konuştu sonra;
"Sen hiç kimsenin olamayacağı kadar çok şeyimsin benim... Yüreğimde sana ayrılan yer herkesinkinden büyük. Yalnızca bir arkadaş, bir kan kardeş, bir sırdaş, bir çok yakın dost değil, bir büyük sevgisin sen... Yanında sonsuz şımarabileceğim ve hâlâ kaybetmekten korkmayacağım tek kişi... yani biraz annem, biraz babam, hatta hiç görmediğim dedem, belki hiç doğmayacak oğlum ... Sonra daimi hayranım, ve tabii dokunulmamış sevgilim ... Sen benim masumiyetimsin Tuna... Benim en yakınım-sın! Aslında belki öbür yarımsın? Bütün bunlar ne demek anlıyor musun? Hı?.."
Gözlerimi yumdum. Söylediklerini kana kana içtim, ama hâlâ susuzdum. Çünkü, duymak istediğim sözcük yoktu saydıkları arasında. Gözlerimi açtığımda ağladığını gördüm.
"Bunu sana hiç söylemedim ama..."
Çekinerek bekledim. Kumral gözlerinden aceleyle dökülen yaşlar kumral yanaklarında yuvarlanıyordu.
"Sen... aramızda hep bir engel olduğunu sandığın Aras'ın hiç olmadığı ve olamayacağı birçok şeyimsin benim... Sen olmazsan ... Bunu bilmelisin... Sen olmazsan çok eksilirim ve artık bu-1
T ja
na dayanamam Tuna!"
Elini çekti, Yüzünü sildi. Yorulmuştu.
Başını eğip, mırıldandı sonra, "Bütün dünya bana ihanet etse, dünyadaki herkes birbirine yalan söylese ve dahi galaksilerarası kolektif bir depresyon yaşansa... Herkes sarsılsa, diz çökse, yere
düşse bile ben ayakta kalabilirim. Çünkü benim Mavi Tuna'm, benim Mabel'im var ve o farklıdır!"
içini çekti. Üzerinde deve resmi olan sigara paketiyle oynadı, "Ve tabii dünyanın tanıdığı en bencil kızım ben!"
Sustu. Artık konuşmayacağını anladım. Beklediğimin aksine kendimi fena hissettim. Sabah sabah kızı buraya çağırıp üzmüştüm. Yoksa bunu yapmayı planlamış mıydım ben?
"Biriyle birlikte bir yaşam kurmak için yıllarca bekleyip ve artık hiçbir engel olmadığını düşünürken, asıl engelin insanın kendisi olduğunu anlaması feci acıtıyor!" dedim ve şaşkınlıktan küçük dilimi yuttum.

Bu çok önceden özenle düşünülmüş bir cümleydi ve sevdiğim herkes üzerine yemin ederim ki, biraz öncesine kadar bu düşünceden haberim yoktu.
"Aşkın her çeşidi acıtır, demişti ya o adam... Allah kahretsin, hep haklı olmak zorunda mı bu Doğan Gökay?"
O sırada bizim garson tepemize dikilmiş, nefretle bana bakıp, yanındaki kadını ağlatan zalim erkeğe gözleriyle kin kusuyordu.
"Bir kahve daha ister miydiniz?" diye sordu Ada'ya şefkatli bir maço sesle.
Önündeki kahveye daha dokunmamış olduğunu ayrımsayan Ada burnunu çekip, yüzünü kâğıt peçeteyle kuruladı, "Yaa çok iyi olurdu... Sıcak, taze birer ekspresso getirir misin bize sahi?"
Toplu yerde ağlamak, gülmek konularında hiçbir kompleksi olmayan Ada'nm bu rahatlığından kişisel yakınlık payı çıkartan garson sırıttı, "Hemen hamfendi."
"Seni sık sık düşündüm Tuna. Özellikle yurt dışındayken... Seninle nereye kadar gider, nasıl gideriz diye... Ama..."
"Ama ne?"
"Ama hep korktum!"
"Delisin sen. Neden korktun, neden korkuyorsun?"
"Seni yitirmekten Mabel! Elimi sürdüğüm şeyi yitiriyorum. •,' Sevdiğim şeye yakınlaşırsam kaybediyorum onu..."
"Kahveniz! Afiyet olsun. Sigaranızı yakayım."
Garson benim kahvemi tazelememiş, üstelik yüzüme pis pis bakmayı da ihmal etmemişti, îyi, tamam, herif bana gıcık olmuştu, n'apayım yani?
315
"Hayır, hakkımda çıkartılan 'uğursuz kız' söylentilerini alıp giymedim üstüme ama çok küçüktüm ve bunlardan fena etkilen-dim. Öyle zamanlarım oldu ki Mabel... Aras'ı ben öldürdüm di-ye inanmaya ve kahrolmaya başladım. Gerçekten inandım buna ben. Hatta şu solaklığımın uğursuzluğuna bile takacak kadar tırt-tığım oldu Tuna... Hâlâ gelir, gider bu zamanlar..."
"Yapma Ada, hadi bırak bunları," diye geveledim.
"O gece... O son gece... bir busen Tuna..." yine ağlamaya başladı.
"Ada ben... Ada, ben seni, bildiğinden, sandığından ve hatta düşünebileceğinden daha çok seviyorum... Ve artık ağlamanı istemiyorum, tamam mı!" dedim elini tutarak.
"Başka bir şey ister miydiniz?"
Kurtarıcı garsonumuz tepemize dikilmişti yine.
"Hesap!" diye bağırdım.

Parmağıyla, bir gerizekâlıya gösterir gibi masada duran hesap pusulasını gösterdi, "Burada hesap, kasada ödenir!" dedi.
Doğru, bunu unutmuştum.
"Bizim aşkımız imkânsız bir aşk Tuna," dedi Ada, garsonla aramda geçmekte olan aptalca diyalogu hiç duymamış, hatta garsonun varlığından bile habersiz bir sesle.
"Bu aşkın sürmesi tek bir koşula bağlı."
Garson tepemizden ayrılmıyordu ve ben adamı boğmak için bir kaşık su bile istemiyordum.
"Biz bir araya gelmemeliyiz Mabel!"
"Bu çok saçma Ada!" diye isyan ettim, artık ben de garsonun masamızın çevresinde uyduruk işler yaratarak bizi dinlemesini umursamıyordum.
"Bu söylediğin şey ancak filmlerde ve romanlarda olur, oysa biz canlıyız. Bak ben kanlı canlı, genç bir erkeğim ve sensizlikte soluksuz kalıyorum!"
"Hadi gel, şimdi sevişelim desem, başarabilir miyiz sanıyorsun Tuna? Hıı?" diye heyecanla bağırdı Ada ve garson o zaman gitti.
Şaşırıp kaldım. Evet karşımdaki kızı iyi tanırdım ve o, böylej bir cümleyi söyleyebilirdi ama böyle şimdi ve bana?
"Aşkı günlük yaşama indirgersek yok ederiz. Her şeyi bitirip riz... Herkes gibi oluruz. Birbirimize kızmaya, öfkelenmeye, ha kötüsü birbirimizi eskitmeye ve sıradanlaştırmaya başlarız.. J
Araş... O yaşasaydı... Belki çoktan ayrılmış, ya da boşanmıştık... Yada..."
"Ya da ne? Çıldırtma adamı Ada!"
"Bilmiyorum... Ondaki aşırı kararlılık, gözükaralık beni hep baştan çıkartırdı ve belki de sırf inadına ayrılmazdık..."
"Ona hep âşıktın sen..." dedim kırık ama anlayışlı bir sesle, (neden anlayışlıysa?)
"Bir kadın her erkeği farklı sever ve her kadın bir yaşamda pek çok erkeği birden sever. Biliyor musun kadınların başka şansı yoktur Tuna. Çünkü erkekler..."
Yine bir sigara yakmaya davrandı. Elinden aldım sigarayı. Son söyledikleri içinde düşünerek uzun gezintiler yapacağım engin bir deniz gibi uzanmıştı önüme ama benim kaderim o son sözcükte kilitlenmişti.
"Çünkü erkekler ne?" diye sordum. "Çünkü erkekler sürprizsizdirler!" Şaşırdım.
"Erkeklerin en çok yönlüsü bile monotondur, bu yüzden asıl çokeşliliğe gereksinen kadınlardır! Çünkü cinsel çeşitlilik ihtiyacı insanı öldürmez ama duygusal yetmezlik öldürür!"

Üzüldüm. O "bütün erkekler"e dahil edilmek ne pis bir yüktür, bilenler bilir. Erkek milletinin yetişkin olamayan kişiliği, kaba güç eğilimi, kadın-aklına düşmanlığı ve uçkur düşkünlüğü gibi evrensel sakatlıklarından nasibimi almamak için ne kadar eğitilmiş olsam da aynı kategoriye her sokuluşumda içim ezilir, kalbim kırılır.
"Ah canım! Benim bi tane Mabel'im sen elbette farklısın." "...Evet çok farklıyım ve sen o yüzden benim imkânsız sevgilim olmaya bayılıyorsun..."
"Kalk gidiyoruz! Hemen şimdi. Bana gidiyoruz!" "Dur delirme hemen Ada, benim dersim var iki saat sonra..." "Ben seni dersine yetiştiririm. Ama bunu şimdi, bugün yapmalıyız!
"Neyi Ada?" sesimde duyacağım yanıtın bende yaratacağı heyecan ve biraz korkuyla titreyişler vardı.
"Gidip, sevişeceğiz Tuna!"
Tanrım, bu çıldırmış gibi tepinen benim kalbim mi de bedenimden ayrılıp, tek başına bir beden oldu, yoksa?
318
Kolumdan çekerek beni sürüklemesine, kasaya bir tomar para bırakmasına ve garsonun kıskanç bakışlarına hiç direnmeden peşine takıldım. Elden düşme yerli arabasına nerede, nasıl bindik, emniyet kemerini ne zaman taktık ve Cihangir'e nasıl vardık bilmiyorum. Yolda bana neler anlattığı ve kasetçalarda Madon-na'nın "Bir bakire gibi!" diye bağırdığı şarkıya nasıl katlandığım da meçhul. Eski bir apartmanın bakımsız merdivenlerinden beşinci kata çıkarken ve buz gibi stüdyo-evine girerken başka bir Tuna'yı bir buzlu cam arkasında aşırı hızlanmış bir filmde izler gibi orada olmadığımı hissediyordum.
Evin içinde iyi programlanmış ve iyi işleyen bir robot gibi telaşlı dolaşan Ada'yı izlemeye başladığımda sakinleşmiştim. Önce elektrikli radyatörün düğmesine bastı. O anda kırmızı ışığı yanan şeffaf düğmeye taktım gözlerimi. Sonra hazır bekleyen kahve makinesinin düğmesine bastı. Geniş stüdyoya acilen yayılan mis gibi kahve kokusuyla birlikte kahve makinesinin ışığı yanan kırmızı düğmesine çevirdim bakışlarımı. Bu kez müzik setinin düğmesine bastı ve bir Mozart yayıldı içimize. Müzik setinin düğmesi de kırmızı ışıkla yandı. O ışıklı düğmeye de kilitlendim. Onun başka bir yerde olduğunu fark ettiğimde peşinden gittim. Banyodaki elektrikli şofbenini düğmesine basmış, o da kırmızı ışıkla yanıyordu şimdi.
"Ne çok kırmızı düğme var," dedim.
"inşallah sular kesik değildir. Hidrofor bir hayal bu semtte," dedi.
"Ada... Bunu yapmak zorunda değiliz," diye kolundan tutup, kendime çektim.

O zaman Ada'nın ne kadar gergin olduğunu ayrımsadım ve çok şaşırdım. Elektrik çarpmış gibi bedenim titredi ondan bulaşan gerilimle.
"Hayır, bunu denemek zorundayız Tuna! Senin kendi yaşamını kurmana daha fazla engel olmak istemiyorum!" hırçın bir sesle, birine öfkelenmiş gibi konuşuyordu. Öfkelendiği ben olabilir miydim? Yoksa Araş hâlâ buralarda bir yerde dolaşıyor ve onu Ada'dan başkası göremiyor muydu?
"Ama böyle olmaz ki..." diye isyan ettim.
"Başka türlüsünü başarabildik mi Tuna?"
Beni yeni yeni ısınmaya başlayan stüdyoya çekti, kanepenin kenarına oturttu. Ve soyunmaya başladı. Tanrım, kendimi feci kötü hissediyordum. Hayatımda hiç geneleve gitmedim ve kiralık aşklara tamah etmedim ve şimdi sanki... , '
"Ada, güzelim... Dur Allah aşkına! Yapma üzme bizi..." V'i
Beyaz dantel bir sutyen ve kilotla kalmıştı. Çok güzeldi.
"Ada... zorlayarak olmayacak belki tek şey bu... Sen biliyorsun ... Lütfen yapma, acıtma kendini..."
Sutyeninin kopçasını açmaya çabalıyor ama bir türlü başaramıyor, iyice öfkeleniyordu. O sanki bir şeyden intikam alır gibi (mi) ydi ?... Sonra vazgeçti, aniden kolları yana düştü, kendini bıraktı, çok sinirliydi. Yaklaşıp, sarıldım. Buz gibi olmuştu. Kanepenin üzerindeki iskoç battaniyeye sardım onu. Büzülüp, kucağıma sığdı. Saçlarını koklayıp, öptüm. Küçük bir çocuk gibi inledi. Tanrım, bu kadını ne çok seviyordum ben! Sen aklımı koru Tanrım!
Hiç konuşmadan öylece oturduk, Mozart dinleyip, kahve kok-ladık. Birden eğilip, öptüm onu. Hiç katılmadan yalnızca eşlik etti. Dudakları sandığımdan lezzetliydi. Yavaş yavaş omuzlarını okşamaya, kulaklarını, ensesini öpmeye başladım. Yine kendini vermeden eşlik etti. Ellerimi göğüslerine dokundurduğumda heyecandan öleceğimi sandım. Çünkü o da heyecanlanmış, soluklan hızlanmıştı. Ama birden ağlamaya başladı. Orgazm olurken öldürülen biri gibi, ölmeden önce çatladım.
"Suç işliyor gibiyim... Büyük bir günah, korkunç bir insanlık suçu bu! Yapamam, hayır yapamam!" diye haykırdı.
Birden ben de utandım. Ablasıyla sevişmeye çalışan toy bir oğlan çocuğu gibi kaldım ortada. Ya da ağbisinin karısından yararlanmaya çalışan zayıf karakterli, ucuz bir çapkın. Oysa biraz önce böyle hissetmiyordum ve eğer o isteseydi... Fakat öyle güçlü çığlıklar atıp, titriyordu ki, korktum. Çok korktum.
"Tamam canım, tamam güzelim. Haklısın sen!" dedim onu yeniden kucakhyarak.

Bu kez gerçek bir kardeş sıcaklığıyla sımsıkı sardım onu. Aklını yitirecek, yine o hastaneye ya da okyanus ötesine gidecek ve aylarca, yıllarca geri gelmeyecek diye ödüm koptu. Daha yeni yeni toparladığı duygusal iskeleti dağılıp, paramparça olacak diye aklım çıktı. Korktum, korktum, korktum!..
Yetişkin olmak, öncelikler arasında akıl yoluyla tercih yapabil-
319
mekse, o gün orada bir yetişkin olmuştum ben. Ada'yı yitirmemek için her şeyi yapmaya yeminli doğmamış mıydım zaten? Hayır, madem bu onu çok üzecekti, ben yine ve belki sonsuza dek onun cinsiyetsiz aşkı Mabel olarak kalmaya razıydım!
Biraz sonra onu yatıştırmayı ve giydirmeyi başarmış, kahve içerek camdan görünen uzak Boğaziçi manzarasına bakıyorduk. Aslında benim gözümün manzara falan gördüğü yoktu. Ben, ona bakıp bakıp hem üzülüyor, hem seviniyordum. Onu hem yitirmiş, hem de bulmuştum. Allah kahretsin bütün bu ikilemlerden yorulmuştum.
"Seni okula yetiştirmem için hemen çıkmamız gerek," dedi yumuşacık. "Kabanımı bulamıyorum." "Arkadaki odaya bak Tuna."
Arkadaki küçük oda, onun yatak odasıydı, girip kabanıma baktım, yoktu. Tam çıkarken yatağın başucundaki komidinin üstünde gümüş bir çerçevede duran bir fotoğraf dikkatimi çekti. Renkli, eski bir fotoğrafta iki erkek çocuk beceriksizce dikilmiş, objektife bakıyordu. Ada'nın çektiğini aniden anımsadığım bu fotoğrafta ben on iki, Araş on dört yaşlarında olmalıydık. Araş, fotoğraftan nefret eden insanların hep yaptığı gibi kasılmış, ben şimdi şirin gelen ama o sıralar nefret ettiğim gözlüklerimin arkasından sivilceli suratımla sırıtıyordum. Araş o çocuk halinde bile dikkati çekecek kadar yakışıklı, ben hep çok(!) sevimliydim...
O zaman bir kez daha anladım ve yediğim darbenin şiddetiyle yatağa oturmak zorunda kaldım. Tanrım, bu yetişkin kadın, yatağının başucunda iki çocuğun fotoğrafıyla yaşıyordu hâlâ! iki çocuk! Yaşamını bu biri çoktan ölmüş, öbürü beceriksizce ortalarda dolaşan iki oğlan çocuğu yüzünden yaşayamıyordu Ada! Aras'ın hayaletiyle, benim kararsızlığım bu kızın büyümesine izin vermiyor, üstelik onu özgür de bırakmıyordu(k). Ada, kalbini Aras'ın öldüğü yaşa kilitlemiş, bir daha açamıyordu. Tanrım, bu kız bizi bu kadar çok seviyordu ve bu sevgi yüzünden aslında hiçbirimiz hayatımızı yaşayamıyorduk! Neden bu kadar kilitlenmişti üçümüzün yaşamı böyle? Neden bir sevgi böyle yük olmuştu gencecik yaşamlarımıza?

O zaman aklıma Meriç geldi. Bu resimde ismi akla bile gelmeyen dördüncü zavallı da oydu ve hepimiz bencilce onu dışlıyor-
duk. Oysa Meriç en başından beri hep bizimleydi, îçim kanıyor gibi acıdı. Midem feci yandı.'Midem mi kanıyor?' diye işkillendim. Buğulanan gözlüklerimi çıkarttım. Gümüş çerçevedeki fotoğrafı alıp, yakından baktım o iki çocuğa. Eğer... eğer ben yolundan çekilirsem, belki Ada da kendi yaşamını özgürce yaşamak gücünü bulacaktı? Eğer ben Ada'nın yolundan çekilirsem, Meriç mutlu olacaktı. Annem sevinecekti. Galiba herkese iyilik etmiş olacaktım eğer...
"O son gece..." diyerek omuzuma dokundu Ada, tam arkamda duruyordu.
"O son gece... Sen bizi ağaçların altında yakaladığında Aras'la ben, ilk kez gerçekten sevişmiştik. Yarım yamalak, kaçamak şeyleri saymazsan, ilk kez o son gece gerçekten birbirimizin olmuştuk..."
Yutkundum. Bunu bilmiyordum. Yani aslında ben onların gerçekten seviştiklerini hiç sanmamıştım.
"Belki de o sevincin sarhoşluğuyla öyle aptalca atladı ölüme?"
Sesi titredi, ama toparlandı.
"Çünkü... çünkü Araş o gece çok mutluydu. Artık onunla evleneceğime inanmıştı. Eğer ona engel olabilseydim..."
içini çekti.
"Atlama deseydim, yolunu kesip, bağırıp, çağırsaydım..."
Dönüp, ağzını kapattım.
"Hiç değilse," dedim, "Hiç değilse bakir ölmemiş ağbim, hiç değilse ölmeden biraz önce dünyada en çok sevdiği kızın erkeği olmuş ve Ada... Bırak artık geçmişe üzülmeyi, hiç değilse ağbim çok mutlu bir genç erkek olmayı başarmış ölmeden önce! Ha?.."
Dalga mı geçiyorum diye yüzüme baktı Ada. Ben de kendi yüzüme bakmak isterdim. Ama söylediklerimde samimiydim. Elini tutup, yatak odasından ve stüdyo-evinden çıkarttım onu. Kabanım arabasındaymış.
O günkü derste resmî ders programını bir kenara bıraktım ve dünyanın en güzel aşk şiirleri ve en unutulmaz aşk öykülerinden söz ettim öğrencilerime. Aşkın, doğanın bize en değerli armağanı olduğunu, aşksız yaşamanın ölüm anlamına geldiğini öğrettim öğrencilerime.
Önce cıvıtanlar, gırgır geçenler oldu. Biraz sonra aşkın binbir Çeşidi ve biyokimyasına girmiş, bütün varlığımla aşkı dillendir-
KAM21

mistim. Sınıfta çıt yoktu. Yaramazı, tembeli, zengin şımarığı, uslusu, zekisi, çalışkanı, kızı, erkeği bütün gençler büyük bir ilgiyle beni dinliyorlardı. Onları ilk kez o gün sevmeye başladım.
Aylardır başaramadığımı o gün başarmış, öğrencilerimi etkilemeyi, gözlerine girmeyi becermiştim. Zil çaldığında kimse yerinden kımıldamamış, benim kendimden geçerek adeta gözle görülür şahane bir canlıya dönüştürdüğüm aşk'a ağızlarının suyu akarak bakıyorlardı.
Kısa sürede okuldaki öğrenciler arasında ünüm yayılıp, koridorlara taştı. Bahçede yürürken genç kızların hülyalı, delikanlıların hayran bakışlarına sevinçle cevap verir olmuştum.
Ertesi gün Meric'i aradım. Ona evlenme teklif ettim.
Hayatımda hiç kimseyi bu kadar mutlu ettiğimi anımsamıyorum. Onu mutlu etmek hoştu.
O yaz daha okulu bitmeden, yıldırım nikahıyla evlendik.
Meriç dünyanın en mutlu geliniydi.
Ne zaman çalışan bir aletin yanan kırmızı düğmesini görsem, kucağımda yarı çıplak otururken öptüğüm Ada'mn lezzetli dudaklarını anımsarım.
KÖTÜLÜĞÜN OLAĞANLAŞMASI
"söyle küçük prens/bir çöle düşmek midir yokluk/ en yakın köy yine bin mil uzak mı söyle/ gelip minik gezegeninden/ bu belalar beşiği dünyamıza/ bulacak mısın yine onu o çölde?"
Hüseyin Yurttaş (XX. yy. Ağıdan)
"Şışşşt, orada beni duyan varsa, bu demire uzansın! Şışştü! İçerdekiler, canlı birileri var mı orda ?.."
Şıştlayan sesi duyduğunda önce bir yanılsama sandı Tuna.
"Şışşşt, şıışşt! Beni duyan varsa tutsun şu demir çubuğun ucundan... Hadi koçlarım, hadi aslanlarım... Bi gayret edin hadi!.."
Başını güçlükle sesin geldiği yana çeviren Tuna, derme çatma barakanın hemen yakınındaki duvarına açılmış bir delikten içeriye uzatılan uzun bir metal çubuk gördü. Gözlerini kısıp, görüntüyü netlemeye çalıştı ama duyduğu acı içine oturdu, kasıldı kaldı. Elleri ve ayakları bağlıydı ve odanın duvarına yaslanmış olarak yerde yarı uzanmış biçimde oturuyordu. Oda eskisinden daha yoğun olarak çürümüş et kokuyordu. Bu kokunun çürümüş yumurta, beklemiş çöp ve kedi çişinden daha berbat yanı, çürüyerek yok olanın aynı türün bir başka üyesinden kaynaklandığının bilinciydi. Üstü başı kan, ter ve idrar lekeleriyle berbat bir haldeydi. Sık sık geri dönen kusma refleksini üstüste öğürtüler olarak atlattı. Tam kendine acımaya başlayacaktı ki, aklına geldi:

Yüzbaşı Bi-rol'u öldürdükleri sırada bayılmış olmalıydı. Yüzbaşı Birol'u öldürdükleri sırada mı? Gerçekten öldürmüşler miydi Birol'u? Evet, hem de gözünün önünde... Evet, hem de tekdüze ve alışılmış bir üslupla. Evet, günlük olağan bir iş yapar rahatlığıyla... Sakız çiğner, video oyun oynar, çizgi roman okur gibi... Tarantino filmi 324 izler gibi... Onlar soğukkanlı, profesyonel katillerdi, daha da korkuncu (olur muydu?) işlerinden zevk aldıklarını belli oluyordu. Öldürmeyi olağan ve zevkli bulan insanlara ne denir ?.. O zaman çabucak ve tamamen kendine geldi. Aniden, az sonra teröristlerin içeri girip, kendisini de öldüreceklerini anladı. Bütün ağrıları ve çaresizlik duygusu bitti, yerine hayatta kalma güdüsü ve arzusu şiddetle yayıldı bedenine. Bu bir karabasan bile olsa ölmek istemiyordu, insan rüyalarında bile yaşamak zorundadır!

Kendiüstü bir çabayla yere yattı, metal çubuğun uzatıldığı deliğe doğru sürünmeye başladı. O kısacık mesafeyi aşabilmek için verdiği savaş inanılmaz gözükse de başka şansı yoktu. Her kımıldanışında acıdan katılıyordu, ama hayatta kalmak güdüsü sandığından çok daha güçlüydü. Oraya vardığında ter içindeydi ve bitkindi. Son bir gayretle birbirine bağlı ellerini uzatıp, çubuğu yakaladı ve çekti.

"Ha gayret aslanım, asıl bu demire, sakın bırakma, sakın salma kendini!" diye fısıldadı dışardaki ses.

Tuna sımsıkı tuttu metal çubuğun ucunu. Bu çubuk onunla yaşam arasındaki tek bağdı.

O elleriyle sımsıkı yakaladığı yaşamı tutarken, dışardaki fısıltı, suntadan yapılmış uyduruk duvarda ancak ince bir insan bedeninin güçlükle geçebileceği daracık delikten Tuna'yı dışarıya doğru çekmeye başladı, ikisi için de zor, sıkıntılı ve uzun bir işti bu. Tu-na'ya göre saatlerce süren bu yaşam savaşı bedeninin yaralarını kanatmaya, morarmış etini yeniden çürütmeye başlamış ve artık katlanılamaz bir boyuta gelmişti. Duyduğu acıdan yüzü gözü yaş içinde kalmıştı, ama ikisi de vazgeçmeye niyetli değillerdi. Sonunda birlikte yaralı bedenini dışarıya taşımayı başardılar.

Özgürlük alacakaranlık renkteydi. ilkin temiz havayla bayram etti Tuna. Toprağa değen yaralı yanağı açışa da toprakla temas etmekten hoşnut olduğunu hissediyordu. Başını güçlükle kaldırıp* gökyüzüne baktı, yıldızlar belirmeye başlamıştı bile. Sevindi. Yıldızları yerinde bulmak ne büyük umuttur!

"Senden başka canlı yok mu içerde?" diye fısıldadı kurtarıcı.

"Sanmam," dedi Tuna ama sesi çıkmadı.

"Tuna? Uy sen nıisundur yoksa Kuzguncuklu uşağum da?"

"Sefer?"
"Uyy kahbenin dölleri, neye benzetmişler benim kardeşimi! Hay Allah belalarını versin kalleş kancık soyları!!!" 'Sefer... sahi sen misin?"
"Tabii benim, başka kim olacak? içerde senden başka canlı olmadığına emin misin Tuna?" "Yok, kalmadı."
"Hadi öyleyse davran koçum, çabuk gidelim buradan. Gel seni çözeyim hele. Vah be aslanım ne etmişler sana, şu haline bak yav, vay kahbenin dölleri vay!!!"
Sefer'in bedenine yaslanıp, omuzuna tutunarak, tamamen can havliyle sürünmeli bir koşuya dönüşen uzun bir kurtuluş yoluna çıktıklarında Tuna sayıklıyordu:
"Bak işte, sen misin Sefer?' diye sorduğumda; 'tabii benim başka kim olacak ki?' diyor. Neden böyle diyor? Çok basit! Bu kâbusu yazan ve yöneten bilinçaltını Sefer'in bu sahnedeki rolünü çok önceden zaten belirlemiş de ondan! Bu da gösteriyor ki... Bu neyi gösteriyor? Neyi mi? Tabii ki her şeyin bir kurmaca olduğunu! Yani? Yani... bütün bunlar gerçek değil. Hiçbiri gerçek değil... Olsaydı... Eğer bu yaşadıklarım gerçekten gerçek olsaydı... deli-rirdim ben! Evet, evet, dayanamazdım bu kaosa ve acıya... Kötülüğün böyle çok olağanlaşması beni çıldırtırdı... Kesinlikle..."
"Dayan aslanım, dayan koçum! Sık dişini, hepsi geçecek evvel Allah! Bitecek bu kara günler, haddini bildireceğiz o vatan haini kancıklara, az kaldı aslanım, hadi, hadi diren, gözünü sevdiğim uşağım!"
Düşe kalka, dura koşa, yata sürüne saatlerce kaçtılar, kaçtılar, kaçtılar. Ölümden, yaşama koştular. Zor bir yoldu. Dinlenmek için durduklarında Sefer matarasından su içiriyordu Tuna'ya. O zaman Tuna gözlerini güçlükle açıp, bomboş bakışlarla onun yüzüne, sonra yamuk bir gülümsemeyle yaz gecesine dizilmiş yıldızlara bakıyordu.
"Bak bilinçaltını, ne yaparsan yap, yıldızlarımı ve gökyüzümü alamazsın benden! Tıpkı, tıpkı Ada'yı alamayacağın gibi... Tamam mı?"
"Tamam koçum, tamam yiğidim, sen sakın üzme kendini, iç ?u sudan biraz daha."
"Gökler benim kalacak... Anlıyor musun? Gökler bütün in-
325
sanların ülkesidir. Yıldızlar... onlar hepimizin umudu... Sakın onları alma benden, sakın, sakın ha!"
"Tamam kardeşim, tamam aslanım, hadi davran az yolumuz kaldı, kalk şöyle..."

"Kötü, çok kinci bir bilinçaltısın sen! Yılan gibi beslemişim ben seni yıllarca kafamda... Ada... Ada'yı kimse alamadı benden! Hiç kimse, Araş bile! Sen kim oluyorsun be!"
"Peki Tuna, tamam anladım. Aferin koçum, yürümeye çalış, yaslan bana, tamam arkadaşım."
Gece yarısına doğru askeri birliğin konuşlandığı tepeye vardılar. Birkaç kez parola ve güvenlik çemberinden geçtikten sonra Tuna'yı bir sedyeye yatırıp, sıhhiye çadırına taşıdılar. Canı o kadar yanıyordu ki, kırılan parmakları, çatlak kaburgaları, ezilmiş dokuları ve pansuman yapılan yaralarının acısını artık duymadığını sanıyordu. Doktor ve hastabakıcı askerlerin seslerini uzak bir gezegenden gelen anlaşılmaz sinyaller gibi algılıyordu. Ağrı kesici iğneler, serumlar, temizlik sözcükleri havada uçuşurken kendinden geçti.
Kendine geldiğinde hâlâ sabah olmamıştı, belki de çoktan başka bir gündüzün gecesine geçilmişti bile. Üzerinde bir şort vardı, kolundan serum hortumu sarkıyordu ve her yanı şiddetle ağrıyordu. Yakın bir yerlerden inleyen insan sesleri geliyordu, içi çekildi, ah, içi çok çekildi!..
"Ucuz atlatmışsın hocam, valla virilmiş sadakan varmış!"
işte güneş doğmuştu sonunda ve karanlık bitmişti. Çadırın perde kapısı açılmış içeriye güneş girmişti.
"Sağol," dedi hiç ilgilenmeden Tuna, aklı fikri güneşteydi.
"Hiç yüz virmezsin, tanımadın mı yoksam hocam?"
"Hasan? Sen olamazsın? Ne işin var burada?"
"Sen niye burdaysan, bah ben de aynen o yüzden buradayım hocam! Vatan hizmeti!"
"Onca hasta bakıcı arasından çıka çıka senin karşıma çıkman da ne inandırıcı bir tesadüf ama Hasan!"
"Eee, n'öricen hocam, hayat bole işte... Bah, kim derdi o katliamdan bi tek senin sağ çıkacağını? Dağ gibi askerler ölmüş gitmiş, kuru, dayanıksız sandığımız sen direnivermişsin derler... Sonunda gazi oldun ağzını yidiğim hocam."
"Gazi mi? Ben mi?"
"He ya gozel hocam!"
"Sakat mı kalacağım yani?"
"Yoh canım, iyileşicekmişsin. Ööle der doktor binbaşım."
"Sinek öldürür gibi insan öldürüyorlar Hasan! Gözümün önünde öldürdüler Yüzbaşı Birol'u... Tam önümde... Tam gözümün önünde onu..."

Aniden gözlerinden fışkıran yaşlar ve boğazında patlayan hıçkırıklar sesini kesti.
"îyi misin sen hocam? Amman çok yorma kendini istersen..."
"insan değil onlar! Hayvan da değiller! Onlar yaratık, belki bilmediğimiz bir tür... Varolmak için öldüren canlılar!"
"Para vardır ardında hocam. Para hir şeyi yaptırır insana... Malum çiğ süt emmişiz hepimiz!"
"Ne parası yahu Hasan! Terörist bunlar; kin, nefret ve aşağı-lanmışlıkla yıkanmışlar! Artık ne kendilerinin, ne de başkalarının yaşamı bir anlam taşımıyor onlar için..."
"Sen de pek safsın be hocam! Bütün bu tiröristlerin arkasında para, tonla kara para döner de sen hâlâ heç bi şeycik annamazsın ha!"
"Senin obsesyonun para Hasan!" diye azarladı Tuna. "Valla o didiğin siyi bilmem amma, bu dünya kurulduğundan beri para çevirir onu, ben bunu bilir, bunu dirim!"
"Hasan! Nerede bu çavuş yine? Çeneyi bırak da koş gel baki-imP
"Başüstüne binbaşım!"
"Hadi giçmiş ossun hocam, yine görüşeciğiz nasıl ossa!" Derin bir ohh çekip, rahatladı Tuna. Açık perdeli kapıdan görünen güneşli yaz sabahı parçasına baktı. Kuş sesleri duydu. Gevşedi. Gülümsedi. Gülümseyince yüzü acıdı, ama o hiç aldırmadı.
"Uyy Kuzguncuk'lu mavi uşağum iyileşmiştur da, yüzünde gülücükler açmiştur daa!"
"Sefer! Sefer, sana nasıl teşekkür etsem diye..." "Haçen ne teşekkürü dersun daa, seni kurtarmasak ne yapar Kuzguncuklu karılar daa!" "Sağol Sefer! Sağol!"
"Kim olsa yapardı... Sen olsan beni kurtarmaz miydin Tuna! Hadi boşver bunu da, iyi misin sen onu söyle?"
Sefer dostça gülümseyerek çadıra girdi ve Tuna'ya yaklaştı.
"Sefer, ben sana casus demiş, vurmuştum... Sense benim hayatımı kurtardın! Affet beni desem bir işe yarar mı?"
"Boşver ya... Vatan sağolsun be Tuna! Erkek adamlar arasın-da olur böyle şeyler. Sen helal süt emmiş, milliyetçi çocuksundur. Ne dinsizliğini, ne komünistliğini görmüşüzdür. Benim için önemli olan budur aslanım. Arada olur böyle şeyler koçum. Eee, aşk erkek adamı bile zayıf kor bazan işte..." Sustu Tuna.

"Neydi o kâbuslar falan, sayıklayıp duruyordun. Tutup Rus komünist ajanı yaptın beni bir de hah hah ha!" "Rus değil, Nazi," dedi Tuna. "Gene başlama ama bak!"
"Tamam tamam, meraklanma. Artık senin canını sıkmayacağım bu konuda."
"Hah işte şöyle koçum!" "Ne oluyor Sefer, ne durumdayız, anlatsana?" "Ne olsun koçum, sessizliğimizi yakında, çok yakında bozup, hiç beklemedikleri bir anda tepelerine çökeceğiz. Bütün kancık yuvalarını bir gecede yok edeceğiz. Pişman olacak doğduğuna o orospu çocukları!" "Dişe diş yani...
"Aynen öyle abisi! Bak seni tanınmaz hale getirmişler, kaç vatan evladını kahpece yok ettiler. Teşekkür mü edecektik yani?"
"Ah Sefer be, şiddet daima şiddeti doğuruyor, hâlâ görmüyor musun?"
, "Allah seni ıslah etsin Tuna, ne diyeyim?" Canı sıkılan Sefer, başını salladı.
"Benim gitmem lazım... Gidip bu işi bitirmek gerektir! Hadi hakkını helal et kardeşim. Gitmek var dönmek yok bu yolda, kimbilir? Bak şehit olur da dönmezsem eğer..." Sustu. Duygulanmıştı.
"Dönmezsem eğer, oğullarıma anlat beni Tuna. Cesurdu de, korkusuzdu, vatanı için öldü de. Okusun, tahsillerini tamamlasınlar. Vatanlarını canları gibi sevsinler! Erkek adam olsunlar!" "Kızına bir sözün yok mu Sefer?" Tam çıkarken irkilerek durdu Sefer. Bekledi. "Namuslu, itaatkâr olsun kızım."
"Cesaret ve akıldan payını almasın mı kızın?"
"Ulan Tuna, ne manyak herifsin sen be!" diye homurdanarak geri döndü Sefer. Gelip, dikildi Tuna'nın karşısına. Dik dik baktı gözlerinin içine. Sonra dudaklarını ısırdı.
"Kıza da aynı şeyleri söyle, o da birdir kalbimde, bak Allah çarpsın yalan diyosam... Kes şu sulugözlülüğü sen de aslanım. Karı gibi ağlama karşımda böyle yaa!.. Erkekliğin yüz karası Kuz-guncuklu uşağum daa!"
Sargısız ve hortumsuz kalan sol omuzuna dokundu, hafifçe sıktı ve çıkıp gitti.
"Hakkım helal olsun Sefer," diye fısıldadı Tuna arkasından. Dışarda yazsonuna inat çatır çatır çatlamış bir güneş ve ona eşlik eden kuş cıvıltılarına rağmen ince ince ağladı yattığı seyyar yatakta. Bu ağlayışta kederin ağır, baygın gülsuyu kokusundan çok hüznün yumuşak, taze ak nergis kokusu vardı. Bu şahane kokuyu iyice içine çekmek için derin bir soluk almaya çalışırken, başından başlayarak bütün organlarının feci ağrıdığım iyice duyum-sadı. Daha önce bu ağrı vardı da farkında mı değildi, yoksa şimdi aniden mi artmıştı? Biri gelip, bir ağrı kesici verir diye umut etmeyi denedi, ama kimse gelmiyordu. Gözlerini yumdu, dişlerini sıktı, ağrımayan birkaç santimetre karelik bir yerini

aradı, ama yoktu. Hâlâ kuş seslerini duyabiliyor olmasına sevinsin mi, karar veremedi.
"Binbaşım bu asker baygın mı hâlâ?"
"Hayır, uyuyor olmalı. Serumu değiştir, ağrı kesici yap, sonra sarsmadan ambulansa yükleyin öbür ikisiyle. Ağır yaralılarla aynı ambulansa koymayın bunları."
"Başüstüne binbaşım."
"Bu askerin dosyasını en üste koyun. Raporu gözden kaçmasın, SASARUT hastası o."
"Ağır mı durumu binbaşım?"
"Bedenen üstesinden gelecek de... Ruhsal bakımdan ağır..."
"Vah be aslan gibi gencecik adam daha be!"
"Gerçekle yüzleşecek kadar güçlenebilirse kurtulur. Bunun gibi hassas ve aşırı duyarlı tiplerde böyle uç reaksiyonlar görülür."
"Bi de aşk meselesi varmış derler başında. Karasevda falan diye duydum."
"Olabilir. Ama savaşın gerçeklik kazanması bile bazan savaşın
329
etkisi kadar güçlüdür çavuş. Evet, sarsmadan taşıyın sedyeyi, ben öbür hastaların yanına gidiyorum."
"Gerçekmiş!" diye fısıldadı Tuna kendi kendine.
"Hangi gerçek? Bunların tümü gerçek olsaydı, neden gelip tepemde bu konuşmayı yapacaktınız ki sanki? Gerçek olsaydı, neden casus diye dövmeye kalktığım Sefer gelip başkasını değil de beni kurtaracaktı sanki? Bunlar da yetmezmiş gibi, neden herkes ölüyor da ben bir türlü ölmüyorum?"
Ağrıları biraz hafiflemişti.
"Çünkü beynim ölmemi istemiyor. Ölürsem bu karabasan bitecek ve uyanacağım. Hah, ben de bunları yutacaktım di mi?"
"Binbaşım, bu hasta gülümsüyor!" diye bağırdı çavuş, Tuna'yı sedyeyle ambulansa taşırken.
"Daha değil," diye mırıldandı Tuna. * Ambulans hareket etti.
CEHENNEM CENNETE DAHÎL
"Yağmurları unuttuk, bir kurak iklime tutsağız, t • Çatladı içimizin toprakları, taş bile yandı işte." ı
Hüseyin Yurttaş " (Kirli Tarih)
Önce pencereden içeriye bakan sonbaharı gördü. "Yapraklar ne zaman sararmaya başladı?" diye sordu. Kimse yanıtlamadı.
Hafifçe doğruldu, çevresindeki her şey bembeyazdı. O zaman tamdı;

"Yine bir hastane odası!" diye inleyerek yatağa bıraktı kendini.
Şöyle yan gözle bedenine baktı çekinerek. Kollan, bacakları yerindeydi. Kolundan bir serum hortumu sarkıyordu, ayak parmakları, sol eli ve sağ bacağı alçıya alınmıştı.
Duyduğu tek şey bıkkınlık ve çok yoğun bezginlikti. Artık bu kâbustan kurtulma şansı kaldığına inanmakta güçlük çekiyordu, isteksiz, hevessiz ve umutsuz olmak hâli feci yorucudur!
"Günaydnn hocam! Uykulara doyamadın gittin amma bah, sonunda kendine giliverdin işte."
"Hasan? Yine mi sen!"
"Heç yozunu gözünü buruşturma hocam! Ben n'iittim ki, sevmezsin beni yav? Bah iyileşiyon, daha ni istersin?"
"Dalga mı geçiyorsun Hasan? Ben sana her rastladığımda gerçeklikten daha fazla uzağa düşmüş olduğumu anlıyorum, iyileşmeye gelince..."
"Tamam tamam hocam, sen şimci gene uzun, tumturaklı laflar ideceksin amma heç yorma kendini..."
Bir figürana, gereğinden fazla rol vererek, öbür oyunculardan rol çalan yönetmene fena halde bozulan sinema seyircisi gibiydi Tuna.
"Sen çok fazla görünüyorsun Hasan."
"N'ööricen hocam, bu benim vazifemiz!" ' ; •:•',
"Bu kadar da olmaz ki!" ;
"Yoh camım, sen ni diyosun hocam, daha niler var bilsen, haline şükrederdin vallahi de billahi de!"
Fıldır fıldır dönen gözleri ve fazla meraklı bakışlarıyla Tuna'yı huzursuz eden hastabakıcı Hasan eli çabuk biriydi. O arada çabucak tansiyonunu ölçmüş, serum şişesini değiştirmişti.
"Öbürlerini bilsen, senin hikâyen süt kokan bebe kalırdı yanında hocam! Ah ne dertler vardır öbür askerlerin başında, ah ki ahh!.."
"Benim bir derdim falan yok! Tek istediğim bu kahrolası karabasandan kurtulup, gerçeğe dönmek, anlıyor musun? Anlamıyorsun! Çünkü hepiniz beni deli sanıyorsunuz! Çünkü ancak size öğ-retilmiş şeylere inanıyorsunuz. Hiçbiriniz daha kendi doğrularınızı yaratmaya cesaret edemiyorsunuz!"
"Tamam hocam, tamam delleniverme yine. Bah tansiyonun felan düzelmiş, bozma sağlığını neym... Dohtorlar karar virecek evine gitme vaktine, sen değil hocam."
"Rüyaların da bir kaderi mi var yoksa Hasan?" diye aniden sakinleşmiş bir sesle sordu Tuna.

"Ben heç karışmam bu işlere valla. Bah seni SASARUT'a aldılar ya zati..."
"Beni neye aldılar, neye?"
"SASARUT ünitesi derler ya, ona canım!"
"Hah bir bu eksikti! Hay benim çalışkan beynim, şimdi de bunu mu uydurdu yani?"
"Ne uydurması hocam, heç ööle siy olur mu?"
"Eeveeet, asteğmenimiz nasıl bugün?"
"Doktor Kutlu! Sizi gördüğüme çok sevindim. Yani ne işiniz var burada sizin?"
"Benim işim burada olmak da, inşallah siz çabucak kendi işinizin başına dönersiniz hocam," dedi doktor Kutlu donuk bir sesle.
"Yani istanbul'a döndüm mü ben?" diye sevinçle sordu Tuna.
"Evet, geçen hafta sefer görev yerinden dönen grubun içindeydiniz. Sağlam bünyeniz varmış, sizi kurtardık..."
"Kurtaramadıklarınız oldu yani..."
"Eee savaştayız asteğmenim... Ölümle yaşam ancak bir savaş sırasında bu kadar yanyana gelirler." 333
Sustular.
"Sonbahar gelmiş," dedi Tuna, "Çok severim yazsonun kışa kavuşma renklerini... Bir an önce buradan kurtulup, sonyaz sokaklarına atmalıyım kendimi..."
"O da olacak, îlk getirildiğiniz günden bu güne kadar çizdiğiniz tablo oldukça umutlu."
Hangi ilk geldiği günü kastediyordu doktor, bilemedi Tuna. Sormaya da cesaret edemedi.
"Bu SASARUT konusu nedir doktor?" diyerek konuyu değiştirmeye çalıştı aceleyle.
"Savaş Sonrası Asker Ruh Tedavi ünitesi, Türk ordusu için oldukça yeni bir proje. Aslında önceleri asayiş, iç güvenlik, terörle mücadele birlikleri için tasarlanmıştı ama şu anki gereksinmeler nedeniyle bütün asker birimlerine hizmet vermekte-
"Savaş sonrası asker ruh tedavi ünitesi ha! Vay canına!" diye alaycı bir gülüşü konuk etti yüzünde Tuna.
Onu duymazdan gelen doktor Kutlu Çeçen, yatağın yanına dikilerek donuk sesiyle devam etti;
"Genellikle konsantre olma güçlüğü, karanlıktan korkmak, yüksek sese kesinlikle tahmmülsüzlük - örneğin araba alarmları, sert kapı kapanışları, ani

bir kahkaha, çocuk çığlıkları, su borusu sesi ve elbette depresyon, ani yorgunluklar, hiçbir nedeni olmayan şiddetli öfke nöbetleri..."
"îyi ama doktor, bu saydıklarınızdan sonra bu insanlar nasıl bir daha gülebilir, kime güvenir ve... nasıl sevişebilirler? Yani... Kim korkuyu, kuşkuyu, ihanete uğramışlığı ve umutsuzluğu hastanede tedavi edebileceğini iddia edebilir ki ?.."
Doktor Kutlu'nun şaşkın bakışlarına çarpınca aklı başına geldi ve kendisinin burada bir ziyaret nedeniyle bulunmadığını hatırladı, îkisi de ne yapacaklarını bilemeden sıkılarak kaldılar bir süre. Önce doktor Kutlu toparlandı ve boğazını temizleyerek hiçbir şey olmamış gibi konuştu:
"Zor tabii... Savaş kimseyi galip çıkartmaz öğretmen. Canlı kalanların tümü yenilmiştir aslında."
"Benzeri tedavi çalışmaları Vietnam ve Körfez Savaşı'ndan dönen Amerikalı askerler üzerinde yapılmıştı sanırım?" §34 "Evet," dedi Doktor Kutlu, Tuna'nın yatak ucuna asılı hasta """"^ takip tablosunu incelerken.
"Ben bunları dergilerden, gazetelerden okumuştum," diye dalgın dalgın söylendi Tuna.
"isteyerek gitmedikleri Vietnam'dan geri dönen gencecik askerlerin toplum yaşamına ve barış ortamına uyum sağlayamadıklarını çok üzülerek hatırlarım. O insanların yaşamlarının kalan kısmı artık cehennemdir. Cennetteki cehennem!"
"Biz de zaten Amerikalı meslektaşlarımızdan danışmanlık yardımı aldık. Tabii asıl kurucu kadroyu kendi doktorlarımız oluşturuyor."
"Müthiş dramatik bulmuştum bütün bunları ve feci etkilenmiştim."
"Doğrusu size katılmamak mümkün değil asteğmen."
"Tabii tabii," dedi Tuna aniden içine düştüğü tuzağın ayrımına varmış bir vahşi hayvan öfkesiyle bağırmaya başlayarak;
"Tabii doktor siz de gelip bütün bunları olanca ayrıntısıyla bir hastanıza anlatmakta hiçbir sakınca görmüyorsunuz, değil mi? Ha? Hatta tarihçe ve kaynaklar bölümünü de aktarıyorsunuz ki, eksik bir şey kalmasın aklımda, öyle mi? Konuşsanıza doktor ha? Tabii ben de o kadar deli ve divaneyim ki bütün bunları yutuyorum!!! Bu kadarı çok fazla doktor! Yok artık bence devenin nalı!.."
Aniden şiddetli bir öfke krizine giren Tuna'nın tepkisinden ürken doktor Kutlu, elindeki hasta takip tablosunu nereye koyacağını bilemeden kalakaldı.

. "Her şey ne kadar planlı, ne kadar düzgün hazırlanmış, öyle değil mi doktor? Ha? Ve siz de benim uslu uslu bu masalları dinlememi bekliyorsunuz, yanılıyor muyum binbaşı doktor Kutlu Çeçen, haa???"
"Bakın Tuna öğretmen, bu ani ve nedeni bulanık öfke nöbeti biraz önceki konuşmamızda işaret ettiğimiz davranış bozukluğunun bir örneğidir. Sizinle açık açık konuşmama gelince..."
Elindeki hasta takip tablosunu yine Tuna'nın ayak ucundaki plastik şeffaf zarfa yerleştirdi, sakin görünmeye özen göstererek Tuna'ya doğru yaklaştı.
"Birincisi siz, tedaviye en pozitif cevap veren SASARUT hasta-sısınız, ikincisi son derece bilinçli ve kültürlü bir insansınız. Bu nedenle sizinle açık açık konuşmakta bir sakınca görmedim. Üçüncüsü..."
"Sakınca görmemiş-miş! Güleyim bari, hah hah hah!!!" dedi Tuna sinirli sinirli gülerek.
"Baksanıza doktor, neden itiraf etmiyorsunuz artık? Bal gibi biliyorsunuz ki, bütün bunlar aslında benim beynimin tasarıları, düşleri, bunlar benim korkularım, kâbuslarım... Hiç değilse yüreklilik gösterin ve buna kolektif kâbus adını takın, ama karşıma geçip gerçekçilik nutukları atmayın Allah aşkına!"
Üzülerek içini çekti doktor Kutlu. Başını eğip, sessizce düşündü bir süre. Sonra kederli bir sesle usul usul konuştu;
"Bence siz, henüz ne olduğunu anlayamadığım, ama kesinlikle işlemediğinizi düşündüğüm bir suç yüzünden kendinizi cezalandırıyorsunuz Tuna öğretmen."
Onun gerçekten üzgün olup olmadığı konusunda kuşkuya düşen Tuna, sakinleşti.
"Korkularınız, gerçekle yüzleşmemek için kullandığınız koruyucu bir bariyer oluşturmuş. Oysa korkularınız şiddetlendikçe patolojik boyut kazanıyor. Size travmatik savaş nevrozu teşhisi koyduk," diyerek yeniden içini çekti doktor Kutlu.
"Bu prototip, heyecana bağlı bir psikonevroz, psiko-fizyolojik paroksizm modeli oluşturur."
"Vay canına!" diyerek gülmeye başladı Tuna.
O ani öfke krizinden böyle gönülsüz bir gülme psikolojisine geçmesine pek de şaşırmamış görünen doktor Kutlu sabırla onu izliyordu.
"Doktor, hah hah hah! Doktor buna inanamıyorum vallahi!.. Kusura bakmayın n'olur... Hah hah hah, şu benim tuhaf beynime gülüyorum inanın ki... Yani ne cevherler varmış orada da ben küçümsemişim hazreti, hah hah hah! Baksanıza isterse nasıl tıbbi ve ciddi cümleler hazırlayabiliyor ve ben de neredeyse durumun gerçekliğine kanıvereceğim!"

"Bakın Tuna öğretmen," dedi doktor Kutlu ağırbaşlı ve mesafeli tutumunu hiç bozmadan, "Doğal olarak hepimizin korkuları vardır ve bunlar çocukluk yıllarımıza dayanırlar. Ancak bazı özel durumlarda, terörün artması, kişisel sorunların açmaza girmesi ve asla çözülemeyeceği umutsuzluğu bizi panik ve dehşet durum-
335
larına sürükler. Ya da yapay bir manipülasyon sonucunda hiperbolik olarak adlandırdığımız aynı sonuçlar oluşur."
"Pes doğrusu!" diye onun sözünü kesti Tuna, "inanın korku ve psikoloji üzerine okuduklarımı böyle iyi hazmetmiş olmama hayret ediyorum doktor. Son yıllarda bu konuya merak sardım ve bol bol okudum, ama çoğunu unuttuğumu sanıyordum. Gelin görün ki, şimdi öyle olmadığını şaşkınlıkla fark ediyorum, insan kendi beynini asla hafife almamalı!"
"Bu şekilde daha ne kadar kaçabileceğinizi sanıyorsunuz Tuna öğretmen?" Bekledi.
"Bu yöntemle buradan kurtulamazsınız. Ne zaman ki, bu iç savaşın ve yaşadıklarınızın gerçek olduğunu kabul edeceksiniz işte özgürlüğünüzü o zaman geri kazanacaksınız!"
Sustu, iki genç adam sessizce birbirlerine baktılar. Biri yatağın içinde yarı oturarak, öbürü ayakta, gözgöze kaldılar. En anlamlı konuşmaların sessizce gözgöze gelindiği anlarda yapıldığını ikisi de biliyordu.
"Tabii, yaşadıklarımızın bir karabasana benzemediğini kim iddia edebilir ki?" diye mırıldandı doktor Kutlu, gözlerini pencereden görünen sonbahara saklayarak.
Gülümsedi Tuna.
"Anlıyorum doktor," dedi.
Sessizlik yeniden dolaştı aralarında.
"Gözlüğünüz," diyerek elini önlüğünün cebine attı doktor Kutlu, "Sizin üç derece miyop olduğunuz kalmış aklımda. Umarım yanılmıyorumdur? Ordu pazarındaki optikçiden eski çerçevenize benzer bir tane seçip, cam taktırdım. Kabul ederseniz, çerçeve benim size armağanım olsun."
Deri taklidi plastik siyah bir kılıf içinde, ince metal çerçeveli bir gözlük çıkarttı ve Tuna'ya uzattı.
"Ne incelik doktor!" diye sevinerek gözlüğü kaptı Tuna.
"Sağolun, bunu hiç beklemiyordum."
Gözlüğü taktı. Çevresindeki dünya bir ölçüde netleşmişti. Elini uzatıp, doktora teşekkür için tokalaşmak istediğinde sol elinin alçı nedeniyle, sağ elinin de

kolundaki serumdan ötürü kullanışlı olmadığını fark etti. Doktor Kutlu anlayışla yaklaşıp, Tuna'nın sağ elini sıktı.
"Siz iyi bir insansınız doktor. Bu rüyanın, ah pardon savaşın demeliyim tabii, olumlu karakterlerinden birisiniz, işini iyi bilen, prensip sahibi, güvenilir insan tipi." "Teşekkürler."
"Kendinizi açık etmemeye yeminli, gücünü bu sessizlikten alan yaygın erkek tipi..."
"Bakın hele," diyerek onun sözünü kesti doktor, "Bu gidişle siz bizim işimizi elimizden alacaksınız öğretmen." Sustu.
"Yanıldığınız bir tek nokta var Tuna öğretmen: ben bir zamanlar kendini rahvan bir tay sanan, yürümek nedir bilmeyen, dere tepe koşan bir Çerkeş tayıydım."
"Tıpkı 'Dağlara Yazılıdır'daki gibi..." diye gülümsedi Tuna. "Okudunuz mu o romanı?" diye heyecanlandı doktor Kutlu. Başını "evet" anlamına salladı Tuna.
"Binboğa dağları, tıraşı yarım, yüzü sabunlu Türkmen beyine benzerdi. Nevruzlar, çiğdemler, kar çiçekleri açardı. Kuzukulakla-rı, çirişler, madımaklar göğerirdi. Ve ninem 'otur yerine, kişneyip durma evin içinde' derdi."
Gülümseyerek bakıştılar. Dostluğun insanın içine düştüğünü hissetmek için bir saniye bile uzundur bazan.
"Akşama yeniden uğrarım Tuna öğretmen. Size kitap, dergi getireceğim. Ayrıca bir walkman ve klasik müzik kasetleri de bulmaya çalışacağım."
"Doktor Kutlu," diye seslendi tam çıkarken Tuna, "Bildiğinizi biliyorum. Hepsini, gözlerimin üç değil, beş numara miyop olduğundan başlayarak her şeyi bildiğinizi ve bunların tümünün de... yalnız..." Sustu.
"Yalnız ne?" diye durdu doktor Kutlu.
"Yalnız, kendini bir Çerkeş tayı sanan o çocuk var ya... işte bir tek o gerçek..."
Geri dönüp, yatağa yaklaştı doktor Kutlu, "Bu rüyadan uyandığınızda sizi özleyeceğim Tuna öğretmen," dedi ve çıktı.
337
KAM 22
EŞCİNSEL, KARŞITCÎNSEL ve/ya iKÎCINSEL
"Her erkekte veya kadında karşı cinsin cinsel organlarının izleri bulunur."
Sigmund Freud (Cinsel Sapmalar)
' "insan otuz yaşına girmeye utanır be!"
Şaka mı yapıyor?, diye baktım. Hayır, ciddiydi. Otuz yaşına girmek onu çok incitiyor olmalıydı.

Köşkte toplanmıştık ve bunun toplu halde köşkte yiyeceğimiz son yemek olduğunu hiçbirimiz bilmiyorduk.
"Daha otuz olmana bir yıl var kızım. Bugün yirmi dokuz yaşını bitiriyorsun, acelen ne Adacığım?"
Bir on iki Mart günüydü ve yaşasaydı ertesi gün de Aras'ın doğum günü kutlanacaktı.
"Açık prova anne sultan! Ha bu yıl, ha gelecek yıl, ne fark eder? Şu çirkin ve ürkünç otuz sayısını telaffuz etmeye alışmalıyım. Hepsi bu!"
"Duyan da seni elli yaşından söz ediyor sanacak, ya biz ne yapalım Adacığım?"
"Sen hep genç kalmaya mahkûmsun anne sultan!" Son üç yıldır başkasının karaciğeriyle yaşayan Süreyya Mer-can'ın sağlık sorunlarıyla hem fiziksel, hem de duygusal olarak çok yıpranan Pervin Gökay, her şeye rağmen bakımlı, zarif ve incelikli olmak mucizesini sürdürüyordu.
Ada yaşlanmaktan korktuğunu gizleyenler sınıfına katılmak-tansa, erkenden üstüne giderek bu işi kolaylaştıracağını sanıyordu. Oysa yıllar onu fazla değiştirmemişti. Hüznü artmış olsa d~'
yaramaz, geçmişten kaçıp, saklanmaktan bıkmasa da o hep aynı yağmur kızdı!
"Ey ev halkı ve dışardan gelen dostlar, duyduk duymadık demeyin, karşınızda duran bu kumral, ufak tefek kadın artık otuzla-mıştır! Peynir ekmek yemeyin!"
"Yaşşa moruk!"
"Çok yaşa Ada!.."
"Nice yıllara Kumral Ada!" sesleriyle birlikte alkışlar yükseldi köşkün salonunda.
Kısa süren sessizlik Şair Doğan Gökay'ın etkileyici, umut dolu sesiyle terk etti salonu.
"Ne kadar gençsin çocuğum!"
Şu anda üç, yalnızca üç yıl önce, otuz yaşındayken şimdikinden ne kadar toy ve genç olduğumu düşündüğüme göre... Şair Dayı'yine haklıydı.
"Gençliğin şerefine!"
Artık oturmaya bile gücü zor yeten Süreyya Mercan, bir deri, bir kemik kalmış bedenini dik tutmaya çalışarak, elindeki su dolu kadehi kızının şerefine güçlükle havaya kaldırdı. O zaman eli titredi ve su üstüne döküldü.
"Camım, sularımızı hep ziyan ediyorsun, belediye başkanı kızacak bize!" diyerek kocasının yardımına koşan Pervin Gökay, onun aldığı her nefesi şükranla karşılıyordu. Bazan biz bile varlığının, kocasının yaşamasına bağlı olduğuna inanıyorduk.

Süreyya Mercan, kızının otuzuncu doğum gününden birkaç hafta sonra yine ağırlaşarak hastaneye kaldırıldı, kısa bir süre sonra da öldü. Ölürken bile, hastaneden çıkınca çevireceği filmlerin düşlerini kuran Süreyya Mercan devlet töreniyle gömüldü. Cumhurbaşkanının da katıldığı görkemli cenaze töreni için Türkiye'nin en uç köşelerinden bile insanlar istanbul'a aktı. Kuzguncuk'ta tavla oynamaya gittiği kahvenin sokağına adı verildi. Adına sinema ödülü kondu. Televizyon kanalları, gazeteler hakkında belgeseller hazırladı, eski filmleri toplu gösterime girdi. Bu kadar sevildiğini kendisi bile bilmiyordu herhalde... Onun beklenen ölümü en çok Pervin Gökay'ı sarstı. Otuz iki yıldır yaşamını sımsıkı paylaşıp, gözünden sakındığı sevgilisi gidince sanki Kuzguncuk'a küstü ve ani bir kararla köşkü sattı. Ada'ya ve şair Doğan Gökay'a yakın olsun diye babasından kalan

339

Valide Çeşme'de bir apartman katına yerleşti. Elindeki parayı Süreyya Mercan vakfı için kullanmak üzere kollarını sıvadı. 34®- Köşkün yeni sahipleri onu yıkıp, ağaçları kestiler, yerine ace-"'•••". leyle kişiliksiz ve çirkin iki apartman yaptılar. Tam burnumuzun ucuna, köşkün mezarını diktiler.

"Bu kadar yaşlandığına göre biz gençlere hangi tavsiyelerde bulunur Ada Mercan acaba?"

Bu sesi tanıyordum, hem de çok iyi tanıyordum. Salonda Ada'nın arkadaşı olarak bulanan sekiz-on kişilik gruba alıcı gözüyle baktım, ama bildik birini çıkartamadım. Ses benim arkamdan geliyordu, dönünce gözgöze geldik. Aklıma ilk düşen sözcük: "olamaz!" idi.

Yırtıcı, saldırgan ve yaraları açıkta kanayan bu sesi nasıl unutabilirdim?

"Hemen öğütlerimi sıralıyorum efendim," dedi Ada, "Bol bol yaşayın. Eğer âşıksanız soğutmadan, ekşitmeden ve bayatlatmadan yiyin yemeğinizi gen'çler! Otuz yaşındaki teyzeniz size böyle buyuruyor!" Gülüştük.

Aliye'ydi. Yıllar sonra burnumun dibinde yeniden ortaya çıkmış, karşıma dikilmişti. Eski sevgilisine rastlayınca insanın içine incecik bir heyecan, hafif bir hüzün ve dostça bir sıcaklık yayıl-malı diye düşünüyor benim gibiler. Oysa Aliye'ye rastlamak, çok uzun ve itiş-kakış bir evlilikten sonra mahkeme ve medyada bütün özel yaşamını zevkten titreyerek ilan eden intikamcı bir eski eşle karşılaşmak gibi rahatsız etmişti beni. Aliye bulunduğu yerde olay çıkartmadan, kendini kepaze edene kadar belli etmeden ra-\ hat edemezdi.

Meriç kulağıma eğilip;

"Bu, yıllar önce fakülteye gelip, beni sorgulayan kadın değil mi?" diye sordu.

Evet oydu. Vaktinden önce çökmüş yüzüne alkolle aşınmış yorgun bir kadın taşınmıştı. Hâlâ seksi bir yanı vardı ama son sahneyi oynuyordu.
"Ada hâlâ bu kadınla görüşüyor mu?"
"Galiba öyle," dedim Meric'e, sakin görünmeye çalışan bir gülümsemeyle.
Dört yıldır evliydik ve yeni evli bir çiftten çok, iyi iki arkadaşa benziyorduk. Meric'in mutlu olduğunu sanıyordum. Benimle sevişmekten heyecanlanıyor, sessiz ve sakin gülümsüyordu. O zaten hep sessiz ve sakindi; asla içini açmaz, kendini anlatmazdı. Anlattığı bir kişi olsa rahatlayacaktım, ama bundan da kuşkuluydum... Meric'i diri tutan beni kazanmak için sürekli savaşmak durumunda olmasıydı belki de... Bilmiyorum...
Meriç, biz evlendikten bir yıl sonra okulu bitirmiş ve önceleri pratisyen kalmakta İsrar etmişti. Bunun asıl nedeninin lise öğretmeni kocasının erkek gururunu korumak amaçlı bir özveri olduğunu anladığımda kesinlikle karşı çıktım ona. Gidebildiği, yükselebildiği yere kadar onu desteklemeye kararlıydım.
"insan karısının iş başarılarını kıskanıyorsa erkek değildir, çünkü daha insan olamamıştır!" diye yumurtladım birden.
Sakin sakin baktı, şaka mı yapıyorum diye yüzümü aradı ve sordu: "Sahi mi?"
Sahi miydi? Bilmem? Heralde öyleydi, yani öyle olmalıydı.
Bildiğim, iddiasızlığım yüzünden mutlu edebildiğim tek kişinin Meriç olduğuydu. Ben birini mutlu ederek mutlu olabilen egosu gelişmemiş salaklardanım. (Bunu daha önce kaç kez söyledim size?)
"Sen çok farklısın!" derdi Meriç, boynuma sarılarak. (Ne işe yarıyorsa bu?)
"Psikiyatriyi seçmek istesem, rahatsız olur musun?"
"Hoppala! Yahu Meriç, uzmanlık çalışmasını sen yapacaksın, branşının konusuna ben nasıl karışabilirim ki?"
Her adımını kocasına sorarak atan bir kadınla yaşamayı seven bir erkek var mıdır, bilmiyorum ama ben, kendi kararlarının alıp, uygulayan kadın(lar)a hayranım. Oysa Meriç alış veriş için bile bana danışır!
"Bilmem ki? Psikiyatrisi bir karısı olmasını isteyen erkek var mıdır?"
"Meriççiim, bize ne öbür erkeklerden? Sen istiyorsan psikiyatrisi de olursun, ne bileyim patolog da... Kim karışır senin kariyer tercihine senden başka?"
Bu davranışımı ilgisizlik olarak algıladığı için içten içe kırılıyordu. Ama ne kadar uğraşsam da ona bazı şeyleri anlatamayacağımı biliyordum. Meriç akılsız, duyarsız ya da tembel değildi. Ha-
P!

yır, o son derece azimli, çalışkan ve akıllıydı. Ama Meriç, Ada'ya hiç benzemezdi.
Gitti patolojiye girdi. Bana da kadrosuzluktan ötürü bu seçimi yaptığını söyledi. Hiç sormadım fakat hep kuşku duydum.
Annem planladığı gibi giriş katındaki iki odaya yerleşti. Oraya mutfak ve banyo yaptırdık ve o, sanki bir saraya taşınmış gibi sevinçle yerleşti yeni mekânına. Kısa sürede çocukluğumdan beri sıradan bir giriş olarak bildiğim bizim evin girişini cennete çevirdi. Çiçekler önce merdivenler ve antreden başlayıp, pencere önlerine, oradan da sokaklara taştı. Dedem ve babaannem hayattayken alışkın olduğum ama özellikle Aras'ın gidişiyle kaybolan menekşelerin geri dönüşü hiç beklemediğim kadar iyi geldi bana. Bunu açıklamak sanırım zor olacak. Evin içine ve dışına cömertçe serpiştirilmiş bakımlı çiçeklerin, yalnızca renk ve kokularıyla sevinç saçtıklarını anlatmak, aslında hiçbir şey anlatamamaktır. Çünkü bu manzarayı arkadan asıl destekleyen duygu; devamlılık, yaşama bağlılık ve geleceğe dair umuttur. Bu çiçekler, sorumluluk alacak kadar iyi hissetmeyi, ilgiyi, yaşama "evet" demeyi, direnmeyi ve ayakta kalmayı simgeler. Tek tek ilgilenilmesi gereken yirmilerce, otuzlarca saksı çiçek en azından, başka canlıların sorunlarına zaman ayıracak kadar kendi sorunlarını çözebileceğine inanmış olmayı gerektirir. Evinin içini ve dışını kendi bakacağı çiçeklerle döşemek, insanın yerleşebilecek kadar huzurlu, cesur ve kararlı olduğu anlamlarını da taşır. Çiçek sağlıktır! Annem ve saksılar dolusu çiçekleri, yaşamımda yeni bir dönem açıldığını bütün başka işaretlerden daha iyi anlatmıştı bana.
Küçük iki üst daireyi de Meric'in halasının evlilik armağanı sayılacak yardımlarıyla yeniden düzenleyip, daha keyifli bir mekâna dönüştürmeyi başarmıştık. Modern ve iddiasız bir dublekse dönüşen evin (evimizin, demem gerekir!) küçük sayılacak balkonunu anneme özenerek çiçeklerle şımarttım.
"Oooo, Tuna Atacan! Sizi görmek ne büyük şeref böyle!!!"
"Aliye, nasılsın?" diye isteksiz bir sesle, zoraki sordum.
"Ben daima iyiyim, asıl seni sormalı Mavi Tuna?"
Sesinde tehlike çanları, zehirli oklar savurarak tam zamanlı çalıyordu. Son derece saldırgan bakıyordu. Hiç bulaşmak istemedim, ama o çoktan kararını vermiş, belki de sırf bulaşmak için buraya gelmişti. ->
"Beni karınla tanıştırmayacak mısın yoksa Tuna?"
Yine simsiyahlara boyanmıştı. Siyah postallar giymiş, ince siyah çoraplı hâlâ güzel bacaklarını süper mini deri bir etekle sonuna dek açmıştı, istanbul'un

acımasız Mart soğuğuna kafa tutan incecik, askılı siyah dekolte bluzunun altında küçük göğüsleri çıplaktı.
"Tabii, sizi tanıştırayım," dedim, elimle Meric'in sırtını pat-patlayarak, "Bu Meriç ve bu da Aliye."
El sıkıştılar. Aliye'nin elini sıkarken isteyerek Meric'in canını acıtmış olduğunu düşünerek, canım sıkıldı.
"Sizinle daha önce tanışmıştık küçük hanım!" dedi Aliye alaycı bir sesle.
"Evet, hatırlıyorum. Sahi, beni ziyarete gelmeniz ne incelikti !.."
Meric'e baktım. O her zamanki gibi yumuşacık, sakin ve güzel görünüyordu. Yanıtı hoşuma gitmişti. "Eh, ne de olsa Gökay kanı taşıyor," diye düşünürken yakaladım kendimi.
"Sen hep dört ayak üstüne mi düşersin Tuna Atacan?" diye bozulmuş bir sesle sordu bana.
Demek o sessiz, iddiasız Meriç tek vuruşta Aliye gibi profesyonel bir dövüşçüyü sendeletebilmişti. Sessiz atların tekmesi pek mi olurdu sahiden? Fakat Aliye'yi iyi tanıyordum ve onun böyle küçük tokatlarla asla yere düşmeyeceğini, aksine daha da öfkeli saldıracağını biliyordum.
"Eee, evcilik oyunu dışında neler yapıyorsunuz bakalım? Yav sizin çocuğunuz mu olmuyor, yoksa başka planlar mı var ufukta? Dört yıldır teyze yapmayı becerememişsiniz Ada'yı?"
Terbiyesizliğin ne kadar ucuz olduğunu anlamak için sık sık yaşamak gerekmiyor herhalde. Soğukkanlı bir yanıt bulmak için düşünürken Meriç soğukkanlı bir sesle konuştu (yani her zamanki sesiyle):
"Balayımız dikkat çekecek kadar uzun sürmüş olmalı. Yani... Kusura bakmayın, yanlış mı anladım sorunuzu acaba? Yok eğer tıbbi açıdan merak ettiyseniz, bir gün bizim hastanenin fertilizas-yon kliniğine uğrayın, size bilgi vermelerini rica ederim."
Kulaklarıma inanamıyordum! Benim sessiz, sakin, uyumlu, her dem yumuşak bildiğim Meric'in pabuç kadar dili vardı ve ben bunu ilk kez fark ediyordum. Yuh bana ki, ne yuh!
Gözlerime inanmamam söz konusu değildi, çünkü Meriç her
343
zamanki gibi sakin ve iddiasız duruyordu Aliye ile aramda. Peki o zaman, eğer bu hazır cevaplığı ve sivri dili "tek bir kez"lik bir vahiy değilse, neden bu yanını yıllar boyunca hem benim, hem de Ada'nın ailesinden gizlemişti? Belki de bu, istediğini elde etmek için planlanmış bir stratejik taktiğin parçasıydı? Belki Ada'ya rakip olmaktan çekinmiş, ya da yalnızca sevgisinden ötürü saklanmıştı.

Bilemedim. Hâlâ da anlamış sayılmam. Çünkü yeri geldiğinde başkalarına açılan Meric'in ağzı, bana ve Ada'ya karşı hep kapalı kalmaya devam etmiştir. Eğer bu yalnızca bir taktikse, Meriç beni ürkütecek denli kontrollü bir insandı ve bunu bir tehdit olarak görmekten kendimi alamadım.
Aslında çocuk istemeyen bendim. Çocukları sevmediğimden değil, ama... galiba baba olmak fikri beni korkutuyordu. Bazı kadınlara bağlanmaktan korkulur, bazılarına bağlanmak içinse can atılır!
Meriç, yumuşak geçişlere inandığı için hiç üstüme gelmiyor, çocuk yapma planımızın kendi uzmanlık sınavları nedeniyle ertelendiğini uygun bir dille gereken insanlara anlatıyordu. Bir yıl önce kürtaj olduğunda, kendimi bir cani gibi hissetmeme engel olmak için beni teselli eden oydu. Acaba bizi sevenleri üzmenin gizli bir albenisi mi var?
"Heyyy, neler oluyor orada? Benim çocuklarıma iyi davran Aliye!" diyerek Ada yaklaştı yanımıza.
Yemek yenmiş, birazdan Ada'nın doğum günü pastası kesilecek, sonra hâlâ genç sayılan bizler hep birlikte Ada'nın açılışı özellikle o güne denk düşürülen yeni fotoğraf sergisine gidecektik. Süreyya Mercan ilk kez kızının bir sergi açılışına katılamayacaktı. Pervin Gökay, kocasını yalnız bırakmazdı. Şair Dayı açılışlardan nefret ederdi. Annem, zaten kalabalıkları sevmezdi, üstelik o sırada bizi ziyarete istanbul'a gelen Kemal dayımlarla meşguldü. Sanırım Burkan, bir tek o gelecekti bizlerle.
Dudaklarını büzdüğünü görünce Aliye'nin okkalı bir saldırıya geçtiğini anladım ve derin bir nefes alarak bu darbeyi karşılamaya hazırlandım.
"Çocuklarına benim sevgilim olduğunu anlattın mı bari bayan Kumral Ada?"
"Neee ?.." diye haykırdı Meriç. \. Yok, aldığım soluk bu darbeyi karşılamama yetmemişti, bur-
numdan kanlar boşanarak ringe düştüm, nakavt olduğumu anlamıştım. Aliye asıl darbeyi sona saklayabilmiş büyük boksörlerin zafer sevinciyle titriyordu. Ada'yla gözgöze geldik. Kısacık, çok kısacık bakıştık. O zaman, nedense dilimi feci ısırdım. Canım çok yandı.
"Ah Ada, neden?" diye sordum, "Ama sen de aynı kadınla..." diye yanıtlıyordu bakışlarımı.
Kendini ilk toplayan Ada oldu. Sanki şen şakrak bir sesle konuştu;
"Birden aklıma bizim çocukluk yıllarımızda oynayan şu ünlü Bob Fosse filmi geldi."
Şaşırma sırası Aliye'deydi. "Ne olmuş yani?" der gibi baktı Ada'nın yüzüne.
"Kabare canım, hatırlarsınız!"

"Lisa Minelli'yle, Michael York'un oynadığı film mi?" diye sordu Meriç toparlanmayı deneyerek.
"Tastamam o!" dedi Ada. "O filmde bir faşist subay vardır. Çok yakın iki arkadaşı ayrı ayrı aldatarak, ikisiyle de cinsel ilişkiye girer. Bu oyunun çok geç kalarak farkına varan kadın ve dostu eşcinsel erkeğin aşağılanmışlık duygusu, bize faşizmin asıl anlamını anlatır bence."
Baktım. Ada çoktan toparlanmıştı.
"Çünkü faşizm, kendi ilişkilerimizde başlar ve daha fazla incitmek, daha fazla yaralamak, ezmek ve aşağılamaktan zevk almaktır aslında!"
Eh, fena sayılmazdı. Yenilmişti Ada, ama şık ve soylu bir şekilde çekiliyordu ringden.
"Her ikisi de istekliydi ama o faşistle yatmaya! Satılık olmayan ne var ki!" diye bağırdı Aliye tükürür gibi.
O zamana kadar bir köşede dikkat çekmeden hararetle bir şeyler tartışıyor görünüyorduk, ama Aliye son sözlerini özellikle bağırarak söyleyince, salonda bulunan herkesin bize şaşkınlıkla bakmasına neden oldu. (Nasıl da bayılır bu ilgiye!..)
"Senin hemen ve sonsuza kadar burayı terk etmeni istiyorum!" dedi Ada üzgün ama kararlı bir sesle fısıldayarak.
"Sana verilen hiçbir şansı değerlendirmedin Aliye! insan dostlarını ve aşklarını hak etmek zorundadır. Sen bizleri hak etmiyorsun!"
345
<-' "Ben Aliye'ye yolu göstereyim," diyerek atıldım ortaya. ' "Böyle pat diye bitiriyor musun yani?" diye son bir atak yaptı Aliye.
"Çoktan bitmişti," dedi Ada içimi burkarak.
"Pişman olacaksın, çok pişman olacaksın Ada!" dedi Aliye ve postallarıyla yeri döve döve çekip gitti.
Salonda derin bir sessizlik ve merak vardı ama kimse soru sormaya cesaret edemiyordu. Böyle bir günde tatsızlık çıkması talihsizlikti ama tatsızlıklar da hep böyle günlerde fışkırırlar!
"Çocuklar, haydi gelin, daha pastayı kesmedik!"
Pervin Gökay üzüntüsünü saklamayı pek de becerememiş bir sesle seslendi. Ada'yla gözgöze gelmemeye özen göstererek Pervin Gökay'ın yanına gittim.
"Gece mavisi bolero size çok yakışmış efendim. Son zamanlarda sizin için hiç ceket çizmediğimi hatırlatacak kadar meydan okuyucu bir model bu," dedim. Dilim feci acıyordu.

"Tunacıım, öğretmenlik benim gözümde öyle kutsal bir meslek ki, seni oradan çalıp, tasarım dünyasına çekmek için hazırladığım bütün hileleri engelliyor. Ama sen de biliyorsun ki, eğer moda tasarımı yapsan kısa sürede hem büyük servet, hem de şöhret kazanman işten bile değil..."
"Meriç, ne biçim kadınsın sen yahu! Bak, dikkat et bak, bu senin halan, kocanı çalmaktan söz ediyor açık açık kızım!"
Yamuk bir gülümsemeyle enişlesine bakan Meric'in aklı hâlâ Ada ile Aliye'nin ilişkisinde olmalıydı. Yüzü allak bullaktı.
Ada, tutup bir Nirvana kaseti koydu müzik setine. Müzik özellikle arkadaşlarına iyi geldi, biz aile takımıyla ilgilenmeyi kesip, kendi aralarında eğlenmeye daldılar.
"Amaan Süreyyacıım, bırak takılmayı bize camım. Biz çizgilerden giysilere geçen tasarımcılarız ama Tuna, o hakiki ve çok iyi bir terzilik geleneğinden geliyor, anlaşana... Ama ille öğretmenlik diyor işte... Oysa senden öğrenecek çok şeyimiz var."
"Estağfurullah efendim. Bir prenses halktan ne öğrenebilir ki?" dedim konunun aniden modaya çevrilebilmiş olmasına sevinerek ama hâlâ feci gergin olarak.
"Halktan öğrenilecek çok şey vardır," dedi şair Doğan Gökay, o soğuk Mart başı akşamına aldırmadan bahçeye çıkarken. ;
Kalkıp, ben de peşinden gittim. Sanki, canım fena halde bir belâya bulaşmayı çekiyordu.
"Siz de biliyordunuz değil mi?" diye sordum, ellerimi cebime sokup, daha şimdiden üşümeye başlayarak.
"Böyle şeyler bilinmez çocuğum, ancak sezilir!"
Bakımsız da olsa bize eski neşeli günleri çağrıştıran çardağın altında, ellerimiz pantolon ceplerinde bir süre yanyana durduk. Canım o kadar sıkılmıştı ki, sataşacak birini aramak konusunda hiçbir tercihim ve özel nedenim yoktu.
"Ne kadar zamandır?" diye öfkeyle sordum.
"Bilemiyorum," dedi dalgın bir sesle, "Uzun sürdüğünü sanmam. Ada, klasik bir biseksüel değil. Ne diyorsunuz siz ona, iki-cinsel mi, çiftcinsel mi? Bana sorarsan, Ada ısrarla kendini cezalandırma prosedürüne devam ediyor. Bu kızla yaşadığı ilişki de bunun son çırpınışları..."
"Hâlâ mı?" diye inledim.
"Yıllardır süren bu cinayet psikolojisinden kurtulması gerekiyor. Artık ruhunu hür bırakması ve huzura kavuşması şart. Yoksa kendi hayatını yaşayamayacak o çocuk!"

"Cinayet değildi o! Ben oradaydım ve her şeyi gördüm!" diye bağırdım.
"Senin durumun sanki farklı mı çocuğum? Ruhlarınız esir olmuş sizin, hürriyeti bir ölüyle gömmüşsünüz Kuzguncuk'a. Artık ikinizin de bu ölüden kurtulmanız şart!"
Birden kendimi bağırırken duydum;
"Aras'ın anısını söküp atamayacaksınız!" diyordum.
Sonra yaşantımda ilk kez birine yumruk attım. Tanrım, yumruk attığım kişi Türkiye'nin yaşayan en büyük şairlerinden biriydi ve benden otuz yaş büyüktü!!!
Ben tam yumruğumu savururken Şair Dayı'nın bana uzak bir yerden gelmişim gibi yabancılaşmış bakışlarını gördüm ve o bakışları ömrüm boyunca unutamayacağımı anladım.
Şair Doğan Gökay sendeledi, yere düştü. Çelimsiz, çıt kırıldım biri değildi ama bir boksör tipi de yoktu. Tam bir salon entelektüeliydi, istese kendini koruyabilirdi ama o kadar beklemezken saldırmıştım ki ona... Yumruk attığım sağ elimin acısından ne kadar kuvvetle vurduğumu anlamaya başladığımda, utançtan donup kalmıştım.
347
Çocukken oynadığımız bahçede benim attığım yumrukla yere yuvarlanan büyük bir şairi gözlüğünü arar ve toparlanmaya 348 çalışırken gördüğümde beynim haşlanmış yumurta gibi ısınmış-ti.
"Tanrım, ne yaptım ben?" diyerek onun kalkmasına yardım etmek istedim. Uzanan elimi reddetti, yavaş ama kendi başına kalktı. Bir eliyle çenesini tutuyor, öbürüyle kırılıp kırılmadığını merakla incelediği gözlüğünü tutuyordu. O zaman dudağının kenarından sızan incecik kanı gördüm. Ne diyeceğimi bilemeden, utanç içinde kendimden tiksinerek karşısında dikilemedim bile. Beni kan tutar (artık biliyorsunuz ya...), başımı başka yana çevirerek, üstüste yutkunmaya başladım.
Aniden karayel şiddetiyle bahçeye esen Ada önüme dikildi. Yüzüme kötü kötü baktı. Kötü mü dedim? Yanlış. Ada bana çok kötü, feci kötü baktı. Tamam, artık bitmiştim ben!
"Dayı ne oldu size Allah aşkına?"
Şair Doğan Gökay toparlanmış, cebinden çıkarttığı kâğıt mendille dudağının kıyısından sızan kanı siliyordu.
"Bu genç adam bana iltifat ederek, beni genç bulduğunu dolaylı bir yoldan anlatmaya kalktı. Ama şimdi kendisi de anladı ki, ben artık genç değilim!" dedi alaylı bir sesle.

' "Sen... sen yoksa ona vurdun mu?" diye inanamaz, şaşkın kumral gözlerini getirip, yüzüme yapıştırdı Ada.
"Saçmaladım işte..."
"inanmıyorum! Gerçekten inanmıyorum..." dedi Ada, derin bir düşkırıklığını yüzüme üfledikten sonra.
"Sen erkek milletinin yüz akıydın göya... Ama sen bile... sen de şiddeti seviyorsun ve darda kalınca vuruyorsun ha? Hem de kime? Kime vurduğunu düşünmek bile..."
Sözünü bitiremeden ağlayarak köşke koştu. Onu hiç bu kadar üzmemiştim şimdiye dek. Ben onu hiçbir zaman üzmemiştim ki, "bu kadar fazla"sı olsundu... Üstelik doğum gününde, üstelik çok korktuğu otuz yaşıyla tanıştığı sırada, üstelik Aliye'nin densizliği üstüne... Üstelik ben salağın biriyim!!!
"Hayır, biz senle bu meseleyi halledebiliriz de, sen Ada'yla nasıl başa çıkacaksın, işte onu pek kestiremiyorum," dedi şair Doğan Gökay, tamamen toparlanmış olarak.
I
"Sizden özür dilemem bir şey değiştirir mi bilemiyorum Şair Dayı?" dedim utanarak.
"Değiştirmez mi hiç çocuğum!" dedi yine eski dost, muzip, hep genç bakışlarım yüzüme tutarak.
"Özür dilerim, çok mahcubum. Bu nedenle kendimi asla affetmeyeceğim!" diyerek elimi uzattım.
Elimi tutup, sıkıca sıktı.
"insan önce kendisinden başlamalı affetmeyi öğrenmeye. Bunlar beşerî şeyler çocuğum."
El sıkıştık ve köşkün bahçesinde kolkola kısa bir yürüyüş yaptık.
"Araş yaşasaydı da evlilikleri uzun sürmezdi bunların," dedi. "Ada bağımsız, deli fişek bir kız. Araş, fazla yakışıklı ve çok klasik bir delikanlı. Bu özellikler ilk başta müthiş cezbetti onları tabii. Ama düzenli ve yerleşik ilişki aslında bir disiplin işidir."
Sustum. Ben de hemen herkes gibi, Araş yaşasaydı, "onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine" masallarına çoğu kez inanmış mıydım acaba? Yoksa içten içe beklediğim bir başka son olmuş muydu? Bilemiyorum. En içtenlikli halimde bile kendimle tamamen yüzleşemiyorum. Yüzleşebilen var mı?
"Ama..." diye sürdürdü şair Doğan Gökay konuşmasını, daha çok bir roman, ya da film hikâyesi anlatır gibi heyecanla, "Ama Araş erkenden ölünce, Ada onun imajına saplandı kaldı. Yurt dışında ve burada yaşadığı başarısız ilişkilerine

bakarak kendisini daha iyi tanımaya çalışarak, kendi formülünü bulacağı yerde... o hâlâ Aras'ın ne kadar mükemmel olduğu imajına saplanıp kalmış bir kız çocuğu duygusallığıyla perperişan yaşıyor. Ve elbette bu sebeple, yanlışlarını tekrarlıyor ki, onun kadar zeki bir kadın için bu çok tehlikelidir çocuğum."
Demek yurt dışı ve içinde başarısız da olsa erkek arkadaşları, sevgilileri olmuştu ve Ada bir suç işler gibi bunları saklıyordu benden...
"Buradan hareketle Ada'nın kısa bir süre bir tecrübe geçirmesi onun artık eşcinsel olduğunu göstermez, însan ya eşcinsel eğilimlerle doğar, ki şimdi modern tekniklerle bu tezi gen çalışmalarıyla da destekliyorlar, ya da eşcinsel doğmaz. Sonradan seçerek, şuurlu olarak cinsel tercihlerle belki oynanabilir. Yani, bir vakitler feministler arasında moda olduğu üzere erkeklere reaksiyon olarak
lezbiyen yaşamak gibi... Ama o kadar. Tabiat sonunda galip gelir ve herkes kendi doğal cinsel çekim cinsiyetine yönelir." 350 Karanlık çökmüş, hava iyice soğumuştu. Üşüyordum ve ken-
dimi çok yorgun hissediyordum. Sanki yumruk yiyen bendim, onlarca, yirmilerce yumruk...
"Ada'nın tipik bir heteroseksüel olduğunu düşünüyorum. Ne diyorsunuz ona siz şimdi, karşıtcinsel mi? Her neyse... Kaldı ki, Ada lezbiyen olsaydı bunu asla saklamayacaktı."
Sevinmiştim. Hayali de olsa rakiplerimle savaşırken erkekleri tercih ederdim. (Ne kayıp vakayım ben ama!!!)
"Üşüdün sen çocuğum, içeri girelim istersen?"
"Sizden nasıl özür dilesem ki..."
"O konu kapandı. Ama asıl kapanması gereken konu Aras'tır."
Bir yumruk daha yer mi, diye çenesini tutarak, muzip bir bakışla baktı bana.
"Siz ikiniz Aras'ın neredeyse tabiatüstü yaptığınız anısını rahat bırakmalısınız. Araş olmadan da mutlu olmayı öğrenmeniz şart çocuğum!"
"Amca, Tuna! Ne yapıyorsunuz bu soğukta dışarda siz? Hasta olacaksınız vallahi."
Hep olduğu gibi sahne bitip, perde kapanırken Meriç göründü.
"Peki doktor hanım, peki geliyoruz."
Baktım. Bahçe ışıkları yanmıştı. Meriç yine her şeyden habersiz, masum varlığıyla belirmişti köşkün merdivenlerinde. Üzerinde iddiasızlığının bir sembolüne dönüşen sıradan bir kot pantolonla, sıradan bir kazak vardı. Uzun sarı saçlarını at kuyruğu:] yapmıştı.

"O da ayrı bir vak'a tabii..." diye fısıldadı Şair Dayı.
Sonra gevrek bir kahkaha attı;
"Hepimiz gençken birilerini mükemmel sanmadık mı yahu? Hah hah hah!"
Gülünce dudağının kenarındaki taze yara gerilmiş olmalı, eliyle çenesini tuttu.
"Siz asıl o kıza, Aliye'ye dikkat edin. O çocuk rahatsız. Tehlikeli olabilir!"
"Siz ikiniz neye gülüyorsunuz orada amca? Bana da anlatsanı-
za? Aaaa! Sizin dudağınız kanıyor. Hemen pansuman yapayım. E, aşkolsun Tuna, amcamın dudağı kanıyor, sen oralı bile değilsin. Aslında Tuna'yı kan tutar..."
"Telaşlanma çocuğum. Önemsiz bir sıyrık. Ama Tuna'ya hiç gücenme. Doğrusu o elinden geleni yaptı. Hem öyle bir yaptı ki, kendimi genç bir adam gibi hissettirdi bana."
Utanarak başımı eğdim. Köşke girdik.
TANIKLAR KONUŞUYOR
"Toplu ağaç kesimleri sırasında yerinde alıkonulan ve kesilmesi yasaklanan ağaca tanık ağaç denir."
B. Larousse Sözlüğü
ADA MERCAN
Fotoğrafçı. Bekâr. Türk sinemasının ünlü çifti Süreyya Mercan ve Pervin Gökay'ın kızı. Şair Doğan Gökay'ın yeğeni.
Hiç katılmıyorum. Not at ali!
Hakkımda söylenenlere katılmıyorum.
Bunu rahatlıkla söyleyebilirim size.
Tuna beni gözünde büyütüyor. Yalnız o mu? Çocukluğumdan beri çevremdeki insanların büyük bir bölümü bunu bana hep yapıyorlar. Belki de sorun bendedir? Ben, belki de insanlara "mükemmel bir imge" vermek yanlışıyla doğmuşumdur. insanlar beni çok güçlü, çok akıllı, zeki ve başarılı bulur daima. Böyle damgalanmış birinin yanlış yapmak ve/ya zayıf olmak hakkını da elinden aldıklarını asla düşünmezler ama... En sevdiklerim bile bir hata yaptığımda şaşırır, zayıflıklarımla tanışınca bunalır, telaşa kapılırlar. Tüm bildiklerim arasında benimle başa çıkabilen yalnızca iki kişi olmuştur.
Albenili ve hoş bir kız olduğum söylenir durur hep. Hâlâ neremin albenili olduğunu da anlamış değilim. Ne annemin başdön-dürücü zerafeti, ne Meric'in kalemle çizilmiş güzelliği, ne Bür-kan'ın seksi kadınlığı... Bende hiçbiri yok. Erkeklerin beni çekici bulmalarının nedeni bir bilinmezlik benim için. Şimdi tutup da dış görünüşümü beğenmediğimi söylesem kimse inanmaz bana. Söylemiyorum.

Şair Doğan Gökay.
Olağanüstülük! A miracle!
Bir bilge, bir zerafet örneği, imkânsız ensesi aşkım. Guru'm benim.
Tuna, Mabel!
Bir gündüz düşçüsü, küçüğüm. The rebellious romantic!
KAM 23
O ikisi... Yalnızca o ikisi... Tüm bildiklerim arasında yalnızca ikisi...
354 Bir de Araş vardı. *~ Araş, sevgilim. O bir fenomendi. A multi-talented beauty!
Aras'la benzediğimiz yalnızca iki konu vardı: aşırı gururumuz] ve alkışlanma ihtiyacımız. Ben bunları açık açık yaşamaktan zevk;] alırken, Araş ortaya dökülmeden, sessiz ve derinden yaşanmasınaj önem verirdi. Örneğin Araş, küçük erkek kardeşinin ve sevgilisi nin kahramanı olmayı çok önemserdi, ama bunun yüzüne vurul| masından utanır, hatta canı sıkılırdı. Oysa bunu korumak ve sağ lamak için canını bile verirdi. Verdi de!
Şimdi şu korkunç ve iğrenç otuz rakamıyla tanıştığım yaşımda' aslında benim bile Aras'a haksızlık etmiş olduğumu anlıyorum. Şimdiki deneyimlerimle ben Aras'ı değerlendirebilirken, Aras'ınj artık böyle bir şansı yok! Çünkü, o on yedi yaşında kaldı! Ama aslında kim kime haksızlık ediyor?
Son yıllarda sık sık gördüğüm bir düş var ve sanki benim hikâyemi tam özetliyor. Bu düşü daha çok sabaha karşı görüyorum. Uyandığımda sabah ezam okunuyor ve bir daha uyuyamıyorum.
Düşümde Aras'ı camdan yapılmış bir kutu içinde görüyorum. Sırt üstü yatmış, uyuyor. Öyle yakışıklı ve genç ki... Ah onu tanımlayamam ... Bunu ancak Aras'ı tanımış, o güzellikte yanan dikkafah erkeksi ateşi görmüş olanlar anlayabilirler. Annemin;; onu esmer bir James Dean olarak tanımlaması, tam bir klişe!
Ürkütmemeye çalışarak içinde yattığı camdan kutunun çevre sinde dolanıyorum. Güzel burnunu, etli dudaklarını, uzun bacak larını ve uzun parmaklı ellerini süzüyorum. O çok beğendiği seksi kalçalarını göremiyorum, ama biliyorum. Ne kadar albenili] olduğunu düşünerek heyecanlanıyorum. Bir kadının erkeksi güzellikten yayılan o inanılmaz çekimle sarsılışının on katı heyecan lanıyorum. Hayır yirmi, yok yüz katı!.. Sonra hoş bir erkeğin çe-l kim alanına giren kadınların ilk istekleri canlanıyor içimde vı onun da beni fark etmesini istiyorum. Onun da beni beğenip, he yecanlanmasını arzu ediyorum. Bunu her şeyden çok arzuluyo^i rum. Sanki o beni tanıdığı ve bundan sonra tanıyacağı butu: öbür kadınlardan daha fazla beğenmezse dünya duracak, ya d

bütün yanardağlar aynı anda lavlarını fışkırtacaklar. Yanacağı ya da küller arasında boğulacağım! Yani, o beni beğenmezse öle
ceğim! Yani, o bana hayran olmazsa ben yok olacağım! Yani, kadınlar âşık olduklarında bütün işlevlerini böyle yitirirler ya hani... Aynen öyle oluyorum. O sırada yaydığım titreşimlerden olacak, Araş uyanıyor. Bana bakıyor. Araş bana bakıyor. Gözlerinde bana baktığında bir tek benden gizleyemediği hayranlık! Tanrım, Araş bana hayran, o bana hâlâ hayran!!!
Gözgöze geliyoruz. Bana gülümsüyor. Bembeyaz dişleri, mağrur bakışları, saklı kırılganlığıyla bana gülümsüyor. Tam elimi uzatıp, onu dışarı çıkartmak için camdan kutuyu açacakken Aras'ın kafası büyümeye başlıyor. Sonra ayaklan ve elleri büyüyor. O, korkunç bir deformasyon geçirirken, ben çığlıklar atıp, Tuna'yı yardıma çağırıyorum,
"Tunaaa, koş, Allah aşkına koş, ağbine bir şeyler oluyor, koş Tuna, Mabel!ü"
Ama sesim çıkmıyor. Dehşetle boğazımı tutup, panik içinde soluksuz kaldığımı fark ediyorum. O zaman Aras'ın artık o cam kutuya sığmadığını, sıkışmaya ve ezilmeye başladığını görüyorum. Gözümün önünde can çekişiyor, kutuyu kırmak için tepini-yor, tekmeler, sessiz çığlıklar atıyor. Onun bu deforme halinden ürküyorum. Uzaklaşıyorum kutudan. Güçlü ve dayanıklı bildiklerimiz aciz duruma düşünce nasıl utanır, nasıl üzülürsek, öyle hissediyorum. Gözgöze geliyoruz. Tanrım, gözgöze geliyoruz. Yalvarıyor bakışlarıyla, "çıkart beni buradan Ada!" diyor gözleri. Ben o bakışları artık hiç unutamıyorum!
"Özgür bırak beni artık Ada! Artık bırak beni",
Release me!
Taş kesilmiş kalakalıyorum. Onu, o ilkgençlik aşkımı camdan bir tabuta on yedi yaşında hapsetmiş, öylece seyrediyorum, kederden delirerek. Ter içinde uyanıyorum yüzlerce kere. Sabah ezanı okunuyor, ben yatakta ağlıyorum: Ah Araş, ah, nereye?
Onun gidişinden on üç yıl sonra hâlâ ikimizi de özgür bıraka-mayışıma ağlıyorum.
Otuz yaşında bir kadının on yedi yaşında bir delikanlıya âşık olması ne derece gerçekçi olabilir? Bir oğlan çocuğu, genç bir kadına nereye kadar, ne verebilir ki? Yanlış. Bu yanlışı uzatmaktan yırana yıprana aynı karabasanı sık sık görmeyi sürdürüyorum... Sabah ezanından hemen önce... Sonra uyuyamıyorum... Dayıma anlatıyorum.
355

"Rüyalar, onları görenden başkasını bağlamaz çocuğum," diyor gülümseyerek, "Rüya sahiplerinin kiracı olmaktan çıkıp, mal 356 mülk derdine düşmeleriyse hiç sağlıklı değildir. Aman başka rü-yalara taşın, yağmur kız!"
Peki ya Tuna? Benim ve Aras'ın küçük, sevimli, duygulu, kepçe kulaklı Mavişimiz. Küçük Tuna. Mabel!.. Beni gözünde fazlaca büyüten, tanrıçalaştıran Tuna. Artık iki sosyal etiketli: evli -barklı erkek ve öğretmen Tuna. Sonsuz sevincim, en önemli tanığım benim. Tek tesellim onu özgür bıraktığıma inanmam. Onun Meriç'le evlenip kendi yaşamını kurabilmesi, bu yangının külleri arasında kurtulan tek değerli şey belki de bu... Kimbilir?
Meriç. Pastellik. White waters!
Bütün fotoğrafların en güzel ama en silik karakterli objesi. Gölgeleri üstüne çekmekte usta kuzenim. Annemin açıklaması nereye kadar örtüyor Meric'in seçilmiş pasifliğini? Anne sevgisinden, baba güveninden uzak büyümeseydi ne kadar daha farklı olacaktı Meriç? Peki ama bu sabırlı sessizliğinin altında yatan o "ateşli dişi" inatçılık değil mi sanki, sonunda çocukluğundan beri istediği her şeyi elde etmesinin sırrı? O hep Tuna'yı isterdi, ilk gördüğü günden beri aklına Tuna'yı koydu. Ve sonunda Tuna'yı aldı. Doktor olmak istiyordu, oldu. Kuzguncuk'ta yaşamak istiyordu, yaşıyor. Zübeyde Hanım'ın bana olan hayranlığını hep kıskanırdı, sonunda onu da aldı elimden...
Dördümüz arasında en çelimsiz ve iddiasız görünen Meriç, bir tek o, istediklerini topladı bir bir... Biz üçümüz paramparça kanarken, o üzerinden hiç çıkartmadan uslu, masum, iffetli, mağdur kız kıyafetiyle ağır ağır yürüdü. Hep ikincil kalmaya özen göstererek hedeflerine doğru gitti. Gözyaşlarını ve sıkıntılarını ustalıkla farklı adreslere gönderdi. Aras'ın öldüğüne değil, bu durumda Tu-na'nın bana koşacağına ağladı. Sanırım orta ikide veya üçteydim, Üsküdar Amerikan Koleji'nin emektar kantincisi Mustafa Amca bunların şamatası yüzünden kalp krizi geçirip, ölmüştü. Bütün kızlar ağlıyordu. Bir tek Meriç, orada öyle duruyordu. Hiçbir1 şey olmamış gibi sakin ve sessiz! Yok bunlara oğlanlar laf atmışlar da, bunlar da gidip Mustafa Amca'ya şikâyet etmişler falan... Zavallı kantinci Mustafa Amca da heyecanla o ufaklıkların peşinden koşarken ... Meriç'ti şikâyet eden, adım gibi biliyorum. O gün işgüzarlık ederek, hep bayıldığı o ahlaklı, cici kız kostümünü giyip, laf
I
atan oğlanları şikâyet eden mutlaka oydu. Kaç kez sorduysam, taş gibi kaldı ve sonra hiçbir şey olmamış gibi sakin geçiştirdi olayı. Aynı yıl bizim sınıfta kan kanserinden ölen arkadaşım için ağladığımda, yine taş gibiydi ve bana boş boş bakıyordu...

Meric'in babamı ve annemi yalnızca parasal destek olarak değerlendirdiğini sanıyorum. Dayımın bana özel ilgisini hep kıskandı. Çünkü Meric'in "sevmek" yerine "sahip olmak" duygusuyla yönlendiğini düşünüyorum. Bu yüzden Tuna'yı sevdiğine de inanmıyorum. Meriç, Tuna'ya sahip olmak istedi yalnızca. Fakat bu olanaksızdır! iyi biliyoruz ki, Mavi Tuna ile Kumral Ada arasına şimdiye dek ne Araş girebilmişti, ne de Meriç girebilecektir. Biz, onların anlayamayacağı bir bağla bağlıyız birbirimize. Taa bizim köşkün bahçesine girdiği ilk günden beri. Çünkü... çünkü aslında benim bir yanım Tuna, Tuna'nın bir yanı da ben!
Ah zavallı, güzel, sinsicik kuzen! Dalgasız, heyecansız küçük tatlı su! Yüzeylerde dolaşmak, derinlerdeki güzellikleri asla göremeden ölmek gibi bir ağır ceza taşır daima!
Meric'e karşı bir düşkünlüğüm hiç olmadı. Belki bizim köşke taşındığı ilk yıllarda acıyordum ona? Güzelliği, çalışkanlığı ve disipliniyle gelen başarılarını doya doya yaşayamadığına üzülüyordum. Yakın olmaya, iki kız kardeş olmamıza gerçekten uğraştığım da oldu. Ama o taştan yapılmış bir duvar gibiydi. Yine de itiraf etmeliyim ki, ondan hiçbir zaman nefret de etmedim. Bende nefret bile uyandıramadı Meriç. Dişime göre değildi, küçük lokmaydı ve hep de öyle kaldı. Bu nedenle olmalı, Meric'i hiç kıskanmadığımı rahatlıkla söyleyebilirim. Bende kıskançlık uyandıran tek kadın Bürkan'dır.
Dayımdan bağımsız olmadım hiç. Benimkisi gönüllü bir bağımlılıktır. Sigarayı bırakmak için önce istemek gerekir. Bütün bağımlılıklar böyledir. Sıkı bir alışkanlıktan kendi isteği olmadan, ancak zorla kopartılabilir insan!
Dayımın bazan benimle ilgili düşkırıklıkları yaşadığını sezerim ve o anda on tane sevgili yitirmişçesine kedere batar, yerlerde sürünürüm. Dayımın gözünden düşmemek için yapmayacağım çok az şey vardır herhalde.
Ona benzediğimi söylerler, insanın hayran olduğu birine benzetilmesi çocukken güzeldir ama yetişkin birinin kendisi olabilmesini geciktirirse tadı kaçar. Bana öyle olmadı. Büyüdükçe dayı-
357
ma zaten çok benzediğimi ayrımsadım ben. Büyüdükçe onu daha iyi anlamaya ve değerlendirmeye başladım galiba...
Bilinen anlamda sahip olma arzusuna yakın olmadığımı düşünürüm. Yani, sevdiğim, tutkuyla bağlandığım insanlar ille de yanımda yaşasınlar, ya da benim bir şeylerim olsunlar istemedim] hiç. Belki Araş hariç, demeliyim? Evet, galiba öyleydi... Araş öyleydi! Fakat Aras'tan sonra, yanımda olması gerekmez sevdiklerimin ... Yürekte ve akılda olmak tutkusu daha güçlü bir sahiplenme

duygusudur belki de... Bu nedenle dayımın aslında en çok bana ait olduğunu düşünmüşümdür hep. Bir kez, o da Burkan ortaya çıktığında korktum. Ama Burkan, benim zaten hiç içine giremeyeceğim bir alanın kraliçesi oldu. Aslında yeğeni olmasaydım ve belki yaşım da uygun olsaydı dayımın sevgilisi olmayı arzu ederdim... Onunla yaşanacak bir aşkın ne zor, ne acıtıcı ama ne şahane ve baş döndürücü olacağını düşlemek bile uçuruyor beni! Sanki ensest bir gizemi var bu düşün kendi içinde (mi acaba?) Ne zaman dayımla yaşanması imkânsız olan aşkımı düşünsem, bunun bütün zamanların baş klasiği olacağından hiç kuşku duymam, imkânsızlığın albenisidir bu! The incredable seduction of unimaginable! Bunu kimse bilmez!
Araş gittiğinde perperişan olduğum doğru. Ama bazılarının iddia ettiği gibi hâlâ yaşamımı düzene sokamadığım konusu bana saçma geliyor. Kim yaşamını tamamen düzene sokabilmiş ki? Düzene girecek bir şey midir yaşam? Her an her şeyin olası olduğu, sahiplenilmiş hiçbir aşkın soluk alamadığı, süreklilik denen şeyin delik deşik edildiği bir zaman tünelinde, yaşamı düzene sokmak ne demektir Allah aşkına? Kim uydurur bu kavramları ve salar toplumun üstüne?
Araş gittiğinde feci yıkıldım. Çok gençtim ve gidenlerin yalnızca uzaktaki yaşlılar ve kurgu karakterleri olduğunu sanıyordum ... îlk yanılgılar, ilk ihanetler, ilk düş kırıklıkları... Ama ölmedim! Fakat dayım ve/ya Tuna giderse dayanamam. Ölür ve onlarla giderim sanki... O ikisi o kadar önemli... Yani... Neyse, bu konuyu düşünmek bile bana acı veriyor. Çok!
Annem ve babam bana klasik anlamda sevgi ve güven veren ebeveyn oldular. Delirmeyişim veya intihar etmeyişim tamamen sağlam ve sevecen bir anne-baba ilişkisi içinde büyümem yüzün- j dendir diye düşünürken yakalarım kendimi zaman zaman...
Babam çok romantik bir çocuktu. Bir baba olarak harikaydı. Annem iyi arkadaştır. Müthiş bir sırdaş. Bir azizedir benim gözümde. Keşke onun kadar sabırlı olabilseydim.
Aliye. Şeytan! Lucifer!
Ona yardım için uzanan bütün elleri kopartıp atmış, kanla beslenen bir şeytan. Hayatımda ondan daha çok tahrik ettiğim bir kötüye henüz rastlamadım! Evet, hiçbir şey yapmasam da insanları tahrik eden bir, duruşum, bir tavrım var. Belki de bazı erkek tiplerinin beni albenili buluşları gibi, daha ağzımı açmadan bana gıcık kapanların gizemi de buradadır, bilemiyorum. Ben psikolog değilim! Onu bir fotoğraf galerisinde bulduğumda oranın yöneticisi olmak isteyen bir office-girl idi. Yetenekli ve hırslıydı. Çok hırslıydı! Önce yalnızca yardım etmek

duygumu tatmin için ilgilendim. Aynı alanda yetenekli olan birisine yardım etmek, öncelikle rüştünü ispat etmiş bir özgüven ve o kişinin ilerki bir tarihte rakip olmayacağına dair bir ön-onay gerektirir. Kimin mi? Kişinin kendi sağduyusunun tabii! Kimi bilerek, kimi bilmeden, ama bu herkes için böyledir. Tersine inanmıyorum.
Kompozisyonu, kadrajı, ışık algılaması ve hırsı fotoğrafçı olmak için idealdi. Görgüsü, bilgisi ve parası yoktu.
Hayırsever bir ruha ve sabırlı iç kadrolara sahip olmadım hiç! Acımasız, katı biri değilimdir ama çocukken bile Kemalettin Tuğ-cu'nun romanları ağlayarak okumaktan zevk alan Meric'e eşlik ettiğimi anımsamıyorum doğrusu...
Aliye, yaz aylarında istanbul'a dönüşlerimde hep ilerleme kaydetti. Hırçın ve kaprisli olduğunu elbette anlıyordum ama çok güç geçtiğini zaman zaman anlattığı çocukluğunun sancılarından çabucak kurtulamayacağını hissediyordum. Geçmişi soğuk ve acımasız anılarla doluydu, ya da o öyle anlatıyordu. Belki bu bile benim için bir cazibeydi. Tanıdığım en kötü çocukluk Meriç'inkiydi ve onunkinde bile Aliye'nin anlattığı dayak, işkence, cinsel taciz, açlık ve intihar denemeleri yoktu.
Yaşam standartı yükselirse içindeki nefret azalır, ya da bunu çok yetenekli olduğu fotoğraf sanatına yöneltebilir diye umuyordum. Kimbilir, birini yetiştirip, "ben yaptım!" diye böbürlenme kompleksiydi benimkisi belki de...
Değişti. Taşralı bakışlarını ve yürüyüşünü attı. Okudu, okudukça bakışlarındaki boşluklar doldu, düşündükçe yüzüne anlarr)
359
geldi. Giyimini düzeltti. Ama nefreti ve yıkıcılığı arttı. Uyuşturucuya başladığını öğrendiğimde şaşırmadım. Ama denediği hiçbir şey içindeki öfke ve şiddeti söküp atamamıştı.
Aliye kendisiyle başa çıkmak için yanlış yollara gidip, yeniden yaralanmaktan sanki vahşi bir zevk alıyordu. Bana karşı belirgin bir sarkastiklik, kafa tutar bir tavır aldığı yaz, Tuna ile kısa sayılmayacak bir ilişki yaşadığını kaba saba sözlerle satır aralarına sıkıştırmaya başladı. Tuna'nın cinsel performasyonu ve bedeniyle ilgili abuk subuk dokundurmalar, hiç zekice sayılmayacak sözde espriler yapıyordu. Kalabalık bir ortamda Tuna'nın oral sekse bayıldığım ve bunun için Aliye'nin kölesi olacağını el işaretleriyle anlatırken, yüzüme oturan üzüntülü resme bakıp, zevkten titrediğini unutmuyorum. Tuna'yı elimden aldığını sanmasının zevki olmalıydı bu. Oysa... Zavallı Aliye...
Daha sonra, araları iyi olan çiftlerle arkadaşlık kurup, onların aralarını bozmak seri oyununa girdiğini duydum. Erkeklerin en dayanıksız olduğu cinsel

zayıflıklarını kullanarak birkaç nişanlı ve evli çiftin ayrılmalarına neden oluşu onun için bir yıkıcılık zaferi olmalıydı.
Hiç sormadım Tuna'ya. O da bana yurtdışında yaşadıklarımı sormadı. Kısa ve sancılı aşklardan, kimi gerçekten uzun ilişkiye taşınabilecek kadar değerli ve hoş erkek arkadaşlarımdan hiç söz etmedim ona. incineceğini biliyordum.
Geçen yazdı. Aliye'nin hemen bütün çevrelerden aforoz edildiği zamanların başı. Bir gece arkadaşlarla sinemadan çıktığımızda onu istiklal Caddesi'nde yapayalnız yürürken gördüm. Yanıma yaklaştı ve sigara istedi. Darmadağanıktı. Acıdım mı? Bilmiyorum, iyi olduğumdan mı? Ben iyi biri miyim? Ben Tuna kadar iyi değilim ki!.. Kimse Tuna kadar iyi olamaz.
"Sen de gel, çocuklarla bana gidiyoruz," deyiverdim.
Geldi. Bir şeyler yenildi, içildi. Konuşuldu. Eski fotoğraflara bakıldı. Derken herkes gitti ama Aliye kaldı. Eski fotoğraflar, içki, gece derken, birden eskiyi çok özledim... Köşkü, Kuzguncuk'u, babamı, dayımı, annemi, Tuna'yı, Cihan dadımı ve Aras'ı... Ah . Aras'ı...
Çok sarhoştum ve çok özlüyordum.
Birden bir ölüyü özlemenin ne olduğunu anlatmaya başladığımı anımsıyorum. Onu öldürenin aslında ben olduğumu haykıra-
rak ağladım mı? Bilmiyorum? Yapmış olabilirim... O son noktaya gelince genelde böyle yaparım... Aniden Aliye beni öpmeye başladı. Çok ateşliydi ve aceleyle beni soyuyordu. Ne olduğunu anlamadım ama o sıcaklık, o ateşli dokunuşlar hoşuma gitti. O sırada dokunmaya, okşanmaya çok ihtiyacım vardı. Ve Aliye'nin benimle sevişmesine karşı koymadım. Ayrıntılar çok silik... Feci başım ağrıyor ve bir daha içmemeye yemin ediyordum. Ertesi sabah Aliye'nin bedenimi nasıl tırmalayıp, nasıl kanattığını dehşet içinde gördüğümde, bir gece önce gerçekten bilincimin yerinde olmadığını anladım. Hayır, kendimi masum çıkartmak için söylemiyorum bunları, ilk başta onun öpüşleri hoştu ve bundan hoşlandığımı yadsımıyorum, ister inanın, ister inanmayın ama o sırada bir erkek tarafından öpülüp, okşanmaktan farklı bir haz yaşamadım ben. Ama... ama benim için önemli bir şeyin eksik olduğunu hissedecek kadar da ayıktım. Tıpkı bir doğa fotoğrafı gibi. iyi bir doğa fotoğrafı çekmek için ışık şarttır ve ışık iyi kullanılmak ister. Benim için de iyi bir sevişmenin bir erkekle olması şartı olduğunu o gece anladım. Çünkü, bir erkek bedeninin, içimde benimle buluşması olmadan cinselliğin bana eksik ve yavan geldiğini öğrenmiş oldum. Tartışılmayacak tek konunu zevkler olması hoş doğrusu!
Ertesi sabah uyandığımda Aliye yoktu. Onu ancak yarım yıl sonra gördüm. Doğum günümde çıktı, geldi. Hayır, Tuna'nın sandığı gibi onu ben davet

etmedim. Geleceğinden haberim yoktu. Sonra da ortalığı birbirine kattı, gitti. Olay çıkartmayı planlayarak köşke geldiğine adım gibi eminim.
Hakkımda tıpkı o dehşet gecesi Aras'ı benim denize itip öldürdüğüme dair olduğu gibi, şimdi de eşcinsel, lezbiyen olduğum dedikoduları çıkmış. Çıksın! Ne yapayım? Lezbiyen olsaydım bunu saklamazdım, bilirler beni.
Aras'a gelince... Bir anlamda onu ben öldürdüm. Bu duygu daima vizörümde. Suçluluk duygusu derinizin altına girdi mi, artık, çektiğiniz bütün fotoğraflara hâkim olur! Hepimiz biraz suçlu değil miyiz engel olamadığımız ölümlerden ve mutsuzluklardan sanki? Yangınları, cinnetleri, yoksullukları, savaş ve hırsızlıkları seyrederken, hepimiz biraz katil, biraz hırsız ve biraz da fesat değil miyiz yani? Haydi canım, don't be shy! Hepimiz öyleyiz!
Bunu en iyi Tuna anlar. Tuna anlar!
361
ZÜBEYDE ATACAN
T
Ev kadım. Dul. iki erkek çocuk annesi. Çocuklarından biri ölü. Konuşmama hakkını kullandı.
MERiÇ ATACAN
Tıp doktoru. Patolog. Evli. Şair Doğan Gökay ve aktris Per-vin Gökay'ın yeğeni. Yanılıyorlar.
Size söyleyebileceğim tek şey budur.
Hakkımda yanılıyorlar. Yani beni küçümsüyorlar. Bunu en çok Ada ve Tuna yapıyor, ama böyle işte...
Nasıl desem, yani... hiçbiri, ama hiçbiri gerçekten denemedi. Hayatım boyunca kimse beni gerçekten tanımaya çalışmadı. Belki Pervin Halam ve biraz da Doğan Amcam. Onlar da çabuk vazgeçtiler. Biri aktris; oynadığı sahneleri gerçek sanır, yaşamınıysa sinema. Öbürü şair; imge dünyasında yaşar, kendi düşlerine âşıktır, ikisi de egoları fazla gelişmiş, bu yüzden başkalarına ayıracak vakitleri az insanlar. Bana karşı sabırsız davrandılar. Yani, işte öyle oldu...
Tabii Ada için durum başkaydı. Onun durumu hep özeldir. Herkesin onun için vakti vardır. Bana gelince, yani benim öz annem bile kendi çocuğu için sabırsızdı ve benim için vakti yoktu. Kısacası hiçbir akrabam, hiçbir arkadaşım, hatta kocam dahil, beni ne yüreklerine, ne de asıl dünyalarına kabul ettiler. Yani... bütün bu duraklarda hep bir konuk, hep bir arka plan resmi oldum ben. Doğan Amcam'ın dediği gibi hayat gerçekten de bir tiyatro olsaydı, o zaman ben bütün güçlü kişiliklerin çoktan sahne aldıkları, bütün büyük rollerin dağıtıldığı bir anda kimsenin dikkatini çekmeden kulise giren ve kimsenin

beğenmediği son figüran rolüne razı olan sonuncu sınıf bir aktris olurdum. Nasıl desem bilmem ki, onlar, aynı sahneyi paylaştıklarım öyle güçlü kişiliklerdi ki, daha başından benim şansım kalmamıştı yani.
Bence, yani kanımca, tanıkların kimliği önemlidir, insanların genetik haritalarından, kriminal ipuçları çıkartılabilir, endokri-364 nolojik servetlerinden davranış analizleri yapılabilir. Benimkisi "çok tipik ve basittir. Çok genç, güzel ama zayıf karakterli hostes kız Merih, varlıklı, yakışıklı, ortayaşlı ama karaktersiz çapkın erkek Demir Gökay'la evlenir. Tabii hemen çocuk yaparlar ve adam vakit kaybetmeden yeni sevgililere doğru gider. Yani, ne derler, hani, tam bir klişe!
Aslı şöyle: bence annem de babam da hayatta kaybeden insanlardan. Bencilce sürekli yeni ve daha genç kadın bedenleri arasında koşan bir erkek, heralde kendi özsaygısını bile hak etmediğini bilecek kadar zavallının biridir. Kanımca, benim babam böyle biri.
Bir yerlerde iki-üç tane üvey kardeşim, terk etmek ve kaçmaktan başka bir şey başaramayan babamın arkasından beddualar eden filanca sayıda üvey annem, şimdi de bir adet üvey babam var.
Şimdi, hiçbir zaman çocuk sahibi olmak istemeyen, yani, ne derler hani, bu sorumluluğu fazla bularak, kararını en başta veren Doğan Amcam'ı işte bu nedenle takdir ediyorum. Aynı nedenle de babamdan, ne yazık ki, tiksiniyorum. Anneme karşı duyduğum en belirgin duygu, olsa olsa, yani acımaktır sanıyorum...
Çocukluğumda sık sık yaşamak zorunda kaldığım cehennemi şimdi karabasanlar olarak bütün adreslerime taşıyor olmamın, yani sanırını, ciddi bir nedeni vardır. Küçücük bir kızken annem kendini banyoya kitler, saatlerce çıkmazdı. Hafta sonlarında yalnız ve aç olarak evde bekler, çok korkardım. Yani, gerçekten çok korkardım. Ev ölüm sessizliğinde olurdu. Babam eve hiç uğramazdı. Sokakta aileleriyle gezmeye giden, arabalarıyla pikniğe Çıkan komşu çocukları görürdüm, burnum sızlardı. O kocaman, pahalı mobilyalarla müze gibi döşenmiş salonda tek başıma birilerinin gelmesini ve beni kurtarmasını beklerdim. Annem banyodan çıkar, babam eve döner, yani... ne bileyim, şey... işte, yani beni de düşünen birileri olur sanırdım... Ama telefon çaldığında arayan hep Pervin Halam olurdu. v "Meriççiim, ben Pervin Hala. Annen evde mi bi tanecim?"
i "Anne yok. Anne banyoya gitti. Gelmedi. Anne kapıyı kilitledi. Hiç gelmedi."
"Sen yoksa orada yalnız mısın yine küçüğüm?"

"Bebeklerim var ama. Onların saçlarını taradım. Anne yok. Gittiii. Anne banyoya gitti!"
"Yemek yedin mi Meriççim, aç mısın bi tanem?"
"Yemek yok. Anne gittiii. Baba gelmedi. Bebekler çok aç."
"Hay Allah!.. Bak şimdi..."
"Sen gel hala, sen gelsene bize halacıım! Burası çok siyah."
"Bak Meriççim, sen şimdi ışıkları yak, müziği aç ve annene söyle, Pervin Halam rica ediyormuş, telefona gelsin diyormuş, der misin?"
Annem çıkmazdı, inler, ağlayan köpek yavruları gibi sesler çıkartır, sonra sonsuzca susardı. Yani öyle sanırdım.
"Anne öldü halacıım. Hiç çıkmıyor. Anne gittiii, cennete gittiii."
"Ağlama bakiim. Sen şimdi cici bir kız ol ve oturup beni bekle. Hemen geliyorum. Sakın kapıyı benden başkasına açma, emi Meriççiim."
Saatler kadar çok sonra, sanırım bana öyle gelirdi, apartmanın önünde bir taksi durur, daima şık, prenses zerafetindeki Pervin Halam koşarak içeri girerdi. Yani nasıl söylesem, çok güzel bulurdum onu... Ona kapıyı açardım, bana sevgiyle sarılır, belli etmemeye çalışarak ağlardı. Yani, nasıl derler, bana acırdı halam. Herkes bana acırdı. Bana hâlâ acırlar!
Sonra Pervin Halam yüzümü yıkardı mutfakta. Sanırım... sonra bomboş buzdolabımızı açar ve üzüntüyle incelerdi. Giyinmemi isterdi. Ardından, yani ben giyinirken, anneme yalvarmaya başlar, dakikalarca sonra artık hayalete benzeyen yarı baygın, yarı çıplak annemi banyodan çıkartmayı başarırdı. Neyse, sonra onu bebekle konuşur gibi konuşarak giydirirdi. Bizi bir taksiye bindirir, annemi teyzemin evine bırakır, beni kendi evlerine götürürdü. Onların evini çok severdim. Orası neşeli ve güvenliydi. Orada herkes bana iyi davranırdı. Yani, Ada bile bana iyi davranırdı.
Ve Ada... Tartışmasız tek ilgi odağı, karşıkonulmaz kraliçe, mağrur tanrıça! Evet, sanırım... Yani sanırım Ada'nın, yani onun saltanatını ne bir kardeş, ne bir kuzen, ne de bir başkası yıkabilirdi. Öyle kendinden emin, öyle kendinden hoşnuttu ki, yanına yaklaşan herkes ondan yayılan özbenlik sevgisinin alevlerini hisseder, ona
365
daha fazla yaklaşamayacağını anlamak zorunda kalırdı. O yanlışlarını bile severdi. Benden bir yaş büyüktü ama benim gözümde her şeyi bilen, çok akıllı ve özgüvenli kocaman bir kızdı Ada. Ara-mızda bilinen anlamda bir rekabet olmayışı, yani klasik ve gözle | görülen bir rekabet demek istiyorum, belki de

bu yüzdendir. Benim gireceğim her yarışın o önceden galibiydi zaten, yani sanırım...
Onlar Kuzguncuk'taki köşke taşındıktan sonra oraya gitmeyi daha da sever oldum. Nasıl söylesem, yani, galiba köşk bana saray, bahçesi de cennet gibi gelirdi. Orada sığıntı gibi hissetmedim kendimi. Ama oraya da ait değildim sanki... Yani, bütün asıl ro!7 j ler ben gelene kadar dağıtılmış, ben yine geç kalmıştım. O sıralar 'î annem alkol tedavisi için hastaneye yattı, babam yeniden evlendi. Bana onların uzun bir yolculuğa çıktığını söylediler, ama sanırım j ben anlamıştım...
Başıma gelen felaketlerin kötü bir rüya olduğuna inanmak isterdim. Yatmadan önce Allah'a dualar eder, beni seviyorsa korumasını isterdim. Uyanınca annem ve babam yine aynı evde olacaklar ve hiç kavga etmeden birlikte yaşayacaktık. O zaman ben de bizim evin Ada'sı olacaktım. Dualarım kabul olmadıkça, ben daha çok dua edip, ağlardım. Yani, galiba ben o dua edişlerim sırasında kurduğum hayâllerle mutlu olurdum, yani öyle sanıyorum ...
Köşke hafta sonları getirilip, bırakıldığım sıralarda ona rastladım. Ona ilk rastladığım gün sanki hayatım değişti. Abartmış gibi olmasın ama, yani, gerçekten öyle... Onu ilk gördüğümde, bir gün benim olacağını sanki hissetmiştim. Benim, yalnız benim olacaktı o. Sanırım o, o bunu, yani o ilk günü hatırlamaz bile. Orada kum havuzunda kumdan kuleler yapıyordu. Henüz gözlük takmıyordu. Askılı, kısa kırmızı bir pantolonu vardı ve Ada'nın gözüne girmek için dili dışarda çalışıyordu. (Herkes bunu yapar!) Kıvırcık siyah saçları uzundu ve daha maviş gözlerini görmemiştim. Büyülenmiş gibi ona baktım. Kocaman kulakları çok sevimliydi. Yanına gittim. Yani, şeyy... Nasıl söylemeli? Kendimi belli etmek için dikildim yanında, olmadı. Yardım etmeyi denedim, olmadı. Ben de kumdan kulesinin üstüne yerde duran küçük, beyaz oval bir taşı koydum. O zaman beni fark etti. Ama galiba kızmıştı ...
"O taşa sakın dokunma!" diyerek çekip aldı ve cebine attı.
Ada yanıma gelip, bana kızdı. Ada ilk kez beni azarladı. Sonraki azarlamaları da hep ben Tuna'ya yaklaştığım zamanlar geldi. Sanırım, galiba o çocuk Ada için çok önemliydi. Ama Ada'nın zaten her şeyi vardı. Herkes onunla arkadaşlık ederdi. Ada istediği her şeyi hep almıştır. Bense yalnızca onu istedim.
Adı Tuna'ydı!
Aslında, Ada'nın Tuna'ya "Mabel" dediğini biliyorum. Bu sözcüğün "Ma bella" yani "güzelim" anlamına geldiğini anlamadım mı sanki? Herhalde ortak bir şarkıdan esinlendiler. Yani şarkının adı falan olmalı... Aralarındaki bu şifreyi çook eskiden beri biliyorum ben. Sanırım, onlar bildiğimi bilmiyorlar. Hiç

önemli değil. Ben korku ve yalnızlıklarımı sessizliğimle, (suskunluğumla mı demeliydim acaba?) örtmeyi çocukken öğrenmiştim nasılsa... Bildiğim başka şeylerden de habersiz onlar. Örneğin, ben, Tu-na'nın Aliye'yle ciddi bir ilişkisi olduğundan da haberdarım. Çünkü ben... nasıl söylemeli, yani insana tuhaf gelebilir ama, ben Tuna'yı takip ederdim... Yani özellikle Kuzguncuk'tan ayrılıp, yurtta yaşamaya başladıktan sonra onu hiç göremez olduğumda ... Çok özlerdim ve bilirdim ki, o beni pek özlemezdi... Bazan gizlice gidip, okul kantininde onu seyrederdim. Sultanahmet'te çay içip, ders çalıştığı o çay bahçesine de gittim birkaç kez. Elinde şiir kitapları, çoğu kez yalnız başına, bazan arkadaşlarıyla oturup, çay içerken Tuna'yı uzaktan severdim. Ben onu hep uzaktan sevdim... Yani şimdi bile aslında... nasıl denir, yani, sanırım ben kocama yakın sayılmam... O da bana... Yani ben hâlâ, galiba Tuna'yı uzaktan seviyorum. Fakat bundan çok şikâyetçi değilim. Benim için önemli olan, yani asıl konu, Tuna'nın benimle olması ... Aslında, benim olması!
Sonra o çay bahçesinde Aliye'yi Tuna'yla görünce... Tanımıştım onu. Tanınmayacak gibi değildir. Yani çok seksidir. Tamamen seksi... Onu orada, Tuna'yla samimi biçimde görünce... yani eğilip kulağını öpüyordu Tuna'nın... içimde bir şeyler kırılmıştı. Yani... yani Tuna'yı Ada'ya bile kaptırmamışken, tutup öyle birine... O zaman Aliye'yi izlemeye başladım. Sandığımdan daha kolaydı. Durumu çok zavallıydı. Buluştuğu, konuştuğu kişiler onu itip kakıyorlardı. Uyuşturucu kullandığını anlamam güç olmadı. Tuna'yla seviştiğinin farkına vardığımda, yani, tabii

insan biraz da içgüdülerini falan kullanıyor... yazbaşında imzasız mektuplar yollamaya başladım Aliye'ye. Uyuşturucu kullanması Jtf8 yüzünden başına dert açılacağına dair biraz sert mektuplar... Sa-'"""";""• nırım, o zaman heralde kuşkulanmaya başlamıştı. Beni sorguya çekmek için bizim okula gelmiş, sonra da benim kimseye kötülük yapamayacak kadar temiz olduğumu düşünerek çekip gitmişti.; Fazla temiz, masum, fazla sessiz ve aptal derecesinde saf!.. Be-1 nim için herkesin düşündüğü budur! Bazı insanlar aklın tekelle-! rinde olduğunu, herkesin fazlaca saf olduğunu sanırlar ya, işte Aliye onların dikâlâsıdır! Ada öyle değildir. Ada'nın umurunda değildir. Ada kendince önemli olmayanlarla ilgilenmez bile.
Ayrılmalarında mektupların etkisi şöyle olmuştur sanıyorum. Yani... Aliye daha da sinirli ve saldırgan olmuş ve Tuna da buna katlanamamıştır falan gibi... Bilmiyorum. Bence zaten Tuna onunla uzun bir ilişki kuramazdı ama belki Aliye bir plan yaparak Tuna'yla evlenirdi falan... Yani, ben bundan çok korktum...

Ama olmadı. Tuna'yı bir kez daha kazanmayı başardım. Tuna, benim yazgımdı, bunu biliyordum ben.
Bir dönem, yalnız bir dönem, Araş öldüğünde çok korkmuştum. O sırada yaşadığım derin kederi herkes ama herkes Araş için 1 sandı. Oysa ben Ada'nın şimdi Tuna'yı elimden alacağını düşünerek çıldırıyordum. Yani... bütün hayallerim hiç beklenmedik bir ölümle altüst olacaktı. Ada hiç şüphelenmedi. Çünkü o sırada iki hafta hastanede yatırmışlardı onu. Kimseyle konuşmuyor, yaşamak istemiyordu. Eğer dışarda olsaydı ve Aras'ın ölümüne herkesten çok benim üzüldüğümü görseydi anlardı. Ada hemen anlar. Tuna anlamadı bile. Aras'a düşkünlüğüm yoktu ama o benim için bir garantiydi! Onun beni adam yerine koyduğunu sanmıyorum. Yani, şeyyy, Araş bence çok kibirliydi ve Ada'ya olan tutkunluğu mahallenin en zengin ve önemli ailesinin kızını elde etmekle ilgiliydi... Bütün kızlar onun peşindeydi ve Araş bunu bal gibi biliyordu tabii, ama... Ada başka... Yani, kanımca Araş aslında Ada'yı sevmiyordu. Fakat Tuna... O Ada'ya hep hayrandı. Hâlâ da öyledir... Ben Ada'yı görümcem gibi görmek oyunu oynarım. Yani, Tuna dominant karakterli ablasının delice etkisinde kalan bir kocadır benim için...
Güzel olduğum söylendi bana daima. Annem kadar olmasa da !
güzel olduğum doğru galiba... ama bence aynaya bakınca kendini beğenen kadın güzeldir. Yani, kanımca Ada bu yüzden benden güzeldir. Çünkü, kanımca Ada aynaya bakarken zevkten titriyor-dur.
Hayatım boyunca yani, hatırlayabildiğim en küçüklük günlerimden beri yanında gerçekten güvende olduğum tek kişi Tuna oldu. Onu ilk gördüğüm günden beri, güven ve huzur verdi varlığı bana. Onu kaybetmemek için her şeyi yaptım. Saf ve masum olduğumu düşündüğü için bu imgeyi bozmadım. Onun benim olarak kalması için yine her şeyi yaparım. Yakınlarda artık çocuğunu da doğuracağım. Bir çocuğum olacak ve ben çocukken yaşamak istediğim her şeyi onunla yaşayacağım. Her şeyi...
Tuna yufka yüreklidir. Çocuğumuz olduktan sonra asla beni terk edemez, biliyorum... Ama acelesi yok. Onu ürkütmeden ve sessizce... Sessiz ve derinden gitmenin bir zararını görmedim ki...
Son olarak, sessizliğin gücü ile kazandığım zaferle alay edenlere sessizce güldüğümü söylemek isterim. Sessizliğin gücünü küçümseyen ya da inkâr edenler, kanımca önemli bir silahın farkında değiller. Oysa, sessizlik yavaş yavaş yayılır ve karşınızdaki üzerinde büyük bir denetleme gücüne dönüşür. Yani sessizlik, sabır ve istikrarla dünyanın en önemli gücü haline gelir... işte bu nedenle ben Meriç Atacan oldum ama o hâlâ Ada Mercan! Sanıyorum, yani

kanımca hep öyle kalacak... Benim amacım asla onun hayatını çalmak olmadı. Ben ona bir fenalık etmeyi neden isteyeyim ki? Ben yalnızca, yani ben yalnızca Ada olmak istedim, hepsi bu.
369
KAM 24
ARAŞ ATACAN
Lise öğrencisi. Ölü.
DOĞAN GÖKAY
Şair, yazar, gazeteci. Evli.
Çocuklar biraz abartıyorlar.
Hem zaten gençlik, rüyaların gündüz süsleri olarak gözbebek-lerine takılıp kalması değil midir hani?
Evet, onlara şahsi meseleleri aktarmadığım doğrudur. Beni ta-biatüstü bir roman kahramanı gibi görmek yolundaki eğilimleri belki bir parça bununla bağlantılı olabilir. Gençken hep olduğu gibi... Ben de çocukken Nâzım'ı ve Marx'i bir parça idealize ederdim doğrusu. O ilk gençlik saatlerimde...
Toplumcu gerçekçi yolu seçtikten sonra zaten birilerini efsaneleştirmek gibi bir çocukluk durumu söz konusu değildir.
"Hürriyet, zaruretlerin idrakidir," der Marx. Sorumlulukların idraki on altı, on yedi yaşıma denk düşer. O zamandan itibaren şuurlu olarak şahsi hayatımdaki sorumlulukları kısıtlı tutarak özel hürriyetimi genişletmişimdir. Öncelikle "sahip olmak" denen mefhumu silmişimdir hayatımdan. Şimdi, ellili yaşlarımın sonlarını yaşarken ne kendime ait bir gayr-1 menkulüm, ne de emval-i menkulem vardır. Hâlâ kirada otururum, ne arabam vardır, ne de evim. Bankada bir miktar parayı acil sağlık durumu için korurum, o kadar. Karımın çalışan ve bağımsız bir kadın olması benim için bir tercih sebebi olmuştur. Onun kendine ait yerli bir arabası ve bankada parası vardır. Ne miktarım bilirim, ne sorarım. Bunu takdir edecek bir kızdır Burkan.
Kadınlar çoğu zaman, kendi dişiliklerine duydukları hayranlık sebebiyle, sahip oldukları akıl kapasitesinin hakkım yerler. Bunun farkında bir erkekle karşılaştıklarında da kendilerine iltifat edildiğini sanırlar. Gerçi şimdiki kızlar her ikisine de sahip olduklarını
fark ettiler ama bu çok uzun zaman aldı. Bana sorarsanız, kadın
denen dişi insanın, hayat ve akıl kapasitesi tabiatın en büyük mu-
372 cizelerindendir. Ve bu yüzden de hayat denilen hikâyenin aslı ka-
^~ dınlann eflatun renkli haritalarında dolaşmaktan ibarettir. Kimi erkek bunu zevkle, kimi öfke ve şiddetle yaşar. Oysa kadınlar her şeyin çoktan farkında

olarak doğmuşlardır ve erkekler çatlasa da, patlasa da hayat haritası yalnız kadınların elindedir. Bunu fark ettikten sonra onları çaresiz çok seversiniz. Evin kirası ve masrafları daima benim sorumluluğumda olmuştur. Hayatımı daima yazarak kazanmışımdır. Rahmetli annemin Alanya'daki mülklerinden payıma düşen gelir, zaman zaman
• Pervin ve Demir'le aramızda bölüştürülerek hesabıma yollanır. Para işlerinden hiç anlamam, bunlar Bürkan'ın sahasına girer.
isteseydim, bana sık sık gelen siyasi hayat tekliflerini değerlendirerek şaşaalı bir başka hayatın adamı olabilirdim. Tanıyanlar yakından bilirler. Elimin tersiyle itmişimdir bu teklifleri. Ben hiçbir partinin veya grubun mensubu değilim. Olduğum takdirde eleştiri şansım biter, elim kolum bağlanır. Görüyoruz maskarala-
Bu sebeple benden çekindikleri doğrudur. Bütün hayatım boyunca hiçbir anlamda ne rüşvet aldım, ne de verdim. Ne kimseye boyun eğdim, ne de eğdirttim. Haa, bak fikren diz çöktürttüğüm pek çok rakibim olmuştur, o başka! Hah hah ha! Bu konuda hiç kimsenin gözünün yaşına bakmadım. Açıkçası kimseye borcum, minnetim yoktur ve bu büyük bir hürriyet, tabii büyük bir yalnızlıktır!
Homoseksüel, Osmanlı eliti, liberal sosyalist gibi yakıştırmalarla beni yıpratmaya çalıştıkları oldu. Fakat ne edebiyat çizgimi, ne siyasi görüşümü, ne de şahsi hayatımı gölgeleyebildiler. Cinselliğe gelince, şimdi ona kösnüllük, seks gibi adlar taktılar, ama asıl uygunu cinselliktir ve kesinlikle insanın çok şahsi lezzet alanıdır. Cinsellik, paylaşılan kişilerden başkasının bu alana girmesini lüzumsuz kılar. Kimsenin kimseye hesap vermesi mecburiyeti olmamalıdır! Merak ettikleri her şeyi, ama her şeyi Burkan bilir.
Mesleki yanım apaçık ortadadır. Kitaplarım defalarca yeni baskı yapar, gençlerle iyi münasebetim vardır. Halkla ilişkim geniş tabanlıdır. Dincisi, dinsizi, sosyalisti, milliyetçisi, lezbiyeni, homoseksüeli, kadını, erkeği hep arar, gelir, bulur beni. Çünkü
ben çizgimi korumuşumdur. Kendime saygım vardır ve asıl önemlisi gençlerle küçük suç ortaklıkları yaparım. Hah hah ha! Bu çok basit ve hayati bir meseledir. Yasak ve günahlarla bunalan 373
gençlerle yapılacak küçük bir suç ortaklığı onlar için ihtiyaç olan -----
hava deliğini açar ve nefes almalarını sağlar. Hepsi budur! Çocuklar bilirler ki, samimiyimdir, istikrarlıyımdır.
Hayattayken yaşadığı çağın dışına düşmek bir yazar için en önemli talihsizliklerden biridir. Bizim aydınlarımızın çoğu Tanzimat'tan beri

konformist, hedonist ve oportünist davranmıştır. Sınıf atlama hırsını, bir türlü entelektüel hırslarının arkasına atmayı başaramamıştır. Hem halktan, hem de çağından kopmak gibi bir yanlışı tekrarlar durur. Fazla okumaz, kulaktan dolma bir tek yanlı hayranlıkla, sadece yeteneğine dayanarak bu işi ömür boyu devam ettireceğine inanır. Ve tabii aldanır! Türk aydını Türkiye'nin değil de, mesela Fransa'nın, mesela Sovyetler'in (vakti zamanında), şimdi de Birleşik Amerika Devleti'nin aydını olduğunu sanır. Yok efendim, olur mu öyle şey? Hem tembellik edeceksin, hem kendine benzemeyeni ve kendi kültürünü hor göreceksin, hem de topluma mal olmuş bir yazar olmayı hayal edeceksin!.. Olmaz öyle şey! Olmuyor da... Kendi ahbapları ve yardakçıları dışında kimsenin okumadığı kitaplar yazmak işte bu sebeple "makûs bir kader"e dönüşüveriyor. Oysa bir yazarın yeteneği kadar mühim bir mesele, taze kalmak ve halka bağlantısını korumak olmalıdır. Tazelenmek önemlidir. Gençler bunu bilirler. Asıl bilinen yaş, gençliktedir. Yaşlanınca, sadece hatırlanır. Yaşlılık bilmediğini ve yanılgılarını anlamaktır. Bu sebeple gençleri severim, bilirler. Yine bu sebeple gençler, içi boş, kof, yutturmacı ve dayatmacı yaşlıları hemen keşfeder, hemen görürler. Ve gençler acımasızdır!

O dördünün çocuklukları ve ilkgençlikleri elimde geçti diyebilirim. Artık otuz yaşlarının ortalarına gelseler de bu mânâda benim için hâlâ biraz çocukturlar. Bunların, Ada, Meriç, Araş ve Tuna'nın hayatları yazılsa ortaya hayli enteresan bir roman çıkacaktır. Yoğun ve karmaşık yollardan geçtiler. Halen geçmekteler. Hayatın ne getireceğini kim bilebilir ki?

Ada'yı biraz kendime benzetirim. Fakat büyüdükçe babasına daha çok çekmeye başladığını görmekteyim. Rahmetli Süreyya çok çocuklu, fakir bir ailenin evladıydı ve aşırı duygusaldı. Aklına

eseni, estiği gibi yaşadı ve öyle öldü. Süreyya'nın sorumsuzca içmesine, yerli yersiz çapkınlıklarına, kaprislerine, çocuksu denge-374 sizliklerine hep tahammül eden kız kardeşimin kocasına olan sev-

.....:": gisini hiçbir zaman anlayamadım. Pervin'in sonuna kadar sadık ve âşık bir eş kalmasını, bağımlılığın ihtirasa dönüşmüş şekilde tezahür eden bir çeşit aşk olduğunu düşünmüşümdür. Tabii, aşkın binlerce çeşidi vardır ve aşk acı çektirir, işte Ada böyle adanmış bir aşkın meyvesidir. O, tanıdığım öteki çocuklara benzemezdi. Hassas, fazla gururlu, zeki ve güçlü bir çocuktu. Daha küçükten, kendisiyle barışık bir karakteri vardı. Ne yazık ki hayat, tıpkı tabiat gibi eşitlikçi değildir ve anlamsızdır. Buna bir mânâ katmaya çalışan tamamen biz insanlar olmuşuzdur.

Ada'nın şanssızlığı, çok erkenden çok uzun bir yolun planlarını yapması oldu ki, burada babasına çeken aşın duygusallığı ve şimdilerde iyice su yüzüne çıkan büyümek istemeyiş sancılarının ipuçları yatmaktaydı. Bu iki mesele beni biraz endişelendirmektedir ama nihai kararda onun başının çaresine bakacak kadar akıllı olduğuna inanmaktayım.
Meriç öyle değildir. Bütün sakin, akıllı uslu, istikrarlı ve başarılı hayat çizgisine rağmen, o çocuğun kendi içinde fevkalâde huzursuz olduğunu ve korktuğunu sanıyorum. O tabii, egoist bir babayla, zavallı bir annenin kurbanı olmuştur. Demir ağabeyim çocukken de son derece sorumsuz ve şımarıktı. Onun sorumluluklarını da üstlendiğim için herkes beni ondan büyük sanırdı. Demir'in düşüncesizliklerinden daha vahim olanı, o zavallı hostes kızcağız Merih'in anne olmak arzusu biçiminde görünür gözüme. Çocuk sahibi olarak bir erkeği elinde tutacağına inanan kadınlara hep acımışımdır. Çünkü güçlerini tanımayan, yanlış silahlarla savaşan askerlere benzetirim onları. Meriç annesine benzemez umarım.
Merih'in tek güvendiği şey güzelliği ve gençliğiydi. Gerçekten de çok güzeldi. THY'nin en. güzel hosteslerindendi. Ve bu durumdaki kızların çoğu gibi elindeki hazineyi yitirmekten doğan korkusu, öbür yeteneklerini işleme enerjisini yok ediyordu. Eğer o çocuğu doğurmasaydı, Merih o evlilikten daha az hasarla kurtulup, kendisini yeniden yaratabilirdi. Hem kendini, hem de o çocuğu perişan etti. Meriç, annesi ve babası hayatta olduğu halde öksüz ve yetimdi. Allahtan, Pervin ve Süreyya insaflı çıktı ve kızı
onlar büyüttüler. Ben yapamazdım1. Hayır, yapamazdım, îlkgenç-liğimde verdiğim bir kararla, ancak şahsi sorumluluklarımı kısıtlı tutarak, yapmak istediklerime doğru yol alabileceğim hususunu netleştirmiştim/Bu sebeple çocuk sahibi olmayacaktım. Çocuklar, anne ve babaları için bağlayıcı, zorlayıcı, dayatmacı canlılardır. Ebeveynin gözünün yaşına bakmazlar, hep haklıdırlar ve hep talep ederler. Sonsuz zamanınız olsa hepsini alır ve dahasını da isterler. Ben, kontrolü elimden çıkmış bir hayatın içine atamazdım kendimi. Bürkan'la evlenmemin en önemli sebeplerinden birisi budur. O en başından bu arzumu kabul etmiş ve şimdiye kadar da aksini talep etmemiştir. Bürkan'ın en mühim özelliği, ne istediğini bilmesidir. Zaman zaman içinden anne olmak arzusu geçer mi bilemem, ama öyleyse, bu evliliğin zorla devam etmeyeceğini ikimiz de biliyoruz, istese hâlâ anne olabilecek yaştadır. Ama doğrusu beni bu nedenle terk etmesi en son arzu edeceğim bir durumdur.
Tuna'ya gelince. Bu çocuk her ne kadar Aras'ın gölgesinde kalmış gibi gözükse de, bence buluğ çağına kadar Aras'tan daha sağlıklı, coşkulu bir çocuktu. Tek

talihsizliği ağabeyinin sevdiği kıza âşık olmasıydı ve bu durum, aşk üçgenlerinde hep olduğu gibi, üçü için de trajik bir durum yaratmıştır.
Araş fazla içine kapalı ve sinirli bir çocuktu. Başarısızlığa ve ikinciliğe tahammül edemeyecek kadar hırslı, kaybettiğinde hırçın, sahip olduğunda tutkusal, karar verdiğinde bağnazdı.
Yetenekli ve zekiydi, ama asıl önemlisi Araş çok yakışıklı ve erkeksi bir delikanlıydı. Hani şu şeytan tüyüyle doğan keratalardan. Biraz serseri bakışlar, biraz kibirli yok saymalar, biraz da aşırı bir kendine güvenin yakışıklı bir fizikle paketlenmiş haliydi. Buna dayanacak kadın pek yoktur! Yaşasaydı, kadınlar Aras'ı asla rahat bırakmayacaklardı ve Ada da bir erkeğin peşinden koşacak mizaçta olmadığından ayrılacaklardı. Fakat daha önce, ayrılmaları için çok başka sebepler tezahür edecek ve kıskançlık bölümlerine sıra gelmeden bitecekti o ilişki. Çünkü Ada'nın renkli, canlı, avangard bir kadın olacağı belliydi. Halbuki Araş, temkinli, düz, monoton ve geleneksel bir adam olacak ve bu iki mizaç yanyana nefessiz kalacaktı. Eğer Araş yaşasaydı, ilişkileri tabii biçimde biteceğinden hiçbir suçluluk duygusu olmayacak ve Ada asıl mutlu olacağı erkeğin, Tuna'nın farkına varacaktı. Ama maalesef öyle olmadı!..
375
Tuna esrarengiz değildir. Dışardan bakınca kızları sürükleyecek macera dolu arka sokaklar vaat etmez. Oysa incelikleri ve çok' derin bir iç dünyası vardır. Utangaçtır ve ağabeyinin dominant karakterinin altında fena halde ezilmiştir. Fakat hayat bir romana hiç benzemez ve bazılarımız olacakları çok önceden sezebilsek de tarihin akışını değiştirenleyiz. Buna ancak romanlarda ve filmlerde yeter gücümüz ve bu yüzden çılgınlar gibi tutkunuzdur sinema ve edebiyata.
Ada babası gibi ihtiraslıdır. Araş onun bir ihtirasıydı. Onu kaybedince Tuna'dan uzak durmaya gereksiz bir çaba gösterdi. Halbuki asıl o ikisi birbirlerine uygunlardı...
Kadınlar ve erkekler günün birinde eşit haklara sahip olacaklardır, fakat birbirlerini anlamaları asla mümkün olmayacaktır. Cinselliğin fiziki bünyesi bakımından tabiatın kadına verdiği ma-zohist hazlar, erkekte sadizm istikametinde geliştiği için bu hep böyledir. Kadınları iyi tanırım. Esmerler, beyazlar, siyahlar ve bir de Doğu'nun sarı tenlisini tanıdım. Ne kadınlar girdi hayatıma... Evrensel olan, hangi sınıf ve ırktan olursa olsun kadınların erkeklerle her konuda giriştikleri haklı yarışı bir tek yatakta kaybetmekten zevk almaları ve buna gönüllü olmalarıdır. Ada'nın cinsel tercihi olan Araş, birçok okumuş kızın düştüğü hatalı ilişkide olduğu gibi duygusal ihtiyaçlarını

karşılamayacaktı ama Araş bir bakıma haksızlık edip, onun bunu anlamasına fırsat tanımadan öldü.
Bunları bildiğimi hissettiği için Araş benden hiç hoşlanmazdı. O yaşta adını koyamasa da onun Ada'ya yetmeyeceğini sezdiğimi anlıyordu. Yazık oldu! Üçüne de yazık oldu hakikaten.
içlerinde en kârlısı Meriç'tir. Denilebilir ki, Meriç sonunda kendi limanını buldu, güvenlikte olduğu bir ev kurdu. Fakat ben bu limanın uygun bir yere inşaa edildiğinden kuşkuluyum. Limandaki denizcinin içinde kopan fırtınaları dindirmeye Meric'in yeteceğini sanmıyorum. Bu bakımdan çocukları olmayışını sevinçle karşılıyorum.
Meriç kendini kurtarır. Mesleği var. Dayanıklıdır. Ada da öyle. Beni asıl endişelendiren Tuna'nın durumu. Son zamanlardaki hallerini hiç beğenmiyorum. Fazlaca içine kapandı, insan hayatı bir roman olsaydı, Tuna'yı o ailenin tek oğlu olarak yazar ve pek çok talihsizlikten kurtulmasını sağlayabilirdim. Şimdilerde gözle-j
rindeki mavi ışıklar söndü, kitap okumaktan, yaşamaya vakit bulamayan fıksiyon karakterlere benzedi. O çocuk hasta olacak diye fazlasıyla rahatsızım. Belki üçüncü ve yeni bir kadınla, uzak bir memlekete gitmeli... Sanki yakında onun kendi içinde ölümcül bir iç savaşın patlak vereceğini hissediyorum. Tehlikeli ve ciddi! Onun sağ kalması gerek. O delikanlıya bir şey olursa kız kardeşim, iki yeğenim ve kendi annesi dahil dört kadın bir daha iyileşemeyecek kadar batarlar. Birinin bu çocuğa yardım etmesi lazım, ama kimin? Biz yazarlar ve şairler, insanları iyileştirmeyiz. Biz uyarır, silkeleriz ve bu da bazan daha fenalaştırıcı bir etki yaratabilir. Dayanıklı ve güçlü olanlar daha sonra kendi kitaplarını yazarlar. Dayanıksızlar psikologlara giderler. Belki de Tuna kendi kitabını yazarak kurtulacaktır. Kimbilir? "Nihai olarak" hangimiz hayatımızın bir döneminde bir savaşın neferi olmadık ki?
377
ALÎYE YILDIZ
Sekreter. Bekâr. Sabıkası var.
Hepsi yalancı!
Bu manyakların hepsi korkak ve yalancı. Hakkımda söylenenlerin hiçbirine katılmıyorum. Zaten konu ben oldum mu, hep yalan söylenir. Beni daima yok edeceklerini, tarihten sileceklerini j düşünürler. Ama yemezler! Beni kimse yok edemedi, edemezij de!.. Beni yok edebilecek tek kişi vardır, o da benim! Evet, sabıkalıyım. N'oolmuş yani? Kimin yok ki? Kimse bana masum, temiz aile

çocuğu numarası yapmasın şimdi! Herkes kendi sabıkalarını iyi bilir. Bok gibi bilir işte!
O iki burjuva piçi beni evden kovdu. Herkesin önünde kovdu-] lar beni! Evden, yaşamlarından ve geleceklerinden çıkartıp attılar. Öylece, pattadanak! işte onlar için her şey böyle kolaydır. Gerek- \ sindikleri her şey önlerine hazır konmuş bu insanlar, bi bardak çay, bi sigara teki için mücadele etmek, azcık sevilmek, kabul gör- ; mek için çırpınmak nedir bilmeyen züppelerdir! Onlar için insan | kovmak kolaydır. Kovdular beni. Zaten kimse katlanamaz bana ve sonunda kovulurum her yerden... Bir tek o, o biraz taşaklı : çıkmıştı... O sanki cesurdu, sanki sevdi mi, sonuna kadar seve- i çek bi herifti... Tuna! Evet Tuna... Onun dayanabileceğini san-] mistim. Hah! Aptallık tabii... O da korktu, o da kaçtı. Kaçarken J kovdu beni... Ama beni kovanları iyi pişman ederim... Anala-1 rından doğduklarına ağlatırım sonunda. Bilirler! Bilmeyenler de] öğrenecekler!
Beni sinir eden insan çoktur. Aslında herkese gıcık olabilirim. Burjuva ahlak kurallarına, "cici kızlıklara" ve "başka erkeklere benzememler"e feci takarım. Herkes aynıdır bence ve farklı takıl-
malar feci kıl eder beni. Bütün karılar ve erkekler düzüşmek için fırsat arar, bekler ve bulunca üstüne atlar. Bunun aksine karnım tok benim! Ama neymiş, hepsi ayrı bir etiket takarmış, yok aşk-mış, yok tutkuymuş, sanatsalmış, dinmiş, ahlakmış, toplumsal-mış, mış, mış da mış babam, ohh oh!..
Yok ya! Yahu kör müsünüz be, bu dünyada geçerli tek bok orman kanunudur, hâlâ ne edebiyat yapıyorsunuz bana be? Her şey güç üzerine kurulmuş, salak mısınız siz be? Güçlü olan kazanır, öbürleri ezilir. Seks ve para dünyanın tek hâkimidir abicim. Yok başka bi şey! Kimse kimseyi kesmesin artık!
O ikisi, Ada ve Tuna, onlar kadar beni sinir eden olmadı ömrü hayatımda billahi! Ne o sapık babama, ne de o manyak anneme onlar kadar gıcık oldum ya!.. Tamam babam pisliğin tekiydi. Yedinci çocuğu da kız doğduğu için bizi hiç sevmedi. Yani kızları olarak sevmedi, ama başka türlü iyi severdi. Sıkıştırıp, köşelerde her yerimizi avuçlar, öper, çocukluğumuzu çalardı bizden. Ne oldu ama? "Ormanda avlanırken yanlışlıkla vurulmuş"muş göya. Hah güleyim bari!.. Neden bacak arasından yemiş o kurşunları peki? Neden kalbinden vurulmamış hani yanlışlıkla bakalım? Kalbi yoktu ki, dürzünün! Kim vurdu onu peki? Niçin köy ahalisi hiç üstelemedi, çabucak gömüp, kurtuldu o pislikten acaba? Yoksa, ha ?.. Hah hah ha! Ben biliyorum onu kimin temizlediğini. Çok iyi biliyorum. Annem olacak manyak, babamın bizi her bakımdan taciz ettiğini, Meryem ablamın düşük yaptığı bebeğin babamın dölü olduğunu bile bile hâlâ o herifin

altına yatar ve erkek doğurmaya çalışırdı. Soysuz karı! Ne oldu ama? Hem de oğlanmış son doğurmaya çalıştığı... böğüre böğüre öldü kırk yaşında... "Kanamadan ölmüş"müş! Hah güleyim bari! Neden kanama olmuş-muş acaba? Bi yerde, bi şekilde kanamaya neden olan bi durum mu oluşmuştu acaba, bilmem ki ?..
Rahat ve mutlu çocukluk geçiren bütün şımarıklar aynıdır! O ikisi bunu kanıtladı bana. Onların farklı olduğunu düşündüğüm için hem kendimden, hem de onlardan tiksiniyorum! Bu yüzden onlardan acaip nefret ediyorum. Onları sevdiğim için kendimden nefret ediyorum!
Zaten sevmek, bana göre değil abiciim!
Ve tabii acaip gecikerek çakıyorum ki, Ada ve Tuna birbirleriyle düzüşememenin acısını benden çıkartıp, beni kovuyorlar ya-
379
samlarından. Tuna, kendisiyle bi türlü yatamayan Ada'nın benim: sevgilim olduğunu düşününce çıldırdı. Ulan bu ne aşktır o adamın, şu suratında bulutlu küçük kız resmiyle gezen frijit karıya duyduğu be! Ne şanslı karıymış o Ada denen narsist yaratık be! Evet, Tuna kıskançlıktan çıldırdı, gerçekten çıldırdı. Ya da kendine geldi. Belki bi elektroşoka girdi. Ben iyi bilirim elektroşoku.) Orada insana dilini ısırmaması için çenelerinin arasına kauçuk bii yastık koyarlar. Tuna bunu bilmediği için dilini feci ısırdı o günj Dilini ağzının içinde dolaştırıp yüzünü ekşitmesinden bilirim.' Elektroşok öncesi bize barbitürat verirler, zavallı Mavi Tunacık bundan da yoksundu. Ben gitikten sonra öfkesini masum, zavallı-kız rolü oynayan yılan karısından mı çıkarttı, artık bilemiyorum! Meriç onlara benzemez, tanırım o tipleri. Ada ve Tuna kendilerini akıllı sanacak kadar saftır, ama Meriç iyi bir oyuncu. Küçük ve önemsiz rolüyle başlayıp, şimdi başrolü kapmış görünüyor, iyi rol kesiyor masum bakire.
Sarhoştu. Ada o gece çok sarhoştu. Herkes gittikten sonra fotoğrafları yerden toplarken şu meşhur ölü kahraman Aras'ın bir fotoğrafı çıktı ortaya. Onu görünce birden ağlamaya başladı. Delirmiş gibi ağlıyordu. O gösterişli çocukluğunu, dadılar, aşçılarla geçen çocukluğunu çok sıradanmış gibi tiksindirici bir mütevazı-lıkla anlatıyordu yeniden. Köpeği Sivri'yi bile özlüyordu. Aman ne soylu özlemler, ne kusturucu nostaljiler!
Hiç tanışmamış olsam da o acaip yakışıklı Aras'ın ne üstün, ne şöyle, bole bi yaratık olduğunu bininci kere dinliyordum. O sırada beni Tuna'dan ayıranın Meriç değil de Ada olduğunu anladım. Ve bütün hayatım boyunca aslında hep Ada'nın yerinde olmak istediğimi çok net olarak görüverdim. Kim onun yerinde' olmak istemez ki? îçimi küçük, küçücük bir intikam arzusu kap-J ladı.

Bayılırım o parlak, gururlu yılanın süzülerek içime akması-; na. Öyle çekici, öyle tahrik edici biçimde başını uzatır ki, ona kar-1 sı koyacak insanın henüz anasından doğduğuna katiyyen? inanmam! intikam, davet edildiğinde gelmeyen, ancak çok ama| çok arzulanarak yerinden kımıldayan ışıltılı, nazlı bir yılandır ve i geldiğinde bana verdiği hazzm yanında seks bile sıfır kalır. Okşi-' zen gibi dolar ciğerlerime.
O gece o yılan geldi ve şahane dilini çıkartıp, öpmeme izin j i. Orada, o gece Ada'dan intikamımı almaya karar verdim, j
Benim hiç tatmadığım güven ve sevgi gölünde adeta boğulmakta olan yetenekli, başarılı, ünlü, akıllı ve çekici Ada Mercan'ı soyup, onunla seviştim, itiraz edecek hali yoktu, ama zevk aldığını da anladım. Her yanını kanata, açıta sahip oldum bedenine! O hep ağlıyor, inliyor ve "Araş" diye mırıldanıyordu. Kedi gibi kıvrılıp, kaldığında, "onu ben öldürdüm" dediğini duydum.
"Kimi sen öldürdün?"
"Aras'ı ben öldürdüm. Onun ölümüne ben neden oldum!" dedi inleyerek, sonra sızdı.
Alkol, seks ve pişmanlık. Hiçbir işkence yöntemi insanı bu üçü kadar konuşturamaz. Bülbül gibi ötmüştü Tuna'nın sonsuz aşkı. O zaman ortada bulduğum birkaç fotoğrafı alıp, çantama attım. Bunlar daha çok Ada ve Tuna'nın grup halinde lokantalarda, sergi açılışlarında çekilmiş olan pozlarıydı. Bir gün lazım olacağını biliyordum. Çok iyi biliyordum!
Beni kovdular. Beni yalnızca evlerinden değil, yaşamlarından ve geleceklerinden de kovdular. Pişman edeceğim onları. Öyle bi intikam alacağım ki, bundan böyle iki yakaları yanyana gelemeyecek artık! Onları en çok yaralı oldukları yerden vuracağım. Hem de tek bir darbeyle.
"Ünlü sinema sanatçılarımız ve şairimizin gözbebeği, yurtdışında bizi feci onurlandıran fotoğraf sanatçısı Ada Mercan'ın işlediği cinayet..."
Hah hah ha!.. Bitecek işleri. Savcılığa bile gider anlatırım da... Yalan mı sanki? Bana itiraf etmedi mi cinayeti, hem de aşk yatağımızda? Helâl valla, birinci sınıf, şık bir skandal olacak bu. Gazetelerin baş köşesine, en ciddi haber programlarının, en entel eski solcu sunucularının başucuna yerleşmez miyim ben şimdi ha? Haydi bakalım, görsünler kim kimi nereden kovarmış, kolay gelsin! Bana kazık atan, beni dışlayan, itip kakan, sevgi kırıntılarını bile esirgeyen herkese ders olacak bu! Tabii o iki domuzu cezalandırarak, insanlık yararına bi iş yaptığımı da biliyorum. Suç, cezasız kalmamalı! Babam ve annemin suçları gibi... Şimdi sıra Kumral Ada ve Mavi Tuna'da...
Güzel. Çok güzel. Belki de yaşantımda yapacağım en güzel iş bu olacak!

38l
PERVÎN GÖKAY
Sinema oyuncusu. Tekstilci. Evli. Bir çocuk annesi. Merhum aktör Süreyya Mercan'tn eşi, Şair Doğan Gökay'm kız kardeşi.
Sanıldığı gibi değildi.
Öncelikle bilmenizi isterim ki, yanılıyorlar. Onlar beni görmez, bilmez ve duymaz sanıyorlar.
Süreyya'nın çapkınlıklarını hep sezerdim. Sonradan bilmeye de başladım. Topluma mal olmuş bir kişi olduğunuzda, toplumsal bir ka-raktersinizdir artık. O andan itibaren özel hayatınız daima gözlenir. Mahremiyetiniz biter. Öyle ki, sizi izlemek ve ilişkilerinizi yıpratarak skandal yaratmak üzere maaşlı görev yapan kişiler bile beliriverir etrafınızda, inanın.
Hele benim gibi düzenli bir aile hayatı kurup, bunu sürdürmeyi düşlemişseniz, bu sık sık sevgili değiştiren ve/ya boşanan kadın sanatçılardan daha büyük bir konu, hatta bir sorun olarak konur karşınıza. Magazinciler peşinizi bırakmaz, bazan çok inandığınız arkadaşlarınız bile bundan rahatsız olduklarını gizlemezler. Belki de örnek olmanızdan korkulur?
"îki sanatçının evliliği uzun sürmez, sizin mutluluk formülünüz nedir?" diyerek tepenize ekşirler. Hayır, ben bir de nazara falan inanan birisiyim de üstelik. Yemin ederim, elim ayağım boşa- j lıverir bu soru her sorulduğunda. Ya nazar değerse? Hem canım, J mutluluğun reçetesi olur mu? Laf işte! Her aşkın bir bedeli vardır. Uzun ilişkilerde bir taraf mutlaka fedakârlık etmek durumundadır. Bir bakıma ezilen ve ezen vardır bütün aşklarda. Süreyya ile | benimkisi müthiş bir aşktı ve elbette bedelleri de ağırdı.
Belki en ideali, bu bedelin ödenişi olarak "ezilen tarafın, ya da "fedakârlık eden"in diyerek yumuşatabiliriz bunu, belli dönemlerde saha değiştirmesidir ki, bu da programlı bir görev dağıtım düzenlemesiyle olmaz tabii... Bazan olaylar öyle uçurum saatlerde, öyle beklemeden gelişir ki, yüksekten atan taraf büyük bir hata yapar ve bunun bedeli olarak nöbet değişebilir. Ondan sonra fedakârlıkları o üstlenir. Bizde durum böyle olmuştur.
Bu bakımdan, "Ah Pervin Gökay çok şanslıdır! Hem güzel ve meşhur bir kadın, hem de yakışıklı, ideal bir kocası ve ailesi var!" diyerek iç çekenlere kızarım. Bir kere nazar değecek diye fena halde korkarım. Ayy, Allah korusun, insanın kendine bile nazarı değiyor yerine göre!
ikincisi içimden gülerim. Pervin Gökay, bakımlı, meşhur olabilmek ve kalabilmek için çok çalışmıştır. Herkesin bayıldığı o yakışıklı ve beyefendi kocası çapkın, çocuk ruhlu, dengesiz bir adamdır ve o çok şanslı Pervin Gökay

bu aileyi korumak için neleri sineye çekmiştir, bilmezler. Davulun sesi uzaktan hoş geliyor tabii!
Uzun bir ilişkiyi sürdürmenin olağanüstü güçlüğü üstüne eklenen bir de hep "gözaltında" yaşamanın baskısını kaçınız bilirsiniz? Size bir rol biçilmiştir artık ve bunun esiri olmak durumun-dasınızdır. Yani imajınızın kurbanı! Benimkisi soylu, şık, zarif ve genç kadın rolüydü ki, artık yalnız filmlerinizde değil, özel hayatınızda da böyle olmanız beklenir. Hele bizim gençlik yıllarımızda Türk Sineması'mn o tantanalı, televizyonsuz, tek radyolu ve az sayıda gazeteli günlerinde, biz bir avuç sinema oyuncusu hep gözler önündeydik.
Sonraları yerinize zıplamaya can atan gençler belirir piyasada ve bu defa da yerinizi korumak, yükselme döneminiz kadar yorucu bir çaba halini alıverir. Bir de bakarsınız otuzlu yaşlar kapıda beklemekte, sanki kendileri yaşlanmıyormuş gibi herkes hep daha ve daha genç kadınları beğenmektedir.
Benim en büyük şansım Doğan Ağabeyim olmuştur. Onun beni eğittiğini, yönlendirdiğini her zaman şükranla tekrarlarım. Kültür, yaşamın hem monotonluğuna hem de acılarına karşı daha dayanıklı kılıyor insanı. Gerek onun katkıları, gerek okuyup, öğrenmekten aldığım zevk ki, bunlar rahmetli babacığımdan miras hazinelerdir bize, beni pek çok yol ayrımında akıllı ve sakin olmaya sevk etmiştir. Babam son derece münevver, Atatürk hay-
383
ram bir eğitimciydi ve üçümüzü de ayırmadan okutmuştur. Ama maalesef Demir Ağabeyim sadece içgüdüleriyle yaşamayı seçerek, 3J84 hem kendini, hem de etrafındakilerin hayatını rezil etti. Annem, "* "nazara geldi bu Demir" derdi rahmetli. Her aileden bir fire verildiğine inanmak mı lazım, ne? Bizim zamanımızda "iyi aile kızları"mn sinema oyuncusu, şarkıcı gibi meslekleri seçmesi hiç makbul değildi. Rahmetli babam yaşasaydı, o münevverliğine rağmen asla izin vermezdi bana. Onların kuşağının kadınlarına ve kızlarına tanıdığı özgürlüğün içinde "namus" denen sınırları belirsiz mefhumun mânâsı, özgürlüğün kendisinden daha büyüktü. Öyleydi.
Ben Güzel Sanatlar'a kaydolduğum yıllarda babam rahmetli olmuştu. Doğan Ağabeyim yurtdışından yeni dönmüştü ve beni arkadaşlarıyla yemeğe, içmeye götürürdü, işte o zamanlarda sine: maçı arkadaşları ille benimle film çekmek istediler. Uzun hikâ? ye... Sonunda Şerif Bey beni ikna etti. Şerif Bey, sağolsun gençli ğinde bile şimdiki gibi iri yarı, kocaman ve hoş bir adamdı v< dediği dedik, kestiği kestikti. Halbuki o sıralarda benden anc; sekiz yaş büyükmüş... "Bu kızın tipi Avrupai. Sinemamızın böyle zarif ve kültürlü kız ihtiyacı fevkaladedir! Şair sen ne yap et, kız kardeşini ayaı yarın sete gelsin!"

Hep kendinden emindir Şerif Bey ya, tabii annemin ağlamalai n, benim çekingenliklerim bir işe yaramadı ve ben "Hicranlı Yol? lar" filmiyle oyunculuğa başladım. Allaha bin şükür ki, anneciş ğim rahmetli olmadan bir müslüman ülkesinde haysiyetli, saygıı ve başarılı kadın oyuncuların da varolabileceğim gördü, benimlı gurur duydu. Şimdiki kızlar bunu bilmezler.
ilk filmimde fena halde donuk ve başarısızdım. Settekilerdeı utanıyordum. Ne olduysa ikinci filmimde oldu ve o filmle haya-l tim değişti. Öyle ki, "Son Tren" filmi Türk Sineması tarihi içindi hâlâ önemli filmler arasındadır. O filmin çekimleri sırasında Süreyya ile tanıştım. O, çoktan meşhur olmuş, özellikle kadınları] kalplerinde taht kurmuş bir genç aktördü. Esmer Akdeniz yakı şıklısı, serseri bakışlı, çok hoş bir adam. Doğan Ağabeyim: "Şeytan tüyü var bu keratada!" derdi. Şimdi anlatırken bile heyecanla nıyorum, inanın. Bakın tüylerim diken diken oldu vallahi. Alla! rahmet etsin, belki bu pozitif enerjim şimdi onun ruhunu yatıştıs
rıyordur, kimbilir! Amaan, yine ağlamaya başladım bakın. Sulu-gözlü diye ona kızarken, şimdi ben de ona benzedim. Annem öyle derdi ya; "bir yastıkta kocayanlar, sonunda huylarını birbirleriyle değiştirirler!" Pardon, bir mendil bulayım, izninizle...
"Son Tren"in Sirkeci garında çekilen o meşhur ayrılık sahnesi bizim birbirimize âşık olduğumuz ânın canlı kaydıdır aslında ve çok zahmetli çekilmiştir. Ama o kadar gerçektir ki, sinemamızın Kazablanka'sı olmuştur diyebilirim. Setteki işçilerin bile ağladığını hatırlarım.
"Farzedin ki, birbirimize deliler gibi âşığız Pervin Hanım. Far-zedin ki, sizsiz bir saniye geçiremeyecek kadar tapıyorum size. Narin boynunuz üzerindeki o muhteşem yüz, hayatımın güneşi ve buğulu gözlerinizdeki hüzün alnımın yazısı!"
Utanıp, başımı eğmiştim. Saatlerdir bir türlü beceremediğim bir ayrılık sahnesi yüzünden herkes bozuk ve yorgundu. Soğuk bir kış sabahı, ayakta durmaktan buz kesmiştik, kesin sistit olurum diye endişeleniyordum. Artık benden vazgeçerler diye panikleniyordum ki,
"Ve yine farzedin ki, siz de bana tutkunsunuz. Tek bir dokunuşumla titreyerek kollarımda eriyor, bensiz geçecek bir hayat yerine ölümü hayal edebiliyorsunuz," diyerek eliyle çenemden tutup, başımı yavaşça kaldırmış, o güzel ela gözleriyle taa kalbime bakmıştı. Sesi yumuşak ama merak uyandıracak sırlarla doluydu.

"Bizi ayırıyorlar. Çetelerin kanunu ve aramızdaki sosyal fark sebebiyle bu son görüşmemiz. Bir daha hiç ama hiç görüşemeye-ceğiz! ilelebet elveda!" diye fısıldadı saçlarımı okşayarak.
Öyle etkilenmiştim ki, dudaklarım titremeye ve üzüntüden kahrolmaya başlamıştım. Daha bir hafta öncesine kadar sadece filmlerinden tanıdığım bir adamı bir daha göremeyeceğim için dayanılmaz bir acı çekiyordum. Hiç anlayamadım ama aniden Süreyya'nın boynuna sarılıp, ağlamaya başladım.
"Motor!" diye bağırdı Şerif Bey.
"Çabuk çabuk! Bu defa olacak, nihayet başardı kız! Çok iyi! Fevkalade çocuklar! Daha sıkı sarılın, bu son temasınız!"
O ne sarılıştı! O ne kenetlenmeydi Allahım! Ve ne öpüştü! Hepimiz çarpılmıştık.
Saatler sonra elele ve başbaşa oturur ve hiç konuşmazken, ben hâlâ burnumu çekiyor, o da beni kuruluyor, pışpışlıyordu. Yani KAM 25
385
biri anlatsa alay ederim, ama insanın başına gelince... Sanırım fazlaca tesir altında kalmıştım ve neyin gerçek olduğunu ayırt edemiyordum artık. O vakte kadar biraz da şakınlıkla beni seyre-den Süreyya sonunda heyecanla bağırarak herkese ilan etti.
"Peki kız, o zaman hiç ayrılmayız biz de!"
Öyle yaptık!
Sonraki filmlerimde oyunculuk açısından onun çok yardımını; ve desteğini gördüm. Süreyya doğuştan aktördü. Doğaldı, rahattı, i Gerçek hayatta da oynar, kendini sınamaktan fena halde zevk] alırdı.
Süreyya'nın beni ne Ingrid Bergman'a, ne de Grace Kelly'e] benzettiği doğrudur. O beni daima, Tiffani'de Kahvaltı filminde- i ki Audrey Hepburn'a benzetti.
Evlenmeye karar verdiğimizde Süreyya dışardan lise diploması I almak için deliler gibi çalışmaya başladı. Hoca tuttu, ders aldı, I gururunu incitmemeye çalışarak, ben yardım ettim. Malum, er- j kekler, kadınlardan bir şeyler öğrenirken çok üzülürler. Ada doğ- j duğunda Süreyya'nın artık lise diploması vardı ve "kültürlü zum-J reden" dediği ailemize layık olmaya çalışan bir iç güveysi rolünü« severek üstlenmişti. Özellikle Doğan Ağabeyim'in çok tesiri altında kalır, onun ağzından çıkan her kitap adının peşinde koşar, okurdu. Yine de Süreyya bir yanıyla hep kenar mahallenin bıçkın delikanlısı kaldı ki, bu da galiba benim için alışılmamış, cazip bir J noktaydı.

Bu serseri yan ilk yıllar hoştu ama sonraları, içkici, gürültücü,] plansız, programsız ve dağınık bir adamı da beraberinde getirdi eve. O böyle bir ailede büyümüş, böyle görmüştü. Fakat ben onu j seviyordum. Ben onu hep sevdim ve sevildiğimi de biliyordum. Onda birçok erkekte eksik olan bir şey vardı ki, beni yıllarca bağladı kendine. Süreyya şefkatli ve içtendi. Yalan söylerken bile sa- j mimi olduğuna ve beni üzmemek için böyle yaptığına inandım.
Başka bir kadın olsaydı, Süreyya'yı defalarca terk ederdi. Bir bebek gibiydi, aniden coşar, aniden derin kederlere batar, ne zaman nerede nasıl davranacağını kendisi bile bilmezdi. Fakat asıl önemlisi, beni birçok defa aldatmasıdır!
ilkinde, Ada daha bebekken son derece bayağı bir kadınla ilişkisi olduğunu öğrendiğimde tiksinmiştim ondan. O zaman onu terk etmeye kararlıydım. Bizimle yaşamayı hak etmiyordu!
"Bu son!" demişti.
"Bir daha olmayacak Pervin! Ailemi, kızımı, dostlarımı ve seni alma elimden! Bunları elde etmek için çok uğraştım. Tek bir şans ver bana meleğim!"
Ufak tefek kaçamaklar ve bol dedikodularla geçti yıllar, ama o felakete kadar bir daha aramızda bu meselenin adı bile anılmadı. Daha doğrusu, kendini maskara etmeden, bana ve kızımıza karşı sevgi ve ilgi dolu bir hayat sürdü. Ama... ama evladım, o aslanlar gibi çocuk, can parçası Aras'ın başına gelen kazadan sonra, (kesinlikle nazara geldi o çocuk!) ben Ada'yı kuzey Amerika'ya götürüp, orada kaldığım sırada, meşhur bir piyanist hanımla ilişkisi olmuş. Adını vermeyeyim hanımın şimdi. Ben öğrendiğimde Süreyya artık hastaydı, o hanım da çok zengin bir iş adamıyla evlenmişti. Süreyya'ya bu ilişkiyi bildiğimi hiç söylemedim. Ama tuhaftır, ölmeden önce insanlarda bir itiraf tutkusu mu nedir, bir şeyler oluyor galiba?
"Pervin, güzel prensesim, hüzünlü gözlerin sahiden de kaderim oldu, gördün mü kız? Sana layık olmaya çok çalıştım... ama bilirsin, işte seni üzdüğüm de çok oldu... Sana hiç sormadım, sormam da, yani aklımın ucuna bile gelmez ama ben, siz yurt dışındayken bir halt..."
Elele ağlamıştık hastane odasında. Tıpkı "Son Tren"in ayrılık sahnesinde olduğu gibi. Bir farkla, bu defa sahiden ayrılacağımızı biliyorduk ve spotlar, kameralar yoktu ortada. Tabii ona Şerif Bey"den hiç söz etmedim. Doğan Ağabeyim bile bilmez...
Kuzguncuk'a taşınmamız da Süreyya'nın arzusuydu. Kuzguncuk ona çocukluğunun geçtiği mahalleyi hatırlatıyordu. Köşkü ve Kuzguncuk'u sevdim. Çok güzel günlerimiz oldu orada. Doğan Ağabeyim, Burkan, Meriç hep orada,

bizimle paylaştılar o Boğaziçi köyünü... Sonra Atacanlar. Ah o aile! Ne talihsiz, ne kadersiz insanlarmış... Hepimize nazar değdi, biliyorum! Aslında Arascı-ğım ve maviş boncuk Tunacığım bir mânâda bizim de çocukları-mızdı. O meşum kaza olmasaydı Araş benim damadım olacaktı...
insanın çıldırası geliyor düşündükçe yani... Sen o kadar zeki, başarılı, yakışıklı, pırıl pırıl delikanlı, karanlıkta tut atla denize ve bir daha çıkma. Ah nasıl kahrolduk, nasıl yandı içimiz... Ada'ya bir şey olacak diye gerçekten endişelendiğimi biliyorum. O cıvıl
387
cıvıl kızım, dondu kaldı. Yemedi, içmedi, konuşmadı günlerce. Aklım alındı başımdan... Çok seviyordu Aras'ı, çok tutkundu ona... Ya o zavallı Zübeyde Hanım? O kendi kendini yetiştirmiş, kendi halindeki kadıncağız ne çekti? Oğlu, arkasından kocası gitti... Allah kimseye vermesin bu acıyı, düşmanıma bile... O olaydan sonra biz ve Atacan ailesi sanki tek bir aile olduk. Kaderlerimiz aynı kulvara taşındı... Evlatlarımız öyle yanyana büyüdüler ki, sanki kardeşlerdi ve biz bunu o uğursuz kaza sırasında anladık!
Ada, Doğan Ağabeyim'e çok benzer. Adildir, kendine güvenir ve gani gönüllüdür, ikisinin küçük hesaplarda gözü yoktur, burunları düşse eğilip almazlar. Belki de bu yüzden Aras'tan sonra, bana sorarsanız en başından beri asıl sevdiği Tuna'ya dönemedi bir türlü. Bir tür gurur meselesi yaptı bunu. Tuna evladım, ince ruhlu, romantik ve kızıma delice tutkun, eriyip, soldu güzel huylu çocuğum...
Ada'yla konuşmayı çok denedim. O her konuda arkadaşım olan, hatta yer yer bana ablalık taslayan kızım, konu Tuna oldu mu, taş gibi sessiz kalır, konuşmaz benimle.
"Tuna'yla birbirimize düşkün olduğumuz doğru anne, ama ben onu evlenmek istemeyecek kadar çok seviyorum."
Doğan Ağabeyim de yıllarca annemi benzer sözlerle üzüp durmuştu. Bürkan'ı göremeden vefat etti anneciğim. Aynı ifade, aynı gurur... Beni rahatsız eden asıl husus, Ada'nın kendini uğursuz kabul edip, Aras'tan sonra Tuna'ya da bir zarar vereceğini düşünmesi ihtimali... Solaklığını bile uğursuzluk saydı yıllarca çocuğum. Halbuki rahmetli babam da solaktı ve şanslı bir insandı yani...
însan anne olunca hayatta kalmak ilk içgüdüsü olmaktan çıkıyor ve yerini evladını hayatta tutmak, korumak güdüsü alıyor. Elbette benim öncelikli arzum, Ada'nın hayatı ve mutluluğu ile ilgilidir, ama Tuna'yı da evladım kadar severim. Meriç'le izdivacına sevindim elbette ama kör değilim ki, onun gözümün önünde eriyip, dağıldığını görmeyeyim. Tuna'nın durumunu hiç

beğenmiyorum, içine kapandı, dalgın ve düşünceli bir adam oldu çıktı son zamanlarda. Arada bir atölyeye uğrayıp zevkli tasarımlar hazırlar, genç bir çizgi getirirdi bize. Artık onu da yapmıyor. Hastalanacak diye korkuyorum. Ona da bir şey olursa ne annesi, ne
Atla kaldıramaz bu yükü artık. Tuna'nın başına kötü bir şey gelirse, bu iki ailenin de sonu olur! Kaç defa gıyabında kurşun döktürdüm onun için ama... Meriç, sakindir. Kötü bir çocukluk geçirdi evladım, îyi kızdır. Tuna'dan bir yaş büyüktür ama onu babası yerine koyarak sevdiğini düşünmüşümdür daima. Tuna'nın yaşından büyük şefkat dolu yüreği vardır. Bence yazık oluyor bu çocuğa... Bu sessizliğini hiç hayra yormuyorum vallahi... Onun yardıma, belki profesyonel bir yardıma ihtiyacı var! Ne yapmalı, bilmiyorum? Doğan Ağabeyim, "Atlatacaktır!" diyor.
Bazan hayat sahnesindeki bir oyuncunun oyunu terk etmesi bütün eseri nasıl da altüst edebiliyor. "Her ölüm, erkendir," diyen şair haklıydı.
389
BURKAN GÖKAY
iş kadını. Şair ve yazar Doğan Gökay'ın karısı.
Her insan ilişkisinde bir kral/kraliçe ve köle(ler) vardır. Do-ğan'la beraber olmak onun krallığını kutsamaktı. Hâlâ da öyledir. Dediği dediktir, inatçıdır. Hırçındır. Çocuk istemez ve hep haklıdır. Yani gerçekten de sonunda o hep haklı çıkar. Belki hep haklı çıktığı için bu böyledir... Zariftir. Şıktır. Her şeyi bilir. Özellikle de bir kadına nasıl davranılacağı konusunda inanılmaz yeteneklidir. Kibar ve olgundur. Asla yüzlemez insanı. Doğan çok incelikli bir erkektir. Yani... hepimizin zaafları vardır. Bilmiyorum. Doğan zordur. Daha ne kadar onun gönüllü kölesi olarak kalırım? Onu da bilmiyorum...
Pişman değilim. Çok renkli, inanılmaz deneyimlerle zenginleşmiş akla hayale sığmayacak bir hayatım oldu onunla. Başka da söyleyecek bir şeyim yok!
SÜREYYA MERCAN
Türk sinemasının ünlü oyuncusu. Evli. Bir kız babası. Gerçek adı: Abidin Ölçer. Ölü.
•.. CİHAN UMAR
Hizmetifc Çocuk bakıcısı. Emekli. Befc^r.
Çok iyiliklerini görmüşümdür. Neden yalan diyeyim ki yani size şimdi? Hem hanımefendi, hem de beyefendi çok iyi insanlardır. Allah razı olsun. Beyefendiye Allah rahmet eylesin. Hiç bi gün yan göz, kem söz olmadı evlerinde.

Ben onların yanına girdiğimde gençtim, yirmi yoktum. Ada, melekler meleği, ceylan gözlü kızım daha bir aylık bebe idi. Ah ne güzel bebekti, ah ne tombul ve şirindi Allahım!
Kara talihliymiş evlatcığım. Aras'ın başına gelenlerden sonra toparlanamadı bi türlü. Allahın gücüne gitmesin ama ben o Aras'a hiç ısmamamıştım. Hep yavaşça ve aniden köşkün bahçe duvarından atlar, yüreğimi hoplatırdı. Hiç konuşmazdı bizimle. Şımarık değildi, kibirli belki... Evet pek yakışıklıydı... Aman ne olmuş sanki, önünde sonunda Bulgar göçmeni terzinin oğlu. Benim babam da saraçmış, ben göremeden rahmetli olmuş da annemle ben istanbul'a gelip, el kapılarına işe girmişiz. Yok ben insanın işini küçümsemem de... o Araş... tövbe tövbe... Ama bak o boncuk gözlü kardeşi Tuna, o bambaşkadır. Onu herkes sever. Ah ne bahtsız çocuktur o... Tuna, çocukken de pek tatlıydı. Konuşkandır, iyi kalplidir, elim kolum doluysa dayanamaz, koşar yardım eder... taaa beş yaşından beri böyledir... Benim prensesimin peşinden ayrılmazdı, ona kara sevdalı büyüdü o çocuk.
Kader işte! Sonunda o Araş kılıklı Meriç yakaladı Tuna'yı, bağlayıp, avucuna koydu. Hem benim mahsun prensesim, hem de mavi oğlum için içim yanar vallahi. Ne demişler, iyiler hep kaybeder.
Hanımefendinin Valide Çeşme'deki evinde refakatçi olarak kalıyorum. Yemek, ev işi falan ama aslında can yoldaşı gibiyiz birbirimize. Sağolsun, sigortamı da yaptırdılar. Hem emekli maaşımı alırım, hem aylığımı. Allah razı olsun! Dünya gözüyle şu talihsiz kızımın bir mürüvvetini görsem, gam yemem, inşallah helal süt emmiş bir adamla yuvasını kurar da... Ne de olsa onu ben büyüttüm, yarı annesi sayılırım yani...
Ne diyeyim, Allah selamet versin. En kötü günümüz böyle olsun. Başka diyeceğim yoktur.
393
AYNADAKİ BEN
=r
' "Düşümüzde düş gdföföjpjinüzü görmeye başlayınca, uyanma zamanı yakındır." <
:':''. ; ;, (Friedrich Leopold)
•": -"•• '•-.":. NOVALIS
Uyandığımda geceydi.
Önce çıplak bir ayna gördüm. Dikdörtgen ve çerçevesiz. Çırılçıplak bir duvara, iri, kaba saba bir çiviyle asılmıştı. Eğri ve özensizdi. Elliye, otuz santim olmalı. Aynanın kenarları sanki kırarak, parçalanarak kopartılmış, eğri büğrü kesilmişti.

İnsanın eli yanlışlıkla değse, parmağını tamamen kesip, kopartacak denli keskin ve çok tehlikeli kenarları vardı.
Aynanın karşısına geçip, yüzüme tıraş kremi sürüyordum. Ama krem yüzüme yayılmıyor, aksine yapışıp kalıyordu. Birkaç kez deniyordum, denedikçe yüzümde beyaz bir maske oluşuyordu. Beyaz, soğuk ve katı.
İşte o sırada beliriyordu. Tam o anda. Boyu benden bir baş daha uzun. Tam arkamda duruyordu. Bedenini göre-miyordum, aynada görünen yalnızca başı. Kısa, kumral, iri dalgalı kısa saçlı bir baş. Küçük, biçimli bir burun, buğday ten. Bir Apollon başına benziyordu. Evet, evet, aynen öyle. Yine de ne kadın, ne erkek. Yani ilk bakışta bir erkek ama güzel yüzünde hem maskülin, hem de feminen çizgiler var.
Arkamda durmuş, aynada dümdüz bana bakıyor. Bakışları düşmanca değil. Düşünceli belki de. Ürkütücü değil, hatta çok uçuk bir gülümsemeden bile söz edilebilir.
Beni irkilten bunlar değil. Aniden aynada, hemen arkamda belirivermesi. Geldiğini ne duyuyorum, ne de hissediyorum. Arkamı dönüp bakınca kayboluyor. Tekrar aynaya dönüp, hâlâ o kötü tıraş kremini sürmeye çalışırken, yeniden beliriyor aynada. Dönüp bakınca yok, ama aynada var!
Bu oyun birkaç kez yinelenince canım sıkılıyor. Eee, ne oluyoruz yani ?.. Karar veriyorum, bu davetsiz misafirin oyununu bozacağım, sıktı artık!
Onunla aynada yeniden gözgöze geldiğimizde, ürkütüp, kaçırmamaya özenerek, elimi usul usul kaldırıyor ve arkaya doğru yavaşça uzatıyorum. Yerimden hiç kımıldamadan, aynadan izleyerek ona doğru uzattığım elimden kaçmıyor. Yerçekimsiz bir mekândaymışız kadar yavaş ve sabırla uzanıyorum. Kalbimin atışları hızlanıyor, ani bir sıcaklık yayılıyor bedenime.
Birden korkuyorum. Elimin dokunacağı yüzün temas anını düşünerek ürperiyorum. Derin bir boşluğa düşme korkusu duyuyorum. İçim hop ediyor. Ama artık geri dönemeyeceğimin de farkındayım. Ve elim, arkamda beliren o tuhaf yabancının yüzüne değiyor.
Önce sıcak bir ten dokunuyor parmaklarıma, sonra hissettiklerimin dehşetiyle donup kalıyorum. Öbür elimdeki tıraş kremi yere düşüyor, küçük dilimi yutuyorum, kalbim dehşet içinde saatli bir bombaya dönüşüyor. Hiç kımıldayamıyorum. Bacaklarıma felç inmiş olmalı. Bedenim bana başkaldırmış, beynimden gelen kaçıp, kurtulma sinyallerini "trene bakar gibi" izliyor, boğulacak gibi oluyorum. "Bittim ben!" diyorum.
Aynı anda aynadaki Apollon baş gülümsüyor. Serin bir gülümseme. Daha da tedirgin oluyorum. Tanrım...

395
,
çünkü, çünkü... çünkü dokunduğum o yabancı yüz aslında benim kendi yüzüm! Aynada gördüğüm o yabancı aslında "ben"imü!
Aslında "ben" o başın içindeyim ama bunu bilmiyorum. "Ben" aslında o yabancıyım!
"Ben" o'yum. O, "ben"im.
Peki yıllardır aynada bakıp da "ben" sandığım öbürü kim? Ben hangisiyim? "Ben" hiç oldum mu?
Hayırrr! Ben varım! Ben hep vardım! Ben olacağım!!!
Kendi çığlığımla uyanıyorum. Ter içindeyim. Bunun bir kâbus olduğuna sevineceğim yerde hâlâ dehşet içinde aynadaki "ben"i görüyorum karanlıkta. Gözlerim açık veya kapalı o baş hep gözümün önünde.
Biri beni gözetliyor! Soluma dönünce, yanımda yatan Meriç'le burun buruna geliyorum. Başucu lambasını yakıyorum.
"iyi misin?" diye soruyor endişeyle.
"Tabii iyiyim," diyorum kendimi kötü hissederek.
Meriç yüzüme bakıyor. Meriç bakınca hangi "ben"i görüyor?
"Hadi uyu artık. Yarın günlerden salı, senin uğurlu günün," diyor çok işe yararmış gibi.
"Yarın salı. Balkonda iyi bir kahvaltı hazırlarım," diye düşünerek kendimi iyileştirmeyi deniyorum. Olmuyor. O yabancı başa dokunuşumda, kendimle temas edişim sırasında duyduğum dehşet içime oturmuş, çıkmıyor.
"Kalkıp yüzümü yıkayayım," diyorum. Aynadaki "ben"e rast- l amaktan ürküyorum. Bu korkuyu yenmek için kalkıp, banyoya gidiyorum, Meriç çoktan uyumuş.
ACININ SESiNi DUYDUK
"Auschwitz'de Yahudiler'in topluca imha edilmesi kültürün başarısızlığım tartışmasız biçimde ispat etmiştir."
Theodor W. Adorno (Negatif Diyalektik)
"Kış gelmiş!" dedi Tuna hayretle.
"Bah sen hâlâ camdan üüüle dışarları mı siyredersin yav hocam? Yat, dinlen biraz, ağzını yidiğim hocam!"
"Ne çabuk oldu bunlar? Ne zaman soyundu ağaçlar, küstü gök, neden acele etti sonyaz çekip gitmek için bu yıl Hasan?"
"Eee hir şeyin bi vakti zamanı vardır hocam. Zamansız olmaktansa, bölesi daha iyidir."

"Kış geldi ve ben hâlâ buradayım... Bu nasıl bir karabasan ki, ben hâlâ uyanamıyorum ha? Sen bilirsin be Hasan. Sen sağduyusu, pragmatizmi ve inancıyla bu rüyanın en gerçekçi karakterisin. Hadi söyle bana..."
"Amaniin, seni gine efkâr bastı hocam. Kış boledir amma, n'örecen işte, her kışın sonunda da bi bahar vardır, işin kerameti, kışı salimen çıkartabilmektedir gozel hocam. Annıyon di mi?"
"Nasıl anlamam Hasan. Daha net ve doğru konuşan var mı çevremde sanki?"
"Yoh canım, o kadar da değil yani hocam. Sen okumuş, yazmış adamsın, sana akıl vermek ne haddimize... ben sadece seni sevdiğim için, ööle konuşurum işte..."
"Bahara varabilmek için kışı salimen çıkartmak!" diye içini çekti Tuna.
"Asıl güç olan da bu ya..."
"Bah ni diycem gozel hocam. Sen haline heç şükretmiyon yav!
Senin asıl derdin bu! Ne tipler var bu SASARUT servisinde sen bi bilsen, kendi haline bakıp, sevinçten çiftetelli oynarsın amma... 398 insanoğlu di mi, çiğ süt emmiş bi kerre. Bah, yeni bi hasta, yani bi yedek subay var, iki hafta önce getirdiler. Onun hali içler acısı valla. Avukatmış garibim, incecik, kara kuru, tahta gibi bi adam. Kendi kendine konuşur sabah akşam. Yemez, içmez neym... Heç bize bahmaz, tanımaz, etmez. Adı gibi kaderi olmamış zavallının. Anası Mutlu komuş adını amma..."
"Adı Mutlu olan bir avukat mı? Aaa, avukat Mutlu burada mı?" diye şaşırarak sordu Tuna.
"Ööle derler adına amma, kendi çok mutsuz garibin... Kahrolası tiröristler de bir kulağını kesmiş zavallının."
"Acaba o mu? Beni ona götürsene Hasan, belki benim bildiğim Mutlu'dur o?"
"Valla bilmem hangi Mutlu olduğunu hocam... Amma götüremem yani."
"Hadi Hasan, yapıver bir iyilik işte. Eğer benim sandığım kişiyse, ona yeniden rastlamak çok hoşuma gider."
"Bah sona dohtor binbaşım duyar neym de, çok kızar bana..."
"Duymaz duymaz. Hem o benim tanıdığım Mutlu değilse za-; ten hiç konuşmayacağım. Ne öyle bakıyorsun canım? Söz veriyo-! rum bak!"
Koridorun sol tarafındaki son odaya girince, hâki renk eşofmanlı, zayıf, esmer bir genç adam gördüler. Sırtını duvara yaslamış, gözlerini ellerine dikmiş, dikkatle inceliyordu.
"Bah işte dediğim adam budur hocam."
Tuna dikkatle baktı. Yetersiz gözlüklerinin arkasında gözlerini kısarak netlemeye çalıştı.

"Mutlu? Mutlu sen misin?" diye kararsız sordu yavaşça yaklaşırken yanına. Adam hiç oralı değildi. Sanki kendi içinde daldığı derin bir hesaplaşmanın en hareketli yerindeydi ve bütün kapılarını dışarıya kapatmıştı.
"Sen o'sun! Sen şiir seven avukat Mutlu'sun! Kürt Aydını olduğu için kimseye yaranamayan Mutlu!" diye sevinçle bağırdı Tuna.
"Sus, delleniverme Allah aşkına hocam! Duyarlar neym, başı-; ma dert açarsın valla..."
"Açarsam açayım be Hasan. Bu adam kendini böyle tanımlıyorsa, başkaları ne yapabilir artık?" >,
"Bah, söz vermişidin, unutma!"
"Tamam, tamam Hasan!"
Mutlu başını kaldırıp, ilgisiz bakışlarla Tuna'ya baktı. Gözlerindeki bütün ışıklar sönmüştü.
"Benim, ben! Hani birlikte şiir okuduğumuz, aşkı konuştuğumuz o yaz gecesi... Ben öğretmen Tuna Atacan."
"Ellerim yaşlandı," dedi Mutlu, ellerini uzatarak. f
"Bak nasıl yaşlanıyor insanın elleri."
Tuna kendine uzatılan, esmer, ufak bir çift ele baktı. Titriyorlardı.
"Sigaran var mı senin?"
"Yok, ben sigara içmem. Ama Hasan belki bulur sana bir tane, ha Hasan?"
"Olmaz hocam, cigara neym bulamam ben," dedi Hasan aksi-leşerek, sonra Tuna'ya fısıldadı;
"Valla, konuştu bu seninle hocam!"
"Hadi bir sigara bul be Hasan, bak o feci tiryakidir, belki sevap işlersin. Ha?"
"Cigaraylan sevap olur mu a benim saf hocam? Amma dur bi banalım. Konuşturdun sen bu zavallıyı ya... Yalınız, ben gelene kadar ne sen delilencen, ne de bu nikotinci avukat ha!"
"Tamam tamam, aslansın sen Hasan be!"
"Çok uzundu. Upuzundu," diye fısıldadı Mutlu, büyük bir dikkatle ellerini incelemeyi sürdürerek.
"Uzun bir iç savaştı. Savaşmak için son derece haklı nedenleri olan her kesimden çok ölü verdik. Hepsi kendi ölülerimiz, ölenlerin hepsi biz! Kan gördük, çürümüş et kokladık, acının sesini duyduk. Savaşların en katmerlisi, en evlat acılısı, en derindeki bir iç savaştı bu... ve çok ama çok uzun sürmüştü."
"Mutlu, beni tanımadın sen. Hani o gece sen Onat Kutlar, ben Doğan Gökay şiirleri okumuştuk da..."

"Sevinenler vardı tabii. Silah tüccarları, uyuşturucu kaçakçıları ve din, millet tacirleri. Bunların bazılarına iş adamı, hatta iş kadını... bazılarına da politikacı denebiliyor, biliyor musun? Ironik değil mi?" Ellerine bakarak, başını salladı. "Ayrıca ülkenin nüfusu azaldığı ve işsizlik sorunu kalmadığı
399
için yürekleri kabaran vatanseverler de vardı. Ama işin garibi, biz hep ölüyorduk."
"Mutlu, Mutlu bak yüzüme! Bu yaşadıklarımızın insanlık dışı olduğunu ben de biliyorum. Ve yemin ederim senin nasıl bunaldığını anlıyorum. Belki de bu yüzden, evet bu yüzden seninle ben bu kâbusun tam bu noktasında aynı koridorda karşılaştırılıyoruz ... Anlıyor musun, hı?"
Mutlu bu kez, kendini zorladığı anlaşılır biçimde uğraşarak Tuna'nın yüzünü baktı, kuşkuyla inceledi. Tanımak için çaba göstermesi Tuna'yı umutlandırmıştı.
"Mutlu, bak bunların tümü bir karabasan. Ben ve belki de sen uyandığında her şey düzelecek, inan bana, inan ki, yeniden şiir okuyabilesin... Düşünsene bir, bu kadar aptalca biçimde birbirimizi doğramamız gerçek olabilir mi sence? Haa? Susuyorsun bak, olamaz değil mi? Hani Nazi dehşetinden ders almıştık? Hani uy-garlaşmış, aya bile gitmiştik de teknoloji ve iletişimde bütün insanlık tarihinin en ileri dönemine gururla girmiştik? Ha? Bir terslik var bu işte değil mi? Var tabii..."
Dudaklarını ısırarak onu izleyen Mutlu, birden dişi ağrıyor-muş gibi yüzünü buruşturarak, yanağını tuttu.
"Sana inanması güç gelebilir ama ben kimseyi öldürmedim," dedi, inleyerek. "Elime silah almayı reddettiğim için sürgüne yollandım. Göz hapsi yedim. Hakkımda açılan dört ayrı dava hâlâ sürüyor, însan öldürmemeye teşebbüs etmek, barış propagandası yapmak, askerleri silahtan soğutmak ve savaş karşıtı Finli, ispanyol ve Türk şa-* irlerini okumak..."
içini çekerek, onun yatağının ucuna çöktü Tuna.
"Sonra öbürleri kaçırdı beni. Halk mahkemesi dedikleri bil engizisyonda şov yaptılar aslında. Dönek dediler bana. Aslını i kâr edeni parça parça keseceklerini anlattılar ve bak kulağımı ke-fl sip attılar."
Başını yana çevirince görünen korkunç manzara karşısınd^I Tuna gözlerini kapatmak zorunda kaldı, içi ezildi.
"Aylarca dağlarda gezdim. Düşünecek ve delirecek çok vaktir oldu. O kadar umutsuzdum ki, tek beklentim 'ölüm'ün bizzat ken|j dişiydi. Her taşın altında,

her sonraki adımın uçundaydı ölür Ama çevremdeki herkese değip geçen ölüm bir türlü bana uğramı-l
yordu. Bak sana ne söyleyeceğim, genç ve sağlıklı bir insanın ölümü kurtuluş sanmasından daha kötü hiçbir şey, ama hiçbir şey yoktur dünyada. Bunu sakın ama sakın unutma! Tamam mı?"
"Tamam Mutlu, bunu unutmam," dedi Tuna iç geçirerek.
"Çünkü, ölümü kurtuluş olarak gösteren koşullardan daha zalim, daha berbat bir düzen olamaz!"
"Valla senin hatırına cigara kaçakçısı bile oldum hocam, al ba-hahm şunu, hem de Amerikan cigarası bah!" diyerek hastabakıcı Hasan girdi odaya.
Sigarayı görünce Mutlu'nun yüzünde soluk bir ışık yandı. Hemen uzanıp aldı. Hasan cebinden çıkarttığı bir kibritle Mutlu'nun sigarasını yaktı, sonra gidip, kapının önüne dikilerek koridoru gözetlemeye koyuldu. Kulakları iki genç adam arasındaki konuşmaya müthiş bir merakla kenetlenmişti.
"Cehennemi gördüm. Kendi gözlerimle cehennemi gördüm ben," dedi Mutlu, şehvetle sigarasını içerken.
"Biliyor musun çıtır çıtır kırdılar beni? Artık ne olursam olayım, asla eski 'ben' olamayacağım. Gördüğü kötülüklerden sonra, eskisi gibi bakamayacak kadar değişti gözlerim. Tenimin dokusu değişti. Ve asıl tuhafı, ellerim yaşlandı bak!" Sigarasını dudaklarının arasına sıkıştırıp, yeniden ellerini uzattı. Ellerinde gördüğü her neyse, fena halde rahatsız ediyor olmalıydı onu.
"Yeryüzünün en zalim ve intikamcı yaratığının insan olduğuna bizzat şahit olanlar artık yalnızdır arkadaşım. Onlar artık hiçbir insanoğlu ve insankızıyla akraba, arkadaş, yakın olmak istemezler, işte ben bu nedenle ben kimsesiz kaldım! Artık tamamen yalnızım!"
"Mutlu... Seni gerçekten de çok üzmüşler. Ama yemin ederim yalnız değilsin!" dedi Tuna, gözlerine dolan yaşları güçlükle oraya hapsederken.
"Beni kullanmalarına izin vermediğimi sanarak böbürlenirken, aslında beni tanık olarak çoktan kullandıklarını anladım. Fakat artık çok geçti," diye mırıldandı Mutlu.
"Seni tanımamış bu avukat be gozel hocam. Konuşşuyo amma ööle havaya, suya bahsana!"
"Tuhaf değil mi, duyguların kıkırdaktan yapıldığını sanırdım ben. Oysa kemiklerimi kırdılar!" dedi Mutlu, Tuna'ya bakarak.
KAM 26
401

"Saat beşe gelir hocam, biz gidelim artık. Dohtor binbaşım he- J ran gelebilir valla. Hadi!" 40a Tuna gönülsüzce kalktı yerinden.
—•'-•'- "Hoşçakal Mutlu. Artık yalnız kendim için değil, senin için de uyanmak istiyorum. Bu kâbustan uyanmayı çok istiyorum!"
"Hepimiz çok öldük," dedi Mutlu yere bakarak.
"Haklısın Mutlu. Haklısın."
Tam koridora çıkıyorlardı ki, Tuna durdu, yüzyıllardır unut- s| tuğu bir şeyi aniden anımsar gibi şaşkın bir ifadeyle uyuşmuş olarak konuştu;
"Orada, gözlerimin önünde elleri kolları bağlı yüzbaşı Birol'u makineliyle dakikalarca tarayan o manyakları öldürebilirdim '| Mutlu," dedi.
"Karınca ezmemeye çalışarak yürüyen ben, elimde silah olsaydı, o katillerin tümünü gözümü kırpmadan öldürür ve bundan da asla pişman olmazdım!" dedi.
Sesinde şaşırmış bir ton vardı. Ne söylediğini işittikten ve kavradıktan sonra içini çekti.
"İşte böyle Mutlu. Sağlıcakla kal."
Sonra ayaklarını sürüyerek odasına doğru yürümeye başladı! O sırada Mutlu'nun davudi sesi koridorda yankılandı;
"Peki sen o kızı, 'Kumral Ada'yı bulamadın mı hâlâ?"
DÖRTYOL
"Algılar tıpkı bir göz aldanması gibi bir anda tersine dönebilir."
Hans Magnus Enzensberger
"Müjde, müjdee! Hadi gözün aydın hocam!"
Elinde zarflarla Tuna'nın odasına giren hastabakıcı Hasan, sıtma görmemiş sesiyle bağırıp, bakımsız dişleri tamamen ortada sırıtıyordu.
"Valla bu haberimden sona, sen artık beni sevecen gibime gelir sanki..."
Yatağına uzanmış, kitap okuyan Tuna hiç ilgilenmedi. Elindeki kitap Thomas Hobbes'un Leviathan'ıydı ve bir hafta önce adına yollandığı söylenmişti. Zarfın üzerinde ne yollayanın adı, ne de adresi vardı. Pul yırtılmıştı. Kitap Penguin Yayınları tarafından basılmıştı.
"Sana mektup var ağzını yidiğim hocam. Hemi de dört dane, hemi de üçü kadın mektubu!"
"Mektup mu?" diye şaşırdı Tuna.
"Bana mı?"
"Evet de ööle kuru kuru teşekkürle olmaz hocam, artık bi iyilik neym de sen yap bize yani..."
"Bana mektup gelmiş!" diye sayıkladı Tuna.

"Oohooo! Artık sen beni dinlemezsin ki..."
Eline tutuşturulan zarflara şaşkınlıkla baktı Tuna. Sanki bütün yaşamı boyunca hiç mektup görmemiş, görmekten de ümidini kesmişti. Dışardan bakıldığında, tanımlanamamış uzay cisimleri inceliyor duygusu uyandırıyordu. Zarfları uzun uzun elleyip, kâğıdın dokusunu tenine sindirdikten sonra heyecanlanmaya başladı. Ve o zaman yüreği yabani bir kuş olup, göğüs kafesini parçalayarak, uçup gitmek istedi.
"Valla çok âlem adamsın hocam yani... Ööle hayallere dalacağına, açıp, okusana şunnarı yav..."
404 Zarfların ikisi ince uzun, ikisi küçük dikdörtgendi. Biri mavi, -*—- biri sarı, biri beyaz, biri de yeniden kullanılmış, dönüşümlü kağıdın uçuk kahve kumrallığındaydı. Hepsinin üzerinde farklı el yazısıyla Tuna Atacan yazıyordu ama adreslerin üzeri siyah kalemle karalanarak okunmaz hale getirilmişti.
"Eee, bu zarfların hepsi açılmış ama! Ne demek oluyor bu şimdi?" diye bağırdı aniden Tuna.
"Senin iyiliğin için hocam. Şimcik sen azcık... yani hassas neymsin ya... işte seni üzecek bi şey varsa diye... Yani..."
"Kontrol ediyorlar! Özel mektuplarımı bile okuyorlar, beni burada zorla tutuyorlar! Allah kahretsin, artık uyanmak istiyorum!"
"Dur dur, bah sevineceğine delleniverdin gine be gozel hocam yav! Sen açsana şu mektupları hele... Bah bakalım kadınlar ne - yazıvirmişler sana hele!"
Sesinde fazla yaramaz, sorunlu bir çocuğu, suyuna giderek ya-i tıştırmayı planlayan beceriksiz bir yetişkinin fazla şekerli tadı var-| di. Tuna, yapış yapış olmuş gibi sildi ellerini birbirine.
"Beni yalnız bırak Hasan!" diye azarladı onu, "Nasılsa bunla-j rın her satırını okumuşsundur sen..."
Hiç ses çıkartmadan sıvıştı Hasan. Çıkarken odanın kapısınıj yarım çekti.
Yalnız kalınca elindeki zarflara yeniden baktı Tuna ve ilk kez ol zaman yüzünde bir gülümseme belirdi. Bunlar mektuptu, yazılıl belgelerdi, kesin kanıtlardı. Demek? Olabilir miydi yani? Vej eğer...
Dört mektubu da yanyana dizdi. Okşadı onları ve hiç tereddütsüz kumral zarfı aldı önce.
"7 Şubat, Çarşamba, istanbul.
Sevgili Mabel,
Çok özledim.
Seni çok göresim geldi. '

Sensiz kalmak, sensiz kalmanın nasıl bir şey olduğunu düşünmekten çok farklıymış. Öğrendim bunu Mabel. Dayanılır gibi değil. Eğer yaşadığını bilmesem, heralde çıldırırdım.
O korkunç salı sabahından beri, Tanrım ne çok zaman geçti...
O salıdan beri her şey bozuldu! Sen gittin, ben gittim. Biz gittik Mabel! Gazeteler nasıl da saldırdılar bana öyle? Sorup, soruşturmadan ... insanın kendi başına gelince fenaymış, gerçekten fenaymış Tuna. Ne Aras'm anısı, ne ailesi, ne de ben... Hiçbirimiz hiç kimsenin umurunda değildik! Kimsenin kimseyi umursamadığı saat ve coğrafyalarda asıl sevginin değerini anlıyor insan. Geç bile olsa anlıyor. Anladım Tuna.
Burnuma şiddetli bir yumruk yemiş gibi yıkıldım, ilk tepkim kaçmak oldu. Uzaklara, çok uzaklara... Kimsenin beni bulamayacağı bir yere. Kaçtım, kaçtım, kaçtım... Az gittim, uz gittim, bir de dönüp bakınca, ne göreyim? Aslında sığındığım yer Kuzguncuk'tu.
Orada kendime bir ev kiraladım. Uzun süre Kuzguncuk'ta kaldım. Çocukluğumuzun ayak izlerini sürdüm. Bu bana iyi geldi. Çünkü geçmişin ayak numarası, şimdiki zamanınkine uymuyor, çok dar kalıyormuş be Mabel!..
Aliye. Zavallı küçük akrep! Bu hikâyenin ihanetçisi de oymuş meğer. Yalnızca gazetelere değil, savcılığa da gidip, suç duyurusunda bulunmuş. Hakkımda soruşturma açıldı. Mahkemeye gidişlerimi görseydin, üzülürdün Mabelcim. Bazı gazete ve televizyonların bu konuya gösterdiği abartılı ilgi inanılmazdı. Sanki bir iç savaş yaşayan biz değildik de sansasyonlarla ilgilenecek halimiz kalmıştı. Bizim çocukluğumuzdan hayatta kalan bütün tanıklar birer birer yargıç önüne çıkıp, anlattılar. Sanırım o acılı olayı bir daha yaşamak hepimizi üzdü. Özellikle anneni. Velhasılı küçüğüm, yedi sülâle acaip meşhur olduk! We are all celebrities now!
Mahkemenin sonlandığı gün, benim için çok önemliydi. Fena halde gecikerek anladım ki, Araş ölmüştü, ama ben yaşıyordum. Bu kadar basit bir gerçeği sahiden anlamak, bazan ne kadar uzun zaman alıyormuş meğer! Üstelik, suçum her ne ise, cezamı çekmiştim. Galiba artık geçmişimden özgürdüm. Biliyor musun dün ne yaptım? Hani giderken Aras'm iplerinden birbirine bağlayarak omuzuma astığı 'converse'leri vardı ya, onları artık dolaptan çıkarttım ve kapıcıya verdim. Kapıcı baktı baktı; 'abla bunlar kırk üç numara, kimsede yoktur böyle dev ayaklar!' dedi. Dev ayakkabıları çöpe attım o zaman. Tuna, bunu başardım ben!
Ah canımın içi Mavi Tuna, çocuğum, ağabeyim, Mabelim, bir tanem, sevdiğim, en yakınım, seni nasıl özledim, ah nasıl!..

405
Seni ziyaret için kaç kez yollara düştüm. Ama içeri girmeme izin vermediler bir türlü. Olsun. Bizi ayıramazlar romantik âsi! 406 §u slfalar sana evden haberler ulaşacağını biliyorum, o yüzden ------- ben haber yazmıyorum. Nasılsa birileri bunu yapar. Ben sana başka bir şey söylemek istiyorum. Beni dikkatle dinle duygu yumağım;
Sakın ama sakın kendini bırakma Tuna. Sana ne dedikleri, ne anlattıkları hiç önemli değil. Sen kendini nerede ve ne yapıyor olarak biliyorsan, doğrusu odur! Kimse, tek bir kişi bile sana inanmasa dahi, ben sana inanıyorum ve daima kefilim Mabel! Sakın teslim olma küçük sevgili. Aslolan tek parça olarak buraya geri dönmen, gerisi, anlatılanlar ve anlatılacaklar boş laf. Sakın kendinden kuşkuya düşme. Orası neye benziyorsa öyledir ve bence sen mutlaka haklısındır Mavi Mabel.
Seninle ve daima sevgiyle.
ADA.
P. S. Bakkal Musa'yı anımsarsın değil mi? Senin ilkokuldan arkadaşın, hani dinci olup, bizi düşman gibi gören, selamı sabahı kesen Musa'yı... Feci bir trafik kazasında bütün ailesini kaybetti. Bir bacağı kesilmiş, sakat kaldı. Fakat, ameliyatı sırasında tanıştığı bir Alevi hemşireyle evlenip, Sivas'a damat gitti sonunda, inanabiliyor musun Tuna? Belki de yaşamın albenisi bu gizeminde saklı umuttur? Ne dersin?"
Mektup burada bitiyordu. Kâğıdın üzerindeki el yazısını okşadı Tuna. Yüzünde pırıl pırıl bir gülümsemeyle baktı zarfa. Uzaktaki sevilen, yosunlu deniz kokar. Rengi turkuvazdır. Derin derin içine çekti Tuna. Gidip, çekmecede sakladığı beyaz taşı çıkarttı, okşadı bir süre.
Sonra sarı zarfı aldı eline. Annesinin o kendi kuşağına özgü, evcil ve dolgun el yazısıyla yazdığı mektubu okumaya koyuldu.
"27 Ocak, Cumartesi. Kuzguncuk. Canım Oğlum, Biricik Evladım Tuna,
Allahıma bin şükür sağlık haberlerini alıyoruz ve bir an önce
, evimize dönmen için dua ediyoruz. Hayattaki yegâne arzum, senin
, sağlıklı ve mutlu olmandır evladım. Tabii memleketimizin ve dün-
. yanın sulh içinde olmasını ve kendi dinimizden olsun, olmasın,
bütün insanların evlat acısı yaşamamaları için de duacıyım, Allah
j kabul etsin. Sen sağlıklı ol, gerisinin çaresi bulunur çocuğum. Tatlı canını sıkma. Diren, inancını kaybetme evladım.
Ben ve Meriç, çok şükür iyiyiz. Meriç, altın parçası evladım, bana sahici evlatlık eder, Allah razı olsun ondan da senden de... Per-vin Hanım haftada bir gün

mutlaka Cihan dadıyla birlikte bize geliyor, çok hanımefendi insan. Senin 'Kumral Ada'n bile uğrar oldu bize. Eskisi kadar soğuk ve kibirli değil artık. Seni sahiden sevdiğine bir anne olarak şimdi kanaat getirdim. Bir zaman onun için kötü düşündüğüm için Allah beni affetsin, inşallah o da kendine uygun bir helal süt emmiş delikanlı bulur da mutlu olur, bu durumda başka ne diyeyim oğlum? Meric'in sevinçli bir haberi var, onu kendisine bırakıyorum, artık karı-koca arasında bir şey. Kedin Kumral iyi, hiç merak etme. Önceleri seni pek özledi kerata, iştahı kesildi ama şimdi iyi. Eh malum, kediler sahiplerine değil evlerine bağlıdırlar! Artık geceleri çapkınlığa bile çıkıyor. Mart yaklaşıyor tabii.
Seni, maviş gözlerini pek göresim geldi oğlum. Evlat kokunu özledim yavrum, inşallah yakında kavuşacağız, bu hasret bitecek. Seni metanetle bekliyorum Tuna'm. O çok sevdiğin Mürşide Babaanne kahvesini hazırladım, bekliyorum.
Hasretle öpen annen,
Zübeyde Alacan.
Not: Yavrum, bilmem önemli mi, ama yine de yazayım dedim. Geçen akşam, senin çocukluk arkadaşın fırıncı Sefer uğradı, elimi öptü, seni sordu, ne zaman taburcu, yani... terhis olacağını merak etmiş.
Sen hatırlamazsın belki, iki oğlu, bir kızı vardır onun. Kızı, Allah evlerden uzak etsin, beyninde ur çıktığı için, pat diye oluverdi yavrucak... On yaşında ya var, ya yoktu çocuk. Ellerime sarıldı Sefer, 'Teyzecim, ben kızımı oğullarımdan ayırırdım. Oğlanları daha çok severdim, Allah bana cezamı verdi!' diye ağlayıp, yüreğimi dağladı.
Ben onu pek astığı astık, kestiği kestik bilirdim. Biraz insafsız derlerdi hakkında. Kökü Türk olmayan komşularımızı rahatsız ederdi delikanlılığında. Ama Allah hiçbir kulunu ölümle terbiye etmesin, çok değişmiş. Tövbekar olmuş çocuk, "îuna'ya söyle anacığım, artık cinsiyet ayrımı yok, Sefer tövbekar olmuş de!' diye ağladı.
Neden bunu sana söylememi istedi, ben anlamadım ama belki sen anlarsın diye yazdım.
Sağlıcakla kal evladım."
407
"Ah anneciğim!" diyerek elindeki mektubu kokladı Tuna. Sonra mektubun omuzuna yaslanıp, saçlarını okşattı. Yüzünde, bütün yaşlarda ancak "anne" yanında ortaya çıkan insanın ilk bakışları ve en çıplak gülümsemesi vardı. "Anne özlemi" fırından yeni çıkmış ev kurabiyesi kokar. Rengi yeşildir. Derin derin içine çekti anne özlemi kokusunu Tuna.

"Artık seninle, şu İğdır'a mutlaka gideceğiz, Zübeyde Hanım!" diye fısıldadı mektubun kulağına.
Üçüncü olarak mavi zarfı eline aldı. Ve zarfa konuştu:
"Kediler evlerine bağlıdır!"
Zarfın üzerindeki yazı, doktor reçeteleri gibi okunması güç, şifreli bir karakterdeydi.
u; "12 şubat, Pazartesi.
•'• Sevgili Tuna,
Bilirsin ben mektup yazmayı hiç beceremem. Fakat içinde bulunduğumuz koşullar nedeniyle, yani şimdi yazmam gerekiyor. Fakat ne yazacağımı da pek bilmiyorum, insanın kocası edebiyat öğretmeni olunca, elim ayağıma dolaşıyor işte... Kusura bakma artık...
Ben iyiyim. Annen iyi. Kedi de iyi. Pervin Halam, Doğan Am- ' cam da iyiler. Ada sık sık uğruyor. Bence en iyisi o. Âşık mı oldu acaba? Çünkü çok güzelleşti... Yani Ada sanki iyileşti gibi geliyor bana. Kime diye sorma, bilmiyorum.
'iç Savaş Manzaraları' konulu iki fotoğraf sergisi açtı. ikisi de çok beğenildi. Yabancı haber ajansları fotoğraflarını satın aldılar. O abes mahkemeler nedeniyle adının sık sık basında olması, fotoğraflarına ilgiyi artırdı bence. Malum, insanlar böyle şeylere bayılırlar ya hani... Neyse, herhalde o sana yazıyordur zaten, öyle değil mi?
Hastanede hâlâ çift vardiya çalışıyoruz. Malum, işte o nedenle yaralı, ölü sayısı çok arttı. Yeni bir başhekim atanacakmış bizim hastaneye. Adını tam çıkartamıyorum ama Dr. Kutlu olabilir... 'Eşiniz onu iyi tanır,' dediler, ama bildiğim kadarıyla, yani sen faz- :>i la doktor tanımazsın ki... Her neyse belki başkasıyla karıştırıyor-lardır. Ben, şu sıra özel bir nedenle izinliyim.
Tuna, nasıl söyleyeyim, bilmem ki ama ben hamileyim. Yani sen baba olacaksın. Ultrasonda bir kızımız olacağı belli oldu. Tabii yüzde yüz değil ama büyük olasılıkla bir kız bu. Ada bizim kıza 'Ir-
mak' adını önerdi. 'Siz ikiniz de birer nehirsiniz, çocuğunuz ırmak olsun. Göbek adı da Gökay,' dedi.
Irmak Gökay Atacan.
Ne dersin?
Sen döndüğünde kucağımda Irmak'ı görürsen hiç şaşma, doğuma iki ay kaldı. işte böyle. Sana iyi şanslar diliyorum.
Sevgiler.
Karın: Dr. Meriç Atacan

Not: Senin Boğaziçi Üniversitesi'nde felsefe doktoru olan Musevi arkadaşın, Muharrem Dede'nin ilk karısının akrabası olan hani, adı Besim mi, Nesim miydi, şimdi çıkartamıyacağım... hatırladın mı? işte o uğradı Kuzguncuk'a geçen ay. Uzun bir yolculuğa çıkıyormuş. Sana veda etmeye gelmiş. Çok durgun ve yorgun görünüyordu. Aynen şöyle dedi ve sana iletmemi istedi; 'Öbür "ben"i aramak için çıkılan bütün uzun yolculuklarda aynı kafa, aynı beden üzerinde bizimle beraber seyahat etmektedir.'
Felsefeci işte! Tam Doğan Amcam'lık bir cümle. Haa, sana söz verdiği kitabı yollayacakmış, her ne ise o?
Hepsi bu kadar.
MA."
"Baba mı oluyorum şimdi ben?" diye şaşkın kaldı Tuna.
Sevindi mi, rahatsız mı oldu belli değildi. Endişeyle, sevincin birbiriyle köşe kapmaca oynadığı saatler vardır. O vakti geldi. Sonunda gülümsedi.
"Bir bebek hanım ha?"
Bunun nasıl bir şey olduğunu düşlemekte güçlük çektiği anlaşılıyordu, însan deneyim sahibi olmadığı konularda hâlâ gençtir!
"Bir kızım olacakmış, duydun mu Hasan?" diye sevinçle bağırdı.
"Yeni bir hayat, yeni bir insan... Tanrım ne mucize!"
Yüzünde güller açtıran düşlere daldı bir süre. Sonra kaşlarını çattı;
"Ne diye Hasan'a sesleniyorum ki? Bu bir iç savaşsa, o zaten bütün özel mektuplarımı okuduğu için bu haberi biliyordur. Yok ama bu bir karabasansa, baba maba olacağım da yoktur!"
Sonra dehşetle fark etti.
409
"Yedi ay geçmiş demek ki ?.."
Sinirlendi ve elindeki beyaz zarflı son mektubu sertçe açtı. Bu ıjfif> bir erkek el yazısıyla yazılmıştı ve şair Doğan Gökay'dan geliyor-
'" '"'"•'" du.
"Sevgili Çocuğum,
Duyduğuma göre iyiymişsin ve daha da iyi olacağından hiç şüphem yok. Ben hep bildiğin gibiyim. Şu yaşadığımız karışık ve karanlık günlerin içinde kim şiir duyar, kim roman okur diye düşünmeden yazıyorum. Yazmak, bir eylemdir ve siyasidir! Biliyorsun son yıllarda pek roman çalışmadım ama senin gidişinden sonra oturup bir romana başladım. Roman yazarken öncelikle karakterlere çalıştığımı söylemiştim sana. Roman karakterleri ete kemiğe büründükten sonra çatıyı çatmak artık çocuk işidir.

Bu defa karakterlerim zaten fena halde canlıydılar. Sıkı dur, çünkü ben sizlerin, sizin Kuzguncuk'ta geçen çocukluğunuzdan başlayarak, kişisel dram ve mutluluk arayışlarınıza yansıyan yanıyla memleketin ve dünyanın hikâyesini yazmaktayım. Toplumsal gerçekçi bakış açısıyla sizlerin; Araş, Meriç, Ada ve senin son derece uygun karakter parametreleri olduğunuz aşikâr. Eğilimleriniz, meslekleriniz ve hayatlarınız 1990'lar Doğu Akdeniz'inin iyi resimlerinden biridir. Bakmasını bilene...
Roman bitmek üzere, adını 'Kumral Ada ~ Mavi Tuna' koymayı düşünmekteyim, hoşuna gider diye ilk sana söylüyorum. Bür-kan'ın bile henüz haberi yok. Sonunu ancak sen geri döndüğünde öğreneceksin, çünkü henüz yazmadım.
Oğlum, orada neler yaşadığını tahmin edebiliyorum. Hem çetin bir askerlik yaptım, hem de düşüncelerimden ötürü bana uygulanan insanlık suçu sebebiyle bir süre psikolojik tedavi görmek zorunda kaldım. Kâbuslara gelince... Onlar hiç eksik olmadı ki... Bu sebeplerle çocuğum, başına gelen duruma hangi ad veriliyorsa ve/ya sen hangisini yaşadığına inanıyorsan, bu bana yabancı sayılmaz. Zordur, ama direneceksin. Yıkılmayacaksın. Geri döndüğünde de dimdik ayakta kalıp, hayata düşman bütün cellatlara, yobazlara ve zorbalara inat hayattan zevk alıp, zevk alacak gençler yetiştireceksin. En azından onların yolunu açacaksın. Bunu yapabilecek kadar güçlü ve donanımlı olduğuna inanıyorum oğlum. Cahiller korkak olur. Işıktan ve kültürden geçen yolda her gün daha uygar ve insani bir dünya kurmak için ancak bir avuç da olsak, bizler mücadele edeceğiz. Başka çaremiz yok!
Seni özlüyor ve bekliyorum romantik âsi! Gözlerinden öperim çocuğum.
411
Şair Dayın.
18 şubat Pazar. Valideçeşme. istanbul.
Hamiş: Geçen hafta bir arkadaşın ricasını kıramadığım için Kadıköy'de yeni açılan Leviathan kitabevinde bir imza gününe katıldım. (Bunlar Livyatan'ın bürokratik diktatörlük anlamına da geldiğini bilmiyorlar, Tevrat'taki deniz canavarı sanıyorlar galiba.) Genç, zarif, yağmur damlası gibi bir kız gelip, beni buldu. Solgun, yaralı bir kuş misali. Adı Neşe. Şehit Yüzbaşı Birol'un nişanlısı. Bende ona verilmek üzere adına imzaladığım bir şiir kitabı var imiş, onu almaya gelmiş. Dokunsam cam parçalarına ayrışacak, elleri güz yaprakları... Böyle bir kitaptan haberim yok ama gel gör ki, çocuğa bakınca çoktandır onu beklediğimi anlayıverdim.

'Sizi çoktandır bekliyordum ve saçlarınızın bu renk olduğunu tahmin etmiştim," dedim. Kızıl saçlarından hüzünlü bir 'neşe' aktı yanaklarına. Nişanlısının ona bıraktığı kitabı almak için kitabevi-nin tuvaletine gidip, cebimde sakladığım Kumral Ada'nın yeni baskısını adına imzaladım.
Kitabı sevinçle okşadı. Bana öyle geldi ki, o aslında ölü nişanlısına dokunmaktaydı. Genç ölülere cellatlık eden bütün sebepleri lanetledim bir defa daha!..
Tam çıkarken, elimi sıktı ve 'Tuna Bey'e de selamlarımı iletin lütfen,' dedi.
Hoppala! Ben bundan bir mânâ çıkartamadım ama belki sen çıkartırsın diye yazdım.
Tekrar öperim çocuğum."
Tuna son mektubu okuduktan sonra içini çekti, gözleri daldı gitti. "Baba özlemi" tütün kokar. Bu özlem, deve tüyü rengindedir. Tütün kokusunu özlemle içine çekti Tuna. Tuhaf... Oysa ne Şair Dayı, ne de kendisi tütün kullanırdı. Babası Terzi Nairn? Çıkartamadı birden. Babası hep geride, hep uzak bir hayal olarak kalmayı seçmişti sanki. Şimdi onun alışkanlıkları bile silinmişti belleğinden. Ne kendini, ne de ağabeyini bir kez bile baba kucağında şımartılırken hatırlıyordu... Halbuki Süreyya Mercan kızını nasıl da şefkatle şımartırdı...
Ne zaman sonra geri döndüğünde Tuna'nın yüzünde ciddi ve kararlı bir ifade vardı. Yataktan kalktı, kapıya gidip, son derece 412 kararlı bir sesle seslendi; ""*"Hasan! Hasan, beni başhekime götür. Onunla konuşmam gerekiyor!"
MAVİ TUNA VALSI
"Ancak ölüm cezasından kurtulmuş birisi zamanı bir armağan gibi düşünebilir." John Berger
"Heyecanlanıyorum, gerçekten de çok uzun zamandır ilk kez heyecanlanıyorum," diye gülümsedi Tuna.
"Bir şeyler olacağını hissediyorum, insan ancak hazır olduğunda bunu hissedebilir. Sanırım ben... ben artık hazırım."
"Ööle oturup kendi kendine fıslayıp, sırıtacağına, kak giyin hocam. Eşofmanla neym gitmeycen Tuğgenaralimin evine herhal. Bak üniforman dolapta cilet gibi ütülü bekler. Kalk hele bi sinek kaydı tıraş ol, yüzün gözün açılsın. Şu sakal sana heç yakışmadı valla..."
Çabucak fırladı yataktan Tuna. Başhekimle görüşmek isteğini ciddiye almayan Hasan'dan umudunu kesmesi günlerce sürmüş, sonunda bu dileğini doktor binbaşı Kutlu Çeçen'e açmıştı. Kısa zamanda başhekim yerine Tuğgeneral Turhan Özsoy'dan davet aldı.

"Yav ağzını yidiğim hocam, sen Tuğgeneralimi neym tanırmış-sın da bizim heç haberimiz yokmuş dimek ki... Vay canına... Sen ne yere bakan, yürek yakanmışsın meğerse... Yani, bilseydik biz de ona göre... yani icabında... hani bizim de bi işimiz neym düşerde..."
Gözlüğünü takıp, yetersiz camla da olsa Hasan'a alıcı gözüyle baktı Tuna. ilk kez kızmadan, onun tombul, yusyuvarlak yüzündeki iyi ve kötüyü gördü. Gülümsedi.
"Dur sana bi haller oldu hocam, şirinlik muskası neym mi tak-dırttın yoksam? Valla o aksiliklerin neym azalıverdi çok şükür!"
Tıraş için berbere gitmesi gerekirken bu kez berber odasına geldi ve saç-sakal tıraşını yaptı.
414 "Sen artık torpillisin yav hocam... Ah ah, bilseydik bunu baş-"
tan, bööle mi olurdu şimcik!"
Üniformasını giydikten sonra odasındaki lavabonun üstüne asılı aynada kendine baktı Tuna. Şimdi gördüğü yüzde morluklar ve şişlikler yoktu. Sağ kaşındaki dikiş izi dışında yüzü artık kendisine benziyordu. Oldukça zayıflamıştı, solgundu ama bunlardan daha başka bir şey, küçücük ama daha dikkat çekici bir değişiklik vardı yüzünde. Bakışları derinleşmişti. Gözlerinin mavisi koyu-laşmıştı sanki.
Karanlık bastığında hastanenin önünde onu bir jip bekliyor-^ du. Jipin şoförü er koşarak yanına geldi, selam verdi ve kapıy açarak Tuna'nın binmesini hazırol'da bekledi. Bu er, generalir emir erine çok benziyordu. Fakat yüzünde Tuna'yı daha önceden! tanıdığına dair hiçbir iz yoktu. Tanımamış bir ifadesi de yoktu. < Şoförün yüzünde hiçbir ifade yoktu.
Tuğgeneral Turhan Özsoy'un evi, subay lojmanlarının bittiği yerde, kış ortasında bile çiçekli bir bahçe içinde iki katlı bir villaydı. Bahçenin girişi bir otoparka dönüştürülmüş, bazısı kordiplomatik plakalı arabalarla şimdiden dolmuştu. Güvenlik önlemlerinin ve etrafta dolaşan askerlerin çokluğu Tuna'nın dikkatini çekti.
Generalin lojmanının kapısı küçük Türk bayrakları, kırmızı, beyaz balonlarla süslenmiş, renkli fenerlerle aydınlatılmıştı. Bez bir pankartta "yurtta barış, dünyada barış" yazısı, ingilizce çevirisiyle birlikte göze çarpıyordu.
"Barış ve ordu" diye gülümsedi Tuna jipten inerken. Akşam iyice çökmüştü. Yıldızlar şimdiden pıtır pıtır açmıştı gökte. Hava V soğuk ve tertemizdi. Temiz havayı sevinçle içine çekti Tuna.
içeri girerken bir başka er Tuna'nın adını davetli listesinden kontrol etti. içerisi beklediğinden daha kalabalıktı, ellerinde kadehlerle şık giysili kadınlar ve kimi

fraklı sivil, çoğu üniformalı yüksek dereceli subay erkekler konuşuyor, kahkaha atıyorlardı. Konuşmalar arasında yabancı dilden sözcükler uçuşuyor, parfüm kokuları havayı dişi renklere boyuyordu.
Salonun bütün kapıları açılmış, bir köşeye büyük ve çok zengin bir açık büfe masası yerleştirilmişti. Vals tempolu incecik bir müzik duyuluyordu.
"Bu bir yemek davetinden çok bir kutlama olmalı," diye düşündü Tuna.
"Bu akşam burada bir şey kutlanıyor!"
Yaşadığı uzun, çok uzun sessizlik dönemi ve sivil yaşam yoksulluğundan sonra insan sesleri, parfüme karışan alkol ve yemek kokuları arasından duyulan müzik sesi birden fazla geldi Tuna'ya. Başı döndü, gözleri karardı. Düşmemek için duvara yaslanıp, bu kısa baygınlığın geçmesini bekledi. Evet bunlar vardı. Müzik, güzel yemekler, kadınlar, erkekler, eğlenmek, konuşmak, sevmek... Bunlar hâlâ vardı ve yaşam sürüyordu.
Bu kadar uzun süre dışında kaldıktan sonra yaşamın içine doğru ilk adımı atmak ne zordur!
"Bu karabasan bitiyor mu yoksa?"
"Asteğmen Tuna Atacan, hoşgeldin!"
Dönünce karşısında özgüvenli, babacan ve kocaman bedeniyle general Turhan Özsoy'u buldu. Gözleri pırıl pırıl yanarak, sanki Tuna'yı kucaklamak istercesine kollarını açmıştı. Belki de Tuna öyle olmasını istiyordu.
"Generalim!" diyerek hazırola geçip, zıpkın gibi bir selam çaktı Tuna. Oysa koşup boynuna sarılmak, hadi o olmasa tombul, iri elini tutup, sıkmak istiyordu.
"Bırak canım resmiyeti, hoşgeldin öğretmen, seni çok iyi gördüm," diyerek kolunu Tuna'nın omuzuna atıp, patpatiadı general.
O zaman hepsini birden özledi. Dedesini, babasını, Aras'ı, Süreyya Mercan'ı, Nesim'i, Birol'u, Sefer'i, Tarkan'ı, hatta Musa'yı ama en çok şair Doğan Gökay'ı... Ona dost olan bütün erkekleri, generalin sıcak ilgisi ve kısacık temasında feci özledi. Burnunun direği sızladı. Özlemini açık etmekten çekindi.
"Kadınlar bunu nasıl da rahatlıkla yaparlar oysa" diye düşünerek gıpta etti.
"Bak işte sonuna geldik evlat!" dedi general,
"Zor oldu ama başardık. Sana söylemiştim ben!"
"Savaş bitiyor mu?" diye sevinçle sordu Tuna.
"Eli kulağında öğretmen!" dedi general onu kolundan çekiştirerek.
"Karabasan bitiyor!" diye çevirisini yaptı Tuna.
"Ne dedin, duyamadım öğretmen? Gel gel, seni bir dostumla tanıştırmak istiyorum."

415
O zaman bir akordeon, keman, kontrabas ve bateriden oluşan döıt müzisyeni gördü. 416 "Müzik canlıymış!" diye sevindi. "ı '
5; "Gel bak seni tanıştırayım."
; "Mavi Tuna valsi bu!" diye fısıldadı Tuna, Ada'yla konuştuğunu sanarak.
"Muzafferdim, işte sana sözünü ettiğim genç öğretmen bu! Tuna Atacan. Bak öğretmen, bu adama iyi bak, gelecek bilim konusunda dünyanın sayılı adlarmdandır. Muzaffer Bey'in kafası şimdiki zamanı çoktan bitirdiği için, artık gelecek projelerine yönelmiştir. Gururumuz!"
"Aman Turancımı, beni delikanlının yanında mahcup ediyorsun. Merhaba öğretmen, Turan senden çok söz etti bana!"
Gelecek bilimci Muzaffer Bey, inanılmaz derecede ince ve uzundu. Boyu bir doksan olmalıydı, sıska denecek zayıflıktaydı. J Saçları dökülmüş başı ve uzun burnuyla çok sevimli bir kelaynak î kuşuna benziyordu. Bu çok alışılmadık boyutlar arasında küçücük yeşil gözleri şaşırtıcı bir parlaklıkla yanıyor, sanki çevresini l ışınlıyordu. Kocaman ağzının çevresinde incecik bir ip gibi dola- İ şan dudakları birileriyle gizlice dalga geçen muzip bir gülümsemeye takılmış, kalmıştı. O da general gibi ellilerin başında geziniyor olmalıydı. Tuna'mn elini sıkmak için elini uzatırken bile enerjik biri olduğu hemen anlaşılıyordu.
"Aramıza hoş geldin!"
"Sağolun," dedi Tuna, kabul edilmiş olduğu için mecburen.
"Bak, bu da genetik mühendisimiz Feza!" dedi Tuğgeneral j Turhan Özsoy.
Otuz yaşlarında, balık etinde, yeşil şık bir döpiyes giymiş, gamzeli bir kadındı Feza ve inanılmaz derecede Turhan Özsoy'a benziyordu.
"Bu kız, dünyayı ve geleceği altüst edecek bir bilimin ajanlarından, taze bilgileriyle bizi gençleştiriyor, dikkat et ona öğretmen!"
"Aman baba, sen beni hâlâ küçüklüğümdeki gibi tanıştırıyorsun dostlarına, mahcup oluyorum vallahi. Siz ona bakmayın, bizimkisi tipik bir baba-kız aşkı işte! Nasılsınız Tuna Bey?" : Genetik mühendisi Feza'nın şahane gülüşünü çift yıldızlayan l
gamzeleri neşelendirdi Tuna'yi-
"Doğrusu, sizi kıskanmamak olası değil," derken duydu kendi sesini, Feza'nın elini sıkarken.
"Sizi de oğlu gibi seviyor, çoktan anlamışsınızdır!" diye fısıldadı Feza göz kırparak.

"Bu çocuk açtır, bir şeyler yesin, sonra konuşuruz," dedi Tuğgeneral Turhan Özsoy, Tuna'yı açık büfeye doğru iteleyerek.
"Karnın doyunca üst kattaki çalışma odama gel. Parola sibernetik, unutma üsteğmen!"
Gülümsedi Tuna.
"Anlaşıldı mı asker?" diye sertçe sordu Tuğgeneral.
Tuna şaşırdı ve bunun bir şaka olup olmadığını, tıpkı kâbus ve gerçekten kuşkulandığı gibi karıştırdı.
"Başüstüne komutanım!" diyerek selam verdi.
Bunu yüksek sesle yaptığı için salonda kısa bir sessizlik oldu, herkes onlara baktı. Tuğgeneral hiçbir şey olmamış gibi selamı aldı ve, "Rahat asteğmen!" diyerek ortadan kayboldu.
Mavi Tuna valsi bitmiş, Dede Efendi'nin "Gülnihal" valsi başlamıştı.
"Biz hâlâ yaşıyoruz ve mutlaka bu dansı etmeliyiz Ada!" diye fısıldadı gülümseyerek.
Sonra bir süre beyaz porselen tabakların, rakı bardakları ve kristal kadehlerin önünde kalakaldı Tuna. Gerçek bardak ve tabak görmek bile heyecanlandırıyordu artık onu.
"Bunlar işaretler!" diye fısıldadı, yeniden heyecanlanabiliyor olmanın heyecanıyla.
Bir tabak aldı ve masanın etrafında şehvet dolu bir yolculuğa çıktı, îlk gördüğü en fazla özledikleriydi. Zeytinyağlı dolmalar, üzerleri cilalanmış gibi pırıl pırıl yanyana dizilmişlerdi. Limonları birer gül gibi kesip, biber ve yaprak dolmalarının ortasına oturtmuşlardı. Sonra baştan çıkartan albenisiyle bekleyen sarımsaklı haydari, domates soslu patlıcan salatası, mücver, kadın budu köfte, Çerkeş tavuğu, çiğ köfte, fasulye pilakisi, sigara böreği, paçan-ga, su böreği, mantarlı pilav, imambayıldı, zeytinyağlı enginar, Arnavut ciğeri, mercimek köftesi, humus, bademli tarator, Rus salatası ve acılı ezmeyi seyretti huşu içinde.
iri ahşap bir peynir tepsisinde domates ve maydanozlarla süslenmiş beyaz peynir, eski kaşar, tulum, dil, cevizli Kars ve otlu Erzincan peyniri ağzının suyunu akıtarak yanyana bekliyorlardı.
KAM 27
417
Tam peynirlerin ortasında zeytinyağlı kekikli sos içinde sefahat âlemi yapan siyah Gemlik zeytinleriyle, kırmızı biberli yeşil zey-418 tinleri gördü. Hemen yanı başında limonlu, dereotlu sos ile sunu-lan çiroz balıkları, limon

kabuklarından yelkenli teknelere binmiş gibi yola hazır dekore edilmişlerdi. Sık sık sıcakları getirilerek takviye edilen minik lahmacun ve Karadeniz pideleri çabucak tükeniyordu.
Ama asıl aklını başından alan turşular oldu. Minyatür salatalıklardan, lahana, sivri biber, acur, havuç, kavun, patlıcan, kabak, gambe, karpuza kadar uzayan turşu çeşitleri bir natür-mort tablo gibi boyanmıştı küçük servis tabaklarına. Salata çeşitleriyse artık işi azıtmış, en azılı etoburu bile tahrik edecek iştah açıcılıkta sunulmuştu.
Ekmek ve pide çeşitleri bereket kokusu saçarak, kendilerinden emin baş köşeye kurulmuşlardı.
Sıcak yemeklerin bulunduğu şık kazanların başına geldiğinde tabağında birkaç zeytinyağlı dolma, cevizli Kars peyniri, salata, lahana turşusu ve haydari vardı. Bir garson da eline orta Anadolu üzümlerinden yapılmış bir kadeh muskat şarabı tutuşturmuştu.
"Pastırmalı kuru fasulye, hünkârbeğendi, terbiyeli sulu köfte, etli pazı sarma, sarımsaklı mantı, hamsili pilav ve döner kebabımız var efendim," dedi güleryüzlü genç bir aşçı bembeyaz giysisi içinde.
"Olağanüstü, inanılmaz!" dedi Tuna ağzı kulaklarında.
"Sağolun. Yerimiz dar olduğu için kebap ve balık çeşitlerine hiç girişemedik efendim."
"Bu yemek çeşitliliği bana Karagöz ve Hacivat oyunundaki karakter zenginliğini anımsatıyor."
"Efendim?" diye şaşırdı aşçı.
"Önemli değil. Ben biraz sonra geleceğim."
Tatlıların sunulduğu masa daha küçüktü ve salonun öbür ucuna konmuştu. Önce baklava çeşitlerini gördü Tuna. Cevizli ve fıstılı baklavalar bas bas bağırarak insanı davet ediyorlardı.
Şöbiyet, kaymaklı ekmek tatlısı, bülbül yuvası, hanım göbeği, vezir parmağı, revani, yassı kadayıf insanı çıldırtacak bir cazibeyle bekliyorlardı. Fırın sütlaç, kazan dibi, bademli keşkül, tavuk göğsü, aşure, lor peyniri tatlısı ve güllaç başka bir grup içinde buluşmuştu. Kaymaklı kuru kayısı, kaymaklı ayva, kabak, cevizli incir,
cezerye, vişneli ekmek tatlısı sonbahar yapraklarının sandan turuncuya kızaran canım renkleriyle cilveli cilveli bekliyorlardı. Bir de meyve tabakları vardı ki...
Ne yiyeceğini bilemedi Tuna. Birkaç dolma ve bir parça peynirle tıkanmıştı. Aslında gözü doymuş, heyecandan iştahı tıkanmıştı.

"Hocam, böyle boş tabakla gezilir mi bu gece hiç?" "Birden tıkandım işte" dedi Tuna ve der demez de sesin geldiği yöne döndü.
îçki servisi yapan çok genç bir garsondu bu. Bir gözü siyah deri bir korsan gözlüğü bantla kapatılmıştı.
"Bizim tek göz, sizlere ömür hocam! N'apahm kalanlar sağol-sun, di mi?" dedi delikanlı kara bir gülümsemeyle. "Tarkan?"
"Bildiniz hocam, size 10 veriyorum!"
Gözlerini yumdu ve yediği tokatı içine sindirmeye çalıştı Tuna.
"Yok ya hocam, o kadar da feci değil yani. Baksanıza siz de fena çökmüşsünüz yani, çok zayıflamışsınız... Tabii bir bedeli olacak barışın, hani öyle öğretmiyor muydunuz bize? Aydınlanıyoruz çocuklar falan..."
Dişlerini sıkarak Tarkan'a baktı Tuna.
"Yapma hocam ya... Hepsi geçer. Hiç değilse biz SASARUT denen yere düşmedik. Oraya kafayı yiyenleri alıyorlarmış. Hiç değilse bizim kafalar yerinde. Hem bu korsan bant, kızlara daha havalı gelebilir!" diye sırıttı.
Sesinden çocuksu bir gururla saklamaya çalıştığı acı sarı bir sıkıntı akıyordu.
"Savaş bitti mi Tarkan?"
"Siz burada bile beni sınıyorsunuz di mi? Bence bitti. Yani silahlı kısmı bitti... Bundan sonra sivillerin savaşı başlıyor hocam! Artık okulda görüşürüz."
"Asteğmenim?"
Bir er hazırolda durarak Tuna'yı selamladı. "Tuğgeneralim sizi çalışma odasında bekliyor, asteğmenim!" Tarkan'a veda etmek için döndüğünde, o çoktan gözden kaybolmuştu.
Emirerini izleyerek üst kattaki çalışma odasına çıkan Tuna içeri girmeden kapıyı çaldı, içerden generalin kalın sesi duyuldu.
419
"Parola?" '-<"' '-'"— ' '' ""><•>..... ';' •-••• •'•>••*•<•*-'•;?-''-^> r,;-
"Efendim?" diye şaşırdı kaldı Tuna. 420 "Şaka olmalı bu," diye düşündü ama general bu kez daha sert
------- bir sesle sordu içerden;
"Parola?" - , ı •
"Sibernetik," dedi Tuna.
GELECEĞiN GELECEĞİ ve SİBERNETİK SAVAŞ
"Dövüşte usta olanlar öfkelenmez, kazanmakta usta olanlarsa korkmazlar. Dolayısıyla akıllılar dövüşmeden önce kazanır, cahiller kazanmak için dövüşürler."
"i Zhuge Liang

(Savaş Sanatı)
Generalin çalışma odası, sarı-türkuvaz dikey çizgili perdesi ile dikkat çeken bir pencere dışında kitaptan duvarlarla örülmüş geniş bir mekândı. Son derece zevkli, modern ve yalındı. Yerler duvardan duvara gri bir halı giyinmişti. Geniş çalışma masası yekpare camdandı ve biri sarı, öbürü siyah metalden iki tane Z bacak üzerinde duruyordu. Sol tarafta arkalıksız, parlak turkuvaz renkli bir Art Deco kanepe vardı. Kanepenin iki yanağına iliştirilmiş püsküllü rulo sarı minderler bön bön ambalajları kadar çekici ve çocuksuydu. Yanıbaşındaki sehpaya, çalışma masasının hık diyerek burnundan düşmüş yavrusu denebilirdi. Ayakucunda bir Osmanlı pufla son derece konforlu görünen sarı-mavi çizgili berjer koltuk, tıpkı şair Doğan Gökay'ın köşkteki koltuğuna benziyordu. Çalışma masasında ışıklandırılmış kocaman bir yerküre vardı ve üzerinde bazı kentlere çarpı işareti konmuştu.
"Bir generalin bu kadar modern zevklere sahip olması gerçek olabilir mi?" diye düşündü Tuna.
General Turhan Özsoy ve gelecek bilimci Muzaffer Bey masanın üzerine eğilmiş dikkatle bir haritayı inceliyorlardı. Bir süre ayakta dikilip bekledikten sonra varlığını anımsatmak gereğini duydu ve öksürdü.
"Haa, gel öğretmen gel, bak şuna!" dedi general başını kaldırmadan.
Masada simsiyah zemin üzerine çizilmiş bir uzay haritası vardı. Güneş sistemi gezegenleri, yıldızlar ve uzay oluşumları olağanüstü albenili bir geometrik bir sanat eseri olarak serilmişti önlerine. Bu harita aynı zamanda çok uzun, serin, tehlikeli sürprizleriyle tahrik eden, gizemli bir yolculuğun çağrılarıyla insanı ürpertiyordu. Ve bu harita, insanda sonsuzluk kavramının derinliğine dair dipsiz bir boşluğa düşme duygusu yaratıyor ve kaybolmuştuk kokuyordu.
"içinde birbirine rölativ yön ve pozisyonu olan nesnelerin ve olayların varolduğu, üç boyutlu, sınırsız bir boşluk!" dedi Muzaffer Bey haritayı gururla göstererek.
"Nasıl?" diye sordu general, kendi eseriyle gururlanırmış benzeri bir sevinçle.
Haritanın geometrik estetiğinden mest olan Tuna, uzayın içinde neredeyse kaybolmuş yerküreye bakıp sıkıntıyla içini çekti.
"Bu iç savaş senaryosu içinde şimdi bir de uzay savaşlarına mı bulaşacak bu benim bilinçaltını yoksa?" diye düşündü çabucak.
"Bırak genç adamı heyecanlandırma şimdi Turan, îlk bakışta çok komplike görünür bu haritalar."
"Canını o bir de Feza'nın genetik haritalarını görsün de komplikasyonu anlasın bakalım, hah hah hah!"

"Babaa... Takılmadan duramazsın bana di mi?"
O zaman çalışma odasının kapısına yakın bir yerde kütüphaneye yaslanmış, elinde konyak kadehiyle dikilen genetik mühendisi Feza'yı gördü Tuna. Tombulluğunu hiç dert etmediği anlaşılan genç kadın özgüvenli gülümsemesini gamzeleriyle yıldızlıyordu yine.
"Eh bu kadar da hava atalım kızımızla değil mi yani?"
"Çinliler'in manyetik mıknatısı icat etmesiyle kâşifler, yabancı yıldızlarla kaplı gökler altında kör kalmaktan kurtuldular. Böylece keşiflerin ve dolayısıyla insanlığın kaderi değişti."
"Çok da iyi oldu hani! Marco Polo'dan sonra geçen yedi yüz yıl içinde, bak güneş sistemini bitirmek üzereyiz üstat! Bu da düpedüz insanlığın başarısıdır."
"Aslında daha bu işin başındayız Turancımı! Bak şöyle söyleyeyim, eğer bütün evrenin tarihini bir yıllık bir zaman dilimine sıkıştıracak olsaydık aşağı yukarı şöyle bir takvim çıkardı önümüze: Şimdi birinci ay Ocak, kozmozun başlangıcı olsun. Yani Big Bang Ocak"ta oldu diyelim, tamam mı?"
"Tamam tamam, eee?" diye heyecanla başını salladı general.
"Şubat'ta ilk yıldızlar, galaksiler, gökadalar oluşsa, ancak Ey-lül'de güneş ışıldamaya, meteorlar bebek sayılacak dünyamıza ve Ay'a yağmaya başlarlar. Efendime söyleyeyim... Ekim'de ilk atmosfer oluşup, algler belirmeye başlar desek, Kasım'da da Ay, yerküreden uzaklaşır ve ancak ve ancak Aralık'ta..."
"Arahk'ta ne?"
"Aralık'ta erken memeliler belirmeye başlarlar!"
"Vay canına! Yahu bu ne rezalet bir takvim Muzafferciim. Yani zaten uzayda nokta gibi bir gezegendeyiz. O gezegende belirmemiz de zaman mefhumu içinde on ikide birlik bir dilim, desene... Neler keşfedip, neler icat ediyoruz diye tam da böbürlenirken..."
"Dahası," diye güldü gelecek bilimci Muzaffer Bey, "Dahası, bütününü bir yıllık bir zamana kondens ettiğimiz evren tarihi içinde mağara insanından, günümüze kadar tespit edilmiş uygarlık tarihi sadece ve sadece 31 Aralık'ın kırk saniyesine sığacaktı!'"
"Nee? E bu kadar da olmaz ki ama!" diye bozuldu general.
"Bunlara karşın, zamana ve yaşama anlam katan tek canlı insandır ama!" diye pat diye ortaya atıldı Tuna, bunu hiç planlama-mışken.
"Doğru! Henüz evrimimizin çok başında olmamıza karşın bilinç, bizi şu ana kadar bildiğimiz bütün canlılardan farklı kılıyor ve kurtarıyor," dedi genetikçi Feza.
"Kurtarıyor mu, batırıyor mu, orası biraz karışık?" diyerek içini çekti Tuna.

"Gelecekte, biyolojinin tek başına başaramadığını, biyotekno-loji başaracak ve insan beyninin kapasitesini artıracak."
Bunları söylerken Feza'nın sesi fırtmasız, yüzü bulutsuzdu. Onun tutkusal bir insan olmadığını düşündü Tuna aniden.
"Bilmem nano-makineler konusuna ne kadar yakınsınız Tuna?"
"Nano-makineler mi?"
"Evet, geleceğin geleceğini görmekte nano-makineler bize çok yardımcı oluyorlar. Onlar sayesinde 2100 yılına kadar senaryolar kurabiliyoruz," dedi gelecek bilimci Muzaffer Bey.
"Nanometrenin, metrenin milyarda biri olduğu dışında başka bir şey bilmiyorum," diye, merakla araya girdi Tuna.
"iri bir atom büyüklüğündeki nano-makineler, bir çeşit mikro robottur ve çok yakın gelecekte canlıları onarmaktan başlayarak > pek çok yaşamsal işlevde ciddi rol oynayacaklardır," dedi, genetikçi Feza gamzeli gamzeli gülümseyerek.
"Yani insan bedenine bu küçük robotların sokulup, hasta yerlerin onartılacağım mı söylüyorsunuz siz şimdi bana?"
"Evet ama, bu şimdi sizi dehşete düşürdüğü kadar mekanik bir olay değil. Bu moleküler robotlar, hücrelerin tıpkısını yaparak onaracaklar insan bedenini. Dolayısıyla yaşam süresi şimdi düşlenenden çok çok daha fazla uzayacak gelecekte."
"Bu kısa haliyle bile onu istediğimiz gibi doldurup, doya doya yaşamayı beceremezken..." diye homurdandı Tuna.
"Hem bu söylediklerinizbizim öğrencilerin tekno-ütopya dedikleri şey değil mi?" diye ekledi sonra.
"Pek değil," diye gülümsedi Feza gamzelerini çırılçıplak sunarken.
"Artık ütopya sayılmaz. Genetik mühendisleri çoktan bakteri DNA'sım doğal nano-makinelerle programlayarak, insülün yapmayı başardılar bile..."
"Öte yandan," diyerek söze karıştı Muzaffer Bey, "insanın öğrenme kapasitesinin, bezelye büyüklüğünde bir nano-bilgisayarı baş içine yerleştirerek inanılmaz ölçüde artırılacağı günler kapıda."
"Tabii bütün bunların bize nasıl sosyal ve etik sorunlar getire- | ceğini düşünmek bile istemiyorum vallahi, hah hah hah!" diye güldü general.
"Yani siz şimdi, gelecekte dünyayı robotlara teslim edeceğimi- | zi mi söylüyorsunuz?" diye canı sıkılarak sordu Tuna.
"Bir bakıma öyle," dedi Feza.

"Ama sakın unutmayın Tuna, o robotlar da yine bizim aklımızın çocukları olacaklar."
"itici ve karışık!" diye içini çekti Tuna, canı sıkılarak.
"Hiçbir şey sanıldığı kadar karmaşık değil de, asıl Turan şu as- | keri haritalarını gelecekte nasıl basitleştirecek, biraz ondan söz etsin bize şimdi."
"Neee ?.. Gelecekte de askerlik olacağım mı söylemeye çalışıyorsunuz şimdi de?" diye hayretle haykırdı Tuna.
Öbür üçü birbirlerine baktılar ve kısa bir süre sustular.
"Bu konuda ittifak halinde değiliz öğretmen!" dedi general, en general sesiyle.
"Geleceğin savaşları, silah yerine bilgisayar, nükleer bomba yerine, mantık bombalan olacağını söylemek artık kehânet sayılmaz..."
Sustular yine.
"Avrupa'da orduların küçültülüp, 2000 yılında profesyonel askerliğe geçilmesi projesi var. Sonra bizzat kendisi askerlik karşıtı olmaya ve orduda eşcinsellerin haklarını savunabilmeye cüret etmiş Bili Clinton'ın Birleşik Devletler başkanı seçilebilmesi olayı var. Bu iki olayın tam yirminci yüzyılın sonlarına denk düşmesi birer tesadüf değildir," diye ekledi general Turhan Özsoy.
"Ama siz gelecekte askerlik olacağında hemfikirsiniz aslında!" diye isyan etti Tuna.
"Bildiğimiz mânâda değil! Kitlelerin ölümü, sivillerin bombalanması kalmayacak. Teknoloji ve üretim savaşları, bir çeşit bilgisayar oyunu gibi masa başlarında hallolacak. Tabii gelecek yüzyılın ilk çeyreğinin bir terörizm dönemi olacağını öngörmek için gelecek bilimci olmaya da hiç gerek yok!"
"Bize de kanyak versene Feza. Yanında birer kahve de fena olmaz."
Kahve istemek için çalışma odasına garson çağrıldığı sırada, açılan kapıdan içeriye insan sesleri ve müzik doldu. Küçük orkestra şimdi bir Azerî vals çalıyordu.
"Yalnız değiliz!" diye düşündü Tuna.
Konuştukları konular onu şimdiki zaman ve dünyadan öyle soyutlamıştı ki...
"Dışarda insanlar var," diye sevindi.
"Şimdiki zaman ve dünya mı? Bunları hissediyor muyum ben artık... yani?"
Sevinçten başı döndü. Duvara yaslandı belli etmeden.
"ileri teknoloji kullanan ülkelerde," diye kaldığı yerden sürdürdü general, "Oralarda, uçaklardakine benzer bir kumanda ekranı askerlikte akıllı miğfer olarak kullanılmaya başlandı bile. Hafif plastikten zırhlı olarak imal edilen akıllı miğfer, biyoelektrik alıcıları ile sinir gazlarını ve biyolojik savaş etkilerini saptıyor, kızıl ötesi gözlükler gece görüşü sağlıyor. Ayrıca plastik holografik

yansıtıcı ile askerlerin görüntüsüne göre taktik bilgisi yansıtıyor. Akıllı miğferin üzerinde bulunan radyo bağlantısıyla sürekli olarak askere bulunduğu yeri bildiriyor ve komutandan gelen taktik
bilgisini aktarıyor. Miğferde bir kamera, mikrofon, kulaklık, seyir sistemi ve bilek terminali de bulunmakta."
"Bilek terminalini daha önce anlatmamıştın Turancıım?" dedi, Muzaffer Bey konyağını yudumlarken.
"Miğfer bilgisayarından gelen yazı ve grafiklerin okunması için kol saatine yüklenen bir terminal bu sadece," derken, "ileri teknoloji inanılmaz bir olay, üstat!" diye hayranlıkla başım salladı general.
Midesinde hissettiği yoğun ağrının aç karnına konyak içmesi yüzünden olduğunu sandı Tuna.
O sırada garson mis gibi kokan kahveleri getirip, bıraktı.
"Şu mantık bombası dediğiniz neydi generalim?" diye sordu Tuna, bir eliyle midesini tutarak.
"Bak görüyor musunuz, en çok ilgilendiği şey, en önemli silah oldu! Ben onun çok zeki bir genç olduğunu size söylememiş miydim?" diyerek gülümsedi general.
"Mantık bombası, bir çeşit bilgisayar virüsüdür denilebilir. Örneğin bir diktatörlük sistemini birbirine bağlı dört-beş kademeli işlemle ama tek darbede çökertmek için, o ülkenin iletişim ve ulaşım ağını felç edecek bir virüsün hikâyesidir. Elbette sözü edilen ülkenin tamamen bilgisayar sistemleriyle yönetilmesi gerekmektedir ve bu da çok uzak bir gelecekte değildir."
"Karşı propaganda ve psikolojik yıpratma konusunda da bilgisayar virüsleri ve mantık bombalarından yararlanılabilecek tabii.. ." diye keyifle ekledi general.
"Yani savaşa girmeden, savaşı kazanmak!"
O zaman midesindeki ağrının asıl nedeninin düşkırıklığı olduğunu anladı Tuna. Usulca ayağa kalktı ve bu kez hiç öfkelenmeden ve bağırmadan konuşmaya başladı.
"Doğrusu üçünüz de beni düş kırıklığına uğrattınız bu akşam ve üzüntüden midem ağrıyor şimdi. Gelecekle ilgili düşler ya da senaryolar kurmak için üçünüzün de hayranlık uyandıracak birikim ve donanımınız olmasına karşın, konuştuklarınız ve ürettiğiniz senaryolar belki teknolojik olarak etkileyici ama çok büyük bir eksiği var. Öyle önemli bir şeyi atlıyorsunuz ki, umutsuzluktan midem ağrımaya başladı."
"Bak sen delikanlıya! Nedenmiş o bakalım?" diye sordu general.

Tuna sevinçle, artık öfke krizlerine girmeden karşı çıkabiliyor, korkmadan konuşabiliyor oluşunu izliyordu iç gözüyle.
"Sence neyi atlıyoruz Tuna öğretmen?" diye ilgilendi, gelecek bilimci Muzaffer Bey.
"Duygusal algılamayı elbette!" dedi Tuna. Ne bağırmıştı, ne de ter ter tepiniyordu ama buna rağmen etkili olabiliyordu. Olabiliyordu işte! Olabiliyordu yani. Araş gibi, Ada gibi, Doğan Gökay gibi... Ne feci yakışıklı ve yetenekli, ne olağanüstü özel, ne de büyük bir şairdi ama "olabiliyor"du artık!
"Yüzyıllardır yaptığımız yanlış yineleniyor burada bu akşam. Duygularımız ve düşüncelerimiz birbirinden ayrıymış gibi, geleceği ve gelecekteki savaşları konuşuyorsunuz."
Konuyla direkt ilgisi olmayan düşünceler ortaya ilk döküldüğünde hep olduğu gibi sözcükler buz gibi dondu havada önce ve çatır çatır döküldü yere sonra. Ama bu kez hiç ezilip büzülmedi Tuna. Gülümsedi. O gülümseyince, öbür üçü bir şeylerin ilişkisini kuramayanın kendileri olabileceği kuşkusuna düştüler.
"Yüzyıllarca düşünceyi taçlandırıp, erkek başlara uygun görürken, için için yanıp tutuştuğumuz, içimizde cinsel kimliğimizin arkasına gömdüğümüz duygulan, çoğu kez zayıflık sembolü olarak kadınlara fırlatıp attık. Ama bu yüzyılın sonunda içlerinde erkek bilimcilerin de olduğu insanlar ortaya çıkıp, bütün algılamalarımızın önce duygusal olduğunu ayrımsayıp, itiraf ettiler. Asıl önemlisi, işin özünde 'duygusal zekâ' olduğunu kabul ederek biz erkekleri azıcık özgürleştirdiler!"
"Duygusal imleme genetikçiler için ilginçtir," dedi Feza dikkatle Tuna'yı dinlerken.
"Şimdi sen diyorsun ki genç adam, bütün mantıksal çıkarımlar, bütün düşünsel varışlar önce duygusal olarak algılanır ve sonra başka taraflara transfer edilir. Bu duygusal zekâ konusunda ben de bazı makaleler okudum, ama doğrusu fazla ciddiye almadım." "Matematik, fizik ve sibernetik bile böyledir. Çünkü mantık önce duygusal olarak algılamak ve bunu inkâr etmemektir! Her türlü zihinsel faaliyet önce mutlaka duygusal bir kavrayıştan geçmektedir ve bu da utanılacak bir şey değildir."
Midesindeki ağrının azaldığını hissetti. Ya da öyle sandı, "İnsanı duygusal algılamasından soyutlamaya çalışarak vardığımız noktada, onu mutlu edemedik. Gelin sonraki yüzyıllarda
bunu yapmayalım. Genetik mühendisliğine, gelecek bilime insanı sinir sisteminden soyutlayarak girmeyelim."
Art deco kanepeye oturup, kahvesini yudumladı. Kendini iyi hissediyordu.

"Ve bu nedenle geleceğin savaş üniforması üzerine yazdığınız süslü senaryolar, kimse kırılmasın ama bence geleceği daha iyi değil, yalnızca daha gösterişli yapacaktır, o kadar!"
"Bu çocuk bir idealist!" dedi babacan bir sesle general Turhan Özsoy.
"Romantik!" dedi genetik mühendisi Feza.
"Ve âsi!" diye ekledi gelecek bilimci Muzaffer Bey.
Burnunun üstüne düşen gözlüğünü itip, düzeltti Tuna. Midesi j ağrımıyordu artık.
Burada olsaydı; "yaşşa be Mabel!" derdi Ada, diye düşünerek gülümsedi.
"Ben hep bir tıp doktoru olmayı istemişimdir!" diye içini çekti general aniden.
"Bunu hiç söylememiştin baba?" diyerek şaşkınlık içinde ba-kakaldı Feza.
"Ben de profesyonel bir balık adam olmayı istemiştim gençken, hah hah ha!!!"
"Sen mi Muzaffer? Hah hah ha... yapma yahu? Hah hah!"
"Vallahi öyle... hah hah hah!"
"Peki ya sen Feza?"
"Ben halimden memnunum ama..."
"Ama ne?"
"Ama doğrusu bir şarkıcı olmaya çok heves ederdim çocukken. Şöyle siyah dantel bir elbiseyle, piyano başında şarkı söylerken beni düşünsene baba."
"Bundan hiç haberim yoktu?" diyerek şaşırdı babası.
"Fakat... doğru, senin sesin çok güzeldir. Bıktırırdın lojmandaki komşuları çocukken... Tabii ya..."
Odaya bir sessizlik yayıldı. Herkes kendi düşlerinde bir yolcuj luğa çıkmıştı ki, Tuna konuştu;
"Ben en çok uyanmak, yani eve dönmek istiyorum," dedi.
"Hıı? Ah tabii!.." diye içini çekti general.
"Hay Allah! Bu gece seni buraya, yarın eve dönecek olmanıl kutlamak için davet etmiştim, ama hâlâ söylememişim baksana!"
"E, aşkolsun baba! Bilmiyor muydu yani?"
"Ona ilk söyleyen ben olayım istedim, biliyorsun Birol'un emaneti o bana..."
"Yarın eve mi dönüyorum?" diye bağırdı, Tuna küçük dilini yutarak, "Ben yarın eve dönüyorum. Karabasan bitiyor!"
Yüreği önce zıplamaya başladı. Sonra işi azıttı, bedenini dövmeye, soluğunu kesmeye çalıştı. Gözleri karardı. Ama bu kez bayılmadı. Uyanışını kaçırmak istemiyordu. Gözlerini yumdu, başını arkaya attı ve sonsuz gülümsedi.
429
I

YENiDEN SALI SABAHI '

"Sen olmasan... Seni bir lâhza görmesem yâhud, Bilir misin ne olur?
Sen olmasan... Seni bulmak hayali olsa muhal, Yasar mıyım dersin?"
Tevfik Fikret

O sabah uyandım. , • :
Günlerden salıydı. ,
O salı sabahı artık uyandım.
Karabasan bitmişti. Eve dönebilirdim.
Ayrılırken beni evden bir cemse almıştı. Şimdi eve Tuğgeneral Turhan Özsoy'un makam arabasıyla dönüyordum. Üzerimde evden ayrılırken giydiğim uçuk mavi tişört ve mavi kot pantolon vardı. Bir de generalin savaşta ölen büyük oğlunun bordo kabanı. Elim kabanın cebindeydi. Cebimdeki elimde küçük, oval, beyaz bir taş vardı. Sımsıkı tutuyordum o taşı.
Kış sonuydu, hava çok soğuktu ama gök masmaviydi ve yakında ilkyaz gelecekti.
Tuğgeneralin şoförü bizim evin yolunu biliyordu ve Turhan Özsoy'un daha önce iki kez bizim evi ziyaret ettiğini anlatıyordu. Annem evden bir ambulansla ayrıldığıma inanıyordu. Ve belki generalin aslında başhekim olduğunu anlatacaktı bana. Belki gelecek bilimci Muzaffer Bey, aslında dünyaca ünlü bir sualtı araş-tırmacısıydı ve genetik mühendisi Feza da tanınmış bir caz şarkıcısıydı.
Belki Meric'in gözü, kızımız Irmak'tan başkasını görmüyordu artık ve onun başından beri asıl tutkusu, yitirdiği çocukluğunu Irmak'la yeniden yaşamaktı kimbilir?
Şair Doğan Gökay yazmakta olduğu "Kumral Ada ~ Mavi Tu-
na" romanının çözemediği son bölümünü artık tamamlamıştı belki de...
Ve hatta Ada... O da beni sevdiğini biliyordu artık!.. Makam arabasının camından hızla akan istanbul resimlerine gülümseyerek baktım. .
••, i»- -i^,
Günlerden salı. ;<«,:',
Otuz dört yaşındayım. '"•'•'"• *
Gözlüklü, siyah kıvırcık saçlı, orta boylu, bıyıksız, sakalsız Wr adamım.
Öğretmenim.
Sıradan bir insanım ve tabii bütün sıradan insanlar gibi sjradı-şıyım.
Sigara içmem, arada bir içki içmeyi severim.
Babam terziydi, annem ev kadını. Ağabeyim öğrenci.
Bir iç savaştan dönüyorum.

Uzun ve çok zor bir kâbustan uyanıyorum.
Leviathan'ın anlamını artık öğrendim.
Yorgunum. Çok yorgunum ama kendimi iyi hissedebiliyorum, iyi olmaya hazırım artık. Ben bunu hak ediyorum şimdi.
Birazdan sokaklarında oynadığım, gülüp eğlendiğim, aşkı, düş kırıklığını, acı ve yalnızlığı tattığım mahallemde olacağım.
Arabanın içinden bakınca camın dışındaki eski ayak izlerim yabancı görünecek bana. Ama birkaç dakika sonra araba duracak ve ben camın öbür tarafına geçeceğim. Gerçek ve yeni ayak izleri oluşturmam için toprak hazır, ben hazırım.
Dönüyorum.
Eve. .
Kendime
Uyanmak güzel, diye gülümsüyorum.
Durum ne olursa olsun, uyanmak güzel!
Camdaki suretim de bana gülümsüyor.
Hem artık beni kan tutmuyor.
1994-1997 (Izmir, Cambridge, Duisburg,
Berlin, Toronto, Montreal, Iowa City,
,••:•, , New York, Istanbul.)
431
"Kuşkusuz Buket Uzuner, 'iç savaş' konusunu işleyerek toplumumuzun yaşadığı bir konuya tam zamanında parmak basıyor."
Orhan Duru / Yeni Yüzyıl
"Kimilerince bir savaş romanı olarak algılanan bu kitap, son günlerin en fazla eleştirilen kitabı."
Gazete Pazar
"Buket Uzuner, 'Kumral Ada ~ Mavi Tuna' ile pek çok toplumsal yaramızı irdeliyor."
Cumhuriyet
"Buket Uzuner, 'Kumral Ada - Mavi Tuna' ile bizleri aşkın tutkusunu ve kendimizi yeniden yaşamaya davet ediyor."
Kadınca
" 'Kumral Ada - Mavi Tuna'nın ana motifi bir türlü telaffuz edemediğimiz savaş. Alt metindeyse aşk var."
Radikal
xxx

3ir salı sabahı uyandım.
•ütün gazeteler hayatla en çok sevdiği ' kadının bir cinayet işlediğini ya/ıyordu. Sunu hiç beklemiyordum.
leynimden vurulmuşa döndüm.
ç dengelerim şiddetle sarsıldı. Oysa gerçeği biliyordum ama bana kimse tek bir şey sormamıştı. Ünü mahkûm etmişlerdi! K.apı çalındı.
İki asker beni almaya gelmişti. İç savaş çıkmış, seferberlik ilan edilmişti. Bunu bekliyordum. Hiç şaşırmadım. Bunu uzun zamandır korku ve kuşkuyla hep bekliyordum. Hazırlandım ve o salı sabahı evden çıktım.'
"Türk edebiyatında bir kadın yazarın elinden çıkan ilk iç savaş romanı olma özelliği taşıyan'Kumral Ada—'Mavi Tuna", edebiyat ve politika çevrelerinde epey ses getireceğe benzer."
'Buket Uzııner,'Kumral Ada—Mavi Tuna" romanında, bireysel ve toplumsal iç savaş metaforlanyla bizi iç barışa; 'içimizle barışmaya1 çağırıyor."
"Buket Uzuner'in 'Kumral Ada—-Mavi Tuna'smı okuyunca sarsılacaksınız."